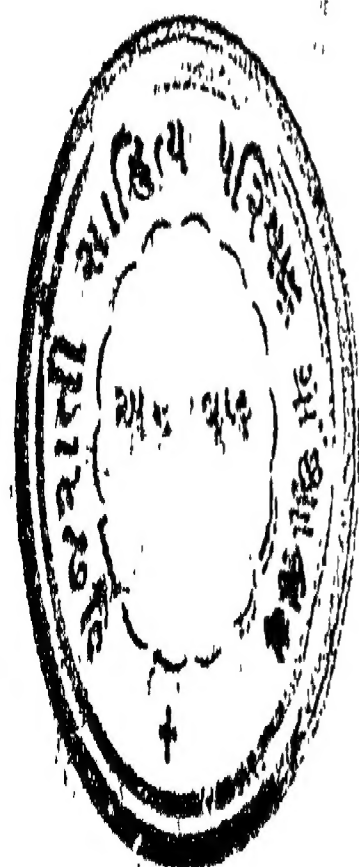

વડોદરા—શિયાપુરામાં લુહાણામિત્ર સ્ટીમ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં વિકૃલભાઈ
 આશારામ ઠક્કરે રા. બ. હરગોવિંદદાસ દારકાદાસ કાંટાવાળા માટે
 તા. ૩૧-૧૨-૧૫ ના રોજ છાપ્યું. પ્રસિદ્ધિતું સ્થળ—વડોદરા.

કવિ ચરિત્ર.

આશ્ચર્યકારક છે કે ભાલણુ જ્યેષ્ઠ સમર્થ કવિ સેંકડો વર્ષ સુધી પ્રખ્યાતિમાંજ ન આવ્યો. કવિ દલપતરામે ગુજરાત વર્તાકચુલર સોસાઈટી માટે લેખી ગ્રંથોનો સંગ્રહ કર્યો હતો, તેમાં ભાલણુ કૃત કાદંબરી અને નળાખ્યાન હતાં, તે છતાં પણ એ કવિ માટે સન ૧૮૮૫ સુધી કોઈએ ઝાઝી તપાસ કરી હોય એમ જણાઈ આવતું નથી. ફક્ત કવિ નર્મદાશંકરે સન ૧૮૭૨ માં પ્રેમાનંદનો દશમ સ્કંદ પ્રસિદ્ધ કર્યો તેની પ્રસ્તાવનામાં સંવત્ સૈકા સત્તરમાં “ સિદ્ધપુર પાટણના ભાલણુ એણે ” દશમ સ્કંદ રચ્યાનો ઉલ્લેખ માત્ર કરેલો છે. સન ૧૮૭૭ માં જ્યારે હું પાટણ ગયો ત્યારે મને એ કવિનાં કેટલાંક છૂટક પદો એક મારા નાગર મિત્રને ત્યાંથી મળી આવ્યાં, અને તે રામ બાળલીલાનાં પદ હોઈ તે પ્રાચીન કાવ્યમાળા ભાગ ૧૨ માં દાખલ થયેલાં છે. કેટલેક વર્ષે મને કાદંબરીની ભાળ મળતાં હું તે વાંચતો હતો, તેવામાં એટલે સન ૧૮૮૫ માં સ્વ. હરિલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવે “ભાલણુ” વિષેની કેટલીક હકીકત બુદ્ધિપ્રકાશમાં છપાવી, તેમાં સૂચવેલું કે એ કવિને શાસ્ત્રી ત્રજલાલ કાળીદાસે પ્રથમ પ્રસિદ્ધીમાં આણ્યો હતો. એ કવિનું નળાખ્યાન* વાંચ્યા પછી તેનો સપ્તશતી નામક ગ્રંથ મારે હાથ આવ્યો, અને તે જોતાં તેના વિષેની મારી શ્રદ્ધા વધી. સન ૧૮૮૭ ના પ્રાચીન કાવ્ય ત્રિમાસિકમાં એ સપ્તશતી મેં સટીક પ્રસિદ્ધ કરી, તેમાં કવિ ચરિત્ર દાખલ કરવા માટે કવિતાના રસિક અને શોધક સ્વ. નારાયણ ભાર્યો યશ વંત ભાર્યો જે મારા મિત્ર હતા તેમને તપાસ કરી હકીકત મેળવી આપવા લખ્યું. તેમણે પૂરી પાડેલી હકીકત એ સપ્તશતીમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી, તેનો સાર લઈ આ ચરિત્ર લખવામાં આવ્યું છે.

ઘણી તપાસ કર્યા છતાં ભાલણુનો જન્મ કે અવસાન કાળ જણાઈ આવ્યો નથી; તથાપિ તે પંદરમા સોળમા શતકમાં થઈ ગયો એ વાત તો

* એ શિવાય ભાલણે બીલડી સંવાદ, ધ્રુવાખ્યાન, હર્યવ આવાગમન, રૂકિમણી વિગાહ અને ભાગવંતનો દશમ સ્કંદ એ ગ્રંથો રચેલા છે,

નિઃસંદેહ શાળીત થાય છે. દિશાવાળા જાતનો એક બ્રાહ્મણ કહે છે કે તેનો પૂર્વજ મીઠારામ અને બાલણ સંવત ૧૪૫૧ માં દક્ષિણ હંદ્રાખાદ ગયા હતા. બાલણ જ્યારે દક્ષિણ હંદ્રાખાદ અને ઔરંગાબાદમાં રહેતો હતો, ત્યારે ત્યાંના કોઈ રત્નાદિત્ય રાજના દિવાને તેને પૂજવા માટે ચામુંડા દેવીની એક મુર્તિ આપી હતી, જે હજી પણ બાલણના ઘરમાં મોજુદ છે. તેના પૃષ્ઠ બાજે નીચે પ્રમાણે કોતરેલું છે.

સંવત ૧૫૨૦ વર્ષ ઠાકુર રત્નાદિત્ય માંડહી ચામુંડા પૂજનાર્થે ઠ રત્નાદિત્ય પૃઠી દિવાન યાળીઆ.

આ સાલમાં અને ૧૪૫૧ ની સાલમાં ૬૯ વર્ષનો ફેર પડે છે, તેથી સંશય પડે છે; પરંતુ રા. નારાયણભાર્યાને બાલણના મકાનમાંથી જે કાઢાંતુડાં પાનાંતું પોટકું મળી આવ્યું, તેમાં એક જન્મક્ષરતું પાનું હતું, તેમાં સંવત ૧૪૭૨ વર્ષે માદ્રવા વદી-દિને શની દશોત્તીર્ણાં એવં જન્મ તો ગત વર્ષ ૧૧ માસ ૨ દિ. ૮ તદનું સંવત માદ્રવા વદી ને વુધ્ર દશા પ્રવેશ ધસાદિ દશા ફળ આપેલું છે. વળી ખીજી પીઠે સંવત ૧૪૮૨ વર્ષે આસો સુદી ૪ સુધી ઉમર વર્ષ ૨૧ માસ ૨ દિન ૧૨ નીલખી છે, તે ઉપરથી સમજાય છે, કે આ પુરુષનો જન્મ સંવત ૧૪૬૧ માં થયો હતો અને તે બહુકરીને બાલણનો પુત્ર હોય. બાલણના પુત્ર વિષ્ણુદાસે રામાયણનો ઉત્તરકાંડ રચેલો છે, તે પૂર્ણ થયાનો સંવત ૧૫૭૫ આપે છે. તે તેણે વૃદ્ધાવસ્થામાં લખ્યો હોય તો બાલણનો સમય ૧૫ માં શતકમાં હતો એમ માની શકાય. બાલણ દીર્ઘાયુષી હતો તેની શાળીતી એ છે કે ચોથા આશ્રમમાં પેદા શિવાય બ્રાહ્મણથી સંન્યાસ ગ્રહણ થઈ શકે નહિ. બાલણે સંન્યાસ લીધા પછી જીવને સમાધિ લીધી હતી.

પુસ્તક લોઢાને આપી દીધાં અને બાકીનાં તે ઉપાડી ગયો એમ કહેવાય છે. રા. નારાયણ ભાર્યાએ ભાલણને ઘેર જઈ એક કોઠાડીમાં જોયું તો ઉત્તર બાજુએ ભાલણની ગાદી માલમ પડી, તે ઉપર ખુદ ભાલણને પગે પહેરવાની ચાખડીઓનાં બે પાટીઆં પડ્યાં હતાં. તેની પૂજા કરવામાં આવે છે, તેથી તે ઘણી હર્ષ હાલતમાં છે. ગાદી ઉપર એક તકિયો હતો તેની પછવાડે ભાલણને પહેરવાની એક ભગવી ટોપી, ચાદર, અને રૂમાલ હતાં, તે સર્વ ખાધીનાં હોઈ રૂમાલ બહુ હર્ષ હાલતમાં જણાયો. આ લૂગડાંમાં એક ડાગળ પાટણથી લખેલો હતો, તેમાં ભાલણના ચિરંજીવને યજ્ઞોપવિત આપવાની મિતિ નક્કી કરીને દક્ષિણમાં ઔરંગાબાદ જ્યાં ભાલણ હતો ત્યાં મોકલવામાં આવેલો, પણ લાંબા પંથને લીધે મુદૂર્ત આડો એક દિવસ રહ્યો ત્યારે તે પહોંચ્યો. તે વાંચીને એકજ રાત્રિએ ભાલણ પાટણ આવ્યો ! એ ડાગળ લૂગડામાં છે એમ પૂજારીએ કહ્યું, પણ લૂગડાં તપાસતાં તેનો પત્તોજ ન લાગ્યો !

ભાલણની મૂર્તિ તાંબાના અરધા પુટના પત્રા ઉપર ચાંદીનું પત્રું ચઢાવેલું તે ઉપર ડોતરેલી જોવામાં આવી. તેમાં ભાલણનું સ્થૂળ શરીર છે, અને નાસિકાનો અગ્રભાગ અંગુષ્ઠ, કનિષ્ઠક અને અનામિકા વડે પકડીને તે પ્રાણાયામ કરે છે, અને તેણે ઉડિયાનખંધ આસન લગાવ્યું છે, એટલે એક પગની એડી ખીન્ન પગ તળેના મધ્યભાગે રાખીને ખીન્ન પગની એડી વડે મલદ્વારનો ભાગ દબાવેલો છે; તેથી એમ સમજાય છે કે તે યોગ ધ્યાનમાં નિમગ્ન થયેલ છે. નીચે મૃગ ચર્મ પાથરેલું છે, અને તેની સામે એક કુકડાનું ચિત્ર છે. એ ગાદી નીચે એક બાજુ પડ્યો છે તેના ઉપર ચોપાટના એક બાજુના ભાગે જોયું ડોતરેલું છે, તેમાં જે ઘર પાડ્યાં છે, તે સોગડીને ઠેકાણે જૂદા પ્રકારના પુષ્પ જેવાં ચિત્ર દેખાય છે. તે બાજુ

કારણ કદાચ તેનો પ્રથમ પ્રયાસ હોય, કિંવા ઉતારનારનું અજ્ઞાન હોય.
 કવિએ સંસ્કૃત ભાષાનો સારો અભ્યાસ કરેલો એ વાતની ખાતરી તેણે
 કાદંબરી જેવા કદાચ ગ્રંથનું કવિતાબદ્ધ ભાષાંતર કર્યું છે તે ઉપરથી
 થાય છે. ભાષાંતર જૈન ગુજરાતીમાં હોવાથી કેટલાક એવું અનુમાન કરે
 છે કે તે વખતે જૈનશૈલીની જૂની ગુજરાતી ભાષા આસતી હશે; પરંતુ
 તેણે રચેલા ખીજા સર્વ ગ્રંથો તેમ તેના પુત્રો વગેરેએ કરેલી કવિતા જોતાં
 મહા દ્રવિ પ્રેમાનંદના સમયમાં આસતી ભાષા જોવીજ લગભગ તે સમયની
 ભાષા હતી. પુરાવામાં ભાષાલુકૃત દશમસ્કંદ, નળાખ્યાન અને સંતરાતી
 ખસ છે. વિશેષમાં તેના પુત્ર ચતુર્ભુજે સંસ્કૃત મુદ્રેરા પુરાણનું પદ્યબંધ
 ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરેલું છે, તેમાંથી થોડા નમુના નીચે આપ્યા છે.

મનવાંચિત બહુ નીપજે અન્ન, સહુનાં શ્રીહરી ચરણે મન.
ત્યાં દેવશર્મા નામે દિન વસે, વેદ ધર્મ પ્રિયી અભ્યસે;
વેદશાસ્ત્રનું અહેતે જ્ઞાન, ઇંડા પિંગળા જાણે ધ્યાન.

ભીમ કવિકૃત પ્રબોધ ચંદ્રોદય નાટકનો છેવટ ભાગ.

અધિક સંકળ શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત, પ્રેમ અધિક ઉપરી વેદાંત;
શ્રીપુરુષોત્તમ તણા પ્રસાદ, કીધું એહ કથા અતુવાદ.
પ્રબોધ ચંદ્રોદય વિસ્તાર, નાટક શાંત મિહર સંસાર;
ભીમ ભણી નારાયણદાસ, અંક સમાપ્ત પૃષ્ઠ પ્રકાશ.

મહાત્મા બાલણના ચમત્કાર વિષે અનેક દંતકથાઓ ચાલે છે. તે
ઐરંગાબાદથી એક રાતમાં પાટણ આવ્યાની વાત પાછળ અપાછ છે.
ખીજ દંતકથા એવી છે કે તે એક દિવસ સવારમાં પોતાના ઘરના ઓટલા
ઉપર લીમડાનું દાતણ કરતા હતા, તેવામાં એક ઉન્મત્ત સાધુ આવી બોલવા
લાગ્યો, કે તે મહારાજ અને પ્રભુપદ ધારણ કર્યું છે તે મૂઝી દે, અથવા
શક્તિ બતાવ. સાધુના બોલવા સામે કંઈ લક્ષ ન દેતાં તેમણે દાતણની બે
ચીરી કરી એક પોતાના ઘર આગળના ચોકમાં ફેંકી અને ખીજ તોડીને
રસ્તામાં નાખી દીધી. ચોકમાં નાખેલી ચીરીને જમીનમાં ઉભી રોપવા
તેમણે સૂચના કરી. થોડા વખતમાં તે ચીરી નવ પલ્લવ થવા લાગી, અને
કાળે કરીને તેનું મોટું વૃક્ષ થયું. એ લીમડો સવંત ૧૮૦૫ ની સાલમાં
પડી ગયો, તે વાત ઘણા લોકોના જાણવામાં છે. ત્રીજી દંતકથા પાટણના
ગાદી ગોર ગૌરીશંકર વૈજનાથ કહે છે; તે એ કે બાલણ અને મારી
જ્ઞાતિનો (દિશાવાળ આજ્ઞાણ) મીઠારામ તથા એક નાગર ને એક મોઢ
આતુરવેદી મિત્રો હતા. તેમને દેવીની ઉપાસના હતી, અર્થાત્ તેઓ શક્તિ
મતના હતા. મીઠારામની ઇષ્ટ દેવી સિદ્ધાંબિકા અથવા સિદ્ધ માતા હતી.
ચારે મિત્રો વાર તહેવારે મહા પૂજા રચતા હતા. તેમના કોઈ શ્વસુએ
મ્લેચ્છ અધિકારીને ચાડી ખાધી. બાલણે જે દિવસે મહા પૂજા રચી તે
રાત્રિએ ખડકીમાં કોઈ પ્રવેશ ન કરે, માટે પોળીઅણને સખત મના કરી
હતી, છતાં મધ્ય રાત્રિને સમયે સદર અધિકારી સાથે બે ચાર માણસ
લઈ આવ્યો અને કમાડ ઉઘાડવા આગ્રહ કરવા લાગ્યો. પોળીઅણે બાર
ન ઉઘાડ્યાં ત્યારે તેને એવી ધમકી આપી, કે તેણે બાલણ પાસે દોડી
જઈ સર્વ હકીકત કહી; તેથી બાલણે કાર

વાની આશા કરી. અમલદાર આવી ભાલણ પાસે ખેડો ને કહેવા લાગ્યો કે અમે પ્રસાદીની આશા રાખીએ છીએ, ત્યારે ભાલણે સીસા આગળ હાથ રખાવી ધારા કરી તો તેમાંથી દૂધ નીકળ્યું, અને વાસણ ઉપર રૂમાલ ઢાંક્યો હતો તે ઉઘાડતાં તેમાં તરેહવાર પુષ્પો દેખાવા લાગ્યાં ! અધિકારીએ ઉઠવાની રજા માગી ત્યારે ભાલણે ક્રોધના આવેશમાં કહ્યું, કે આજથી સત્તર દિવસે તને આ સંસારમાંથી રજા મળશે ! આવો શાંપ દીધા પછી તે અધિકારી ખરોખર સત્તર દિવસે મૃત્યુ પામ્યો ! એથી દંતકથા જીવણદાસ નામનો વૃદ્ધ સાધુ કહે છે. ક્રોધ મ્લેચ્છ રાજવંશી પાટણની હકુમત ભોગવતો હતો, તેને ક્રોધએ કહ્યું કે ભાલણ પાસે સેંકડો ખૂળસૂરત ઓરતોનો જમાવ ચાલ્યો છે, અને કનૈયાની પેઠે ભાલણ તેમની સાથે વિહાર કરે છે. એવું સાંભળીને તુરતજ ભાલણને પ્રકડી મંગાવ્યો, તે વખતે તેના ગળામાં પુષ્પોનો હાર હતો, કપાળે ચંદન હતું અને માથું ઉઘાડું હતું. તેવાજ રૂપમાં તેને એક કોટડી મધ્યે કેદ કરી તાળું વાસવામાં આવ્યું. સાંજની વખતે તે હાકમ પાટણના દરવાજા બહાર પૂર્વ દિશાએ મીરાંનાં દર્શન કરવા ગયો. તે ઠેકાણે જુએ છે તો મીરાંના ઓટલા ઉપર તેજ આલણ તેજ રૂપમાં ખેડ્યો દીઠો ! કચેરીમાં જઈ તપાસ કરાવતાં જાણે રસ્તે ચાલી આવવાથી શરીરે ને પગે રજ વળગેલી હોય તેવી સ્થિતિમાં આલણને જોયો ઓટલે તેને તેણે તુરતજ મુક્ત કર્યો ! આપણા દેશમાં તેમ અન્ય દેશોમાં પણ મહેતા, મહાત્માઓ અને આચાર્યોના પરચા ધણા ચાલે છે. નરસિંહ મહેતા, મીરાંબાઈ, ભોજ ભગત, કેવળપુરી વગેરેના ચમત્કાર લોકોમાં મશહૂર છે. ભાલણે જીવતાં સમાધિ લીધી હતી. તેની સમાધિ પાટણના ઇશાન કોણ તરફ જે માઇલ દૂર હરિહર મહાદેવના દેવળની નજીકમાં છે, અને તેની પાસેજ તેના ગુરૂની સમાધિ છે.

કાદંબરી બાદ કરીએ (કેમકે તે હજી પ્રસિદ્ધ થઈ નથી) તો પણ ભાલણના ખીજા ગ્રંથો ઉપરથી તે ઉત્તમ કવિયોની પંક્તિમાં આવે છે. પ્રેમાનંદની પેઠે ભાલણે પોતાને “ કવિ ” ક્રોધ ઠેકાણે લખ્યો નથી. સમશતીમાં તે કહે છે કે—

લઘુ દીર્ઘ તાલ પ્રબંધ માત્રા, શબ્દ છંદ બહુ મર્મ,
ભાષા ભેદ જાણું નહિ જે, નાના પેર કવિ ધર્મ.

x

x

x

માત્રા ભેદ જાણું નહિ, કંઈ તાલ છંદ પ્રબંધ;
કે ભાલણ સહુકો સુણો, કહ્યો કયા સંબંધ.

વળી:—

કવિત યુદ્ધિ અહિં જોવી નહીં,
કૃષ્ણ કયા સાંભળવી સહી.

x

x

x

પરંતુ દશમસ્કંદના ૩૩૬ પદના છેવટ ભાગમાં નીચે પ્રમાણે લખ્યું
છે, તે ઉપરથી તે પોતાને કવિ કહેવડાવતા હશે અથવા લોકો તેમને
કવિ કહેતા હશે એમ જણાય છે. મારામાં ઉત્તર દેવાની શક્તિ છે, મને
મારું વ્યક્તિપણ દેખાડી આપીશ એમ પણ પોતે કહી જાય છે; કેમકે
ખજ લોકો દોષ જોવા જાય છે.

પ્રાકૃતને પ્રીત્તવા કરી, ગુર્જર ભાષાએ વિસ્તરી;
ખજ જોવાને જોયે દોષ, કવિ કાવ્યા માટે મન રોષ.
મર્મ મન કરો જે લહે, સાધુ હોય તે તો ગુણ ગ્રહે;
દૂષણ દેવા જે મન કરે, તે માંહે આવી ઉચ્ચરે.
કહે ભાલણ દેખાડીશ વ્યક્તિ, ઉત્તર દેવા છે મુજ શક્તિ.

રા. રામલાલ યુનીલાલ મોદીએ પ્રથમ વસંતમાં કેટલુંક લખેલું અને
તે પછી ગત સાહિત્ય પરિષદ માટે એક લેખ લખેલો જે સમાલોચકમાં
છપાયો છે, તેમાં સ્વ. નારાયણ ભારતીએ આપેલી હકીકત વિષે આક્ષેપ
લીધેલા છે, પરંતુ તેમણે ભાલણના યવનચરિત્ર ઉપર કંઈ વિશેષ અજ્ઞ-
વાણું પાડેલું જણાતું નથી. તેમણે ભાલણની કવિતાના સંબંધમાં દશમ-
સ્કંધ વગેરેમાંથી ઉતારા આપી ધણું સારું વિવેચન કર્યું છે, અને ભાલણ
એક ઉત્તમ કવિ હતો એમ બતાવી આપ્યું છે.

હ. દ. કાંટાવાળા.

ગ્રંથવિવેચન.

મહા કવિ ભાલણ કૃત દશમસ્કંદની એ પ્રતો મને મળી આવી હતી. મારા મિત્ર શ્રી. ધનશ્યામ બાપુભાઈ વૈદ્ય તરફથી મળેલી પ્રત બાળબોધ દીવ્ય અક્ષરે લખેલી છે (જો કે તેમાં કંઈ કંઈ ગુજરાતી અક્ષરોને ગુજરાતી મરોડ જોવામાં આવે છે). એ પ્રત આજથી બસે વર્ષ ઉપર એટલે સંવત્ ૧૭૭૦ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૧૦ મે વડનગરા નાગર જ્ઞાતીય દીક્ષિત શિવરામ કુંવરજીએ પૂરી કરેલી છે. એ પ્રત વધારે શુદ્ધ તે જૂની હોવાથી તે ઉપર વિશેષ આધાર રાખી તેને પ્રત નં. ૧ ગણી છે.

બીજી પ્રતિ મારા મિત્ર શ્રી. નરભેરામ જમિયતરામ, તે રેવાકાંઠાના માજી દક્ષતરદાર એમણે પાટણથી મહા પ્રયાસે મેળવી આપી હતી. એ પ્રત સુંદર ગુજરાતી અક્ષરે (કોઈ કોઈ સ્થળે બખ્ખે ત્રણ ત્રણ અક્ષરનાં સામટાં માથાં બાંધેલાં છે.) લખેલી છે. એમાં લખનારનું નામ ઠામ કે સાલ જણાવી નથી. એને મેં પ્રત ૨ તરીકે ગણીને બન્નેનાં પાસંતર પૃષ્ઠ નીચે આપ્યાં છે. પહેલી પ્રતમાં પ્રથમ પદ અને તેની સંખ્યા આપી આંગળ જતાં માત્ર રાગજ આપેલા છે.

બંને પ્રતોમાં કેટલો ફેર છે, અને મેં જે શુદ્ધ પ્રત કરી તેમાં કેવો ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે તે જણાઈ આવવા સાડ નીચે તમુના આપું છું.

પદ રાગ—(પદ ૬ પ્ર. ૧)

પ્રત ૧. આવો માહારા વીરા ॥ હું કહું તે કરો ધીરા ॥

પ્રત ૨. આવો માહારા વીરા ॥ હું કહું તે કરો ધીરા ॥

શુદ્ધ કરી તે. આવો માહારા વીરા, હું કહું તે કરો ધીરા;

ઠાળ.

પ્ર. ૧ દેવતા હુખિ કરો તમે વેર આણી અતિ ઘણું ॥

પ્ર. ૨ દેવતા હુખી કરો તમે વે આણી અતી ઘણું ॥

શુ. દેવતા હુખિ કરો તમે, વેર આણી અતિ ઘણું;

* આ બંને મિત્રોનો હું આ સ્થળે આભાર માનું છું.

પ્ર. ૧ યાદવા કુલ ને ગોપ ગોપિ એ સુભ છે આપણુ ॥ ૨
 પ્ર. ૨ યાદવા કુલ ને ગોપ ગોપી એ શું ભે છે આપણો ॥ ૨
 શુ. યાદવ કુળને ગોપ ગોપી, એ શું ભે છે આપણું. ૨

પ્ર. ૧ કંસ રાચ શીખ દીદ્ધિ એણિ પેર તે ॥

પ્ર. ૨ કંસ રાય સીખ દીધી એણી પેરે તેહ ॥

શુ. કંસ રાયે શીખ દીધી, એણી પેરે તેહને;

પ્ર. ૧ વચન માહારુ સત્ય માનિ દુખ પમાડો એહને.

પ્ર. ૨ વચન માહરું સત્ય માંતી દુખ પમાડો એહને ॥ ૩

શુ. વચન માઈ સત્ય માંતી, દુખ પમાડો એહને. ૩

પ્ર. ૧ તાહાથિ યાદવ દુખી થઇને દોહો દસે નાસિ ગયા ॥

પ્ર. ૨ તાંહથી યાદવ દુખી થઇને દોહ દેસે નાહાસી ગયા ॥

શુ. ત્યાંથી યાદવ દુખી થઇને, દોહદિશે નાસી ગયા.

પ્ર. ૧ વૈદરભ પલિયા કેટલા કો કંસ નગરી આવીઆ ॥ ૪

પ્ર. ૨ વૈધદરભ પલીઆ કેટલા કો કંસ નગરી આવીઆ ॥ ૪

શુ. વૈદર્ભ પળિયા કેટલા, કો કંસ નગરી આવિયા. ૫

પદ ૧૦૧ (૧૧૪ પ્ર. ૧) રાગ ગાડી.

પ્રત ૧ અંન લઇને આવીયાં, યાંહાં છે કૃષ્ણ કૃપાલળ ॥

પ્રત ૨ અંન લઇને આવીઆ જાંહ છે કૃષ્ણ કીપાલળ;

શુ. અન્ન લઇને આવિયાં, જ્યાં છે કૃષ્ણ કૃપાલળ.

પ્રત ૧ માતપિતાયે વારીયાં ન ધરી શંકા લગારાઆવ્યાં હરીલક્ષ્મી ॥

પ્રત ૨ માત પિતાએ વારીઆં ન ધરી શંક લગારળ ॥આવ્યાં હરિભક્ષી॥

શુ. માત પિતાએ વારિયાં, ન ધરી શંકા લગાર; આવ્યાં હરિભક્ષી॥

પ્રત ૧ કો કોહોને વારી ભર્તારે કોહોને બ્રાતે તેહળ ॥

પ્રત ૨ કોહોને ભરયારે વારીઆં ને કોહોને બ્રાતે તેહળ ॥

શુ. કોને ભર્તારે વારિયાં, કોને બ્રાતે તેહળ;

પ્રત ૧ કોહાને સાસુ સસરે વારી ॥ પણ ન રહો તેહનો દેહ ॥આ. ૨

પ્રત ૨ કોહોને સાસુએ વારીઆં પછે ન રહો તેહનો દેહળા આ. ૨

શુ. કોને સાસુ સસરે વારી, પણ ન રહો તેનો દેહ. આ. ૨

- પ્રત ૧ આજ્ઞા કોહોની માની નહી. ॥ લીધાં ચતુર્વિધ અન્નજી ॥
 પ્રત ૨ આગતા કોની માંતી નહી લીધાં બહ વીધી અન્નજી ॥
 શુ. આજ્ઞા કોની માની નહિ, લીધાં ચતુર્વિધ અન્નજી;
 પ્ર. ૧ સીધ વહીને આવીયાં કરવાને દરશન ॥ આ. ૦ ॥ ૩
 પ્ર. ૨ સીધ યઇને આવીયાં પ્રભુનુ કરવા દરશનજી ॥ આ. ૩
 શુ. સીધ વહીને આવીયાં, કરવાને દર્શનજી. આ. ૦ ૩
 પ્ર. ૧ એમ આવ્યાં યમ વૃષાકાલે નદીતણાં તાં પૂરજી ॥
 પ્ર. ૨ એમ આવ્યાં હરી ભણી નદી તણું યમ પૂરજી ॥
 શુ. એમ આવ્યાં જ્યમ વૃષાકાળે, નદી તણાં ત્યાં પૂરજી;
 પ્ર. ૧ સમુદ્રમાંહે આવી મયલે । લમ આવી ભરિ મૂર ॥આ. ૦ ૪॥
 પ્ર. ૨ મલી તનો ત્યમ આવ્યાં હરી ચરણે નામ્યું શીશ ॥આ. ૪॥
 શુ. સમુદ્ર માંહે આવી મળે, ત્યમ આવી ભરી શૂર. આ. ૦ ૪
 પ્ર. ૧ એહેવે કૃષ્ણજીયેં ત્યાંહાં સેવકને મસ્તક મૂક્યો હાયજી ॥
 પ્ર. ૨ તેણે સમે શ્રી કૃષ્ણજી સેવકને મસ્તક મુકો હાયજી ॥
 શુ. તેણે સમે શ્રી કૃષ્ણજી, સેવકને મસ્તક મૂક્યો હાયજી;
 પ્ર. ૧ બીજો કર કમલની ઉપરિ । ફેરવે છે તાં નાથ । આ. ૦ ૫ ॥
 પ્ર. ૨ બીજો કર તાંહ કમલની પેરે ફેરવે છે રઘુનાથ । (આ. ૫ ॥
 શુ. બીજો કર કમળની પેરે, ફેરવે છે રઘુનાથ. આ. ૫

ભાષા—કેટલાક વિદ્વાનો ભાલણની અને તેના સમયની ભાષાને જૂની ગુજરાતી ગણે છે; પરંતુ શાસ્ત્રી વ્રજલાલે ભાષાના જે યુગ જણાવ્યા છે તે મને વાજબી લાગે છે. જે પ્રાંતિક રૂપો ને શબ્દો જે હાલ પણ પાટણ વાડામાં, ઉત્તર ગુજરાતમાં અને તેની આસપાસના પ્રદેશોમાં પ્રવર્તે છે, તે લક્ષમાં લેવામાં આવે તો ભાલણના વખતની, પ્રેમાનંદના કાળની અને હાલના સમયની ભાષામાં ઝાઝો તફાવત જણાશે નહિ. જેડણીની જાગતમાં તો હાલની માફક અને તે કરતાં પણ વધારે ગોટાળો ચાલતો હતો. ઉપર જે મૂળ પ્રતમાંથી ઉતારા આપ્યા છે, તેની ત્રણ લીટીમાંજ કોને શબ્દ ત્રણ રીતે લખેલો છે. અનુસ્વાર અનિયામિત રીતે મૂકાતાં, જેડાક્ષર ઉપર લક્ષ અપાતું નહિ, અને હ્રસ્વ લીધાં નો.

બત કેટલાક શબ્દો અદર્શ થાય, કે તેમાં ફેરફાર થાય; પણ તેથી બાપાનું સ્વરૂપ બદલાઈ ગયું કહેવાય નહિ. બાપણુ ફક્ત કાદંબરીમાં જૂની કે જૈન શૈલી છે એમ કહેવામાં આવે છે, અને તે જૈન કવિઓને અનુસરવાના કારણથી પણ હોય.

રાગ—કવિ પ્રેમાનંદે જે રાગ વાપર્યા છે તે કવિ ભાલણની કવિતામાં વપરાયા છે, એટલું જ નહિ, પણ તેમનો જૈન કવિઓએ પણ કવિયોગ કરેલો છે, મતલબ કે તે ઘણા પ્રાચીન કાળથી ચાલ્યા આવે છે; પરંતુ જ્યારે તેમની સરખામણી કરીએ છીએ, ત્યારે તેમાં તાલ માત્રાનો તફાવત જણાય છે; ઘણલા તરીકે પ્રેમાનંદનો રાગ ગોડી (કડવું ૧૧) જુઓ.

નમો નમો નારાયણ નમો, પણ આદિ સ્વરૂપ અનંત,
નમો બ્રહ્માનંદ નમો નમો, ત્રિશુણાતીત ભગવંત.

સરખાવો એને ભાલણના ગોડી સાથે.

ધેર આવ્યા વસુદેવ, મન આનંદ ધણો;

પ્રથમે દેવકી તન, કીર્તિમાન જણ્યો.

પદ ૪

દેવકી કહે તમે સાંભળો, પુરાચ્યા દશ માસ છ;

ઉદરમાંહે ત્યાં ગર્ભ ધર્યો છે, તે કરશે તેજ પ્રકાશ.

પીયુષ શું કહિયે. પદ ૧૧

પ્રગટ્યું અદ્ભુત બાલ, વસુદેવજી નિરખે;

ચિંતા ચિત્ત અપાર, તેજ જોઈ હરખે.

પદ ૧૪

રાગ નટનારાયણ લઈએ. પ્રેમાનંદના કડવા ૧૪ માં—

ધન્ય જશોદા ધન્ય જશોદા, વણુ પ્રસવે થઈ માતા;

કોનું સાંચું કોણ ભોગવે, લખ્યો લેખ વિધાતા.

એને સરખાવો ભાલણના નટનારાયણ સાથે

જશોદા માત, સાંભળો વાત, કરે ઉત્પાત,

સુંદરવર ધર માંહેરે; કહો ક્યમ કીજે.

ચંચળ કાય, કોણ ઉપાય, માંખણ ખાય,

દોણી ફોડી દૂધની. ક્ય.

ભાલણનો નટનારાયણ વિમલ પ્રબંધના એ રાગને મળતો આવે છે.

રાગ સામેરી. ભાલણનો.

વસુદેવ કેરો રે તન, તેડાબો રાજન;

સાહી તેહને ઢાન, માર્યો કુંવર રાજન.

૫૬ ૫

રાગ સામેરી. પ્રેમાનંદનો.

કંસ કહે હો ઝપિજન, સાંભળ્યું રાયજીનું વચન;

ઉચસેનનું કહેવું આચરીયે, અમો સગા વસુદેવને કરીયે.

રાગ ધનાશ્રી.

પીયું શું યાશે આજની રજની મને ક્યી પેરે જાશે.

પી૦

ઝરમર મેહ વર્ષે છે રે ભારી, વિજળી ઝપુકે ને નિસા અંધારી.

પી૦

ભાલણ ૫૬ ૧૨.

શ્રી વસુદેવજી વિનંતી કરે, દીનત્વ હજવે ઝોચરે;

ભગિની તમારી નયણે નીર ભરે, એમ વધ કીધે કહો અર્થ શો સરે.

પ્રેમાનંદ કડવું છ.

પ્રેમાનંદમાં ઢાળ છે ને ટેક-આંકણી નથી.

આ ઉપરથી જે અતેક રાગો ગુજરાતીમાં ચાલે છે, તેમની ઉત્પત્તિ, માપ, દેખીતો તથાવંત વગેરેનો શોધ કરવાની અંગત્ય વિદ્વાનોને જણાશે.

શ્રીમદ્ ભાગવતનો દશમસ્કંદ-ખાસ કરીને વૈષ્ણવ લોકોને ભાગવતનો આ ભાગ ખૂબ પ્રિય છે, કેમકે તેમાં શ્રીકૃષ્ણનું રસીકું ને સવિસ્તર ચરિત્ર આપવામાં આવ્યું છે, વળી તેમાં શૃંગારાદિ રસ, કૌટુંબિક વર્તન, સામાજિક રીતભાત વગેરેનું વર્ણન હોવાથી તે વાંચવાની અન્ય ધર્મીઓને પણ ઇચ્છા થાય છે. તે ઉપરથી તેનાં ગુજરાતી ભાષામાં ભાલણે, પ્રેમાનંદે અને રત્નેશ્વરે ભાષાંતર કરેલાં છે. મહાન કવિઓ કેવળ ભાષાંતરને વલગી રહેતા નથી, કેમકે તેમાં તેમની કવિતા શક્તિ જણાઇ આવતી નથી. ભાલણે અને પ્રેમાનંદે મૂળમાંથી કંઈ છોડી ન દેતાં પોતાને જ્યાં ઠીક લાગ્યું ત્યાં વિશેષ વર્ણન કર્યું છે, અને ખતેએ તેવો ઇસારો પણ કરેલો છે. ૫૬ ૩૪૧ ને છેડે ભાલણ લખે છે કે:—

કહી કયા ભાગવતની, કાંઈ અન્ય પુરાણ;

લણે ભાલણ ભક્તિભાવે, સ્તવ્યા શારંગપાણ.

પદ ૧૨૨ થી ૧૫૫ સુધી દાણુ લીલાને છે તે મૂળમાં નથી, પરંતુ તેમાં કવિએ જે અગાધ રસ ઘટાવ્યો છે તે વાંચનારને આકર્ષ્યા વિના રહેતો નથી. એજ રીતે પદ ૧૬૮ થી ૧૭૩, ૧૮૧ થી ૧૮૫, ૧૯૮-૯૪ ૧૯૭, ૧૯૮-૯૯, ૨૦૫ થી ૨૦૭ મૂળમાં નથી. નંદજીશોદાનો સંવાદ, કૃષ્ણ બાણવા ગયા ત્યારે મથુરાવાસીનો સંતાપ, ઉદ્ધવ ગોપી સંવાદ ખરે-ખર રમણીય છે. સત્યભામાના રસણામાં તો કવિએ ૯૬ જ વાણી છે. પદ ૧૧૮ માં અસલ પંચવિધાનિ કર્માણિ ગોપાઃ કૃષ્ણસ્ય વીક્ષ્ય તે ॥ અતદ્વીર્યવિદઃ પ્રોચુઃ સમમ્યેત્ય સુવિસ્મિતાઃ ॥ ને દામે “ સ્તુતિ ગોપિકા તેણીવાર ” એવું કવિએ લીધું છે તે ખરાખર લાગતું નથી. પદ ૩૧૫ માંતું વર્ણન મૂળમાં ન હતાં તે શ્રીધરની ટીકામાંથી લીધું છે. શ્રીધર લખે છે કે:—

યદા ગાર્ગ્યઃ શ્યાલેન પંદ્રિત્યુક્તસ્તદા યાદવૈરુપહસિતે કુદ્ધોઽસૌ શ્રીમહેશં પ્રસાદ્ય ચદુમીષણં પુત્રં વરં લબ્ધવાન્ । તતશ્ચ ચવનેન્દ્રેણ અપુત્રેણ સ્વક્ષેત્રં પુત્રોત્પાદનાય પ્રાર્થિતો ગાર્ગ્યઃ કાલયવનં અજીજનન્ ।
इति पुराणप्रसिद्धम् ॥

મૂળના અધ્યાય ૩૦ માં અનયારાધિતો નૂતન મંગવાન હરિરીશ્વરઃ॥ યન્નો વિહાય ગોવિદઃ પ્રીતો યામનયદ્રઢઃ ॥ એવો પાઠ છે તેમાં અનયા આરાધિતઃ અથવા અનયા રાધિતઃ

એ ઉપરથી રાધા શબ્દ લીધેલો જણાય છે; બાકી દશમમાં કોઈ જગાએ “ રાધા ” શબ્દ જણાતો નથી.

બાલણુ અને પ્રેમાનંદ. આજ સુધી પ્રેમાનંદ, સામળ, અને દયા-રામને પહેલા વર્ગના કવિઓ ગણવામાં આવ્યા છે—બાલણુનો એકલો દશમ-સ્કંદ જ તેને પહેલા વર્ગમાં મૂકવાને ખાસ થાય છે એવું મારું માનવું છે.

બાલણુ અને પ્રેમાનંદ બંનેએ દશમ સ્કંદ પ્રાકૃત ભાષામાં રચેલો છે, તેથી તેમની શકિતનો મુકાબલો કરવાનું તે એક સાધન થઈ પડે એમ છે. જે ખાસ ખૂબીઓ પ્રેમાનંદના દશમમાં જોવામાં આવે છે તે બાલણુમાં કभी છે, તેમ જ ખાસ ખૂબીઓ બાલણુ ખતાવી છે તે પ્રેમાનંદના દશમમાં કभी છે. દાખલા તરીકે નાગદમન જ્યારે બાલણુ દુઃખાવી દીધી છે,

ત્યારે તેનું ખૂખીદાર વર્ણન પ્રેમાનંદે કર્યું છે, અને તેમાં માફ માણકડું રીસાયું રે સામળીયાળ એ કવિતા તો હલ્લ વાળી દે છે. સુદામા ચરિત્રમાં સુદામો દારકમાં પ્રવેશ કરી શ્રી કૃષ્ણના મંદીર તરફ જાય છે, તે વખતનું તેની દીનતાનું, અને છોકરાંની ચેષ્ટાનું વર્ણન જેટલું હૃદયભેદક છે, તેટલું ભાલણે કરેલું વર્ણન નથી. પ્રેમઘેલી ઓખા પોતાની સાહેલીને સ્વપ્નાંતરમાં પરણ્યાની અને વિરહવેદનાની જે વાત કરે છે, તેમાં પ્રેમાનંદનું કવિત્વ એકાંક ચઢીઆતું છે. કવિ ભાલણે જ્યાં દાણલીલાનું વિસ્તારથી વર્ણન કર્યું છે ત્યાં પ્રેમાનંદે તે ટુંકાવ્યું છે. પદ ૧૬૮ થી ૧૭૩ સુધીમાં રાધાનો તેની સખિ સાથેનો સંવાદ ઘણો મનોરંજક અને શૃંગારરસની પરિસીમા કરનારો છે. કવિ દયારામના એક પદમાં આવુંજ વર્ણન હોવાથી જાણે તે ભાલણમાંથી ઉતાર્યું ન હોય એમ લાગે છે; પરંતુ એકજ વિષયનું વર્ણન કરવામાં ઉત્તમ કવિયોની સામ્યતા વખતે જણાઇ આવે છે. પ્રેમાનંદે પણ વખતે ભાલણમાંથી કંઈ લીધું હોય એમ કોઇ કહે છે. પણ આવાં વર્ણન વૃજભાષાના અને સંસ્કૃતના કવિઓએ પણ કરેલાં છે. સત્યભામાનું રૂશણું જે ભાલણે વર્ણવ્યું છે, તેમાં અનેક પત્નીના નાયકને સંસારમાં કેવાં મહેણાં ટૂણાં સાંભળવાં પડે છે તેનું આખેહૂખ ચિત્ર પાડેલું છે. પ્રેમાનંદે આવુંજ વર્ણન રોપદશિકા સત્યભામા આખ્યાનમાં કરેલું છે, તે ઉપરથી કોઇ વિદ્વાન એવો આક્ષેપ લે છે કે શ્રી કૃષ્ણ પરમાત્માને માટે આવું લખવું એ અયોગ્ય છે; પરંતુ ભાલણે પણ તેમજ કર્યું છે; જુઓ—

રીસે ભરાણી તે ભામિની રે, ઉતાર્યાં આભરણ;
અંખર શ્વેત તે પહેરિયું રે, મનમાં માજે મરણ.
નયણે નીર માયે નહી રે, મે'લે ખહુ નિશ્વાસ;
સૂતે મંદિર જઈ માનિની રે, સૂતી થઈ નિરાસ.

x x x

સતભામાને મંદિર આવી, બેઠા યાદવરાયણ;
કરમાંહે લઈ વિજણો, પ્રેમે ઢોળે વાય. વાલા અળગ

x x x

ખહુનાયિકનું બોલ્યું માને, તે તો મૂરખ નારીજ,
સહુએને ભલું મનાવે, ક્ષણ મે'લે વિસારી.

તમને તો દોહડું નહી, જે સધળીજે રીસાવેછું,
કુખ્જ છે જે મનની માની, તે હવડાં અહીં આવે. ૧૧૦
ધાવંતા જે પૂતના શોધી, એવા ધર યદી દયાળછું;
મોટે થાતે મામો માર્યો, ઉસાર્યું મોસાળ. ૧૧૦

X X X

મૂરખ પિતા માહરો, જેણે સગાઇ કીધીછું;
જાણી પ્રીછી આવા લ'પટને, મુજને તો જે દીધી. ૧૧૦

X X X

હવે આણી નેહ, વરાંસો એહ, કામા કરો તેહ, અપરાધી છું તાહરો.
કહેા ક્યમ કીજે.

મતલબ કે મોટા કવિઓ તેમ ભકત કવિઓ પણ પ્રસંગે દેવ દેવી-
ઓને સામાન્ય મનુષ્ય જેવાં ચીતરે છે, અને તેમની પાસેં લોક રૂઢિનાં,
કુલાચારનાં ને ખીજાં હસવા જેવાં કાર્ય કરાવે છે. પ્રેમાનંદ અનિરૂદ્ધને
ઓખા પાસે દોરડો છોડાવે છે, અને ભાલણ પણ કૃષ્ણ અને સત્યભામા
પાસે તેમ કરાવે છે; તથા સામુ ધૂસર મૂસલ વગેરે લઇ આવે છે, વરતું
નાક તાણે છે, કંસારનો કાળીયાવાળો હાથ ખસેડવા લાડીને સહિયરો
શીખવે છે, અને કોતું ચલણ થશે તે જાણવા પાસા પણ રમાડે છે !
(૫૬ ૩૬૪-૬૫).

શૃંગારરસ ઘટાવવામાં ભાલણ પ્રેમાનંદ અને દયારામ એક ખીજાને
નમ્યું આપે એમ નથી. પ્રેમાનંદ નવે રસના વર્ણન માટે ખ્યાતિ લોગવે
છે. ભાલણમાં પણ ખીજા રસો જોવામાં આવે છે. તેણે વીરરસ બરાબર
ગજવ્યો નથી તેમ કોઇ કહે છે, પણ નીચેનો નમુનો વાંચક વર્ગની ખાત્રી
કરવા માટે બસ યશે. 'રૂઢિભણી હરણુનો પ્રસંગ ૫૬ ૩૩૬).

મૂછ મરડે, દાંત ધરડે, હોઠ કરડે હઠ ચડે;
ગાળ દેતા, મને વે'તા, આયુધ લેતા અડવડે.
બરો ધૂતારો, વેગે મારો, ઝાલો ત્યાં એ મૂઠને;
રખે રસલો, જાયે કુશલો, મહીએ મસલો પ્રોઠને.
મન ફૂડે, અશ્વ ઝૂડે, રેણુ જીડે ખુર તણી;
તે ચોધ જૂડે, હોઠ મૂડે, તીર ઝૂડે હરિ ભણી.

પ્રહાર સાલે, ઝધિર ચાલે, વીર ઝાલે શીશને,
 યોધ બળિયા, ભૂમિ ઢળિયા, બાણે બળિયા ધસને.
 થયા ખોડા, પડયા ઘોડા, કર્યા ખોડા હલધરે;
 ઉંટ નાસે, પ્રહાર ત્રાસે, પેર પાસે શી કરે.
 શૂર સાચી, હણ્યા હાથી, ભરે ભાથી બાણના;
 ભીડ ભારી, મહી સારી, પગ પસારી પ્રાણના.
 કુંડળ ઝળકે, મુગટ ચળકે, ભૂમિ સળકે યોધને;
 ભૂપ ભાગે, બાણ વાગે, ઝાળ લાગે ક્રોધને.
 મગધ માઠો, નેટ નાઠો, ઘણું ઘાઠો હો હઠી;
 નયન સૂણે, કોટ ધૂણે, વૈર પૂણે મતિ મઠી. ઇલા.

હવે ભાલણુંતી કવિત્વ શક્તિ અને મનોહર બાળી બતાવવા થોડાક
 ઉતારા આપી લ'બાણ થવાને ભયે આ વિવેચન બંધ કરીશ.

રાગ ધનાશ્રી.

મહી મથન કરું, કાન શેરી ધરું, નિસરું કાણુકાણું કાર ધાધ;
 કા કહે આવતો, વેણુ વળ્લડતો, લાડે બોલાવતો, કહીને આધ.
 વાટ જોઈ કહાનની, શ્યામલવાનની, પ્રેમનિધાનની મીટ માંડી;
 પ્રેમને પરહરી, રીસ શીએ ધરી, લાલચ અનુસરી ગયોરે છાંડી.
 રેણુ દીસે ધણી, વાટ મથુરાતણી, તે હણો કંસને કૃષ્ણ આવે;
 સામા જઈએ ધસી, વન માંહે વસી, હસી મને માત કહી બોલાવે.

રાગ ગાડી.

કવિ કા ગોકુલમાં નહી, તો કાણે તને બણાવીછ,
 કામશાસ્ત્રની કલા એવડી, તુજમાં ક્યાંથી આવી. સાચું બોલોછ.
 રાજહંસ દીક નથી તો, ચાલ કોની લીધીછ;
 વ્યંગ બોલવું આવડું, એ મતિ કાણે દીધી. સાચું.
 હાવભાવ ક્યાંથી શીખ્યાં ને, આંખલડીના ચાળાછ;
 કામી નરને બાંધવા, હાર (હીર ?) તણા જેમ ગાળા. સાચું.

સહુશું મીઠું ખોલવું, અને રાખવું મનજી;
 જૂઠાં સાચાથી રૂડાં, ક્યાં શીખ્યાં વચન... સાચું.
 સુરત ભેદની ભાવના તમે, કોણ કનેથી જાણીજી
 થોડી વયમાં ક્યાંથી શીખી, એવી મીઠી વાણી... સાચું.

x

x

x

રાગ ગોડી.

કર જાલીને વળતી મુજને, માયા માંહે પાડીજી;
 અતિશે કોમળ આંગળી; કહી ટાચકડા વળડી. સુખ પામી ધણું.
 શું વખાણું સુંદરી આ, ગોરો પંજો તારોજી;
 ત્રાજુડાં મ પડાવશે, ભાવ મનનો મારો. સુખ.
 એક ચિયુક એ કાં ગાલે છે, એણે બહુએ સરશેજી;
 જે કો નયણે નિહાળશે, તે પાસા માંહે પડશે. સુખ.
 મેલી કરની આંગળી પછી, ચંરણે ધાલ્યો હાથજી;
 મેં તવ પાણે સાહિયા, તમે અમારા નાથ. સુખ.

x

x

x

એવું કહીને ચરણ તળાંસે, સુખ સામું નિહાળેજી;
 જાણે કોયે દેવતા તે, નયણ નિમેષ ન વાળે. સુખ.
 હાર જીએ ને ઉર ઉઘાડે, ગલગલિયાં કરે પ્રીતેજી;
 ગાલે ત્યાં ચુંબન કરે, રમવા તણી રસ રીતે. સુખ.
 વેસરનું મોતી જીએ ને, હાથ ફેરવે ગાલજી,
 વાટ જોઈ મેં અતિ ધણી, કામિની તારી કાલ. સુખ.
 હરિ સામું જોવતાં મારી, ચોળા તણી કસ ત્રીજી;
 કાયા ત્યાં વિદૂજ થઈ, કટિથી ફાલી છૂટી. સુખ.

x

x

x

રાગ પરજીયા.

જાલંભા હું એક મુહૂર્તમાં, લક્ષ લોકના લાવ્યો રે;
 એવો કહીને ઉતરવાળે, તે રોપ હદેમાં નાવ્યો. કૃષ્ણ કહે માતા મુણો.

કારજ કંઈ કરવા નવ દીધાં, અજ્ઞાનપણે મેં એને રે;

પ્રાણ થકી પરમાનંદ વાલો, સદા નિરંતર જોતે.

કૃષ્ણ.

માંકડાંતે મહી મેં ખવડાવ્યું, ભાવ્યું નહિ તે નાખ્યું રે;

કહેતાં પાર નાવે કહિં, જે જશોદાયે સાંખ્યું.

કૃષ્ણ.

કચરે ખરડયો જોળે બેઠો, વણસાડી શુભ સાડી રે;

એમ અસંખ્ય અન્યાય કરીતે, સંતાપી મેં માડી.

કૃષ્ણ.

આલિંધન એણી પેરે દેતી, આંસુ ભિંજતો વાંસો રે;

તે ટળવળતી ત્યાં મેલી છે, શો કરવો તે સાંસો.

કૃષ્ણ.

કોનું મુખ જોઈતે જીવશે, કોને દીઠે ઠરશે રે;

બાલણપ્રભુ રઘુનાથ કહે છે, મારે વિરહે (તે) મરશે.

કૃષ્ણ.

૬. ૬. કાંટાવાળા.

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

दशमस्कंध आणलीला.

॥ श्री सरस्वतीप्रसादात् अथ दशमस्कंध आणलीला
लिख्यते ॥

पद १. राग वेराडी.

- श्री गणपतिने प्रणमुं रे, सिद्धिपुद्धिने दातार;
हरसुत मन आणी ह्यारे, करे ते भारी सार. १
- लक्ष लाभ सुत ताहरे, मोदकने आहार अनंतरे;
गजमुખ अति शोભे ललुरे, जणके उज्ज्वल दंतरे. २
- आद्य माता तुजने नमुं रे, तारी छे विष्ण्यातरे;
आ ग्रंथ तो आलशेरे, जे पूढे रहेशा मातरे. ३
- कवि विविध नाना धलुरे, सुजने ते देशे जोडरे;
वादिभक्ति सरभा ह्वारे, तेने कहुं कर जेडरे. ४
- भनभाहे धच्छा जेवी रहे, श्री भागवत दशमस्कंधरे;
श्रीकृष्ण कीडा भाहे छे धणी, ते करीश प्रणधरे. ५
- परीक्षित पूछे श्रीशुकदेवने, मने ऋषिज कहे विस्ताररे;
शे कारण त्यां अपतयारे, स्वामी देव मुराररे; ६

समाप्तिकामो मङ्गलमाचरेत्॥ अ श्रुतिवाक्यानुसारे प्रार्थन अर्वाचीन
अन्यकारो आरंभमां मंगलायस्त्र करे छे. ते मंगलना त्रय प्रकार छे. आशीर्वादा-
त्मक, वस्तुनिर्देशात्मक अने नमस्कारात्मक. आ ग्रंथना कविशिरोमणि भास्कर कवि
ते पद्धतिने अवलंबी नमस्कारात्मक मंगल करे छे. पद १.-१ सिद्धिपुद्धिने दातार,
सिद्धि-निर्विघ्न समाप्तिरूप सिद्धि अथवा औश्वर्य. हरसुत-रांकरपुत्र. सार-सहाय,
५. प्रणध-कवितापद्धि रचना. ६. मुरार-(सं. मुरारि) विष्णु.

કહે શુક રાજ સાંભળોરે, તમે પ્રજા મુજને સારરે;
ભાલણપ્રભુ અવતરારે, તેનો કહું વિચારરે.

૭

પદ ૨. રાગ સામેરી.

વસુધા માથે ભાર, અતિશે યથો નિર્ધાર;
રહું એ ન જાણે આપ, તન માંહે પામી તાપ.
તાપ પામી તેજસ્વી ભૂપ, અતિશે સુંદર રૂપ.

૧

ઠાળ.

મહા તેજસ્વી રૂપ તે, જે વર્ણવ્યું જાણે નહિ;
દેવક યાદવતણે મંદિર, દેવકી કન્યા સહિ.

૨

તેહશું વિવાહ મળ્યો, વસુદેવ પ્રાણિગ્રહણ કરે;
સ્વર્ગથી અંતરિક્ષ આવી, ગાન દેવતા ઓચરે.

૩

આનકહુંદુભિ અરણિયો, ને આપી બહુ પેરામણી;
દેવકરાય રણિયાલ થયા, મેં પ્રીત વાધી અતિ ધણી.

૪

હસ્તિ બહુ જાણગારી કરીને, ચાર શત આગળ કર્યા;
જેને કુંભસ્થલથી ઝરે, માતંગ એવા મદ ભર્યા.

૫

તુરી પંદર સહસ્ર સાથે, અષ્ટાદશ શત રથ હો;
દ્વિસહસ્ર દાસી દેવકી, સંગે આપી સમરથ હો.

૬

કંસભાઇ પ્રીતરાઇ, દેવકી કરો સહી;
તેને પૂઠે મોકલ્યો કહું, પહોંચાડી આવો અહીં.

૭

કંસ સાથે આવિયો ને, અથ ત્યાં સલાવિયો;
હરખ ધરતો મનશું, મથુરા સમીપે આવિયો.

૮

તે સમે આકાશવાણી, કંસને એવી થઇ;
આઠમો સુત દેવકીનો, મારશે તુજને અહીં.

૯

પદ-૨. ૧ રહું ન જાણે આપ-પોતાથી સહન થતું નથી માટે; ૩. પ્રાણિ-ગ્રહણ-હાય પકડવો-લગ્ન. અંતરિક્ષ-આકાશ. ૪- આનકહુંદુભિ-વસુદેવનું નામ છે. ૫. માતંગ-હાથી. શત-સો. ૬. તુરી-ચોડા, સહસ્ર-હજાર, સમરથ-(સં) સમર્થ. ૮ હરખ-(સં). ૯.

વચન એવાં સાંભળીને, રીસ મનમાંહે વસી;
કહે ભાલણ હાય ગ્રહો, મારવા બેનને ધસી.

૧૦

પદ ૩. (સામેરી).*

કોધભરાણેરે પાપી, કહે શિર નાખું કાપી,
રચથી સાહી કેશ, અખલા બાલેવેશ.

૧

ઢાળ.

અખલા બાલેવેશ સાહી, ખડ્ગ લઇ માથે રહો;
વસુદેવજીએ શીઘ્ર તેનો, પાણુ ત્યાં તત્ક્ષણ ગ્રહો.

૨

વિવાહ સમે લોજવંશી, કોણ તારો ધર્મ હો;
બેન નાની મારવી તે, મહાનિર્દિત કર્મ હો.

૩

તે માટે તુજને કહું, મૂક્ય તું એને સહી;
અપરાધ જે અતિ ઘણો હોયે, તોય સ્ત્રી હણવી નહિ.

૪

તમે એને બેન જાણી, દયા આણો મનમાં;
કંસ રાજ શમાવો જે, તાપ પામ્યા તનમાં.

૫

એણી પેરે પ્રતિજ્ઞા દીધો, પાપી પણ માને નહિ;
નયણ રીસે રાતડાં, રહો ક્રોધ મનમાંહે ગ્રહી.

૬

વસુદેવજી પછે વિચારીને, કંસથું વાણી વહે;
એહથી મરવું નથી તો, જ્ઞાન કાં નાણો હેઠે.

૭

મૃત્યુ એના ગર્ભથી છે, તો પ્રતિજ્ઞા ત્યાં હું કરું;
જે વારે એહથી પુત્ર હોયે, તે તહાં તમ આગળ ધરું.

૮

બાલ દીધો એવો તે વારે, કંસ રહિયાઅત યયો,
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથનો, ભય તેના મનથી નબળ ગયો.

૯

* પ્ર. ૧-૨ રાગતું નામ નથી.

પદ ૩-૨ ખડ્ગ-તલવાર. શીઘ્ર-જલદી. પાણુ-(સં. પાણિ)-હાથ. ૬. પ્રતિજ્ઞા- (સં. પ્રતિ-જ્ઞા) શીખામણ. નયણ-(સં. નયન) આંખ. ૭. નાણો-આણો.

પદ ૪. રાગ ગાડી.

ઘેર આવ્યા વસુદેવ, મન આનંદ ધણો;	
પ્રથમે દેવકી તન, કીર્તિમાન જણ્યો.	૧
તેહનું અહ્ભુત રૂપ, તેજ નવ જાય કહ્યું,	
જાણે આદિત્ય કોટિ પ્રકાશ, તેજ ન જાય સહ્યું	૨
તે લઈ ચાલ્યા વસુદેવ, આવ્યા કંસ ભણી;	
આપ્યો તેહને હાથ, શંકા નવ ગણી.	૩
કંસ થયો રળિયાત, દેખી સુત ધણું;	
પાછું આપ્યું ખાલ, તે વસુદેવતાણું;	૪
લઈ જાઓ તમે ઘેર, વસુદેવજી એને;	
જેને હાથે છે મૃત્યુ, અમે હણશું તેને.	૫
વળતાં તે વસુદેવ, લઈ ચાલ્યા તેટલે;	
આવ્યા નારદ મુન્ય, કંસ ભણી એટલે.	૬
અરે કંસ રોજન, આજ તે કહ્યું કરો;	
એને આપ્યો ખાળ, તે પાછો હરો.	૭
એ નંદ ગોપ વસુદેવ, એહજ દેવ સહિ,	
અને દેવકી નાર, એમાં સદેહ નહિ.	૮
હરવા ભૂમિનો ભાર, આપ્યો છે અહિં;	
દેહને મારશે કામ, મન જો તું સહિ.	૯
દેવકીનો અષ્ટમો ગર્ભ, તને ત્યાંહિ હણશે;	
પોતે પૂરણ બ્રહ્મ, આવી પ્રગટ થશે.	૧૦
કંસને કહી સંકેત, નારદ વેગે ગયા;	
ગાંતા ગુણ ગોવિંદ, અંતરધાન યયા.	૧૧
રાય તણે મન કોધ, આવી પ્રગટ થયો;	
ભાલણપ્રભુનો બ્રાત, કંસે તેડાવીયો.	૧૨

પદ ૫. રાગ સામેરી.

વસુદેવ કરોરે તન, તેડાબ્યો રાજન
સાહી તેહને ઠાન, માર્યો કુંવર રાજન.

૧

ઢાળ.

રાજકુંવર ઠાર માર્યો તોય, ક્રોધ મનથી નવ રહ્યો;
અંતઃકરણે કોપ કરીને, મનમાંહે તે દહ્યો.

૨

સેવકને તેડી કહ્યું, તમે વચન મારાં આચરો;
દેવકી વસુદેવને લઈ, કારાગૃહ લણી સાંચરો.

૩

રખવાળ તમે ત્યાં થઈ રહેજો, જાવા ક્યહિં પામે નહિ;
પુત્ર જ્યારે જન્મ પામે, ત્યારે આવી કહો સહિ.

૪

બંધન માંહે રાખીયાં ને, પાગ ત્યાં બેડી જડી;
રખવાળ આગળ પાછળ બેઠા, અવસ્થા એવી પડી.

૫

પુત્ર જ્યારે જન્મ પામે, રાત્ર આગળ લઈ ધરે;
કંસ રાજ તે ક્રોધ પામી, પ્રાણ ત્યાં તેના હરે.

૬

કંસાસુર ને યાદવકુલને, વૈર ત્યાં એવાં પડ્યાં;
પિતા જે પોતા તણો, ઉગ્રસેનને લોઢાં જડ્યાં.

૭

રાયે સેવક તેડીયો, જેનું નામ કો જાણે નહિ;
પ્રલંબ ને ચાણુર મદ્દ, પૂતના ધેનુક સહિ.

૮

તૃણવંત ને કેશી અઘાસુર, કંસને ઘેર આવિયા;
લાલણ કહે આવતા દેખી, રાયને મન લાવિયા.

૯

પદ ૬. રાગ × (સામેરી).

આવો માહરા વીરા, હું કહું તે કરો ધીરા;
પ્રાક્રમ કરી તમે ખેવ, દુખિયા કરો સહુ દેવ.

૧૦

ઢાળ.

- દેવતા દુખિ કરો તમે, વૈર આણી અતિ ધણું;
યાદવકુલ ને ગોપ ગોપી, એ શું ભે છે આપણું. ૧
- કંસ રાયે શીખ દીધી, એણી પેરે તેહને;
વચન મારું સત્ય માની, દુખ પમાડો એહને. ૨
- ત્યાંથી યાદવ દુખી યધને, દોહદિશે નાસી ગયા;
વૈદર્ભ પળિયા કેટલા, કો કંસ નગરી આવિયા. ૪
- પછે પુત્ર છ વસુદેવના, તે યમપુરી ચલાવિયા;
ખળભદ્ર વળતા દેવકીને, ગર્ભમાંહે આવિયા. ૫
- કંસ રાયે સાંભળ્યું જે, ગર્ભ દેવકી આદર્યો;
દુઃખ તે પામે ધણું ને, શોક મનમાંહે કર્યો. ૬
- દેવકી કહે વસુદેવને, પુત્ર ન્યારે જન્મશે;
રખવાળ જધને જાણુ કરશે, દુષ્ટ ભાઈ લઈ જશે. ૭
- આપણું કાંઈ નહિ ચાલે, પામી એહને મારશે;
ભાગ્ય એવું ક્યાં થકી, ભાલણપ્રભુ ઉગારશે. ૮

પદ ૭. રાગ મારૂ.

- વિષ્ણુ મન વિમાસી વાત, યોગમાયા તેડી વિખ્યાત;
આવી ચરણે નામ્યું શીશ, શું કહો છો તમે શ્રીજગદીશ. ૧
- આઘ પુરૂષ કહે સાંભળો બાઈ, વ્રજમાં તમે જાઓ ધાઈ;
વસુદેવની વનિતા છે જેહ, રોહિણી નામ કહાવે તેહ. ૨
- દેવકી ગર્ભ ધર્યો છે જેહ, આકર્ષણુ કરજો ત્યાં તેહ;
આરોપણુ કરજો નિર્ધાર, રોહિણી કેરા ઉદર સુઝાર. ૩

૧ ભે-(સં. લી) ભય. ૪ દોહ દિશે-દશે દિશા, આરે તરફ. વૈદર્ભ-દેશનું નામ, ૫ યમપુરી-જમરાનની નગરી.

પદ ૭-૧ વિમાસી-વિચારી. ૨ વનિતા-સ્ત્રી. ૩ આરોપણુ-સ્થાપન કરવું તે.

ગર્ભ આકર્ષણ જે ત્યાં થશે, સંકર્ષણ નામ કહાવશે;
 અતિ બળિયા માટે બલદેવ, કહાવશે મોટા કરશે સેવ. ૪
 તું લેજે ગોકુલ અવતાર, જશોદા કેરા ઉદર સુઝાર;
 તે દિનથી એ સધળી સૃષ્ટ, અર્ચા કરશે બાણી ઇષ્ટ. ૫
 દેવી દુર્ગા ભૂષણ હરિ, તે ઉપર દેહ ઉતરી;
 ભદ્રકાલી વૈષ્ણવી જેહ, કૃષ્ણ કન્યકા અંબિકા તેહ. ૬
 નારાયણી કહી નમશે સર્વ, સ્તવશે સુરનર મૂકી ગર્વ;
 એ બહુ કારજ બોલ્યા ઇશ, દેવીએ ચઢાવ્યું શીશ. ૭
 અંતર્ધાન થઈ તે દેવ, મહીતલ હતી જે તતખેવ;
 દેવકીએ જે ગર્ભ ધરિયો, તે આકર્ષા પોતે હરિયો. ૮
 આરોપણ કીધો નિરધાર, રોહિણી કેરા ઉદર સુઝાર;
 લોકમાંહે એમ પ્રગટી વાત, ગર્ભ દેવકી પામ્યો પાત. ૯
 પોતે નંદ તણા ગૃહમાંય, અંબા રાણી પોઢ્યાં ત્યાંય;
 રોહિણી ગર્ભમાં ધરિયો તન, ભાલણપ્રભુનું માન્યું વચન. ૧૦

પદ ૮. રાગ સામેરી.

વસુદેવના મનમાંય, પ્રગટ્યા યાદવરાય;
 દેવકીના ઉદર સુઝાર, આઘ વિષ્ણુ અવતાર. ૧

હાળી.

આઘ વિષ્ણુ દેહ ધર્યો, વસુદેવના ધરમાંય હો;
 દેવકીને ઉદર માંહે, આવીયા વૈકુંઠરાય હો. ૨
 બાણીએ પૂર્વ દેશથી, ઉદે આદિત્ય પામિયો;
 તિમ દેવકીના વદન ઉપર, તેજનો ઝલકો થયો. ૩

૪ આકર્ષણ-(સં. આનંદૃષ્)-ખેંચવું તે. ૫ સૃષ્ટ-(સં. સૃષ્ટિ)-દુનિયા.
 અર્ચા-પૂજા. ૭ સ્તવશે-સ્તુતિ કરશે. ૮ મહીતલ-પૃથ્વીનું પડ, પૃથ્વી. ૯ પાત-(સં.
 પત્-પડવું) નારા.

પદ ૮-૩ આદિત્ય-સૂર્ય. તિમ-તેમ.

કંસે દીડી દેવકી ને, ચિંતા મનમાં પામિયો;
 તેજ દીઠું અતિ ધણું, તવ મનનું સુખ વામિયો. ૪
 વૈરી મારો આવિયો એ, નિશ્ચયે મુજને મારશે;
 કો પુરુષ દિસે તેજસ્વી, એ થકો કુણુ ઉગારશે. ૫
 રખવાળને તેડી જો, મારો રિપુ આવ્યો સહિ;
 રખે ઢીલ મનમાંહે આણી, મુને જાણું કરો નહિ. ૬
 એમ કહીને કંસ વળિયો, રખોપું કીધું ધણું;
 રખવાળ જગતા થઇ રહ્યા, જાણી હિત રાજ તાણું. ૭
 કંસ રાજ એકાંત બેઠો, મનનું ચિંતા કરે;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજીને, જો અતિ ચિંતામાં ધરે. ૮

પદ ૯. (રાગ સામેરી).

મન વિમાસે વાત, ભગિનીનો કહું ધાત;
 ગર્ભવતી છે નારી, નાની જોન એ મારી.

ઠાળ.

જોન માહરી નાની ગર્ભવતી છે એ સહિ;
 એહને જો વધ કહું તો, પાપ ત્યાં છૂટું નહિ. ૨
 એવું પોતે મન આણી, દુષ્ટભાવ તે પરહર્યો;
 ખીક મનમાં અતિ ધણી, જાણે પ્રાણ ત્યાં હવડાં હર્યો. ૩
 સુતાં ખાતાં પીતાં, ચિંતાથી નવ વિસરે;
 આનંદ મુખ લાગે નહિ, જાણે પ્રાણ હવડાં નિસરે. ૪
 નિકા તો આવે નહિ ને, શોક મનમાંહે ધરે;
 ખીજું કાંઈ સૂઝે નહિ, ક્ષણ ક્ષણ પ્રત્યે સાંભરે. ૫

કંસે મન વિચાર કીધો, પુત્ર જ્યારે આવશે;
રખવાળ મારા કહ્યા થકી, તે આવીને જણાવશે. ૬
બાલને અહિં લઇ આવીશ, હણીશ હું વેગે સહિ;
પછે મારા મનમાંહે, ખીક તો કેહતી નહિ. ૭
એમ કહીને મન વિલુ, ઘેરાજ રાખ્યું નવ રહે;
લાલણપણુ રધુતાયજીનો, ભેદ કાંઈ નવ લહે. ૮

પદ ૧૦ (રાગ સામેરી).

આબ્યા બ્રહ્મા ઇંદ્ર, તેત્રીસ કોડ ને રૂદ્ર,
નારદ રૂપીશ્વર જેહ, અવતાર આઠમે એહ. ૧

ઠાળ.

આઠમે જે અવતાર લીધો, તે સાધુને ઉદ્ધારવા;
દુષ્ટને નિપાતવાને, દૈત્ય દાનવ મારવા. ૨
મનુષ્ય કરો અવતાર પાંચી, ભક્તિ જે નવ આચરે;
જીંધી મતિના કાંઈ નવ લહે, તેને બહુ વિદ્ય કરે, ૩
તેમાં ઇશિસેવા વિન જો, ઉંચે આસન બેસે જઈ;
થોડા દિનમાં દુર્મતિ ત્યાં, પડે તે ઝાંખો થઈ. ૪
તમારાં જે ચરણ સેવે, મનમાંહે આણી મુદા;
અવિચલ પદવી તેજ પામે, ત્યાં થકી ન પડે તદા. ૫
શ્રવણે સુણે મુખ કરે કીર્તન, સુતાં બેઠાં જે કરે;
રૂપ લક્ષણના ગુણ તે, તમારા હૈયે ધરે. ૬
એવો જીવ ઉદાર હોયે, તેને નવ સંશય રહે;
અવતારનું એ સાધન, મનુષ્યને અવતાર હો. ૭

૮ વિલુ-કરમાઈ જલુ પણુ એ ઠેકાણે વાળ્યું હોત તો ઠીક. ઘેરાજ-ધિરજ, ધૈર્ય.

પદ ૧૦-૧ રૂપીશ્વર-(સં. ઋષીશ્વર) ઋષિઓના સ્વામી. ૨ નિપાતવા-નાશ કરવા.

૫ મુદા-હર્ષ. 'તદા' ને બદલે 'કદા' -ક્યારે શબ્દ લીધો હોત તો ગૌરવ ઠીક આવત. ૬ શ્રવણ-કાન. 'કરે' ને બદલે 'સ્મરે' જોઈએ.

ભાર મહીનો ઉતારો, એમ કહી વળિયા દેવ હો;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીની, સ્તુતિ કીધી એવ હો.

પદ ૧૧ રાગ * ગાડી.

દેવકી કહે તમે સાંભળો, પૂરા થયા દશ માસજી;
ઉદરમાંહે ત્યાં ગર્ભ ધર્યો છે, તે કરશે તેજ પ્રકાશ.

પીયુજ શું કહિયે. ૧

મારા મનમાંહે ઘણો, કંસ તણો છે ત્રાસજી;
તેણે કરી ત્યાં નથી સુને, પુત્ર તણી ત્યાં આશ.

પીયુજ શું કહિયે. ૨

વસુદેવ કહે મન દેહ કરો, મ આણો મન અવિશ્વાસજી;

પૂર્વે પુન્ય કર્યું નહિ, તો ક્યાંથી પામીશ સુખ. પી૦ ૩

બાલક જે વારે જન્મશે, ત્યારે રખવાળ જઈ કહેશેજી;

ક્રોધભર્યો કંસાસુર આવી, ઝુંટી હાયથી લેશે. પી૦ ૪

દેવે જે નિમ્નું હશે તે, આજ ત્યાં યાશેજી;

આપણું મનમાં ચિતવશું, તે સર્વે મિથ્યા જશે. પી૦ ૫

હવે દુખથી મન પરહરો, ચિતકું રાજો. હામજી,

આપણને સુખ આપશે, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ. પી૦ ૬

પદ ૧૨ રાગ ધનાશ્રી.

પીયુ શું યાશે આજની રજની મને ક્યાંપેરે જશે. પી૦

ઝરમર મેહ વર્ષે છે રે ભારી, વિજળી ઝખુકે ને નિશા અંધારી. પી૦

કાણે કહીરે ગગનથી વાણી, ક્રોધે ભરાણોરે પાપી પ્રાણી. પી૦

ત્યારે મૃત્યુ તો ભલુરે થાતું, આ દુખ દિન દિનનું ત્યારે જાતું. પી૦

પગે ખેડી ને પરવશ રહેલું, કીધું પોતાનું પોતે રે સહેલું. પી૦

ખટ બાલક એણે માર્યા પહેલું, હવે આશ કીજે તેહ રે ઘેલું. પી૦

* પ્ર-૨ રાગ સામેરી.

પદ ૧૧-૫ ચિતવશું-વિચાર કરશું. પદ ૧૨-૧ રજની-રાત્રી.

છેલ્લો પુત્ર તે કેમ ઉગરશે, કારણ આપણું તે કચીપેરે સરસે. પી૦
 ઉદરમાંહે તે દુઃખ દે છે આજ, વાંકી વેળા શી કરું લાજ. પી૦
 બાલક રોસે ને આવશે ધાધ, નહિ મૂકે એ પ્રાપી ભાધ. પી૦
 એવો નહિ જે આવી મૂકાવે. શું કીજે જો મરણ ન આવે. પી૦
 હરિ ભણું કરશે એમજ ભાષે, વસુદેવ સ્ત્રીને રોતી રાષે. પી૦
 ખોલ કહ્યા જ્યારે અતીશે મીઠા, ભાલણપ્રભુ રઘુનંદન દીઠા. પી૦
 હાવાં શું થાશે, રજની તે કચીપેર જાશે.

પદ ૧૪ રાગ ગાદી.

પ્રગટ્યું અહલુત બાલ, વસુદેવજી નિરખે;
 ચિંતા ચિત્ત અપાર, તેજ જોઈ હરખે. ૧
 દીકું નહિ એવું રૂપ, સ્વપ્ને નવ મુણિયું,
 મનુષ્યને અવતાર, નથી એવું જણિયું. ૨
 ચતુર્ભુજ ધરી આજ, ગદા હર ઝળકે;
 મણિમય કુંડળ કર્ણ, કટિ કાંખી ખળકે. ૩
 કંકણ અંગદ પાણ, પીતાંબર સોહિયે;
 શ્રીવત્સ લાંછન જોઈ, દંપતી મન મોહે. ૪
 મંદર તેજ પ્રકાશ, ઉપમા અંગ તણી;
 દેખી અકળ સ્વરૂપ, સ્તુતિ કીધી ઘણી. ૫
 જન્મ અમારે ઘેર, સાંભળ પાપમતિ;
 ખટ માર્યા તમ બ્રાત, દયા નહિ રતિ. ૬
 સાંભળશે અવતાર, ક્રોધભર્યો આવશે;
 આયુષ લઈને હાય, કુણુ તે મૂકાવશે. ૭

પદ ૧૪-૩ ચતુર્ભુજ-ચાર હાથ. કાંખી-પગમાં ધાલવાનું ધરેણું. સંખધ
 ખસતો નથી; 'કટિ કાંખી' ને બદલે 'કટિ કાંખી' પાઠ હોત તો સાફ ચાત.
 ખળકે-અવાજ કરે. ૪ અંગદ-કડું. દંપતી-ઘણીઘણીચાણી. ૬ ખટ-(સં. ૫૨)
 છ. રતિ-રતિપૂર.

શુનસતી સાહિત્ય પરિષદ મંથાલય

અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯.

કંસ થકી મહારાજ, અમને કુગારિયે;	
ત્રાસ ઉપન્યો તન, મનથી મૃદાવિયે.	૮
અમ સરખાને આ રૂપ, પ્રાકૃત નવ ઘટે;	
સ્મરિયે સાંમલવાન, લોકાતીત મટે.	૯
વચન સુણી ભગવાન, માત પ્રત્યે વટે;	
એનો કરશું નાશ, ભે ન આણો હટે.	૧૦
તું પુત્ર શ્રીસુત.....	
તેં વર્ષ સહસ્ર બાર, તપ કીધું મહી.	૧૧
હું પ્રગટ થયો તત્કાલ, આણે રૂપ તદા;	
માગો કહું વરદાન, આણી મન મુદા.	૧૨
અમ સરખા લાં તન, ત્યારે માગ્યા તમે;	
તે માટે આ રૂપ લઇ, આપ્યા છું અમો.	૧૩
એમ કહું ભગવાન, વામન બીજે વળી;	
ત્રીજે આ અવતાર, વાત ન જાયે કળી.	૧૪
મને મેલો ગોકુળમાંહે, યોગમાંયાને ગ્રહી;	
વેગે આવો અહીં, માતને આપો સહી.	૧૫
એવું કહી ભગવાન, પ્રાકૃત રૂપ થયા.	
જેતાં માય ને બાપ, આણી મન દયા.	૧૬
નહિ જાણે રખવાળ, મારગ દેશે નદી;	
વાટે વિદ્ય ન હોય, વાણી એમ વદી.	૧૭

પદ ૧૫ રાગ પરજિયો.

ધન્ય તે કામિનીરે, હરિને જે ધરશે બોલે;	
ઉપનિષદમાંહે તો જોતા, મોટા મુનિ સરખા બોલે.	ધ૦ ૧
ધવરાવી હુલરાવશેરે, સાંઇડું દેશે ગાહુરે;	
સુંદર વદન નિહાળતાંરે, હૈડું ચારો ટાહુરે.	ધ૦ ૨

- આઘ આઘ કહેશે કાલું ખોલશે, તે લાગશે મીઠુંરે;
 મેં તો પાતક પ્રાઈઁ કીધાં, જે સુતનું સુખ ન દીધુંરે. ધ૦ ૩
- પાલણુડું હુલરાવતાં; માનિની મંગળ ગાશેરે;
 શું કહું તેના તનમાહે, તે જોતાં સુખ યાશેરે. ધ૦ ૪
- નાનડિયો સાદ દેતો આવશે, અધરણુ અધર તે હસશેરે;
 મારા ભાગ્યમાહે નવ લખિયું, તેને અંતર વસશેરે. ધ૦ ૫
- વિષમ ચરિત્ર એ વિધાતાનાં, મારે ધરથી આસરિયુંરે;
 પુત્રજન્મનો આનંદ આચ્છવ, તેને ઘેર જઈ કરિયેરે. ધ૦ ૬
- તેને ઘેર તોરણ બંધાશે, યાશે અતિ દીવાળીરે;
 વેરણુ વિધાતાએ શું સરજ્યું, જે હું દુખે ખાળીરે. ધ૦ ૭
- પાગે વાગે ધુધરડી ને, પગલાં ભરશે લટકેરે;
 ઉતાવળો આવીને મળશે, એને હરિ ત્યાં મટકેરે. ધ૦ ૮
- તે જણ્યા વિના જનની યધ, મારો ખોલો દાલોરે;
 રૂપ દેખાડી અભિનવું, મને મૂકી કિમ આલોરે. ધ૦ ૯
- પુનરપિ કહેવારે દેખિશું, સુંદર સુખ રદિયાળું રે;
 મેં રાંકે કાંઈ નવ આલે, પછે આંસુ(ડાં) ઢાળુંરે, ધ૦ ૧૦
- એણીપેરે દેવકી ટળવળ્યાં, હરિને હૈયે ચાંપેરે;
 પીયુતણે કર ખાલક આપે, ભેથી હૈડું કાંપેરે. ધ૦ ૧૧
- ભામણડાં માવડી લઇને, લઈ ચાલ્યા વસુદેવરે;
 ભામણપ્રભુ રઘુનાથ મૂક્યા, જશોદા ઘેર તતખેવરે. ધ૦ ૧૨

(રાગ ગોડી.)

ઉધડ્યાં કપોટ, જેડી ભાગી પડી;

લઈ ચાલ્યાં વસુદેવ, વાર ન લાગી ઘડી.

૧

૩ આઘ (મરાઠી)-માતા. પ્રાઈઁ-મોઠાં. ૫ અધરણુ-આશ્ચર્યરહિત, સ્વતંત્ર.
 અધર-આઠ. ૬ આસરિયું-જતું રહ્યું. ૮ મટકે-અંગચેષ્ટાયે, હાવભાવે. + પ્ર. ૧-૨ માં
 રાગ નથી.

હળવાં હળવાં બિંદુ, મેઘ તણારે પડે;	
વારિ નિવારે શેષ, ઉપર ફણાવડે.	૨
યમુના(ઝો) દીધો માગ, આલ્યા મંજ બણી;	
તે વારે નંદની નાર, યોગમાયા બણી.	૩
મેલી પુત્ર વસુદેવ, પુત્રી લક્ષ વળ્યા.	
મનમાંહે ભે અપાર, મારગ વેગે પળ્યા;	૪
દેવકીને આપી હસ્ત, ને કંસથી રેલા	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ, યશોદાને સેજ ધર્યા.	૫

પદ ૧૬ રાગ ગાડી.

વસુદેવ કારાગૃહ આવ્યા, યોગમાયાને તેડી,	
દેવકીને લકને સોંપી, પાસામાંહે તેડી; સાંભળ સુંદરી.	
કોતુકની જે વાત. ૧	
બાલક લકને નિસર્યો, ધૂળે મારો દેહ;	
રખે કો દેખે ને સાહે, ચિંતા મોટી એહ.	સાંં સુંં ૨
અંધારે દીસે નહિ ને, ફેરાં સુતને લાગે;	
મેં કાંઈ ચાલે નહિ, બાણુ જશાં મને વાગે.	સાંં સુંં ૩
અજવાળે દામિની તણે, હું વેગે વુઢો વાટે;	
માણસ કો દીસે નહિ, કાલિંદીને ધારે.	સાંં સુંં ૪
ખે કંઈ યમુના વહે, અતીશે દારણુ પૂર;	
બાણુયું પૂઠે આવે છે, સાહવાને બહુ શર.	સાંં સુંં ૫
બાલક તો ખોલે નહિ, જેને પૂછું ભેદ;	
જેહની વાટે નિસર્યો, મનમાંહે પામ્યો એદ.	સાંં સુંં ૬
પેહું તો જાયે નહિ ને, પાછું ન વળાય,	
એકે મતિ સૂઝે નહિ, કંઈ કવણ ઉપાય.	સાંં સુંં ૭
ચિંતા કરતાં અતિધણી, દીસે નહિ લાગે;	
આગળ ત્યાં જોયું તો, તરણી દીધો ત્યાં માગ.	સાંં સુંં ૮

૨ વારિ-જળ. ૫ સેજ-પયારી. ૧ રલા-નિભય રલા જોઇયે.

પદ ૧૬—૧ કોતુક-આશ્ચર્ય. ૪ દામિની-વિજળી. વુઢો-બહો. ૮ તરણી-નદી.

બે પાસા પાણી થયું ને, વેગે વહી નિસરિયોછ;
 પ્રાણુવન સુધીર કરીને, હૈડામાંહે ધરિયો. સાં. સું. ૯
 વજમાંહે કાણે જાણ્યું નહિ ને, ગયો નંદજીને ઘેરછ;
 યોગમાયાએ મોહિયા, મેં દીડી એવી પેર. સાં. સું. ૧૦
 લઈ મંદિર માંહે ગયો, જ્યાંહે નંદની રાણીછ;
 કારજ તો કરવું સહી, શંકા મન ન આણી. સાં. સું. ૧૧
 જશોદાએ પુત્રી પ્રસવી, ને મેં કરમાંહે લીધીછ;
 સ્થામસુંદરને પોઢાડી, આજ્ઞા એની કીધી. સાં. સું. ૧૨
 ખીતો ખીતો તે તેમ રહી, પુત્રીને લઈ વળિયોછ;
 સરિતા તેમની તેમ વહે, મારગમાં કો નવ મળિયો. સાં. સું. ૧૩
 રખવાળે જાણ્યું નહિ ને, કુશળે કુંવરી લાવ્યોછ;
 પુત્રી જાણી નહિ મારે તો, આણે જન્મ હું ફાવ્યો. સાં. સું. ૧૪
 પાલટે શું પ્રોઢાં થયાં, મળી નંદનાં સાથછ;
 ભુવન આપણે આવશે, બાલણપ્રભુ રઘુનાથ. સાં. સું. ૧૫

પદ ૧૭ રાગ સામેરી.

તતક્ષણ રોષ બાળ, જગ્યા તે રખવાળ;
 બાળક પ્રસવ્યું રે જાણી, કહી કંસને રે વાણી. ૧

દાળ.

વાણી કંસ આગળ કહી, ભૂપતિ જઈ જગાવિયો;
 વેગે ઉઠો રાયછ, વેરી તમારો આવિયો. ૨
 વચન તેના સાંજળીને, ક્રોધ મનમાંહે વસ્યો;
 છૂટે કેશે કંસ રાજ, કારાગૃહમાંહે ધસ્યો. ૩
 જાત આવ્યો જાણિયો ને, કન્યાને લઈ દેવકી;
 દુષ્ટ આગળ લઈ ઉભી, દીન થઈ વાણી બકી. ૪

વીરા જો છે દીકરીને, કયમ મારશે તુજને;	
ભાણેજ ભણી દયા આણી, કૃપા કરેને મુજને.	૫
ખટ ખાલક તે મારિયાં આ, કુશળ કુંવરી મૂકે અહીં;	
છેલ્લું છે મારે હવે તો, ખીજું કાંઈ હશે નહિ.	૬
હૈડાં સાથે રહી ચાંપી, રૂદન કરતી કરગરે;	
દુઃખ દેખી બેનનું ને, પાપીનું મન નવ શરે.	૭
એ દઢશ તારો પુત્રને, તે વારે આશે વહુ;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાયની, તો માયા નવ કરે બહુ.	૮

પદ ૧૮ રાગ પરજિયા.

દેવકીને દહને ગાળ, બાણિયે કાપ્યો કાળ;
મારવાની મતિ કીધી, પાપીએ જુટીને લીધી.

હાળ.

જુટીને લીધી યોગમાયા, પાણુ સાથે પાછડી;	
કરમાહેથી વણ્ણટી, આકાશમારગ તે વટી.	૨
અષ્ટ ભુજ સ્વરૂપ સુંદર, આયુધ સુઅંખર ધરી;	
દિવ્ય દેહી યોગમાયા, કંસ પ્રત્યે ધમ આચરી.	૩
મૂરખ મુજને શું મારે છે, મહા અન્યા તેં કર્યો;	
કહિં એક તુજને મારવાને, વેરી તારો અવતર્યો.	૪
એવું કહી અદ્રષ્ટ યદ્ય ત્યારે, કંસ વિરમય પામિયો;	
વસુદેવ દેવકી છોડ્યાં ને, શોક મનનો ન પામિયો.	૫
પાગ લાગી બેનને, વિનતિ પાપી કરે;	
કાલવશ એ સકલ પ્રાણી, કોણુ મારે કોણુ મરે.	૬
દેવવાણી યદ્ય મિથ્યા, અષ્ટમી જન્મી દીકરી;	
ખટ ખાલક મારિયાં, તે વાણી નિશ્ચય ખરી.	૭

તે રાસ મનથી પરહરો, અંપરાધ અબળો મેં કયો;
બાલણપ્રભુ રધુનાયને, ન બળો ગોકુલ કયો. ૮

પદ ૧૯ રાગ સામેરી.

વસુદેવજી આવ્યા વારો, નહિ કાંઈ વાંક અમારો;
સાચું જૂઠું સહુ બાળે, ધર પોતાનું રે રાખે. ૧

ઢાળા.

ધર પોતાનું રાખવા, અન્યાય સહુએ આદરે;
એહ નારાયણ સરખો, કપરી ના કોટિક કરે. ૨

ગૌતમ ઋષિનો વેષ લેઈ, ઈંદ્ર અહલ્યાશું મળ્યો;
વિષ્ણું વામન રૂપ થઈને, દાન દેતે બલ જળ્યો. ૩

મોહિની રૂપ ધરી માધવે, દેવતા ઉગારિયા;
મચ્છ કચ્છ વરાહ થઈ નરસિંહ, દાનવ મોઢા મારિયા. ૪

વાંક પહેલો બાણેજ મારા, તેહ બાલકને હણ્યા;
તમે આણી આપિયા તે, સાધુ સહુ કાચે ગણ્યા. ૫

મારત નહિ તો મેલ્યા બાણી, આંકેમો આપત તમે;
મરણુ તેને હાથ હતું, ધરથકી વરાંસ્યા અમે. ૬

દોષ કાંઈ નથી તમારો, એ પાલટો કીધા તણો;
મનશું હું બાણું છું જે, વાંક સર્વ અમ ગણો. ૭

હવે આયુષ જીવું કહો તો, ખેસારી સર્વ સાચને;
વિશ્વાસ આણી તેડાવો, બાલણપ્રભુ રધુનાયને. ૮

પદ ૨૦ રાગ ગાંડી.

ઈંદ્ર પ્રત્યે ઈંદ્રાણી વદે, ચાલો બેવા જઈયે;
છાંડી દેવશરીર આપણે, આહિરડાં થઈયે. ૧

શા કીધા તમે યાગ, વાધ્યું પુન્ય ધણું;	
તોલે ન આવે તેહ, જોતાં નંદતણું.	૨
મેં તો કો વારે, દીઠો નહિરે હરિ;	
જોલે લઘ ધવરાવશે, ધન્ય તે સુંદરી.	૩
બાલમુકુંદ સ્વરૂપ, જોતાં અતિ મીઠું;	
પ્રાગવડને પાન, માર્કડે દીકું.	૪
મારે મન મનોરથ થાય, પીયુને શું રે કહું;	
જાણું નંદને ઘેર, દારી થઈને રહું.	૫
આઘ પુરૂષ ભગવાન, બાલક રૂપ યશે;	
પ્રીતે કરતાં લાડ, પાતક સર્વે જશે.	૬
આપણુ સ્ત્રી ભરયાર, જધ્યે ત્યાં પહેલું;	
જો દેખું તે બાળ, સુખ પામું વહેલું.	૭
ત્યાં બ્રહ્મા ને મહાદેવ, જોવાને ધસશે;	
અષ્ટસિદ્ધિ નવનિધિ, તેને ઘેર વસશે.	૮
ત્યાં મેલી ગયા વસુદેવ, યોગમાયાને ગ્રહી;	
જોને ન દેખે દેવ, કારણ રૂપ સહી,	૯
જગશે નંદની નાર, દેખશે બાલક જ્યાં;	
આનંદ આચ્છવ થાશે, જોજેકાર ત્યાં.	૧૦
ઘેર ઘેરથી તે નાર, જોવાને આવશે;	
કનક મુક્તાફળ થાળ, પ્રભુને વધાવશે.	૧૧
ભરવાડાનું ભાગ્ય, વેદે ન જાય ભણી;	
જે રમશે રામા સાથ, વૈકુંઠનો રે ધણી.	૧૨
સનકાદિક દર્શન, જોતું પામે નહિ;	
તે આહિરડાને પાસ, માગશે દૂધ દહીં.	૧૩
હરિને હિંદોળું (પ્રીતે), હાલરીયું ગાઉં;	
પોટે પરમાનંદ, વારણે હું જાઉં.	૧૪

પોઢે પોલણામાંહે, નીચી યધ નિરખું;	
જોતાં સુદર સ્યામ, હેડે અતિ હરખું.	૧૫
સ્વર્ગતણું સુખ બાળ, અમૃતપાન કશું;	
મારે મન ભાવે રે એહ, ગોકુલ ગામ વસું.	૧૬
શક કહે સુણ નાર, જોશું ગગન રહી;	
નથી આસા એહ, પ્રથમ પ્રભુ કહી.	૧૭
એવું કહી સુરરાય, સ્થાનક સ્થિર થશે;	
ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ, બાલસ્વરૂપ હશે.	૧૮

પદ ૨૧ રાગ આશાવરી-ભાષા.

અજ ભયો મહરિકે પૂત, જળ યહ બાત સુનિ;	
સુનિ આનંદે સખ લોક, ગોકુલ ગુનિત ગુની.	૧
અજ પૂરખ પૂરે પૂન્ય, રૂપી કુલ શિયિલ થુની;	
ગ્રહ લગ્ન નક્ષત્ર બલિ શોધિ, કીની વેદધુનિ.	૨
સુનિ ધાધ સખ અજનારી, સહજ શિંગાર કિયે;	
તન પહરી નૌતન ચીર, કાજર નયન દિયે.	૩
કસી કંચુકી તિલક લિલાટ, શોભિત હાર હિયે;	
કર કંકણ કંચન ચાર, મંગળ સાજ લિયે.	૪
વે અપને અપને મેર, નિકસી ભાંતિ ભલી;	
માનો લાલ મુનીનકી પાંતિ, પિંજરન ચૂરિ ચલી.	૫
વે ગાવે મંગળ ગીત, મિલિ દશ પાંચ અલી;	
માનો ભોર ભયે રવિ દેખિ, ફૂલી કમળકળી.	૬
હર અંચલ ઉડત ન જાન્યો, સારી સુરંગ સુહી;	
સુખ માંડ્યો રોરી રંગ, સેંદુર માંગ છુહી.	૭

પદ ૨૧—૧ મહર-ભરવાડ. પૂત-પુત્ર. ગુની-ગુણવાન. ૨ પૂરખ-પૂર્વનાં. પૂરે-પૂર્ણ. થુની-જોતસી. ૫ ભાંતિ-દેખાવ. લાલ મુનીન-એક જાતનું પક્ષિ. પાંતિ-પકિત, હાર. ૭ હર-હૃદય. અંચલ-વસ્ત્રનો છેડો. સારી-સાડી. માંડ્યો-લગાવ્યો. રોરી-કંકુ. માંગ-સેંથો.

અમ અવનન તરલ તરોના, બેનિ શિયિલ ગુહી;	
શિર અરખત સુમન મુદેશ, માનો મેઘ કુહી.	૮
પ્રિય પહલે પહોંચી જાય, અતિ આનંદ ભરી;	
લઘ બીતર ભુવન બુલાય, સખે શિશુ પાયે પરી.	૯
એક બદન ઉઘરી નિહારત, દેત અશીષ ખરી;	
ચિરછયો યશોદા નંદ, પૂરન દામ કરી.	૧૦
ધન્ય દિવસ ધન્ય રાત, ધન યહ પહર ધરી;	
ધન ધન્ય મહરજૂટી દૂખ, ભાગ મુહાગ ભરી.	૧૧
જિન જાયો એસો પૂત, સખ સુખ ફલનિ ફરી;	
ધિર યાચો સખ પરિવાર, મનકી મુલહરી,	૧૨
સુનિ ગ્વાલનિ ગાય બહોર, બાલક બોલ લિયે;	
ગુહી ગૂળ ધસી જનઘાત, અંગ અંગ ચિત્ર ઠયે.	૧૩
શિર દધિ માખનકે માટ, ગાવત ગીતન એ;	
સંગ ઝાંઝ મુદંગ અખવત, સખ નંદભુવન ગયે.	૧૪
એક નાચત કરત કોલાહલ, છિરકત હરદ દહિં;	
માનો અરખત ભાદો માસ, નદી ધૂત દૂધ બહી.	૧૫
જ્યાંકો જહીં જહીં ચિત જાય, દૈતિક તહીં તહીં;	
રસ આનંદ મગન ગોવાળ, કાહુ બદત નહીં.	૧૬
એક ધાધ નંદજૂપે જાય, પુનિ પુનિ પાય પર;	
એક આપ આપુહી માંહુ, હસિ હસિ અંક ભરે.	૧૭
એક અંબર સખહી ઉતારી, દેત નિશાંક ખરે;	
એક દધિરોચન અર દૂખ, સખનિકે શીષ ધરે.	૧૮
તખ નંદ ન્હાય ભયે કાડે, અર કુશ હાય ધરે;	
ધસિ અંદન આર મંગાય, બિમ્બન તિલક કરે.	૧૯

૮ તરલ-અંચળ. તરોના-કાનનું ભૂષણ. સુમન-કુળ. કુહી-છણાં જલનાં ફેલાં.
 ૧૧ ધરી-ધડી. ૧૩ બહોર-સહિત (?) ગૂળ-ચણેલી. જનઘાત-ગેર. ૧૭ પુનિપુનિ-
 વારંવાર. અંક-આલિંગન. ૧૮ અંબર-વસ્ત્ર. દૂખ-હરિયાસ. (?) ૧૯ કુશ-દર્મ.

નાંદીમુખ પિતર પૂજાય, અંતર શોચ હરે;	
બર ગુરજન દિજન પહરાય, સખનકે પાય પ્રે.	૨૦
ગન ગૈયાં ગિતી ન જાય, તરન સખચ બટી;	
નિત ચરે યમુનાછકે કાછ, દૂને દૂધ ચઢી.	૨૧
ખુર રૂપે તાંબે પીઠ, સોને શીંગ મઢી;	
તે દીની દિજન અનેક, હરખિ અશીપ પઢી.	૨૨
તખ અપને મિત્ર સુખધ, હસિ હસિ જોલ લિયે;	
મયિ મૃગમદ મલય કપૂર, માથે તિલક કિયે.	૨૩
હર મનિમાલા પહરાય, બસન બિચિત્ર દિયે;	
માનો બરખત માસ અપાઠ, દાદુર મોર જિયે.	૨૪
બર બાંદિ માગધ સૂત, આંગન લવન ભરે;	
તે જોલે લે લે નામ, હિત કોહ ના બિસરે.	૨૫
જિત જો જાચ્યો સો દિનો, રસ નંદરાય ઢરે;	
અતિ દાન માન પરિધાન, પૂરત કામ કરે.	૨૬
તખ રોહિની અંબર મંગાય, સારી સુરંગ ધની;	
તે દીની બધુન બુલાય, જોશી જાય બની.	૨૭
તે નિકસી દેત અશીપ, રૂચિ અપની અપની;	
તે આનંદિત બહોર, નિજગૃહ ગોપ ધની.	૨૮
તહાં ધર ધર ભેરિ મૃદંગ, પટલ નિશાન બજે;	
બર બાંધ્યો બંદન માલ, અરૂ ધવજ કલશ સજે.	૨૯
તા દિનત વે તવ લોગ, સુખ સંપતિ ન તજે;	
સુન સૂર સખનકી યહ ગતિ, જો હરિચરણ ભજે.	૩૦

પદ ૨૨ રાગ સામેરી.

જગી નંદનીરે રાણી, દીક્ષા શારંગપાણિ;

હૈકે અતિ ઉદ્ધાદ, દાસીને કીધો સાદ.

૧

૨૧ કાછ-તીર અથવા એક ભતતુ ધાસ. દૂને-અમણે. ૨૩ મૃગમદ-કરતુરી. મલય-અંદન. ૨૪ બસન-વસ્ત્ર. દાદુર-દેડકાં. ૨૬ બંદનમાલ-તોરણ. પદ ૨૨-૧ શારંગપાણિ-(સં) શાહ-ગર્ગપાણિ)-(શારંગ) નામે ધનુષ જેના હાથમાં છે તે, વિષ્ણુ. ઉદ્ધાદ (સં.) આદિદ-હર્ષ.

ઢાળ.

- સાદ કીધો દારીને, વેગે ચાલી પ્રભુ ભણી;
પુત્ર તમારે આવિયોજી, આપો નંદ વધામણી. ૨
- હાર આપો હેમનો, સ્નાન મંગળ તે કરી;
વેદ ભણતા વિપ્ર આવી, સ્વસ્તિવાચન ગોચરી. ૩
- દેવ પિતૃની કરી પૂજા ને, જાતકર્મ તે વિધિ કરે;
ગો ગોપી ટોળે મળ્યાં તે, જન્મનું કારણ લહે. ૪
- એ લાળ ગો વ્રજપતિયે આપી, વિપ્ર વેદના પાત્રને;
સાત પર્વત તિલ તણા તે, દાન પાત્રન ગાત્રને. ૫
- રત્ન અંબર હેમ સુકતા, આપિયાં ત્યાં અતિ ઘણાં;
ભાટ ચારણ ગુણીજનને, મન રીઝ્યાં તે તણાં. ૬
- ગીત સંગીત તહાં થાયે, વિણા વેણુ મૃદંગ હો;
આકાશથી ગોચર થાયે, સુર મન પામ્યા રંગ હો. ૭
- અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ આવે, નંદ કરે દાર હો;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, અવતરિયા અવતાર હો. ૮

પદ ૨૩ રાગ ધનાશ્રી.

- નંદજૂ મેરે મન આનંદ ભયો, સુનિ ગોવર્દન તે આયો;
તુમારે પુત્ર ભયો હો સુનિ કે, અતિ આતુર ઉઠ ધાયો. નં. ૧
- બંદિજન બિલુક સુનિ સુનિ, દેશ દેશ તે આયે;
એક પહલેહી આશા લાગી, બહોત દિનનકે છાયે. નં. ૨
- તુમ દીને કંચન મનિ સુકતા, નાના બસન અનુપ;
મોહિ મિલે મારગમેં માનો, જાત કહું કે ભૂપ. નં. ૩
- તુમ તો પરમ ઉદાર નંદજૂ, જો માંગ્યો સો દીનો;
એસો ચોર કોન ત્રિભુવનમેં, તુમ સરકો કો કીનો. નં. ૪

૩ હેમ-સુવર્ણ, સ્વસ્તિવાચન-જેમાં કલ્યાણકારક વચન બોલાય છે એવું કર્મ.
૪ જાતકર્મ-જન્મ વખતે કરવાનું કર્મ. ૫ પાત્રન-પવિત્ર કરનાર. ૭ સુર-દેવ.
પદ-૨૩-૨ છાયે-છાયે. ૩ મનિ-મણિ, બસન-વસ્ત્ર. ૪ સરકો-સરખો.

કોટિ દિન તો પર્થો રહું, ગોવિન્દ દેખેં નહીં જાઉં;
 નંદરાય સુનિ બિનતિ મેરી, તખ હી વિદા ભક્ષેં પાઉં. નં. ૫
 દિને મોહિ કૃપા કરી સોધ, જે હોં આયો માંગન;
 જસુમતિ સુત અપને પાયો, ચક્ષિ ખેલન આવે આંગન. નં. ૬
 મૈયા મદનમોહન હી ખોલે, યહ સુનકે ઘર જાઉં;
 હોં તો તુમારે ઘરકો ઢાડી, સુરદાસ મેરો નાઉં. નં. ૭

પદ ૨૪ રાગ સારંગ.

આંખણુ નંદકે દધિકાદો, છરકત ગોપીગોવાળ પરસ્પર પ્રગટો જુગમે જાદો. આં. ૧
 દૂધ લે ઓર દહિં લે ધૃત માખન માટ સચુતો, ધરધરથી સખ ગાવતી
 આયો; ભયો નંદ મેહેર કે પૂત. આં. ૨
 બાજે હિ તુર રહીકાયોતો, વારીવારી દે દાન;
 જિયો જશોદા પુત્ર તિહારો, હો રહી સદા કલ્યાણ. આં. ૩
 છરકત લોક હમિલેસે દેખી, અતિ હરખ દે પ્રીતકો બાણ;
 મીરાંકો પ્રભુરાય શિરોમણ, પ્રગટો પુરુષપુરાણ. આં. ૪

પદ ૨૫ રાગ *દેશી.

નંદજી આબ્યા છે મળવા, તમે જાઓ ભરથાર;
 કંસરાયને કર આપવા, કહે દેવડી નાર. નં. ૧
 જેને ઘેર મૂડી આબ્યા છો, મારો પ્રાણુઆધાર;
 પ્રીત કરીને પ્રિછવો, વ્રજપતિના ગૃહનો સમાચાર. નં. ૨
 વડી ભાસે વાત પૂછતાં, જાણી જાશે વિચાર;
 'સુત સરખું' નથી વહાણું, સહુ કો સંસાર. નં. ૩

૫ વિદા-વિદાયગીરી. ૬ માંગન-ભિખારી. આંગન-આંગણું. ૭ ઢાડી-એક જાતના માગણુ. નાઉં-તામ. પદ ૨૪ દધિકાદો-દહિંનો કાદવ. છરકત-પરસ્પર હડારવું. જાદો-વધારે. ૨ સચુત-મિશ્રિત. ૩ જિયો-જીવો. તિહારો-તમારો. *પ્ર. ૨ રાગ દેશાખ. ૧ મૂળમાં 'સંત' છે. પદ ૨૫-૨ પ્રિછવો-જાણો.

પૂછી આવો તો મન માને, મારું આણીવાર;
ભાલણપ્રભુ શીરામજી, કુશલ તો સકલ અવતાર.

નં. ૪

પદ ૨૬ સામેરી.

વસુદેવજી વેગે પલિયા, ઉતારે જંઘ મળિયા;
મન્નપતિ ઉઠ્યા જાણી, જેમ દેહે આવ્યો પ્રાણી.

૧

ઢાળ.

પ્રાણુ આવ્યા દેહ ઉઠ્યો, તેમ અતિ રચ્યાં કરી;
માંઢોમાંઢે આલિંધન દે ને, પ્રેમજળ નયણે ભરી.

૨

આસન ઉત્તમ આપિયું, આવી એકા સુખ ધરી;
કુશળ પૂછે ગોપને તે, નંદકુંવર અનુસરી.

૩

નંદજી એ તે થયું વારુ, વૃદ્ધવયે સુખ પામિયા;
પુત્ર આવ્યો તમારે તે, નરકનો ભે પામિયા.

૪

અમે ધણા રળિયાત યયા, એ વાત રૂડી સાંભળી;
પુત્ર જાણી તમારે ઘેર, મનમાં પામ્યાં રળી.

૫

*વૃદ્ધ નાયકા એને, ઘેન દુજે અતિ ધણી;
આનંદ સુખ છે સહુને, વન તમ તણી.

૬

કર આપ્યો કંસરાયને, હવે ભુવન પધારિયે;
ઉત્પાત યાશે ગોકુલમાં, એવું મન જાણું છું અમે.

૭

વહાલને વશ એપડા, દૈવને વશ યદ સાંચરો;
ભાલણપ્રભુ રંધુનાથજી, જેમ કાઝ સરિતા તરો.

૮

પદ ૨૭ રાગ સામેરી.

નંદજી કહે છે સુણુ જાત, તમારે યયો ઉત્પાત;
કંસે માર્યારે જાલ, વિપરીત યયો છે કાલ.

૧

પદ ૨૬-૧ પળિયા-આલ્યા. ૨ પ્રેમજળ-હૃદયનાં આંસુ. ૨. આંકરી (?) ૭
ભુવન-ધર. ૮ એપડા (?) ૮ સરિતા-નદી. * મૂળમાં 'નાયકા' એવો પાઠ છે.

ઢાળ

કાલ તો વિપરીત થયો છે, જે એક ન રહી દીકરી; વૃદ્ધવયે વસુદેવજી તમે, આપદા પામ્યા ખરી.	૨
રોહિણી બલદેવ બેહુએ, અમ ઘેર ત્યાં ઉછરે; બાલ એ મન જાણે છે જે, પ(ય) દધિ પીતાં ફરે.	૩
ચિંતા કરવી નહિ તે, જ્ઞાન આણી ટાળિયે; દૈવને વશ દેહ છે તો, મનને કાં આળિયે.	૪
આનકદુંદુભિ શીખ માગી, મિત્રને ચલાવિયા; હરખ ધરતા ચિત્તમાંહે, દેવકી ભણી આવિયા.	૫
વાત કહી તે વામાને, સાંભળી હરખી સુંદરી; ભાલણપ્રભુ રઘુનાથનું તે, ધ્યાન હૈડામાં ધરી.	૬

પદ ૨૮ રાગ ધનાશ્રી.

પીયુજ મને મોકલો, હું તો ગોકુળ જાઉંરે; પ્રાણજીવનનું મુખડું જોઈ, કાંઈ એક સુખણી યાઉંરે.	પી૦ ૧
અલવે મારી આંખડીએ, એકવાર નિહાળુરે; વિરહ વ્યાપી રહ્યો છે મનને, તે વેદના ટાળુરે.	પી૦ ૨
છૂટાં છૂટાં પુન્ય કરી ત્યાં, જોવા ચિત્ત લાગેરે; તમે રહેજો પાપી પાસે, થયો ભાવ નિપાગેરે;	પી૦ ૩
જેમ રહે છે રોહિણી, તેમ રહીશું એ પાસેરે; રાત્ર દિવસ આનંદે રહેશું, મુખ જોવાની આશેરે.	પી૦ ૪
છાશ લેવાનું મિથ કરીને, અમે મંદિર તેને જાણુરે; રમતો દેખી હૈડે આંખી, ક્ષણ એક સુખિયાં થાણુરે.	પી૦ ૫
કુંવર જો નહિ આલખે તો, સાંઘડું લપ્પશું ગાહુરે; ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ જોઈ, હૈડું યાશે ટાંટુરે.	પી૦ ૬

પદ ૨૭—૫ ચલાવિયા—ધર તરફ વિદાય કર્યા. ૬ વામા—સ્ત્રી. પદ ૨૮—૧ સુખણી—સુખી. ૨ અલવે—હળવે. વેદના—દુઃખ ૩ નિપાગે—નિમ્ન. ૫ મિથ—ખાતું.

પદ ૨૯ રાગ ધનાઝી.

વસુદેવજી વળતું વદે, સાંભળ સુંદરી સાચુરે;
 વેળા વિના તેને પાસે જઈએ, તે કામ ન કીજે કાચુરે. વ૦ ૧
 આગે કુંવરીએ સંદેહ ધાલ્યો છે, જોતાં હૈયે જાણેરે;
 પાલટો કીધાનો ભરોસો મનમાંહે, રાખી રહ્યો છું જાનોરે. વ૦ ૨
 જાશે તો બરમમાં પડશે, સેવક પૂઠે યાશેરે;
 લોકતણું મન સાલ્યાં નહિ રહે, આક્રણિયાં ઓલખાશેરે. વ૦ ૩
 તે માટે બેસી રહો, જેમ વિધાતા રાખેરે;
 જાણિયે છે જે સુખ નહિ યાયે, કુંવર દીઠા પાખેરે. વ૦ ૪
 સરજ્યું હશે તો પામીશું, એહનું દર્શનરે;
 માનિની (કહ્યું) માન સાચું, કાચું ન કીજે મનરે. વ૦ ૫
 જો મૂકીને આવ્યો છું, એકલડો કેમ રહેશેરે;
 બાલણપ્રભુ રામજી જેમ, કૌશલ્યા તેમ રહેશેરે. વ૦ ૬

પદ ૩૦ રાગ ગોહી.

કપટે આવી કામિની, સારી સર્વ શણગારજી;
 બાળકને જોલાવવા, ઇચ્છારૂપ અપાર. હરિને નવ જાણે. ૧
 મોકલી તે રાજા કંસે, સધલ તણો એ કાલજી;
 હેરતી હીરે તે ત્યાં સધળે, ધર ધરનાં જે બાલ. હરિ ૨
 છૂટી લટ કુચ પર સોહંતી, મુખ ઉપર લટકેજી;
 મજનનનાં ચિત્ત ચોરંતી, અંગ તણે ત્યાં મટકે. હરિ ૩
 વેણીમાંહે માલતિ, લીલા ગજગતિ ચાલેજી;
 કર કંકણ ને મુદ્રિકા, અવણે કુંડળ નિહાલે. હરિ ૪

પદ ૨૯-૩ બરમમાં-બ્રમમાં. આક્રણિયે-પેતાની મેળે. પદ ૩૦-૧ ઇચ્છા-
 રૂપ-મરજી પ્રમાણે રૂપ. હેરતી-જાતું માતું જોતી. ૩ કુચ-રતન. ૪ ગજગતિ-હાથીની
 ચાલ. ૧ રાજામાં 'કુરુજી' ને બદલે 'વ્રદન' રાખે છે.

- પ્રૌઠ નિતખે સાડી સોઢે, કટિ કિંકિણી ઝણકારણ;
કુશોદરી મલપતી ચાલે, તુંગ ઉરજ અતિભાર હરિં ૫
- મંદહાસ્ય મુખ મરકવડે, ચંચળ નયણે નિહાળેણ;
પાગે પિંજણ રણઝણે, ચોઢે દિશે મીટ બાળે. હરિં ૬
- પયોધર ખે વિંખે ખરડી, મલપતી તે આવીણ;
વિસ્મય પામ્યાં ગોપિકા, કાણે નવ ખોલાવી. હરિં ૭
- વ્રજનિવાસી એમ ચિંતવેશું, નારાયણને જોવાણ;
લક્ષ્મી ચાલીને આવી છે તે, વિરહવેદના ધાવા. હરિં ૮
- ઞ્સુદરી સહુ સામું જોતી, આવી નંદને ઘેરણ;
જશોદાજી વિસ્મય યયાં, ન લહી જતનની પેર. હરિં ૯
- પાલણામાંઢે પોઢિયા, સ્વામી જુગજીવનજ;
અખલાને આવી જાણીને, મીચ્યાં ત્યાં લોચન. હરિં ૧૦
- પાવક ભસ્મે ઢાંકિયું, તેમ ગોપવ્યું તેજણ;
અખલાએ હરજી તેડિયા, કપટે અવળું હેજ. હરિં ૧૧
- પડિયારે જેમ ખડ્ગ ઢાંક્યું, ખોલે મધુરી વાણીજ;
માતા બેહુએ વારી નહિ, ઉત્તમ સ્ત્રી કો જાણી. હરિં ૧૨
- જેમ જાણી કો દોરડી, સૂતો લે જુજંગજ;
તેમ તેણીએ કાલ આપણો, લઈ ધર્યો ઉત્સંગ. હરિં ૧૩
- કહાનડિયાને નિરખતાં, અતીશે લાગ્યો મીઠાજ;
મેં તો કંઈ એક ખાલક નિરખ્યાં, આવો કો નવ દીઠો. હરિં ૧૪

૫ કુશોદરી-નાના ઉદરવાળી. તુંગ-કંઠ્યા. ઉરજ-સ્તન. ૬ પિંજણ-પંખડું.
ધરેણું. મીટ-નજરે. બાળે-જુએ. પયોધર-સ્તન. ૧૧ ગોપવ્યું-સંતાડ્યું. હેજ-હેત.
૧૨ પડિયારે-સોનાતા ચાન વડે. ૧૩ જુજંગ-સપ. ઉત્સંગ-ખોજો.
પાં ૧ પ્ર ૧ પટકુંગની સાડી પહેરી, કટિ મેખલા ઝણકારજ;

તે સુદરી મલપતી ચાલે; ને દુગ મુગંતા ભાર.
૨ પ્ર-૨ નયન નચાવેજ. ૩ પ્ર-૨ શિશુ સામું જોતી જોતી, ૪ પ્ર-૨ મનની.
૫ પ્ર-૨ ગોપવિયું, --શ્યામાએ શ્યામજીને તેડયા.

દુર્ગર વિજે સ્તન ભર્યાં છે, તે મુખમાં મૂકે નારીજી;
 ખેલું કરે પ્રેમે પીયે, તેના પ્રાણ મુરારિ. હરિ ૧૫

મેલો મેલો માવજી એમ, કરતી અતિ આકંઠજી;
 ચરણ પાણુ ચોહો દિશે નાણે, સ્વેદ ગાત્ર મતિમંદ. હરિ ૧૬

આંખ ફટારી કેશ મોકલા, વિકળ થયાં સર્વ ગાત્રજી;
 જીવ ગયો પડી તે પૃથ્વી, પોહો પર્વતમાત્ર. હરિ ૧૭

ગાઉ છ દ્રુમ ચુરણ કીધાં, પડતાં તેનો દેહજી;
 શબ્દ દોહો દિશ સધજે ચાલ્યો, ગ્રહે તારાગણ તેહ. હરિ ૧૮

શબ્દ સાંભળી તેનો આવી(વ્યો), ગોલણી(નો) સાથજી
 ઉર ઉપર રમતા દીઠા, ભાલણપણુ રઘુનાથ. હરિ ૧૯

પદ ૩૧ રાગ સામેરી.

કહાનને માસી પ્રહોણીરે આવી, મથુરાંથી મામે ચલાવી;
 એ તો ખીડું ઝડપીને આવી, અસુરસલાથી ભા(વી). કં ૧

માસી હાવ ભાવ કરી સખલા, રૂપે સાચરસુતા જાણે કમલા;
 માસી માયાશ્વ દેખાડયું, સાં જોડુલ ભ્રમ પંખાડયું. કં ૨

ખાંધ સુત તમારો નાનડિયો, રૂપે રૂડો છે સાંભલિયો;
 હું વચન સુણી અવિધાર, ખાંધ મોટું ભાગ્ય તમારું. કં ૩

ખાંધ ન્નેહ તમારો કાલો, મને બાલક રમવા આલો;
 સ્તન ઉપર છેડો વાળી, પયપાન કરે વનમાલી. કં ૪

માસી નખશિખલગે શોધી, તેને મળ્યો માવો દોપી;
 પડતાં વૃક્ષ વલ્લી ભાગ્યા, ત્યાં પરિમળ ચાલવા ભાગ્યા. કં ૫

એને વેરભાવે હરિ ત્રુક્યા, એનાં કર્મનાં બંધન છૂટ્યા;
 એમ શુકજી બોલ્યા વાણી, પરીક્ષિતના હૃદમાં સમાણી. કં ૬

પરીક્ષિત કહે સુણો સ્વામી, એ તો સાયુજ્ય મુક્તિ પામી;
એવું જાણી આણો વિશ્વાસ, કર જોડી કહે ભાલણદાસ. ૪૦ ૭

પદ ૩૨ રાગ ગાંધી.

- શુકદેવ કહે સુણો રાય, પરીક્ષિત હું કહું;
શ્રીકૃષ્ણનું બાલચરિત્ર, જે બુદ્ધિમાને લલું. ૧
- એક વાર ત્યાં તેહ, નક્ષત્ર માસ સહી;
ઝબકી ઉઠ્યા નાથ, વેગેશું તે તહીં. ૨
- બાલક ઝબકી જગ્યું, નંદે ત્યારે સહી;
તેડાબ્યા ત્યાં પ્રહલ, અલિષેક કરવા તહીં. ૩
- પછે ઝોળીમાંહે બાલકૃષ્ણ, ત્યાં પોઢ્યા હતા;
રૂદન કર્યું ત્યાં આપ, પયમાન અર્થે તદા. ૪
- ત્યારે જશોદા તેહ, ઉત્સવ માટે સહી;
રૂદન કરતાં નાથ, કાને સુણ્યું નહિ. ૫
- ચરણ તણા ત્યાં પ્રહાર, પોતે કીધો સહી;
શકટતણા કટકાય, પોતે કીધા તહિં. ૬
- પછી બાલકને અલિષેક, બ્રાહ્મણે ત્યારે કર્યો;
આખ્યાં છે ત્યાં દાન, હરખ ધરીને ખરો. ૭
- પછે ત્યાં પયપાન કરાવ્યું, બાલકને તદા;
આવ્યો હતો દુષ્ટ, હર્ષ ધરીને મુદા. ૮
- તે માર્યો પાપીષ્ઠ, કંસે મોકલ્યો સહી;
કહે ભાલણ તે દૈત્ય, વટોલ રૂપ સહી. ૯

પદ ૩૩ રાગ ગાંધી.

- પાવણો મારે હરિગોપાળ, જશોમતી હૂલરાવે બાલ; પા. ૧
- પગ ઉપર પગ ધરતી સહી, ડગમંગ ત્યાં પગ માંહે શ્રીપતિ. પા. ૨
- સાંધડું દષ્ટ હરિને દૃઢપણે, ક્ષણ ક્ષણ પ્રત્યે જાયે ભામણે. પા. ૩

મુખ ચુંખે અતિ સ્નેહ કરી, એમ રમાડે જનની હરિ. પા. ૪
 વળી વળી પગ ઉપર હરિ ચઢે, ગોપી સહુ જાએ દુખડે. પા. ૫
 ભાલણપ્રભુની કીડા ધણી, બાલક રૂપે વિશ્વનો ધણી. પા. ૬

પદ ૩૪ રાગ ધનાશ્રી.

હરિ રિખતો માતા જસોદા દેખે, કૌતુક કરે ત્રૈલોકજ પેખે,
 અભિનવી આત્મારામની રિખણી. ૧
 રિખતો પાધરો ગૌધન વચ્ચે જાયે, સર્પ સૂતાં તણી પૂછડી સાહે. અભિ. ૨
 કાંઈ એક ભાંજે કે રખે દુખાયે, વારેવારે મેલે (ને) વળી જાયે. અભિ. ૩
 કાદવે ખરડ્યો કૃષ્ણજી રોયે, માતા આવીને કર ઘાયે. અભિ. ૪
 પુત્રરપિ પંકમાંહે કર મૂકે, બાલ બીહાવતાં બહુ ઝળુકે. અભિ. ૫
 વછતા પૂછ પાછળ થકો તાણે, આ જુઓ બાલક ભે નવ આણે. અભિ. ૬
 ધાવતાં ધીર થઈ હારજ તોડે, આંજતાં આંખનાં કાજળ ચોલે. અભિ. ૭
 એક કહે હરિને હાઉ આવે, ધૂનતો જઈ માતાને ધાવે. અભિ. ૮
 પગલડે પગલડે પૂઠેથી હીડું, કાણુ કાણુ લઈ હૃદયશું ભીડું. અભિ. ૯
 પાગે પદ્મ અંકુશ ધવજ રેખા, નાચને નહિ ગોત્રાલની લેખા. અભિ. ૧૦
 સમરી ગુરૂ વચન મુખ પામી, વિક્રંપતિ ભાલણનો સ્વામી. અભિ. ૧૧

પદ ૩૫ રાગ ધનાશ્રી.

બોલવું જુઓ ને બાહુવા રામનું, તનુ કો ન લહે સુંદર સ્થામનું, બો. ૧
 બોળડું બોલીને પ્રીત ઉપજાવે, એવું બોલવું શુક સનકાદિકને ભાવે. બો. ૨
 જેના બોલ બ્રહ્માદિક વિચારે, બોલ વિચારતાં સંસાર તારે. બો. ૩
 પદે પદ વેદાંતને તોલે, તે નંદ આગળ બાહુવો બોલે. બો. ૪
 તોતલું બોલવું શિખવે માત, વારણે જાઉં મારા જાત. બો. ૫
 અટપટી બોલી તે બોલે અધૂરી, યત્ન કરી કરે જસોદા પૂરી. બો. ૬
 ઉપનિષદવક્તા બ્રહ્મા જેને ઉચ્ચરે, તે ત્યાં ભાલણપ્રભુનું કૌતુક વિસ્તરે. બો. ૭

પદ ૩૩-પં દુખડે-આવારણાં લેતાં તે. પદ ૩૪-૧-રિખતો-પેટે આલતો. કૌતુક-
 આશ્ચર્ય. ૮ હાઉ-રાક્ષાને બીવરાવવાનો શબ્દ; સર્પ. પદ ૩૫-૧ બાહુવા-બાહુ કાલ
 બોલનાર. તનુ-ઝીણું ? કે શરીર અર્થે ? ૫ જાત-પુત્ર.

પદ ૩૬ રાગ સામેરી.

કસરાયનો ચલાવ્યો, તૃણાવંત તે આવ્યો;
વટોળિયાનું રે રૂપ, કપટ કરાવ્યું રે ભૂપ.

ઢાળ.

ભૂપે કપટ કરાવિયું, મારવા કારણ બાલને;
જશોદા ઉત્સંગે લઇને, ધવરાવે છે દયાલને. ૨
આદિ પુરૂષે ઓલખ્યો, બાણ્યું માતાને કિપાડશે;
દુઃખ જનની પામશે, એ દુષ્ટ એને તાડશે. ૩
દેહમાં અતિ ભાર દીધો, ચક્રિત તે ત્યારે થઇ;
ભૂમિ મૂકી કૃષ્ણજીને, મંદિરમાં તત્કાણુ ગઇ. ૪
અચિંત્ય લીધા કિપાડી, આકાશમાર્ગે સાંચરે;
કામ થયું સ્વામીતણું, એમ હર્ષ મનમાંડે ધરે. ૫
માતા બાહેર આવિયાં ને, તનને દેખે નહિ;
રૂદન કરવા માત લાગી, મૂક્યો હતો મેં અહિં. ૬
આવ્યો અતિ વટોળિયો, કુંવર મારો ક્યાં ગયો;
તત્કાલ જોવા નિસરી, વિલંબ કાંઈ નવ થયો. ૭
ઉત્સંગ આવ્યો ફાટવા, મેં ભાર નવ જાયે સહો;
લાલજીમણ રઘુનાયનો, પ્રતાપ નવ જાયે લહો. ૮

પદ ૩૭ રાગ સામેરી.

ટોળે મંળા સધળી ગોપી, લાજ તે પ્રજની લોપી;
વીલો મૂક્યો રે બાલ, જશોદાને દે ગાળ. ૧

ઢાળ.

ગાળ દે છે જશોદાને, કામ ધરનાં બાળિયે;
કાર્ય છાંડી પ્રીતિ માંડી, પુત્રને ત્યાં પાળિયે. ૨

- મેલી ધરમાઈ ગયાં ને, આવ્યો અતિ વટાણિયો;
જાણિયે છે જે દેવ કોઈક, શ્યામસુંદરને^૧ તે લઈ ગયો. ૩
- નંદાદિક સર્વ ગોપ આવ્યા, દુઃખ પામ્યા અતિ ઘણું;
કહો હવે શું કીજિયેરે, પાપ પોતે આપણું. ૪
- ન જાણિયે ક્યાં લેઈ જાશે, કેમે કરીને મારશે;
દયા તેને ક્યાં થકી, જે બાલ જાણી છાંડશે. ૫
- ઉપાય કાંઈયે છે નહિ, જે કહાનજીને પામિયે;
પ્રાણજીવન સર્વનો છે, દુઃખ દીઠે વામિયે. ૬
- કોઈક આવીને કહે, આવ્યાની વધામણી;
રદષ્ટ દેખાડે કહાનને તો, રિદ્ધિ આપું અતિ ઘણી. ૭
- એણીપેરે સહુ ટળવળે છે, ખેદ આણી અતિ ઘણો;
પ્રતાપ કો જાણે નહિ, ભાલજપ્રભુ રઘુનાથનો. ૮

પદ ૩૮ રાગ સામેરી.

- લઈ આકાશેરે ચાલ્યો, હરજીયે કંઠેરે ઝાલ્યો;
ધૂનવા લાગ્યો રે દેહ, હાલી નવ શકે રે તેહ. ૧

ઢાળ.

- હાલી તે શકે નહિ, જાણિયે ગિરિ આંધ્યો ગળે;
મેલ બાલક મરંછું એમ, દીન થઈ વાણી વહે. ૨
- વણ્ટવા ધણુએ કરે, પણ માવજી મેલે નહિ;
હાય બેહુએ કંઠ ધાલી, કેશવજી રહ્યા ગ્રહી. ૩
- ધ્રાદિક અંતરિક્ષ જોયે, જેને વાણી તે ભણે;
અતિ ઉંચેથી પડ્યા બેહુએ, નંદ કરે આંગણે. ૪

પદ ૩૭-૨ વીલો-રઝજીતો, ૫ છાંડશે-છાંડી દેશે. ૬ પ્રાણજીવન=પ્રાણનો પોષક.
૭ રિદ્ધિ-સમૃદ્ધિ, પદ ૩૮-૨ ગિરિ-પર્વત. દીન-લાચાર. ૩ વણ્ટવા-નૂંદો પડવા.
૪ જે જે-જે નય. ૧-પ્ર.-૨ શ્યામસુંદર તોણિયો ૨ પ્ર-૨ નયણે આણી દેખાડે
તેને, ઘેનુ આપું અતિ ઘણી. ૩ પ્ર-૨ દ્વેષ.

ઉપર કૃષ્ણ ને દૈત્ય હેઠળ, જોતાં ગોપ ને ગોલણી;
 પ્રાણ ગયા એમ તેહના, ને કૃપા કીધી અતિ ઘણી. ૫
 પુષ્પવૃષ્ટિ ઇંદ્ર કરે ને, મનમાંહે અતિ ગમે;
 દૈત્ય કેરા ઉદર ઉપર, રમાપતિ રંગે રમે. ૬
 તેડી સુતને જશોદાજી, હૈડે ચાંપે ને હસે;
 કરે સુખન અતિ પ્રેમશુ, કૈતુક મનમાંહે વસે. ૭
 વળી ખીખ મોકલ્યા તે, મારવા કારણ સહી;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાયનો, પ્રતાપ કો જાણે નહિ. ૮

પદ ૩૯ રાગ પરજિયો.

અલોલો હાલડે, પોઢો પોઢો સુંદરશ્યામ;
 તે કરી મને વિસર્થા, સંસાર તણાં સર્વ કામ. અલોલો હાલડે, ૨
 ગર્ગાચાર્યે જે કહ્યું તે, સંભારો વચન રે;
 પ્રાગવડને પાંદડે, પોઢ્યો તમારો તન રે. અલો ૦ ૨
 ચરણઅંગુળ કર ધરી, મુખમાંહે તે રાખ્યો રે;
 માર્કડેયને જે દેખાડ્યું, તે મુજને દેખાડો રે. અલો ૦ ૩
 સુંદર વદન સોહામણુરે, નાનડિયા શા દંત રે;
 હરખે હૈડે ચિંતવું, જાણું એહ ભગવંત રે. અલો ૦ ૪
 તું સૂવંતાં જુગ સૂવે, તું જાગે જાગે સર્વ લોક રે;
 તારે સૂઝું છે નહિ (પણ), જે કહિયે તે ફેક રે. અલો ૦ ૫
 ગુણ તારા હું શું કહું, શેષથી કહ્યા નવ જાય રે;
 ભાલણપ્રભુ ભલે અવતર્યા, તે પ્રેમે પ્રીતે ગાય રે. અલો ૦ ૬

પદ ૪૦ રાગ ધનાશ્રી.

કહો રાખી હું શું કહું રે, એક નિમેષ માત્ર નવ સૂએ;
 આધી પાછી જાડું જેટલે, શ્વાસ ભરાણો રોઝરે. કહો ૦ ૧

૬ રમાપતિ-લક્ષ્મીપતિ. પદ ૩૯-૧ અલોલો-ખાલકને હીંચકા નાખતી વખતે વપરાતો શબ્દ. ૩ ચરણઅંગુળ-પગનો અંગુલો. ૬ શેષ-હજર. ફણાત્રાણો-સપ્ત.
 ૧ મ. ૧ ભાલણન ને અવતર્યા તો.

ઉત્સર્જે ત્યાં લઇને જોસું, ધવરાબ્યો નવ ધાવેરે;
 પાલણુડામાંહે પોઢાડું, તો નયણે નિદ્રા ન આવેરે. કહો ૦ ૨
 સૂતો સૂતો આતિ હસે હું, હરણે હાલડું ગાઉરે;
 નિદ્રા કરો મારા નાનડિયા, હું બલિહારી જાઉરે. કહો ૦ ૩
 હું કહિયે જાઉં નહિ, મુખડું જોતાં મીઠુરે;
 આશ એવડી ન હતી મુજને, સ્વપ્ન જાણિયે દીઠુરે. કહો ૦ ૪
 દધિમંથન તે ક્યમ કરું, માંખણ શી વિધિ તાવુરે;
 ૧ તે દિવસ એ શ્યામસુંદરને, રહી રહી હું હુલારાવુંરે. કહો ૦ ૫
 ગૃહે કારજ સધળાં રહ્યાં, દિન નાખું એહજ સાથેરે;
 સજની હું સુની કરી છું, બાલણપ્રભુ રઘુનાથેરે. કહો ૦ ૬

પદ ૪૧ રાગ ધનાશ્રી.

માવજી પૂછે માતને, સુખે શ્યામશરીરે;
 રોમાંચિત તમે શેં યયાં છો, નયણે પ્રગટ્યું નીરે. મા ૦ ૧
 જશોદા એણીપેરે ઉચરે, મુખડું જોતાં તારે;
 આતિ આનંદે કરીને થયું છે, પ્રપ્રલિત મન ત્યાં મારે. મા ૦ ૨
 વચન મનોહર સાંભળીને, હરજીએ માંડ્યો આડોરે;
 એવું સુંદર જે કહો છો, આઘ મુજને તે દેખાડોરે. મા ૦ ૩
 માતાજી હું જાણું છું, એકવાર તેને દેખુરે;
 જે કહો છો તેની કાંતિયું, કહ્યું ન જાયે લેખુરે. મા ૦ ૪
 વળતી માતા એમ વહે તે, તું કેમ દેખે તનરે;
 મેંતો જેવું કીધું છે તેવું, તારે ક્યાંથી પુન્યરે. મા ૦ ૫
 બોલ સાંભળી જનનીનો તે, હૈડામાંહે વસિયોરે;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથ તારે, સામું જોઈ હસિયોરે. મા ૦ ૬

૪૦-૩ બલિહારી-ફિદા થઈ તે. ૫ દધિમંથન-દહિવળોવડું તે. હુલારાવું-
 બાળકને ઉચ્ચત્રી-હલાવી રમાડવું તે. પદ ૪૧-૨ રોમાંચિત-નાળવું. ઉભું થવું.
 (હર્ષ, શોક વગેરેથી) ૪ લેખું-પ્રમાણ. ૧ મ-૨ રાત દિવસ.

પદ ૪૨ રાગ ગાંધી.

અધ્યાય આઠમે ત્યાં સહી, વસુદેવે મોકલ્યા મુન્યજી;
 ગર્ગાચાર્ય આવીયા, નંદે પૂજા કીધી મુન્ય, આનંદ મનજી. ૧
 રોહિણી કેરા પુત્રનું, નામકરણ ત્યાં કીધુંજી;
 મારા પુત્રનું નામ ધરો, તમ આવે કારજ સીધું. આ૦ ૨
 વળતા ગર્ગાચાર્ય એમ વદે, તારા પુત્રનું નામજી;
 કહિયેતો કંઈ જાણશે, વસુદેવનો સુત શ્યામ. આ૦ ૩
 તે માટે ત્યાં નામકરણ, પ્રચ્છન્ન કર્યું ગુરુદેવજી;
 રોહિણી કેરા પુત્ર તણું, નામ ધર્યું બલદેવજી. આ૦ ૪
 પૂર્વે વસુદેવનો પુત્ર હતો, તેણે નામ ધર્યું વાસુદેવજી;
 વળી નામ ત્યાં કૃષ્ણ એનું, વળી ધણાં અવશ્યમેવ. આ૦ ૫
 વળી જેવાં પરાક્રમ કરશે, તેવાં નામ કહેવાશેજી;
 તે માટે એનું જાતન કરજો, (સુત) વસુદેવનો જણાશે. આ૦ ૬
 એવું કહીને ગુરુ ચાલ્યા, સંકેત કિંચિત માત્રજી,
 પુત્ર તારો એ હશે, મોટો ત્યાં ગુણપાત્ર. આ૦ ૭
 નારાયણ સરખો હશે, હજુશે દુષ્ટનાં વૃદ્ધજી;
 ગર્ગાચાર્ય ગયા પછી બહુ, સુખ પામ્યા ત્યાં નંદ. આ૦ ૮
 બ્રહ્માદિક જેને ધાયે, તેવો સુંદર શ્યામજી;
 વૃદ્ધપણે હું પુત્રજ પામ્યો, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ. આ. ૯

પદ ૪૩ રાગ ગાંધી.

બાલમુકુંદને નિરખિયેરે, આનંદ અંગ ન માય;
 આવરે આવ ઉતાવળીરે, કોણે ખીલ્યા તારા પાય. આ૦ ૧
 રંગે રીખે છે આંગણેરે, કરમાંહે નવનિત;
 પ્રાગવડને પાંદડેરે, દીસે તેની રીત. આ૦ ૨

મસ્તક મુગટ હીરે જડ્યોરે, બાણિયે ઉગ્યા લાણુ;	
પાછળ કચલટ લટકતીરે, મુખ ખોલે અમૃતવાણુ.	ખા૦ ૩
સુંદર વદન સોહામણીરે, નાનડિયા શા દંત;	
બાણે કમલમાં પ્રગટીરે, કુંદકલી વિકસંત.	ખા૦ ૪
કંઠે હરિનખ લટકતોરે, કૌસ્તુભનો આકાર;	
મુક્તામાળ સોહામણીરે, બાણિયે ગંગાવાર.	ખા૦ ૫
હાથે સાંકળાં હીરે જડ્યાંરે, પોંચી સોહિયે પાણુ;	
કાંધક કાલુશું ખોલતોરે, અમૃત ઉપમા વાણુ.	ખા૦ ૬
કટિતટ કનકની મેખલારે, ચરણે ધુધરીનો નાદ;	
શબ્દ તે સ્યામજીનો સાંભળીરે, ઉપજે અતિ આદલાદ.	ખા૦ ૭
છાયા દેખીને આપણીરે, ચાળા કરે અનેક;	
રીઝે રામ તે મનશુરે, સાસું જોઇ વિવેક.	ખા૦ ૮
પૂછ ગ્રહીને વચ્છનુરે, ઉભા થાયે આપ;	
તાણતાં તે અતિ ધૂજતારે, મૂકી બેસે તતકાલ.	ખા૦ ૯
જેની માયાયે મોહિયારે, બ્રહ્મા ને ત્રિપુરાર;	
તે બેલે નંદને આંગણેરે, પુન્ય તણો નહિ પાર.	ખા૦ ૧૦
ધન્ય તે માત જશોભતીરે, બેસારી ઉત્સંગ;	
સુખન કરે મોહન મુખનેરે, રોમાંચિત થાય અંગ.	ખા૦ ૧૧
દે આલિંધન પ્રેમશુરે, હૈડું ટાહું થાય;	
શાં તપ કીધાં તે કામિનીરે, થઇ સુંદરવરની માય.	ખા૦ ૧૨
ગૃહનાં કારજ વિસર્ચારે, જોતાં એનું રૂપ;	
એવો કોઇ દીસે નહિરે, બાણે ચૌદ ભુવનનો ભૂપ.	ખા૦ ૧૩
અધક્ષણ અળગાં ચંદ્રએ નહિરે, જોતાં દિન ને રાત;	
હુધા તૃપા લાગે નહિરે, કરતાં એની વાત.	ખા૦ ૧૪

૩ લાણુ-સૂર્ય. કચલટ-કેશની સેર. ૪ કુંદકલી-મોગરાની કલી. વિકસંત-
 (સં. વિકસિત) ખિલેલી. ૫ હરિનખ-વાઘનખ. ગંગાવાર-ગંગાનું જળ. ૭ મેખલા-
 કદોરો. ૧૦ ત્રિપુરાર. (સં. ત્રિપુરારિ)--શંકર.

જાણું હું લઉં ભામણારે, ઉપર ઉતારું દેહ;
ભવોભવ વાંચ્યું એહશુરે, ચઢતો ચઢતો નેહ. ૫૧૦ ૧૫
સુરસુનિ જોયે આકાશચારે, લીલા કહી નવ જાય;
મનમાંહે જાણું એ રામનેરે, ભાલણજન ગુણ ગાય. ૫૧૦ ૧૬

પદ ૪૪ રાગ સારંગ.

જશોદા મેં મિટી નહી ખાઇ, જૂડે ખેલ લગાવત હળધર;
નંદરાયકી દુવાઇ, જશોદા મેં મિટી નહિ ખાઇ. ૧
બલકે ખેલનકો રતપ આવત, હળધર કરત લરાઇ;
બિમલ આગન તિહારે મે તારી, અહિં મિટી કહાં પાઇ. ૫૦ ૨
અતિ ડરખો સંતનકો પ્રેમી, જખ કર લાડી દેખાઇ;
રોખત અચન કહ્યો નંદનંદન, તખ દેખો મેરી માઇ. ૫૦ ૩
દેખન બદન ચાહત મે તેરા, ચૈદ લોક હે જ્યાંહિ;
વ્રજ ગોપ ગૌ નંદ જશોદા, ગિરિધર ઠાડે માંહિ. ૫૦ ૪
ચાહત ચકિત ભઇ મે તારી, નયને મેરી સુઝાઇ;
રસાતલનાયકી અકલિત લીલા, જોગેશ્વર ગતિ ન પાઇ. ૫૦ ૫

પદ ૪૫ રાગ નટનારાયણ.

જશોદા માત, સાંભળો વાત, કરે ઉપધાત, સુંદરવર ધરમાંહેરે; ક્યહો ક્ય કીજે. ૧
અંચળ કાય, કોણુ ઉપાય, માખણ ખાય, દોણી ફેડી દૂધની. ૬૦ ૨
ઉખલ પીક, માંડે દીક, કહાનક દીક, શીકેથી ચઢીને ગ્રહે. ૬૦ ૩
માંકડાં સાય, ત્રિભુવન નાય, લઇ લઇ હાય, વહેંચી આપે ખાલને. ૬૦ ૪
અંમે આખું જેહ, આણીને નેહ, નવ લે તેહ, ચોરીનું ભાવે ઘણું. ૬૦ ૫
આવી તતકાલ, સૂતાં ખાલ, કરીને આળ, રોવરાવી ત્યાં નિસરે. ૬૦ ૬

૧૫ ભામણાં-આવારણાં. નેહ (સં. સ્નેહ)--પ્રીતિ. પદ ૪૪-૧ મિટી-માટી.
૨ લરાઈ-લડાઈ. બિમલ-ચોખ્ખું. ૩ લાડી-લાકડી. ૪ ઠાડે-ઉભા. પદ ૪૫--૧ ઉપ-
ધાત-તુક્કાન. ૩ ઉખલપીક (સં. ઉલ્ખલ)-ખાણીઆની ખેસણી. ઠીક-ઠેક, છડા
સુધી. ૬ આળ-અટક્યાળો.

સુંદરશ્યામ, ઉત્તમ કામ, કરતાં કામ, લલુચંકા ત્યાં આવી કરે. કં ૭
અહિં દીસે સાધ, બહુ અપરાધ, કરતા બાધ, ભાલણપ્રભુ રઘુનાયજી. કં ૮

પદ ૪૬ રાગ કેદારો.

મેલો મેલો કહાનજીરે, દધિ મંચન કરું;
ક્ષણ એક પડખોજી મનમોહન, લખ ઉત્સંગ ધરું. મેં ૧
ઉભરાધ જશે મહી મારું. એ નવનિત હરું;
પછે જોમ કહો તેમ હું ખેસું, પૂરણપાત્ર ભરું. મેં ૨
દૂધ કહયું પાઉં મનમોહન, વચન કહું રે ખરું;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાય તું દીઠે, મનકું મારું ઠ્યું. મેં ૩

પદ ૪૭ રાગ કેદારો.

રહોરે રવંચો ગ્રહી, ધવરાવ્યા પાખે માતાજી; મયવા દઉં નહિ. રહો ૧
વડી વાર થઇ રમતાં મુજને, મેં અતિ ભૂખ સહી.
હવે તો મેં રહું ન જાયે, રહેવા દો રે મહી. રહો ૨
હળધર પય પીને લાં આવ્યો, મને વાત કહી;
તે સાંભળીને મન થયું મારું, રમતો આવ્યો અહિં. રહો ૩
વચન સુણી માતાં કુંવરને, તેડી ખેડાં મહી;
ભાલણપ્રભુ રામને ધવરાવે; વદન જુએ રહી રહી. રહો ૪

પદ ૪૮ રાગ ધનાશ્રી.

માતાને મોહનજી ધાવે, અતિશે લાગે મીઠું રે;
ચૂલે પય ઉભરાવા આવ્યું, જશોદાએ તે દીઠું. માતાને ૧
અધધાવ્યો મેલીને આવે, જનની વેગે આલીરે;
આખે અતિ આંસુ પડે, હરજીએ છેડે ઝાલી. માં ૨
અતિ આકળી થઇ નિસરી, બલ કરી વસ્ત્ર વછોડીરે;
દપદ લખ ગોવિંદ ત્યાં રહારે, ગોળી મહીની ફેડી. માં ૩

પૂર નદીની પેરે ચાલે; હરણ લોદે માખણ ખાયરે;	
ઉતારી આવી ત્યાં જોયે તો, કૌતુક દીકું માય.	મા૦ ૪
ખાલક માંકડને ખવરાવે, નાચે પ્રમુદિત ધાયરે;	
જનનીને આવંતી દેખી, ભયભિત થઈ નાસી જાય.	મા૦ ૬
કામિની લઈ કર છીમટી, પૂઠે ધાયે શ્વાસ ભરાયરે;	
લાલણપ્રભુ (શ્રી) રામની લીલા, સુર પ્રહ્લાદિક ગાયરે.	મા૦ ૬

પદ ૪૯ રાગ ગાડી.

નાસીને જશો હરિ કેરલેરે, હવડાં ઝાલું કહાન;	
હેકું દાઝે છે માહરેરે, ઘણું કીધું છે જાન.	ના૦ ૧
કરમાહે લઈ કામડીરે, કુંવર પૂઠે ધાય;	
રીસે લોચન રાતડારે, જશોદણ શ્વાસ ભરાય.	ના૦ ૨
મુખડું માખણ ખરડીઉરે, ખરડયા છે ખેડુ હાય;	
નાસે ને નીર નયણે ઝરેરે, જે ચૌદ લોકનો નાય.	ના૦ ૩
જોવાને આવી ગોલણીરે, ધર ધરથી ખડુ નાર;	
ગોળા ફાડી ગોવિંદજીરે, મહીકું વહે છે અપાર.	ના૦ ૪
અંતરિક્ષ અમર તે આવિયારે, ચઢી ચઢી વિમાન;	
કૌતુક જોવા શ્રીકૃષ્ણનુરે, જે લક્ષ્મીપતિ ભગવાન.	ના૦ ૫
આંગણે ફેરવે માતનેરે, રહી રહી કહે વચન;	
મુજને સાહી કો શકે નહિરે, જે શ્રમ કરે મહામુન્ય.	ના૦ ૬
શ્વાસે ભરાયે જશોભતીરે, હાથ ન આવે તન;	
હાસ્ય કરે સર્વ ગોલણીરે, દુઃખે દાઝે મન.	ના૦ ૭
માખણ માઈ લૂંટિયુરે, પોતાને નવ ભાવ્યું;	
વહેંચી આવ્યું સર્વ ખાલનેરે, માંકડાંને ખવરાવ્યું.	ના૦ ૮
દહાડી કહેતી સર્વ ગોલણીરે, માનતી નહિ હું તેહ;	
આજ મેં પ્રત્યક્ષ પેખિયુરે, ભાગ્યો મનનો સદેહ.	ના૦ ૯

નાનડિયો એક માલરોરે, સોનાં સારે

શીખામણુ દહં અતિ ઘણીરે, જો કર આવે આજ. નાં ૧૦

થાકી જાણી માતનેરે, ખેઠા સુંદરશ્યામ;

જશોદાએ આવીને ઝાલિયોરે, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ. નાં ૧૧

પદ ૫૦ રાગ દેશાખ.

જશોદા છોડો કહાનને, હું આપું ગોરસ ગોળીરે;

એવડી રીસ ઘટે નહિ તમને, હું જાણું છું ભોળી. જાં ૧

આગળ ઉભા દુઃખ ધરે છે, બાલક સધળા ટોલીરે;

આંખડી અતિ અણીયાળી એની, યદ્ય છે રેતાં રાતી ચોલી. જાં ૨

હઠ કીધે કાંઈ નહિ આવે જો; મહી નાખ્યું છે ઢોળીરે;

તમને તો દુઃખ નથી લાગતું, ભાલણુપ્રભુ મનમાં હોળી. જાં ૩

પદ ૫૧ રાગ કલ્યાણ.

મારો કુંવર વણસેરે, તમારું આવે ને જાયે;

ઢોળ્યાતું દુખ નથી લાગતું, એ ઓલંભા નવ ખમાય.

એને ખાંધ્યો હું શું છોડું, નામે જુગ છોડાયેરે;

ભાલણુપ્રભુ સીતાપતિ સ્વામી, દામોદર કરી ગાયેરે.

પદ ૫૨ રાગ કલ્યાણ.

નંદજીને ઘેર ખાવા ટળ્યુરે, માંખણ માટે ખાંધ્યો બાળકને;

એનું ધન સધળું જળ્યુરે. નંદજી ૧

કુંવરતું ખાધું ક્યમ ખટકે, કે સહીને રહેવું પડ્યું ઢળ્યુરે;

વૃદ્ધપણે એ એકજ આવ્યો, સંસારતું સુખ ગયું વળ્યુરે; નંદજી ૨

એવો સુત કહો ક્યાંથી હોયે, પૂર્વ જન્મનું પુન્ય પ્રળ્યુરે;

ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ ન જાણે, તો તેનું જીવતર જળ્યુરે. નંદજી ૩

પદ ૫૩ રાગ ધનાશ્રી.

જશોદાજી છોડો સુંદરશ્યામનેરે, કહિણ દામાણું ખૂંચે કોમલ તન હો;

નયને નીર ઝરે (તે અતિ) ઘણુરે; દેખીને અતિ દાઝે (અ)મારું મન હો. જાં ૧

દોહલે હો આબો કુંવર લાડકોરે, તે ઉપર એવડી ન ઘટે રીસ હો;
 સુંદર બાલક છે એ અતિ ઘણુરે, એવા નથી બીજા દર્શનીશ હો. જાં ૨
 વહાલો એ છે આખા ગામતેરે, કહો કેટલું કીધું છે એણે જાન હો;
 અમે સહુ મળીને આપિયેરે, જે વણસાડયું હોયે સામલવાન હો. જાં ૩
 એના ચરણપ્રતાપે પામિયારે, ક્યારે તમારે એવડી હતી આય હો;
 નવનિધિ આવી છે એણે કરીરે, પૂજે નહિ શેં ચરણ ગોકુલનાથ હો. જાં ૪
 એવડી તે રીસ (કરવી) ઘટે નહિરે, દયા ન આવે દેખી સુંદર બાલ હો;
 અમને દુખ લાગે અતિ ઘણુરે, રોતો દેખી માતા શ્રીગોપાળ હો. જાં ૫
 એને નામે બંધન છૂટે ભવતણુરે, તે લઈ બાંધ્યો હરજી ઉખલ સાથ હો;
 આંખલડી ચોલે છે પાણિએ કરીરે, દીન યધને ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ હો. જાં ૬

પદ ૫૪ રાગ ધનાશ્રી.

બાઈ જાઓ મંદિરે સહુકો આપણેરે, સોડ લલાઈ શેકટ લેતાં આજ હો;
 એલંભા દહાડી એના લાવતારે, સાંભળીને મુજને થાતી લાજ હો. જાં ૧
 કુંવર તો વણસે માહરોરે, તમારું કાંઈ આવે ને જાણ હો;
 માંખણનો ચોર સહુ એને કહેરે, એમ તો મારો મહિમા ઓછો થાય હો. જાં ૨
 નવ લક્ષ શ્વેર ઘેતુ દુઝે માહરેરે, આલીગારો કરતો હાંડે આજ હો;
 ખાતું ને પીતું મંદિર અતિઘણુરે, શેકટ પરધેર જઈને ખાયે ગાજ હો. જાં ૩
 શીખામણુ મારી તો માને નહિરે, નહિતર તે જાયે શાને કાજ હો;
 દહિં ને દૂધ માંખણુ છે (અતિ) ઘણુરે, જાણે તો નાનું સરખું રાજ હો. જાં ૪
 મોનાં મીઠાં મેલાં મનનારે, જાણું છું જે પ્રેમ છે અપાર હો;
 સ્વારથ વહાલો સહુને આપણેરે, પરદુખ લાગે નહિં લગાર હો. જાં ૫
 સાચા એ સમ ખાશે તો છોડશુંરે, શીખામણુ ત્યાં લાગે જે એક વાર હો;
 ભાલણુપ્રભુની કળા કેા જાણે નહિરે, જે આવે પ્રતા ને ત્રિપુરાર હો. જાં ૬

પદ ૫૫ રાગ ધનાશ્રી.

અનુનનાં વૃક્ષ જે ભાગી પડ્યારે, થડ હતી જેનાં અતિ વિશાળ હો;
 પોતેને પુન્ય પૂરણ નંદનુરે, પાસેથી ચંપાણો નહિ બાલ હો. જાં ૧

સામલવાન-(સં-શ્યામલવાન) કાળા દેહવાળો. ૪ આય (સં. અર્થ)-પુંજ.
 પદ ૫૪-૨ સોડ-છોડ. ૩ આલીગારો-અટક્યાળો. પદ ૫૫-૧ ચંપાણો(કા)-ચંપાણો.

જશોદાએ એવું કહું કર્યું, જે થોડે કાળે બાંધ્યો શ્રીગોપાળ હો,
 નંદજીને બાળ્યે કરીને ઉગર્યો, અંપાતો તો તતક્ષણ ચાતો કાળ હો. અં ૨
 જોવાને ગોપ ગોપી જે મળ્યારે, દેહે સહુએ જશોદાને ગાળ હો;
 પુત્રશું એવડું કો કરે નહિરે, બાલક કરતાં આગ્યાં છે ત્યાં આળ હો. અં ૩
 બીજા બાલક કહે દીઠા અમેરે, કહાને ભાંગી નાખ્યા જમલાળું ન હો;
 ઉંખલ ત્યાં બાલકે તાણિયોરે, વચમાં પેઠા રીખતા સામલવાન હો. અં ૪
 પુરૂષ જે વૃક્ષમાંથી નિસર્યારે, રૂપ સુંદર ધરિયાં બહુ શણગાર હો;
 પાગે લાગી સ્તુતિ કીધી ધણીરે, રહ્યાં રહ્યાં અમે જોયું તેણે ઠાર હો. અં ૫
 આશ્ચર્ય કોઈ ત્યાં માને નહિરે, વિસ્મય પામી રહ્યો સહુ સાથ હો;
 નંદજીએ કરે કરી છોડિયારે, બાલણુપ્રભુ સ્વામી શ્રીરઘુનાથ હો. અં ૬

પદ પદ રાગ કલ્યાણ.

આવો જોવાને જઈયે, એ વૃક્ષ નાખ્યાં મોડી;
 એવો તો હવો દીસે નહિ, સુત દીઠા લક્ષ કોડી, આવો ૧
 દેવ થયા જેએ સ્તુતિ કીધી, એ આગળ કર જોડી;
 જાણિયે છે એને ઉદ્ધારવા, ગોરસ ગોળા ફોડી. આં ૨
 નંદજી હેડે ધરી રહ્યા, દામબંધથી છોડી;
 બાલણુપ્રભુ રઘુનાથ અવતર્યા, ભવસાગરની હોડી. આં ૩

પદ પાઠ રાગ સામેરી.

રાજા પૂછે શુકદેવ, કહો ક્યા મને એવ;
 અધ્યાય દશમેરે આપ, શા માટે હતો રે શાપ. ૧

ઠાળ.

શાપ શા માટે હતો, નલકુળર (મણિગ્રીવ)ને સહી;
 શુલ્કક ધનદના પુત્ર (તે), મહાદેવના ભંડારી તહી. ૨
 ઉન્મત્ત થઈ એકવારને સમે, કૈલાસ પ્રાપ્ત્યા ત્યાં સહી;
 ગંગામાંહિ કરે કીડા અપ્સરાશું ત્યાં રહી. ૩

મદિરાનું પાન કીધું, નસ યદને તે રહ્યા;	
મદમાતા અતિરાતા, રમે તેશું ત્યાં રહ્યા.	૪
એવે નારદ આવિયા, હરિગાન કરતા આપ હો;	
નસ રમતાં દેખીને પછે, મનમાં પામ્યા તાપ હો.	૫
અપ્સરાએ વસ્ત્ર ખહેર્યાં, તેણે ત્યાં પહેર્યાં નહિં;	
નારદે ત્યાં શાપ દીધો, વૃક્ષ થઇ પડ્યો મહી.	૬
નલકુયરને મણિગ્રીવને, જ્ઞાન ત્યાં આવ્યું સહી;	
કરજોડીને સ્તુતિ કીધી, નારદની ઉભા રહી.	૭
શાપ અમે મસ્તક ધરિયે, છૂટિયે ક્યારે આપ હો;	
સત વર્ષ દેવતાના પછે, છૂટશે તમે ત્યાં આપ હો.	૮
તેણે સ્થળ હરિ પ્રગટ યાશે, સ્પર્શ ત્યાં જ્યારે થશે;	
દિવ્ય દેહ તવ પામશે, શ્રીકૃષ્ણનું દર્શન હશે.	૯
એવું કહી નારદ પધાર્યાં, બદ્રિકાશ્રમ આપ હો;	
ભાલણુખેલુ રઘુનાથનો, કાઇ ન જાણે પ્રતાપ હો.	૧૦

પદ ૫૮ રાગ સામેરી.

છૂટયા છે ત્યાં તેહ, શાપે મુકાણા એહ;	
રૂપ સુંદર કહેવાય, હતા તેથી સુંદર થાય.	૧

હાળ.

રૂપ સુંદર પામિયા ને, સ્તુતિ કીધી ત્યાંહે;	
દંડવત થણાં કરીને, વર માગ્યો ત્યાંહે.	૨
અમારી વાણી તમારા, ગુણકીર્તનવિષે રહે;	
અમારું મન તારે ચરણે, કર્યું તારા ગુણ ગ્રહે.	૩
કર તમારી કરે પૂજન, શીશ નમે તમને;	
નેત્ર દર્શન કરે તારું, એ વર આપો અમને.	૪
ભક્તિ તમારી અમારા, હૃદયમાં રહેજો સહી;	
કહિયે તું તવ નિસરે, એ વર અપ દીજો અહીં.	૫

તારા ભજન વિન વિપય રસ, અનંક છે ત્યાં જોડે હો;
રમે અમને તેહ આપો; ભક્તિ આપો એહે હો. ૬

પછી કૃષ્ણજીએ તે વર આપ્યો, તે ત્યાં જોડે ગયા સહી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીની, લીલા નવ જાયે કહી. ૭

પદ ૫૮ રાગ ધનાશ્રી.

જશોભતી તેડી કુંડુને, આપે હૈડાં સાથેરે;
ચુંબન કરી કહેતું ઉગાર્યો, આજ વૈકુંઠનાથેરે. જા૦ ૧

દૃષ્ટીવડી આચર મેલે, હરિ ઉપર ઉતારીરે;
આનંદે ગુણગાન કરે છે, ગોકુલની સર્વ તારીરે. જા૦ ૨

લુણ ઉતારે કુંવરને, ભામણડાં લે માડીરે;
અંગોઅંગ કરે છે રક્ષા, ગૌતું પુરુષ ભમાડીરે; જા૦ ૩

નંદજી ગા આપે વિપ્રને, આશીર્વાદ ભણાયેરે;
અપ્સરા ત્યાં નૃત્ય કરે છે, આંગણ ગુણીજન ગાયેરે. જા૦ ૪

સહુ વધાવે શ્યામને, ઉલટ અંગ ન માયેરે;
જન્મ દિવસથી ત્યાં અતિશે, ઉત્સવ આનંદ ધાયેરે. જા૦ ૫

ધન્ય ધન્ય દહાડો આજનો, સુંદરવર ઉગરિયારે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, ધ્રુવજીએ અવતરિયારે. જા૦ ૬

પદ ૬૦ રાગ રામશ્રી.

આવો રે બાધ એક કૌતુક જોવા, જન્મ કોટિનાં કલ્મષ ધોવા. આ૦ ૧

નંદજીનો કુંવર નાનડિયો, ઉખલ માડીને ઉચો ચડિયો. આ૦ ૨

ચોરપણું એનું વખાણું, દોણીએ કીધું છે કાણું. આ૦ ૩

શીકું હાલે ત્યમ મુખડું ડોલે, ઉપમા શોભે ત્રિભુવન તોલે. આ૦ ૪

નવ લક્ષ ધેનુ જેને ઘેર દુઝે, તેને એવડી મતિ કેમ મૂઝે. આ૦ ૫

મુખ ઉપર જે જાંટા દીસે, નિરખતા માઈ ગન હીસે. આ૦ ૬

આગ્યાં બાણશે તો પીતો રહેશે, તો ત્યાં માઈ હેડું દહેશે. આ૦ ૭

૬ વિપયરસ-પરવિપય (સખ્દ, સપર્શ, રૂપ, રસ અને ગંધ)ના રસ. પદ ૫૮-
૨ દૃષ્ટીવડી. (સં. દૃષ્ટીવડી) દૃષ્ટિદાપનો ઉતારો. આચર-અક્રોશ. ૩ કુણુ-મીઠું. ૪
ગુણીજન-સંધ્યા. પદ. ૬૦-૧ કલ્મષ-(સં. કલિમય) પાપ.

માતા કને કાંઈએ નવ-માગે, આપણા ધરનું મીઠું લાગે. આ૦ ૮
જેનો મહિમા વેદે ગાયો, તે ભાલણપ્રભુ હજી નવ ધરાયો. આ૦ ૯

પદ ૬૧ રાગ રામઝી.

બાઈ એક કાનુડો કાનુડો, અમૃતપેં અતિ મીઠો;
કોટિ બાલક એ વ્રજવનિતાનાં, પણ એવો કોઈ ન દીઠો, આ૦ ૧
સૂતાં ઉડી કામ ન કીજે, લીજે ભવનો લાવો;
નંદકુંવરનું વદન નિહાળી, રવિસુતાને એ વહાલો. આ૦ ૨
બાવું પીવું એને નવ જોઈયે, રમવાની છે આલ; જો
જો ગોવિંદજીને ભોગ ન આવે, તે વારવસ્ત પરિચાલ. આ૦ ૩
જે જે આલી કરે તે સાંખું, જે માગો તે આપું;
મને લોકમાંહે ભય નહિ કોનો, સ્યામ સુંદરનું છાપું. આ૦ ૪
ગોળી ફેડી ગોરસ ઢોળો, રોળો ધર નવનિત;
પ્રેમસાગરમાંહે અમને બોળો, એટલું રાખજે ચિત્ત. આ૦ ૫
સીતાપતિ ગોકુલ અવતરિયા, ઉતારવા ભૂભાર;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથે લીધો, રમવાને અવતાર. આ૦ ૬

પદ ૬૨ રાગ રામઝી.

જુઓ રે બાઈ કાનજી નાચે, જેના ગુણે પ્રહ્લાદિક રાચે. જુ૦ ૧
આંખડલી સુંદર અણીયાલી, આપણ સામું જુએ મીટ વાળી. જુ૦ ૨
પાસે બાલક ધુધરીયાલાં, મોહન ચરણ તણા એ ચાળા. જુ૦ ૩
સુંદર જુઓ કડનો લટકો, તેવો સોહિયે મુખનો મટકો. જુ૦ ૪
હસ્ત મસ્તકે કરતાં ડોલે, અમૃત સરખાં વચન તે બોલે. જુ૦ ૫
કહિયે સારે પગલું ન માંડે, માનિની રીઝે લજ્જા છાંડે. જુ૦ ૬
જશોદા આવે તો ત્યાં દેખે, મહામુનિજન એને પેખે. જુ૦ ૭
રજે એને કો માનુષ જાણો, દેવદેવ કહી પ્રેમ આણો. જુ૦ ૮
જન્મ સદગ જેણે નયણે દીઠો, ભાલણપ્રભુ જેતાં અતિ મીઠો. જુ૦ ૯

૬૧-૨ લાનો-ગોરિયા. રવિસુતા-યમુના. ૪ આળી-સળી, પદ ૬૨-૨

પદ ૬૩ રાગ દેશાખ.

આવ આતા હું દૂધ પાઉં, પાલણુડે પોંદો મનમોહન;
હરિ હરખે હાલરં ગાઉં,

આવ૦ ૧

માંખણુ ચોરું કો કહે આવી, શ્યામ સુંદર હું ઝાંખી યાઉં;
નવ લક્ષ થેનુ દુઝે ઘેર મારે, લોકમાહે કહો કેમ સમાઉં. આ૦ ૨

ઝોલંભે આવે આહીરડી, સહુ આગળ શા શા સમ ખાઉં;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ રમો ઘેર, પ્રાણજીવન હું વારણે જાઉં. આ૦ ૩

પદ ૬૪ રાગ પરજિયો.

સખી હું શું કરું, (વાલો) ઘડિએ ન રહે ઘેર;
અત્માદિક જાણે નહિરે, મારા પુત્ર તણી ત્યાં પેર. સ૦ ૧

કહાન કહાન કહાન કરતી, ઘર ઘર હીડું જોતીરે;
ક્યાં ગયો મારો નાનડિયો, જેને નાકે નિર્મળ મોતીરે. સ૦ ૨

જાણું રખે કોની દ્રષ્ટિ પડશે, રૂપ જોઇને રૂડુંરે;
ગાલે કરું કાજળનું ટપકું, મનમાં આવે કુડુંરે. સ૦ ૩

ભૂખ્યો છે નથી શીરાવ્યો, માંખણુ ભક્ષ ન કીધુંરે;
ઘણીએ હું ત્યાં કરગરું, એકે ટાંકે દૂધ ન પીધુંરે. સ૦ ૪

રખે ગયો હોય યમુનાતીરે, એકલડો સામલિયોરે;
કહે સખી તું ક્યાંથી આવી, મારો પ્રાણજીવન કંઈ મલિયોરે. સ૦ ૫

જાણું કો ડિપાડી જશે, જેમ પૂતનાના આંગેરે;
દેખાડે તેને હું આપું, જે કાંઈ મોંએ માંગેરે. સ૦ ૬

ઘેર ઘેર ખાલક છે ઘણાં પણ, બીજને નહિ કો એવોરે;
આલીંગારો દેખાડો મારો, શ્યામ સુંદર જેવોરે. સ૦ ૭

જળ વિના જ્યમ માછલી, તિમ હીડું ટળવળતીરે;
સામું જોઇ હસે સુંદરી, ઉત્તર નાપે વળતીરે. સ૦ ૮

ઝોલંભાભાગી યદ્ય યાદી, વશ નાવે વનમાલીરે;
કોય કહે માફં ચોરી ખાધું, યદ્ય રહું ઝોશિયાલીરે. સ૦ ૯

ખીજવવાને મુજને કોડે, રાખ્યો હોયે ધનોરે;
 હૈડું માઈં દાઝે છે ખાઈ, તેં ત્યાં મોંએ માનોરે. સં ૧૦
 માંકડાં વહાલાં (છે) એને, હીડે છે પરવરિયોરે;
 ન જાણિયે શું દશરથનંદન, ભાલણુપ્રભુ અવતરિયોરે. સં ૧૧

*પદ ૬૫ રાગ પરજિયો.

સજની સાંભળોરે, માયું હું હું માન;
 વચન હું કહું જે તુજને, તે ત્યાં ધરજે કાન. સજની ૦ ૧
 દૂધ દહિં ને માંખણુ ઉત્તમ, તારે ઘેર હું મેલું;
 સુંદરવર જ્યમ ચોરી ખાયે, તિમતું રાખે વહેલું. સં ૨
 મારા ધરતું નથી ભાવતું, પરતું જાણી ખાશેરે;
 જ્યમ ત્યમ કરીને કુંવર મારો, કહાનજી મોટો યાશે. સં ૩
 યાતો દેખી ફાલો, હૈડું માઈં દાઝેરે;
 શું કીજે જો આપ્યું નવ લે, ધરનાંશું નવ ખાઝે. સં ૪
 આવતોં જાણીને એને, દાર ઉઘાડાં ધરજોરે;
 શ્યામ સુંદર જેણે મુખ પામે, તેહ વિધ તમે કરજો. સં ૫
 અજગાં રહીને નિહાળજો, ઉલટલેર એ ખાતોરે;
 ચિત્ત ગમે તો ઝાલજો, મનમોહન નાસી જતો. સં ૬
 માંડ માંડ તમે આવિયો, ઝોલાંભા દેવા અમનેરે;
 દૂહવણુ કાંઈ મ આણુશો, હું ગાલ દેઉં જો તમને. સં ૭
 વળતી ગોપી ઉચ્ચરે, અમ ધર નથી અનાથરે;
 સર્વસ્વ અમે સોંપિયું છે, નંદકુંવરને હાથ. સં ૮
 લઉં તમાઈં શા ભણી, ઘણુંએ છે ઘેર અમારેરે;
 માલણુપ્રભુ રઘુનાથ નથી કાંઈ, વહાલો ઘણું તમારે. સં ૯

પદ ૬૬ રાગ ગોડી.

ખાઈ આવોને મારે ઘેર, પેર દેખાડું તુજને શ્યામની રે;
 કો આગળ કહું રાવ, ભાવ ટાળી ધરકામની રે. ૧

* પદ ૬૫ પ્ર-૨ માં નથી. પદ ૬૫-૭ દૂહવણુ-મુઝવણુ ૮ સર્વસ્વ-પોતાનું
 સંધર્ણ. ૯ શા ભણી-શા મારે, પદ ૬૬-૧ રાવ-કરીયાદ,

ખરવાને ગઘ નીર, વીર જે આઘ્યા દણ્ડીરે;	
હાડી ઘરનાર, વાર (ન) લાગી એક ઘડીરે.	૨
ઉખલ મારે લાગ, પાગ દહ પોતે ચઢેરે;	
શીકેથી નવનિત રીતિ, ચોપાની આવડેરે.	૩
દોણીમાંહેથી દેવ, જેવ લઘ આપે બાલનેરે;	
કરતો લૂટાલૂટ, ત્રાસ નહિ પશુપાલનેરે.	૪
આપું તે નવ ખાય, માય અમેશું કીજિયેરે;	
મંદિર હોયે જેહ, તે હરિ આગળ દીજિયેરે.	૫
હું પકડી આવી આજ, માગી માન નાસી ગયોરે;	
માંખણે ખરજ્યા હાથ, સાથ સરખાશું ગ્રહોરે.	૬
નાદા એ વતરેક, એક કહાન મેં ઝાલિયોરે;	
મુખ ઉપર ઝોગળો એક, દૂધનો નાખી આલિયોરે.	૭
આંખ ચોલતાં આપ-તાપે આવી તમ ભણીરે;	
કોને કહિયે માત, વાત ધણી છે એહતણીરે.	૮
દધિ માંખણગારા નાથ, જેવાને ત્યાં બહુ મળારે;	
તમે જે દેખો ત્યાંય, મનમાંહે પામો રહીરે.	૯
નહિ કો એની જોડ, કોડે કહાન નિરખિયોરે;	
વિદ્યા રૂપ વિચાર, વારેવારે મેં પરખિયોરે.	૧૦
મહિમા વેદ વિખ્યાત, વાલ્મિકિએ વખાણિયોરે;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ, એવો ચાતો નવ બાણિયોરે.	૧૧

પદ ૬૭ રાગ પરજિયો.

એ તો અળગો સર્વથી, મૂરખ વળગ્યો દેખેરે;	
ગુણ અવગુણ જેતાં એવો, કોઇ ન બાણે લેખેરે.	
સખી હું શું કહુંરે, વાત કળી નવ જાય.	૧

- એ કહિયે ખાચે નહિ, સહુએ પેઝે ખાતોરે;
ભૂખ્યો પણ કહિયે નહિ, કોય ન માને દરાતોરે. સં ૨
- એ ઘર બહાર કહિયે નહિ, ફાગટ કહેશે પેઠોરે;
સહુએની ત્યાં જુજવી વાળી, એતો અંતર એઠોરે. સં ૩
- એને સાથી કો નહિ, એહ એકલો હીંડોરે;
બ્રહ્મા હર સરખાને એની, વાત કયા છે મીડોરે. સં ૪
- જશોદાનો સુત એ નહિ, પ્રીછે નહિ તો જાણોરે;
એ કોથી નવ ઉપજે, તે મુનિજન વખાણોરે. સં ૫
- મુરનર મુનિજન સહુ મોહે, એના મુખને આળોરે;
વ્રજવાસીનું શું ગળું, જે સર્વને સરજે પાળે રે. સં ૬
- એ તો કો શું આલજ ન કરે, જૂઠું કહે છે નારીરે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથને કહે છે, વેદ પુરાણ બ્રહ્મચારીરે. સં ૭

પદ ૬૮ રાગ રામઝી.

- કહાનજી ઘેર આવો ઘેર આવો, વડી વાર યદ્ય રમતાં;
ખાલક સધલાં તમે પણ જાઓ, મંદિર મારે ભમતાં. કહાનજી ૧
- શિરાબ્યો નથી સુંદરવર, વાર લાગશે જમતાં;
અંગે અતિદુર્બલ દીસો છો, કીડાતાવડ ખમતાં. કહાનજી ૨
- રમતાં કાલા કયમ ગમે છે, હોગે ને આયમતાં;
મનડું માઈ દાઝે છે, અતિ વેલા નિર્ગમતાં. કહાનજી ૩
- મૂરખ કો તમને નવ પામે, તીરથ દેહડી દમતાં;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ આરોગો, અન્ન કર્યાં છે ગમતાં. કહાનજી ૪

પદ ૬૯ રાગ રામઝી.

- આંગણુડે રમો મનમોહન, તો મન માને માઈરે;
પ્રાણુયે મુજને અધિકું વહાણું, સુંદર મુખડું તાઈરે. આં. ૧

મારીર મેલું થયું છે સ્વામી, પડખો તો નવરાવુંરે; આં. ૨
 દ્રાક્ષ ચરવી ને ચારોળી, કહો તો આપું ખાવુંરે.
 ક્ષણુ એક બેસો મનમોહનજી, જોણું તારી ચાટીરે; આં. ૩
 કેવડેલ ધાલીને ગુંથું, જ્યમ તે થાયે મોટીરે.
 નયણે કાળલ સારી નીલવટ, તિલક કરું કેસરતુંરે; આં. ૪
 જેને ઘેર કન્યા છે સુંદર, તે નામ લેછે (તું) વરતુંરે.
 મારા સમ છે હો મનમોહન, માંખણું રોટી ખાઓરે; આં. ૫
 ઉપર દૂધ ફર શીરાવો, જ્યમ ત્યમ મોટો થાઓરે.
 શેલડી ત્યાં અતિશે સુંદર, કહો તો આપું છોલીરે. આં. ૬
 દાદમ પાકાં છે અતિ રાતાં, આગળ મેલું ફાલીરે.
 આધા પાંખા જાઓ જેટલે, હંકું માફું કંપેરે; આં. ૭
 જાણું રખે કો વૃષભ આવે, પ્રાણુજીવનને ચાપેરે.
 કહું કરો ને કુંવર મારા, તો તમને પરણાવુંરે; આં. ૮
 રાધા સરખી રૂપે રૂડી, વહુચર વહેલી લાવુંરે.
 તું તો સર્વસ્થા છે રે મારે, બીજું ન ગમે કાંઈ રે; આં. ૯
 બાલણપ્રભુ રધુનંદન દીજે, એકવાર મુજને સાંધરે.

*પદ ૭૦-રાગ ગાંધી.

મારા નાનડિયા ઘેર આવો, વડી વારવ્યધનુજને; મા. ૧
 રમતાં ભૂખ લાગી હશે, સુંદરવર શીરાવો.
 ખીન્ન બાલક જે આવ્યા છે, જેને ઘેર બોલાવો; મા. ૨
 એક વાર અને દષ આલિંગન, તનનો તાપ સમાવો.
 પરધેર જઈ મારા મનમોહન, કાં અવહંહા બોલાવો; મા. ૩
 નવ નિધિ છે સુત ભુવન આપણે, તો કાં રાવ કરાવો.
 તેવાં કાચું કરો મનમોહન, જ્યમ જ્યમ થાયે ચઢાવો; મા. ૪
 બાલણપ્રભુ ભાર ટાળવા, આજ અમ ઘેર આવો.

પદ ૬૯-૨ ચરવી-ખાવા યોગ્ય. ૪ નીલવટ-કપાલ. ૬ શેલડી-શેરડી. ૭ વૃષભ-આખડો. ૮ વહુચર-વહુવાર-તરત પરણેલી સ્ત્રી. ૯ સાંધ-આલિંગન. પદ ૭૦-૩ અવ-હંહા-અવહાસ. *પદ ૭૦-૭૧-૩-૨ માં નથી.

*પદ ૭૧ રામગી.

આવ હરિ દેખાડું દેખાડું, તુજને મંદિર માઈ;
 સુંદર સ્થલ જોધને ગિરિધર, મન મોહશે તાઈ. આ • ૧
 રાધાની પાસે મુજ મંદિર, હશે હરિ તમે દીડું;
 શરીરની શ્રદ્ધા ભૂલી ગઈ, તાઈ જોતાં મુખ મીડું. આ • ૨
 ખાવું ખાંડ ચારોળી આપું, થાપું કરી નવનિર્મલ;
 પ્રેમસાગરમાં હે કરો ઝંકોલાં, આણી મુ ઉપર ચિત્ત. આ • ૩
 સહુને મંદિર નિત્ય જાઓ છો, આજ આવો મારે ઘેર;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, આપણ રમિયે રૂડી પેર. આ • ૪

પદ ૭૨ રાગ ધનાશ્રી.

જશોદા આવો દેખાડું, શ્યામસુંદર તમને રે;
 જાણો છો મુજને વહાલો, કોટિ ગણો છે અમને રે. જશો • ૧
 કુંવર તારો લાડકો, તે કોણ છાનો રાખે રે;
 કોણ છે એને શોધી કાઢે, શુક સનકાદિક પાખે રે. જશો • ૨
 આપું એ કોતું નવ ગ્રહે, યજ્ઞહુતે નવ જાય રે;
 સાચી પ્રીતિ જેની જાણે, તેને ઘેર જઈ ચોરી ખાય રે. જશો • ૩
 તમારું આપું ક્યમ ગમે, તું માતા છે પાંચ અલગી રે;
 મન સાચું જે છે અમારું, લેછે ઝૂંટી વળગી રે. જશો • ૪
 એથી મોટા કો નથી, તું જાણે છે નાનો રે;
 તૃણાવંત (ને) પૂતના મારી, તેને ભય ત્યાં શાનો રે. જશો • ૫
 સીતાપતિ ગોકુલ અવતરિયા, સત્યવતીસુત બોલે રે;
 બીજો કો એવો નથી જે, આવે ભાલણપ્રભુની તોલે રે. જશો • ૬

* પદ ૭૩ રાગ ધનાશ્રી.

જશોદા કુંવરને શે ન વારો, આજ વહે છે એનો વારો, જશો • ૧

પદ ૭૧-૨ શ્રદ્ધા-આસ્થા, કદી શુદ્ધ હશે. ૩ થાપું-અર્પણ કરું. મુ-મુજ.
 ઝંકોલાં-(બ) લહેર. પદ ૭૨-૩ યજ્ઞહુતે-યજ્ઞની આહુતિમાં અથવા-યજ્ઞના આમંત્રણમાં.
 ૬ સત્યવતી સુત-સત્યવતીના પુત્ર, વ્યાસ. પદ ૭૩-૧ વારો-મના કરો. વારો-વખત,
 લાગ. * પદ ૭૩ પ્ર-૨ માં નથી.

મારગમાંહે મળે તો લૂટે, સર્વસ્વ સંપિ તે સહી છૂટે. જશો ૦ ૨
 વણુશીરાવ્યો વનમાં કાઢો, પરનું ચાખી નાખે દહાડો. જશો ૦ ૩
 આપો નહિ શેં કાંઈએ ખાવું, જૂખ્યા ગા પૂઠેરે જાવું. જશો ૦ ૪
 એવા નહિ દશ પંચ તમારે, એકને ત્યાં કોય જૂને મારે. જશો ૦ ૫
 સંપત્તિ ન હોય તે માનજ રાખે, કહાન માગતા દીનજ ભાખે. જશો ૦ ૬
 કૃપણપણે શું બહુ ધન મળશે, એને ખાધે કેમે નહિ ટળશે. જશો ૦ ૭
 બહુ રિદ્ધિ પામ્યા એના પગથી, એણે કરી ચડ્યાં ઉંચા પદથી. જશો ૦ ૮
 ભક્ષ કર્યાનું દુઃખ ન લાગે, આલ કરી મહી માંખણ માગે. જશો ૦ ૯
 ભાલણપ્રભુ રધુનંદન ભોગી, તેને જાણે કપિલ શુક ભોગી. જશો ૦ ૧૦

પદ ૭૪ રાગ ગોડી.

વાંલો વાય છે વાંસળીરે, વનમાં ચારે ગાય;
 બરમાં રહીને શું કીજીયેરે, માઈ ચિતડું પૂઠે ધાય. વાંલો ૦ ૧
 ગાય દહોવી મને વાસરીરે, મેં તો શેરીએ સાંભળ્યો સાદ;
 થેલી થઇ હું તો શું કરેરે, મારે સાસુ સરસો વાદ. વા ૦ ૨
 સસોઈ નિપાવી હું રહીરે, મારે કંઠ ન ઉતરે અન્ન;
 જાણું કૃષ્ણજીને જમાડિયેરે, પણ દોહલા છે દુરિજન. વા ૦ ૩
 આઢણી આછી લોખરીરે, લાલ છડી છે હાય;
 સાસુ સસરો તે શું કરેરે, અમે જાઉં હરિને સાથ. વા ૦ ૪
 જાણું જાયે ત્યાં નિસરીરે, પાપી મારા પ્રાણ;
 કાલજડામાંહે વેધિયું રે, સોસડું વિરહનું બાણ. વા ૦ ૫
 સૂતાં બેઠાં મને સુખ નહિરે, દાઝે માઈ તન;
 નિશાએ નાવે મને નિદ્રાડી રે, જે પરશું વેચ્યું મન. વા ૦ ૬
 દિસે જેવો ત્યાં નિરખિયે રે, રાત સોણામાંહે;
 રાસ રમાડી ભોળવ્યાં રે, ભાલણપ્રભુ રધુનાથ. વા ૦ ૭

પદ ૭૪ પ્ર-૨ માં નથી તે રાસલીલામાં જોઈવું હતું. અહીં યોગ્ય નથી.

પદ ૭૪-૨ મારે સાસુ સરસો વાદ-મારે સાસુ સાથે તકરાર થાય છે. ૩ નિપાવી-તેવાર કરી. ૪ આછી-ઝીણી. લોખરી-ધાવણી, કામળી. છડી-સોટી, લાકડી. ૬ નાવે-ના આવે. નિદ્રાડી-હંધ. પરશું-ખીન સાથે. દિસે-(કા) દિવસે. સોણામાંહે-સ્વપ્નમાંહે.

પદ ૭૫ રાગ રામઝી.

- તારાં ભામણડાં લઉં મનમોહન, વાંલા વાળુ કીજે રે;
માંખણુ રોટી દૂધ દૂર છે, જે ભાવે તે લીજે રે. ૧
- દુખલો દેખી તુજને, કંચ ધણું ઘેર ખીજે રે;
એટલું માગું છું હું માવા, ઘેર ન જંધયે ખીજે રે. ૨
- તું તો સર્વસ્વ છે મારે, તું દીઠે મન ભિંજે રે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ એટલું, સંસારતણું સુખ દીજે રે. ૩

પદ ૭૬ રાગ ધનાઝી.

- કો દેખાડોરે મારો નાનડિયો, જાણિયે છે જે વિશ્વને મોહવા,
વિધાતાનો ધડિયો. કો દેખાડોરે ૧
- તે દહાડાતું કામ વિસર્યું, જે મીઠે એ પ્રડિયોરે;
સુઘડ સોનારે કુંદને, કરી હેડાણું જડિયો. કો ૨
- સખી એ મોહનમંત્ર એહને, ક્યાં થકી આવડિયો રે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ મારે, હૃદયાસાયે અડિયો. કો ૩

પદ ૭૭ રાગ ગોલી.

- કોન તપ કીનોરી, માધ નંદધણી;
લે ઉછંગ હરિકુ પય પાવત, મુખચુંબન મુખ લીનોરી. મા ૧
- તૃપ્ત ભયે મોહનજૂ હસત છે, તખ ઉગમત અધરહી કીનોરી. મા ૨
- (જશોમતી) લટપટ પૂછત લાગી, બદન ખેચિત બલિનોરી. મા ૩

પદ ૭૫-૧ વાળુ-નારનો, સાંજતું ખાણું. દૂર-ભાત. દુખલો-(સં-દુર્ખલ-) અશક્ત. ૩ મન ભિંજે-(આનંદમાં) મન તરખોલ થાય. પદ ૭૬ ૧ સુઘડ-સારો ધડનારો. સોનાર-સોની. કુંદન-સુવર્ણ. ૩ મોહનમંત્ર-મોહ પમાડવાનો મંત્ર. અડિયો-સ્પર્શ કરી રહ્યો. અર્થાત્ હૃદયથી ખસતો નથી. ૧ કોન-શું, કીનોરી-ક્યું, માધ-માતા, નંદધણી-(સં.) નંદ શૃહિણી-નંદની સ્ત્રી. ઉછંગ-ખોળો. પાવત-પાન કરાવે છે. ૨ મુખ ચુંબન-મુખનું ચુંબન કરતાં, મુખ લીનોરી-મુખ આનંદમય થાય છે. તખ ઉગમત અધરહી કીનોરી-તખ-તે વખતે મુખ પહોળું કરતાં-અધર ઉપર ફેલુ આવે છે. ૩ બદન ખેચિત બલિનોરી-બલવાનનું

મારગમાંહે મળે તો લૂટે, સર્વસ્વ સોંપે તે સહી છૂટે. જશો ૦ ૨
 વણુશીરાળ્યો વનમાં કાઢો, પરનું ચાખી નાખે દહાડો. જશો ૦ ૩
 આપો નહિ શેં કાંઈએ ખાવું, ભૂખ્યા ગો પૂઠેરે જાવું. જશો ૦ ૪
 એવા નહિ દશ પંચ તમારે, એકને ત્યાં કોય ભૂખે મારે. જશો ૦ ૫
 સંપત્તિ ન હોય તે માનજ રાખે, કહાન માગતા દીનજ ભાખે. જશો ૦ ૬
 કૃપણપણે શું બહુ ધન મળશે, એને ખાધે કેમે નહિ ટળશે. જશો ૦ ૭
 બહુ રિક્તિ પામ્યા એના પગથી, એણે કરી ચડયાં ઉંચા પદથી. જશો ૦ ૮
 ભક્ષ કર્યાનું દુઃખ ન લાગે, આજ કરી મહી માંખણ માગે. જશો ૦ ૯
 ભાલણપ્રભુ રધુનંદન ભોગી, તેને જાણે કપિલ શુક ભોગી. જશો ૦ ૧૦

પદ ૭૪ રાગ ગોડી.

વા'લો વાય છે વાંસળીરે, વનમાં ચારે ગાય;
 મરમાં રહીને શું કીજયેરે, માઈ ચિતહું પૂઠે ધાય. વા'લો ૦ ૧
 ગાય દહાવી મને વીસરીરે, મેં તો શેરીએ સાંભળ્યો સાદ;
 થેલી યદ્ય હું તો શું કરેરે, મારે સાસુ સરસો વાદ. વા ૦ ૨
 રસોષ નિપાવી હું રહીરે, મારે કંઠ ન ઉતરે અન્ન;
 જાણું કૃષ્ણજીને જમાડિયેરે, પણ દોહલા છે દુરિજન. વા ૦ ૩
 આઢણી આછી લોખરીરે, લાલ છડી છે હાથ;
 સાસુ સસરો તે શું કરેરે, અમે જાઉં હરિને સાથ. વા ૦ ૪
 જાણું જાયે ત્યાં નિસરીરે, પાપી મારા પ્રાણ;
 કાલજડામાંહે વેધિયું રે, સોસડું વિરહનું બાણ. વા ૦ ૫
 સૂતાં બેઠાં મને સુખ નહિરે, દાઝે માઈ તન;
 નિશાએ નાવે મને નિદ્રી રે, જે પરશું વેચ્યું મન. વા ૦ ૬
 દિસે જેવો ત્યાં નિરખિયે રે, રાત સોણામાંહે;
 રાસ રમાડી ભોળવ્યાં રે, ભાલણપ્રભુ રધુનાથ. વા ૦ ૭

પદ ૭૪ પ્ર-૨ માં નથી તે રસલીલામાં જોઈવું હતું. અહીં યોગ્ય નથી.
 પદ ૭૪-૨ મારે સાસુ સરસો વાદ-મારે સાસુ સાથે તકરાર થાય છે. ૩ નિપાવી-તૈયાર
 કરી. ૪ આછી-ઝીણી. લોખરી-ધાળણી, કામળી. છડી-સોડી, લાકડી. ૬ નાવે-ન
 આવે. નિદ્રી-હંપ. પરશું-ખીજ સાથે. દિસે-(કા) દિવસે. સોણામાંહે-સ્વપ્નમાંહે.

પદ ૭૫ રાગ રામઝી.

તારાં ભામણડાં લઈ મનમોહન, વા'લા વાળુ કીજે રે;
 માંખણ રોટી દૂધ ફૂર છે, જે ભાવે તે લીજે રે. ૧

દુખલો દેખી તુજને, કંથ ધણું ઘેર ખીજે રે;
 એટલું માણું છું હું માવા, ઘેર ન જમ્યે ખીજે રે. ૨

તું તો સર્વસ્વ છે મારે, તું દીઠે મન ભિંજે રે;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ એટલું, સંસારતાણું સુખ દીજે રે. ૩

પદ ૭૬ રાગ ધનાશ્રી.

કો દેખાડોરે મારો નાનડિયો, જાણિયે છે જે વિશ્વને મોહવા,
 વિધાતાનો ધડિયો. કો દેખાડોરે ૧

તે દહાડાતું કામ વિસર્યું, જે મીઠે એ પ્રડિયોરે;
 સુધડ સોનારે કુંદને, કરી હેડાણું જડિયો. કો ૨

સખી એ મોહનમંત્ર એહને, આં થકી આવડિયો રે;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ મારે, હૃદયાસાયે અડિયો. કો ૩

પદ ૭૭ રાગ ગોડી.

કોન તપ કીનોરી, માધ નંદધણી;
 લે ઉછંગ હરિકુ પય પાવત, મુખચુંબન મુખ ભીનોરી. મા ૧

તૃપ્ત લયે મોહનજૂ હસત હે, તખ ઉગમત અધરહી કીનોરી. મા ૨

(જશોમતી) લટપટ પૂછત લાગી, બદન ખેચિત બલિનોરી. મા ૩

પદ ૭૫-૧ વાળુ-નારનો, સાંજનું ખાણું. ફૂર-ભાત. દુખલો-(સં-દુર્બલ-)
 અશક્ત. ૩ મન ભિંજે-(આનંદમાં) મન તરખોલ યાય. પદ ૭૬ ૧ સુધડ-સારો ધડનારો.
 સોનાર-સોની. કુંદન-સુવર્ણ. ૩ મોહનમંત્ર-મોહ પમાડવાનો મંત્ર. અડિયો-સ્પર્શ
 કરી રહ્યો. અર્થાત્ હૃદયથી ખસતો નથી. ૧ કોન-શું, કીનોરી-ક્યું, માધ-માતા,
 નંદધણી-(સં.) નંદ ગૃહિણી-નંદની સ્ત્રી. ઉછંગ-ખેડો. પાવત-પાન કરાવે છે.
 ૨ મુખ ચુંબન-મુખનું ચુંબન કરતાં, મુખ ભીનોરી-મુખ આનંદમય યાય છે. તખ
 ઉગમત અધરહી કીનોરી-તખ-તે વખતે મુખ પહોળું કરતાં અધર ઉપર ફેલુ આવે
 છે. ૩ બદન ખેચિત બલિનોરી-બલવાનનું મુખ અથવા દેહ પકડી.

રિદે લગાયે જદજૂ મોહિ, તુ કુલ દેવા દીનોરી. માં ૨
 સુંદરતા અંગ અંગ કદાં જરન, તેજહી સખ જુગ દીનોરી. માં ૫
 અંતરિક્ષ સુર ઈંદ્રાદિક ખોલત, વ્રજજનકા દુખ ખીનોરી. માં ૬
 ઇહ રસસિંધુગાન કરી ગાહતહે, ભાલનજન મન બીનોરી. માં ૧૭

*પદ ૭૮ રાગ રામઝી

આમ એ જુદાખોલી નાર, હું એકજો કેટલાંત પીડું;
 એ મળિયો પરિવાર. આં ૧
 સધળી કહે છે મહીડું ખાધું, કરો એ મન વિચાર;
 મિથ્યા વાત મળે નહિ, મને એવડો ક્યાંથી આહાર. આં ૨
 જોશે વન હું જાઉં ચારવા, પૂઠી ત્યાં આવે;
 મોહ પામ્યાં મને નિહાળે, પછે મસ ચઢાવે. આં ૩
 આવી આશુરિયે મને વળગે, વિકળ થઈ મહી ફાડે;
 ઘેર સ્વજનને ઉત્તર દેવા, નામ માહરું જોડે. આં ૪
 વિકલજનાં વચન સુણીને, સાન કરી સ્ત્રી વારે;
 ભાલજપ્રભુની અકલિત લીલા, લવસાગરમાં તારે. આં ૫

પદ ૭૯ રાગ ગોડી.

એકવાર સર્વ ગોપ, વિચાર એમ કરે; આ વનવિષે ઉપાત, યાય છે ખરે. ૧
 તે માટે એ ઠામ, તમે છાંડો ખરે; જ્યારે પીજે વન, એમ વિચાર કરે. ૨
 હિપનંદ નામે ગોપ, તે ત્યાં કહે છે સહી; અહિં ત્યાં દુકડું જુદાવન, ત્યાં
 જ્યારે સહી ૩
 પર્વત ગોવર્દન, પાસે યમુના ત્યાંહિ, અનેક ખીજાં વન, પાસે છે જ્યાંહિ. ૪
 એવી મનોહર ભૂમિ, સહુને જો મન સદે, ત્યાં જઈ વસિયે વાસ, એમ
 હિપનંદ વદે. ૫

૪ રિદે લગાયે-દ્વય સાથે આંખી કહે છે કે એહિ તુ કુલ દેવા દીનોરી-મને
 તું કુલ દેવતાએ આપ્યો છે. ૫ દીનોરી-કમી યાય છે. ૬ ખીનોરી-નષ્ટ થયું છે.
 ૭ ઇહ-આ લોકમાં અથવા આ ગ્રંથમાં રસસિંધુ ગાન રસના સમુદ્રમાં ગાનમાં
 ગાહત-પ્રવેશ કરતાં અર્થાત ગાન કરતાં; બીનોરી-આનંદ પામે છે. *પ્ર. ૨ માં નથી.
 પદ ૭૮-૨ આહાર-ભોજન. ૩ મસ-મિષ, આળ. -વિકળ-પ્રાભરી. પદ ૭૯. ૫
 સદે-અનુકૂળ આવે.

ત્યારે સમસ્ત ગોપ, તે એમ કહે છે નેદ સહી; જાણું તેણે કામ, કાંઈ
વિચાર નહિ. ૬
ત્યારે શકટ જોતરી ચાલ્યા; સાથ સર્વ પોતાતણો; સામગ્રી ભરી
ત્યાંહિ, હરખ તે અતિથણો. ૭
એક રથ ઉત્તમ આણિયો, રામકૃષ્ણ બેઠા સહી; આરૂં થઇને ચાલ્યા
તતખેવ, ત્યાં આવ્યા સહી. ૮
જશોદા ને ત્યાં રોહિણી, બીજાં રથમાંહિ; બીજાં ગોપ ગોપીનો સાથ,
રથ ઉપર બેઠાં ત્યાંહિ. ૯
ગાતાં ગુણ ગોવિંદ, ચાલે છે રે સહી; સર્વ ઉચાળા સાથ, પહેંન્ચ્યા
તે વહી. ૧૦

આવી વૃન્દાવન, વાસજ સહુ કરે; શકટ મંડળી પેર, તે આકાર ધરે. ૧૧
વૃન્દાવનમુઝારો, સહુકો ગાયે રમે; સાલણપ્રભુ રધુનાથજીને ચિત્ત ગમે. ૧૨

પદ ૮૦ રાગ દેશાખ.

વૃન્દાવનમાંહિ વસ્યા જો, સ્વામી વૈકુંઠનાથ જો;
બ્રાત સાથ રમે સહી જો, એક વાર થયો ઉપાત જો. ૧
વાછરૂ ચારવા નિસર્પાજો, રામ કૃષ્ણ ત્યાં બેઠ જો;
રૂપ વાછરૂનું ધરી જો, વચ્છાસુર આવ્યો એહ જો, ૨
કૃષ્ણ આવતો નિરખિયો જો, બલભદ્રને દેખાડ્યો તેહ જો;
દેવ આવે છે મારવા જો, તે જીઓ આણીને નેહ જો. ૩
આવતો તેં ઝાલિયો જો, વચ્છાસુર તે દુષ્ટ જો;
ફેરવી કોઠ ઉપર નાખિયો જો, મરણ પામ્યો પાપીષ્ટ જો. ૪
જળ પાડ્યાં તે કોઠનાં જો, ગોવોળિયાં સહુ સાથ જો;
ભક્ષ કર્યાં મીઠાં કહી જો, ચમુનાતટ ગયા નાથ જો. ૫
વાછરૂ ત્યાં જળ પાયાં જો, પોતે પીધું જળ એહ જો;
એવે બ્રાત પૂતનાનો આવિયો જો, બલભદ્ર ત્યાં તેહ જો. ૬
રૂપ તે બગલાનું કરી જો, ચાંચ વધારી આપ જો;
જળકાંઠે એઠો જઈ જો, ઝાલવાને વૈકુંઠનાથ જો. ૭

- પછે કૃષ્ણજીએ ચાંચે ઝાલ્યો ને, ઝીલવા લાગ્યો તેહ ને;
ત્યારે જ્ઞાન પ્રભુજીએ ક્યું ને, બળવા લાગ્યો દેહ ને. ૮
- ગોપ તે મૂર્છા પામ્યા ને, કરે છે આક્રંદ ને;
કહાનજીને બગસે ઝાલ્યા ને, કોણ મૂકાવશે ગોવિંદ ને. ૯
- પેર તે શ્રીકૃષ્ણ કરી ને, અગ્નિ થયા પછે નાથ ને;
બળવા લાગ્યો તેનો દેહ ને, અંચ વિડારી હાથ ને. ૧૦
- ફરીને ધાધ તે આવિયો ને, ઝાલવાને જગદીશ ને;
કૃષ્ણજીએ વળી પેર કરી ને, ફેરવ્યો પાખલ શીશ ને. ૧૧
- અંચ સાહી ઉતરડ્યો ને, બે ફાડ કર્યો તેણી વાર ને;
ધેર આવી ગોપે કહ્યું ને, માતાને તેણે ઠાર ને. ૧૨
- કૃષ્ણે દૈત્ય બે મારિયા ને, પ્રૌઢ કહ્યા નવ જાય ને;
વચ્છાસુર બક તે સહી ને, ચાંચે ચીર્યો તે વૈકુંઠરાય ને. ૧૩
- હર્ષ સહુને વ્રજમાં થયો ને, મંગળ ગાયે નાર ને;
માલણપ્રભુ અવતરિયા ને, હરવા સૂનો ભાર ને. ૧૪

પદ ૮૧ રાગ ગોડી.

- નાનાં મોટાં જે વાછરૂં રે, ચારવાને હરિ જાય;
લૂણ ઉતારે જશોમતી રે, ભામણડાં લે માય. નાનાં ૧
- મસ્તક નવરંગ મોળિયું રે, પરકર પીત પટકૂળ;
ચાદણી આછી લોખરીરે, એ વેદવ્રક્ષતું મૂળ. નાનાં ૨
- ચરણે વાજે છે ધુન્ધરી રે, જાણે હંસનો નાદ;
પનેકથી પની પેહેરણે રે, મંદ ગતિ આહ્વાદ, નાનાં ૩
- પોંચી પચરંગ પાટનીરે, રંગી જોષિકા હાથ;
કેડ ખોસી છે વાંસળી રે, આવે ચૌદ લોકનો નાથ. નાનાં ૪

તાપ તનનો તે ટળે રે, મળિયે રે મનસા શુદ્ધ;

લાલણપ્રભુ રઘુનાથજીશું, દૃષ્ટાંતે જ્યમ સાકર દૂધ.

જી૦ ૮

પદ ૮૩ રાગ મારૂ.

એક દિવસ ભગવાન રે, ગોવાળને કહે તેણે ઠામ રે;
વાછરૂ ચારવા વન રે. (આધા) જાધ્યે કહે જીગજીવન રે. ૧

વીણા મહુવરના કરે નાદ રે, વાછરૂ ગ્રહી ચાલ્યા વાદ રે;
કહે લો ભોજન સજાઈ રે, યમુનાતટ કરશું ભાઈ રે. ૨

મોરપિચ્છ ત્યાં તેહ રે, ગુંબના હાર ત્યાં એહ રે;
કુપલી કામલ શીશ રે, ખોસે છે જીગદીશ રે. ૩

એવા નટવર વેષ કહેવાય રે, રમવાને વનમાં જાય રે;
એવો વેષ ધરી વનમાંય રે, વાછરાં ચારવા જાય રે. ૪

નાયે ગતિ જ્યમ મોર રે, દાહુરગતિ (ચાલે) કરે શોર રે;
જ્યમ પાંખી ખોલે વનમાંહે રે, ત્યમ પોતે ખોલે છે ત્યાંહે રે. ૫

વળી વાનરનાં પુચ્છ ઝાલે (આળે) રે, જાધ એસે વૃક્ષની ડાળે રે;
એમ રમત રમતા ગોવાળ ત્યાંહે રે, મારગમાંહે જ્યાંહે રે. ૬

તેવે અધાસુર પૂતનાનો ભાઈ રે, અજગર યજ આઘ્યો ધાઈ રે;
એક હોઠ કર્યો પૃથ્વી સ્થાન રે, ખીન્ને બ્યોમ સમાન રે. ૭

જીજ્ઞા મારગ કીધી ત્યાંહે રે, એવે રૂપે ખેઠો વનમાંહે રે;
ત્યાં આઘ્યા વચ્છ ને ગોવાળ રે, એવું રૂપ દીઠું તત્કાલ રે. ૮

પછે વિચારે સહુ ત્યાંહે રે, એવે વચ્છ સહિત પેઠા મુખમાંહે રે;
કૃષ્ણ ત્યાં પેઠા જોણી વાર રે, દેવલોકે યથો હાહાકાર રે. ૯

તવ કૃષ્ણે આપણું રૂપ રે, વૃદ્ધિ કર્યું ત્રિભુવનભૂપ રે;
તાણું ફાડી જગદાધાર રે, ગોપ વચ્છ સહિત આઘ્યા બહાર રે. ૧૦

તેના મુખથી તેજ પ્રગટ યાય રે, પેઠું કૃષ્ણતણા મુખમાંય રે;
પછે વાછડાં ને ગોવાળ રે, અમૃતસ્રાવી દૃષ્ટે તત્કાળ રે. ૧૧

બાલક વચ્છરૂપે થયા રે, પોતે શ્રીગોવિંદ;
 ધર ધર પ્રીતિ અંતિ ધણી રે, ગી ગોપી આનંદ. નાનાં ૧૭
 ચતુર્મુખ ચાલીને આવિયા રે; વર્ષ થયું જ્યારે એક;
 રંગે રમતાં તે નિરખિયાં રે, આવે નહિ વિશ્લેષ. નાનાં ૧૮
 પુનરપિ જોવાને આવિયા રે, ચતુર્મુખ ચાલીને જાય;
 હરિની માયાએ મોહિયા રે, વારે વારે ફેરા ખાય. નાનાં ૧૯
 અક્ષાણને દેખાડિયું રે, સર્વ ચતુર્ભુજ રૂપ;
 ભ્રમ તે ભાગ્યે મનનો રે, અંતર જાણ્યું ભૂય. નાનાં ૨૦
 પાગે લાગીને સ્તુતિ કરે રે, ઝોળખ્યા નહિ મેં સ્વામ;
 એ અપરાધ ક્ષમા કરોરે, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ. નાનાં ૨૧

પદ ૮૨ રાગ ધનાશ્રી.

જુઓ જુઓ રે આવે જુગંજીવન, વાંસલડી ધરી વામ હાય;
 મોહન મુખનાં મરકલડા, મેયણાં નચાવે નાંધ. જુઓ ૧
 મંસ્તક નવરંગ મોળિયું, છોગલડો રે જાણે પોપટ પાંખ;
 શ્રવણે કુંડળ જળહળેરે, માઈ મનડું રે મળવા કરે ધાંખ. જુઓ ૨
 પહેરી પરકર પીતાંબરણી રે, ગળે શું જા રે મુક્તાશ્વમાળ;
 અક્ષા હરથી તે ભલા રે, જે સંગે રે રમે છે રે ગોપાળ. જુઓ ૩
 જાણું વેષ લઈ ગોવાળનો રે, ત્રાજુડાં ઢાંકું હરિ આલ;
 વૃન્દાવન વળગી રહું રે, વેરીડાં વેરી દે ગાળ. જુઓ ૪
 ધન્ય તે તેવડ તેવડા રે, ખાંહડી રે જે મેલે કંડ;
 ભ્રમે તે ભૂલા ભમે રે, જે દેહ દમી વાંચે વૈકુંઠ. જુઓ ૫
 જો વિદ્યા એવી આવડે રે, થાઉં દિવસે નર ને રાતે નાર;
 પગલે પગલે પરવરું રે, પધારે જ્યાં પ્રાણાધાર. જુઓ ૬
 માઈ ચિત્ત ચાલ્યું ચાકરી રે, મારી કાયા કીધી પરતંત્ર;
 કામ(ણ) કીધું એણે કાનુડે રે, એની મુરલીમાહે મહામંત્ર. જુઓ ૭

તાપ તનનો તે ટળે રે, મળિયે રે મનસા શુદ્ધ;

ભાલણપ્રભુ રધુનાયજીશું, દૃષ્ટાંતે જ્યમ સાકર દૂધ.

જી. ૮

૫૬ ૮૩ રાગ મારૂ.

એક દિવસ ભગવાન રે; ગોવાળને કહે તેણે ઠામ રે;
વાછર ચારવા વન રે. (આધા) જમ્યે કહે જુગજીવન રે. ૧

વીણા મહુવરના કરે નાદ રે, વાછર ગ્રહી આલ્યા વાદ રે;
કહે લો ભોજન સગ્ગમ રે, યમુનાતટ કરશું ભાધ રે. ૨

મોરપિચ્છ ત્યાં તેહ રે, શુંજનના હાર ત્યાં એહ રે;
કુપલી કામલ શીશ રે, ખોસે છે જુગદીશ રે. ૩

એવા નટવર વેષ કહેવાય રે, રમવાને વનમાં જાય રે;
એવો વેષ ધરી વનમાંય રે, વાછરાં ચારવા જાય રે. ૪

નાચે ગતિ જ્યમ મોર રે, દાદુરગતિ (ચાલે) કરે શોર રે;
જ્યમ પંખી ખોલે વનમાંહે રે, ત્યમ પોતે ખોલે છે ત્યાંહે રે. ૫

વળી વાનરનાં પુચ્છ ઝાલે (આળે) રે, જમ ખેસે વૃક્ષની ડાળે રે;
એમ રમત રમતા ગોવાળ ત્યાંહે રે, મારગમાંહે જ્યાંહે રે. ૬

તેવે અધાસુર પૂતનાનો ભાધ રે, અજગર યમ આલ્યો ધાધ રે;
એક હોઠ કર્યો પૃથ્વી સ્થાન રે, ખીન્ને બ્યોમ સમાન રે. ૭

જીજ્ઞા મારગ કીધી ત્યાંહે રે, એવે રૂપે બેઠો વનમાંહે રે;
ત્યાં આલ્યા વચ્છ ને ગોવાળ રે, એવું રૂપ દીઠું તત્કાલ રે. ૮

પછે વિચારે સહુ ત્યાંહે રે, એવે વચ્છ સહિત પેઠા મુખમાંહે રે;
કૃષ્ણ ત્યાં પેઠા જોણી વાર રે, દેવલોકે યયો હાહાકાર રે. ૯

તવ કૃષ્ણે આપણું રૂપ રે, વૃદ્ધિ કર્યું ત્રિભુવનભૂપ રે;
તાણે ફાડી જગદાધાર રે, ગોપ વચ્છ સહિત આલ્યા બહાર રે. ૧૦

તેના મુખથી તેજ પ્રગટ થાય રે, પેઠું કૃષ્ણતણા મુખમાંય રે;
પછે વાછડાં ને ગોવાળ રે, અમૃતસ્રાવી દૃષ્ટે તત્કાળ રે. ૧૧

૮ મનસા-મનવડે. ૩ કુપલી-પોયણું. ૪ નટવર-કૃત્તમ નટવો. ૭ બ્યોમ-આ-

શિ. ૧૧ અમૃતસ્રાવી-અમૃતને ઝરનારી.

છવાડયાં તે દેવસુરાર રે, જોવા અજ આગ્યા તે દાર રે;
અદ્ભુત કર્મ દેખી ત્યાંહે રે, વિરમય પામ્યા મનમાંહે રે. ૧૨

પછે તે અજગર કેરૂં ચામ રે, ગોવાળને રમવા આપ્યું કામ રે;
પછે કુમાર વયની લીલા જોઈ રે, પંચમા વરસની કહાવે તેહ રે. ૧૩

જૂઠા વર્ષની લીલા જોઈ રે, સાતમે પ્રભુએ કીધી તેહ રે;
શુકલ તે કહો વિસ્તાર રે, બાલણપ્રભુની લીલા સાર રે. ૧૪

પદ ૮૪ રાગ ગાડી.

ગોને ચારવા નિસર્ચા રે, સુંદર શ્યામ શરીર;
રંગે રમતા ત્યાં આવિયા રે, કાન્નિદીને તીર. ગૌ ૧

તેવડ તેવડા ઇમ બોલિયા રે, અહિં રમવાનો નહિ લાગ;
દ્રહમાંહે વિષજળ છે સહી રે, રહે છે કાલી નાગ. ગૌ ૨

એવું કહીને ગોવાળિયા રે, વાળવા લાગ્યા ગાય;
હર્ષે ફરીને આધા ગયા રે, કાંઠે વૈકુંઠરાય. ગૌ ૩

વૃક્ષ કદંબને હરિ ચઢ્યા રે, કાળું દીકું વાર;
યમુનામાંહે અંપાવિયું રે, લીલાએ દેવ સુરાર. ગૌ ૪

આકંઠ કરે છે ગોવાળિયા રે, જે પડિયા નંદકુમાર;
વાત તે ગોકુલમાંહે વિસ્તરી રે, વત્યો હાહાકાર. ગૌ ૫

નંદ જશોદા ત્યાં આવિયાં રે, રોહિણી ને બલદેવ;
ગોપ સહુને વળી ગોલણી રે, ધાધને આગ્યાં તતખેવ. ગૌ ૬

કાલી નાગે તે જાણિયું રે, કોણે કીધો અંપાપાત;
પુરૂષ મનોહર નિરખિયો રે, વિરમય સરખી વાત. ગૌ ૭

કાલે કાઠયો એ આવિયો રે, મરવા આણે ઠાર;
તતક્ષણ આવી વિંટિયા રે, સર્પે જુગદાધાર. ગૌ ૮

સોએ મુખે ત્યાં કરડતો રે, દામોદરનો દેહ;
હરિને કાંઈ લાગે નહિ રે, અતિ કોમળ વપુ જેહ. ગૌ ૯

- કાંઠે ધન્યપતિ ટળવળે રે, રૂદન કરે અતિ માત;
જશોમતી પડવાને આદરે રે, વારે સહુ કહી વાત. ગોાં ૧૦
- કોલાહલ થાયે અતિ ધણો રે, ગોકુલના સર્વ લોક;
ટાળ્યો કેમે ટળે નહિ રે, માતં પિતાને શોક. ગોાં ૧૧
- હળધર વારે સહુ સાથને રે, કોમળ કહીને વાણુ;
ચિંતા કાંઠ મ આણુશો રે, (છે) કહાનજીને કલ્યાણુ. ગોાં ૧૨
- અંતરિક્ષ આબ્યા દેવતા રે, જોવાને પ્રહ્લા ઈંદ્ર;
રવિ ને ચંદ્ર ત્યાં આવિયા રે, આબ્યા એકાદશ રૂદ્ર. ગોાં ૧૩
- હરજીએ દેહ તવ મરડિયો રે, અલગો થયો અહિ ખેવ;
દેરવીને કણુ ઉપર ચઢ્યા રે, નાચે નરહરિ દેવ. ગોાં ૧૪
- તાલ મૃદંગ વગાડવા રે, ગુણીજન લાગ્યા ત્યાંહિ;
કાલીનાં મસ્તક ઉપરે રે, નાદે નાચે જ્યાંહિ. ગોાં ૧૫
- જે ધણુ ઉપર અહિ કરે રે, તે ઉપર દે ચરણુ;
મુખથી વિષ વામે ઘણું રે, જાણ્યું પામશે મરણુ. ગોાં ૧૬
- તાંડવ માડ્યું ત્યાં માવજી રે, આનંદા જગદીશ;
કાલી મરવા સરખો થયો રે, નીચાં ઢાળ્યાં શીશ. ગોાં ૧૭
- સ્તુતિ કરે છે સહુ નાગણી રે, આગળ લઇને ખાલ;
દીન ઉપર દયા કરો રે, સ્વામી શ્રીગોપાળ. ગોાં ૧૮
- માતાને દેખાડે છે ગોલણી રે, જીએ તમારો તન;
નાચે નાગના શીશ ઉપરે રે, અતિ આનંદે મન. ગોાં ૧૯
- જનની આનંદ પામિયાં રે, નીચાં યઇને જોય;
કાંઠક હરખ ને શોક છે, આંસુ આવે ને રોય. ગોાં ૨૦
- કૃપા કરીને મૂકિયો રે, ઉતરિયા ભગવાન;
ત્યાંથી સર્પ ઉચાલિયો રે, મોકલિયો નિજસ્થાન. ગોાં ૨૧
- હરજી જહાર નિસર્યા રે, દે માતા આલિંગન;
જનની લે છે ત્યાં ભામણાં રે, સુખ પામ્યાં સર્વ જન. ગોાં ૨૨

એણીપેર જળા નિર્વિષ કર્યું રે, આબ્યા ગોકુલ ગામ;
લીલાએ રમવાને અવતર્યા રે, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ. જોાં ૨૩

પદ ૮૫ રાગ રામઝી.

જશોદાને ^૧જાલો રે જાલો રે, નહિ તો યમુનામાં પડશે;
કુંવરને જંપાવ્યો દેખી, શોકે અતિ અડવડશે. જોાં ૧

પેટતણી દાઝી દોહેલી, જોતાં (તે) લડયડશે;
જળ તો અતિશે ઉંડું છે રે, ક્યમ તરતાં આવડશે. જોાં ૨

હરિયા નાગ વેગજો રહ્યો છે, સ્ત્રી જાણીને અડશે;
નારાયણને નથી લાગતું, એહને વિષ તે ચઢશે. જોાં ૩

માતાને પીડાતી દેખી, કૃષ્ણજી ખળભળશે;
મરશે તો પછે નંદજીને, સ્ત્રી પાંખે ક્યમ સરશે. જોાં ૪

શ્યામસુંદર તો સમરથ છે રે, ફણુગરશું બડશે;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ જાણુને, કાલીને ઉઝરડશે. જોાં ૫

પદ ૮૬ રાગ રામઝી.

જો રે બાધ નીચે છે નાચે છે, કાલીદ્રહમાં કહાન;
નાગતણે માથે પગ દધને, સુંદર સામલવાન. જોાં ૧

એણે (રે) નાનડિયે ઉતાર્યું, સર્પતણું અભિમાન;
જાણિયે છે જે નિર્વિષ કરવા, એહ નદીતું સ્થાન. જોાં ૨

અંતરિક્ષ ધેરાદિક આબ્યા, જોવાને ચઢી વિમાન;
ઉપરથી અપ્સરા કરે છે, મળતે છદે ગાન. જોાં ૩

નાગપત્ની જે સ્તુતિ કરે છે, તે સાંભળિયે કાન,
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી આપો, એને જીવિતદાન. જોાં ૪

પદ ૮૭ રાગ રામઝી.

જશોદા રોતાં રહ્યો રોતાં રહ્યો, નિસરે છે વનમાલી;
ઉડી સુતને દો આલિંગન, મુખ(લ)કું નિહાળી. જશોાં ૧

યમુનાનું જળ નિર્વિષ કીધું, (ઐ) અહિને ઉચાલી;
પોતાનો પરિવાર લઇને, જાય છે ત્યાં કાલી.

ગરૂડ તણી જે બીક મનમાંહે, હતી તે ત્યાં ટાળી;
માયા ઉપર પગલું દેઇ, પ્રતિજ્ઞા (તે) પાળી.

હવે આપણુ ગોકુલ જઇયે, ગૌધન સંભાળી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાયે કીધી, આજ દીવાળી.

પદ ૮૮ સગ ગાડી.

શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, અઢારમે અધ્યાય એહજ;
પ્રાતઃકાલે ગોકુલ આવ્યા, સ્વામી વૈકુંઠરાયજ.

ગ્રીષ્મકાલને વિષે વહે છે, પર્વતનાં ત્યાં ઝરણુજ;
અનેક વન ત્યાં શીતળ છે, ત્યાં રમે અશરણુ શરણુજ.

એવે પ્રલંબ દૈત્ય ત્યાં આવિયો. ધરી ગોપનો વેધેજ;
આવ્યો જાણી રમત માંડી, સ્વામી શ્રીદેવેશજ.

જે ભાઇ વડભીરૂ થયાં, કરી રમત આરંભજ;
જે હારે તે વંશીવટ લઇ, જાયે તેહતું તનજ.

ભાંડિરવટ લગે તે જાયે, એવાં પણ ત્યાં કીધાંજ;
તે વારે પ્રલંબ તે હારિયો, બલભદ્રને સ્કંધે લીધાંજ.

સ્કંધે ચઢાવી ચાલિયો, મનમાંહે હર્ષ અપારજ;
લઇ આધેરો જઇ કરીને, એહનો આણું કાલંજ.

ભાંડિરવટ મૂકીને ચાલ્યો, રૂપ વધાર્યું તેહજ;
બલભદ્રે ત્યાં ભય પામીને, મારી મુષ્ટિકા એહજ.

જ્યમ વજ્રનો માર્યો પડે પર્વત, ત્યમ રૂધિર ચલાવ્યોજ;
દેવે પુષ્પવૃષ્ટિ કરી, ભાલણપ્રભુ મન ભાવ્યોજ.

૨ અહિ-સર્પ. ઉચાલી-ધરવાખરા સહિત કાઢી મૂકી. પદ ૮૮-૨ ગ્રીષ્મ-
કાલ-ઉનાળો. અશરણુશરણુ-અનાથના નાથ. ૪ વડભીરૂ-ટોળીનો આગેવાન. ૫ પણ-
શરત. સ્કંધે-ખાંધે. ૭ મુષ્ટિકા-ઢીક.

પદ ૮૯ રાગ ગાડી.

શુકદેવ કહે સુણ રાપ, પરીક્ષિત કહું;	
ઝોગણીસમે અધ્યાય, કથાપેર લહું.	૧
ઝેકવાર વનમાંહે, રમે ગોપ સહી;	
ગાયો ચરતી તુણ, ત્યાંથી દૂર ગઇ.	૨
મુંજવન મુઝાર, ગાયો ચરતી જોહ;	
ઝેટલે દાવાનળ, બળતો આવ્યો તેહ.	૩
તે વારે કૃષ્ણ કૃપાળ, જોતા આવ્યા તહિં;	
જુએ તો આકંદ ગૌ, સર્વ કરે સહિ.	૪
ગંભીર વાણી પ્રભુજીએ, બોલાવી તહિં;	
આવી ગાયો સર્વ, કૃષ્ણને ચરણે રહી.	૫
પૂઠેથી અગ્નિ તેહ, આવ્યો વેગે ધરયો;	
બાળ્યા પર્વત વન, તાપ તો કહિયે કશો.	૬
અનેક જંતુ તેમાંહે, તાપે દગ્ધ થયા;	
ગાય ગોપ ત્યાં સર્વ, હરિને ચરણ રહ્યા.	૭
ત્રાહિ ત્રાહિ જગદીશ, રહ્યું ન જાયે અમો;	
બાળે દાવાગ્નિ સર્વ, કૃષ્ણજી રાખો તમો.	૮
બોલ્યા કૃષ્ણ કૃપાલ, મીચો ચક્ષુ તેમો;	
અગ્નિ તણો પ્રતીકાર, વળતો કીજે અમો.	૯
ત્યાં સાંઝે મીચ્યાં નેત્ર, પ્રભુજીએ પેર કરી;	
બળતો દાવાનળ, ખોતે પીઘો હરિ.	૧૦
પછે ઉઘાડી આંખ, ગોપ જુએ જોટલે;	
ભાંડિરવટને પાસ, રમતા દીકા તેટલે.	૧૧
આશ્ચર્ય પામ્યા ગોપ, તવ મનમાંહે હસે;	
ચકિત થયા ત્યાં સર્વ, આનંદ મનમાંહે વસે.	૧૨

એ તો પૂરણુ બ્રહ્મ, અવતરિયો સહી;	
કરતો વેણુનો નાદ, આવ્યા પાછા વહી.	૧૩
આવ્યા ગોકુલ ગામ, હરખ માયે નહિ;	
ગોપ સર્વ આનંદ, મન પામ્યા લહિં.	૧૪
એમ લીલા કીધી ગોવિંદ, ગોકુલ ગામ વસી;	
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ, જોવા આવ્યા ધરી,	૧૫

પદ ૯૦ રાગ સામેરી.

શુકદેવ કહે સુણુ રાયરે, પરીક્ષિત કહું કયાયરે;	
કદંબ વૃક્ષ ત્યાં જેહરે, તેહનો મહિમા એહરે.	૧

ઢાળ.

વૃક્ષ કદંબ જે સૂર્યો નહિ, તે કહો મુજને ખરું;	
ગરૂડ અમૃત લઇ જતો હતો, તેણે વિસામો (ત્યાં) કર્યો.	૨
અમૃત ભરી તે ચાંચ લોહી, સાંભળો તે રાય;	
તે માટે ત્યાં બળ્યો નહિ, તે વૃક્ષ અમર થાય.	૩
વળી રાયે પૂછિયું, મને કહો ઋષિજી આપ;	
કાશી નાગ શેં આવી પેહો, જળવિષે ત્યાં આપ.	૪
ગરૂડ સર્પનો વેરી કહાવે, ભક્ષ કરતો નિત્ય;	
(સર્વ) સર્પે મળીને, એક વારો કીધો સત્ય.	૫
નિત્ય ગરૂડને સર્પ આપે, અકેકો થયો પ્રત્ય;	
તેણે બીજે નવ હણે, એવો પરક ત્યાં સત્ય.	૬
એકવાર કાલી નાગનો, વારો આવ્યો ત્યાંહિ;	
વેરીને હું ભક્ષ આપું, શા માટે જે આંહિ.	૭
મારે શત તો છે રૂણા, (વળી) બહુ બલિયો દેહ;	
ગરૂડને જે ભક્ષ હવું, પોતે નાપ્યું તેહ.	૮
ગરૂડને કાંઈ નાપિયું, તવ કોપિયો મનમાંહે;	
કાલીને ભય નાવિયો, ભાલણુજન કહે ત્યાંહે.	૯

પદ ૯૧ રાગ સામિરી.

પછે ગરૂડ આવ્યો તેહરે, સામો થયો યુદ્ધ કરવા ઝેહરે;
કાલી નાગે જાણ્યું ઝેવરે, સામો થયો તતખેવરે. ૧

ઢાળ.

સામો થયો પછે યુદ્ધ કરવા, ક્રોધ મન આણી ખરો;
ગરૂડે પાંખે કરી માર્યો, પછે નાકો ત્યાં સરો, ૨

કુટુંબ લઈ પોતાતણું, વેગે યમુનામાં ગયો;
ત્યાંહિ ગરૂડને શાપ છે, તે માટે નિર્ભય રહ્યો. ૩

રાગ પૂછે શાપ કોણે, દીધો છે તે શા બણી;
શુક્રદેવ કહે સુણ રાયણ, કયા કહું હું તે તણી. ૪

એકવાર ગરૂડ અતિશે, ક્રુધાતુર હતો સહી;
કાલીના જળમાંહે આવ્યો, પછે મચ્છ ખાધા ત્યાં સહી. ૫

ધણા મચ્છ ભક્ષ કીધા તેણે, સૌભરી ઋષિ ત્યાં તપ કરે;
એક મચ્છે રાવ કીધી, હાય જોડી ઉચ્ચરે. ૬

સ્વામી કેરું શરણુ જાણી, રહ્યાં છું જળમાંહે રે;
ગરૂડે આવી પરિવાર મારો, ભક્ષ કીધો આંહે રે. ૭

ઋષિને ત્યાં કોપ અઢિયો, શાપ ત્યાં દીધો સહી,
(જે) ગરૂડ આણે દ્રહિ આવે, મરણુ ત્યાં પામે સહી. ૮

તે માટે કાલીનાગ ભયથી, જળવિષે ત્યાં સ્થિર થયો;
ગરૂડની ત્યાં ખીક નાણી, કુટુંબ સહિત પેસી રહ્યો. ૯

તે કૃષ્ણજીએ કાઢિયો, પછે તાતમાતને જઈ મળ્યા;
દાન આપ્યાં અતિ ધણાં, ને વિદ્વ કેરા ભય ટળ્યા. ૧૦

તે નિશા ત્યાંહિ રહ્યા, કાલિંદીને તટ સહી;
મધ્યરાત્રે દાવાનળ ત્યાં, બળતો આવ્યો સહી. ૧૧

ચોહોપાસા અગ્નિ બળતો, આવિયો ત્યાં તેહ હો;
કૃષ્ણને સહુ શરણુ આવ્યા, ટાળિયે પ્રભુ એહ હો. ૧૨

સમસ્ત ઉપર દયા કીધી, દાવાનળ પીધો હરિ,
બાલણપ્રભુ રઘુનાથજીએ, ભક્તની ચિંતા ૧૩

પદ દર રાગ ગાડી.

- ગૌને ચારવા જાય, વનમાં ગોપ મળી;
તેવડ તેવડા છે સંગ, ક્રીડા કરે વળી. ૧
- મયૂરતણાં જે પિચ્છ, લધને સુકુટ ભરે;
સુંદર ગુંજમાલ, મોહન કંઠે ધરે. ૨
- નાના ગિરિના ધાતુ, અંગે ચિત્ર કરે;
કોમળ કુંપલી શીશ, કર્ણશુ વિચરે. ૩
- ધરીને નટવર વેપ, ધ્રુવ આપ રમે;
તે તે કરે વિહાર, માંહોમાંહે ગમે. ૪
- નાચે મોરની પેર, કોકિલ રાજ્ય કરે;
ઠેકડા ભરતા જાયે, દાદુર ગત્ય રમે. ૫
- વાનરનાં વળી પુચ્છ, ગ્રહીને ડાળે ચઢે;
એણીપેર કરતા ખેલ, વિદ્યા અતિ આવડે. ૬
- એમ રમતા વૃન્દાવન, હરિને ગોપ કહે;
આંહિ નિકટ વનમાંહે, ગર્ધવ દૈત્ય રહે. ૭
- તાડ તણી અતિ એણી, શળ પાકાં છે ઘણાં;
હરીને લીધાં મન, ગંધે અમતણાં. ૮
- શ્રીદામો કહે રામ, કેશવ વાત સુણો;
તે શળ ખાવા મન, લે છે દૈત્યતણો. ૯
- માણુંછું ભગવાન, આશા પૂરે તમે;
શળ ખાવાની ખંત, મનમાંહે કીજે અમે. ૧૦
- કૃષ્ણ કહે સહુ સાથ, ચાલો જમ્યે તહિં;
ધેનુક રહે છે દુષ્ટ, તાડના વનમહિં. ૧૧
- એ વચન સુણી ગોવાળ, આનંદશુ નિસર્યા;
જાતાં આધે વન, હળધર સ્યામ કર્યા. ૧૨
- વૃક્ષ હલાવ્યાં પ્રૌઢ, દાણુ શબ્દ થયો;
દાનવ રહે છે જ્યાંહે, તેહને કર્ણ ગયો. ૧૩

આવ્યો લઘુ પરિવાર, મનમાં ક્રોધ વસ્યો; બળશી કૃષ્ણને શત્રુ, હણવા કાળે ધસ્યો.	૧૪
ચરણ તણા કરે પ્રહાર, દાંતે દેહ ડસે; દામોદરને દુષ્ટ, આવીને અભ્યસે.	૧૫
પીતાંબર ઝાલી પાગ, અતિ બળ દાખે; ફેરવી તેનો દેહ, વૃક્ષ ઉપર નાખે.	૧૬
પાડયાં ફળ તતકાલ, તાડતણાં જો બહુ; આનંદે લઘુ ખાય, પ્રેમે ગોપ સહુ.	૧૭
ધેતુકના ગયા પ્રાણ, પૃથ્વીમાંહે પડિયો; આવ્યો અવર પરિવાર, કૃષ્ણે તે હણિયો.	૧૮
ઝાલી ઝાલી પાગ, ખરતે નાખે તદા; કૃષ્ણ તે સધળો સાથ, વૃક્ષ ઉપર મુદા.	૧૯
પાડયાં ફળ બહુ પ્રૌઢ. આનંદે ગોપ ગ્રહે; ઉત્તમ ઉત્તમ એહ, ખાતાં મિત્ર કહે.	૨૦
એમ દુષ્ટનો કરી નાશ, વળિયા ગોપ ભણી; કરતાં વંશીનો નાદ, ઉર્મિ આપાપણી.	૨૧
એમ લીલા કરે ગોવિંદ, ગોકુલમાંહે વસી. ભાલણપ્રભુ દુરધુનાય, બળશી ગાયે હસી.	૨૨

પદ ૯૩ રાગ. રામગ્રી.

વૃન્દાવનમાં રે વિકૃલો, ચતુર્ભુજ ચારે રે ગાય; ચાલો જોવાને ત્યાં જઈયે, દુષ્ટ દૂર પળાય.	૫૦ ૧
મળિયા તેવડ તેવડા, સરખા સરખી રે જોડ; વાદે વાય છે વાંસળી, નાદે મોહે ત્રિલોક.	૫૦ ૨
લોચન તેહનાં ભિંગોરિયાં, જોવા હરખ તે થાય; વાટે વેગે પળે નહિ, થોહર સ્તંભારે પાય.	૫૦ ૩
લાંબી વેણી રે લાંકલો, લીલાએ મોડેરે અંગ; નારી દેહડી કાં સરજિયાં, નહિ તો રહેતાંજ સંગ.	૫૦ ૪

૧૫ અભ્યસે-વારંવાર પ્રહાર કરે, ડસે. પદ ૯૩-૧. દુષ્ટ-પાપ. ૩ ભિંગો-રિયાં-ભમરાલાં, લીમચલાં. ૩ થોહર-ટેકવે. સ્તંભા-સ્તંભ જેવા. ૪ વેણી.-અખોડો. લાંકલો-પાતળી કેડવાળો.

ધન્ય તે નંદ જશોમતી, જેને એવો રે તન;	
બ્રહ્મા હર રે જાણે નહિ, એ બેહુમાંહે રે પુન્ય.	૫૦ ૫
આપણુ સરજ્યાં અભાગિયાં, પૂરી પ્રીત ન થાય;	
સ્વેદ વળે છે રે સ્યામને, જઘને કીજે રે વાય.	૫૦ ૬
શેં નવ સરજ્યાં રે વાંસળી, રહેતાં પ્રભુજીને પાણુ;	
અધર અમૃત રસ ચાખતાં, જે રસ વેદ પુરાણુ.	૫૦ ૭
લજ્જા મેળી રે લોકની, જઘયે પ્રભુજીને પાસ;	
મહી ને માંખણુ સોંપિયે, પહોંચે મનની રે આશ.	૫૦ ૮
વેરી વિધાતાએ વરાંસિયાં, નયણે નિમેષની યોડ;	
જેતાં જેખમ ઉપજે, એલડી રાઘવ જોડ.	૫૦ ૯
વાર વનનાં રે મૃગલાં, આપણપેં પીયુ તે સમેત;	
નયણે નિરખે રે નાથને, મોરલીનો રસ લેત.	૫૦ ૧૦
ધન્ય તે માત જશોમતી, કોળિયા કરતી રે હાથ;	
કો દિન આપ જમાડતી, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ.	૫૦ ૧૧

પદ ૯૪ રાગ ધનાશ્રી.

આવ સખી ઉતાવળી, મંદિરમાં શું બેઠીરે;	
નયણે નંદકુંવરને નિરખો, માયામાં શું પેઠીરે.	આં ૧
એ અણીઆલાં રાતાં કાળાં, લોચન કહિંચે ન દીકારે	
મારા મનની વાત કહું, એ અમૃતપેં અતિ મીઠારે.	આં ૨
સામું જોરેં સજની મારી, પાંપણનો એ ચાળોરે;	
ગોરી કોટિ એવારી નાખું, રૂપે રૂડો કાળોરે.	આં ૩
અણીઆલી અતિશે રાતી, નાકતણી તે દાંડીરે;	
ઉપમા શી કહું શુક ચંચની, જો ! જો ! મીટડી માંડીરે.	આં ૪
વાંસલડી વજાડતાં એની, કોટતણો જે લટકારે;	
મારે હૈડે નિશ્ચય બેઠો, ચોલતણો જ્યમ ચટકોરે.	આં ૫

લજ્જન મેલું લોકની, જાણું પાસે જાઉંરે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથતણી, હું ભવ ભવ દાસી થાઉંરે. આ૦ ૬

પદ ૯૫ રાગ કટ્યાણ.

એ ખંત મારા મનમાં રહીરે, જો ચારવા સાથે જાઉં;
વેણુ વજાડે ત્યાં મનમોહન, સુરત ધરી સંગ ગાઉં. ૧
તિલક કડું હાથેયું હરિને, મુખ જોતાં નવ ધરાઉં;
મનભાવે મોહન વેપ સમાઈ, લોકાતીત મુખ પાઉં. ૨
કરમલડો જમતાં કોલિયડો, કરથી તે ઝૂંટી ખાઉં;
દૂધ કટ્યું લઈ નિજ ઘેરથી, સમ દધને પાઉં. ૩
નારી ક્યાં સરજી હો નરહરિ, એમ મનતાપે ભરાઉં,
એવું તપ કાંઈ કોણ કહે, જેહ કરી નર થાઉં. ૪
લાજ મેલે લાગ ન આવે, સ્વજનમાંહે ન સમાઉં;
મન તો વાર્યું ન કરે માઈ, અહર્નિશ અતિ અવટાઉં. ૫
બ્રહ્માદિક જેતું દર્શન વાંચ્યે, તે હું શે ન તણાઉં;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથશું રમતાં, મુનિજનમાંહે ગણાઉં. ૬

પદ ૯૬ રાગ ધનાશ્રી.

સામું જો રે સુંદરી, મરકલડો એના મુખનોરે;
મીટ ભરી નિહાળતાં, પાર ન પામું સુખનો. સા૦ ૧
હસ્તના ચાળા કરે, તિમ તિમ નયણ નચાવેરે;
મિલે મિલે મોંએ હસે, તો મારા મનને ભાવેરે. સા૦ ૨
એવડું ક્યાં એ શીખિયો, જોકલમાંહે વસિયોરે;
ચતુરાષ્ટ્ર એની જોતાં એવો, બીજો નહિ કો રસિયોરે. સા૦ ૩
કોટિ કલા તે આવડે, દેવ કામ અવતરિયોરે;
ધન્ય ધન્ય માતા એહની, ઉદરે જેણીએ ધરિયોરે. સા૦ ૪

પદ ૯૫-૨ લોકાતીત-લોકોત્તર, દિવ્ય. ૩ કરમલડો-ચોખાની વાની.
કોલિયડો (સં. કવલ-) કોળિયો. પદ ૯૬-૧ મરકલડો-મંદહાસ્ય. ૨ મિલે મિલે
મોંએ હસે-રિમત કરે. કાંત ન દેખાય એવું હસવું.

મનહું મોહું માહરું, જ્યાં હોયે ત્યાં જાઉંરે;
 ધરનાં જો વારે નહિ તો, ક્ષણ અલગી નવ થાઉંરે. સાં ૫
 હરજી માગે તે હું આપું, સત્ય કહું છું વાણીરે;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથતણે કર, વિણ મૂલ્યે વેચાણીરે. સાં ૬

પદ ૯૭ રાગ ધનાશ્રી.

શું કીજે જો સુખ નહિ, કહાનજી દીકા પાખેરે;
 જોવાને જો નિસરું, ધરનાં વારી રાખેરે. શું ૦ ૧
 જે દહાડાનો એ મળ્યો, ચિતહું માઈ હરિયુરે;
 સુખને મુંઝવડો કરીને, જાણિયે કામણ કરિયુરે. શું ૦ ૨
 દેહડી માહરી + + + તાલાવીહીલી થાઉંરે,
 મહી વેચવાને મિથે કરી, જન્મદાવન હું જાઉંરે. શું ૦ ૩
 પાસે તેવડ તેવડા, એકલડો નવ દીસેરે;
 રંગે કરવા ગોળડી, હૈકું માઈ હીસેરે. શું ૦ ૪
 ખીજું કાંઈ ગમે નહિ, એ મારે મન વસિયોરે;
 વિરહવેદના તે જાણે જે, પ્રીતતણે હોય રસિયોરે. શું ૦ ૫
 રાત દિવસ પાસે રહું, જો પ્રેમ કરી બોલાવેરે;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથને, જો વહાલ સાચો આવેરે. શું ૦ ૬

*પદ ૯૮ રાગ રામશ્રી.

મુજને શું કરશે શું કરશે, વેરીડાં હેરી;
 હું દાસી તો યદ રહી છું, નંદકુંવર કરી. મુ ૦ ૧
 જાણું રમતા રમતા આવે, હરિ આણી શેરી;
 મારગમાંહે વીજુવા બેસું, (હું) મોતીડાં વેરી. મુ ૦ ૨
 સાસુ નણદી મોક્ષ યયાં છે, પીયુને ભંભેરી;
 હું તો કોઈનું કહું ન માનું, વાત (તે) અતેરી. મુ ૦ ૩

નિત્યે વૃન્દાવનમાંહે જાઉં, મન્મથની (હું) પ્રેરી;
ભાલણુપ્રભુ રામ વશ કીધા, નવ જાઉં ફેરી. મુ० ૪

પદ ૯૯ રાગ રામગ્રી.

કહો બાધ શું કીજે, (શું કીજે) જીવ્યાની શી પેર;
પોતાને સાંસે નવિ સસવું, સામુ નંણુદી ઘેર. ક૦ ૧

મહીડું મારું સધણું લીધું, વૃન્દાવનમાં લૂટી;
મનડું મારું જાણે છે હું, ક્યમ કરીને છૂટી. ક૦ ૨

નિર્લજ યદને જશોદા આગળ, જધને સાં શું કહિયે;
એના અવગુણુ ગુણુ માનીને, અણુભોલ્યાં રહિયે. ક૦ ૩

લાજે કાંઈ કહ્યું ન જાયે, કહાનજીએ જે કીધું;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાય મળ્યો, તે કારજ સુજ સીધું. ક૦ ૫

પદ ૧૦૦ રાગ પરજિયો.

જીઓ રે જશોદા પુત્ર તમારો, કૌટિલ્ય અમશું કીધું;
દાણુ મિષે વનમાંહે રાખી, મહીડું મારું પીધું. જી૦ ૧

કહો રે બાધ શું કીજેરે, વારે નહિ એને કોય;
મેલી ધર જાઉં વનમાંહે, દીસે એ સચરાચર હોય. જી૦ ૨

ક્ષણુ એકમાં બાલ યદ છૂટે, ક્ષણુ એકમાં અધિકારી;
જે દહાડાનો નયણું નિરખ્યો, ગૃહકારજથી વારી. જી૦ ૩

જાણું જે કર ગ્રહીને બાંધું, મુખ દીઠે મોહ લાગે;
એમ જાણું જે ભાગ્ય આપણું, જે નંદ કુંવર મહિ માગે. જી૦ ૪

નાકા પૂઠે કોને ન લાલે, વેદ મળી જો પેખે;
ભાલણુપ્રભુની અકલિત લીલા, કો પાસે નવ દેખે. જી૦ ૫

પદ ૧૦૧ રાગ રામગ્રી.

શું કીજે જે ખાંત એ સધણી રહી રે, સાંભળ સજની શુદ્ધ રે;
મેં પાણે કરીને પાચું નહિ, દામોદરને દૂધ રે. શું૦ ૧

આંખા ફેરી કાતલી રે, ના ના કહેતાં નાય રે;
પરાણે મુખમાં મૂકિયે રે, ઝાલી હરિનો હાથ રે. શું૦ ૨

- સુંદર વસ્ત્ર પહેરાવિયે રે, કંઠે મુક્તાહાર રે;
તિલક કેસરતું કરી રે, ચોખ્ખા ચોઢું ભાર રે. શું ૦ ૩
- ખીડી મુખમાંહે મેલિયે રે, મરકલડે મોઢે મન રે;
આલી ચાંપે અંગુલી રે, તે દાંતે જુગજીવન રે. શું ૦ ૪
- ઢોળ તળાઇ પાયડું રે, પોઢે ગોકુલરાય રે;
ચરણ તલાંસું ટ્રેમશું રે, ઢોળું વીંઝણે વાય રે, શું ૦ ૫
- બેસી કીજે ગોઠડી રે, આનંદ અંગ ન માય રે;
અમૃત વચન તે ઉચ્ચરે રે, હૈડે હરખ ન માય રે. શું ૦ ૬
- તેડી ઘેર શકું નહિ રે, એને ઘેર ન જવાય રે;
મનકું દાઝે માહરું રે, કાંઈ કરું ઉપાય રે. શું ૦ ૭
- વનમાંહે જો નિસરું રે, સહીયર આવે સંગ રે;
પ્રભુને પાસે ગોવાળિયા રે, ચિત્ત રહે નહિ રંગ રે. શું ૦ ૮
- છાતી કરવી પ્રીતડી રે, યદ્યપિ વહાલી હાડ રે;
સોણે વહાલો મળે નહિ રે, તો ક્યાંથી પહોંચે લાડ રે. શું ૦ ૯
- દેખી કો શકે નહિ રે, પ્રાણુધ્યારી પ્રીતિ રે;
પરતું સુખ દેખી બળે રે, સંસાર તણી રીતિ રે. શું ૦ ૧૦
- ધરનાંતે જો નવ ગમે રે, તો લોક તણો શો વાંક રે;
સહુએ હેરે હેરણાં રે, પરનાં રાય ને રાંક રે. શું ૦ ૧૧
- પૂર્વ જન્મે નવ કર્યું રે, પુન્ય તણું કાંઈ કામ રે;
એકલકા મને ક્યાં મળે રે, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ રે. શું ૦ ૧૨

પદ ૧૦૨ રાગ રામઝા.

મને વહાલી રે વહાલી, નંદકુંવરની આળ;
પીતાંબર પીયે નહિ રે, દૂધ રેડિયે ખાળ. મને ૦ ૧

૯ યદ્યપિ-જોડે. પદ ૧૦૧-૧૧ હેરેહેરણાં-છિદ્ર જુએ. પદ ૧૦૨-૧ આળ-
આલપાળ કરવી. ૧ પ્ર૦ ર. સજની મને વહાલી લાગે, નંદકુંવરની આળ રે.

૧ નયણામાંહે છે કાંઈ કામણુ, સામી રહી નિહાળ;
 ૨ સુંદરવરને અર્થ ન આવે, તે વસ્તુ પહરિ બાળરે. મને ૦ ૨
 આરોગે તો પ્રેમે પીરસું, દૂર સુગંધી શાલ;
 ૩ થી તો મેં હવડાં તાવ્યું છે, ઉંની ઉત્તમ દાળ. મને ૦ ૩
 રીસાઈ જાય છે વહાલો, તું ત્યાં જઈને વાળ;
 ૪ પોટે તો હું ચરણ તલાંસું, તું ઢાલીયડા ઢાળ. મને ૦ ૪
 વેરીડાં શું કરશે મુજને, દબને રહેશે ગાળ;
 ૫ ધરનાંતો જે ભય હતો તે, શંકા મનથી ટાળ. મને ૦ ૫
 મેં તો નિશ્ચય કરીને લોપી, લોકે વેદની પાળ;
 ૬ બાલણપ્રભુ રાધવશું રમિયે, તે લીલા સંભાર. મને ૦ ૬

* પદ ૧૦૩ રાગ ધનાશ્રી.

મીઠું તે હરિનું બોલવું રે, મીઠી રે કહાન કરે વાત;
 મીઠી મીટ નિહાળતાં રે, મીઠો ગોવાળિયાનો સાથ. મીઠું ૦ ૧
 મીઠી વેણુ વળડતો રે, મીઠી ધુધરી વાળે પાંચ;
 મીઠી ચાલતાં મીઠું ઉતારે, મીઠી જશોદા માય. મીઠું ૦ ૨
 મીઠાં આભરણ સારિયાં રે, મીઠું રે શ્રીકૃષ્ણનું રૂપ;
 મીઠાં આ બાલક સહુ મળ્યાં રે, મીઠો રે ત્રિભુવન ભૂપ. મીઠું ૦ ૩
 મીઠાં ભોજન અતિ ભલાં રે, મીઠા રે શ્રીકૃષ્ણ ને રામ;
 ભવસાગરમાંહે તારવા રે, મીઠું રે બાલણપ્રભુનું નામ. મીઠું ૦ ૪

પદ ૧૦૪ રાગ નટનારાયણ.

મુરલી વાય છે રસાલ, વૃન્દાવન માંહે શ્રીગોપાળ; મુરલી સાંભળવા જઈયે. ૧
 ગૌ તૂણ ચરતી રહી, સાંભળે છે માંડી કાન;
 આકાશે આવે નહિ, થોભી રહ્યાં વિમાન. મુ ૦ ૨
 મૃગલાં મીટ માંડી રહ્યાં, વૃક્ષતણાં ન હાલે પાન;
 રાગરંગ એ સાંભળી, યોગીશ્વરનાં છૂટયાં ધ્યાન. મુ ૦ ૩

૧ પ્ર-૧ નયણામાંહે કામણુ મોહન, શો (સો) મોરલી નિહાલ રે. ૨ પ્ર-૨
 જે સુંદરવરને ભોગ ન આવે તે, વાડ વસ્તુ પહરી બાલ ૦ ૨ લોક દેવની લાજરે,
 બાલણપ્રભુ રાધનાયશું રમિયે, તો રીધે (જે) માંડે કાજરે, * આ પદ પ્ર. ૩ માં નથી.

ગુણધર લઈ શકે નહિ, અહ્લુત રાગ ને તાન;	
રંભા મેનકા ઉર્વશી, ઘૃતાચીએ મેલ્યું માન.	મુ० ૪
યમુનાજળ હાલે નહિ, સુરજ રહ્યા સ્થિર સ્થાન;	
સુરયુવતી મોહી રહી, સાંભળી સુંદર ગાન.	મુ० ૫
આંખર તે સુરનારીનાં છૂટે, અતિવિહ્વલ દેહ;	
મણિધર ફણ માંડી રહ્યા, શ્રવણ વિના નયણે સુણે તેહ;	મુ० ૬
મેં રત્નું જાંચે નહિ, કામળાણના વાગ્યા પ્રહાર;	
મન તો મોહિયું માવે, વિસારિયો વ્યાપાર.	મુ० ૭
નયણે જાળે નિરખિયે, સુણી સુંદર સાદ;	
જન્મ સદ્ગત તે કીજિયે, પામિયે અતિ આહ્વાદ,	મુ० ૮
લોકલાજ મેં પરહરી, સોંપ્યું એને શરીર;	
પરવશ થયો એ આત્મારે, રાખ્યું ન રહે ધીર.	મુ० ૯
એ માહરે હેડે વસિયો, પાસે રહું દિનરાત;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથશું, અંતર્ગત મળિયે સાથ.	મુ० ૧૦

પદ ૧૦૫ રાગ ગોડી.

શુકલ કહે પરીક્ષિતને, રાજ તું અવિધારણ;	
અધ્યાય વીસમાની કથા, કહું બુદ્ધિમાને સારણ.	૧
ગોવાળિયા ઘેર આવિયા ને, પ્રલંબનો વધ જોહણ;	
દાવાનળ પીપ્પો કૃષ્ણે, સહુ આશ્ચર્ય પામ્યા તેહણ.	૨
ત્યાર પૂડે ત્યાં સમસ્ત ગોષ્ઠે, પરમેશ્વર જડુયો એહણ;	
હવે તે: વર્પાકાલ આવ્યો, ઋતુ સોડામણી તેહણ.	૩
ગાજવીજ હોયે ઘણી, મેઘણિંદુ નવ ચેભેણ;	
તૃણ ઉદય ત્યાં પામિયાં, પૃથ્વી અતિશે શોભેણ.	૪
તળાવ નદી ભયાં ઘણાં, ઉન્માર્ગે ચાલે તેહણ;	
જ્યમ ઇન્દ્રિયને વશ યદ્ય માનુષ, તેણી રીતિ અહણ.	૫
સરોવરને વિષે સહી, ચક્રચક્ર ચક્રાણ;	
આવીને ત્યાં આશ્રયે, મોર કરે અતિ મોરણ.	

- પુન્દાવન વિષે નાયથ, ગાય ચારવાં જાયથ; ૭
 દધિ ને કરમલડો આરોગે, તિયાં વેદું દરાયથ. ૮
 કરવિષે કો પત્રવિષે કો, (કો) ભાજન કો હાયથ;
 ગોવર્દન પર્વત પાસે એમ, આરોગે સર્વ સાયથ. ૯
 વર્ષા ત્યાં ઉઘડીયો ને, શરદ કાલ ત્યાં આવ્યોથ;
 જળ નિર્મળ સધળે યયાં, સહુ કોને મન ભાવ્યોથ. ૧૦
 જ્યમ ભક્તિ કરતાં ગોત્રિદંતી, પુણ્ય નિર્મળ થાયથ;
 ત્યમ જળ નિર્મળ ત્યાં યયાં, અને દિન નિર્મળ ત્યાંયથ. ૧૧
 પછે ઘર ઘરને ગ્રામમાંહે, ઉત્સવ કર્યા અપારથ;
 પૃથ્વી ધાન્યે થઈ પરિપૂર્ણ, દીસે અતિ ઉદારથ. ૧૨
 તાપસ વાનપ્રસ્થ બ્રહ્મચારી, બેઠાં (જે) આતુર્માંસથ;
 તે ઉડીને સાંચર્યા, તીર્થ અટણુ અંભ્યાસથ. ૧૩
 રાજા દિગ્વિજયને આશ્યા, વણિક ગંધા વ્યાપારથ;
 આરે દિશાની મુક્તિ હોઇ, કહે ભાલણુ વિસ્તારથ. ૧૪

પદ ૧૦૬ રાગ ધનાશ્રી.

- આવો સજની નયણે નિહાજો, મોહન આંખલડીનો ચાજો. ૧
 મધુરે સ્વરે વેણુ વજાડે, સહુને ત્યાં માયામાં પાડે. ૨
 માણસને ક્યમ મોહ નવ થાય, વનચર મુંગ ત્યજી નવ જાય. ૩
 રાગ રાગણીનાં બહુ તાન, ગો રહી છે માંડી કાન. ૪
 દેવલોકથી અધિક ગાન, નથી હાલતાં તરવરપાન. ૫
 રૂપ બલુ કે નદ વખાણુ, દેહમાં મદને કીધું થાણુ. ૬
 માનુષકે છે પગથી ફેલા, ઘેર ક્યમ જાધ્યે એ રસ મેલી. ૭
 ધરનાર તે મદ્યે છડી, મેં તો એશુ પ્રીતજ માંડી. ૮
 જેના ખીણ માયા ટાજો, ધરધમાથી મનડું વાજો. ૯
 લોક લગીને કહે શું કરશે, એથી આપણે અર્થજ સરશે. ૧૦
 ખીણ માયા સર્વે ફેડી, નંદુવરણુ કરવી ફેડી. ૧૧

- ચતુર પાસે જે ધડી રહિયે, તેટલી વેળા સફળજ રહિયે. ૧૨
 મૂર્ખ સંગે કાણુ કાણુ બળવું, બેહુ લોકના મુખથી ટળવું. ૧૩
 માફ મન તો એશું રે વળગ્યું, કોટિ ઉપાયે ન થાયે અળગું. ૧૪
 દૂધ દહિં બાણું એને પાઉં, અંતર અધિકો નેહ ઉપાઉં. ૧૫
 સજની કોની ખીક ન આવે, ભાલણુપ્રભુ રઘુનંદન ભાવે. ૧૬

પદ ૧૦૭ રાગ ગોડી.

- આવ રે આવ ઉતાવળી રે, હરિને જોવાને જમયે;
 મન તો પ્રેમે પતેણે ભેળિયું, હવે નિર્જન થયે. આ૦ ૧
 નંદ તણો જે નાનડિયો, મારે હેડે વસિયો;
 તે કોની નિંદા નહિ કરે, જોવાનો રસિયો. આ૦ ૨
 અમીભરી એની આંખડી, અતિશે આણીઆણી;
 અધર સોહે એના રાતડા, બાણિયે પરવાણી. આ૦ ૩
 સામું જુઓ રે સુંદરી, વહાલે મીટડી માંડી;
 અંચ લખવે પોપટતણી, એના નાકની ટાંડી. આ૦ ૪
 એને મરતક નવરંગ ભોળિયું, તે છે કમળને વાને;
 પહેરી છે તે ઝુલડી, મોતી લળકે કાને. આ૦ ૫
 મન તો માફ મોહિયું, મોરલીને નાદે;
 કાળી ઘોળી જોલાવતા, હરિ મધુરે સાદે. આ૦ ૬
 ઓઢણી આઢી લોખરી, કંઠે કનકની માળા;
 એક જહ્વાએ હું શું કહું, એના અંગના ચાળા. આ૦ ૭
 એવો તે નર નહિ સુઝ્યો. નયણે નવ દીડો;
 સતકાંઠિ સેવા કરે, એનો રસ છે મીઠો. આ૦ ૮
 સામુ જોઇ નિલાળનાં, લાગે અનિ રૂડો;
 વરૂં સ્વજનને હું શું કરું, ભવસગર રૂડો. આ૦ ૯

લોકથડા બીહુ નહિ, માફં ચિતડું બાંધ્યું;
 માણસભવ પ્રામ્યા ભલે, અમૂલ્ય રતનજ લાવ્યું. આ૦ ૧૦
 સંગત કરતાં શ્રીકૃષ્ણની, ગર્ભવાસથી ટળિયે,
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથશું, અંતર્ગત મળિયે. આ૦ ૧૧

પદ ૧૦૮ રાગ સામેરી.

નંદકુંવરનું મુખડું જોતાં, દ્રમે નવ ધરાઉં;
 ?નયણકચોલે અમૃત પીતાં, ક્યમ પૂરણ થાઉં. નં૦ ૧
 વૃન્દાવતથી આવતાં, જાણું સામી હું જાઉં;
 પ્રેમ કરી વહાલો પિયે તો, હૃદય દહિં પાઉં. નં૦ ૨
 ક્યારે વાંસલડી વળાડશે, ઘેર જોડી રંધાઉં;
 શ્રવણે શબ્દ સાંભળી, જાણું ઉડી જાઉં. નં૦ ૩
 સાસુ નણહી વર પૂછે, તો ઉત્તર ઉપાઉં;
 કહ્યું ન માને માહફં જો, તો જૂદા સમ ખાઉં; નં૦ ૪
 એના હસવાનો મરકલડો, સંભારીને ધાઉં;
 દુર્જન આઉં દેખી ન શકું, તો અતિ અવટાઉં. નં૦ ૫
 એની યદ્ય રહું હું દારી, વિણમૂલ્યે વેચાઉં;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ તણા, હું શા શા ગુણ ગાઉં. નં૦ ૬

પદ ૧૦૯ રાગ ગોાહી.

એણી વાટે નહિ જઈયે, નંદકુંવર કરે આલ ધણી;
 એને તે કો વારી ન શકે, શું કીજે મથુરાનો ધણી. એ૦ ૧
 બાળકથી બળવંત થયો છે, ધેનુક બક હણી;
 એ કોનું કહ્યું ન માને, ધમ્માએ સામે આપણી. એ૦ ૨
 કાલિદાસ નિર્મિષ કાધો, એણે ઉચાળ્યો ફણી;
 ગોવર્દન ગિરિ તોળી રાખ્યો, કર ઉપર જ્યમ અટપ ફણી. એ૦ ૩
 ને દંખે તે મોહજ પામે, એના રૂડા રૂપ બણી;
 લીલામગિ કેઈ નવ જાણે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ તણી. એ૦ ૪

પદ ૧૧૦ રાગ સામેરી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય રે, બાવીસમે અધ્યાય રે;
(કહે) કથાતણો પ્રસંગ રે, ગોપી કામાતુર થઇ અંગ રે. ૧

ઢાળ.

ગોપી કામાતુર થઇ, વેણુનાદજ સાંભળી;
માર્ગશીર્ષ માસમાંહે, કાત્યાયનીવ્રત આચરી. ૨

પ્રાતઃકાલે ઉઠી સર્વે, અકેકને ગ્રહી બાંહે હો;
કૃષ્ણલીલા મુખ ગાન કરતી, આવી યમુના બ્યાંહે હો. ૩

સ્નાન સારી મૂર્તિ વેણુની, કાત્યાયની પૂજી સહી;
એક એકને માંહોમાંહે, ભેદ કોયે કહે નહિ. ૪

ગોપી સર્વે વર માગ્યો, કાત્યાયની કને તહિં;
નંદરાયનો પુત્ર તે વર, અમારો થાઓ અહિં. ૫

અલ્પણાં જમે ભૂમિ સૂવે, વ્રત એવું કયું અમે;
(શ્રી)કૃષ્ણ વર થાયે અમારે, એહ વર આપો તમે. ૬

પ્રાતઃકાલે શ્યામસુંદર, ગોપને સાથે લઇ;
ગોપી સ્નાન કરતી હતી ત્યાં, પ્રભુજી આવ્યા સહી. ૭

વસ્ત્ર ગોપીનાં લઇને પછે, કદંબ વૃક્ષ ચઢ્યા હરિ;
બાલણુપ્રભુની લાજ કરતી, હંડા જળમાંહે ગઈ. ૮

* પદ ૧૧૧ રાગ રામઘ્રી.

હમારો અંબર દે હુ મુરારિ, લે ૧સખ ચીર કદમ ચઢિ બેઠે;
હમ જળમે ઉધારી. હ૦ ૧

એક કળી તોરી તોરી પાત બયે, હસી હસી ઘો તુમ તારી. હ૦ ૨

૪ સારી-કરી. પદ ૧૧૧-૧ હે મુરારિ હમારો-અમારું-રાં અંબદ ૨-વસ્ત્ર. લે
સખ ચીર-બધાં વસ્ત્ર લઈને, કદમ ચઢિ બેઠે-કદંબ ઉપર ચઢી બેઠા, ઉધારી-ઉધારી.
૨ એક કળી તોરી તોરી પાત બયે-એક એક કળી તોડી તોડીને નાખ્યા છે. હસી
હસી ઘો તુમ તારી-તમે હસી હસીને તાળી દો છે. * આ પદ પ્ર. ૨ માં નથી,
૧ પ્ર-૧ માં ૨૨.

'સાસ સુણેગી નણુદ ખીજેગી, દેવર દેગો ગારી. ૬૦ ૩
 જય કહુંગી જશોદાકે આગે, ક્યૌંર પત રહે યુ તિહારી. ૬૦ ૪
 ચંદ સુર હમ નાંગી દેખત, તુમ દેખત હો નયનાં ઉધારી. ૬૦ ૫
 નંદનંદન કાંહે ન ખુઝયો, તુમ પુરુષ હમ નારી. ૬૦ ૬
 સુરદાસ પ્રભુ તુમ કહા કહો, તુમ જિતે હમ હારી. ૬૦ ૭

પદ ૧૧૨ રાગ સામેરી.

ગોપ કન્યા લાજતી, ગધ જહિં ઉંડું પાણી;
 ચિત્તશું સંકોચ પામી, હરિની લજ્જા આણી. ૧

ઢાળ.

હરિતણી મન લાજ આણી, ઉંડા જળમાંહે ગઈ;
 કૃષ્ણને કહે હવે સ્વામી, વસ્ત્ર તો આપો હરિ. ૨
 કહાનજી વળતા વદે, કૂડું ક્યું કહું અમો;
 પાણીમાંહે વસ્ત્ર પાખે, સ્નાન જે કીધું તમો. ૩
 વસ્ત્ર સહિત જે સ્નાન કીજે, તો વ્રતતાણું રજા પામિયે;
 આરાધિયે તે પ્રસન્ન હોયે, દુઃખ ભવનાં વામિયે. ૪
 ગોપીએ લલું પ્રસન્ન હોયે, સત્ય વચન વદે તહિં;
 જે તમો કહેશો પ્રભુ તે, અમો સહુ કરશું અહિં. ૫
 વસ્ત્ર અમને આપિયે, ત્યારે કૃષ્ણે એમ વાણી કહી;
 તમો કરજોડી વસ્ત્ર આપણાં, ઝાળખી લો આવી અહીં. ૬
 આવીને નમસ્કાર કીધો, પ્રભુ વળતા એમ વદે;
 મન કામના પૂરણ થાશે, કહે હર્ષ આણી હદે. ૭
 વસ્ત્ર આપી એમ કહે, મંદિર ભણી જાઓ તમો;
 થોડે દિન મન કામના, પૂરણ થાશે કહું છું અમો. ૮

૩. સાસ-સાસુ, નણુદ-નણુદ, ખીજેગી-ખીજશે. દેવર-દીયર. દેગો ગારી-ગાળ
 દેશે. ૪. ક્યૌં-શું. પત-ભરસો. રહેયુ તિહારી-તમારો રહેશે. ૫ ચંદ-ચંદ્ર, સુર-દેવ-
 નાંગી-નગન. દેખત-જુએ છે. ૭. જિતે-જીત્યા.

૧ આ કહી પ્ર-૧ માં નથી. ૨ પ્ર, ૨ કહાં પત રહેગી તિહારી. ૩ પ્ર. ૧ કંદબને.

પછે ગોપી મંદિર સાંચરી, શ્રીકૃષ્ણ ગો ચારવા ગયા;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીએ, ગોપીને કીધી દયા. ૬

પદ ૧૧૩ રાગ ગોડી.

શુક કહે સાંભળ રાય, તુજને હું કહું,	
કયા તણો પ્રસંગ, જે મુદ્ધિમાને લહું.	૧
તેવીસમે અંધ્રાય, રકયા છે જેહ ખરી;	
ઋષિપત્નીનાં અન્ન, લીધાં કહું વિસ્તરી.	૨
શ્રીકૃષ્ણ દેવ ત્યાં, ધેતુ ચારવાને ગયાં;	
એવે સમે મધ્યાહ્ન, વનમાંહે રે યયા.	૩
શ્રીદામાદિક સર્વ, કહે તે સુણો તમે;	
ગોવાળિયા કહે કહાન, ભૂખ્યા છું રે અમો.	૪
હુધા પીડે છે નાય, કહિયે છે સહી;	
વળતા કહે શ્રીકૃષ્ણ, ગોપ પ્રત્યે તહિં.	૫
અહિંથી સમીપે યાગ, કરે છે (ઋષિ) જેહ;	
કહાવું અમો વચન, જઈને કહેજો તેહ.	૬
રામકૃષ્ણ બે બ્રાત, ગો ચારે સહી;	
અન્ન મગાવ્યાં આપ, મોકલ્યા છું અહિં.	૭
આગે વિપ્રે યાગ, ઘણા કીધા સહી;	
પશુ તણા ત્યાં ધાત, યયા છે તહીં.	૮
એમાં નથી પશુનો ધાત; લેવા આવ્યા અમો;	
ઉપવિત્ર અન્ન જે હોય, વેગે તે આપો તમો.	૯
જન્યું વિપ્ર કને ગોપ, નાખ્યું અન્ન સહી;	
નાખ્યો ઉત્તર એહ, દુઃખ ઋમન માયે નહિં.	૧૦
પાછા આવ્યા હામ, હરિને વાત કહી;	
નાખ્યું અમને અન્ન, ઉત્તર આપ્યો નહિં.	૧૧

૧ પ્ર-૧ મુદ્ધિમને ૨ પ્ર-૧ કયા છે ત્યાં જેહ; ઋષિપત્નીનાં અન્ન, લીધાં કહું તેહ. ૩ પ્ર. ૨ પવિત્ર અન્ન જે એહ. ૪ પ્ર. ૨ દુઃખ મન માંહે નહિ. ૫ પ્ર. ૨ પાછા આવ્યા ત્યાં ભગવાન, વાત કહી તેહ; નાખ્યું અન્ન જહુનાય, ઉત્તર નાખ્યો એહ.

વળતાડુંકહે શ્રીકૃષ્ણ, જાઓ ગોપ સહી;	
અન્ન પાચન કરે, ઋષિપત્ની જહિં.	૧૨
રામકૃષ્ણ વનમાંહે, રમે છે તહિં;	
આપો અન્નજ આજ, મોડલિયા છું અહીં.	૧૩
ત્યાંથી આલ્યા ગોપ, ૧શીર નામી સહી;	
અન્ન માગે છે ગોપાળ, આપો અન્ન વહી.	૧૪
૨નામ સુણીને નાર, અન્ન લીધાં તેહ;	
ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ, આલ્યાં ધરીને સ્નેહ.	૧૫

પદ ૧૧૪ રાગ ગાદી.

અન્ન લઇને આવિયાં, જ્યાં છે કૃષ્ણ કૃપાળ;	
માતપિતાએ વારિયાં, ન ધરી શંકા લગાર; આલ્યાં હરિ ભણી. ૧	
કોને ભર્તારે વારિયાં, કોને બ્રાતે તેહ;	
કોને સાસુ સસરે વારી, પણ ન રહ્યો તેનો દેહ. આ૦ ૨	
આજા કોની માની નહિ, લીધાં અતુર્વિધ અન્ન;	
શીઘ્ર વહીને આવિયાં, ૪કરવાને દર્શન. આ૦ ૩	
એમ આલ્યાં જ્યમ વર્ષાકાલે, નદી તણા ત્યાં પૂર;	
સમુદ્ર માંહે આવી મળે, ત્યમ આવી ભરી શર. આ૦ ૩	
તેણે સમે શ્રીકૃષ્ણ, સેવકને મસ્તક મૂક્યો હાથ;	
ખીજે કર કમળની પેરે, ફેરવે છે રઘુનાથ. આ૦ ૫	
કંદર્પ કોટિ સરિખું દીધું, ઋષિપત્નીએ એહ;	
તે દેખીને મોહજ પામ્યાં, ધૈર્ય ન રહ્યું દેહ. આ૦ ૬	
પ્રમતે કરી આલિંધન દીધું, અતિ આનંદા સ્નેહ;	
પછે પ્રભુએ કહ્યું તમો, મંદિર જાઓ તેહ. આ૦ ૭	

પદ ૧૧૪-૩ અતુર્વિધ-આર (ભક્ત્ય, લોજ્ય, લેહ અને ચોષ્ય) પ્રકારનાં. ૬ કં-દર્પ-કામદેવ. ૧ પ્ર. ૧ આપશે માની સહી; કહ્યું માગે છે ગોપાળ, આપો અન્ન અહિં. ૨ પ્ર. ૨ નામ સુણી શારંગપાણ,.....; ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ, જાણ્યું મગાવે એહ. ૩ પ્ર. ૨ બહુ વિધ. ૪ પ્ર. ૨ પ્રભુ કરવા દર્શન. ૫ પ્ર-૨ પછે પ્રભુએ કહ્યું (તમો) મંદિર જાઓ આજ; ભરથાર તમારા રીસ કરશે, વણસશે તમ કાળ.

ભર્તાર તમારા વાટ જોશે, તમ વિના યજ્ઞ (ન) થાયછું;
 વચન સુણી ઋષિપત્ની બોલી, સાંભળિયે ^૧જહુરાય. આ૦ ૮
 તારાં જે કો ચરણ પામે, તે ઘેર શરી ન જાયછું;
 એવું ત્યાં વેદે કહ્યું છે, સ્વામી તુજ મહિમાય. આ૦ ૯
 પછે પ્રભુછએ આસા આપી, દુઃખ ધરતાં તે દેહછું;
 ત્યાર પૂરે ભર્તારને પામી, સકલ સુંદરી તેહ. આ૦ ૧૦
 એક સ્ત્રીને ભર્તારે, જાવા નહોતી દીધીછું;
 તત્ક્ષણ તેણીએ પ્રાણ તજ્યા, શ્રીકૃષ્ણે ચરણે લીધી. આ૦ ૧૧
 ધન્ય સ્ત્રી ત્યાં એ સહી, પામી જે શારંગપાણિછું;
 આપણુ બ્રાહ્મણદેહ છંધયે, પણ હરિની ભક્તિ ન જાણી. આ૦ ૧૨
 તેણીએ જઈને સહી, શ્રીકૃષ્ણને આરોગાવ્યાછું;
 પછે બીજા બ્રાહ્મણે, સ્ત્રીશું રમેહ જણાવ્યા. આ૦ ૧૩
 વળી આપણુ મૂર્ખ મોટાં, જે માગ્યું (તે) નાખ્યું અનછું;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ન જાણ્યા, ધિક્ અમારું તન. આ૦ ૧૪

પદ ૧૧૫ રાગ સામેરી.

કહે શુકદેવ સાંભળ રાય, ચોવીસમે અધ્યાય;
 નંદાદિક સર્વ ગોપ જેહ, ઈંદ્ર અર્થે મળી બેઠા તેહ.

હાળ.

મળી બેઠા ગોપ સઘળા, એવો કરે વિચાર હો;
 ઈંદ્રમહોત્સવ કારણે, લાવો નાનાવિધ ઉપહાર હો. ૨
 ત્યારે (શ્રી)કૃષ્ણે પૂછિયું, તમે ધ્યાન ત્યાં કો'નું ધરો;
 ઉપહાર લાવી આવડા, તમે સહુ મળીને શું કરો. ૩
 નંદ વળતા બોલિયા, અમો ઈંદ્રમહોત્સવ ઉઆચરું;
 જળવૃષ્ટિ તે થાયે ઘણી, અમો યેસઘ તે માટે કરું. ૪

ધાન્ય તુણ બહુ નિપજે, તેણે સુખી યાયે ગાય હો;	
હ્રધ ઘેનુ આપે ધણું, તેણે આજીવિકા યાય હો.	૫
(શ્રી)કૃષ્ણ વળતા બોલિયા, મેઘ વરસે એહ હો;	
વિજયુની આજ્ઞાએ કરી, તેમાં નહિ સદેહ હો.	૬
આપાપણે કર્મે કરી, સુખ દુઃખ પામે છે સહી;	
દેવ આદિ વિજયુ છે, તેને પૂજિયે આપણુ અહિં.	૭
પરમેશ્વર ટાળી અન્ય ભજિયે, સુખ તે નવ પામિયે;	
૧ તેનું દષ્ટાંત કહું, જે થકા સિદ્ધિ વામિયે.	૮
૨ સાધવી જે સ્ત્રી હોયે, ભર્તાર પોતાનો ત્યજ;	
અન્યને જઈ આશ્રયે તે, સુખ નવ પામે ભજ.	૯
ઇહલોક ને પરલોકનું, સુખ એક તે પામે નહિ;	
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ કહે, હું કહું તે પૂજે સહી.	૧૦

પદ ૧૨૬ રાગ સામેરી.

એમ કહે વૈકુંઠનાથરે, સાંભળો સર્વ સાથરે;	
આજ્ઞાણુ ને વળી ગાયરે, ગોવર્દન પૂજયરે.	૧

ઢાળી.

ગોવર્દનને પૂજિયે, પ્રભુજી ત્યાં એવું કહે;	
સર્વકાંચે વચન માની, નમસ્કાર કરી રહે.	૨
ધણાં હ્રધ ત્યાં કઢાવિયાં, ને પાક ત્યાં કીધા ધણાં;	
અનેક પેરે પકવાન્ન કીધાં, સ્વાદ શા કહું તે તણા.	૩
ચતુર્વિધનાં અન્ન નિપાવ્યાં, મોદકા મોદક સહી;	
૪ પાયસાન્ન શર્કરા વડાં, ઘૃત ગાયનાં મણાં નહિ.	૪
પછે ગોપ ગોપીએ સહી, આભરણુ તે અંગે ધર્યાં;	
વસ્ત્ર પહેરી રથ બેઠાં, ભાર ત્યાં સહુએ ભર્યાં.	૫
ઉત્તમ આજ્ઞાણુ સાથ તેજા, ઘેનુ બાલક જેહ હો;	
પ્રાણીમાત્ર તે સર્વ આવ્યું, ગોવર્દન કને તેહ હો.	૬

૧ પ્ર-૨ એક દષ્ટાંત કહી સંભળાવું, તે તમે મનમાંહે ધારિયે. ૨ પ્ર-૨ અદ્વાવંત.
૩ પ્ર-૨ આજ્ઞાણુને વળી ગાય નહિ, ગોવર્દન પૂજે અહિં. ૪ પ્ર-૨ પાયસાન્ન
સારાં કર્યાં બડાં.

વિપ્રને તેડી કહ્યું; હોમ વિધિવત્ આચરે;	
બ્રાહ્મણને ત્યાં ભોજન આપે; હર્ષ-સહુ આણી ખરે.	૭
ગોવર્દન પાખલ સહી; પ્રદક્ષિણા સહુકા શરે;	
બ્રાહ્મણને ત્યાં દક્ષિણા આપી, શબ્દ જે જે સહુ કરે.	૮
પર્વત આગળ જઈને, પછે અન્ન તે સર્વે ધર્યું;	
ત્યાર પૂઠે કૃષ્ણજીએ, રૂપ ત્યાં બીજું કર્યું.	૯
તેણે રૂપે અન્ન સર્વે, આરોગ્યા પોતે સહી;	
તેહ રૂપને બાલ સહુએ, નમસ્કાર કર્યો તહિં.	૧૦
પછે સમસ્ત ગોપ ગોપીએ, નમસ્કાર તહિં કર્યો;	
તમે જે મન ધ્યયા કરશે, પૂરશે પ્રભુ ત્યાં ખરે.	૧૧
પછે સહુએ કર્યું ભોજન, કૃષ્ણલીલા ગાયે સહી;	
બાલણપ્રભુ રઘુનાથજીનો, મહિમા કો જાણે નહિ.	૧૨

પદ ૧૧૭. રાગ ગાડી.

શુકદેવ કહે મુણ રાય, પરીક્ષિત હું કહું;	
પંચવીશમે અધ્યાયે, ક્યા જે લહું.	૧
જાણી તે મુરરાય, કોપ્યો મન સહી;	
લોપ્યો મારો ભાગ, તે દુઃખ માયે નહી.	૨
ગોપ ગોવર્દન જેહ, તેહ ઉપર સહી;	
જીજ્ઞાસે એ સાય, યયો અભિમાની અહિં.	૩
બાલક ક્રેરે બાલ, લોપ્યો યાગ જેહ;	
કોપ કરીને ખેવ, તેજ્યા આરે મેહ.	૪
શીખામણ મુરરાય, મેઘને દીધી તહિં;	
રેસો ગોકુલ ગામ, આરે સાયે જમ.	૫
લમને સાયે વાયુ, તમે જાઓ ત્યાંય;	
વરસો મુસલધાર, કોપેરે ગોકુલ માંય.	૬

- પેલો માનુષ કૃષ્ણ, તેનું વચન જોહ;
માનીને મારો યાગ, લોખ્યો છો રે તેહ. ૭
- તે માટે ગોપી ગોપ, ગોકુલ નામે સહી;
તેને રેલો આજ, કહું છું અમો અહીં. ૮
- ૧ તે વારે ખારે મેઘ, આવ્યા ત્યાં ધસી;
પ્રથમે આવ્યો વાયુ, કોણે ન જવાંય ખસી. ૯
- પાપાણુ તણી ત્યાં વૃષ્ટિ, વાયે આવે સહી;
વરસે ખારે મેઘ, જળ તે માય નહી. ૧૦
- હવે ગોપ ગોપીનો સાથ, રચ્ચિતિશે કષ્ટ ધરી;
નાનાં મોટાં બાળ, આવ્યાં શરણુ હરિ. ૧૧
- ત્રાહિ ત્રાહિ ભગવાન, આવ્યાં શરણુ અમો;
રાખો અમને નાથ, દયા આણી તમો. ૧૨
- જાણ્યું શ્રીભગવાન, કોખ્યો ઇંદ્ર સહી;
મૂરખ ત્યાં સુરરાય, મુજને જાણ્યો નહિ. ૧૩
- મારી માયાનો પાર, વચ્ચે તો જાણે નહિ;
એવું જાણી આપ, લીલા કીધી તહિં. ૧૪
- પછે ગોવર્દન પર્વત, પોતે લઇ ધર્યો;
ટચી અંગુલીએ નાથ, પોતે ઉચો કર્યો. ૧૫
- ગોપ ગોપી લઘુટક્ક, સાથે ધેતુ તહાં;
સર્વ બાલકને વચ્ચ, તે લઇ આવી રહ્યાં. ૧૬
- ખીવા લાગ્યા ગોપ, રખે પડે એહ;
અંપાશે સધળો સાથ, જો દળશે તેહ. ૧૭
- જયમ ગજ સૂટે આપ, કમલ ઉચું ધરે;
ત્યમ અદ્યમાન ભગવાન, પર્વત રાખ્યો ખરે. ૧૮

૧૫ ટચી-ટચલી. ૧૬ લઘુટક્ક-નાનાં મોટાં. પાઠાંતર ૧ મ. ૨ ત્યાર પહે.
૨ મ. ૨ ગાયો : છે રહિ. ૩ શું (એ) જાણે સહી. ૪ ગોપ ગોપી સહુ સાથ,
બાલક વચ્ચ જાણે : ધેતુ વચ્ચ જે સર્વ, આવી રહ્યાં તહિં.

તારે કહે શ્રીકૃષ્ણ, સહુએ સાથ સુણો;	
કરો આપણાં કામ, લે નહિ એહ તણો.	૧૯
સાત દિવસ ભગવાન, એકે પાગે રહ્યા;	
ઢચી અંગુલીએ નાથ, ગોવર્દન ગ્રહ્યા.	૨૦
ભૂખ તરસની ખાધ, કોને નવ થઇ;	
સાત દિવસ ને રાત, એણીપેરે ગઇ.	૨૧
૩દિવસ સાત ત્યાં જાતાં, કોણે નવ લહ્યા;	
યાજ્યા મેધજ સર્વ, પોતાને સ્થાન ગયા.	૨૨
પછે થયો ઉઘોત, ભાસ્કર કરો સહી;	
સાતમે વર્ષે નાથ, લીલા કીધી તહિં.	૨૩
મકલ ગોપનો સાથ, નિસરિયો તેહ;	
પર્વત મૂક્યો કામ, હર્ષ ધરીને એહ.	૨૪
કૃષ્ણ ઉપર ત્યાં દેવ, પુષ્પની વૃષ્ટિ કરે;	
આપ આપણે સ્થાન, સહુકો પરવરે.	૨૫
અકલ લીલા જુગદીશ, કોણે જાણી નહિ;	
ભાણુપ્રભુ રઘુનાથ, અવતરિયા તહિં.	૨૬

પદ ૧૧૮ રાગ ગાડી.

શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, રાજા તું અવિધારણ;	
અધ્યાય છવીસમે કરે, સ્તુતિ ગોપિકા તેણી વાર, ઋષિજી ઉચ્ચરે. ૧	
નંદ પ્રમુખ ત્યાં ગોપ સર્વે, આશ્ચર્ય પામ્યા એહજ;	
સાત વરસને બાળકે, ગોવર્દન ધરિયો તેહ.	ઋ૦ ૨
એ પૂરણ બ્રહ્મ ત્યાં અવતર્યો, કોય ન જાણે પારજ,	
પૂતનાના પ્રાણજ શોખ્યા, ભાંજ્યું શકટ નિરધાર.	ઋ૦ ૩

૨૧ બાધ (સં. બાધા) પીડા. ૨૩ ઉઘોત-પ્રકાશ. ૨૬ અકલ-કલ્પી ન શકાય તે. પદ ૧૧૮-૧ અવિધાર-અવશ્ય માનવું. ૧ પ્ર. ૧ બુદ્ધિ. ૨ પ્ર. ૧. સાત દિવસ કાણુ માંહે, સહુને સુખે ગઈ. ૩ પ્ર. ૧. દિવસ સાત શ્રીમાન,

ઝોદ માસમાં જે હણ્યા, ત્રીજે તૃણાવંત માર્યાંછ,
ગોળા ભાંછ મહિતણી, યક્ષકુંવર ઉદ્ધાર્યો.

ઝં૦ ૪

બકાસુર વચ્છાસુર માર્યા, ઘેનુકનો કર્યો અંતછ,
તાડતણાં વૃક્ષ ભાંજ્યાં, સ્વામી શ્રીભગવંત.

ઝં૦ ૫

પ્રલંબ દૈત્ય બલદેવે માર્યો, દવ ગીધો જેવારછ;
યમુનાજળ નિર્વિષ કીધું, અરિન કર્યાં અપાર.

ઝં૦ ૬

ગોપ સકલ કહે નંદને, પરમેશ્વર છે એહછ;
જેણે ગોવર્દન ધર્યો, ઇંદ્રનો મદ હર્યો તેહ.

ઝં૦ ૭

એનો જન્મ આહિર વિષે, ક્યમ ઘટે નંદરાયછ;
વળતા નંદછ એમ વહે, તમે સાંભળો ઉપાય.

ઝં૦ ૮

આગે ગર્ગાચાર્યે મને, કહ્યાં છે વચનછ;
પુત્ર તમારો જુગ જુગમાંહે, રચવતરે છે ભગવન,

ઝં૦ ૯

સતયુગમાંહે શ્વેત રૂપ છે, ત્રેતાએ ત્યાં રક્તછ;
દ્વાપરમાંહે પીત રંગ છે, કલિમાંહે કૃષ્ણ વ્યક્ત.

ઝં૦ ૧૦

એ ચારે એણે નિર્મ્યા છે, પોતે સુંદર શ્યામછ;
સાધુને ઉદ્ધારશે, કરશે ઉત્તમ કામ.

ઝં૦ ૧૧

એવાં ગર્ગાચાર્યે મને, કહ્યાં છે વચનછ;
એવું સાંભળીને આનંદે, પૂજ્યા જુગજીવન.

ઝં૦ ૧૨

હવડાં ઇંદ્રનો ગર્વજ ટાલ્યો, એવા જુગદાધારછ;
ભાલણુપ્રભુ કને આવિયા, સુરપતિ તેણે ઠાર.

પદ ૧૧૯ રાગ સામેરી.

કહે શુક સાંભળ રાય, સત્તાવીશમે અધ્યાય;
સુરપતિ પોતે જોહ. કામઘેનુ લધ આબ્યા તેહ.

૪ યક્ષકુંવર-યક્ષનો પુત્ર, યમલાજીન. ૮ આહિર-ભરવાડ. ૯ આગે-આગ
૧૦ શ્વેત-સફેદ. રક્ત-રાતો. પીત-પીળો, કૃષ્ણ-કાળો. વ્યક્ત-રૂપ, પ્રુદ્ધો.

૧. પ્ર. ૨ તૃણાવંતને પાંચ માસ માંહે, પ્રભુજીએ માર્યાંછ; ૨ પ્ર-૧ પ્રવર્તે દ.

ઠાળ.

- કામધેનુ આગળ કરીને, ગોકુલમાંહે પરચર્યો;
શ્રીકૃષ્ણને એકાંત આવી, પ્રણામ પ્રેમશુ' કર્યો. ૨
- હાય જોડી ઇંદ્ર વળતો, વિનતિ પોતે કરે;
પ્રભુજી તમે પ્રગટ થયા તે, 'વ્યોમમાંહે જાણ્યું' ખરે. ૩
- મુજ સરખા અજ્ઞાનીતો, મદ તમો 'ઉતારવા;
સકલ લોકના હિત અર્થે, દુષ્ટના ભે ઉઠાળવા. ૪
- અપરાધ મેં મોટો કર્યો, ક્ષમા કરજો તેહ હો;
પછે કૃષ્ણજી બોલિયા, સાંભળ મુરપતિ એહ હો. ૫
- ઇંદ્રમહોત્સવ લોપ કીધો, ગર્વ તારો ટાળવા;
દેવતા સાત્વિક ગુણ છે, તેહ સાચું પાળવા. ૬
- ગર્વ તો હોય નીચને, તુજને કહું છું અમો;
મારા જનને ગર્વ નોહે, તેહ ત્યાં મુણ્ણને તમો. ૭
- હું થકી જે વિમુખ હોયે, તેને ગર્વ હોયે સહી;
વૈકુંઠનાથે ઇંદ્રનેરે, 'શીખ તો દીધી તહિં'. ૮
- 'કામધેનુ સ્તવી કહે, તમો રક્ષા કીધી બલી;
અમારા સ્વામી બ્રહ્માએ, તમકને મને મોકલી. ૯
- કૃષ્ણને અભિષેક કરવા, કામધેનુ કહે તહિં;
દૂધ ગંગોદક લઇને, કલશ ત્યાં પૂર્યો સહી. ૧૦
- ઐરાવત ઉપર કલશ લઇને, અભિષેક પ્રભુજીને કર્યો;
ગોકુલ ગોપની કરી રક્ષા, તેણે ગોવિંદ નામે વિસ્તર્યો. ૧૧
- નારદ તુંબડ ગાન કરે છે, અપ્સરા નાચે સહી;
દેવે પુષ્પની વૃષ્ટિ કીધી, હરખ ત્યાં માયે નહિ. ૧૨

પદ ૧૧૯-૩ વ્યોમ-આકાશ. ૮ વિમુખ-અવજો, મારી ભક્તિ નહિ કરનારો.
૧૦ ગંગોદક-ગંગાજળ. ૧ પ્ર-૨ હવે મેં 'જાણ્યું' ખરે. ૨ પ્ર-૨ ઉતારવો. ૩ પ્ર-૨
ઠાળવો. ૪ પ્ર. ૨ શીખામણ દીધી તહિં. ૫ પ્ર. ૧ કામધેનુ સ્તવી કહે, રક્ષા કી-
ધીજી બલી; અમારા સ્વામી તમો છો, બ્રહ્માએ હું મોકલી.

ચૈત્ર લોકને આનંદ ઉપન્યો, ઇન્દ્રાવન વિષે સહી;
વ્યાધ ધેનુ ચરે એકઠાં, કોને કો પાડે નહિ. ૧૩

સર્વ દેવને વિષે મૈત્રી, પરમેશ્વર છે ત્યાં સહિ;
વિરોધ ત્યાં કોને નહી, એમ ભાલણુજને વાણી કહી. ૧૪

પદ ૧૨૦ રાગ દેશાખ્ય.

શુકદેવ કહે પરીક્ષિત જો, સાંભળતે તું રાય જો;
અધ્યાય અઠાવીસમે જો, કહું કથામહિમાય જો. ૧

એકવાર એકાદશી જો, વ્રત કર્યું નંદરાય જો;
દ્વાદશી ત્યાં થોડી હતી જો, ગયા સ્નાન કરવા નદીમાંય જો. ૨

૨ અકાલે ત્યાં નિસર્યા જો, આવ્યા વરુણના જન જો;
નંદજીને તે લઈ સાંચર્યા જો, આવ્યા વરુણભુવન જો. ૩

નંદજીની પૂજા કરી જો, સેવકને કહે વાત જો;
શ્રીકૃષ્ણને તમે જઈ કહે જો, વરુણે ગ્રહા તમ તાત જો. ૪

સુણી ગોપ દુઃખ પામ્યા જો, કરે છે વિલાપ જો;
શ્રીકૃષ્ણ વરુણકને સાંચર્યા જો, ભક્ત જાણી પછે આપ જો. ૫

ત્યારે વરુણ તે સામા આલ્યા જો, પૂજ્યા વૈકુંઠરાય જો;
આસન આપી સ્તુતિ કરે જો, (મહા) ભાગ્ય માણ આજ જો. ૬

સેવક મૂરખ મારા જો, ઝોલખ્યા નહિ નંદ તાત જો;
તમે તેડી પાછા પધારો જો, સ્વામી વૈકુંઠનાથ જો. ૭

ગોકુલવાસી સર્વ આવ્યા જો, મળવાને સહુ સાય જો;
તે આગળ નંદજી કહે જો, એ પ્રગટ્યા છે વૈકુંઠનાથ જો. ૮

ત્યારે ગોકુલવાસીએ જાણિયું જો, હરિનું વૈકુંઠ જો;
એકવાર તે દેખિયે જો, તો આશા પહોંચે એહ જો. ૯

પછે શ્રીકૃષ્ણ એમ જાણ્યું જો, મનમાં ધ્રુવજા એહ જો;
પછે વૈકુંઠ તેને દેખાડ્યું જો, ભાલણુપ્રભુએ તેહ જો. ૧૦

૧૩ વ્યાધ-વાધ. ચરે-(સં-ચર-જલુ.) કરે. વરુણભુવન-વરુણનું મંદિર.

૧ પ્ર-૧ પરસ્પર. ૨ પ્ર-૧ એકલા, પ્ર-૨ કાલે.

પદ ૧૨૧ રાગ ગોડી.

- કાંપલી મેલો ને કહાનજી રે, શું માગો છો નાથ; મહિંડું મથુરામાં વેચવું રે, જાય છે સહીયર સાથ. કાં ૧
- અવગલ કો એક આવશે રે, ફેકટ દેશે આળ; સરશે નામ તે નંદનું રે, સાંભળશે ભૂપાળ. કાં ૨
- જન્મ તમારાથી અતિઘણી રે, મોટમ વાધી છે જેહ; થોડે કાળે તે શા ભણી રે, નિર્ગમશે શું પેતેહ. કાં ૩
- એવડી આળ ન કીજિયે રે, સુતું નથી આ વન; લોક વહેવાર છે દોહેલો રે, દોહેલા છે હરિજન. કાં ૪
- કહો તો મેહું આ માટલી રે, ઠાલી જઈ ઘેર; જશોદાજી આંગળ જઈ કહું રે, જુઓ પુત્રની પેર. કાં ૫
- મોટો મહિમા છે રએહનો રે, તેની રાખું લાજ; કોડી એક આપું નહિ રે, તે નિશ્ચે જાણુજો આજ. કાં ૬
- રાખો સઘલી એ ગોલણી રે, સહુ કને લો દાણ; અથવા જાવા દો મને રે, તમને કંસરાયની આણ. કાં ૭
- સાંભળશે તો આવશે રે, તાત મારો વૃષભાન; નંદજીની જોડનો છે સહી રે, (તે) વાડ દેશે દાણ. કાં ૮
- લક્ષણ ચતુરનું એ નહીં રે, જે મારગે કરવી આળ; મજપતિ તાત તમારડા રે, તેને લાગશે જગાળ. કાં ૯
- શાને રાખો છો એકલી રે, હું તે વાલી નહિ નાર; પરાણે પ્રીત ન ઉપજે રે, મારે માથે છે ભરથાર. કાં ૧૦
- મન તો પોતાનું રાખિયે રે, નાલિકેર જ્યમ નીર; કોને નિર્લજ ન કીજિયે રે, સુંદર શ્યામશરીર. કાં ૧૧

પદ ૧૨૧-૨ અવગલ-ઓચિંતુ ? સરશે-(સં-સુ-સર-જવું, ખસવું)-જવું રહેશે, ૩ નિર્ગમશે (સં-નિર્ગમ) જવું, નીકળવું-જવા દેશે. ૧૧ નાલિકેર-નાળિયેર. પા. પ્ર. ૧ નેહ ૨ પ્ર. ૨ હરિનો ૩. પ્ર. ૧ નંદજીની જોડનો જેહ છે રે, તે વાડ દેશે માન. ૪ પ્ર-૨ લાજ, કહી ૧૦ પ્ર. ૨ માં નથી.

ધણીઆતાંને ન બોલાવિયે રે, ઠગનો? જોઈ કાર;
 કુન્નની મર્યાદા રાખવી રે, વેદતણો વહેવારે. કાં ૧૨
 શીખો સુંદર સ્થામજી રે, ચતુરાઈની રીત;
 કામી કોયે કરે નહિ રે, પંચ દેખતાં પ્રીત; કાં ૧૩
 મોહુડે મળવું તે ભણું રે, જે બેહુનાં માને મન;
 હ્યમ ન માને માનિની રે, જેને ચતુરાઈનાં કાંઈ ચિહ્ન. કાં ૧૪
 પ્રેમ તે ઝાલ્યો રહે નહિ રે, નદીતણું જ્યમ પૂર;
 હવડાં જાવા દો મને રે, યાચે છે અચુર. કાં ૧૫
 મન તમારું જે હશે રે, તો મારું શું નવ હોય;
 અંતર્યામી તે એક છે રે, હદે વિમાસી જોય. કાં ૧૬
 જ્યારે વાંશો તમે વાંસળી રે, અતિ અતુપમ નાદ;
 સાંભળવાને અમો આવશું રે, આણી મન આલ્હાદ; કાં ૧૭
 ઠંકાણું રહેજો એકલા રે, વૃન્દાવનને કામ;
 મને પોતાની કરી જાણુજો રે, લાલણપ્રભુ શ્રીરામ. કાં ૧૮

પદ ૧૨૨ રાગ ધનાશ્રી.

રાધા કહે સુણો સુંદર વર, તમને કહું એક વાત રે;
 આવા રૂડા ચતુરશિરોમણિ, નંદ તમારો તાત રે.
 તમો આજ કરો તે દેખે, જાતા વળતા લોક રે;
 આપણના મનમાં નહિ કાંઈ, આજ ચઢાવે ફેક રે.
 મારગમાંહે ન બોલાવિયે, જે અતિધણી હોયે પ્રીત રે;
 નયણતણાં ત્યાં ચાળા કરવા, નહિ ચતુરની રીત રે,
 એક વૃન્દાવન દાણી યદ્ય બેઠા, ખીજું સહુને કરો ત્યાં આજરે;
 એ તો લક્ષણ નહિ કાંઈ રૂડાં, સાંભળશે ભૂપાળ રે.

૧૨ ધણીઆતાં-ધણીવાળાં. વેદતણો વહેવાર-વેદ એમ કહે છે, ૧૬ અંતર્યામી-
 અંતરમાં રહેલો હવ. પાઠાંતર ૧ પ્ર. ૨ ઠગનો જોઈયે કામ; ૨ પ્ર-૨ વિરામ.
 ૩ પ્ર. ૧ મોહન, ૪ પ્ર. ૧ નયણતણા ચાળા જે કરો.

હું તો વા'લા માટે કહું છું, દાઝે છે રમાઈ મન રે,
જાણું રખે ભૂડો કહે તમને, સુંદર શ્યામલ રે તન રે.

રાં ૫

આજ જવા દો મને, વળી મળશું એક દાર રે;

હું તો દાસી છું તમારી, ભાલણપ્રભુ મુરાર રે.

રાં ૬

પદ ૧૨૩ રાગ ગાડી.

જાણ્યો નંદતો ગોવાળિયો રે, તું શાનું માગે દાણ;

જે તું આવે આમડું દુકડો રે, તને કંસરાયની આણ. જાણ્યો ૧

ઘેર જઈ પૂછો માતને રે, હાથ વેચતી કાલ;

દાણી થઈને વનમાં રહ્યો રે, તું કોનીય શીખ્યો ચાલ. જાં ૨

ખાંપણ ઉપર પાઘડી રે, તારાં ચણીઆળાં લોચન;

કરમાંહે સુંદર લાકડી રે, મીઠડાં વહે વચન. જાં ૩

અંગ મ મોડીશ આપણું રે, તું મીટડી રાખે દાર;

ચંચલ આળા તે શા કરે રે, હું તે વા'લી નહિ નાર. જાં ૪

મેં તો નિર્મળ સાંભળ્યો રે, વસતો ધન્દાવન;

ભામર ભોળી મ જાણુશો રે, અતિ કંઠણ છે મારું મન. જાં ૫

દીકડે મારગ ચાલિયે રે, ગોવાળિયા લઈ સાથ;

છેલપણું નવ કીજિયે રે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ. જાં ૬

પદ ૧૨૪ રાગ ગાડી.

ઉભી રહેને આહિરડી રે, તું ખોલતી વાંદા ખોલ;

તારી આંખ મેં આલખી રે, અવર નહિ કો તોલ; ઉભી ૧

મારગ છોડી અખોલડો રે, હોંડતી મોડામોડ;

શેરી સાઈ જોઈ ચાલિયે રે, ઘેર કંઈડો હોયે જોડ. ઉં ૨

સતી સામું નવ ઉચ્ચરે રે, તે તો નીચું જોઈને જાય;

પુરૂષ પપરથી વેગળી રે, આક્રિયે આળખાય. ઉં ૩

પદ ૧૨૩-૧ દુકડો-ચારો. ૫ ભામર-ભામળ, શીશ અથવા ભામિની, સ્ત્રી. ૨ મોડામોડ-સન્મુખ. ૧ પ્ર-૧ અતિ ૨ પ્ર. ૨ વર્ણ. ૩ પ્ર. ૨ જે તું આવશે દુકડો ૪ પ્ર. ૧ ક્યાંની. ૫ પ્ર-૧ તથા ૨ માં પીયારાથી.

આણી વાટે ક્યાં આવિયાં રે, ભૂલ્યો સઘલો સાથ;
 મુરલી મધુરીએ મોહિયાં રે, કપટ કીધું તેં નાથ. જાન ૪
 દાણ લાગે આ દામતું રે, નથી કંસનો લાગ;
 અણપ્રીછે કો આવે નહિ રે, આવે તો મારે ભાગ્ય. ઉં ૫
 આવતાં આવ્યાં જો કામિની રે, તો જો માણું તે આપ;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી રે, અંતર આણી સ્થાપ. ઉં ૬

પદ ૧૨૫ રાગ કલ્યાણ.

એણીવાટે નવ જઈયે જાઈ, નંદકુંવર કરે આજ ધણી;
 રહે છે વંસીવટ મોહે, માંડી છે અતિશે ધિંગાઈ. એણી ૧
 કંસરાયને મન ન આણે, જલિયા થયા છે એ જો ભાઈ;
 ગોવર્દન ગિરિ ધરિયો ગાટે, વાધી છે એની વડાઈ. એ ૨
 રાધા તું તો રૂપે રૂડી, તેવી હોજ્યાની ચતુરાઈ;
 તને દેખીને મનમોહન, જ્યાં ત્યાંથી આવે ઉભાઈ. એ ૩
 ઝગડો માંડીને તે રાખે, દાણ લીધા તણી સળાઈ;
 તું તો ટાંકે દૂધ ન આપે, ક્યાં તું વડા ગોપની જાઈ. એ ૪
 હરિ તો ખીજા કોતું ન પીએ, તારામાં એવી શી મીઠાઈ;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથની, એણી વાટે નહિ વડાઈ. એ ૫

પદ ૧૨૬ રાગ કલ્યાણ.

રાધા કહે હું આગળ થાઉં, તમો સહ પાછળથી આવો;
 વંસીવટ પાસે પલાઈ. રાધા ૧
 શું કરશે કહાનજી મને, હું વૃષભાનસુતા કહેવાઉં;
 દાણ માગવા જો આવે તો, કોટિક ઉત્તર ઉપાઉં. રા ૨

૫ લાગ-લાગો, અણપ્રીછે-અજાણે. પદ ૧૨૫-૧ ધિંગાઈ-ધીંગાણું. તેજાન.
 ૩ મનમોહન-મનને મોહ પમાડનારો. ઉભઈ-ઉભટથી ધસી, દોડી. ૪ ટાંક-રોરનો. ૭૨
 મો ભાગ. જાઈ-પુત્રી. ૫ મીઠાઈ-મીઠાશ. પદ ૧૨૬-૧ પલાઈ-જાહે. ઉપાઉં-ઉત્પન્ન
 કરે, આપું. પા. પ્ર-૧ ભાલણપ્રભુ રાધવની જાણો, એણી વાટે નહિ ભલાઈ.

- ઝોશીઆળી નથી કાંઈ ઝેની, બલેંતો-પાણી ન પાઉં;
 એ ભાગી હું નથી ખીતી, કે વન ટાળીને જાઉં. ૨૧૦ ૩
- મારગ મેલી જે હીંડું તો, સાસરડે ક્યમ સમાઉં;
 દહાડી એને દૂધજ પાઉં તો, વણજે હું શું કમાઉં. ૨૧૦ ૪
- જેવો છે તેવો જાણું છું, તમ આગળ શા ગુણ ગાઉં;
 સુંહાલી થઈ એશું જે બોલું, તો સહિયરમાંહે ઠગાઉં. ૨૧૦ ૫
- સખપણુ મારે શું એ સાથે, કહો તેવા સમ ખાઉં;
 મીટ તણા મેલાવા માટે, ભાલણુપ્રભુ હાથ વેચાઉં. ૨૧૦ ૬

પદ ૧૨૭ રાગ પરજિયો.

- સુંદર શ્યામજી રે, એને મ કરશે આળ;
 અમને તો દોહલું લાગે છે, તમને દે છે ગાળ. સુંદર૦ ૧
- એ હવડાંની નવી આવી છે, નંદજીને નવ જાણે રે;
 રૂપ યૌવન ચતુરાઈનો, ગર્વ ઘણો મન આણે. સું૦ ૨
- દૂધ ભાવે તો પીઓ મારું, માખણુ ને દહિં ખાવો રે;
 જવા દોજી એહને (રે), મારા વાંલા સુખિયા થાઓ. સું૦ ૩
- એ છૂટે મોંએ બોલે છે, તમે રહો છો સાંખી રે;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી તે, કહેવા જેવી સાખી. સું૦ ૪

પદ ૧૨૮ રાગ ગાડી.

- દૂધ પીયો રે મને જવા દો, પ્રભુ શાને રાજો છો વન;
 એકલડી હું ક્યમ રહું રે, ધૂજે છે મારું તન. દૂધ૦ ૧
- મરડાશે કોમલ અંગુળી, પ્રભુ મેલો મારો હાથ;
 આગળથી હું અહિં આવી, પૂઠથી આવે સહિયરસાથ; દૂ૦ ૨
- દિવસે પરણ્યા પીયુ પાસે, જે હિમાં રહું નવ જાય;
 નંદજીના સમ અગગા રહો, તો પરશું ક્યમ બોલાય. દૂ૦ ૩

પતિ મારો ચતુર નથી, ન જાણે ભોગની રીતઃ તેણે હું પ્રીછું નહિ જે, 'પુરુષશુ' કેવી છે પ્રીત.	૬૦ ૪
જે રસ જાણે આખ્યો નહિ, તે શું જાણે તેહ; નયણ નચાવો છો ધણું, હું પ્રીછું નહિ કાંઈ એહ.	૬૦ ૫
તમ સરખું હોયે તેને વાહો, મેલોને મને આજ; બાલપણે એવું કીજિયે, જ્યમ આગળ વાધે લાજ.	૬૦ ૬
કાલ પિતા પરણાવશે, આવશે સુંદર નાર; પરથી ધર વસે નહિ, એ વેદતણા વિચાર.	૬૦ ૭
સુખ ટળે શરીરનું, જો પરશું લાગે મન; વાંચછું કાંઈ નવ પામિયે, દોહલા છે દુરિજન.	૬૦ ૮
ચતુર હશે તે જાણશે, ચતુરાઈની ઉપેર; મેં મન તમારું જોલખ્યું, યવસર આવજો ઘેર.	૬૦ ૯
હવડાં સહિયર આવશે, તે કરશે નવો વિચાર; વાત તણી વેળા પનથી, નહિ એકાંતજ ઠાર.	૬૦ ૧૦
મારગમાં ન બોલાવિયે, જાતા દેખે લોક; બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, તે આજ ચઢાવે ફોલ.	૬૦ ૧૧

*પદ ૧૨૯ રાગ પરજિયો.

ક્યમ જાશે એણી વાટે, કાનુડો ઉભો છે ઘાટે; ખોટી કરો છો શા માટે, લે છે વિણ સાટે; કહાન દાણ માગે રે, ૧	
એ તો છે કા મોટો દાણી, ન જાણે દૂધ તે પાણી. લાવો કાગળ છાપું આણી, હું ભોળી ક્યમ જાણી.	૬૦ ૨
ચંચલ તો ચક્ષુ ચલાવે, દાણ મિષે આધો આવે; તારું મહી મને ભાવે, ક્યમ જામશ હાવે.	૬૦ ૩

પદ ૧૨૯-૨ લાવો કાગળ-છાપું આણી-આ તરફ છાપેલો કાગળ-લેખ લાવો.
૧. પ્ર. ૨ પર પુરુષ. ૨ પ્ર. ૧ વહેવાર. ૩ પ્ર. ૨ રીત. ૪ પ્ર. ૨ ચવસરની જે પ્રીત. ૫ પ્ર-૧ કેહી. ૬-પ્ર. ૨ કેમ જાશે દાણ વિણ આવે. * આ પદ બીજા કવિનું જણાય છે.

આજ હું એકલડી દાખી, માથેથી મટુકી નાખી;
 માઈ મહી જોયું ચાખી, ^૧ ઉભી હું રાખી. ૬૦ ૪

હું ગઈ જશોદા પાસ, માવે મારી ઢોળી છાશ;
 ગારસનો કીધો નાશ, ^૨ માતા મને શી દો છો આશ. ૬૦ ૫

ગોવાળાશું બોલે વાણી, નિત્યે ભાંજી જાતી દાણી;
 એમ કહે છે શારંગપાણિ, કો મ કરશે કાણી. ૬૦ ૬

વિનતિ સુણો રે આજ, અમને જાવા દો મહારાજ;
 કંસનું છે ફૂડું રાજ્ય, ગંગાધર પ્રભુ ક્યમ ^૩ છાજ. ૬૦ ૭

પદ ૧૩૦ રાગ રામઝી.

કહાનજરે, મને શું કહો છો, શું કહો છો, સ્વામી શ્રીભગવાન;
 વડી વેલાની વનમાં રાખી, સુંદર શ્યામભવાન. મને ૦ ૧

નંદ જશોદાને જઈ પૂછો, નોથે દહિંતું દાણુ;
 નવો ચાલ કહો ક્યમ ચાલશે, તમે છો ચતુરસુજાણુ. મને ૦ ૨

મહી વેચવા અસુર થાયે, જાયે સહિયર સાથ;
 એકલડાં મેં ક્યમ રહેવાયે, મેલો મારો હાથ. મને ૦ ૩

ચાલ માંડી તમે અતિ ધણીરે, નહિ સાંખે ત્યાં કાચ;
 માથા ઉપર કંસ જાણશે, ^૪ નવનવું ક્યમ હોય. મને ૦ ૪

મારગ દુરિજન લોક દેખશે, કરશે નવો વિચાર;
 સાસુ નણદલ જેઠ જેઠાણી, દોહિયો છે ભરચાર. મને ૦ ૫

આટલા દિન સહુ અસન જાણતું, હવે થયા છો પ્રૌઢ;
 બાલપણું તોયે નવ છાંડો, સ્વામી ગરૂડાઈ. મને ૦ ૬

દૂધ દહિં જો લીધું જોઈયે, (તો) વિનય કરીને માગો;
 ભાલણપ્રભુને પ્રેમદા પામી, જન્મ મરણ ભે ભાગ્યો. મને ૦ ૭

૪ દાખી--દેખી--જોઈ. ૭ છાજ--ધટે. દીપે. નવ નવું--નવું નવું ૬ અસન--અજ્ઞાન (બાલક હોવાથી). ૧ પ્ર-૨ કાં હજી ઉભી મને રાખી. ૨ પ્ર-૨ તે દો છો તમે ત્રાસ તમે કેમ દો છો ત્રાસ ' એવો પાઠ હોત તો સાઈ. ૩ પ્ર-૨ જાને ૪ પ્ર-૧ નવ-નવ. પ્ર-૨ નવનવી.

પદ ૧૩૧ રાગ સામેરી.

તું તો ઠાડી રહે નાગર નારી, પંથ ગછ વારી; હમારો દાન લાગે રે, ૧
ખાલી દાન હમારો ભારી, તાકી રહ્યા ખારી; હમારો ૨

એ સુન વૃન્દાવન માંહે, વસુ રહે રહેત કાય;
ગોરસ દાન હમારડો, તો કાહે કરે કંસરાય. ૩

એ સુન સલોની ગોરડી, તું ભાજન નેક ઉતારી;
એ મહી ચાખન દીજિયે તો, પુન બધે અપારી. ૪

એ કુંજનિકુંજ સોહામનો, પુલી હે દ્રુમ વેલ;
શુક પીક અલિ ગાવહી, તહાં નાચત એકેકે દેલ. ૫

એ કીસલસે એલતહાં રચે, મહાહાથિની સુંદર રૂપ;
સુખ સખીકું દીજિયે, સુખ લી જાયે અનુપ. ૬

એ બિનતિ નહી છાંડીયે, જા ઉગે પશ્ચીમ દેશ;
કહાનો દાની મેં સુનો, વિષ્ણુદાસ વિશેષ. ૭

*પદ ૧૩૨ રાગ સામેરી.

ભોજે બયા બેહુ નીસરી રે, સખી યસુનાને ઘાટ;
મારગ જાતાં કહો માવજી રે, બેની ઝાલ્યો મારો હાથ. ૧

કહાનજી કોણે ઘેલા કીધા રે, ૨

... .. , હાય મૂકોજી મારા નાથ. ૩

જાતાં ને વળતાં કહો સુંદરી રે, નહિ આવે ખીજવાર; ૪

રાધા વારો વિકૂલ નંદનો રે, હું ઉત્તમ કુંવની નાર; ૫

માઝે વાયુ તો એ નવ કરે રે, એ નિત્યે પેધ્યો દાણ, ૬

ત્રેમ કરીને પૂછિયે રે, તારે શોરે બેધયે એ શણગાર, ૭

* આ પદ તુલક છે અને પ્રાસ પણ મળતા નથી તથા ખીજ પ્રતમાં નથી.

૫ શુક-પોપટ, પીક-કોકિલ. અલિ-બ્રમર.

- તારી નૌતમ દીસે લોખરી રે, તારા કમખાની કોણુ ભાત; ૮
- તારો હાર હીરે જડયો રે, તેનો શોરે ખેડો છે ગ્રથ;
- મારો ને તારો ને વેઢવું રે, તેમાં કોનો અનુપમં સાર. ૯
- તાઈં કાપડું ક્યા દેશતું રે, તેણે ભલીરે ભજી છે ભાત;
- તારા વિછિયડા પાય વાજતા રે, તેનો મેં નહોતો સાંભળ્યો સાદ. ૧૦
- તારી અંગુડી તો અલિનવી રે, મને કાઢીને દેખાડ; ૧૧
- જોયા વિના જવા નહિ દઈ રે, ફેકટની શી લાજ. ૧૨
- મન તલપે છે માહરૂં રે,
- ટીલી કીધી છે તેખની રે, શોભતી કીધી છે આડ. ૧૩
- મીડી ને મન ભાવતી રે, એવી દીસતી રંગ વિશાળ;
- ચતુરા ચાલ તું ચાલતી રે, હીંડતી મોડામોડ. ૧૪
- અંગ નચાવતી તાહરૂં રે, તે તો મને જોવાનો કોડ;
- ગોરસ તાઈં ગોલણી રે, મને આપનાં રેખ લગાર. ૧૫
- આખ્યા વિના જવા નહિ દઈ રે, ફેકટની શી લાજ;
- જે ઇચ્છા આવે તારા મન વિષેરે, તો ચઢાવ્યાતું મારે શીશ. ૧૬
- , હું તો એવાં ઉપાડીશ વીસ.
- વિકૂલજીને ઘેર હું ગઈ રે, વાંલા કહિયે જાઠશ ઘેર. ૧૭
- મારી નણુદી તો નિત્યે ડોરે રે, મને ફેકટ દેશે આલ;
- ક્યા દેશતું તાઈં કાપડું રે, એવો ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ. ૧૮

પદ ૧૩૩ રાગ સામેરી.

વૃન્દાવનની વાટે, કહાનજી ઉભા છે ઘાટે;
માયે મંહીની ગોલી, આવી ગોપિકાની ટોળા. ૧

હાલ.

ટોળા આવી ગોપિકાની, યુગ્મ રાધા મુંદરી;
નંદનંદન હાસ્ય કરતે, જોષિયા આડે ધરી. ૨

કમલલોચન કહે વાણી, અગલા તું આવી બહી;	
અવરતું મહી પીધું છે, તું રહી છું એકલી.	૩
ઘણું થાઇશ ઘાદુધ, મેં જાણી તારી ચાતુરી;	
આજ પય તારું પીધું તો, પ્રતિજ્ઞા મારી ખરી.	૪
મન તલપે માહરું તું, આણે મારગ આવતી;	
અવરને ઉપદેશ દઇને, નવો પંથ ચલાવતી.	૫
દાણુ નાપે માહરું તું, ઘણે દિન હાથે ચઢી;	
આજ સર્વ જાણ્યું જે, એકલી આવી અહિં.	૬
રસ રાખી પ્રીછવો તો, સખી દ્રા જાણે નહિ;	
મન માને માહરું તો, તને જવા દઉં સહી.	૭
ચતુર હોય તે એક ચિત્તે, બાંધી મૂઢીએ કરે;	
લાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, જેમ પ્રીત રીતે ઉચ્ચરે.	૮

પદ ૧૩૪ રાગ સામેરી.

નારી નયણુ નચાવે, અંતર ભે નવ આવે;	
મમે કહે મૃગનયણી, પ્રેમે વટે પીકવેણી.	૧

હાળ.

પીકવેણી મર્મ જોલે, અલગો રહે રે જોવાળિયા;	
તું સરખાને દાણુ આપું, અમો નહિ તે વાલિયા.	૨
જાણું છું તું જેવો છે, વાત તારી મેં લહી;	
વડાઇ શી કરો છો, પોતાની જીજ્ઞાસે કહી.	૩
ગાય ચારો નંદની તો, દાણી તું કોણે કર્યો;	
ચોરીને દૂધ દહિં ખાતો, પીયારે તું ઉચ્ચર્યો.	૪

૨ જોષ્ટિકા--(સં. ચષ્ટિકા) લાકડી. ૪ પદ ૧૩૪, ૧ પીકવેણી--કોકિલના જેવી શબ્દવાળી. ૨ વાળીયા--તેના જેવાના અર્થમાં. ૧. પ્ર. ૧. દાણુ ભાંજતી માહરું, ને ઘણા દિન થયા હક ચઢી; આજ સર્વે જાણ્યો જે, એકલું આપું ચઢી. ૨ પ્ર. ૨. જેમ પ્રીત હોય તેમ ઉચ્ચરે.

માગતું તો માનશું, ને ગર્વ દેશે આણવો,
 અલૂરાઈ કરો થોડી, કંસ રાજ જાણવો. ૫
 તમે અતુરાઈ (શું) કરો છો, સખી જોતાં અતિ ઘણી;
 તમારાથી એક વિધા, આજ હું અધિકી ભણી. ૬
 ખીલાવો તે ખીજને, જે ભોળા હોયે ભામિની;
 તમચક્રી હું અધિક છું રે, કુટિલ વિધા કામિની ૭
 ખીલે તે તો ખજે આપે, ખીક મારે છે કરી;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથને, કહે પ્રીતિ રીતે મન વસી.

પદ ૧૩૫ રાગ સામેરી.

હરજી કહે એમ વાણી, જેવી છે તેવી જાણી;
 વચન કહું છું છેલ્લું, વિણ લીધે નવ મેલું. ૧

ઢાળ.

લીધા વિણ મેલું નહિ, જે બાપ તારો આવશે;
 પેદાણુ છે જે બલ કરીને, મુજ આગળ મૂકાવશે. ૨
 દૂધ દહિં નવનિત ઉત્તમ, ગોપિકા આપે બહુ;
 આરોગે ગોવાળિયા તે, ગોકુલમાં જાણે સહુ. ૩
 પીયુ તારો શુંય કરશે, લાગતું લેશું અહિં;
 રપાસે પૂછો પ્રેમદાને, આપ્યાવિના જાશે કહિં. ૪
 ધ્વજા દિન થયાં ભાગી જતાં, આજ મુજ માટે પડી;
 સમલા દિનતું લઉં વાળી, યતન કરતાં જે જડી. ૫
 શ્રમ શું મુજ ફાંક થાશે, દિવસ પ્રત્યે જે કરું.
 આણી વાટે ઉતરે તો, મન જમાને તે કરું. ૬

૫ અલૂરાઈ-હુલ્લાઈ. ૪ લાગતું-લાગત-લાગો. પ્રેમદા-યુવાન સ્ત્રી. ૧ પ્ર-૨ એહવો કોણુ છે જે બળ કરી મૂકાવશે. ૨ પ્ર-૨ જાણો. ૩ પ્ર-૨ ઘણા દિન (થી) ભાગી જાતી. ૪ પ્ર-૨ આપે તે હરું. ૩ પ્ર. ૨ પ્રીત રીત મનમાં વસી.

શુભરાત્રી સાહિત્ય પરિષદ મેં પ્રાપ્ત
 અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૦

રાવ કર જઈ કંસ આગળ, શું કરશે તે મુજને;
સહી કરીને જાણુજે જે, જવા દઉં નહિ તુજને. ૭

સંતોષો તમે થોડું આપી, (પછે) જાઓ રીતશું;
ભાવણપ્રભુ રઘુનાથજી, કરજ માઈ પ્રીતશું. ૮

પદ ૧૩૬ રાગ સામેરી.

ખીજ સખી કહે બાધ, તમે ચરણે લાગો ધાધ;
બોલ પ્રભુનો થાપો, થોડું ઘણું કાંઈ આપો. ૧

ઢાળ.

પથોડુંશું રસ કરીને આપો, નંદકુંવર લાડકો;
કેટલુંએક કહાન પીશે, ભરી મેલો વાડકો. ૨

માતા તારી રીસ નહિ કરે, અમો સાક્ષ દધને થાપશું;
એમ કરતાં કોપશે તો, અમો બમણું આપશું. ૩

હઠ કરે છે કૃષ્ણજી તો, વચન એતું પાળિયે;
શ્યામસુંદર પ્રાણુ માગે, તોએ ઉત્તર નવ વાળિયે. ૪

રાધા કહે હું તે નહિ જે, હઠ ચઢે આપું રતિ;
સોડ ભલાંઈ શી કરો છો, પીયારે થાવું સતી. ૫

મારે બાપને ઘેર ઘણા યાચક, આવે પય પીએ સદા;
કરગરીને કૃષ્ણ માગે, તો હું (પય) પાઉં મુદા. ૬

ખીજે તે તો બલે આપે, ખીક મારે છે કશી;
વિનય કરીને પ્રાર્થે તો, દૂધ દહિં પાઉં હસી. ૭

પ્રીતે કોટિક કામ થાયે, મન જો માને ખંડ;
ભાવણપ્રભુ રઘુનાથજી, હું એક ચિત્તે અનુસરું. ૮

૭ રાવ-કૃષિયાદ. સહી કરીને-નિશ્ચય કરીને. પદ ૧૩૬-૨ રસ-પ્રીતિ. ૩ સાક્ષ-સાક્ષી. થાપશું-પુછિ આપશું. સોડ-છોડ. પીયારે-પરાયે, બલ કરીને. ૬ પ્રાર્થે-(સં. પ્ર + અર્થ) પ્રાર્થના કરે. પદ ૫ થોડું સરજું કરી આપો. ૧ પ્ર ૨ આપું.

પદ ૧૩૭ રાગ સામેરી.

ભેદ સખી કહે રે ભાગો, યાચક યધ હરિ ભાગો;
તો એ આપશે નારી, હઠભરાણી ભારી.

૧

હાળ.

હઠભરાણી ભામિની, એ આંટે આવી નવ ટળે;
ખીજની ને એની કહો, વાત સરખી ક્યમ મળે.

૨

વૃષભાનકુંવરી લાડકી, એ રૂપ યૌવન મદભરી;
મન એતું રાખિયે, કૃષ્ણજી ભાગો કરગરી.

૩

શ્યામસુંદર હરયા ત્યારે, વચન શ્યામાનાં સુણી;
કેશવજીએ કર જોડિયા ને, પ્રીત વાધી અતિ ઘણી.

૪

આજ્ઞાકારી તાહરો તું, જ્યમ રાખે ત્યમ રહું;
જાનવાતું શું ગળું, તુજ મન માને તે કહું.

૫

૧યાચક જાણી તાહરો, સંદેહ સધજો જે હર્યો;
સ્નેહ સાચો જાણજે, અવતાર આણે અવતર્યો.

૬

સ્નેહ જાણી પ્રેમ આણી, પાણિએ પાયુ ગ્રહું;
મનતું જળ માનિની, તે દૂધથી અધિકું થયું.

૭

એણીપેરે થયાં એક રસ, ચિત્ત બેહતું થયું ભલું;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથશું, જ્યમ રતન કુંદનશું મળ્યું.

૮

પદ ૧૩૮ રાગ ગોડી.

ઘેલી યધ રે કામિની, તું શા માટે રીસાવીજ;

ધર સ્વજન લજ્જા તજીને, જેને કાજે આવી; હઠ ન કીજેજી. ૧

અતુરપણું ભલું તાહરું, નંદકુંવર વશ કીધોજ;

લાવો માનુષ દેહનો, તે સધજો તે લીધો.

હઠ ૨

- ધણીએ વશ છે એહને, પાણુ કોને વશ નહિ એહછુ;
તે તારે ચરણે લાગે છે, અંતર આણી નેહ. ૬૦ ૩
- એ શું રસણુડાં લઇને, ગોઠ કોણુશું કરશેછુ;
હેહું વિરહે જે દાઝશે, ઝૂરી ઝૂરી મરશે. ૬૦ ૪
- એવો ખીજો કોઇ નથી, જાંતાં પાતક હરશેછુ;
તને રીસાવી જાણીને, દુરિજનનાં મન ઠરશે. ૬૦ ૫
- માન તો થોડું ભહું, ધણું કરે સુખ જાયછુ;
એ વિન આનંદ ઉપજે, એવો ખીજો નથી ઉપાય. ૬૦ ૬
- સાચું કહું છું તુજને, અતિ તાણતાં તૂટેછુ;
હીરતણી જે ગાંઠડી, છેદી નાખે છૂટે. ૬૦ ૭
- સામું જોઇ કોશું કરશે, નયનતણા અતિ ચાળાછુ;
તેણે મન માન્યું નહિ, જેની કોટે ધાલી માળા. ૬૦ ૮
- વાંલાશું વઢિયે નહિ, સાચી એ ચતુરાઇછુ;
જેને તન મન સાંપિયું, તેશું કરી ઠગાઇ. ૬૦ ૯
- ચાર દહાડા યૌવનના તે, કાલ વહીને જશેછુ;
હસવું રમવું નહિ ગમે, જરા જ્યારે થાશે. ૬૦ ૧૦
- તે કાયા શું કીજિયે, (જે) વાંલાથી રહે અસંગીછુ;
નિમેષમાત્ર નવ મેલિયે, જે પ્રીત ધરથી વળગી. ૬૦ ૧૧
- જેને વશ સંસાર સધલો, તે તુજ આગળ નાચેછુ;
વેદ જે રીઝે નહિ, તે તારી ગાળે રાચે. ૬૦ ૧૨
- સ્વપ્નમાંહે પામે નહિ, જેને શુક્રદેવ સરખા ચોગીછુ;
તે તારી પ્રીતે થયો છે, આણે જન્મે ભોગી. ૬૦ ૧૩
- પૂર્વજન્મ પ્રતાપથી તું, પુન્યે કરી પામીછુ;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાય એવો, કયમ થયો છે કામી. ૬૦ ૧૪

પદ ૧૩૯ રાગ મલાર.

આવણુ આવ્યો રે સજની, પીયુ વિના નવ જાયે રજની. ૧

૪ રસણુડાં લઇને-(સં. રોષ-રસણુ)-રીસાઈને. ગોઠ-(સં. ગોઠી) છાની
વાત. ૧૦ જરા-વૃધાવસ્થ ૧૧ ધરથી-પહેલેથી.

શ્યામસુંદર તો નાવ્યારે બાધ, લાંપટ સાથે શી (રે) સગાઇ.	૨
તેને તો ત્યાં ઘણીએ મળશે, હૈડું માડું વિરહે બળશે.	૩
બપૈયો પીયુ પીયુ પોકારે, મન્મથ પાંચે બાણે મારે.	૪
વિનલડીતણા ઝબકારા, મારા મનડાતણા અંગારા.	૫
કાચે નહિ જે એને વારે, કાયા મારી અમૃત કારે.	૬
મોર બોલે છે ત્યાં એ પાપી, સધલે મળીને હું સંતાપી.	૭
વેલી કેવડો જામ જુમ, કુલ તણે ગધે હું મૂમ.	૮
એ સધલાં વા'લાં લાગે, રમિયે જ્યમ રમતાં આગે.	૯
વૃન્દાવનમાંહે હરિ સાથે, કુલ વીણિયે વળગી હાયે.	૧૦
હરજી હાર ગુંથીને પહેરાવે, તો મુને મોર એ નાયતો બાવે.	૧૧
કારાં લાગે કાયા કાંપે, સુંદર વર હૃદયશું ચાંપે.	૧૨
વિરહિણીને વરસે તે બળતું, ઝો'લાતું નવ દીસે વળતું.	૧૩
વરસાલો વા'લો ત્યાં તેને, વશ હોય મનમાન્યો જેને.	૧૪
કો છે જે નંદ સુતને લાવે, મારા દેહનો તાપ સમાવે.	૧૫
અથવા મારા ચિત્તને બાળે, પીતાંમરશું પ્રીતજ ટાળે.	૧૬
તેણે કરી હું ઘણી વગૂતી, એકે દિન સુખે નવ સૂતી.	૧૭
વિરહે જે મરવું તે વાડ, આશા જૂઠી આવ્યા સાડ.	૧૮
ત્યાં તો ચાલીને ન જવાયે, એવાં નિર્લજ કયમ થવાયે.	૧૯
બાલણુપ્રભુ રાખે કે ન રાખે, જેને ચાલ્યું સીતા પાખે.	૨૦
તેને તો પણ બીજી નહોતી, એને ઘણીએ છે રે પનોતી.	૨૧

પદ ૧૪૦ રાગ પરજિયો.

સજની ત્યાં મને લાઇ ચાલ, જ્યાં જગજીવન નંદનો લાલ;	
વા'લો વાય છે વેણુ રસાલ, તેણે હું લોભાઇ રે.	૧
હરિવિન આતુર માડું અંગ, કહિં એ દેખીશ રૂપ ત્રિભંગ;	
મને સામલિયાનો સંગ, રહી શકું નહિ રે.	૨

૧૪ વરસાલો-વરસાદ-૧૭ વગૂતિ-વગોવાઈ, ૨૧ પનોતી-ભાગ્યવાળી સ્ત્રી.
પદ ૧૪૦-૨ ત્રિભંગ-ત્રણ જગ્યાએથી વળેલું,

- ધણીએ વશ છે એહને, પણ કોને વશ નહિ એહથ;
તે તારે ચરણે લાગે છે, અંતર આણી નેહ. ૬૦ ૩
- એ શું રસણુડાં લઇને, ગોઠ કોણશું કરશેાથ;
હુંદું વિરહે જે દાઝશે, ઝૂરી ઝૂરી મરશેા. ૬૦ ૪
- એવો ખીજો કોઇ નથી, બેતાં પાતક હરશેાથ;
તને રીસાવી જાણીને, દુરિજનનાં મન ઠરશે. ૬૦ ૫
- માન તો થોડું ભલું, ધણું કરે સુખ જાયથ;
એ વિન આનંદ ઉપજે, એવો ખીજો નથી ઉપાય. ૬૦ ૬
- સાચું કહું છું તુજને, અતિ તાણતાં તૂટેથ;
હીરતણી જે ગાંઠડી, છેદી નાખે છૂટે. ૬૦ ૭
- સામું જોઇ કોશું કરશેા, નયનતણા અતિ આજાથ;
તેણે મન માન્યું નહિ, જેની કોટે ઘાલી માજા. ૬૦ ૮
- વાંલાશું વઢિયે નહિ, સાચી એ ચતુરાઇથ;
જેને તન મન સોંપિયું, તેશું કશી ઠગાઇ. ૬૦ ૯
- ચાર દહાડા યૌવનના તે, કાલ વહીને જશેાથ;
હસવું રમવું નહિ ગમે, જરા જ્યારે થાશે. ૬૦ ૧૦
- તે કાયા શું કીજિયે, (જે) વાંલાથી રહે અજગીથ;
નિમેષમાત્ર નવ મેલિયે, જે પ્રીત ધરથી વળગી. ૬૦ ૧૧
- જેને વશ સંસાર સધલો, તે તુજ આગળ નાચેથ;
વેદ જે રીઝે નહિ, તે તારી ગાળે રાયે. ૬૦ ૧૨
- સ્વપ્નમાંહે પામે નહિ, જેને શુક્રેવ સરખા યોગીથ;
તે તારી પ્રીતે થયો છે, આણે જન્મે ભોગી. ૬૦ ૧૩
- પૂર્વજન્મ પ્રતાપથી તું, પુન્યે કરી પામીથ;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ એવો, કમ થયો છે કામી. ૬૦ ૧૪

પદ ૧૩૯ રાગ મલાર.

આવણુ આવ્યો રૈ સજની, પીયુ વિના નવ જાયે રજની. ૧

૪ રસણુડાં લઇને-(સં. રેખ-રસણુ)-રીસાઈને. ગોઠ-(સં. ગોઠી) છાની
વાત. ૧૦ જરા-વૃધાવરથ ૧૧ ધરથી-પહેલેથી.

શ્યામસુંદર તો નાવ્યારે બાઇ, લંપટ સાથે શી (રે) સગાઇ.	૨
તેને તો ત્યાં ઘણીએ મળશે, હૈહું માઈં વિરહે બળશે.	૩
બપૈયો પીયુ પીયુ પોકારે, મનમય પાંચે બાણે મારે.	૪
વિજલડીતણા ઝળકારા, મારા મનકાતણા અંગારા.	૫
કાચે નહિ જે એને વારે, કાયા મારી અમૃત કારે.	૬
મોર બોલે છે ત્યાં એ પાપી, સધલે મળીને હું સંતાપી.	૭
વેલી કેવડો જાઇ જુઇ, કુલ તણે ગંધે હું મૂઇ.	૮
એ સધલાં વા'લાં લાગે, રમિયે જ્યમ રમતાં આગે.	૯
વૃન્દાવનમાંહે હરિ સાથે, કુલ વીણિયે વળગી હાયે.	૧૦
હરજી હાર ગુથીને પહેરાવે, તો મુને મોર એ નાચતો બાવે.	૧૧
ફેરાં લાગે કાયા કાંપે, સુંદર વર હૃદયશું ચાંપે.	૧૨
વિરહિણીને વરસે તે બળતું, ઓ'લાતું નવ દીસે વળતું.	૧૩
વરસાલો વા'લો ત્યાં તેને, વશ હોય મનમાન્યો જેને.	૧૪
કા છે જે નંદ સુતને લાવે, મારા દેહનો તાપ સમાવે.	૧૫
અથવા મારા ચિત્તને બાળે, પીતાંબરશું પ્રીતજ ટાળે.	૧૬
તેણે કરી હું ઘણી વગૂતી, એકે દિન સુખે નવ સૂતી.	૧૭
વિરહે જે મરવું તે વાઈ, આશા જૂડી આવ્યા સાઈ.	૧૮
ત્યાં તો ચાલીને ન જવાયે, એવાં નિર્લજ ક્યમ થવાયે.	૧૯
બાલણપ્રભુ રાખે કે ન રાખે, જેને ચાલ્યું સીતા પાખે.	૨૦
તેને તો પણ બીજી નહોતી, એને ઘણીએ છે રે પનોતી.	૨૧

પદ ૧૪૦ રાગ પરજિયો.

સજની ત્યાં મને લઇ ચાલ, જ્યાં જગજીવન નંદનો લાલ;	
વા'લો વાય છે વેણુ રસાલ, તેણે હું લોભાઇરે.	૧
હરિવિન આતુર માઈં અંગ, કહિં એ દેખીશ રૂપ ત્રિભંગ;	
મને સામલિયાનો સંગ, રહી શકું નહિ રે.	૨

હરિવિન આતુર અંદ્રયકોર, જ્યમ ચક્ર અહર્નિશ ભોર;
ત્યમ મને વા'લા નંદકિશોર, હરિવિન હું મૂઢ રે.

જો હું દેખું દેવ મુરારિ, તો હું રાખું હેડે ધારી;
મારું તનમન સોંપું વારી, અલગી રહું નહિ રે.

પ્રભુ મને શાને સાહી હાય, તો કાં વિસારો જહુનાય;
હવે તેડો મને સાય, કાણુ યુગ યમ રહ્યો રે.

સખી મેં હવે મેલ્યું માન, કો દેખાડો મને કહાન;
ઝોટલું દીજે જીવિતદાન, તો તું સાચી સહી રે.

હૂતી કહે સુંદર સ્યામ, પ્રેમદાને અંગે ઉપજ્યો કામ;
પ્રભુજી વૃન્દાવન છે આમ, ત્યહીં રાધા ગમ રે.

હરિ ત્યાં રંગે રમિયા રાસ, પ્રેમદાના મનની પૂરી આસ;
ઐ ગુણ ગાય અતુરાંદાસ, પણ ન શકે ક્લી રે.

પદ ૧૪૧ રાગ ગુજરી.

કૌસ્તુભમાં નિજરૂપ, દેખી રીસાવી પ્યારી;
જાણ્યું ખોળામાં ખેડી છે, મુજ સરખી (કો) નારી, દેખી રીસાવી પ્યારી. ૧

હૂતીને ત્યાં ગાળ દે છે, તું તો ધૂતારી;
મને શાને તેડી આવી, ઐ તો વ્યભિચારી. દે० ૨

મધ્ય નાયિકા સાન કરીને, યુદ્ધિ કહી સારી;
કંઠયકી કેશવજી મેલો, મહામણિ ઉતારી. દે० ૩

રાધાએ ત્યાં નારી ન દીડી, દીકા કંસારિ;
ભાલણપ્રભુ રાધવશું વાધી, પ્રીત અતિ ભારી. દે० ૪

પદ ૧૪૨ રાગ ધનાશ્રી.

વાંસલડી વાગિને વા'લે ભોળવી રે, તેડી મને વૃન્દાવન સુઝાર હો;
નયણાના આળા કીધા અતિ ધણુરે, તેણે મારું મનડું ન રહ્યું ઠાર હો. વાં० ૧

અતુરાઈ દેખીને હું થેલી યમરે, વંશ યાતાં એક કાણુ ન લાગી વાર હો;
તન મન રે સંજની એને સોંપિયુરે, પટંતરો કાંઈ રહ્યો નહિ લગાર હો. વાં० ૨

સતીપણું રેલાણું એના રૂપમારે, ન જાણિયે તે કાંય થયો વિકાર હો;
 લજ્જા તે દુઃખતણી ક્યહિંએ ગધરે, પાપ મુન્યનો વિસરિયો વિચાર હો. વાં ૩
 જાણું ને આજે મેં જુગ છતિયોરે, મિત્ર થયો મારો નંદકુમાર હો,
 એવો તે નર બીજો કો નથીરે, ન જાણિયે શું મનમથનો આવતાર હો. વાં ૪
 હર્ષ હો હેડામાંહે રહેતો નથી (રે), ઉઘટીને આવે છે કાંઈ બહાર હો;
 છાની રે વાત તે મારા મનતણીરે, તે તુજ આગળ મેં કહી વિસ્તાર હો. વાં ૫
 હરજી મારે વશ રહેશે સર્વદારે, માનુષ દેહનું જીવ પામી સંસાર હો;
 મનનો હો વાંદો મારે એ મળ્યોરે, ભાલણપ્રભુ જે વેદેહીમર્તાર હો. વાં ૬

પદ ૧૪૩ રાગ મલાર.

સામું જોરે સુંદરી, વિજલડી (રી) જળુકરે;
 મેઘ અંધારી આવિયો, હળવે હળવે ટપકે, રીસાબ્યાં રહિયે નહિરે. ૧
 રીસાબ્યાં રહિયે નહિરે, વાંલા શુરે ઘેલી (રે);
 શાને કાજે સુંદરી તેં, પ્રીતજ કીધી પહેલી. રીસાં ૨
 બપૈયો પીયુ પીયુ કહીને, ઘાટે સાદે પુકારે (રે);
 માન કરે (ને) મિત્રશું, તે સ્ત્રીને (એ વારે). રીં ૩
 ઘણાં રે દિવસનાં રૂસણાં, (તે) ભાદરવે ભાજે (રે);
 હૈકું કાટે વિરહિણી, જે વારે ધન ગાજે. રીં ૪
 મનમથ વેધે મનને, કેવડાને કાંટે (રે);
 આણે દહાડે ક્યમ ચાલશે, વાંલાશું આટે. રીં ૫
 મોર કરે ટહુકડા ને, મેહેકે છે જાતિ (રે);
 પ્રાણુ જઈ પીયુને મળે, માનિની મદમાતી. રીં ૬
 કદાચ પરણ્યા વિના સરે, મન વાળીને રાખે (રે);
 એક ઘડી ચાલે નહિ, રે મનમાન્યા પાખે. રીં ૭
 કહ્યું માનરે માનિની, (વહી) જાયે છે રજની (રે);
 ગયો અવસર આવે નહિ, સુખનો ત્યાં સજની. રીં ૮
 સેજ રચી છે ફુલની રે, ત્યાંહિ સુંદર સ્થામે (રે);
 તોરે કાજે સુંદરી, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામે. રીં ૯

પદ ૧૪૪ રાગ ધનાશ્રી.

આવ સખી હતાવળી, માનિની વિલંબ ન કીજે છ;	આં ૧
નંદકુંવર તારે વિરહ કરે છે, હરિને દુખ નવ દીજે.	
જે ઘડી જાયે તે આવે નહિ, સુંદર નવ ચાવનતી (છ);	
છવ્યાતું તેા એહજ રણ જે, આશા પહોંચે મનની.	આં ૨
તે કાયા શું કીજિયે જે, હરિને ભોગ ન આવે (છ);	
ધન્ય ધન્ય દહાડો આજનો, જે સુંદર વર ખોલાવે.	આં ૩
ક્રોધિક છે ત્યાં કામિની, જે તનનો તાપ સમાવે (છ);	
શું કીજે જે મોહનને મન, તું વિન અવર ન ભાવે.	આં ૪
જે દહાડાની તું મળી, કાંઈ એક કામણ કીધું (છ);	
નયણાંને આળે કરી, એનું મન હરીને લીધું.	આં ૫
ચૌદ લુવન નિહાલતાં, પણ એવો નર ક્યાં મળશે (છ);	
મૂરખ સાથે ગોઠ કરતાં, ક્ષણ ક્ષણ હેડું બળશે.	આં ૬
વનમાં ચપો પુલિયો, ભ્રમરે ત્યાં ન જવાય (છ);	
અર્થ કોને આવે નહિ, તે આશ્રિયે કરમાય.	આં ૭
ધન્ય ધન્ય તારી દેહડી, જે અડશે હરિનો હાથ (છ);	
પુન્ય વિના પાછ ક્યમ મળે, લાલણપ્રભુ રચુનાય.	આં ૮

પદ ૧૪૫ રાગ ધનાશ્રી.

નારે પાછ નહિ આવું, મેં વાત એની જાણીરે;	
લોળવવાને પ્રથમ ખોલે, મીઠી એવી વાણીરે.	નાં ૧
આજ કહું છું પહેલું તને, પ્રથમ થઈ હું લોળીરે;	
મેં જાણ્યું જે હું એકજ છું, પણ એને પૂઠે ટાળીરે.	નાં ૨
દોષ કોને દીજિયે, એ સતુર થકી થઈ કાચીરે;	
એવો લંપટ જાણ્યો નહિ, મેં પ્રીત કરી ત્યાં સાચીરે.	નાં ૩

૧ પા. પ્ર. ૧ લોળવવાને પહેલું જોડ્યા, મીઠી મધુરી વાણીરે. ૨ પ્ર. મેં જાણ્યું જે હું થ છું પણ, ૩ પ્ર. ૨ જો. ૪ પ્ર. ૧ કાચીરે.

ગુણુ અવગુણુ જોએ નહિ, નવલાં દેખી રાચેરે;	
૧રાસમંડલ માંહે મેં દીકું, બહુ નારી સંગ નાચેરે.	નાં ૪
વાંક નથી કાંઈ માહરો, વાંસલડિએ વાહીરે;	
વશ થાતાં કાંઈ વાર ન લાગી, ઘણુંએ હતી ડાહીરે.	નાં ૫
શક નાયકશું પ્રીત કરી, શીખામણુ એ લાગીરે;	
પેહલી તૃષ્ણા હતી મુજને, તે રલાલય ત્યાં ભાગીરે.	નાં ૬
તે ચતુરને શું કીજિયે, કાણુ કાણુ જુએ રંગરે;	
જેવો તેવો તે ભણો, જે સદાય એકે ૩ અંગરે.	નાં ૭
તું જાણે શું ૪ એહને, જેણે માર્યો રાવણુ રાણોરે;	
મનહું માઈ જાણે છે જે, ભાલણુપ્રભુ પલટાણોરે.	નાં ૮

પદ ૧૪૬ રાગ કલ્યાણ.

હડીલી હઠ ન કીજે, તું છે ચતુરા નારી;	
તારે વિરહે દુખ પામે છે, નંદકુંવર અતિ ભારી.	હ૦ ૧
સુંદરવર તારી વાટ જુએ છે, પુલની સેજ સમારી;	
ત્યાં આવી સંગમ સુખ પામે, મનશું જુઓ વિચારી.	હ૦ ૨
જેને પહેલું તનમન સોંપ્યું, દેખી કુંજવિહારી;	
તે પ્રીત રાખિયે રાધા, જેશું પેહેલું હારી.	હ૦ ૩
તું વિના તે ટળવળે છે, વનમાં દેવસુરારિ;	
તું તો રીસાવી બેડી છું, કાણુ પ્રકૃતિ તારી.	હ૦ ૪
આજ આવો પ્રભુની પાસે, ૬વાયા માનો મારી;	
ભાલણુપ્રભુ રાધવ વશ કીધો, આદિ પુરૂષ અવતારી.	હ૦ ૫

પદ ૧૪૭ રાગ કલ્યાણ.

હો વાંલા હું ક્યમ કરું, એ ખાલી વશ ન થાયે;	
પોતે આવી જો મનાવો, તો માનિની મનાયે.	હ૦ ૬

- કાટિ ઉપાય કરી હું યાદી, ઝોની રીસ ન જાયે;
 ન જાણિયે જે શું દુહવણ છે, તે કાણે નવ કલાયે. હોં ૨
- વિનય કરીને જો હું માણું, તો કહિણ સમ ખાયે,
 આવે નહિ ને આંસુ દાણે, તે દુખ ક્યમ ખમાયે. હોં ૩
- ખેલુની રાઠમાંહે ખેલુ જાણે, ત્રીજે નવ લહેવાયે;
 યુક્તિ કરી કરીને પ્રીછવું, અતેક કીધા ઉપાયે. હોં ૪
- વ્યંગ વચન ઝોવાં યોલે જે, દેવે નવ પ્રીછાયે;
 શક નાયક કહે નામ તમારું, ઉત્તર નવ દેવાયે. હોં ૫
- જાણિયે છે જે રંગ પ્રીતનો, વાંક વિના ન લજાયે;
 પોતાની ધરજાએ કીધી, તે તો ક્યમ મૂકાયે. હોં ૬
- રાધા કહે છે અવગુણતાનીક, સંખ્યા નવ કહેવાયે;
 હું તો દુખે રાખી રહી છું, માયા^૫ નવ લોપાયે. હોં ૭
- રીસાવી રહેવા નવ દીજે, કામળ તન કરમાયે;
 બીજાં વૃક્ષ રહે સિંચ્યા વિના, જુલ્મવેલી મૂકાયે. હોં ૮
- ધિક્ જીવું તેહનું, જેનાં^૬ મન માને શીદાયે;
 તેને પાગે લાગી મનાવો, જે મને તમને ધાયે. હોં ૯
- શું કીજે જો તેના મનનું, દુઃખ ત્યાં ન જણાયે;
 ખેલુને દુખિયાં દેખીને, માફ મન તણાયે. હોં ૧૦
- પાસે જઈને તમે પ્રીછવો, જ્યમ તે સંતોષાયે;
 પૂરણ શૃંગાર રસ ઉપજવો, લાલણજન રસ ગાયે. હોં ૧૧

પદ ૧૪૮ રાગ કલ્યાણ.

વાંક કશેા છે માહરો, તું કાં દુહવાણી,
 રાસ રચ્યો તને રીઝવવા, નારી બહુ આણી. વાંકો ૧

પદ ૧૪૭-૫ વ્યંગ-ચક્રોક્તિ, કયાંક, દ્વિઅર્થો. શક-નાયકના આર લેદ છે તે પેઠી એક લુચ્યો, ઠગ. ૯ સીદાયે-(સં-સીદ)-દુખી યાય. ૧ પ્ર. ૧ જુલ્મને કહી કહીને પ્રીછવું તો નહું ઉપાયે. પ્ર. ૨ જુલ્મને કહીને પ્રીછવું છું. ૨ પ્ર. ૨ નાગર ૩ પ્ર-૨ જાણિયે છે જે નવી પ્રીતનો, રંગ વિવેક ન જાયે. ૪ પ્ર. ૨ અવગણતાની. ૫ સંખ્યા. ૬ પ્ર-૨ જે મનમાંનો સીદાયે. ૭ પ્ર-૧ પૂરણ રસ શૃંગાર ઉપજો તો.

વૃત્ય કરતાં તે આશ્ચર્યે, પાખલ વીટાણી;
 મેં કોયે સામું નવ જોયું, જુઓ ત્યાં એધાણી. વાંક ૦ ૨
 સઘલીએ નાચે તુંજ આગળ, તેં જે (ને) વખાણી;
 તુંએ મગ્ન થઇ તેમણે, અંતર લપટાણી. વા ૦ ૩
 મેં તો ધરથી તુંજને સોંપ્યો, મારો આ પ્રાણી;
 ખીજ સાથે મન ન માને, તુંજ (ખરી) પટરાણી. વાં ૦ ૪
 તારી રુચિ પાખે નવ, પીઠં ટાંક હું પાણી;
 તું તો મારે સર્વસ્વ છે, (સલ) માન એ વાણી. વાં ૦ ૫
 કીડા કરવાને મેં લીધી, તુંજને (ત્યાં) તાણી;
 વિરહે કરીને સઘલી શ્યામા, અંતર (માંહે) દુખાણી. વાં ૦ ૬
 તારે પ્રેમે થઇ રહ્યો છું, વૃન્દાવનનો દાણી;
 ભાલજીજન ગુણ ગાન કરે, તે સીતાપતિ જાણી. વાં ૦ ૭

પદ ૧૪૯ રાગ કાનડો.

રાધા તેં હરિતું સુખ ટાળ્યું, મૃગનયણી કાંઈ કામણ કીધું,
 જે દહાડાતું વદન નિહાળ્યું, રાધા તેં હરિતું સુખ ટાળ્યું. ૧
 અન્ન ન ભાવે નિંદ્રા ન આવે, ચાળા કરીને ચિતહું ચલાવ્યું;
 કઠિણ થઇ એમ કારે કામિની, મોહનજીતું મનહું બાળ્યું. રા ૦ ૨
 સહસ્ર સુંદરી મેં દેખાડી, કોટિ ઉપાયે ન જાયે વાળ્યું;
 તુંજ માંહે એ શું દેખે છે, રૂપ ભલું કે યૌવન કાલ્યું. રા ૦ ૩
 મારે નાહરે આવ ભામિની, માવજીતું માન તે ગાળ્યું;
 તારે ચરણે હું લાગું છું, ભાલજીપ્રભુતું વચન તેં પાળ્યું. રા ૦ ૪

પદ ૧૫૦ રાગ કાનડો.

મરકલડો કરી માનિની ભાખે, એની પ્રીત તે હું જાણું છું;
 ભવ સઘલોએ સારે સુજ પાખે. મ ૦ ૧
 તેને પ્રીત કોણ શું આવે, દિન પ્રત્યે નવા ફળ આખે;
 ગાય અડાડીને જેમ સડો, જઈને જેસે ખીજ શાખે. મ ૦ ૨

કેટલી કીધી કેટલી કરશે, ન જાણિયે જન્મે આણે;
ભાલણુપ્રભુ રધુનાથ વિનારે, વાનરશું પ્રીત કો રાખે.

મં ૩

પદ ૧૫૧ રાગ પરજિયો.

મારા સમ છે માધવજી જો, મુજને હાય અડાડોરે;
જેવા છો તેવા જાણું છું, ફેકટ ભામે પાડો. વાંલા વેગજારે, આજ ન
કીજે આજ. ૧

પેહેલે હું ભોળા થઈ, અસત્ય એની વાણીરે;
જે જે મીઠા બોલ કહ્યા તે, સાચી માની વાણી. વાં ૦ આં ૨

અલગા રહી કહો વાતડી, અમો અલગાં રહી સાંભળિયેરે,
પટંતરાની પ્રીતડી, હવે નયણે નયણાં મળિયે. વાં ૦ આં ૩

સમ દ્યને અતિ ધણા, સખી મુજને લાવી રે;
સુંદર વર એમ જાણુજો, મુખડું જેવા આવી. વાં ૦ આં ૪

કાંઈ વાંક તમારો છે નહિ, બોલ અમારો દાખોરે;
હું માગું છું જે મુજ સાથે, મીટસગાઈ રાખો. વાં ૦ આં ૫

અનુકૂળ હતા તે શક થયા, મેં વાત તમારી જાણીરે,
ભાલણુપ્રભુ રધુનાથજી, શું દેહડિએ પલટાણી. વાં ૦ આં ૬

પદ ૧૫૨ રાગ કાફી.

સુંદરીને લૂણ ઉતારોરે સજની, હરિ સંગ રંગ રમી આવી રે રજની. ૧

મુખ પ્રસ્વેદ કણમહી યુક્તા, જાણિયે શશી પર ઠરિયાં સુક્તા. ૨

નાકવેસર આભૂષણ અવળાં, સાવધાન સામલિયાશું રહે છે સવળાં. ૩

મુઝા માનિની માન ત્યજવી, સકલ સુંદરી માંહે ધણુરે લજવી. ૪

રતિ સંગ્રામે પીયુડો ગયો વાધી, કોકકલા સખી શેં નવ સાધી. ૫

ત્રિવિધા પાસે તુજને ભણાવી, જીત્યા જગદીશ ને મોતીડે વધાવી. ૬

શ્યામસુંદર તારે વશ થાશે, એ રસ નરસૈયો ભવોભવ ગાશે. ૭

પદ ૧૫૩ રાગ ધનાશ્રી.

જશોદાના જીવન ઘેર આવો, જે માગો તે આપું;	
ધચ્છા જે જે હોયે વા'લા, તમને તે તે થાપું.	જા૦ ૧
જે દીઠેથી મુખ વણસાડે, તેને ઘેર ન જાયે;	
લોક દેખતાં રાવ કરે, તેણી વાતે હળવાં થાયે.	જા૦ ૨
પ્રીત તણું પાણીયે મીઠું, સ્નેહ વિના શું દૂધ;	
નયણામાંહે નેહ જાણિયે, વચન કહું છું શુદ્ધ.	જા૦ ૩
મનં ઝાળખે નહિ તે મૂરખ, મન વિના શું મળવું;	
મોઝે મીઠું ને મન મેલું, તેથી અળગાં ટળવું.	જા૦ ૪
મેં તો તમને સર્વે સોંપ્યું, ત્યજ લોકની લાજ;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ કહું છું, સત્યાર્થ એ આજ.	જા૦ ૫

પદ ૧૫૪ રાગ ગાડી.

મારે મંદિર ભલે પધાર્યા, સુંદર નંદકુમારજી;	
તેને ઘેર જાયે નહિ, જે અવગુણ બોલે નાર.	મા૦ ૧
મુખ જોવાનો કાડજ મુજને, બેસોં એ આસનજી;	
દરાયાં તો માને નહિ, લોભિયાં લોચન.	મા૦ ૨
કહો તો આપું સુખડી, આશા મારી પૂરીજી;	
પ્રાણનાથ આરોગિયે, સાકર દહિં ને પૂરી.	મા૦ ૩
પૌંવા દૂધે પલાળ્યા છે, ભાવે તો ભક્ષ કીજેજી;	
ઝોલા ફોળી ફોળી આપું, શીંગ મોગની લીજે.	મા૦ ૪
પોંક કાઢું ધઉં તણો ને, ઉત્તમ ત્યાં જનરિયુંજી;	
પાસે દૂધ કઢયું પીઓ, કનકકચોલું ભરિયું.	મા૦ ૫
પાકાં જાંબુ ફાલસાં, આ લો નીલી દ્રાક્ષજી;	
હોલી આપું કાતલી, આંખા કેરી સાખ.	મા૦ ૬
કલી રાતી દાઢમની, અતિ મીઠાં અંજીરજી;	
પાકાં પીડાલું રાયણ રૂડી, લીજે શ્યામશરીર.	મા૦ ૭

- સોનેરી ને મીઠાં કેળાં, ખાંડે ખરડી આપું છું;
ખડખુચાં તડખુચાં મતીરાં, છોલી છોલી આપું. માં ૮
- દ્રાક્ષ ચરખી અને ચારોલી, નમળાં ને નીશાણી છું;
પય સાકર સાથે પીઝો, નાલિકેરનું પાણી. માં ૯
- અખોડ નીલાં શીઘોડાં, ખજૂર ને છોહારી છું;
ખસખસ માંહે ખાંડજ ભેળી, લીજે હુંજવિહારી. માં ૧૦
- મરી સૈંધવ લીંબુનો રસ, ફૂલીત્રા હોસલી એહ છું;
શેલડી છોલીને આપું, લીજે કરી રનેહ. માં ૧૧
- સુરણ ત્યાં ધીજે તબ્યું છે, પાક્યાં એહ રતાલુ છું;
આંખળી ખોર અતીશે મીઠાં, લાવે તો પીડાલુ. માં ૧૨
- ગુંદવડાં લો ગોવિંદ છું, અમૃત કો'લાપાક છું;
એલચીપાક પતાસાં પેંડા, આદર સા પરાક. માં ૧૩
- જલેખી શીણ્યાં ઘેવર, દહિંચરાં ને સુંવાલી છું;
શેવૈયા મોતૈયા મરડી, લીજે શ્રીવનમાળી. માં ૧૪
- લાડુ મોગના ગોળપાપડી, સુંદર ઘઉંની ધાણી છું;
મોતીચૂર ને આછા માંડા, ચારોગો શારંગપણિ. માં ૧૫
- દૂધપાક પતાસાં પેંડા, અફરાટા મોહનભોગ છું;
આલિંધન દધ ચુંબન કીજે, ન મળે એવો યોગ. માં ૧૬
- પાસે મુખ ખાઈ કરો, આહુ લીંબુ કેરી છું;
હળધર સેલડાં આમલાં, નાશ પામળે વેરી. માં ૧૭
- વાળા કરો પીંઝણો, વા'લા ઢોળું વાય છું;
સુંદરવર નિહાળતાં, તાપ તનનો જાય. માં ૧૮
- લાજે કાંઈ ખાધું નથી, મોટમ મનમાં આણી છું;
ગોટી ચાખી મેલિયું, ચતુરાઈ મેં જાણી. માં ૧૯
- લજ્જા તો મારી કશી, હું તમારી દાસી છું;
પ્રીત મારો મનમાં છે, તે ક્યમ કરું અગાશી. માં ૨૦

જે આગળ કહું વાર્તાતે, તો અવળું વિચારેશ;
મન તો રાખ્યું રહે નહિ, કોણુ તેને વારે. માં ૨૧

ધન્ય ધન્ય તે ગોવાળિયા, જેને ચાખીને ચખાવેશ;
આ લો કેવું મીઠું છે, એમ કહી બોલાવે. માં ૨૨

શું કાળે જો સ્ત્રી સરજ્યાં, ખાંત ધણીએ ત્યાં થાયેશ;
ઝોટી વળગી લીજિયે, પણ લજ્જા ક્યમ લોપાય, માં ૨૩

આજ વશ છો અમારે, મનમાને ત્યમ કરિયેશ;
જાણ્યું જે રખે દૂઢવાઓ, તેણે લજ્જા ધરિયે. માં ૨૪

હાય પખાલી કરો કાગળા, લવિંગ એકચી ચાવોશ;
જાયફળ જવંત્રી લીજે, મનમાંહે અતિ ભાવો. માં ૨૫

કાથો ચૂનો પૂગીફળ ને, અતિ ઉજ્જવળ પાનશ;
કપૂર નીલું ટોપડું, આરોગો શ્રીભગવાન. માં ૨૬

મન ગમે તો આવજો, વાંલા ખીજી વારજ;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી, તમે છો પ્રાણુઆધાર. માં ૨૭

પદ ૧૫૫ રાગ ધનાશ્રી.

સાથે આવો સુદરી, મેં એકલડાં ન જવાય; મારી બે'ની.
લોકપંથ છે દોહોતારે, મે'લે મહિમા જાય. સાં ભૂખ્યા છે ભગવાન. ૧

વિણુશીરાઓ મોકલ્યો રે, મૂરખ એની માય; મારી બે'ની,
મનકું દાઝે છે માહડું રે, ખમે ક્યમ કોમળ કાય. સાં ભૂં ૨

નિસરતાં મેં નિરખિયો રે, શ્યામે કીધી સ્નાન; મારી બે'ની,
અવસર જોઈ આવજો રે, વૃન્દાવનને સ્થાન. સાં ભૂં ૩

દૂધ કઢ્યું દોણી ભરી રે, શાલી સુગંધિ ફર; મારી બે'ની;
કાયર મેલો કામિની, યાયે છે રે અસુર. સાં ભૂં ૪

દહિં માંખણુ લીધાં ઘણું રે, પૂરી સાકર સંગ; મારી બે'ની;
આંખા કેરી કાતળી રે, જે રૂચિ આવે રંગ. સાં ભૂં ૫

હું જમાડું કોલિયારે, તું પય પાજે સાય; મારી બે'ની;
કરી આડુ લીધુઆં રે, જે જે બાવે નાય. સાં ભૂં ૬

ના ના કરતાં પીરસિયેરે, સમ દધ ઝો વાર; મારી બે'ની;
ઝોટલડું આરોગિયે રે, મારા પ્રાણુઆધાર. સાં ભૂં ૭

કરમાંહે વીંઝણો રે, પ્રેમે દોળું વાય; મારી બે'ની;
તુજશું મનડું માનિશું રે, ખીજને નવ કહેવાય. સાં ભૂં ૮

આરોગી ઉઠ્યા પછી રે, આપું કોદલ પાન; મારી બે'ની;
મુંદરવર નિહાળિયે રે, હુંડે રાખી ધ્યાન. સાં ભૂં ૯

સ્વજન સહુએ શું કરે રે, જે વશ હોયે શ્યામ; મારી બે'ની;
ભવસાગરથી ઉઢારે રે, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ. સાં ભૂં ૧૦

પદ ૧૫૬ રાગ ગોડી.

શરદની રાત સોહામણી રે, રાસ રચ્યો ભગવાન;
મોહન વંશી વગડતો રે, રાગ રાગિણી તાન. શં ૧

શંખ મનોહર સાંભળી રે, ગોકુલની સર્વ નાર;
નાની મોટી તે નિસરી રે, છાંડી ગૃહવ્યાપાર. શં ૨

ધાવતાં બાળક મેઝિયાં રે, દોહતી મેલી ગાય;
ભોજનભોજન પરહરી રે, આકુલી થઇ જાય. શં ૩

પતિની સેવા ત્યાં પરહરી રે, છાંડી ભય ને લાજ;
અવળાં આભરણુ સારિયારે, મન ગ્રહું મહારાજ. શં ૪

કૃષ્ણ કહે સુણો કામિની રે, શું રેઆવ્યાં છો વન;
કંથ તમારા શોધશે રે, કહેશે કઠિણ વચન. શં ૫

* લોકવ્યવહાર છે દોહલો રે, દોહલા છે દુરિનન;
મંદિર જાઓ તમે માનિની રે, કીધું મુજ દરશન. શં ૬

હોડો ભૂડો સેવવો રે, કામિનીએ ભરથાર;
સાચું સુખ ન પામિયે રે, જેણે કીધી જર. શં ૭

૯ કોદલ-(સં. પુગીદલ)-સોપારી. પદ ૧૫૬-૩ ભાજન-પાત્ર, વાસણ. ૪ આભરણુ-વસ્ત્રધરણાં. પા. ૧ પ્ર. ૨ રમે. ૨ પ્ર-૨ આવ્યાં છો તમે વન. * કડી છ થી નાસલીકાનો ભાગ પ્ર. ૧ માં નથી,

વચન સુણીને વા'લા તણાં રે, નયણે ઢાળે નીર;
વળતી વામા ઉચ્ચરે રે, સાંભલો શ્યામશરીર. ૨૧૦ ૮

તન મન તમને સોંપિયું રે, તમો અમારા નાથ;
સર્વને છાંડી આવિયાં રે, ગ્રહો અમારો હાથ. ૨૧૦ ૯

પાછાં વળિયે તે ચિત્ત નહી રે, દેહની ભાગી છે ગત્ય;
પાપ ને પુન્ય વિસર્યાં રે, તમ ચરણે થઇ મલ્ય. ૨૧૦ ૧૦

પ્રીતનાં વચન તે સાંભલી રે, હસિયા જુગજીવન;
કંઠે મૂકી બાંછડી રે, તેનાં મનાવ્યાં મન. ૨૧૦ ૧૧

એક એક ગોપી પ્રત્યે કર્યાં રે, સાથે સરખાં રૂપ;
સહુને સ્કંધે કર ધરી રે, મંડપ રચ્યો અનુપ. ૨૧૦ ૧૨

સઘલી નાચે મુંદરી રે, સાથે નંદકુમાર;
અન્યોઅન્ય એમ લહેરે, મુજશું પ્રેમ અપાર. ૨૧૦ ૧૩

આલિંગન દે છે શ્યામજી (રે), ચુંબન કરી કરી રંગ;
કંઠે વળગે ગોલણી રે, વાઘે અંગ અનંગ. ૨૧૦ ૧૪

વાળે નેપુર કિંકણી (રે), કંકણના હોયે નાદ;
મધુર સ્વરે માનિની રે, તેના કોયલ સરખા સાદ. ૨૧૦ ૧૫

હરજી વજ્રકે વાંસલી રે, નારી નાચે ને ગાય;
પ્રેમ વાઘ્યો છે અતિ ઘણો રે, રાસમંડળ (ની) માંય. ૨૧૦ ૧૬

પૂરણ ચંદ્ર થોભી રહ્યો રે, આવ્યા અમર વિમાન;
વિસ્મય પામીને તે રહ્યા રે, સાંભલવા શુભ ગાન. ૨૧૦ ૧૭

પુષ્પવૃષ્ટિ ઉપર કરે રે, વાળે તાલ મૃદંગ;
મળીને તે ત્યાં નૃત્ય કરે રે, ઉપજે અમર સુધાંગ. ૨૧૦ ૧૮

જે રસ રાસમંડળનો (રે), વ્રજવનિતા ગોપાળ;
તે રસ દેવસદન નહી રે, પૃથ્વી ને પાતાળ. ૨૧૦ ૧૯

અખલા આનંદ અતિ ઘણો રે, રંગે રમતાં રાસ;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી રે, તેનાં મનની પુરી આશ. ૨૧૦ ૨૦

*પદ ૧૫૭ રાગ ગોડી.

- અધ્યાય ઓગણત્રીસમે, સાંભળ કહું તને રાયછ;
 જે કીડા કરી નાથછ, તે તુજને કહું મહિમાય. શ્રીહરિ ભણી સાંચરી. ૧
- શરદ નિશામણિ, મહારમ્ય દીસે સ્થાનછ;
 સુંદર ટુલતી માલતી, ત્યાં ઉભા શ્રીભગવાન. શ્રીહરિ ૨
- યોગમાયાને આશ્રિયા, હરિ કરે મન વિચારછ;
 સુભગ પુલ્કી સુણી અવણે; ગોકુલ ગોપાંગના વિઠ્ઠલ નાર. શ્રી ૩
- શ્રીહરિ ભણી સાંચર્યાં, અતિ આતુર પ્રીતેછ;
 ભૂખણ જે જે અંગનાં, તે ધરિયાં સુખ રીતે. શ્રી ૪
- જ્યમ ચાલે મદમાતી હાથણી, અખલા વંકે વેણછ;
 માંગ સમારે એકલી, છૂટી રહી છે વેણ. શ્રી ૫
- વિંછુવા કર આંગલી, પદ મુદ્રા ધારેછ;
 કંકે ધરે કટિમેખલા, કટિ સાને હાર. શ્રી ૬
- અવળી પહેરી કંચુકી, દગ નયણે સીંદુરછ;
 જે જ્યાં તે ત્યાં વિસર્થું, જાણે થાયે અસુર. શ્રી ૭
- એક ગાય દોહતાં ગોપી, મુરલી સુણી કાનછ;
 દોણી દોલી નિસરી, ચાલી જ્યાં ભગવાન. શ્રી ૮
- એક તળીને સુખડી, નાંખી મીષ્ટજ માંયછ;
 સૂતો મૂકી તાવડો, ઉઠીને વન જાય. શ્રી ૯
- બાલક એક ધવરાવતી, સુણી વાંસલીનાદછ;
 અધવચ નાખી નિસરી, લોપી તે મરજદ. શ્રી ૧૦

પદ ૧૫૭ થી ૧૬૭ સુધીનાં પદમાં પદને અંતે કવિનું નામ જણાતું નથી. પદ-૧૬૭ માં લક્ષ્મીદાસનું નામ આવે છે. કવિના નામવાળો લેખ મળી શક્યો નથી. ૫ વંકે-(સં. વંકે-વાંકે) કટિલ. વેણ-(સં. વચન) વાણી. અથવા વેણ-ગુણેલો કેશપાશ. માંગ-લટ, પટ્ટીયાં પાડવાં તે, ૬ કટિમેખલા-કેડનો કંદોરો. હાર-મોતીની માળા. ૭ દગ નયણે સિંદુર-સેંથામાં ધાલવાતું સિંદુર આંખમાં ધાલ્યું. ૯ મિષ્ટજ-મીઠું, હુણ. એવા અર્થમાં.

- સે'જ એક સમારતી, એક પીરસતી અન્નજી;
મૂકી અધૂરું સર્વ તે, પહોંતી જઈને વન. શ્રી૦ ૧૧
- એક સેવા કરતી કંચની, એક ગુંચતી હારજી;
સર્વ તજીને સાંચરી, પામી પ્રાણઆધાર. શ્રી૦ ૧૨
- એક મજ્જન કરતી માનિની, શીશ ધાત્યું નીરજી;
તેહ ઉઠીને સાંચરી, જ્યાં છે સ્યામશરીર. શ્રી૦ ૧૩
- જે જ્યાં તે ત્યાં અમયાં, રહ્યાં સર્વ ધાઈને કાનજી;
બાંધવ માતપિતા ને બ્રાતની, લોપીને મરમદ. શ્રી૦ ૧૪
- જ્યમ સરિતા પૂર વહે, (ત્યમ) ઉવાટે તે જાયજી;
હરિસિંધુ લણી સાંચર્યાં, ગયાં શંકા નવ થાય. શ્રી૦ ૧૫
- બ્રાત ધાતવાર્તા, કરતા મેલી રીસજી;
શુદ્ધ ન રહી શરીરની, ન(હિ) ઇજ(ત) શીશ. શ્રી૦ ૧૬
- જેણે બલ કીધું ઘણું, જઈને રૂંધ્યાં દારજી;
યોગાબ્યાસે તે ગઈ, મળિયા નંદકુમાર. શ્રી૦ ૧૭
- પીયા નિકટ ઉભી રહી, પ્રાણમાંહે ભગવાનજી;
સકલ રૂપ કમલા તણાં, સુણો ને રાગન. શ્રી૦ ૧૮

પદ ૧૫૮ રાગ કેદારો.

- ત્રૈલોક સુંદર મોહન નિરખું ભૂપણ, લસતગભલ (લસિતભાલ) કુંડ(ળ) કાન
(મન) હરણ. ૧
- અબલા આનંદ કટિની બાલી, અંખુજ આંખ(રે) નિરખે વનમાલી. ૨
- મધુરાં વચન ગંભિર સ્યામ શરીર, બોલે છે શારંગપાણિ વાણી સધીર. ૩
- કુશળ છે ગોકુલ શું વ્યાકૂલ ધાઇ, ધોર વન દહન એ કોણ વડાઇ. ૪
- સઘલી સહિયર શેં આવી આંહ કેવું કામ, ધરો ધોર રેણ થઇ સામળ જ્યમ. ૫
- નખી દંતી શ્રીગોપ વચ્ચું વને, તેહ તમો ભે ન પામી કોણ કારણે. ૬

૧૩ મજ્જન કરતી-સ્નાન કરતી. ધાત્યું-ધાત્યું. ૧૫ સરિતા-નદી. પૂર-પ્રવાહ, રેલ. ઉવાડે-આડે રસ્તે, હરિસિંધુ-હરિરૂપી સમુદ્ર. ૫૬ ૧૫૮-૬ નખી-નખવાળાં,

નિદ્રાવશ છવ સર્વ મધ્યે રેણી, વેગ વાત કહો મૃગનેણી. ૭
 નિરખતાં કંથ પથ લીજે શી નયણે, દૌડિક વ્યવહાર દોહેલો જણે. ૮
 આનિદિત તમે કીધું સાંભલો ગોપી, સુત સમસ્તની તમે લાજ લોપી. ૯
 ભરથારની સેવા કરો એ નિત્ય હોય, એતો કમિની સાચી કુલવધૂ ન હોય. ૧૦
 સ્ત્રીજનને વેદે કહ્યું ભરથાર ધશ્વર, કટાક્ષ કરીને કહે છે નંદકુંવર. ૧૧
 મૂર્ખ વા રોગો દુર્લભ નારરોધી કુવટી, તોય પ્રિય જે નારીને નર. ૧૨
 કાં થઇ ઘેલી જાઓ વેલી તમારે ઘેર, પ્રજવાત વાણી ખોલ્યા નંદકુમાર. ૧૩
 વૈકુંઠનાથની વાણી સાંભળી કાન, ગોપીજન ત્રાસ પામી ઉતાર્યા માન. ૧૪
 એક એક સામું અવલોકે મન અવલુંજે, ગદગદ કંઠે ઉત્તર ન સુઝે. ૧૫
 ગોપી ચરણ લખી ધરણી પૂછે સકલનારી, મન ધૂષ્ટ કરીને ખોલો વિચારી. ૧૬
 હું સ્વામી ગોવિંદ રીઝ્યા કુખહરણ, અગ્ર જે આવ્યા છું જેવા તવ ચરણ. ૧૭
 શ્રીમુખ સુંદર હરિનું જેતાં ન રહ્યો, નિમેષ અર્ધ વિરહદોષ સહીયો. ૧૮
 દયાનિધિ કૃપાનિધિ આનંદકંદ, દુર્વચન ઘટે નહિ ગોકુલચંદ. ૧૯
 બ્રાત તાત સુત પીતા માતા સ્વજન, સર્વ તન્નિયા સંબંધ જેવા ચરણ. ૨૦
 અમો પ્રતિવ્રતા નારી ખીરદ અખંડ, જે વ્યાપક તું જાણે એક બ્રહ્મ. ૨૧
 સર્વ પટમાંહે જે તું વ્યાપક, તો અમો તને પર ન જાણું સત્ય વિવેક. ૨૨
 તારે રૂપે સ્વામી અમો દલાં અનંગ, અધર સુધામૃત ઘોળ સુરંગ. ૨૩
 મુખ સુરલીએ ગ્રહી મારી પશુપાલ, ત્યાં શુક્લમસણી ચક્રિત. ૨૪
 આજ ભવશત્રુ આગે મોહ પામી સર્વ, અળલાનું ગળું શું ક્યાં રહે ગર્વ. ૨૫
 ક્યમ જધ્યે મંદિર જે અહિં રહ્યા પ્રાણ, અગે અંગ વીંધ્યું તારે નેણખાણ. ૨૬
 સર્વ જોગેશ્વરના જે ધશ્વર હરિ, હસી કરી ગોપી વચન મનમાંહે ધરી. ૨૭
 રામચતુર્થ ધર્યું છે તે તવ અધર, અમૃતપાન કરાવો કમલાવર. ૨૮

૧૨ દુર્લભ-નકારાં અચરણવાળો. નારરોધી-વ્યભિચારી (?) ૧૫ અવલું-
 જે-ગોલે અપાત્ન વિચાર કરે. ૧૬ લખી-લખે. ધૂષ્ટ-ધીટ, દદ. ૨૫ જાનશત્ર-શત્રુકરનો
 દુરમન, કામદેવ.

પદ ૧૫૮ રાગ આશાવરી.

- શ્રી શુકલ કહે સાંભલો રાજા, જે લીલા એકાંત;
ગોપી જનનાં ભાગ્ય કહું શાં, જે માનિતી કરી ભગવાન. ૧
- હસ્તકમલ ધરે કુચ ઉપર, અખિલ જગતનો સ્વામી;
લીલાએ રાસ રમે તે રસ માંડી, ગોપી મનોરથ પામી. ૨
- પરીક્ષિત વળતા એણી પેરે પૂછે, જે આશ્ચર્ય મુજને સ્વામી;
જાન્યુધે ગોપી હરિને ભજતાં, અમરસદન પામી. ૩
- કાં ભૂપત તને ગયું વિસરી, પૂર્વે કહ્યું જે પ્રશ્ન;
ભાવ કલાવે મન કર્મે વાણી, નીજપદ આપે કૃષ્ણ. ૪
- સલુણા રસ રંગે નારી સંગે, ચંદ્રકિરણ ઝળહળે;
જયમ આણી વેણી યુવતી, બાહુત્રીક શું મળે. ૫
- કપોલ લોલ મંડ(ન) ગંડે, રચ (ના) કિરણ કેવળ;
હંસગતિ દંતપંકિત, અધર અરુણતા મળી. ૬
- તરણિકુંવરીતીર ધીર, નીર નીકટ જ્યાંહે;
વહે બલીન રેણુ હેમ સાંભા, જ્યોતિ ધંદુની ગેહે. ૭
- મુકુટ શીશ કાકપક્ષ, ભંમણ ત્રીલંક ધધ ગ્રહી;
વસન તડિત જલદાભ, શોભ્યા સ્ત્રી મધ્યે શ્રીહરિ. ૮
- રણુક ઝણુક કંકણુ કુદ્રી, ઘંટિકા શો કિંકિણી;
ચરણ હવણ હંસગવણ, નેપુર ઘુણી ઘુણી. ૯
- યુગ્મ યુગ્મ અંગના તે, ચાર હાસ સુંદરી;
મેઘમધ્યે કૃષ્ણ તે, આનંદદાયક શ્રી હરિ. ૧૦
- સુભગ મણિ શ્યામ દ્રુમ, નંદનંદન શોભતા;
પીયા પીયા ચિતપ્રધધલબ્ધ નીલતા. ૧૧
- ગાનભેદ તુન તાનના, મંદ્ર સ્વર અજ્ઞાપતી;
સુરતી નાદ વાદ શું મ(ન) આદિ બુધ્ય સ્થાપતી. ૧૨

૬ કપોલ-ગંડસ્થળ. ૭ તરણિકુંવરી-સૂર્યની પુત્રી, ચમુના. ઇદુ-ચંદ્ર. ગેહે-ગહે.
૮ તડિત-વીજળી, જલદાભ-મેઘના જેવી કાંતિવાળો. ૯ કુદ્રી-ઝીણી. ઘંટિકા-ઝીણી.

અંગમાલ ચુંબનાં, નિશાદિને વિલોકતાં;
વિહારિ નારી નાયશું, કરે કુરંગ ચાલણી.

૧૩

મદન મત વિહુલાં સુ, નામૈ પુળ પ્રીયપતિ;
માનતંગ અંગ તે, સર્વ યદ કામિની.

૧૪

પદ ૧૬૦ રાગ વેરાહી.

અમ સરખું કોણુ ધન્ય રે, જોતાં ત્રિલોક મુઝાર;
મર્યાદા વિના શ્રીહરિ, કરે અમ સાથે વિહાર.

૧

ખિરદ સદા છે દર્પહર જોતાં, મેં વાહા ભગવાન;
રાસ રમતાં કુંજમાં, હરિ પામ્યા અંતર્ધાન.

૨

અધ્યાય ઓગણત્રીસ થયા, પરમ કથા પાવન;
શ્રીહરિજી દીઠા નહિ, ગોપી યદ વિહલ મન.

૩

આનંદપુંજના કુંજમાંહિ, ઓચિંતા રસ રાસ;
શરદ નિશા હરજી(ન) દીઠા, ગોપી પામ્યાં ત્રાસ.

૪

શ્રીરાધાજી સંગ લીધાં, સ્વામી અંતર્યામી;
ઓચિંતા હરજી ન દીઠા, ગોપી આશ્ચર્ય પામી.

૫

હાસ્ય ન કીજે સામલિયાજી, દીન તણા દાતાર;
ક્ષણુ વિરહ અમો સહો ન જાયે, સ્વામી તું પ્રાણાધાર.

૬

અમો વલવલું વા'લાજીરે, દાસ દુખ ન પામે;
અમૃત દુષ્ટ રસાલ કરી, જોધયે અમ સામે.

૭

જે દદ યદ દુજે સ્વેદ ભરાયે, જોવા દહો દિશ ધાયે;
પૂરિયે આશ નિરાશ ન કીજે, એ દુખ સહુ ન જાયે.

૮

દ્યાનિધિ દામોદરજી, એવડું હાસ્ય ન કીજે;
તું વિના ક્ષણુ કોટિ કલ્પ સમ, શ્રીહરિ દર્શન દીજે.

૯

એમ કરતાં કહેતાં જોતાં, નાય ન દીજે દર્શન;
નાયજી ગયા નિશ્ચય માનો, ગોપી કરે રૂદન.

૧૦

- પડે આખડે વનમાં રડવડે, પવન પ્રખલ જ્યમ રંભ;
કેટલીએક ચિત્રામણુ લખિયાં, જાણિયે રોખા સ્તંભ. ૧૧
- આપણુ રૂપ ભર્યાં એ જાઇ, એ તો વૈકુંઠનાથ;
જેવું કીધું તેવું ભોગવવું, એમ કહી ઘસે હાથ. ૧૨

પદ ૧૬૧ રાગ વેરાડી.

- આશાલ નિરાશ ન કીજે, ગોકુલજીવન દર્શન દીજે. ૧
- મુરલી નાદે મોહ પમાડો, આશ્રાં તેડી ભક્તિ પછાડો. ૨
- જે વન વૈકુંઠથી સુખદાઇ, તે વન ખાવાને ધાયેરે જાઇ. ૩
- દીસે દીસે તે ભયંકર, દીસે દુઃખ જાણે મોટા કુંજર. ૪
- એક કહે હરજી ક્યાં જશે, શોધી કાઢે અહિં પ્રગટ થાશે. ૫
- મોહિણી રાત ધણી ઉજ્યાલી, આંદલિયાને કિરણેજ ખાળી. ૬
- વાધ રીંછ વડવાં કહેવાયે, તે વેલા આપણુને શેં નવ ખાયે. ૭
- પ્રહલી પનોતી દીસે વેલી, માલતી જાળને પૂજે સાહેલી. ૮
- પ્રલના વાસ તમારા અતિમીઠા, નંદનંદન તમે કહિં દીઠા. ૯
- નંદતણે સુત જે સુખદાઇ, કોને કહિયે એની ચતુરાઇ. ૧૦
- જો મુખ અંબુજ ચાઝ મનોહર, ભામણે જાડે ત્રિલોક સુંદર. ૧૧
- આંખલડી અમૃત દદ રસાલી, મરકલડે મોહિયા વનમાલી. ૧૨
- લડસડતા ચાલે મુરારિ, કંદર્પ કાઠિક રૂપ મનોહારી. ૧૩
- વિરહે દાધી સાહેલી પૂજે, પ્રાણ અમારા સ્થામ કને છે. ૧૪

પદ ૧૬૨ રાગ વેરાડી.

- પૂછતી હીંડે આટૂલી, વન મધ્યે જે જે દુઃખ;
મળશે પ્રીતમ આપણો, જેને કહે છે પૂરણુ જ્ઞાન. હરિહરિ કરે સુંદરી. ૧
- પૂજે કંદબ્ધ અશોક જે, વળી પૂછતાં તાલ તમાલ;
કિંસુક અર્ધ પતસ (આ) વાટે, કહેજેરે શ્રીહરિની ભાલ. હરિ. ૨
- જાકુલ કપિતથને પૂછતી, વન મધ્યે જે જે દુઃખ;
પર ઉપદારી ખાપડા, કો' અમને હરિ મળશે ક્યમ. હરિ. ૩

- કહે રે તુલસી અમને, હરિવલ્લભ (૨) પ્રેમ પ્રકાશ;
વહે સધલાં પક્ષિઓ, અમ નાયજી તોરે પાસ. હરિં ૪
- કહે રે અશ્વત્થ યાપડા, હરિ સાથે રે તારે નેહ;
સહુ કો પૂજે તુજને, કહે ક્યાં છે શ્રી કૃષ્ણ ૧તેહ. હરિં ૫
- કોમલ મધુરી માલતી જો, રણ સુંદર તારાં કેળ;
વન માંહે તું સુંદરી, નંદનંદન અમને મેળ. હરિં ૬
- કહેરે કાલીતરૂ યાપડા, વૈકુંઠ રે તારો વાસ;
અમને મેળવ નાયજી, તો જીવે રે હરિના દાસ. હરિં ૭
- પૂરી પનોતી વાસમતી, તું કહે રે અમને ભાળ;
ચરણ ધરૂં રે તોરે હદે, મારો નાયજી રે શ્રીગોપાળ. હરિં ૮
- હરિપદ તારે પ્રીત છે, હૃદયા રે આલિંધન;
નાયપ્રસાદે પામી રે, અમે હરિદર્શન. હરિં ૯
- આ મૃગ સંગાયે મૃગલી, ધન્ય એ રે નરનાર;
આપણુ મંદ અભાગિયાં, રે છોડી ગયા દેવમુરાર. હરિં ૧૦
- જ્યમ કરે છલ પારધિ, મોહ પામી જીવ અબળુ;
ત્યમ દૂતોરે અંધાગારે, લખ જાશે રે નિર્વાણ. હરિં ૧૧
- વેરણુ રેણી બીહામણી, ક્યાં જધ્યે રે અબલા નાર;
રમત રચો હવાં એહની, ધરે જે જે વનમુઝાર. હરિં ૧૨
- પૂતના વેષ એકે ધર્યો, એક થઇ બાલમુકુંદ;
એક વસ્ત્ર પોદાડે પાલણુ, રે એક થાયે જશોદાનંદ. હરિં ૧૩
- પાલણુથી જે પૂતના, હરી લીલા સામલવણુ;
એકે મૂકે મૂકે કહીને, જ્યમ પૂતના પામી મરણુ. હરિં ૧૪
- એક બંદ વચ્છ અધ ધેનુક, જેનો રે હરિ આણે રે અંત;
તે ગોપી લીલા રચે હરિ, એનાં ચરિત્ર અનંત. હરિં ૧૫
- એક ગોવર્દન લીલા રચી, ધરે અંબર પર્વત ઢામ;
એક ગો છાંડી વન સાંચરે, અહિં રમતા રે કૃષ્ણ ને રામ. હરિં ૧૬

વળી પગલાં નિરખે નાથનાં, વળ અંકુશ ચક્ર એધાણુ;
રાખ મધ્યે પેખિયો, જોતું વેદ કરે વખાણુ.

હરિં ૧૭

પદ ૧૬૩ રાગ રામઝી.

શ્રીહરિનાં ચરણુ જોતાં, આનંદ અસગુણુ કહેતાં;
વળવળતાં એકલાં સાંચરે.

૧

એક કહે ચઢાવી રીસ, કો સખી સાથે દીસે;
લાંકલ્ય પગલાં પાસે પેખિયેજી.

૨

ઉત્ર તપ એણીએ ડીધું, મન ધચ્છયું સુખ લીધું;
આપણુ દુખસાગરમાં પહોં.

૩

આં થકાં ચરણુ ન દીસે, અવનીએ આછાં ઘણાં તૃણુ;
ચંપાયાં તે જોકાં થયાં રે.

૪

વળી ત્યાં પ્રગટ દીસે, જોતાં જોતાં મનહું હીસે;
સખીપદ જોતાં દુખપૂર પડીયાં રે.

૫

અહિં અર્ધ પદ જુગમ, આ દુમ લીધાં કુસુમ;
શ્યામહીન ક્યમ રહિયે સખી.

૬

સાંખીને ક્યમ રહિયે સજની, નથી પામતાં મરણુ;
આહાં થકાં એકલાં દીસે, શ્રીહરિનાં ચરણુ.

૭

એમ કેમ કરતાં આઘાં આવ્યાં, જોયે તો વિપરીત;
વલવલતી કલ્પાંત કરતી, સુંદરી ભયભીત.

૮

તેની પાસે આવી ઉભાં, સકલ પ્રજની નાર;
કહે રે બાધ માનિતી, ક્યાં છે દેવસુરાર.

૯

શ્રીરાધાજી ખોલિયાં બાધ, તમને હોયે કલ્યાણુ;
મેં અપરાધ ડીધો ઘણો, તે કહું મૂઢી માન.

૧૦

નાથ સાથે ચાલતાં, રમતાં વિચરતાં વન;
કહેતાં મુજને ગાલ દેશો, સાંભલો સહુએ જન.

૧૧

- અમર્યાદા મેં કરી, અભિમાને યદ્ય હું અધઃ
કહું મેં યાદી યદ્ય, ચઢાવો સામલિયાળ સ્કંધ. ૧૨
- ત્યારે હાસ્ય કરીને હા લણી, મને કહું ચઢશે કેમ;
ત્યારે મેં કહું બેસો, મુખે ચઢશું એમ. ૧૩
- ત્યારે બ્રહ્મભુવનનો સ્વામી, બેઠો કરીને આસન;
ખાંધી પરકર યદ્ય તત્પર, હરખ પામી મન. ૧૪
- જેટલે આદર ક્યો ચઢવા, સમસીને જ્યમ;
તેટલે નયણે ન દેખું, નાયળ પરિબ્રહ્મ. ૧૫
- ત્યારે પરસંસ્પર તાલી લીધી, હસ્યું સહુ કો જન;
હવે સહુ કો યયાં સરખાં, દીધાં આલિંધન. ૧૬
- ત્યારે અર્ધું દુખ ઓર્ધ્ધું થયું, કરે કૌતુક હાસ;
રાધાળ કહે તમે મળે, અમે ભેટયા અવિનાશ. ૧૭
- વળી સહુ કો વલવલે, ઘો નાયળ દર્શન;
કૃપાસાગર નામ તારું, સહુ કહે સ્વામિન. ૧૮
- વળી જે જે રમત હરિની, આરંભી વિચિત્ર;
વિલાપ શોક સંગાથે હરિનાં, કરે ગાન પવિત્ર. ૧૯
- વળી યમુનાતીર આવ્યાં, મળી કરે વિચાર;
અહિં બેસો ધ્યાન માંડો, મળે નંદકુમાર. ૨૦
- એટલે અધ્યાય ત્રીશ પૂરણ, કયા શ્રીભગવાન;
વળી ગોપી પ્રીત સાથે, કરે હરિનું ગાન. ૨૧

પદ ૧૬૪ રાગ વેરાલી.

- રવિતનયા અતિ હિદાર, અબ્ર ચંદ્રે માંહે ઝાતકાર. ૧
- બેઠાં ત્યાં રચી મંડલી, સકલ સજની ત્યાં ટાળે મળી. ૨
- પ્રભુળ ન ઘટે રીસ એવડી, જે અમ પદવી ઉંચી ચઢી. ૩
- બ્રહ્મભુવનનો સુર રાજન, નવ પામે તારું દર્શન. ૪
- માટે અમશું તમે કરો વિહાર. ભાગ્ય અમારાંતો નહિ પાર. ૫

તે માટ ક્યું અમો અભિમાન, તે કળ પામ્યાં આણે સ્થાન.	૧૬
ખરદ તમારું કૃપાનિધાન, તો તમો દર્શન દો ભગવાન.	૭
વિરહ તમારો અતિશે દહે, જલ વિના વૃક્ષ કથી પેરે રહે.	૮
અમો તજી ઘર પતિ પરિવાર, શરણુ તમારે નંદકુમાર.	૯
ચતુર નર સર્વ કરો ઉપકાર, ધર્મ રાખવા તમ અવતાર.	૧૦
ગોકુલતાં બહુ હર્યાં વિધન, અરે પ્રભુ પ્રાણુજીવન.	૧૧
આજ એવડું દુખ દીધું હરિ, તો પેહેલી શાને રક્ષાં કરી.	૧૨
ઉંચે સ્વરે કરી કહેરે નાર, દર્શન આપો દેવ મુરાર.	૧૩
જાદવ કુલદીપક આનંદ, પ્રગટ્યા પૂરણુ પરમાનંદ.	૧૪
લક્ષ્મી કરે કારજ અનુદિન, તવ ચરણાંબુજ સંવાહન.	૧૫
તે પદ અમ કુચ ઉપર ધરો, તેણે કરી હરખ મનોરથ કરો.	૧૬
કૃપાસિંધુ અમ પુરો આશ, નથી ખમાતો અતિશે ત્રાસ,	૧૭
નૂતન પદ પામ્યાં નવ દિન, દાખોજી ત્રિલોક મોહન.	૧૮
રામા હેઠે એ પદ અર્પાય, શણુધર શીશ કરી એ નાય.	૧૯
દાસી મુખે શ્રીભગવાન, સોહે વદન જે કીજે ધ્યાન.	૨૦
અનેક કષ્ટથી રક્ષા કરી, વારે વારે કહે સુંદરી.	૨૧
નહિ કેવળ ગોપીજીવન, બ્યાપક સકલ એ પ્રાણુજીવન.	૨૨
કંટક કઠણ દ્રવાલો તણુ, નથી ખૂંચતા આણે ચરણુ.	૨૩
એટરણુ કરો છો એકલા, નાય થયા છે અતિ સોહામણા.	૨૪
કઠણુ અમારાં હૃદય ગણાય, નાય ન જાણ્યો તવ મહિમાય.	૨૫
ચરણકમલ ધરણી મંડાણુ, આજ ભવ છે સદા એધાણુ.	૨૬
મુરપતિ વૃષ્ટિનિવારણુ શોક, મુખ જોતાં મોહે ત્રિલોક.	૨૭
અધર સુધારસ વેણુનાદ, પરમ સુધારસ અતિમર્યાદ.	૨૮
વિસારણુ સઘલા સંતાપ, અધરામૃત તવ મુખ પ્રતાપ.	૨૯

- અમને તજી વન તમે ભંગવાન, ધટિકા એક તે જીગ સમાન. ૩૦
 અમે તજી ઘર પતિ પરિવાર, ઘર તજી આંખ્યાં વન મુઝાર. ૩૧
 નગન ચરણ હીંડો છો વન, કઠિણ અમારા કુચમર્દન. ૩૨
 દયાસમુદ્ર તમારું નામ, જાણી દીજો દર્શન સ્વામ. ૩૩
 ગોપી સ્તવે છે વૈકુંઠરાય, એકત્રીશ પુરણ અધ્યાય. ૩૪

પદ ૧૬૫ રાગ વસંત.

- જાણી પ્રકારે ગાન કરંતી, ગાતી ગુણ ગોવિંદ;
 રૂદન કરંતી સુંદર સ્વરશું, નારી કરે અતિ આકંદ. એણી ૦ ૧
 તેણે સમયે સાંભલો, પરીક્ષિત અકસ્માત આનંદ;
 કંદર્પ કોટિ(વત) સુંદર, પ્રસન્ન મુખારવિંદ. એ ૦ ૨
 તેણે સમયે સાંભલો પરીક્ષિત, કહે શુક મુનિજન;
 હવે પ્રભુજી પ્રગટ થયા, સમર્થ જીગજીવન. એ ૦ ૩
 જોયિંતા હરિ મધ્યે મંડલી, ગોપીને દર્શન;
 સહસા ગોપીજન સાં ખેડાં, આંખ્યા પ્રાણ જ્યમ તન. એ ૦ ૪
 એક ઘરે કર આંગળી, એક (પ્ર)ભુકર ઝાલે;
 એક લઈ ચરણ હૃદે અડાડે, એક કમલમુખ નિહાલે. એ ૦ ૫
 અંદનભૂષિત સુંદર બાહુ, હૃદે ધરે એક ગોપી;
 એક આલિંધન દે પ્રભુજી કંઠે, અંગમર્યાદા લોપી. એ ૦ ૬
 એક પસલી ધરે હરિ આગળ, મુખથી તંબોળ માગે;
 એક પ્રેમદા હુપવાતી લાવે, મૂકે સમર જાગે. એ ૦ ૭
 એક દશન ડશે અંધરશું, નથી ઉતરી રીસ;
 નિમેષ રહિત મૂકે નહિ અબલા; પરમ રૂપ જગદીશ. એ ૦ ૮
 એક દષ્ટિ કરે નહિ પાછી, કામિની તૃપ્ત ન થાય;
 શાંત પુરૂષ જ્યમ હરિપદ પામે, પ્રુલે અંગ ન માય. એ ૦ ૯
 હરખ આંમું તે ઉર ધરે, મન અતિ જોગ્યવ આવે;
 વળી યમુના તીર આંખ્યાં, વિચાર કરે મન ભાવે. એ ૦ ૧૦

- યમુના પુલિન મનોહર સુંદર, શ્રીહરિ ગોપી આવે;
સકલ મનોરથ ગોપી પામી, વિરહતાપ સમાવે. એ૦ ૧૧
- ચંપક કુસુમ મંદર, પરમ કુસુમ સોહાવે;
સકલ મનોરથ ગોપી પામી, શ્રીહરિ સ્વેદ ઉપજાવે. એ૦ ૧૨
- રોમાવલી પર રોમાવલી, ફલતી રહેશે તે પવન;
દર્શન ચંદ્રતું ઝળહળે ત્યમ, રહે ત્યાં છે તે વન. એ૦ ૧૩
- કુચ કુમકુમ ચર્ચિત મંદિર, શ્રીહરિ પરકર બાંધે;
ગોપી મધ્યે ઘટે લીલાતતુ, ત્રૈલોક લક્ષ્મી વાંધે. એ૦ ૧૪
- ગોપીજન તે હાસ્ય કરી કહે, સાંભળજો ભગવાન;
ભજતાંને ત્યાં ભજે, એક ભજે ભગવાન. એ૦ ૧૫
- ભજતાં અણુભજતાં એ બેહુને, ભજે નહિં ત્યાં એક;
કોણ બેહુ ભજે સ્વાર્થે, કરો ધર્મ વિશેષ. એ૦ ૧૬
- પરમારથ એ પ્રીત ન કહિયે, એમ કહે પરિવ્રજ. એ૦ ૧૭
- અણુભજતાને જે ભજે, તે પ્રીતે થાય સંતાન;
ભજતાંને ત્યાં સહુ ભજે, તમે મુણે મુદ્દરી માન. એ૦ ૧૮
- એ તો ઉછીની વટ છે, જે પ્રીતધર્મ ન હોય;
અણુભજતાને તમે ભજો છો, તમ સમાન નહિ કોય. એ૦ ૧૯
- ગેહબેડી લક્ષણ છે દુઃસહ, કઠિણ માયાબંધ;
તેહ તજીને તમે ત્યાં આબ્યાં, જાણો કઠિણ સંબંધ. એ૦ ૨૦
- પંડિતબુદ્ધિ તમારી નારી, એમ કહો વિચારી;
અધ્યાય ખત્રીશ થયા છે પુરણ, ભેટયા દેવ મુરારિ. એ૦ ૨૧

* પદ ૧૬૬ રાગ કલ્યાણ.

મર્મ વચન સુણી, સ્વામી ત્રિભુવન ધણી;
રસિક રાસ પ્રારબ્ધ, ચિંત ધાધરી હરિરાસ ઉત્સવ ખન્યો. ૧

૧૧ પુલીન-રેતી. ૨૦ ગેહબેડી-ધરતી બેડી. * આ પદ ધણું અશુદ્ધ છે અને છંદતું પણ પ્રમાણ નથી.

વિરહતાપ સમાન, ગોવિંદ ગોપી મગન;
બહુ વિધની રચના કરી.

હરિં ૨

ધરી મંડાણ કૃષ્ણ ગોપેશ્વર, નારીશ્વર અંગના મંગના મધ્ય કમલાપતિ;
હરિ કંઠે પ્રીયા કરી.

હરિં ૩

હરિભુજ શ્યામ ત્રીયા વિમાન, શતસંકુલ ભયંતી.

૩

સુરિનર સુનિજન પ્રશંસી, અવલોકન જે જે કહે વચન;
વૃષ્ટિકુસુમ સ્વર્ગચક્રી સકલ પ્રીયાસહિત ચક્રિત દુંદુભિજે જે જે શ્રી પરિબ્રહ્મ. હં ૪
વલ્લે નેપુર ધ્રુ(ધ્વ)નિ કિંકિણી કટિમેખલા, શબ્દ સુભગ સુંદર પ્રીયા નીકર
ગંધર્વ રીઝે સ્ત્રીસંગ.

હં ૫

માન નિર્મળ શ્રીરંગ રસિક રાસમંડલ કમલાવર હરિરૂપ દેવકીતન ભગવાન,
મધ્યે મરકત મણિ, તે અંગના ભુઅવિલાસ, પદ હસ્ત અંગ એસુ સમીત
ચલણ દુતીપે ચલ ગલ્લે કુંડલ મીશ્રિત સ્વેદહૃતશયલ, કંબરી ચતર કૃષ્ણ
સંગ ગાન શ્યામા સુંદર સાજે.

હં ૬

ગૌ તમારી તે અંચલ શ્યામસુંદર સહિત તસગ બધન ચતુ ખીરાજે. હં ૬
કુચી સ્વર ત્યાં સુધીર, કૃષ્ણ સંગ રમતાં પ્રીયા, પરમ મુદિત શ્રુતિ અંગ
સહિત શ્રી હરિને સ્વર દેતી અન્યોઅન્ય તે પૂજતી ભલીજી ભલીજી કહેતી
અરયાન ચિત.

હં ૭

કોઇક કયા કિર્તન શ્રી હરિ સ્કંધ વિલંબી ચંદન ભુજ પરમ હરિ રોમાંચિત
તવે પીયાશુ સુખન દેતી વિપરીત કુંડલ એમ વ્રજે દર્શભરી.

હં ૮

તંબોલ આવી તે દાન પ્રીતશુ આબ્યા ભગવાન પુટર્પગાત ઘોત, મેખલા નેપુર
કાચેક સમે અમ વિરહરી, હસતાં કુચ ધરે એકાંત કંચ પામી જે કમલાવર. હં ૯
વિલાસ હાસ વખાણ હરિ સુંદરી રમણ કુવે રંગીપતિ, આઘોવરી, રસિક
નિલોક મોહન.

હં ૯

કઠક સાજે આવળી હરિ શુ અંગના મલી, નેપુર કિંકિણી ગોખ ભમર
હસત તાન તો રંગ, મૂર્છાકાટિ અનંગ ગંધર્વ જે સ્ત્રીસંગ તેણે બંધાં હં ૧૦
અમોઘ લીલા શાંત, સ્વેદ વદન હરિ કરી પટક માર્જન કરતી વિલાસ, હાસ
નિરખી અતિ પ્રેમચુત, પુનકજ અંગના હરિ.

હં ૧૧

જે જે દેવ સ્તવે, ઘટિ કુસુમ પુ'ગવે, ત્રીયા ગણ મધ્ય છતી શોભા, જે
ક્ષણ જેમ ગજરાજ માતંગ હરિતનીયુગ્મ હીરત ચંજતી નીશા અતિ
આભા કરણ સરે હરિ. ૬૦ ૧૨

પદ ૧૬૭ રાગ ધનાશ્રી.

વળતા પૂછે પરીક્ષિત રાયછ, સ્વામી મુજને આશ્ચર્ય થાયછ.	૧
સકલ ધર્મનો રાખણહારછ, બ્રહ્મ સ્વરૂપી હરિ અવતારછ.	૨
અખિલ જગતનો એ છે સ્વામીછ, તે ક્યમ કહિયે પરસ્ત્રીગામીછ.	૩
શુકછ કહે છે અમૃત વાણીછ, ભૂપત તણે શી ખુદ્ધિ પ્રમાણછ.	૪
વિશ્વેશ્વર તે આશા જાણછ, ભક્તવત્સલ છે સારંગપાણછ.	૫
એક કલા છે જે વિચિત્રછ, સર્વગ્રાસી અને પવિત્રછ.	૬
જે વિષ દુઃસહ સહુને અગમ્યછ, કહે રાખ્યું શિવછએ ક્યમછ.	૭
એ આચરવું હરછતું જોયેછ, રખે પડે ભ્રમે માતુષ કોયેછ.	૮
નર અહંકારી મન વિચિત્રછ, જે જન સુણશે તેહ પવિત્રછ.	૯
સર્વતણો આત્મા છે એકછ, ગોપી સર્વમાં આ વિવેકછ.	૧૦
એ પુરુષને જે કો ધાયેછ, સર્વ તમથી તે મૂકાયેછ.	૧૧
માયાએ મોહ્યાં ગોપી ભક્તછ, મુખે રહ્યાં ને વિરક્તછ.	૧૨
બ્રહ્મરચના એ સર્વ એકછ, કોયે ન જાણે તેહ વિવેકછ.	૧૩
પ્રાતઃકાલે ગોપીજનછ, સહુ પધાર્યાં સ્વર્ગ (નિજ) ભુવનછ.	૧૪
બ્રહ્મરજની વીતી એકછ, કોયે ન જાણે તેહ વિવેકછ.	૧૫
જમ આરંભ્યો ગૃહવ્યાપારછ, કોણે ન જાણ્યો તે વિસ્તારછ.	૧૬
રહશે (રહસ્ય) લીલા સુણશે જોઈછ, સકલ મનોરથ પામે તેહછ.	૧૭
મુજને વા'લા શ્રી જુગદીશછ, અધ્યાય પૂર્ણ થયા તેત્રીશછ.	૧૮
શ્રોતાજનની પહોતી આશછ, ખુદ્ધિમાને કહે લક્ષ્મીદાસછ.	૧૯

પદ ૧૬૮ રાગ ગાહી.

કહે રે મને કામિની, તું કાં શ્વાસ ભરાણીછ;
પરસેવો તને કાં વળ્યો, ભમર બહુ ભીંજાણી; સાચું જોલોછ૦ ૧

- રાધા કહે હું ભૂલી પડી, વાટ મેં નવ જાણીશ;
 વનમાં ખીહની એકલી, અતિશે ત્યાં ઉજાણી. સાંભળ મુંદરી ૦ ૨
- આજ જે વેણી ગુંથી હતી, છૂટી ક્યમ વિખરાણીશ;
 હતાવળ એવડી શી હતી, જૂડી નવં ખંધાણી. સાં ૩
- ભમરો ત્યાં આવીને બેઠો, ઉડાડતાં શિર છૂટુંશ;
 યત્ન કરીને ખાંધતાં, વચ્ચેથી નાહું તૂટ્યું. સાં ૪
- અતલસની નવી શિવડાંવી, સહિયરે વંખાણીશ;
 તે ચોળીની કસ ક્યમ તૂટી, આવડું ક્યાં ચોળાણી. સાં ૫
- મારું હૈડું આબ્યું ફાટવા, વાઝે કરીને કાંખ્યુંશ;
 પીડા ટાળવાને મેં ચોખ્યું, કરે કરીને ચાંખ્યું. સાં ૬
- પુલ આવડાં ક્યાં થકી, મારગ કોણે આપ્યાંશ;
 એવો રસિયો કોણ મળ્યો, (જે) પ્રીત કરીને આપ્યાં. સાં ૭
- વાડી થકી ઘેર આવતાં, મને મલિયોં શ્રીવનમાળીશ;
 સમ દધને તેણે આપ્યાં, વાચા તેની પાળી. સાં ૮
- મુખ તંબોળ દીસે ઘણો, લાગ્યો છે લોચનશ;
 મુખ સરખું અતિ ભાસે છે, દીધું છે ચુંબન. સાં ૯
- નિસરતાં માતાએ મુજને, ખીડી ત્યાં ચવરાવીશ;
 તંબોળ લઇને આંખે છાંટ્યો, ખરખર વાને આવી. સાં ૧૦
- હાર હેડે ઉઠ્યો છે, કોમળ તારું અંગશ;
 જાણિયે છે જે વાંલો મળિયો, દીધું આલિંધન. સાં ૧૧
- સ્ફટિક મણિની માલા પડીતી, દીઠી તે મેં લીધીશ;
 શીતલ જાણી હૃદયે ચાંપી, તત્ક્ષણ નાખી દીધી. સાં ૧૨
- અંધર દંત આ ક્યાં બેઠા, શરીરે નખ લાગ્યાશ;
 તરુણી તારાં તન વિષે, કામબાણ શાં વાગ્યાં. સાં ૧૩
- પોપટ અતિશે મીઠા બોલો, દીઠો ને મેં ઝાલ્યોશ;
 ચંચલ નખ દધને વછૂટ્યો, તત્ક્ષણ નાસી ચાલ્યો. સાં ૧૪

કસ્તુરી આ ક્યાં થકી, પરિમળ અતિ ગંધાયછું;
મેં કહિયે દીઠો નથી, તેવો આવે વાય.

સાં૦ ૧૫

શિલાએ મૃગ ખેડો હતો, ત્યાં જઈને હું ખેડીછું;
દૃપદમાહેથી વાસના, મારા તનમાંહે પેડી.

સાં૦ ૧૬

ચરણો અવળો ક્યાં પહેર્યો, જ્યમ ત્યમ વીંટી ફાળીછું;
સ્વસ્થ થઈને સુંદરી, પહેરો વસ્ત્ર વાળી.

સાં૦ ૧૭

સાદ ત્યાં સહિયરે કીધો, ઉતાવળ અધિકરીછું;
જ્યમ ત્યમ વીંટીને નિસરી, હવે પહેરશું ફેરી.

સાં૦ ૧૮

પાછળ શામાટે પડી, નિસરી હતી અમ પહેલીછું;
સાથ અમારો મેલીને, ગઈ હતી ત્યાં પહેલી.

સાં૦ ૧૯

વનમાંહે ભૂલી પડી, એકી ત્યાં એક દારછું;
જાણું થડખું તમને, તેણે લાગી વાર.

સાં૦ ૨૦

શ્યામ સુંદર તુજને મળ્યા, દીસે છે સળગછું;
ઉત્તર જે તું આપે છે, જાણી મેં ચતુરાઈ.

સાં૦ ૨૧

જેણી વાટે હરિ હોયે, તેણી વાટે હું નવ જાઉંછું;
આજ ને હરિ દીઠા હોય તો, કહો તેવા સમ ખાઉં.

સાં૦ ૨૨

સમ તો તારે સુખડી, જે ચાલે વ્યભિચારછું;
સાચું તે ત્યાં ક્યાંથી ખોલે, જેને મળિયો જાર.

સાં૦ ૨૩

જે જેવું હોય તેવું જાણે, મારે નહિ કાંઈ છાતુંછું;
પોતાનું સાચું કશું ને, પરતું સાચું માતું.

સાં૦ ૨૪

તેમ માહરે એવો છે જે, પરપુરૂષ ભાઈ બાપછું;
ભાલજીપ્રભુ રઘુનાથજીને, નામે જાયે પાપ.

સાં૦ ૨૫

પદ ૧૬૯ રાગ ગોડી.

કહે રે મને કામિની તું, ક્યાં શીખી ચતુરાઈછું;

આહીરડામાંહે ઉઝરી, ગોપતણી તું જાઈ. સાચું ખોલોછું ૧

કવિ કો ગોકુલમાં નહિ, તો કોણે તને ભણાવીયું;
કામશાસ્ત્રની કલા એવડી, તુજમાં ક્યાંથી આવી. સાં ૨

રાજહંસ દીઠા નથી તો, ચાલ કો'ની લીધીયું;
વ્યંગ બોલવું આવડું, એ મતિ કોણે દીધી. સાં ૩

હાવભાવ ક્યાંથી શીખ્યાં ને, આંખડલીના આળાણ;
કામી નરને પાંધવા, ^૧હારતણા જેમ ગાળા. સાં ૪

સહુશું મીઠું બોલવું, અને રાખવું મનયું;
બૂઠાં તે સાચાથી રૂઝાં, ક્યાં શીખ્યાં વચન. સાં ૫

સુરતભેદની ભાવના તમે, કોણ કનેથી જાણીયું;
થોડી વયમાં ક્યાંથી શીખી, એવી મીઠી વાણી. સાં ૬

^૨સધળીએ સ્યામા રહી, ને નંદડુંવર થયો તારોયું;
વચન કહીને ટાળિયે, સંદેહ સધલો મારો. સાં ૧૦

હાસ્ય કરીને કહે મૃગનયણી, સલ કરી હું ભાખુંયું;
તું મનમાની માહરી, ગોપ્ય કાંઈ નવ રાખું. સાંભળ સુંદરી ૧૧

યૌવન ને પગની ચંચળતા, લઈ મેલી લોચનયું;
કટિ કીધી અતિ પાતળી, ઉરજ ક્યાં અતિ ધન. સાં ૧૨

એણે બેહુએ મળીને, શીખામણ દીધી વારયું;
અંતર બેઠો શીખવે છે, મનમથનો અધ્યાર. સાં ૧૩

ઉવય પલટાણી જેટલે, મેં દીઠા સુંદર સ્યામયું,
ત્યારે મેં જાણ્યું મનમાંડે, બહાર પગટયો કામ. સાં ૧૪

સર્વસ્વ એને સોંપિયે, તે વશ ક્યમ ન થાયયું;
આત્મસમર્પણ ^૪ઉદરો, ખીજે નથી ઉપાયયું. સાં ૧૫

૧ પ્ર-૨ વિરણતણા જે ગાળા. ૨ પ્ર-૨ જેણે વાંલો વશ કીધો, ચિતહું તેનું હરિયું; તે વિદ્યા મુજને શીખવો. જે તે કામણ હરિયું. ૩ પ્ર-૨ એવે હું જાણને મળી ને, શીખામણ દીધી મુજનેયું; લાજ એણે લોપાવી, સત્ય કહું છું તુજને. ૪ પ્ર-૨ ઉપર. ૧ જામ-પુત્રી. ૬ સુરત ભેદ-રતિના પ્રકાર. ૧૧ ગોપ્ય-છાતું. ૧૨ ઉરજ-સ્તન, ધન-ધારાં. ૧૩ અધ્યાર-(સં-અધ્યર્થ) પાંખાવનારો, મહેતાય.

હું તો એની થઈ રહી, જાણિયે જે વેચાણીછ;
ફરી આટો થાયે નહિ, જેમાં લળિઉં પાણી. સાં ૧૬

આણે ભવ એ માહરે, ખીન્ને નહિ કો સ્વામછ;
મન ગમે તેવા થાને, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ. સાં ૧૭

પદ ૧૭૦ રાગ ગોડી.

૧સાંભળ જે'ની વાતડી, તું શા માટે કરમાણીછ;
આગેતું કાંઈ નથી દીસતું, તારા મુખતું પાણી. મારી સજનીછ ૧

વળતી વનિતા એમ કહે, મન નંદકુંવરશું વળગ્યુંછ;
જાણિયે જે રહેણે જડ્યું, તે રેકાણે ન થાયે અળગું. માં ૨

રાત દિવસ હું ટળવળું, પણ સ્વપ્નમાંહે નવ દેખુંછ;
એક છઠ્ઠાએ શું કહું, તે દુઃખતાણું ત્યાં લેખું. માં ૩

આંગણુડે ઉભી રહું, જાણું આણીવાટે હરિ આવેછ;
નયણ કટાક્ષ નિહાળતાં, તનનો તાપ સમાવે. માં ૪

મોહન મુખના મરકલડા, સંભારી સંભારીછ;
જોવા છવ તપે ઘણું, પણ સ્વજન રાખે વારી. માં ૫

વનમાં વાજે વાંસળી, તે ઘરમાંથી સાંભલિયેછ;
લોકલાજથી જઈ નવ શકિયે, અંતર્ગત અતિ જાણિયે. માં ૬

ગૌ દોહતાં એમ જાણું, આ દૂધ હરિને પાઉંછ;
વળી વિમાસણ એમ કરું, ક્યમ દુર્જનમાંહે સમાઉં. માં ૭

દહિં રહું જમ્યું દેખી, ઇચ્છાં એવી કીંજેછ;
ભોગ લાગે ભૂધરજીને, સાસુ નણદર ખીન્ને. માં ૮

માંખણુ ઉતારી રહું, જાણું હરિના મુખમાં મેલુંછ;
જ્યાં ત્યાં દુર્જન દેખિયે, ક્ષણ નવ પામું વીણું. માં ૯

જકુંદનમાંહે હીરા જડાવી, કુંડળ નવાં ઘડાવુંછ;
કણે સોહે કણ્ણાનિધિને, કરે કરી અઢાવું. માં ૧૦

૧ પ્ર-૨ કહેરે મને કામિની, તું શા માટે રીસાણીછ; ૨ પ્ર-૨ કેમે, ૩ પ્ર. ૧
જાણા. ૧૫ સર્વસ્વ-પોતાની માલિકીતું સઘણું. આત્મસર્પણ-દેહતું અર્પણ કરવું તે.
ઉદ્ધરો-ઉધર, ખીન્ને. ૨ રહેણે-રેણે. ૯ વીણું-એકલું.

- સુંદર ધરમાં લોખરી, જાણું જીવણને ઝોઢાડુંજ;
સામા રહી નિહાલતાં, હૈડું યાચે ટાડું. માં ૧૧
- કનકતણી કંઈ પાવડી, તેણે ચઢી ચતુર્ભુજ આલેજ;
રત્ને જડાવું લાકડી, કેશવજી કરમાં ઝાલે. માં ૧૨
- પાંપણ ઉપર પાધડી, મુજ સામું નિહાલેજ;
જાણું જોઈ જીવનને, તાપ તનનો ટાળે. માં ૧૩
- સાન કરે મને સામલિયો, જાણું જાઉં છાનીજ;
સાચે સહિયર તેડું એવી, કો નહિ મનમાની. માં ૧૪
- લાજે કહી શકું નહિ, એની તુજને કાંધજ;
એકવાર જાણું ઝોગિતા, સુંદરવર દે સાંધ. માં ૧૫
- મનમાં ઇચ્છા અતિ ધણી, કંઈ નહિ પ્રકાશજ;
વિધતાએ શે નવ સરજ, નંદના ધરની દાસ. માં ૧૬
- આશા કીજે અતિ ધણી, પણ દૈવતણે વશ પ્રાણીજ;
એવું વા'લું કો નથી, જે હરિને આપે આણી. માં ૧૭
- કો મેલાવે માવને, જે માગે તે આપુંજ;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ઝોલખ્યા, અંતર્ગત અતિ યાપું. માં ૧૮

પદ ૧૭૧ રાગ ગાડી.

- સાંભળ(રે) સખી કહું હું સાચું, ધરથી માંડી રીતજ;
પહેલી મારે જ્યમ થઇ છે, સુંદરવરશુ પ્રીત. એણે મન હર્યું. ૧
- વાંસલડી વળડતો મારા, ધર આગળ થઇ આલ્યોજ;
જાણિયે મહા ગજ મદભર્યો, તે કાણે ન જાયે ઝાલ્યો. એ. ૨
- હું આંગણે ઉભી રહી, મેં દીકા નંદકમારજ;
સુંદરતા તો શી કહું, જાણે મનમથનો અવતાર. એ. ૩
- અંગોઅંગ નિહાળતાં, મેં હરિનાં સ્થાન સ્થાનજ;
રૂપ ને ચતુરાઈનું મારું, તત્ક્ષણ ગયું અભિમાન. એ. ૪

- માંહોમાંહે મેલિયાં, નયન તણા ત્યાં બાણુછ;
એને તો લાગ્યાં નહિ, પણ ધાયલ યયા મમ પ્રાણ. એ૦ ૫
- ચંચલતા તો શી કહું, એની આંખલડી અણીઆલીછ;
ખૂણે બેહુચે રાતડી, માંહે કીકી કાલી. એ૦ ૬
- કો જાણે નહિ હરજીએ કહું, હું મનમાં રહી વિચારીછ;
જાણું એ પૂઠે (હું) જાઉં, પણ કુલની લાજે વારી. એ૦ ૭
- ભોજન તો લાવે નહિ, અને ગમે નહિ રશણગારછ;
કુસુમ ચંદન શીતળ ધણાં, તે અંગ લાગે અંગાર. એ૦ ૮
- ચિત્ત રાખ્યું રહે નહિ, એને ગુણે ગ્રહીને તાણ્યુંછ;
હું જ્યારે સૂતી યધ, માતાએ ત્યાં જાણ્યું. એ૦ ૯
- સાથે સહિયર અતિ ધણી, મળે નહિ એકાંતછ;
કાંધયે કહી શકું નહિ, તો ક્યાંથી પામું શાંત. એ૦ ૧૦
- અવગુણ તો મનમાં વસે, જ્યાં લગે નયણ ન દીસેછ;
મીટ મીટ જ્યારે મળે, ત્યારે જાગા હૈકું હીસે. એ૦ ૧૧
- જોતાં જુગમાં કો નહિ, એની ખીજ જોડછ;
તે કારણથી મુજને થાયે; એશું રમવા કોડ. એ૦ ૧૨
- ધરમાંહે રહ્યું જાયે નહિ, અતિ તાલાવેલી થાઉંછ;
મહી વેચવા મિથે કરી, જાણું વૃન્દાવનમાં જાઉં. એ૦ ૧૩
- રાસમંડળમાં હું ગઇ, ત્યાં આરતડે ભરાણીછ;
ખડુનાયિકશું પ્રીત કરી, પહેલી વાત ન જાણી. એ૦ ૧૪
- ચિત્તમાંહે ચિંતા ધણી, અતિ આરત અંતર આણીછ;
વિણ પ્રીછે એવા મૂરખને, મારા બાપે કાં પરણાવી. એ૦ ૧૫
- પિતાએ પ્રીજ્યું નહિ, વાત કરી એ જોડીછ;
શ્યામ સુંદરને શેં નવ દીધી, યદ્યપિ દત્તી મોડી. એ૦ ૧૬
- સરણે સરખું નવ જીએ તે, વાંઘાં વેરી સમાનછ;
જેને લાવે બાવળ ખોરડી, ઉંટ આગળ ધરે પાન. એ૦ ૧૭

મહું માનો કે જૂઠું માનો, સગાં સહુ કો સાથજ;
સંસારમાં મુજને વાલો, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ.

એ૦ ૧૮

પદ ૧૭૨ રાગ ગાડી.

ધરયડી માંડી કહું, વાત પહેલા દિનનીજ,
જેણે પ્રકારે હું યધ, દાસી જુગજવનની. મુખ પામી ધણું. ૧

ભૂલી વૃન્દાવન ગધ, ત્યાં મળિયો કુંજવિહારીજ;
સુંદર વરે સમ દધને, મટુડી મુજ ઉતારી. મુ૦ ૨

નંદજના સમ છે સુંદરી, તમ સાથે કહું કાંઈ આજણ;
દૂધ દહિં તારૂં નહિ પીઉં, સંદેહ મનથી ટાળ. મુ૦ ૩

વિનય કરીને ખેસારી, મારા હૈડામાંહે પેઠાજ;
ઉંઘા પગ ધાલીને આગળ, પ્રીત કરીને ખેડો. મુ૦ ૪

કર ઝાલીને વળતી મુજને, માયામાંહે પાડીજ;
અનિશે કોમળ આંગળી, કહી ટાયકડાં વળડી. મુ૦ ૫

શું વખાણું સુંદરી, આ ગોરો પંજે તારોજ;
ત્રાજુડાં મ પડાવશે, ભાવ મનનો મારો. મુ૦ ૬

એક ચિયુક એ કાં ગાલે છે, એણે બહુએ સરશેજ;
જે કો નયણે નિહાળશે, તે પાસામાંહે પડશે. મુ૦ ૭

મેલી કરતી આંગળી, પછે ચરણે ધાલ્યો હાથજ;
મેં તવ પાણે સાહિયા, તમે અમારા નાથ. મુ૦ ૮

પગ રંજુ હું પકિણી, જો પડખો લગારજ;
પછે તમે પધારજે, ક્ષણ નહિ લાગે વાર. મુ૦ ૯

એવું કહીને ચરણ તલાંસે, મુખ સામું નિહાલેજ;
બાણિયે ક્રોધે દેવતા, તે નયણ નિમેષ ન વાળે. મુ૦ ૧૦

હાર જુએ ને ઉર ઉઘાડે, ગલગલિયાં કરે પ્રીતેજ;
ગાલે ત્યાં ચુંચન કરે, રમવાતણી રસ રીતે. મુ૦ ૧૧

- વેસરતું મોતી જુએ ને, હાય ફેરવે ગાલજી;
વાટ જોઈ મેં અતિધણી, કામિની તારી કાલ. સુ૦ ૧૨
- હરિ સાચું જોવતાં મારી, ચોળી તણી કસ ચૂરીજી;
કાયા ત્યાં વિહાજ યઇ, કટિથી ફાલી છૂટી. સુ૦ ૧૩
- રોમાંચિત ત્યાં હું થઇ, ધૂજે મારો દેહજી;
વળી વળી કહે શા માટે, મુજશું આણો નેહ. સુ૦ ૧૪
- સાચું કહું છું સુંદરી, આણે મન વિશ્વાસજી;
મોટમ તો મેં પરહરી, હું છું તમારો દાસ. સુ૦ ૧૫
- મેં કર્યું તેમ તમે કરોને, વેર તે મુજશું વાજોજી;
એ અપરાધ ક્ષમા કરજો, જે મેં કીધા ચાજો. સુ૦ ૧૬
- ખસતાં ખસતાં પુલતણી મને, સૈજ ઉપર જોસારીજી;
મુખમાંહે ખીડી મેલી, લવિંગ એલચી સારી. સુ૦ ૧૭
- મારા સમ છે શ્યામા આપો, અધચાવ્યો તંબોળજી;
મુખેમુખ અડાડતાં, ઉપચો રંગનો રાજ. સુ૦ ૧૮
- આપતાં અધરે ડશી, ત્યાં કાયા મારી કાંપીજી;
ના ના મા મા રહો રહો કરતાં, હૃદયાશું લઇ ચાંપી. સુ૦ ૧૯
- પછે વાત હું શી કહું, મેં લાજે નવ કહેવાયજી;
લાલણુપણ રઘુનાયજીને, તલ્લણુ સોંપી કાય. સુ૦ ૨૦

પદ ૧૭૩ રાગ મારૂ.

- સોના ફેરી વેલડી, તેની શાખા કલી કહાન,
નવપદ્મવ પરવાલજી, શો તેના પદ ફર અન્નતાં પાન.
- રંચ ન ખીજવેરે, રસમાં રીઝવે રે,
વાંલા નાનડલી શી નાર, તેના કુચ સકોમળ કુમાર. રં૦ ૧
- વેણીને ગુંથી પુલડેરે, તેને ચાક ન ધાલી શીશ;
ભૂપણભારે ડગમગેરે, કાંઈ ડગલાં ભરે દશવીશ. રં૦ ૨

ભણું માનો કે જૂઠું માનો, સગાં સહુ કે સાયજી;
સંસારમાં મુજને વા'લો, બાલણપ્રભુ રચુનાય.

એ૦ ૧૮

પદ ૧૭૨ રાગ ગાડી.

ધરયકી માંડી કહું, વાત પહેલા દિનનીજી,
જેણે પ્રકારે હું યધ, દાસી જુગજીવનની. મુખ પામી ધણું. ૧

ભૂલી વૃન્દાવન ગઇ, ત્યાં મળિયો કુંજવિહારીજી;
સુંદર વરે સમ દઇને, મટુકી મુજ ઉતારી. સુ૦ ૨

નંદજીના સમ છે સુંદરી, તમ સાથે કરું કાંઈ આજીજી;
દૂધ દહિં તારું નહિ પીઉં, સંદેહ મનથી ટાળ. સુ૦ ૩

વિનય કરીને ખેસારી, મારા હૈડામાંહે પેઠોજી;
ઉંધા પગ ધાણીને આગળ, પ્રીત કરીને ખેડો. સુ૦ ૪

કર ઝાલીને વળતી મુજને, માયામાંહે પાડીજી;
અનિશે કોમળ આંગળી, કહી ટાચકડાં વળાડી. સુ૦ ૫

શું વખાણું સુંદરી, આ ગોરો પંજે તારોજી;
ત્રાજુડાં મ પડાવશો, ભાવ મનનો મારો. સુ૦ ૬

એક ચિયુક એ કાં ગાલે છે, એણે ખહુએ સરશેજી;
જે કો નયણે નિહાળશે, તે પાસામાંહે પડશે. સુ૦ ૭

મેલી કરતી આંગળી, પછે ચરણે ધાલ્યો હાથજી;
મેં તવ પાણે સાહિયા, તમે અમારા નાય. સુ૦ ૮

પગ રંગુ હું પદ્મિણી, જે પડખો લગારજી;
પછે તમે પધારજે, કાણુ નહિ લાગે વાર. સુ૦ ૯

એવું કહીને ચરણ તલાસે, મુખ સામું નિહાલેજી;
જાણિયે કાંયે દેવતા, તે નયણુ નિમેષ ન વાળે. સુ૦ ૧૦

હાર જીએ ને ઉર ઉઘાડે, ગલગલિયાં કરે પ્રીતજી;
ગાત્રે ત્યાં સુગંધ કરે, રમવાતણી રસ રીતે. સુ૦ ૧૧

- વેસરતું મોતી જુએ ને, હાથ ફેરવે ગાલજી;
વાટ જોઈ મેં અતિધણી, કામિની તારી કાલ. સુ૦ ૧૨
- હરિ સામું જોવતાં મારી, ચોળા તણી કસ વૂટીજી;
કાયા ત્યાં વિહંગ થઈ, કટિથી ફાલી છૂટી. સુ૦ ૧૩
- રોમાંચિત ત્યાં હું થઈ, ધૂળે મારો દેહજી;
વળી વળી કહે શા માટે, મુજશું આણો નેહ. સુ૦ ૧૪
- સાચું કહું છું સુંદરી, આણે મન વિશ્વાસજી;
મોટમ તો મેં પરહરી, હું છું તમારો દાસ. સુ૦ ૧૫
- મેં ક્યું તેમ તમે કરોને, વેર તે મુજશું વાળોજી;
એ અપરાધ ક્ષમા કરજો, જે મેં કીધા આણો. સુ૦ ૧૬
- ખસતાં ખસતાં પુલતણી મને, સેજ ઉપર જોસારીજી;
મુખમાંહે ખીડી મેલી, લવિંગ જોલચી સારી. સુ૦ ૧૭
- મારા સમ છે શ્યામા આપો, અધ્યાવ્યો તંબોળજી;
મુખેમુખ અડાડતાં, ઉપન્યો રંગનો રાજ. સુ૦ ૧૮
- આપતાં અધરે ડશી, ત્યાં કાયા મારી કાંપીજી;
ના ના મા મા રહો રહો કરતાં, હૃદયાશું લઈ ચાંપી. સુ૦ ૧૯
- પછે વાત હું શી કહું, મેં લાજે નવ કહેવાયજી;
લાલણપ્રભુ રઘુનાથજીને, તત્કાળ સોંપી કાપ. સુ૦ ૨૦

પદ ૧૭૩ રાગ મારૂ.

- સોના ફેરી વેલડી, તેની શાખા કલી કહાન,
નવપદ્મવ પરવાલજી, શો તેના પદ કર અન્નતાં પાન.
- રંચ ન ખીજવેરે, રસમાં રીઝવે રે,
વાંલા નાનડલી શી નાર, તેના કુચ સકોમળ કુમાર. રં૦ ૧
- વેણીને ગુંધી પુલડેરે, તેને ચાક ન ધાલી શીશ;
ભૂષણભારે ડગમગેરે, કાંઈ ડગલાં ભરે દશવીશ. રં૦ ૨

કેસર કરી ચોળી કાઢી, તું જાણીશ પટ પીટ;
 ઉતાર સ્યામ આકુલી, તે નાર યાંશે લયભીત. રં ૦ ૩

ઉચાલા લઈ આવિયાં, પધરાવ્યા ત્યાં હરિ સેજ;
 આતુર જાણી ઉપકાર કાઢો, હવે જાણશે તારું હેજ. રં ૦ ૪

પછે યોલી સામલાની, સાહેલડી તું કર મન વિચાર;
 નિહાલીને પ્રભુશુભ પૂરણ, નહિ પૂલડાંચો ભાર. રં ૦ ૫

મધ્યાં સાહેલડી ચૂંચડાં તે, ગાયે વિવિધ પ્રકાર;
 શીખેર ગાયે નારસિંહો, જિહ્વા એક અનેક વિહાર. રં ૦ ૬

પદ ૧૭૪. રાગ જોડી.

શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, રાગન તું અવિધારજ;
 ચોત્રીસમા અધ્યાય તણી, કયા કહું વિસ્તાર. સાંભળ રાયજ. ૧

એક વાર સહુ ગોપ મળી, અબિઝાની યાત્રાયજ;
 સરસ્વતીનો પ્રવાહ વહે છે, ચાલી ગયા સહુ ત્યાંય. સાં ૦ ૨

સ્નાન નિત્ય તે માહે કરી; કીધું શિવદર્શનજ;
 બ્રાહ્મણ અતિ સંતોષિયા, આનંદ આણી મન. સાં ૦ ૩

એક રાત્ર ત્યાંહિ વસ્યાં, અજગર હતો દેહજ;
 વેગે આવી નંદરાયને, પાગે ડશિયો તેહ. સાં ૦ ૪

પાગ ધણો પછાડિયો પણ, છૂટે નહિ સાપજ;
 ત્રાહિ ત્રાહિ મુજને રાખિયે, સ્વામી વિશ્વવ્યાપ. સાં ૦ ૫

તારે ચરણે હું છું સ્વામી, રાખો મુદર સ્યામજ;
 સધલે લોકે મારિયો પણ, નવ મૂકે તે ઠામ. સાં ૦ ૬

કાળ જળતાં કર ધરીને, તેને કરે ત્યાં પ્રહારજ;
 તોએ તે મૂકે નહિ, એવે આવ્યા દેવ મુરાર. સાં ૦ ૭

ચરણસ્પર્શ આવી કર્યો; પોતે શ્રીભગવાનજ;
 હરિને ચરણે કરીને દિવ્ય, દેહ પામ્યો તેણે સ્થાન. સાં ૦ ૮

અનગરનું શરીર છાંડીને, થયો વિદ્યાધરનો તનનથ;
તે તો પૂર્વે બ્રાહ્મણ હતો, કહે એમ ભાલણજન. સાં ૯

પદ ૧૭૫ રાગ ગાંધી.

પૂછે પરીક્ષિત રાય, શુકળ મને કહો;
શામાટે ઋપિતન, અનગર દેહ થયો. ૧

કહે ઋપિ સાંભળ રાય, તુજને હું કહું;
એક હતો અગિરો ઋપિ, તેની વાત લહું. ૨

દેખી કાળો કુખ્જ, મુનિતણો દેહ;
વિદ્યાધરે કયું હાસ્ય, કાપ્યો મુનિ તેહ. ૩

પાપી મુજને દેખી, તું હાસ્ય કરે છે સહી;
અનગરનો થઇ દેહ, પડજો પૃથ્વીમહિ. ૪

વિદ્યાધર કહે વાણ, કરસંપુટ કરી;
ક્યારે મૂકાશું તાય, કહો કૃપા ધરી. ૫

ત્યારે ઋપિ કહે એહ, તુજને હું કહું;
શ્રીકૃષ્ણ સ્વયં ભગવાન, અવતરશે લહું, ૬

તેના ચરણનો સ્પર્શ, તુજને યાશે સહી;
મૂકાઇશ તેણે દામ, એવી વાત કહી. ૭

તે કારણ હરિચરણે, મૂકાણો એહ;
કરતો હવો પ્રણામ, કૃષ્ણજીને તેહ. ૮

પછે કૃષ્ણતણી આગાએ, બેઠો વિમાન જઇ;
પાચ્યો વૈકુંઠ દામ, તેમાં સદેહ નહિ. ૯

વિસ્મય થયો સહુ સાથ, કૌતુક દેખી તેહ;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ, ગોકુલ આવ્યા એહ. ૧૦

પદ ૧૭૬ રાગ મારૂ.

એક વાર વૃન્દાવન માંહે, ચંદ્ર નક્ષત્ર શું ઉઠ્યો ત્યાંહે. ૧

શોભા ધણી છે તેણે ઠામ, રમે હળધર મુંદર શ્યામ.	૨
ગોનાં યૂથ લઈને સાય, આનંદે રમે છે વૈકુંઠનાથ.	૩
ગોપી સાથે શ્રી ભગવાન, ક્રીડા કરે છે શ્યામલવાન.	૪
અનેક પુષ્પના પરિમલ આવે, કૃષ્ણ હળધરના મનમાંહે ભાવે.	૫
એવે ધનદનો સેવક સાર, શંખચૂડ આવ્યો તેણે ઠાર.	૬
સ્ત્રી ધણીને ઝાલી ત્યાંહિ, ઉત્તર દેશ તે આલ્યો જ્યાંહિં.	૭
ત્યારે રામકૃષ્ણ લઈ તાલ તમાલ, વૃક્ષ કરમાં લીધાં તત્કાળ.	૮
પછે શંખચૂડનું મસ્તક જેહ, હરિએ હરીને લીધું તેહ.	૯
મણિ આપી બલભદ્રને હાય, આવ્યા ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ.	૧૦

પદ ૧૭૭ રાગ ગાડી.

શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, અધ્યાય પાંત્રીશમે એહછ;	
એક વાર ત્યાં ગોપ ગોપી, કૃષ્ણ હળધર એહ. સાંભળ રાયછ.	૧
ગાય ચારવા પધાર્યા, વૃન્દાવનમાં નાયછ;	
માંહોમાંહે ગોપ કહે છે, ઝાલિયો તે હાય.	સાં૦ ૨
કૃષ્ણદેવને વેણુનાદે, મોહો સધલો સાયછ;	
ત્યારે ત્યાં બહા ઇંદ્રદિક, દેવ કહે છે વાત.	સાં૦ ૩
ગોકુલમાંહે ગાય વાછરૂ, વૃક્ષ વેલી ને વનછ;	
આપણુ શેં નવ અવતર્યા, કરવા પ્રભુદર્શન.	સાં૦ ૪
તે વેણુનો નાદ આપણુ, સાંભલિયે છે કર્ણછ;	
ગાય વચ્છ ચરતાં રહ્યાં, ધ્યાન લાગ્યું હરિચરણ.	સાં૦ ૫
ત્યાં વૃક્ષ વેલી ચક્રિત થયાં, યમુના જળ નવ આલેછ;	
તુલસીમાળ ધરી સાંભલિયે, કંઠે કૌસ્તુભ હામે.	સાં૦ ૬
સરોવર નદી વિષે એઠાં, સારસ હંસ ચક્રોરછ;	
ધ્યાન ધરે છે આદિપુરુષનું, અને કરે છે શોર.	સાં૦ ૭
મેઘ ત્યાંહિ હળવે ગાજે, વેણુનાદને સુણવાછ;	
ઉપર છાયા કરી રહ્યા છે, આપણુપે ઉદ્ધરવા.	સાં૦ ૮

ગો ગોપી આગળ કરીને, ગોકુલમાંહે આવ્યાછ;
વજનારીએ ભાવ ધરીને, ભાલણપ્રભુ વધાવ્યા.

સાં ૯

પદ ૧૭૮ રાગ સામેરી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય, જીતીસમે અધ્યાય;
વૃષભાસુર ત્યાં જોહ, ગોકુલ આવ્યો તેહ.

૧

ઢાળ.

વૃષભાસુર આવિયો તે, વેપ વૃષભ તણો ધરી;
શીંગડે ને ખુરિએ કરી, પૃથ્વી ત્યાં ખણે ખરી.

૨

કલિંદીતટ ભૂ ખણેને, આરડે એવો તહિં;
ગોકુલમાંહે ત્રાડતો, પાપી તે આવ્યો જહિં.

૩

તે સાંભળીને ગોપ ગોપી, ત્રાસ પામ્યાં તેહ હો;
કહાનજીને શરણુ આવ્યાં, વચન કહેછે એહ હો.

૪

તેને શપ્દ કરીને ત્યાં, ગર્ભ સ્ત્રીઓના ગળ્યા;
કૃષ્ણ કૃષ્ણ રાખિયે, એમ સર્વ કો કહેતા પળ્યા.

૫

ત્યાર પૂઠે શીંગડે મહી, પાડતો આવ્યો સહી;
આવતો શીંગડે ઝાડ્યો કૃષ્ણે, પાછો ત્યાં નાખ્યો મહી.

૬

અદાર ધનુષ નાખ્યો પરો, તે વળી ત્રાડી આવિયો;
ત્યમ ઝાલી શીંગડાં, શિર પાખલ લમાડિયો.

૭

કોટ તેની આમળીને, શીંગડાં કાઢ્યાં સહી;
પ્રાણરહિત યધને પડ્યો, પણ મુક્તિમાં સંદેહ નહિ.

૮

પુષ્પવૃષ્ટિ દેવે કરી, સહુ કોને મન ભાવિયા;
ગાય સાથે નંદકુંવર, ગોકુલમાંહે આવિયા.

૯

હૃષ્ટનો ત્યાં નાશ કીધો, આનંદ સહુ કોને થયો;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથનો, મહિમા કોણે નવ લલો.

૧૦

પદ ૧૭૯ રાગ સામેરી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય, સાડત્રીસમે અધ્યાય;
કેશી દેવ ત્યાં જોહ, ગોકુલ આવ્યો તેહ.

૧

ઢાળ.

- ગોકુલમાંહે આવિયો, તે વેપ અશ્વ તણો ધરી;
કેશાવલીએ મેઘને તે, ધ્રુજવે આકૃતિ કરી. ૨
- ચરણ (તણી) ખુરીએ કરીને, ખણે પૃથ્વી તેહ હો;
શબ્દ સુણીને ગોકુલનાં જન, ત્રાસ પામ્યાં એહ હો. ૩
- એવે આવ્યા કૃષ્ણજી ત્યાં, ગોપને સાથે લઈ;
કહે તેને વાણી એવી, હવે રહે ધીરો યદ. ૪
- અરે દુષ્ટ શું બીહાવે છે, આવ આઘો આપ હો;
પ્રાણ તારા હું લઉં, તું જે મારો પ્રતાપ હો. ૫
- ત્યારે ઉદ્ધરો યયો, ને જોડ ત્યાં નાખી સહી;
પાગ સાહી પાછલા, એકવીશ ધનુષ નાખ્યો મહી. ૬
- વળી તે મુખ વિકાસીને, સામો યયો તે આપ હો.
તેના મુખમાં કર વામ ઘાલ્યો, પાડ્યા સઘલા દાંત હો. ૭
- જ્યમ કોડમાંહે લોહું બળે, ત્યમ હાય ત્યાં બાળે સહી;
પ્રભુએ કર વંધાર્યો તવ, શ્વાસ રંધાણો સહી. ૮
- પછે કુટ્યું પેટ ને પર, પ્રાણ ત્યાં તેના ગયા;
પુષ્પવૃષ્ટિ દેવે કરી, જ્ય જ્ય શબ્દ ત્યાં યયા. ૯
- એવાં ચરિત્ર હરિએ કર્યાં, નારદ ઋષિ ત્યાં આવિયા;
સ્તુતિ કીધી અતિધણી, ભાલણપ્રભુને મન ભાવિયા. ૧૦

પદ ૧૮૦ રાગ સામેરી.

ગાય ચારવા જ્ય, સાંભળને કહું રાય;
અનેક કીડા જેહ, રમે તસ્કરની તેહ.

ઢાળ.

રમત તસ્કરની રમે, ત્યાં કેટલા તસ્કર યયા;
કેટલાએક ગોપ તે, રખવાળ યદને ત્યાં રહ્યા.

- એવે વ્યોમાસુર દેત્ય આવ્યો, રૂપ ગોપતણું ધરી;
રમત રમવા તેહ લાગ્યો, કપટભાવ તે મન કરી. ૩
- ચોરીને તે ગોપને, તતક્ષણ લધને સાંચરે;
ગુંફામાંહે ધાલિયા ને, શિલા એક આડે ધરે. ૪
- તે ઘણા ગોપને હરી ગયો, ગોવાળિયા થોડા રહ્યા;
કૃષ્ણ પૂછે ગોપને, સાથી સઘવા ક્યાં ગયા. ૫
- વ્યોમાસુરને જાણિયો, પછે માવજીએ ત્યાં ગ્રહ્યા;
ગળું ઝાલી ભૂમિ નાખ્યો, પ્રાણ ત્યાં તેનો ગયો. ૬
- પછે ગુંફામાંથી ગોપ કાઢ્યા, હર્ષ હૈયે અતિ ઘણું;
વેણ વાતા આવિયા તે, ગોકુલ શોભા શી બહુ. ૭
- એમ ચરિત્ર અનેક કીધાં, મુખે નવ જાણે કહ્યાં;
બાલણપ્રભુ રઘુનાથજીનાં, પરાક્રમ નવ જાણે લહ્યાં. ૮

પદ ૧૮૧ રાગ રામઝી.

- મારું મુખડું જોયાં માટે શું થયું રે, ક્યારે કીધા માટે એવી આજ હો;
લાજ રાખું છું નંદરાયનીરે, નહિ તો શ્રવણે સુણશો ગાળ રે. માં ૧
- નિશ્ચિન આવે મારે આંગણે રે, અવલોકે મારું આંગ રે;
ઘેલી સરખી આંખડી રે, મનમાં ન વસે વ્યંગ રે. માં ૨
- રૂપક્ય કોલાં તે પ્રવાલડાં રે, મુખ આંગળ શું નામ રે;
દાદમની કલિકાંતણું રે, કહાનજી કહે શું કામ રે. માં ૩
- કનકલતા ઉપર કશા રે, જે લધુ પર્વતશૃંગ રે;
એમ અટપટું ઉચરે રે, કહે વચ્ચે વહેતી ગંગ રે. માં ૪
- ખંજન મીન મધુકર કહ્યા રે, તે તો ચંદ્રખિંબ મુકાર રે;
અવનીથી ઉંચો ધણો રે, તે તો કોણ માને સંસાર રે. માં ૫

૩ વ્યોમાસુર-દૈત્યનું નામ. ૪ આડે-આડમાં. પદ ૧૮૧-૨ વ્યંગ-વક્તા.
૪ કનકલતા-સુવર્ણની વેલી. પર્વતશૃંગ-પર્વતના શિખર. ૫ ખંજન-દીવાળીઘોડો-ગ-
લગોટીઆ. મીન-મચ્છ. મધુકર-શ્રમર. ૧ મારું મુખડું જોયું તેથી શું થયું, ક્યારે
કીધું તે માટે આજ કેમ મૂકા છે. ૨ પ્ર ૨ એક ગાળીને પ્રબલડાં રે,

આંખ ઉપર અલકાવલી રે, નિશદિન ક્યમ રખાય રે;	
પે'ર કરે પીતાંબરો રે, કહે તારૂં ત્યાં શું જાય રે.	માં ૬
કર જોડીને કરગરે રે, જોડે લટને અર્થે લક્ષ વાર રે;	
મારા સમ કહી મરકવે રે, રગ્ગહે ગુંજતો હાર રે.	માં ૭
એક દિવસમાં આકરા રે, અસંખ્ય સમ તો ખાય રે;	
કારણ પાપે કહાંનજી રે, કપી પેરે મેલ્યો જાય રે.	માં ૮
આજ દાવ કોઈક યુક્તનો રે, શી ઝળકે છે ઝાલ રે;	
અર્થ સરશે શ્યામજી રે; અડે આંગળી ગાલ રે.	માં ૯
અંજન કાં કીધું નથી રે, આ નેત્રતણું આભરણ રે;	
તાપસને તપ ચૂકવે રે, અદ્ભુત એ આચરણ રે.	માં ૧૦
કીધું કે કીધું નથી રે, તું શાને દે છે ચિત્ત રે;	
મારી તુજને શી પડી રે, લહું આ લક્ષણવંત રે.	માં ૧૧
હેયે આંખી ચુંબન કરે રે, વંશીને બહુ વાર રે;	
મુજ સામું જોઈ હસે રે, કહે તું પ્રાણાધાર રે.	માં ૧૨
હું શું કાંઈ લેહેતી નથી રે, એ કામીના પ્રેમય રે;	
વાહી જાયે વિઠ્ઠલો રે; ત્યાં કરે સામલિયો સંચરે.	માં ૧૩
બાળુબંધતણે મિષે રે, મારી બાંહડી ગ્રહે છે હાથ રે;	
ધણુએ હું નાઠી ફરું રે, પણ જ્યાં ત્યાં દેખું સાથ રે.	માં ૧૪
ક્યારે કાર્યે નિસરું રે, ઉભો નિરખે ચાલ રે;	
તને લય કો'નો નથી રે, હું શેકી નણદીને સાલ રે.	માં ૧૫
જ્યમ જ્યમ વાડું વિઠલા રે, જો વડવાં બોલું વિસરે;	
હેયે હસવું માયે નહિ રે, રાન્યાને ન ચઢે રીસ રે.	માં ૧૬
નંદજી મોટો હશે રે, મારે માયે તાત રે;	
યદપિ જૂઠું જાણશે રે, તો વાંકી પડશે વાત રે.	માં ૧૭
પશુ થકી અણપ્રીછણો રે, મારે માયે નાય રે;	
વેરીથી વંસમો ધણુ રે, તે તો સાસરડાનો સાથ રે.	માં ૧૮

કો શાણો હોય તો સમજાવિયે રે, ઘેલો ન માને જાણ રે;
ઉદધિની પેરે ઉછળે રે, પૂર ન થોભે પાણ રે. માં ૧૯

તારાં એ લક્ષણ કો જાણશે રે, તો આણશે મનમાં લેદ રે;
લોક વિષે લંપટ થયો રે, તારો વિવાહ ન મળે વેદ રે. માં ૨૦

મારા અંગને એક આંગળી રે, ક્યમ અડાડે કોય રે;
જેને લાજ પોતાની રાખવી રે, નાલિકેર જ્યમ તોય રે. માં ૨૧

એમ સાન કરી સામું જુએ રે, તે જાણે તતકાલ રે;
તારી આળ ત્રિકમા રે, હું જડજડતી કહું જાણ રે. માં ૨૨

તારાથી મને સોગણી રે, હશે હૈડામાંહે પીડ રે;
પાડોશી ને પંચની રે, ભૂડા ન લહે ભીડ રે. માં ૨૩

જેને ઘર હોયે અલખામાણું રે, તે મારે હૈડે હામ રે;
ખાપજના સમ સ્યામજી રે, તારી ઘણી રાખું મામ રે. માં ૨૪

હું પોતાની છાયા યકી રે, ખીહી રહું નિશદિન રે;
નિર્જનવેડા નાવડેરે, યદપિ ફૂડી છું મન રે. માં ૨૫

મને એમ હસવું આવે નહિરે, રેફાકવેડા ફેફ રે;
ઝમાડું મોં એણે કર્યું રે, તે લક્ષણ આલખે લોક રે. માં ૨૬

મારી મીઠવડે ચિત્ત રાખવું રે, સમય આલખો સ્યામ રે.
કહ્યા વિના રખે કરો રે, ભાલણપ્રભુ એ કામ રે. માં ૨૭

પદ ૧૮૨ રાગ રામઝી.

નંદજીતા સમ છે સુંદરી રે, જો હું જૂહું જોહું વચન રે;
વામા જે વાંકું કરો રે, તે સમું માને મુજ મત રે. નંદ ૧

એક નિમેષ અલગો નથી રે, તમથી મારો પ્રાણ રે;
કહેતાં દીસે કારમું રે, આ ગરણકમલની આણ રે. નં ૨

૧૯ ઉદધિ-સમુદ્ર. ૨૧ તોય-જળ. ૧ પ્ર. ૨ તારે લક્ષણ ન મળે વેદરે,
૨ પ્ર-૧ ફાફડે ફેફારે. ૩ પ્ર-૨ માંહો માંહે જેણે કર્યું રે, તે લક્ષણ જોયે લોકરે
૪ પ્ર-૧ સમે આલખે સ્યામરે.

- તુંકારો તરણી તણો રે, મારા ચિત્તને પ્રસન્ન રે;
જે તમો કહે માને લલુ રે, તે જો વિધિમાંહે અસન રે. નં ૦ ૩
- જોકે દિન અંટેલીયે વળી રે, કીધી રક્ત નેત્રશું રીસ રે;
પછે હસ્યાં ક્યમ સુંદરી રે, સાડીએ કાંકીને શીશ રે. નં ૦ ૪
- શોભા ત્રણ ભુવન તણી રે, જો મરકલકાનું મૂળ રે;
સ્નેહીને સુખ ઉપજે રે, શત્રુને મસ્તક શૂળ રે. નં ૦ ૫
- તીક્ષ્ણ નેત્રનો તાજણો રે, લાગે હૃદય સુઝાર રે;
મન જોડો મર્યાદામાં રે, તે ક્યમ થોભે સંસાર રે. નં ૦ ૬
- સુખ જ્યે મન ઉલ્લસે રે, જ્યે હૃદયમાં રંગ રે;
૧૧ેરી કો વર્જે નહિ રે, શરયાને વશ સંગ રે. નં ૦ ૭
- નેત્રતણો રસ સુંદરી રે, ઉદયિયકી અભેદ રે;
તે થોભ્યો મર્યાદામાં રે, તે કોને નહિ સાધ રે. નં ૦ ૮
- પૂરણ પ્રેમ મનમાં વસે રે, નાચે એનાં નયણ રે;
કામી કો માને નહિ રે, વર્જ્યાનાં જાહુ વેણુ રે. નં ૦ ૯
- આલ કહું અમો શા ભણી રે, રજેતાં હતાં વાટ રે;
ના ના સુખ કહે માનશું રે, ઘેર ઘેર જાવાને ઘાટ રે. નં ૦ ૧૦
- સાદ કરી સામું જુએ રે, નિરખે ગોરી ગાય રે;
મીઠમહિથી માવજી રે, રખે અધક્ષણ અલગા થાય રે. નં ૦ ૧૧
- હું સાદ કહું સુરભિમિષે રે, તમો ખુંખારો દેઓ વેકહાન રે;
કાર્ય મેલીને કહાનજી રે, તમો આવો તેણે સ્થાન રે. નં ૦ ૧૨
- અર્ધા આખ્યાં શા ભણી રે, પ્રેમ ધરીને પાન રે;
સમ દષ્ટ દહાડે સુણે રે, તે ક્યા દિવસનું તાન રે. નં ૦ ૧૩
- મુરલી મારે હાયથી રે, જુંટી લીધી લક્ષ વાર રે;
કોને કહેશે સ્યામજી રે, મારા પ્રાણતણો આધાર રે. નં ૦ ૧૪

૩ અસન-અજ્ઞાન, ૪ અંટેલીયે-અંટેવાળને; અચકાઈને. ૬ તાજણો-સાટકો(?)
૭ ઉલ્લસે-(સં-હૃદ-સસ) હરખાય. શરયાને-નેત્ર રૂપી જાણુને વશ સર્વ (સંધ)
છે (?) ૧ દેહી કો વર્જે નહિ, રે સરજ્યાં વશ સંગ રે. ૨-પ્ર-૨ જતાં આવતાં વાર રે,
ના ના કહે સુખમાંજ શું રે, ઘેર જતાં કહે વાત રે. ૩ પ્ર-૨. કાંતરે. ૪ પ્ર-૨
અર્ધા રાતે આખ્યા શા ભણી રે, પ્રેમ ધરીને પ્રાણ રે.

પીતાંબર પલવટ થકી રે, છાંડી નાખો ધરણુ રે;
 હવે ઓઢશો શ્યામજી રે, એમ કહી ચાંખ્યો ચરણુ રે. નં ૧૫
 પંખોડાવીને પ્રેમશું રે, હું વીટું મારે શીશ રે;
 એક મુહૂર્તમાંહે રમાનિની રે, એવી આલ કરો દશવીશ રે. નં ૧૬
 હું જતુનીને હાથે જમ્યો રે, મુખમાંહે મુખવાસ રે;
 મન રાખવા માનિની રે, મેં ગુપ્ત ભર્યા બે ગ્રાસ રે. નં ૧૭
 કહોજી એકલડાં શું આવવું રે, સજીને શણગાર રે;
 કહાનજી ક્યાં નથી દીસતો રે, મારા હેડા કરો હાર રે. નં ૧૮
 આજ અન્ન ભાવે નહિ રે, ચિંતાતુર છે મન રે;
 વિણ સુખડીએ શ્યામજી રે, ભૂખ્યો થયો છું વન રે. નં ૧૯
 કહોજી સીધી આલ તમે શેં તજી રે, જૂઠ્ઠા બોધો છોડ રે;
 મને દેખીને માનિની રે, હાંડો મોડામોડ રે. નં ૨૦
 તમે વિકલ મન વેગે કરો રે, ત્યારે કામીનો શો વાંક રે;
 મિથ્યા માને માનિની રે, ત્યાં તમે સરખાં રાંક રે. નં ૨૧
 અંજાળો ચુકવવા તણો રે, અંગે આદરો અનક રે;
 પણ તે કા માને નહિ રે, જ્યમ રાખ્યો રહે વિવેક રે. નં ૨૨
 તમારાં નેત્ર નિરખ્યાં રાતડાં રે, જીલ્લા વદને ન માય રે;
 કર્ણે કેશ ખંજુઆલતાં રે, કહો કામીએ ક્યમ ખમાય રે. નં ૨૩
 ઉકાટો અતિશે ધણો રે, ઈર અવલોકન આપ રે;
 આલસે મરડો આંગલી રે, પંખે કાંઈ થોડો થાપ રે. નં ૨૪
 છૂટી વેણી છગછમી રે, નવ દંટે વદન રે;
 ભાલણુ જ્યમ જાણે નહિ રે, સમ જાણો આલિંધન રે. નં ૨૫

૧૫ પલવટ-પહેરેલા અથવા ઓઢેલા વસ્ત્રનો છેડો વિઠાળી ગાંઠ બાંધતી તે. ૧૬
 પંખોડાવી-કુટાવી. ૨૦ બોધો-ઉપદેશો. ૧ પ્ર. ૨ પંખોગતીનો પ્રેમ શું રે, વીંટો
 મારે શરીર રે. ૨ પ્ર-૨ માલતી રે. ૩ પ્ર. ૧ કેં ટાળા ચુકવા તણારે, અંગ
 આદર અનક; મુજ પ્રત્યે કહો માનિનીરે ૪ પ્ર. ૨ ઉર અવલોકો અપારરે, ૫ પ્ર. ૨
 એ કાંઈ થોડો વ્યાપારરે. ૨૫ છગછમી-છવાઈ. દૃષ્ટે-(સં. દશ.) જોવાય.

પદ ૧૮૩ રાગ ગાદી.

મથુરામાં એક આહીરડી, તે મહી વેચવા આવીછું;
દેવકીએ તે નયણે દીધી, પ્રેમ કરી બોલાવી; આવો ગોલણીરે.

દહિં દૂધ લઉં આજ, આવો ગોલણી રે.
મટુકી મસ્તકથી ઉતારી, આપ્યું ત્યાં આસનછું;
કુશળ પૂછવા કુંવરનું, મર્મે કહે વચન.

આં ૨

નંદરાય તે શું કરે છે, તેને શું સંતાનછું;
કેવી છે તેની કામિની, રૂપતણું નિધાન.

આં ૩

સંતતિ વિના જીવ્યું કશું, માનુષને અવતારછું;
અમ સરખું કોયે મ હશે, વેરી એ સંસાર.

આં ૪

વ્રજમાંહે રિદ્ધિ કેવી છે, કેવા સુખિયા લોકછું;
જણિયે ને જીવે નહિ તેને, ક્ષણ ક્ષણ આવે શોક.

આં ૫

વળતી સન્મુખ થઇ તે સ્યામા, અમૃત વાણી બોલેછું;
નંદજીને એક કુંવર છે એવો, ચાહ લુવન નહિ તોલે. સાંભળ સુદરી, ક

ગારાને શું કીજિયે, તે વણે છે સાંભલિયોછું;
અહા હર ઇન્દ્રાદિક આવે, તોયે ન જાયે કલિયો.

સાં ૭

બહુ મેરે અમૃત ભરી, આંખલડી અણીઆલીછું;
કીકી અતિ જોતાં હસે, અધર જશાં પરવાલી.

સાં ૮

નાનો પણ પ્રાક્રમે મોટો, જણે દમિયો કાલીછું;
ગોવર્દન ગિરિ કર કર્યો, વ્રજવેદના ટાળી.

સાં ૯

જશોદાજી હુલામણે, તેનું નામ ધરે છે કહાનછું;
રૂણ દામોદર કો કહે કેશવ, ગિરિધર કો ભગવાન.

સાં ૧૦

રૂઢદાવનમાંહે રહ્યા, તે લે છે મહીનું દાણછું;

હા ના તેને કોણ કહે જ, સોંપ્યા તન ધન પ્રાણ.

સાં ૧૧

૧ પ્ર-૧ શૈશવ વયે ટાળી. ૨ પ્ર-૨ રૂઢદાવનમાંહે રહીને, તે લે છે મહી દૂધનું દાણ. ૩ પ્ર. ૨ પ્રજલશે. ૮ મેરે-કૃપાએ. ૧૦ હુલામણે-દાડમાં બોલાવવું તે.

કંસ ભયે ખીલે નહિ, યદ્યપિ છે તે બાલજી;

મોટમ જોતાં મન તણી, જાણિયે કાલતણાં એ કાલ. સાં ૧૨

વનમાંહે વાયે વાંસલી, અમૃતપેં અતિ મીઠીજી;

એને વશ આવે નહિ, (એવી) સતી કો નવ દીડી. સાં ૧૩

કો હવો ને હશે નહિ, નર એવો ત્રેલોકજી;

જેણે એ દીડો નહિ, તેનાં નયણાં ફેક. સાં ૧૪

ધિક્ષ એ મધુપુરના વાસી, જેતું મુખ ન નિહાળેજી;

કરુણાનિધિ કટાક્ષે કરીને, ભવનાં બંધન દાળે. સાં ૧૫

ગુણનો પાર આવે નહિ, તો કેટલુંએક વખાણુંજી;

ક્ષણ અલગાં યદ્યપે નહિ, હું એવું મનમાં જાણું. સાં ૧૬

વાત સાંભલી સુતતણી, ને નયણે ચાલે નીરજી;

આહીરડીને એમ કહે, રોમાંચિત યદ્ય શરીર. સાં ૧૭

ધન્ય તે માત જશોભતી, જેણીએ ધવરાવ્યોજી;

પુન્ય પોતે વ્રજવાસીતું, જ્યાં એ રમવા આવ્યો. સાં ૧૮

વાત રહેવા દોને એની, કંસરાય સાંભળશેજી;

વેર એશું આણે છે તે, હૈડામાંહે અળશે. આં ૧૯

શું આપું બાધ તને, એમ કહી મનોહર વાતજી;

જેને એવો દીકરો, તે ધન્ય માત ને તાત. આં ૨૦

જા બાધ તું મંદિર તારે, ધન્ય જીવ્યું જે જોશેજી;

કોટિ જન્મનાં કલ્મષ કીધાં, દર્શન માત્રે ખોશો. આં ૨૧

મારે એવું પુન્ય ક્યાંયી, જે હું તેને દેખુંજી;

મન મનોરથ અતિ ધણા, તેવું નાવે લેખું. આં ૨૨

સંતોષીને શ્યામા વાળી, ચાલી નિજ વ્યાપારજી;

જાતાં વલતાં આવજો, પુનરપિ આણે દાર. આં ૨૩

માતા આનંદાં ધણું તે, સાંભલતાં ગુણગાનજી;

ભાલણજન જયમ જનકી આગળ, કયા કહી હતુમાન. આં ૨૪

પદ ૧૮૪ રાગ ગોડી.

- કંસરાય બેઠા માળિયે રે, ગોલણી મારગ જન્ય રે;
સાદ કરીને લાગ્યો પૂછવા રે, યાદવ કુલનો રાય રે. કં० ૧
- ઉભી રહે આહીરડી રે; સાચી કહેજે વાત રે;
નંદ તણો કુંવર કહાનજી રે, કેવો ગોકુલમાં વિખ્યાત રે. કં० ૨
- આયુધ શાં શાં કર ધરે રે, કેવો છે બલવંત રે;
સાંભળિયે છે રમતાં રે, રાક્ષસનો કર્યો અંતરે. કં० ૩
- જેવું હોય તેવું ભાખિયે રે, એ ત્યાં કા'નો તન રે;
નંદને ઘેર એવો ક્યાં યકી રે, માને નહિ માફ મન રે. કં० ૪
- વિસ્મય કાંઈ છે સહી રે, સમ્યક નવ પ્રીછાય રે;
એ માટે વ્રજપતિ તણી રે, અમો લેશું ગાય રે. કં० ૫
- ફકતણું ફળ પામશો રે, હું જાણું છું ભેદ રે;
બાલજીપ્રભુ રઘુનાયનો રે, મહિમા ન લહે વેદ રે. કં० ૬

પદ ૧૮૫ રાગ ધનાશ્રી.

- સ્વામીજી શું પૂછો છો, એ નંદ તણો નાનડિયો રે;
ચતુરાષ્ટ્ર તેની શી કહું, વિધાતાનો ધડિયો. સ્વા० ૧
- રૂપ છે તેવું કહિયે જો, નયણાં બોલી જાણે રે;
જીલા બાપડી દેખે નહિ તો, તેને શું વખાણે. સ્વા० ૨
- રાયજી સાચું શું કહું, જશોદાસુત છે જેવો રે;
સંસાર માંહે જો દીકો હોયે, મેં કો ખીજો એવો. સ્વા० ૩
- અમો વનચર આહીરડાં, તેની ગતિ શું લહિયે રે;
વેદ ભેદ જાણે નહિ જેનો, તો અબલા શું કહિયે. સ્વા० ૪
- કામળ કરતી આંગલી, તે વણું છે સામલિયોરે;
ગોવર્દન ગિરિ તોળા રાખ્યો, શું કહિયે તેને બલિયો. સ્વા० ૫
- આયુધ ગેડી વાંસલી, (વળા) લાકડાંને શીકું રે;
રાક્ષસ ગાયત્રું જો કહો છો, તે મુજને લાગે શીકું. સ્વા० ૬

ભોજરાજ જે હું કહું છું, તે સત્ય કરીને માનો રે;
અહ્માદિક જેને જાણે તે, કહાનજી નથી કાંઈ છાનો. સ્વાં ૭

તે તો સાચું ક્યમ કહે, જે લાજ તમારી રાખે રે;
ભાલણપ્રભુ સીતાપતિનું બળ, હનુમંત હોય તો ભાખે. સ્વાં ૮

પદ ૧૮૬ રાગ ગોડી.

એક સમે નારદજી આવ્યા, કંસરાયને ઘેરજી;
પ્રણામ કરી આગળ રહ્યો ઉભો, માન્યા ફડી પેર. આવો મુનિજી. ૧
અર્ધ પાઘ પૂજા કરી, આપ્યું શુભ આસનજી;
કોણ કાર્યે તમો પધાર્યા, પવિત્ર ક્યું ભુવન. આં ૨

કર જોડી ઉભો રહ્યો, સ્વામી આજ્ઞા દીજેજી;
મન વિચારી જે કહ્યો, કારણ તે અમો કીજે. આં ૩

આ રિદ્ધિ સધલી છે તમારી, હું છું તમારો દાસજી;
જે તમારા ચિત્તમાં આવે, તે મુજને દીજે આયાસ. આં ૪

વળતા ઋષિજી એણીપેર બોલ્યા, રાજા તું અવિધારજી;
હું તારા હિત કારણ આવ્યો, મથુરાં નગર મુઝાર. સાંભળ રાયજી. ૫

રામ કૃષ્ણ બે અવતર્યા, ગોકુલ નંદને ઘેરજી;
તે તુજને સહી મારશે, એવી છે ત્યાં પેર. સાં ૬

કાંઈ હવે એત તું મનવિષે, શું સતો થઈ નિશ્ચંતજી;
વાંજો મોકલ અફૂરને, જ્યમ અહિં આવે ભગવંત. સાં ૭

તારા મોકલ્યા મદલતણાં, છેઘાં એણે તનજી;
બાલપણે શાં પ્રાક્રમ કીધાં, જોને વિમાસી મન. સાં ૮

૧ વિષવેલ વાધવા નવ દીજે, ઉછરતી છેદીજેજી,
તે મોટી થયા પૂઠે, પછે કાંઈ ન મુઝે. સાં ૯

ધનુર્થનને મિષે કરી, તેડો આણે ડારજી;
મદલ અખાડામાંહે તેને, રમાડો અપાર. સાં ૧૦

૪ આયાસ-પ્રયાસ, મહેનત. ૧ પ્ર-૨ વેરીને તો વાક્ષી ન દીજે, ઉછરતા
છેદીજેજી.

રંગમંડપમાંહે તેડાવી, કરજને તેશું યુદ્ધજી;

મારી સકે તો મારજે, ઘુજને કહું છું યુદ્ધ.

સાં૦ ૧૧

ઐમ કહીને નારદ વળિયા, પામ્યા અંતર્ધાનજી;

ભાલજીપ્રભુ રઘુનાથ ભણી, તે આલ્યા કહી નિદાન.

સાં૦ ૧૨

પદ ૧૮૭ રાગ ધનાશ્રી.

વળતા નારદ ગોકુલ આવ્યા, રામકૃષ્ણના મનમાંહે ભાવ્યા;

નારદ આવ્યા, નારદ આવ્યા.

૧

અર્ધપાદ પૂજ્યા સખી ગ્રેમ, પ્રત્ન કરીને કુશલી ક્ષેમ.

નાં૦ ૨

વળતા કૃષ્ણ વદે મુખ વાણી, અમ ઉપર દરજ્યા ક્યમ આણી.

નાં૦ ૩

ઋષિજી કહે સુણો શારંગપાણિ, વાત તમારી કંસે જાણી.

નાં૦ ૪

મથુરાં આવી કરો સુરકાજ, ઉગ્રસેનને આપો રાજ.

નાં૦ ૫

૧ બંધ થકી છોડવો તાત, દુઃખ પામે છે તમારી માત.

નાં૦ ૬

વળિયા નારદ કહીને સંકેત, ભાલજીપ્રભુનું જાણી હેત.

નાં૦ ૭

પદ ૧૮૮ રાગ સામેરી.

રાંસે વિહાણી રાત, કષ્ટે થયું પ્રભાત;

સેવકને કહે ત્યાંહિ, અકૂર તેડો આંહિ.

૧

ઢાળી.

અકૂરને તમે આંહિ તેડો, કાર્ય જે માફ રકરે;

રથ જોડી વેગશું, ગોકુલ ભણી તે પરવરે.

૨

રામકૃષ્ણને તેડી આવો, યશ જોવા કારણે;

વિશ્વાસ તેને ઉપાધને, વચન કહે ત્યાં ધારણે,

૩

ઐવું કહેતાં સેવક આલ્યા, તેડવા અકૂરને;

મંદિર ભણી જઈ સ્તુતિ કીધી, વિનવે પછે શરને.

૪

રાય તમને બોલાવે છે, ક્ષણે એક આવો પ્રભુભણી;

અકૂર ઉડી થયા ઉભા, સુણી વાણી તે તણી.

૫

૧ પ્ર-૧ બંદીથકી. ૨ પ્ર-૨ સરે. ૧૨ નિદાન-મૂળકારણ. પદ ૧૮૮-૧

વિહાણી-વિતાડી. ? ૩ ઉપાધને-પેદા કરીને

આવી રાયને પ્રણામ કીધો, એકા તે પાસે જઈ;
સ્વામી શા લણી મુજને, તમો તેડાવો અહિં.

મુણી વાણી હદે આણી, કંસ વળતો ઉચ્ચરે;
રામ કૃષ્ણને તેડી આવો, કાજ જે માફં સરે.

વિશ્વાસ તેને ઉપાધ, જ્યમ ત્યમ કરી લાવો અહિં;
રથ એવો જોતરો જે, વેગથું પહોંચો ત્યાહિં.

ખીડું આપી પૂઠ યાપી, ગોકુલ ભણી ચતાવિયા;
હરખ ધરતા મનથું, ભાલણપ્રભુ ભણી આવિયા.

પદ ૧૮૯ રાગ માફ.

અકૂરજી તે વેગે જાયે, મનમાંહે આનંદ ન માયે.	૧
આજ મારા પૂર્વજ મૂકાશે, દામોદરનું દર્શન યાશે.	૨
એમ કરતાં ગોકુલમાંહે આવ્યા, માધવજીના મનમાંહે ભાવ્યા.	૩
આલિંધન દીધું અતિ પ્રેમ, કહો કાકાજી કુશલી ક્ષેમ.	૪
શેં કામે આવ્યા આણે ઠાર, તે અમને કહો વિચાર.	૫
વળતા અકૂર ભોલ્યા વાણી, સાંભળિયેજી શારંગપાણિ.	૬
ધનુર્ધર કરે છે રાય, તેડયા છો તમો જન્મે ભાય.	૭
ત્યાં યકી તે વેગે પળિયા, નંદ જશોદાને જઈ મળિયા.	૮
આવતા સ્વાગત કીધી ધણેરી, કુશલી પૂછે ફેરી ફેરી.	૯
આરોગાવીને પૂછે નંદ, મનમાંહે અતિ ૧ ધન આનંદ.	૧૦
અકૂર શેં કારણ આજ, અહિં કૃપા કરી મહારાજ.	૧૧
વળતા કહે અકૂર વચન, મુજને મોકલિયો રાજન.	૧૨
ધનુર્ધર કરે છે તેહ, રામ કૃષ્ણ તેડયા છે જોહ.	૧૩
હું તેડવા આવ્યો છું આંહિ, નિરધાર લઈ જાશું ત્યાંહિ.	૧૪
નંદ જશોદા કરે ઉચાટ, નાના બાલક તે અલ્પ શામાટ.	૧૫
કહે અકૂર મુણો મુરાર, વેગે જઈયે મ લિયો વાર.	૧૬

૯ પૂઠ-(સં. ૫૪) પીઠ. ૩ માધવજી-લક્ષ્મીપતિ. ૭ ભાય-ભાઈ. ૯ ફેરી-ફેરી-વારવાર. ૧૫ અલ્પ-અલ્પાય. અપાય એવું લેખ્યું.

એમ કહીને રથ સજ કીધો, ભાર ચાલવાનો સર્વ લીધો.	૧૭
ગોપી સર્વ કરે વિલાપ, વળી અંગ પછાડે આપ.	૧૮
બુગબુવન ખેઠા જઈ રથ, અકૂર હય ખેડે સમર્થ.	૧૯
પૂઠે નાંદ ગોપ સહુ જાય, રામ કૃષ્ણ સાથે પ્રસાય.	૨૦
આવ્યા કાલિંદીને તીર, રથ થકી ઉતરિયા વીર.	૨૧
નિત્ય કર્યાં સહુએ નિર્વાણુ, પુરષોત્તમ પ્રત્યે કહે વાણુ.	૨૨
તમો કરો મનન એ માંય, જ્યમ કાલિંદી પાવન થાય.	૨૩
નિત્ય કર્યું પછે અકૂર ભૂપ, માંહિ દીકું શેપશાયી સ્વરૂપ.	૨૪
ગહાર નિસરી પ્રણમ્યા, ચરણુ, ધન્ય ધન્ય તમો અશરણુ શરણુ.	૨૫
ત્યાં થકી તે ચાલ્યા સહુ સાથ, રથ ખેઠા ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ.	૨૬

પદ ૧૯૦ રાગ ધનાશ્રી.

ત્યાં થકી તે વેગે ચાલ્યા, આવ્યા મધુપુરમાંયે રે;	
ત્રિભુવનનાથ તણા મનમાંહે, આનંદ અતિશે થાયે રે.	ત્યાં ૦ ૧
આનંદભર તે આવતાં, રજક જાતો દીઠો રે;	
અરે હલ્યા આ વસ્ત્ર કોનાં, ખોલ કહો અતિ મીઠો રે.	ત્યાં ૦ ૨
તેણે એવું વચન કહ્યું જે, તમો તો ગોવાળ રે;	
એ વસ્ત્ર તો એવાં છે જે, પહેરે ત્યાં ભૂપાલ.	ત્યાં ૦ ૩
વાણી એવી સાંભળીને, કીધો તેનો ભંગ રે;	
વસ્ત્ર સર્વે લૂંટી લીધાં, વાધ્યો અતિશે રંગ રે.	ત્યાં ૦ ૪
આગળ જાતાં માળી મળિયો, તેણે હાર આગળ લઇ આપ્યો રે;	
હર્ષ ધરી કૃષ્ણે મનમાંહે, દામ ઘણો તેને આપ્યો રે.	ત્યાં ૦ ૫
કુખજાતું ચંદન ગ્રહ્યું, કીધું સુંદર રૂપ રે;	
અતિ આનંદ ભર્યાં તે ચાલે, રામ કૃષ્ણ એ ભૂપ રે.	ત્યાં ૦ ૬
આવરે આવ ઉતાવળી, એમ માંહિમાંહે કરે સાદ રે;	
આદિ પુરુષ આવતા બુઝો, જેણે ઉપજે આદ્વાદ રે.	ત્યાં ૦ ૭

અકૂરે જમને કહી, કંસ પ્રત્યે વાણી રે; ત્યાં ૮
 તારી આજ્ઞાથી હું તેડી, આવ્યો શારંગપાણિ રે.
 કંસ કહે અકૂરજી તમે, અમે ક્યાં સનાથ રે.
 વાર થયું જે તેડી આવ્યા, અહિં ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ રે. ત્યાં ૯
 પદ ૧૯૧ રાગ ગોડી.

આવ રે આવ ઉતાવળી રે સખી, જોવાને નંદકુમાર; સાહેલડી; (જો) સાં ૧
 અકૂર તેડી આવિયા રે સખી, અહ્ભુત રૂપ અપાર. સાં ૧
 એક ગોરો એક ક્યાંમલો રે સખી, નીલ ને પીત હકૂલ; સાં ૨
 ગોકુલ વેણુ વળડતો રે સખી, ખેલતા જ્યાં તરણીકુલ. સાં ૨
 ધન્ય તે માત જશોમતી રે સખી, જેણીએ લીધો ઉત્સંગ; સાં ૩
 મુખન કરી ધવરાવિયો રે સખી, માધવ મોહન અંગ. સાં ૩
 માતાને દેખાડિયું રે સખી, મુખમાંહે બ્રહ્માંડ; સાં ૪
 એવો ખીજો કો નથી રે સખી, શોધિયે જો નવખંડ. સાં ૪
 કહે છે જનનીએ આંધિયો રે સખી, ઉપલયું આરૂઢ; સાં ૫
 વૃક્ષ એ મોડી નાખિયા રે સખી, અર્જુનનાં અતિ પ્રોઢ. સાં ૫
 એણે શોધી પૂતના રે સખી, કંસની મોકલી નાર; સાં ૬
 તૃણાવંત બક મારિયા રે સખી, વચ્ચે કેશી અપાર. સાં ૬
 ગોવર્દન ગિરિ તોળિયો રે સખી, ઉતાર્યું ઇંદ્રનું માન; સાં ૭
 કાલી નાગ ઉચાલિયો રે સખી, નિર્વિપ ક્યું જળસ્થાન. સાં ૭
 આજ ત્યજી એણે વાંસલી રે સખી, સાંભળ્યાનો મને કોડ; સાં ૮
 ધન્ય તે લોક ગોકુલ તણા રે સખી, નિરખતાં વીરની જોડ. સાં ૮
 ચાલ જુઓ ચતુર તણી રે સખી, લટકતો કટિતણો લંક; સાં ૯
 સરજ્યાં નહિ ગોવાળિયાં રે સખી, એટલો દૈવનો વંક. સાં ૯
 મોતીડાં લઇને વધાવિયે રે સખી, પૂજીએ પુષ્પની માળ; સાં ૧૦
 ધન્ય તે આંગણું આપણું રે સખી, આવે છે નંદ ગોપાળ. સાં ૧૦
 વસ્ત્ર પહેર્યાં એણે રાવનાં રે સખી, રજકતો કરી એણે નાશ; સાં ૧૧
 ધનુષ ભગવાને ભાંજીયું રે સખી, પામિયા નહિં આયાસ. સાં ૧૧

મરકલડો એના મુખ તણો રે સખી, જાણિયે મોહન મંત્ર;	સાં
અણીઆલી એની આંખડી રે સખી, જાણિયે કામણુ યંત્ર.	સાં ૧૨
મૂરખ કંથ તે આપણા રે સખી, નથી લાગતા પાય;	સાં
શું કીજે સ્ત્રી સરજિયાં રે સખી, પાસે જઈ ન રહેવાય.	સાં ૧૩
ધન્ય ગોવાળિયા સંગના રે સખી, જાણિયે અવતર્યા દેવ;	સાં
આપણુ સરજ્યાં અલાગિયાં રે સખી, નિપજે નહિ કાંઈ સેવ.	સાં ૧૪
જેયે છે મંદિર નગરનાં રે સખી, ગોપનો ઝુંપડે વાસ;	સાં
ચતુરાઈ ક્યાં શીખિયો રે સખી, આવડે વિવિધ વિલાસ.	સાં ૧૫
રૂપ જોવંતા એહનું રે સખી, ન પામે તૃપ્તિ લોચન;	સાં
અલગું થાવા હીડે નહિ રે સખી, એના ચરણથી મન.	સાં ૧૬
મીટમાં મોહન વેલડી રે સખી, ખીલિયો મારો દેહ;	સાં
એક વાર અવલોકતાં રે સખી, એવડો શો થયો નેહ.	સાં ૧૭
મૂરખ નારી તે વ્રજતણી રે સખી, કરતી જે ધરતણું કામ;	સાં
વદન દીઠા પછી એહનું રે સખી, ચિતડું ક્યમ રહે કામ.	સાં ૧૮
આવતાં સંગ આવી નહિ રે સખી, તો શી તેની પ્રીત;	સાં
આહીરડાં શું એલખે રે સખી, ચતુરના ચિત્તની રીત.	સાં ૧૯
સર્વસ્વ એને સોંપિયે રે સખી, થઈ રહિયે એના દાસ;	સાં
મીઠડાં વચન તે ઉચ્ચરે રે સખી, સાંભળી પહોંચે આશ.	સાં ૨૦
એથી અલગા જે રહે રે સખી, દૈવે દંડ્યો તે જન;	સાં
લાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી રે સખી, સોંપિયે પ્રાણુ ને તન.	સાં ૨૧

પદ ૧૯૨ રાગ રામઘી.

જેરે બાધ આવે છે, આવે છે, નંદજીનો કુમાર;	
સાથે તેવડ તેવડા છે, ગોવાળિયા દશ બાર.	જોં ૧
મુંદર સામલિયો, સામલિયો, પીતાંબર સોહે;	
મુખતણો મરકલડો જોતાં, બ્રહ્માદિક મોહે.	જોં ૨
એની આંખડલી, આંખડલી, અણીઆલી દીસે;	
હીંબાનો અભિનવો આજો, જોતાં મન હીસે.	જોં ૩

- કંસે તેડાવ્યો, તેડાવ્યો, બે દહાડા રહી જાશે;
 ન જાણિયે શું મથુરાં કેરો, એ રાજા થાશે. જો ૦ ૪
- વયે તો નાનડિયો, નાનડિયો, દીસે છે બાળિયો;
 જાણિયે છે જે કો દેવ અવતર્યો, કાણે ન જાણે કાળિયો. જો ૦ ૫
- બાઈ ધન્ય ધન્ય રે, ધન્ય ધન્ય રે, ગોકુલની નારી;
 એ સાથે જે રાસ રમી તે, પૂરણ પુન્યે ભારી. જો ૦ ૬
- જો આ પાસેથી, પાસેથી, ખીજો એનો ભાઈ;
 તે ગોરો ને (એ) સામલિયો, સરખી સર્વ સખાઈ. જો ૦ ૭
- કૃતાર્થ થઈ એની માતા (એ માતા), જણીએ એ જાણિયો;
 દેવ પિતૃ ને માનુષ કેરો, તાત ટળ્યો રાણિયો. જો ૦ ૮
- કહો ને શી કીજે, શી કીજે, સેવા એની આજ;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ પધાર્યા, સીધ્યાં સધલાં કાજ. જો ૦ ૯

પદ ૧૯૩ રાગ ભેરવ.

- નાચત ખેલત હરિ, રંગભોમ આયે,
 શીર મોર અંદા દીતે, નેન નવ રસ ભીતે;
 ગિરિધાત ચિત્ર કીતે, ગુંબ સોહાયે. નાચ ૦ ૧
- કેસર તિલક રાજે, અધર મુરલી સાજે;
 દશન દામિની જાજે, પીતાંબર ચોલ. નાચ ૦ ૨
- તનરુચિ ધન લાજે, લુજબલ સિંધ ગાજે;
 ચરણ મંજરી બાજે, ભોમિસંગ ભાર. નાચ ૦ ૩
- ફેટા દોહ તડિ બાધે, દહન વામને કાંધે;
 ધુંદના રુચિ ન સાંધે, હરિગત આયે. નાચ ૦ ૪
- કંસન પ્રટ્ટી પ્રાન, ધિરદ રસ કરે ગાન;
 રચતુર સુજાન, સુર દુંદુભિ બજાયે. નાચ ૦ ૫
- ગિરિધર મેરો નાંઈ, માઈ દુષ્ટ ફેડું દાઈ;
 જશ બલ જામી, વિષ્ણુદાસ ગુન ગાઈ. નાચ ૦ ૬

પદ ૧૮૪ રાગ ભેરવ.

થર થર થર થર, દાનો દલ કંપે.	
નંદકી દુવાઇ, માઈ હરગુ અંપે.	થર૦ ૧
તુમ તો દેખો હો દોહ, હરતી હાઈ લલ ગાઉ;	
જમકે પંચ પહાઉ, નંદકી દુવાઇ.	થર૦ ૨
કઈં સુર સાંત કાજ, ૨ મોહિતો અચન લાજ;	
ઉચસેનકું સોંપું રાજ, નંદકી દુવાઇ.	થર૦ ૩
ગિરિધર મેરો નાંઈ, માઈં ફુલ ફેડું ઠાઉં;	
વિષ્ણુદાસ જાનિ ૩ થયો, નંદકી દુવાઇ.	થર૦ ૪

પદ ૧૮૫ રાગ સામેરી.

દેવકી કહે સુણુ દાસી, કહે સુજને વચન પ્રકાશી;	
એ કાલાહલ શેં યાયે, બહુ જન જોવાને જાયે.	૧

ઢાળ.

જોવા જન જાયે ઘણા, નિશાણુ કોટિક ગડગડે;	
અટારિએ અતિઘણી, કામિની અંચલ થઇ ચડે.	૨
આવ આવ ઉતાવળી, એમ સાદ માંહોમાંહે કરે;	
મુખકમલ જો રે માનિની, જ્યમ કાજ અતિ તોઈં સરે.	૩
નૂતન નર કો આવ્યા છે જે, જાય છે સહુએ ઘસી;	
રાજમારગથી તું આવી, વારતા તે છે કશી.	૪
વળતી દાસી એમ વહે, સાંભળો સાચું કહું;	
રાજમાંહેલી વારતા, સંકેત સર્વે જે લહું.	૫
નંદકુંવર ગોકુલમાંહે, કહાન નામે સાંભળ્યો;	
તે ઘડીથી કંઈ રાજ, હૃદમાંહે અતિ બળ્યો.	૬
બંક બકી કેશી વૃષભ ઘેનુક, તૃણાવંત તે મારિયો;	
નારદ ઋષિએ આવી કહ્યું તે, બોલ મનમાં ધારિયો.	૭

અફૂર રાયે મોહ્યો, તે મખમિયે તેડાવિયા;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ત્યાંથી, મથુરા નગરી આવિયા. ૮

પદ ૧૮૬ રાગ સામેરી.

પહેલે પરીયટ મારી, લૂટ્યાં વસ્ત્ર મુરારિ;
ધનુષનો કીધો ભંગ, અતિશે કોમળ અંગ. ૧

ઢાળ.

અંગ કોમળ ૧તેહનું, સુંદર શ્યામ મોહામણા;
નયણે જોણે નિરખિયા, તેના મનતણી પહોતી મણા. ૨
કુખ્જ કીધી રૂપ સુંદર, ચંદન ત્યાં તેનું ગ્રહું;
શસ્ત્રમાળા પહેરીયાંને, તેજ નવ જાયે સહું. ૩
ભાઇ જેહુએ દારે હા, ભોજપતિ મેડે ચઢ્યો;
આગળ હતો ગજપતિ તે, કહાનને ગહવા અડ્યો. ૪
પુચ્છ સાહી તાણિયો, ચતકાર કરતો તે ક્યો;
કમલલોચન ત્યાંહિ નાહા, કોલાહલ તેણે કર્યો. ૫
ચાણૂર મુષ્ટિક સલ તોસલ, મલ્લ મોટા દાખિયા;
નંદસુતનો નાશ કરવા, રાયજીએ રાખિયા. ૬
ફૂડ કીધું છે ધણું, બાલ જેહુને કારણે;
તે તો કેમે કરતા નથી, રહ્યા દીસે ધારણે. ૭
તે માટે જન મળ્યા છે બહુ, વાત એ એ સાંભળી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથને, સહુ જોવા જાયે છે મળી. ૮

પદ ૧૮૭ રાગ સામેરી.

દેવકીએ સાંભળિયું, ચિંતાએ હૈકું અળિયું.
શ્યામા ધ્રુજે શરીર, નયણે ચાલે નીર. ૧

ઢાળ.

નયણે નીર ભરે ધણુંને, દાસીને કહે સુંદરી;
જાઓ બાઇ જોવાને તમો, વાત ત્યાં શી વિસ્તરી. ૨

૧ પ્ર-૨ દીપતાં. ૮ મખ-મજ. ૧ પરીયટ-યોગી. ૪ ગજપતિ-મોટા દાથી.

૫ ચતકાર-દાથીની કારંગી ચીસ.

- કુંવર જે સકુમાર છે તે, નંદના ગોવાળિયા;
મલ્લશુ* તે ક્યમ વઢશે, દુધ દહિ*ના પાલિયા. ૨
- અન્યાય કંસે માંડ્યો છે તે, તિથશે ક્યમ ઝોહને;
ચોદ્ધ પાયે મરાવે છે, કઠિન કામળ દેહને. ૪
- સમાચાર જઈ જુઓ સઘલો, શ્યામ સુંદર મુખ ધરે;
કુશળ હોયે કહાનને તો, મન માઈ અતિ ઠરે. ૫
- નંદ કાંઈ સગો નહિ પણ, બાલ દેખી મન બળે;
કરુણા કહો શી કીજિયે, આરત ઝોની નવ ટળે. ૬
- સાધુનું ત્યાં એહ લક્ષણ, પરનું દુખ દેખી મન બળે;
આલે નહિ શું કીજિયે, ગોવિંદ જાણે તે કરે. ૭
- માતાએ ત્યાં મોકલી તે, શુદ્ધ લેવા સાંચરે;
બાલણપ્રભુ રઘુનાયજી, તે દુષ્ટ હણવા અવતરે. ૮

૫૬ ૧૯૮ રાગ. સામેરી.

- જેવાને ગદ્ય દાસી; વામાં રહી વિભાસી;
મંડપે શી વિધિ થાશે, કુંવર ત્યાં ક્યમ મૂકાશે. ૧

ઢાળ.

- બાલ કુંવર માહરા ને, મલ્લ બળિયા છે ધણું;
કંસે પ્રેર્યો મરાવા તે, કારણ વરવાણી તણું. ૨
- કંથજી કહો શું કરું, જે પ્રાણ મારા ઉછળે;
પરજંદા તે પ્રાઢ વાળે, પ્રહારથી તે ક્યમ બળે. ૩
- પાપ પોતે માહરું, કાંઈ જન્મ પૂર્વનું સહી;
અસુખનો ત્યાં અંત નાબ્યો, વિવાહના દિનથી ગ્રહી. ૪
- આશા અલગી થાયે નહિ, લાલચ જે લાગી ખરી;
સંતાનનું સુખ નથી સરજ્યું, જન્મ આણે અવતરી. ૫

૧ પ્ર. ૨ મુખ. ૪ તિથશે-ઉલો રહેશે. ૮ શુદ્ધ-ખખર. ૨ વરવાણી-ઉત્તમ-વાણી; આકાશવાણી.

- ખટ પુત્ર પૃથક મારિયા, ને સાતમે તે ગયો ગણી;
આઠમાની એ ગતિ છે, હવે (શુ) સુખ થાશે વળી. ૬
- એવું કહીને તયણ આંચું, ભરે જ્યારે ભામિની;
ચિંતા આણે ચિત્તમાંહે, કુંવર કેરી કામિની. ૭
- આરત કરતાં વામલોચન, ફરકિયું ત્યાં જોડલે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથની પથઈ, આશા સાચી તેડલે. ૮

પદ ૧૯૯ રાગ સામેરી.

- સૈરંદ્રી ત્યાં આવી, વધામણી તે લાવી;
વચન સાંભળો માત, રંગતણી કહું વાત. ૧

ઢાળ.

- વાત કહું હું રંગનીછ, ત્યારે હું પાસે હતી;
કૃષ્ણે મરડી મારિયા જે, દાર ઉભા ગજપતિ. ૨
- દંત તાણી કાઢિયા, બાંધવ બેહુએ કર ધર્યા;
રૂધિરછાંટે છેલ ભરિયા, મંડપમાંહે પરવર્યા. ૩
- બાહુયુદ્ધ બલશું કર્યું ને, મલ્લ ચારે ત્યાં હણ્યા;
જન જોવા જે મળ્યા, તેણે દેવવર બેહુએ ગણ્યા; ૩
- કહાન ધાર્ધ ચઢ્યા મેડે, કંસ કુંડી ઝાલિયો;
આંગણાની ભૂમિ નાખ્યો, બળ ગયું નવ હાલિયો. ૪
- પશુની પેરે મારિયો, તેની નારી રોયે છે ધણું;
ભયંકર ત્યાં થઈ રહ્યું છે, રાખ કેર આંગણું. ૫
- ઉતાવળી હું અહિં આવી, શુદ્ધ લાવી શરની;
ભોજપતિની સર્વ સેવા, સફળ થઈ અફરની. ૬
- રોતાં રાખી સાચને, બેહુ વીર અહિં(કણ) આવશે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, નટવરવેષે ભાવશે. ૭

પદ ૨૦૦ રાગ ગાંધી.

કંસને મારી મુરારિ, ધસિયા તાત બણી; આગળથી રે ?ઉજળે, વેગે વધામણી.	૧
૨ પુત્ર તમારા જે, આવે છે રામ હરિ; રણ છૂટ્યા રણધીર, પૂરણ કામ કરી.	૨
ઝોક ઝૌર ઝોક શ્યામ, સુંદર નેડ મળી; આયુધ ગજના દંત, શોભા અતિ ભલી.	૩
ખેડી ભાગી આજ, માત ને તાત તણી; હિંદી સામા જન્ય, વાધી પ્રીત ઘણી.	૪
દહ આલિંધન પ્રેમ, ચુંબન શીશ કરે; હર્પાશ્રુ ત્યાં અપાર, નયણે નીર ઝરે.	૫
માતને કહે મહારાજ, તમે અતિ દુષ્પ વસણું; મુજ કારણ મારા તાત, 'કારાગૃહ રે ગ્રહું.	૬
દુર્બળ મલીન શરીર, દામણા દીસો તમો; બહુ દિને છૂટ્યાં આજ, દેખી દાઝું અમો.	૭
નથી ધાવ્યો તમારું દૂધ, કહું છું સત્ય સહી; ઉછર્યો ગોકુલમાંહે, નંદભુવન રહી.	૮
શું કહું તેની પ્રીત, રીત ન જાયે કથી; ગોપ ગોલણી મન, ખીજું કોયે નથી.	૯
ઝેણીપેરે કરતાં વાત, સ્વજન સર્વ મળ્યું; અંતરિક્ષ અમર વિમાન, તેજ ન જાય કલ્યું.	૧૦
મળિયા ચારણ ભાટ, જન્યકજન સહુ; અપસરા નાચે ગાય, જેજેકાર બહુ.	૧૧
જન્મ દિવસની પેર, કરે મંગળ સુંદરી; કેસર ચંદન અંગ, અગિલ ગુલાલે ભરી.	૧૨

પૂજ્યા બ્રહ્મણ દેવ, વાદે વેદ ભણે;	
પુણ્યાહવાચનના મંત્ર, સર્વ વિદ્ય હણે.	૧૩
ગૌ આપી વસુદેવ, જન્મ સમે જે કહી;	
દેતા આશીર્વાદ, દિનવર ભયે ગ્રહી.	૧૪
એણી પેરે ઉત્સવ થાય, ઇંદ્રાદિક નિરખે;	
પહેરાવ્યાં અંબર ગોપ, નંદાદિક હરખે.	૧૫
યાદવકુલ આનંદ, પરમાનંદે કર્યો;	
મારી દુષ્ટને ખેવ, સાધુનો શોક હર્યો.	૧૬
ઉગ્રસેનને રાજ, આપ્યું કંસ હણી;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ, સેવકભાવ ગણી.	૧૭

પદ ૨૦૧ રાગ ધનાશ્રી.

દેવકીને આંગણે, બહુ ગુણીજન ઉભા ગાયેરે;	
કંસ કેરી કામિની તે, રૂદન કરતી રંભયેરે.	દેવકી૦ ૧
બ્રહ્માદિક ઇંદ્રાદિક સહુ કો, પ્રમુદિત થાયેરે;	
ઉદમતા દેવને દૈત્ય સહુ કો, (તે) પાતાળે પલાયેરે.	દેવ૦ ૨
આનકડુંદુભિ ઘેતુ આપે, પૂજીને દિનરાયરે;	
હેમ હાર રત્ન જડિયા, દાન દે તવ રાયરે.	દેવ૦ ૩
અષ્ટ સિદ્ધિ ને નવ નિધિ તે, મંદિરમાં નવ માયરે;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથની લીલા, તે કાણે નવ કલાયરે.	દેવ૦ ૪

પદ ૨૦૨ રાગ ધનાશ્રી.

કહે વસુદેવ સુણો સુંદર વર, ચિરંજીવ મારા ગિરિધર;	
કુંવર નંદજીને વાળો, પુત્ર પિતાનો સંદેહ ટાળો. નંદજીને વાળો.	૧
આજ લગણુ જેણે ભેદ ન બાણ્યો, પુત્રભાવ કરી પ્રેમ તે આણ્યો. નં૦ ૨	
લાજ તજ્યા વિણ કયી પેરે સરશે; એમ એ મેલી ક્યમ નિસરશે. નં૦ ૩	

૧ પ્ર-૧ પૂજ્યા બ્રહ્મણ વેદ, વાદો વાદી બાણે. ૨ પ્ર-૨ પલાયેરે. ૩ પ્ર-૩ હમતા દેવ દૈત્ય સહુ કાંપે, પાતાળે પલાયેરે.

આશા મેલીને ઘેર જાયે, મન વાળીને ચારે ગાય.	નંં ૪
શું કરશે એ જશોદા રૂઢી; સગપણ સાચું પ્રીતજ જૂઠી.	નંં ૫
સાચું કહીને ચલાવો સાથ, વેગે ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ.	નંં ૬

પદ ૨૦૩ રાગ ગોડી.

વાંલા એમ ન કીજે હો, મારા પ્રાણના જીવન;	
ભલે લીધું કંસનું રાજ્ય હો, કમલદલ લોચન.	વાં ૧
સુરભિ દેખી ચિત્રની, સુત કાં મેલો નિશ્વાસ;	
કહો તો અહિં અણુવિગેરે, ગોકુલનો સર્વ વાસ હો.	વાં ૨
જશોદા કરતી તે કરૂં, જો કહો મુજને વીર;	
સંભારી નંદનારીને, કાં નયણે ઢાળો નીર હો.	વાં ૩
ધરણ આવે તમને, તે કરાવું ભોજન;	
મોહ મનથી પરહરો, તમને વાંલા વ્રજનાં જન હો.	વાં ૪
દૂધ કંદ્યું સાકર ભેળીને, પીજે પ્રાણઆધાર;	
દહિં ભાવે તો આરોગિયે, પાસે સર્વ પરિવાર હો.	વાં ૫
કનકતણી કરૂં વાંસળી, જો એક વાર લો હાથ;	
મધુર સ્વરે વળડિયે, બલભદ્ર બાંધવ સાથ હો.	વાં ૬
કુંવર જે યાદવ તણુરે, ૧તે સાથે ગોવાળ;	
રમત કરતા તિમ કરો, સુંદર શ્યામ તમાલ હો.	વાં ૭
કહો તો વંશીવટ કરૂં, વાણું વૃન્દાવન;	
કાલિંદી તો છે અહિં પાસે, જ્યમ સુખ પામે તન હો.	વાં ૮
તુજ કારણ બહુ હુખ સહું, સ્વામી વિશ્વાવાસ;	
પાપી તો પાપે મૂઓ, મારા મનની પહોતી આશ હો.	વાં ૯
લઉં તમારાં ભામણાં, અતિ આનંદ મારે મન;	
ભાલણુપ્રભુ રાધવ મળ્યા, ધન્ય આજનો દિન હો.	વાં ૧૦

૧ પ્ર-૨ તે ચારે રખવાળ, ૧ કમલદલ લોચન-કમલની પાંખડી જેવાં નેત્ર-વાળા. ૭ તમાલ-તંજુ ઝાંડ. ૯ વિશ્વાવાસ-જેમાં જગતનો વાસ છે તે.

પદ ૨૦૪ રાગ ગાડી.

મારા આતા એમ (ન) કીનિયે, અલિહારી હો;
મને કહો મનની વાત, અલા લઉં તારી હો. ૧

જશોદાજીને અહિં તેડિયે, અલિહારી હો;
જણો જો મારી માત, અલા લઉં તારી હો. ૨

નંદજી શું છે વેગલા, અલિહારી હો;
સાદ કરાવું આજ, અલા લઉં તારી હો. ૩

મારા સમ મુખથી કહો, અલિહારી હો;
મેલી મનની લાજ, અલા લઉં તારી હો; ૪

વા'લા જે ગોવાળિયા, અલિહારી હો;
તેનાં મંડાવો નામ, અલા લઉં તારી હો. ૫

કહો તો મથુરામાં કંઈ, અલિહારી હો;
નૂતન ગોકુલ ગામ, અલા લઉં તારી હો. ૬

ગાય ધણી ઘેર આપણે, અલિહારી હો;
જો માયા તેની હોય, અલા લઉં તારી હો. ૭

જો માંખણ પરધરતું ગમે, અલિહારી હો;
અહિં ધરજે છે સહુ કોય, અલા લઉં તારી હો. ૮

સરસ વંશ સોનાંતણા, અલિહારી હો;
હોરે જડિત લો હાથ, અલા લઉં તારી હો. ૯

માકડાં શું મળતાં નથી, અલિહારી હો;
ગોપ ગોવણી સાથ, અલા લઉં તારી હો. ૧૦

દાણ લેવું મનમાં ગમે, અલિહારી હો;
તો જ્યમ લો યમુનાનો ઘાટ, અલા લઉં તારી હો. ૧૧

માનુષ માત્ર આવી ચઢે, અલિહારી હો;
વૃન્દાવનની વાટ, અલા લઉં તારી હો. ૧૨

શું મહીવારાં મથુરાં નથી, બલિહારી હો;
જે ભાવે તેની છાશ, બલા લઈ તારી હો.

૧૩

બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, બલિહારી હો;
નિશદિન રહો મુજ પાસ, બલા લઈ તારી હો.

૧૪

પદ ૨૦૫ રાગ પરજિયો.

કૃષ્ણ કહે માતા મુણી, મને વાંસો પ્રજનો સાથ;
માતા દેવકીને અતિ આદરશું, જોડીને બેઠુ હાથ.

કૃષ્ણ ૦ ૧

મારી માવડી રે, શું પૂછો છો વાત;
એક ઘડી કાણે ન થવાયે, નંદ જશોદા માત.

કૃષ્ણ ૦ ૨

આલંબા હું એક મુહૂર્તમાં, લક્ષ લોકના લાવ્યો રે;
એવો કહીને ઉત્તર વાળે, તે રોપ હૃદમાં નાવ્યો.

કૃષ્ણ ૦ ૩

કારજ કાંઈ કરવા નવ દીધાં, અજ્ઞાનપણે મેં એને રે;
પ્રાણ થકી પરમાનંદ વાંસો, સદા નિરંતર જેને.

કૃષ્ણ ૦ ૪

માકડાંને મહી મેં ખવરાવ્યું, ભાવ્યું નહિ તે નાખ્યું રે;
કહેતાં પાર નાવે કહિં, જે જશોદાએ સાંખ્યું.

કૃષ્ણ ૦ ૫

કચરે ખરડ્યો બોળે બેઠો, વણસાડી શુભ સાડી રે;
એમ અસંખ્ય અન્યા કરીને, સંતાપી મેં માડી.

કૃષ્ણ ૦ ૬

આલિંધન એણીપેરે દેતી, આંસુ ભિંજતો વાંસો રે;
તે ટળવળતી ત્યાં મેલી છે, શો કરવો તે સાંસો.

કૃષ્ણ ૦ ૭

જેને ઉસંગે ઉછર્યો, કરાવ્યું પયપાન રે;	
તેહ સ્વભાવ શું નહિ, રહેતે માગશે બહુ માન.	વસુ ૨
શું આપણને તે કહું, કુંવર કંરી રીત રે;	
ગોઠલવામીશું ઘણી, મારા પ્રાણનાથને પ્રીત.	વસુ ૩
ઘણો સ્નેહ સુતને સારો, પેર પેર મનાવો મન રે;	
ખાઈ મોળું મધુરું મીઠું, તે કરાવો અન્ન.	વસુ ૪
કાણુ સૂખડી સામલિયાને, અતિ સુખકારી અંશ રે;	
તે હરિને રાખી હૃદયમાં, પૂછી જીઓ પ્રસંગ.	વસુ ૫
આસન ભોજન શયન, સ્વામશું તમે પૂછો વાત રે;	
અમશું સગપણ કાંઈ નહિ, બાઈ તમે એની માત.	વસુ ૬
કોટિ કામ મેલી કરી, કરજો એનો ઉપાય રે;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીને, જે કીધે સુખ થાય.	વસુ ૭

પદ ૨૦૭ રાગ પરજિયો.

વિવિધ વચન વનિતાતણા, સુણી વદે વસુદેવ (રે);	
સુતના સુખને કારણે, કારજ કરવું ખેવ.	વિવિધ ૧
આલસ મૂઝા માનિની, જે પૂછો મને વાત રે;	
લાડે પાડે થયાં નહિ, મોહનજીની માત.	વિવિધ ૨
અરે ઘેલી કામિની, ગોઠલની શી વાત રે;	
પૂર્ણ કૃપા પાખે ન થવાયે, નંદ જશોદા માત.	વિવિધ ૩
જેને ખોળે રમ્યો રસિકવર, જન્મથકી મા જાણી રે;	
ઉછરીને આવડો કીધો, અંતર બહુ દિત આણી.	વિવિધ ૪
અમુખડું જોમ જે મોહનજીનું, હાર્યો જેણે પ્રાણી રે;	
અવધિ વિનાં એવાં સુખ, પોર્યાં નંદજીની રાણી.	વિવિધ ૫
જેનું પય પ્રેમે કરી પીધું, માડી કહી બોલાવી રે;	
સાંઝ સવાર સૂખડી માગી, લાજ હૃદમાં નાવી.	વિવિધ ૬

૧ પ્ર. ૨. હોય તો. ૨ પ્ર. ૨ આસન ભોજન સેવ સખાશું, વિગને પૂછે
વાતરે. ૩ પ્ર. ૨ સુખડું જીઓ મોહનજીનું; હાર્યો જેણે પ્રાણીરે.
૨૩

- જશોદાજીએ જે જે આપી, તે ભૂધરજીને લાવી રે;
ત્રિભુવન માંહે તરી તે તારણી, જે માતા કૃષ્ણની કહાવી. વિવિધ ૭
- ત્રણ કાલ તાપસ સંભારે, લક્ષ પેરે લેલાઈ રે;
સહસ્ર વારે શોણામાંહે, નવ દેના દેખાઈ. વિવિધ ૮
- તે આલિંધન દે આક્રણિયે, કંઈ વળગે ધાઈ રે;
મરકલડા કરતો મુખ ચુંગે, રવાંલી મારી આઈ. વિવિધ ૯
- જેનો જશ બ્રહ્માદિક સરખા, ચારે વેદ ઓપરાણે રે;
શેષ રેખ ગુણતાં નવ લહે, થોડાં મુખ મન આણે. વિવિધ ૧૦
- તે ભૂધર ભૂખ્યો છું કહી, પ્રેમે પાલવ તાણે રે;
નંદજીની નારી નાનડિયાને, કાલો કુંવર જાણે. વિવિધ ૧૧
- આવ કુંવર કહી બાંલડી સાહી, અંગ અવલોટી ધોયાં રે;
૪શી શી પેરે પ્રાકૃમ કીધાં, તે જશોદાએ જોયાં રે. વિવિધ ૧૨
- રાઠ કરી રોતા લક્ષ્મીવર, આંસુ અબલાએ લોલાં રે;
કોણ મનોહર મુખડું જોઈ, મનડાં જેનાં મોલાં રે. વિવિધ ૧૩
- આપણપેં અધિકેરાં સાધન, નંદ જશોદાએ કીધાં રે;
ગાય ચારવા સરખાં કારજ, કોટિ કર્મને દીધાં. વિવિધ ૧૪
- મહી માંખણ કાળે નોજડે, બાંધ્યો માંડ મારવા લીધા રે;
બાલણ જાણે જનની યદ્ય, અમૃત આંખડી પીધાં. વિવિધ ૧૫

- જેની ઝાલી દાઢી રે, તંબોળ ખાતા કાઢી રે. નં ૦ ૫
 પીવા દૂધ ન દેતો રે, અધવચ કાઢી લેતો રે. નં ૦ ૬
 અગીયાર વર્ષ હું પાળ્યો રે, મહાદુષ્ટનો ભે ટાળ્યો રે. નં ૦ ૭
 મુજ માટે થયો ઉપાત રે, તે મન ન આણી વાત રે. નં ૦ ૮
 જે કીધા ગુણ ન જાણે રે, તેને સાધુ ક્યમ વખાણે રે. નં ૦ ૯
 (જાઓ)કહેતાંપ્રાણુ(એના)જયેરે, તોશ્યામ તિલક મને થાયેરે. નં ૦ ૧૦
 મન કહિણ કીધું તે સાથે રે, લમ ભાલણુપ્રભુ રચુનાથે રે. નં ૦ ૧૧

પદ ૨૦૯ રાગ ગોડી.

- ગોકુલીએ પધારો મારા નંદણ રે, જશોદાજી જોશે વાટ રે;
 રટલવળતી હશે રે મારી માવડી રે, દુષ્પ ધરશે (તે) મુજ માટ રે. ગો ૦ ૧
 ક્રામળ હૈહું (છે) તેહનું રે, જાણિયે તે નવનિત્ય રે;
 ક્ષાણુએ વિરહ સહે નહિ રે, ધરથી બાંધી પ્રીત રે. ગો ૦ ૨
 મુમટ તે મયૂરપિચ્છનો રે, આપ્યો છે આધજીને હાય રે;
 રૂડીપેરે તે રાખજો રે, જ્યમ નિર્ધનને આથ રે. ગો ૦ ૩
 કષ્ટે મેં પરોવિયો રે, ગુંજ કરો હારે રે;
 યત્ને તે જાળવજો ધણું રે, વાંસળી પ્રાણુઆધાર રે. ગો ૦ ૪
 લાખી રંગની ઓઠણી રે, લોખરી વલક્ષિત સુચંગ રે;
 તેને મુખક રખે લાગતા રે, ક્રામળ લાગે અંગ રે. ગો ૦ ૫
 કમલ વર્ણનું મોળિયું રે, જે હું બાંધતો શીશરે;
 સાથે હું લાવ્યો નથી રે, જાણ્યું કરશો રીસ રે. ગો ૦ ૬
 શીકું સ્વયં મેં ગુંધિયું રે, પાટ તણું પચરંગ રે;
 તેહ વળી રખે વણસતું રે, લીધું નહિ મેં સંગ રે. ગો ૦ ૭
 વાંસળી જે હીરે જડી રે, મુંદર મારે યશૂંગ રે;
 રખે હરે તે ગોવાળિયા રે, જે વાળે છે તાન તરંગ રે. ગો ૦ ૮

૧ પ્ર-૨ અગીયાર વરસ હું પાળ્યો રે, મહાદુષ્ટનો ભે વાળ્યો રે. ૨ પ્ર-૧ ટળવળશે
 ૩ પ્ર-૧ લાલ. ૪ પ્ર-૨ સિંધરે. હતું ઉત્તરાર્ધ પ્ર-૨માં નથી. ૧૦. શ્યામતિલક-કાળી
 ટીકી. ૫ સુચંગ-સારી સ્વચ્છ. મુખક-કંદર.

ગાય આરીને મેં સાચવી રે, રખે તે દુખળી ધાય રે;
 દૂધ જેનું રે મને ભાવતું રે, એમે પાતી મારી માય રે. ગો૦ ૯
 આપછને કહેજો એટલું રે, તમકને મારા પ્રાણુ રે;
 એવું કો વા'લું નથી રે, સાચી કહું છું વાણુ રે. ગો૦ ૧૦
 મારે અહિં રહેવું નથી રે, વા'લું ઇન્દાવન રે;
 ચાર દહાડા રહી આવશું રે, સહુનાં મનાવી મન રે. ગો૦ ૧૧
 વેગે તમો હવે સાંચરો રે, લઇને સઘલો સાચ રે;
 તમથી હું અલગો નથી રે, કહે બાલણપ્રભુ રઘુનાથ રે. નં૦ ૧૨

પદ ૨૧૦ રાગ ગોડી.

શામાટે નથી આવતા, કાંઈ કાઢો અમારો વાંકછ;
 રહેશો તો અમારું શું ચાલશે, તમ પ્રત્યે અમો રાંક. મારા જીવનછ. ૧
 મેં તમને ક્યારે કહ્યું છે જે, ચારવા જાઓ ગાયછ;
 રમવાની ખાંતે જતા, ઘણુંએ વારતી માય. મારા૦ ૨
 શીકું સ્વયં ઉપાડતા, હું ઘણુંએ કરતો રીસછ;
 પોતાની ઇચ્છાએ ધર્યું, ને ચઢ્યું અમારે રીસ. મારા૦ ૩
 એલંબા બહુ લાવતા, હું કાંઈએ ન દેતો ગાળછ;
 તો ઘોષો શાનો વસ્યો, એ સદેહ મનથી ટાળ. મારા૦ ૪
 પ્રાણુજીવન તું છે માહરો, શું કહું વારંવારછ;
 અંધારે જ્યમ લાકડી ત્યમ, તું મુજ પ્રાણુઆધાર. મારા૦ ૫
 વાંક તેટલો તેડનો, જેણીએ બાંધ્યો તનછ;
 તે ઝોશિંકળ કીજિયે, જનની જાણી મન. મારા૦ ૬
 માતપિતાને કારણે, વેચાણો રોહિદાસછ;
 ધર્મોંગદે મસ્તક સોંપ્યું, રામ ગયા વનવાસ. મારા૦ ૭
 ભીખમત ગાંગેયે પાળ્યું, તાતતણે ત્યાં કાળછ;
 પૂરુએ જરા ગ્રહી પિતાની, યૌવન કીધું ત્યાજ. મારા૦ ૮
 જો તમો આવો નહિ તો, અમો જાણું કાશીછ;
 જો ગૃહ સર્વ પરહરી, યમ રહેશું સંન્યાસી. મારા૦ ૯

પુન્ય ત્યાં જઈ એવું કરશું, પુનરપિ અહિં અવતારશું;
 માતપિતા અમો તું કુંવર, વિરહ નહિ લગાર. મારા૦ ૧૦
 મરવું મોંઘે ક્યમ કહું, મરણુ દેવને હાથશું;
 દશરથની પેરે પ્રાણુ નવ જાયે, ભાલણુપ્રણુ રઘુનાથ. મારા૦ ૧૧

પદ ૨૧૧ રાગ ટોડી.

એમ ન કીજે હો, મારા સુંદર સ્યામ;
 ખોજે સુવારી કંઠ કાપવા, તે સાધુ તણું નહિ કામ. એમ ન કીજે હો.
 પહેલું મને શેં નવ કહ્યું, હું નહિં તમારો તનશું;
 પીયારો જાણીને પાલત, દાઝત નહિ મુજ મન. એમ૦ ૨
 ધાવતાં તેને શેં નવ કહ્યું, તું નહિ મારી માતશું;
 વિનય કરીને હવે કહો છો, ક્યમ માનિયે વાત. એમ૦ ૩
 વસુદેવ મને મથુરાં મળ્યા, કાંઈ ત્યાં ન જણાવ્યુંશું;
 કંસ મારી રાજ્યને લોભે, એવું મનમાંહે આવ્યું. એમ૦ ૪
 તારે હું ઝગડો કરત તો, ન્યાય કાંઈએ થાતોશું;
 અથવા અણુછેર્યો આપી, આશા વાળી જતો. એમ૦ ૫
 કુંવરી અમારી તો આપો, જે ત્યાં મોંઘે માનીશું,
 પોતે કહ્યું જે લઈ ગયો, હું ગોકુલમાંથી છાની. એમ૦ ૬
 હવે તમારું અલણુ થયું છે, જે કરશે તે યાશેશું;
 જોતાં ક્રોધે ન્યાય જોલશે, તે પુત્રી ક્યમ જશે. એમ૦ ૭
 અથવા કંસ માર્યો ત્યમ, મને હાથે કરી મારોશું;
 નારી તો મુજ સાથે બજશે, અર્થ તમારો સારો. એમ૦ ૮
 જશ તમારો અહિં જોલશે, યાદવ સખલો સાથશું;
 ધવરાબ્યાનું થયું ઝોશિંકળ, ભાલણુપ્રણુ રઘુનાથ. એમ૦ ૯

પદ ૨૧૨ રાગ વેરાડી.

ગોકુલીએ પધારો મારા નંદશરે, તમ કને મારું મનરે;
 પ્રાણુપેં વાંલા ઘણુરે, મને ત્રજના જનરે. ગો૦ ૧

ગાય ચારીને મેં સાચવી રે, રખે તે દુખળી થાય રે;
 દૂધ જોતું રે મને ભાવતું રે, એમે પાતી મારી માય રે. ગો ૯
 આધજીને કહેજો એટલું રે, તમકને મારા પ્રાણ રે;
 એવું કા વા'લું નથી રે, સાચી કહું છું વાણ રે. ગો ૧૦
 મારે અહિં રહેવું નથી રે, વા'લું ધન્દાવન રે;
 ચાર દહાડા રહી આવશું રે, સહુનાં મનાવી મન રે. ગો ૧૧
 વેગે તમે હવે સાંચરો રે, લઇને સઘસો સાચ રે;
 તમથી હું અલગો નથી રે, કહે ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ રે. નં ૧૨

૫૬ ૨૧૦ રાગ ગોડી.

શામાટે નથી આવતા, કાંઈ કાઢો અમારો વાંકજી;
 રહેશો તો અમારું શું ચાલશે, તમ પ્રત્યે અમે રાંક. મારા જીવનજી. ૧
 મેં તમને ક્યારે કહ્યું છે જે, ચારવા જાઓ ગાયજી;
 રમવાની ખાંતે જતા, ધણુએ વારતી માય. મારા ૨
 શીકું સ્વયં ઉપાડતા, હું ધણુએ કરતો રીસજી;
 પોતાની ઇચ્છાએ ધર્યું, ને ચઢ્યું અમારે શીશ. મારા ૩
 જોલંભા બહુ લાવતા, હું કાંઈએ ન દેતો ગાળજી;
 તો ઘોષો શાનો વસ્યો, એ સંદેહ મનથી ટાળ. મારા ૪
 પ્રાણજીવન તું છે માહરો, શું કહું વારંવારજી;
 અંધાને જ્યમ લાકડી ત્યમ, તું મુજ પ્રાણઆધાર. મારા ૫
 વાંક તેટલો તેહનો, જોશુએ ખાંધ્યો તનજી;
 તે આશિંકજી કીજિયે, જમની જાણી મન. મારા ૬
 માતપિતાને કારણે, વેચાણો રોહિદાસજી;
 ધર્માંગદે મસ્તક સોંપ્યું, રામ ગયા વનવાસ. મારા ૭
 ભીખમત્રત ગાંગિયે પાળ્યું, તાતતણે ત્યાં કાંજજી;
 પૂરુએ જશ ગ્રહી પિતાની, યૌવન કીધું ત્યાજ. મારા ૮
 જો તમે આવો નહિ તો, અમે જાણું કાશીજી;
 જો ગૃહ સર્વ પરહરી, યમ રહેશું સંન્યાસી. મારા ૯

પુન્ય ત્યાં જઈ એવું કરશું, પુનરપિ અહિં અવતારજી;
 માતપિતા અમો તું કુંવર, વિરહ નહિ લગાર. મારા૦૧૦
 મરવું મેયે ક્યમ કહું, મરણ દેવને હાયજી;
 દશરથની પેરે પ્રાણ નવ જાયે, ભાલણપ્રણ રઘુનાથ. મારા૦૧૧

પદ ૨૧૧ રાગ ટોડી.

એમ ન કીજે હો, મારા સુંદર સ્યામ;
 ખોળે સુવારી કંઠ કાપવા, તે સાધુ તણું નહિ કામ. એમ ન કીજે હો.
 પહેલું મને શેં નવ કહ્યું, હું નહિં તમારો તનજી;
 પીયારો જાણીને પાલત, દાઝત નહિ મુજ મન. એમ૦ ૨
 ધાવંતાં તેને શેં નવ કહ્યું, તું નહિ મારી માતજી;
 વિનય કરીને હવે કહો છો, ક્યમ માનિયે વાત. એમ૦ ૩
 વસુદેવ મને મથુરાં મળ્યા, કાંઈ ત્યાં ન જણાવ્યુંજી;
 કંસ મારી રાજ્યને લોભે, એવું મનમાંહે આવ્યું. એમ૦ ૪
 ત્યારે હું ઝગડો કરત તો, ન્યાય કાંઈએ યાતોજી;
 અથવા અણહિરેયો આપી, આશા વાળી જતો. એમ૦ ૫
 કુંવરી અમારી તો આપો, જે ત્યાં મોંએ માનીજી,
 પોતે કહ્યું જે લઈ ગયો, હું ગોકુલમાંથી છાની. એમ૦ ૬
 હવે તમારું ચલણ થયું છે, જે કરશે તે થાશેજી;
 જોતાં કોયે ન્યાય ખોલશે, તે પુત્રી ક્યમ જશે. એમ૦ ૭
 અથવા કંસ માર્યો ત્યમ, મને હાથે કરી મારોજી;
 નારી તો મુજ સાથે જળશે, અર્થ તમારો સારો. એમ૦ ૮
 જશ તમારો અહિં ખોલશે, યાદવ સમક્ષે સાચજી;
 ધવરાવ્યાનું થયું ઓશિકળ, ભાલણપ્રણ રઘુનાથ. એમ૦ ૯

પદ ૨૧૨ રાગ વેરાડી.

ગોકુલીએ પધારો મારા નંદજીરે, તમ કને માઈ મનરે;
 પ્રાણપે વાંલા ધણુરે, મને મળના જનરે. ગો૦ ૧

આજ આવ્યાનો સમે નથીરે, મન વિમાસો વાતરે;
જરાસંધ વેરી થયોરે, જે કંસનો કીધો ધાતરે. ગો૦ ૨

વ્રજમાંહે રહ્યું જાયે નહિરે, ઝુંપડીયો જહાં વાસરે;
ગઢ નહિ ત્યાં આકરોરે, સેના નહિ મારે પાસરે. ગો૦ ૩

અહિં યાદવ યોદ્ધા છે ધણારે, બલતણો નહિ પારરે;
માગધને માર્યા પછીરે, આવશું તેણે ઠારરે. ગો૦ ૪

હું મથુરામાંહે રહું નહિરે, વા'લું નથી મુજને રાજરે;
મિથ્યા તો બોલું નહિરે, તમ આગળ ત્યાં આજરે. ગો૦ ૫

ધણું ધણું કહેજો મારી માતનેરે, તમ કને મારા પ્રાણરે;
યોગ નથી આવ્યા તણોરે, સત્ય કહું છું વાણરે. ગો૦ ૬

એવું કહીને વળાવિયારે, હરજીએ લાગી પાયરે;
ભાલણપ્રભુ રધુનાયને રે, નંદજી મેલીને જ્યમ જાય રે. ગો૦ ૭

પદ ૨૧૩ રાગ વેરાડી.

એમ ન જાણ્યું રે, પુત્ર પીયારો ધારે;
ધવરાવીને હૈડે આંખો, તે છેહ દધને જાશે. એમ૦ ૧

વાછરું જે ત્યાં પાળ્યું હોયે, તેનું અર્ધ ત્યાં આપે રે;
વસુદેવની પેરે ત્યાં કોયે, તેનાં કંઠ ન કાપે. એમ૦ ૨

ન જાણિયે જે શામાટે, પ્રીત એવડી જોડી રે;
આનંદે સહુને રમાડી, જાતાં ગયો તે ત્રાડી. એમ૦ ૩

અમો એને અવગુણ શો કીધો, ગોવાળિયાને મળતો રે;
નામ કો'તું નવ સંભારે, સમાચાર તે વળતો. એમ૦ ૪

લોહ પાસે આવી રહે છે, પાંચ દહાડાની પ્રીત રે;
શોધ કરવા તેની જાય છે, સાધુ તણી એ રીત. એમ૦ ૫

કુંવરી મારી રાયે ગઈ, એ નવ આવ્યો હાય રે;
શું કીજે જો ઝુંડી લીધી, દુર્ગજની જ્યમ આય. એમ૦ ૬

વસુદેવને તો ધણાએ છે, એક આપે શું જાતું રે;
 કહાનજીને મોકલતા તો, માઈં ઘર મંડાતું. એમં ૭
 અથવા મારી કુંવરી રહેતી, તોએ ત્યાં ઘર વસતું રે;
 એ તો ધૂળ ઘાલીને ગયો, માણસ કીધું હસતું. એમં ૮
 ક્યાં જાઉં ને ક્યાં પોકારું, દેવ દુર્જનને મારે રે;
 તેવું લઘ માતાને આપે, બલિયાને કોણ વારે. એમં ૯
 બીજે આપશે તો નહિ લેઉં, કદાચ સાટે બાલ રે;
 ચૌદ લોકમાં એવો નહિ, બાલણપ્રભુને તોલ. એમં ૧૦

પદ ૨૧૪ રાગ ગોડી.

નંદજી ગોકુલ સાંચરો, સુધી કહું એક વાત રે;
 દેવકી માતા માહરી, વસુદેવ મારો તાત રે. નંદં ૧
 અર્ધ નિશા મેલી વળ્યા, પુત્રી લઘ વસુદેવ રે;
 જન્મ કર્મ તમે કયું, માયામોહિત એવ રે. નંદં ૨
 અહિં બેહુએ બંધનમાં રહ્યાં, નિશ્ચલ ધરિયું ધ્યાન રે;
 તેવું તમારે નવ રહ્યું, ગૃહકારજ માંહે મન રે. નંદં ૩
 ભેદ માહરે કાંઈ નથી, આપણાં પીયારાંતી રીત રે;
 જે મુજશું જેવું કરે, તેશું તેવી પ્રીત રે. નંદં ૪
 આ સ્વજન દુખિયું છે ઘણું, કંસે પીડયું અપાર રે;
 તેને સુખ કરવા રહું, (મારો) મથુરામાં પરિવાર રે. નંદં ૫
 સુખ તમને દીધું ઘણું, મનશું જુઓને તાત રે;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, કહે છે વિમાસીને વાત રે. નંદં ૬

પદ ૨૧૫ રાગ રામઘી.

કહાનજી માણું છું કરગરી, આંતા મને એટલું બાલ રે;
 આજ તે ગોકુલ સાંચરો, મથુરાં પધારને કાલ રે. કહાનં ૧
 એક દહાડાતું શું ગળું, પૂરો મારો મનતણો કોડ રે;
 વાટ જોએ રે તારી માવડી, ધરતી જે કલ્પના કોડ રે. કહાં ૨

૧ પ્ર-૨ બીજને. ૨ પ્ર-૧, આનક દુહાબિ. ૬ માતાને-માતેલાને, શ્રીમંતને.
 ૧ સુધી-ખરી. ૨ માયામોહિત-માયાવડે મોહ પામેલા.

ગોપ ગોપીને ગોવાળિયા, દર્શન કરે એક વાર રે;	
જેણે રે સર્વસ્વ સોંપિયું, તું છે તેનો પ્રાણુઆધાર રે.	કહા૦ ૩
દયા દામોદર તારી ક્યાં ગઈ રે, ટળવળ્યાનો નહિ વાંક રે;	
બાપનું સગપણ તે ટળ્યું, આવો આવો બાણી મને રાંક રે.	કહા૦ ૪
ધન્ય તે જીવ્યું દશરથ તાણું, રામજી જતાં ગયા પ્રાણુ રે;	
હૈહું કઠિણ કાટે નહિ, બાણે ઘડિયું પાપાણુ રે.	કહા૦ ૫
બાણું ભરે ધરાયો નહિ, ચાટવા હીંડું હાથ રે;	
આશ પૂરો મારા મન તણી, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ રે.	કહા૦ ૬

પદ ૨૧૬ રાગ પરજિયો.

નંદજી સાંભળોરે, દેવકી વદે વચન;	
કંસરાયને ક્યાંથી મારે, જે હોય તમારો તન.	નંદ૦ ૧
આકાશવાણીએ કહ્યું, કંસ રાજ તને રે;	
એનો ગર્ભ આઠમો મારે, ત્યારે મારવા લીધી મને.	નં૦ ૨
બોલ દધને પીયુડે મારે, મને ત્યાં મૂકાવી રે;	
ખટ બાલક એણે મારિયાં, તો કાચ ન છૂટે ભાવી.	નં૦ ૩
પૂર્વ પુન્યપ્રતાપથી, એ ઉદર આવ્યો મારે રે;	
ગોકુલમાંહે રમવા આવ્યો, પોતે પુન્ય તમારે.	નં૦ ૪
રૂપ મને જે દેખાડ્યું કો, માને નહિ શું કહિયે રે;	
જો બાણે કે હું બાણું છું, મનમાં બાણી રહિયે.	નં૦ ૫
મારાથી ત્યાં અતિવ્રણું તપ, તારી નારીએ કીધું રે;	
મેં જે શોણામાંહે દીધું, તે સુખ જશોદાએ લીધું.	નં૦ ૬
શિયાળ સિંહ બાણે નહિ, બુઝો મન વિચારી રે;	
ધાવંતાં મારે નાનડિયે, પ્રથમ પૂતના મારી.	નં૦ ૭

પદ ૨૧૭ રાગ સામેરી.

વ્રજપતિ મુણી વાણી, પ્રેમ હૃદયે આણી;
તવ એ યોલ્યો ખાલ, મનોહર વચન રસાલ.

૧

ઢાળ.

રસાલ વચને કહ્યું મને, હું તપે તમારે અવતર્યો;
વરસ ખાર સહસ્ર પૂર્વે, શ્રમ જે સાચો કર્યો.

૨

ગોકુલ લઇ જાઓ મને, જશોદાની સેજે ધરી;
યોગમાયા પ્રગટી છે તે, અહીં આવો દીકરી.

૩

વચન કહેતાં બેડી ભાગી, દ્વાર આપે ઉઘડ્યાં;
લઇને હું નિસર્યો, રખવાળને ધારણ પડ્યાં.

૪

ધમુના પાર ઉતરીને, ઘેર તમારે પરવર્યો;
પુત્ર સેજ ઉપર મેલી, પુત્રી લઇને રસવર્યો.

૫

કારાગૃહમાં આવિયાને, રોધ તત્ક્ષણ બાલિકા;
કંસને જઇ જાણુ છીધું, જાગિયા રરખવાલીકા.

૬

દુષ્ટ આવ્યો દડબડીને, વૈરભાવે તે અહીં;
કામિની અતિ કરગરીને, કુમારી તેને કહી.

૭

ઉચરણ બાલી પાછડી, આકાશ જાતી ઉચરી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ હણશે, માનુષ જન્મે અવતરી.

૮

પદ ૨૧૮ રાગ સામેરી.

તેનો ભ્રમ તેજ ભાગ્યો, ચરણ અમારે લાગ્યો;
સ્તુતિ કરી ગયો ઘેર, નારદ ઋષિ (એ) કહી પેર.

૧

ઢાળ.

પેર નારદ રુખે કહી, વચન એવાં ભાખિયાં;
દ્વેષ આણી પાપીએ, પુનરપિ લઇને રાખિયાં.

૨

ક. ૭ દડબડીને-પડતાં આખડતાં દોડડું તે. ૮. પાછડી-પછાડી. ૧. પ્ર-૨ નિસર્યો ૨ પ્ર. ૨ રખવાળિયા. ૩ પ્ર. ૨ ચરણ સાહીને પગાડી. ૪ પ્ર. ૨ તેનો ભ્રમ ન ભાગો, ચરણ તમારે લાગો.

વિદ્ય ગોઠુલ બહુ કર્યાં તે, કુંવર મા'રે યાલિયાં;
અહિં આવી કંસ મારી, વૈર સધલાં વાળિયાં. ૩

કુંવર બે ઉછેરિયા તે, ગુણ તમારા શા કહું;
મથુરામાંહે આવો વાસે, દાસ થઈને હું રહું. ૪

આ રિદ્ધિ સધળી છે તમારી, અમો સેવા કરશું અતિથણી;
જશોદાને તેડાવો અહિં, પ્રીત આ કુંવરતણી. ૫

પુત્ર જાણે સહીયારો, પ્રેમ એવો આણશું;
રાજ્ય એ છે તમારું, અંતર એવું જાણશું. ૬

વચન એવાં સાંભળી, વ્રજપતિ ચિંતાતુર થયો;
આશા આગળથી ગઈ, એ પુત્ર હાથેથી ગયો. ૭

નીચું જોઈ નિશ્વાસ મેલ્યો, આશા ત્યાં એની ટળી;
લાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, હવે વાણી શું કહેશે વળી. ૮

પદ ર૨૯ રાગ ગાડી.

આજ મારે ઘેર આવો રે, મારા લાડકડા કુંવર;
તાત કહી બોલાવો રે, શામલિયા સુંદર. આં ૧

આતા એમ ન કહિયે હો, મારા લાડકડા કુંવર;
તું વિના ક્યોપેર રહિયે હો, શામલિયા સુંદર. હો માં ૨

પુત્ર પરણાવું તને, લાવું સુંદર નાર;
સર્વસ્વ સોંપું સ્થામજી, નાનાવિધ ભંડાર. હો માં ૩

લાવશું ભોજન કરો, સેવા કરશે દાસ;
જ્યમ મન માને મા'વા, ત્યમ કરજો ભોગવિલાસ. હો માં ૪

ટાળી વ્રજનાં ઝુપડાં, મંડાવું રે અવાસ;
સાત ભૂમિનાં માળિયાં, જાણીએ શું કૈલાસ. હો માં ૫

તારા સમ જો મોઢલું, કહિયે ચારવા ગાય;
ગૌ દોહવાનું નહિં કહે રે, તુજને તારી માય. હો માં ૬

હળધર રહે તો અહિં રહો, તમે મ દેશો છોડ; હો માં ૭
 તમ સાથે છે અતિધણો, વ્રજવાસીને નેહ. હો માં ૭
 જલ વિના જ્યમ માછલી, ઘડીએ ન જીવે જ્યમ;
 તેલ વિના દીપક યથા, તમ વિના અમો ત્યમ. હો માં ૮
 માત પિતા ક્યમ ટળે, જેથી ઉપન્યું અંગ;
 કાટે પણ શીટે નહિ, ચોલ તણો જ્યમ રંગ. હો માં ૯
 હું ઘેર જઈશ એકલો, તો મરશે તારી માય;
 હુંએ પણ જીવું નહિ, તું વિના ઘડીએ ન જીવ. હો માં ૧૦
 જે દયા મન આવે નહિ, તો હાથે મારો સ્યામ;
 કંસ જેણી પેર મારિયો, ત્યમ વ્રજનો ફેડો ઠામ. હો માં ૧૧
 કાંઈ વેર પૂર્વ ભવતણું, દીસે છે ત્યાં ગૂઢ;
 આણે આવી પૂરીયું, પુત્ર થઈને પ્રાદ. હો માં ૧૨
 કાલાવાલા શા કરે, જે નહિ કારમી પ્રીત;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી, જે દશરથ રામની રીત. હો માં ૧૩

પદ ૨૨૦ રાગ ગાડી.

જીઆ હાંસું હો હાંસું, કંસરાયને મારી કીધું; જી ૧
 સગપણ અગાસું. જી ૧
 કોણે જણિયો કોનો કુંવર, (કોણે) પોતાનો કીધો;
 પાંચ દહાડાનો નંદ જશોદાએ, લાહો લીધો. જી ૨
 મુંદરવર મારો લાડકડો, તેણે ચારી ગાય;
 માંખણ કારણ ઉખળ બાંધ્યો, એમ તો ન કરે માય. જી ૩
 જ્યમ ધવરાળ્યો ત્યમ રોડવિયો, તેણે ભલું ભવાડું;
 કામ કરાવત નહિં તો આપત, ઉછેર્યાનું ભાડું. જી ૪
 ૧એવડી રિદ્ધિ એને કહિયે હતી, પુત્રને પગલે આવી;
 તોએ પણ વિરહાં બોલે છે, વ્રજપતિ નયણ નયાવી. જી ૫

બહુ વિઘ્નથી ગોકુલ રાખ્યું, તેહ પાડ નવ જાણે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથને ત્યાં, ઈંદ્રાદિક વખાણે..

જુઓ ૬

પદ ૨૨૧ રાગ ગાંડી.

કહો તો કુંવરીને આણું, સુભદ્રા મારી છે રે લાડી;
ન્યાયપંથ આણું.

કહો ૧

રાજકુંવરી મહી વેચવા, કહો તે ક્યમ જનશે;
અતિ ક્રોમળ કાયા તેણીએ, મહીહું ક્યમ વેચાશે.

કહો ૨

રાજને પરણાવી જોઈએ, તે વિવાહ ક્યમ થાશે;
શરસેનના કુલની જાઈ, નીચને ક્યમ પરણાશે.

કહો ૩

કંસે મારી તો શું ચાલે, બોલ તમારો થાપું;
રઆહીરડાની જેટી ખીજી, મૂલ્ય દેઈને આપું.

કહો ૪

કાચવડે ક્યમ ઉમણિ લેવાશે, જુઓ મન વિમાસી;
ભાલણપ્રભુને ઘેર મોકલ્યો, પેહેલું હું વરાંસી.

કહો ૫

પદ ૨૨૨ રાગ માફ.

જુઓ વસુદેવની કરણી, દૂડ કરીને કંસ મરાવ્યો, ઉગારી ધરણી. જુઓ ૧
ભોજો થયો ભૂપતિ, વહેવાણો તે હતો કાચો,

શૂન્સુતે જે બોલજ દીધો, તે માન્યો સાચો,

જુઓ ૨

પુત્રી મારી કાંઈ મરાંવી, કહાનજી ઉગાર્યો,

તેણે મોટાં થઈને મામો, મર્મ કરી માર્યો.

જુઓ ૩

સાચા બોલો કો નવ દીસે, જોતાં જુગ આખે;

ડાહ્યા સુતર થઈ ધર સહુએ, પોતાનું રાખે.

જુઓ ૪

છલ ભેદ કરતા આવ્યા, છે જે આગે મોટા,

વાત માંહેલી કો નવ જાણે, જ્યમ હીરા ખોટા.

જુઓ ૫

આગળ સહુએ ઓરતો કરશે, ને કહિયે પૂછાશે;

જૂઠા સાચાનું કળજ લહેશે, જ્યારે પરલોકે જશે.

જુઓ ૬

પુત્રને મેલી પુત્રી લીધી, તે પોતે સાખી;
ન્યાયે જોતાં તે બેહુને, ક્યમ રહેશે રાખી. ૭૭૦ ૭

ધરણીધરના ધણી યવાશે, પુત્રી ગઈ વાટે;
આપ્યા વિના તે ક્યમ લેવાશે, જે મેલ્યું સાટે. ૭૭૦ ૮

કોય નગરમાં ન્યાયી જો હોયે, તો એવું ક્યમ થાયે;
સાધુતણું કો ઉપર ન કરે, બહુ પણ ક્યમ જાયે. ૭૭૦ ૯

જેવું કીધું તેવું પામ્યા, પાગે રહી ત્યાં બેડી;
સાટે મેલ્યું ક્યમ રખાયે, સુત લાવ્યા તેડી. ૭૭૦ ૧૦

વિશ્વાસીને વાનરે માર્યો, પહેલે અવતારે;
ભાલણપ્રભુની અકલિત લીલા, ક્યમ રહેશે (વારે) વારે. ૭૭૦ ૧૧

પદ ૨૨૩ રાગ માર.

જુઓ કલિયુગ આવ્યો ફૂડો, અવની માંહે એકે નહિ રૂડો. ૧

વસુદેવે દેઘ તાળી, પત્ની પોતાની વાળી. ૨

તેણે તેનો બોલજ સાંભો, ચતુર થકો ભોજપતિ વાહો. ૩

તેને જો વિશ્વાસ આવ્યો, ફૂડ કરીને સાધુ મગવ્યો. ૪

અમ સાથે કપટ ત્યાં કીધું, સુખ સંસારતણું હરી લીધું. ૫

રાતે આવી કીધી ચોરી, લઈ ગયો મારી કુંવરી ગોરી. ૬

અર્થ આપણો દીઠો સારો, સાટે મેલ્યો તે ધૂતારો. ૭

કંસે લાડકી લઈને મારી, પર જાણી નવ રાખ્યો વારી. ૮

અમે સુત જાણીને પાળ્યો, સંદેહ મનથી ત્યાં ટાળ્યો. ૯

રાજ્યતણે લોભે નવ દેખે, અમને જાણીને ઉવેખે. ૧૦

કોયે શ્રેષ્ઠ નહિં જે વિચારે, ધર્મ કરીને લગાડે આરે. ૧૧

એવો ખીજો કો નવ દીસે, જેને દીઠે હેડું હીસે. ૧૨

કરો પાલટો પોતે કહેશે, તો શું મારી કુંવરી રહેશે. ૧૩

એક એક આપીને ઉકેલો, જ્યમ રહે અમારો વેલો. ૧૪

જેષ્ઠ નહિં તો અનુજ આપો, કાંઈ એક ખોલ અમારો થાપો.	૧૫
વિણ આપે અમો ક્યમ જનશું, નિદાન જતાં નિર્લજ થાશું.	૧૬
ચાલે નહિ તો છેલ એમ કરવું, સ્ત્રી ભર્તારે દાર એને મરવું.	૧૭
એહ લોકે નહિ પૂછે કાચ, પરલોકે ભોગવશે સાચ.	૧૮
અન્યા જે કાંઈ હોયે અમારો, તો કાચે મધ્ય થઈને વારો.	૧૯
દીકું સુખ તે ક્યમ મૂકાય, અન્યથી કાંઈએ નવ થાય.	૨૦
પહેલેની સગાઈ રાખો, ધર્મશાસ્ત્ર જોઈને દાખો.	૨૧
ખેટા અથવા ખેટી આલો, કાંઈ એક ન્યાય જોઈને આલો.	૨૨
હવડાં વહે છે તમારો વારો, કંસ હણ્યો તિમ મુજને મારો.	૨૩
ગોકુલ કો મોકલો પરિચારી, કૂડ કરીને મરાવો નારી.	૨૪
વચન એક કહું છું છેલું, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ન મેલું.	૨૫

પદ ૨૨૪ રાગ ગુજરી.

હારે હરિ શે' ન કરોરે સજાઈ, આળ્યા ને શું નથી આવતા,	હારેં ૧
ગોકુલ એકે ભાઈ.	
વાટ જોતાં વ્રજવાસી, તેપે' જશોદા માઈ;	
દર્શન તમારું જુગજીવન, સર્વ કોને સુખદાઈ.	હારેં ૨
વાંસલડી વળડી વનમાં, રાગ રંગ ૧ સગાઈ;	
મન હરી લીધાં મનમોહન, કામજીવર ઉપાઈ.	હારેં ૩
અમો જાણ્યું ઉત્સવ જોઈ, પાછા વળશું ધાઈ;	
કૂડ તમારું કો નવ ગ્રીષ્મે, કીજે પ્રભુ લલાઈ.	હારેં ૪
ભલે કંસ માર્યો થયા મોટા, અપાર વિભૂતિ પાઈ;	
તોએ નંદકુંવર એમ ન ઘટે, વા'લાંશું ૨ વડાઈ.	હારેં ૫
ગૌ ગોવાળ ગોલણી સાચે, શાને કરી સગાઈ;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ન કીજે, મલતાંશું ઠગાઈ.	હારેં ૬

૧ પ્ર. ૨ રસાલી. ૨ પ્ર. ૨ વડાઈ, ૧૫ અનુજ-તાનો. ૧૬ નિદાન-મૂળ.
 ૧૭ છેલ-છેવટ. ૧૮ મધ્ય-મધ્યસ્થ. ૨૪ પરિચારી-સેવક. ૩ કામજીવર-કામથી
 થયેલો તાવ. ઉપાઈ-પેદા કરી, ૫ પાઈ-મેળવી.

પદ ૨૨૫ રાગ ધનાશ્રી.

હારે મારા ગોવિંદા, તું ગોપીનો પ્રાણ;

તુજ વિના ક્યમ જીવશે, તેને મન પડ્યું ભંગાણ. હારે૦ ૧

કાળી ઘોળી કાળરી, દોહીને પીજે દૂધરે;

માતા ખીજી શું કરે જો, ઘેર ન કહિયે શુદ્ધ. હારે૦ ૨

કંસરાય ભલે તેં મારિયોરે, વત્યો જય જયકાર;

જરાસંધ અહિં આવશેરે, શુદ્ધ થાશે અપાર. હારે૦ ૩

આવો આપણુ આલિયેરે, રમિયે વૃન્દાવન;

વાંસલડી વજાડિયેરે, મોહિયે સહુનાં મન. હારે૦ ૪

કંસરાય તમે મારિયોરે, ટાળ્યું સહુનું દુઃખ;

વસુદેવજી છોડાવિયારે, દેવકીને કીધું સુખ. હારે૦ ૫

કમલ કરે ખાંદોરે, જમિયે દહિં ને ભાત;

અહિંકણુ શું ખેસી રહ્યારે, વાટકી જીએ તારી માત. હારે૦ ૬

તું તે જીવન માહરોરે, દેહકીનો આધાર;

એક ધડી નવ જીવિયેરે, તું વિના લગાર. હારે૦ ૭

વાટ જીએ જશોમતીરે, ગોકુલની સર્વ નાર;

જલ વિના જ્યમ માછલીરે, ત્યમ ટળવળશે પરિવાર. હારે૦ ૮

અહિં આપણુ શું છે રે, એ પીયાડં ગામ;

વૃન્દાવનમાંહે રમિયેરે, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ. હારે૦ ૯

પદ ૨૨૬ રાગ રામઘ્રી.

જીએ જીએરે કહાનતું કર્મ વળ્યું, એને શીકું ઉપાડવું ટળ્યું. જી૦ ૧

ત્રાટાનાં ધર વિસર્પાં શાથી, એને ઘેર બંધાણા હાથી. જી૦ ૨

ગૌ ચારવી ને રહેવું વન, અહિં બેસવું સિંહાસન. જી૦ ૩

એ આપણમાં ખેસી જમતો, અહિં દીસે છે રંગભેર રમતો. જી૦ ૪

દધિ માંખણ ચોરી ત્યાં ખાતો, આણુતેડ્યો પરમદિર જાતો. જી૦ ૫

વૃન્દાવનમાં વાંસલી વાતો, અહિં રાજમદિર દીસે ૧ માતો. જી૦ ૬

આપણે કંઈ રહેતો વલગ્યો, કાણુ એક ન થાતો અલગો.	જી૦ ૭
ગોપિકાશુ કરતો ^૧ હુટો ઝુટો, અહિં કંસ મારી થયો મોટો.	જી૦ ૮
કંઈ ધરતો શુંગની માલા, આંખતણુ કરતો અતિ આળા.	જી૦ ૯
અહિં હાર મુક્તાના ધરવા, શૃંગાર નવા નિલ કરવા.	જી૦ ૧૦
વૃન્દાવન થઇ રહેતો દાણી, કોને જાવા ન દેતો પાણી.	જી૦ ૧૧
માંહોમાંહે એમ કહે વાણી, એની આવડી વાત ન જાણી.	જી૦ ૧૨
એણે નંદ જશોદાને છેલ દીધો, માથે મોટા અપજશ લીધો.	જી૦ ૧૩
આપણે એ ઉપર સ્નેહ આણ્યો, એને પીયારો નવ જાણ્યો.	જી૦ ૧૪
આપણુ સાથે ક્યાંથી જોલે, જેને બ્રહ્માદિક નાવે તોલે.	જી૦ ૧૫
ક્યાંબળી ભાગો એ અહિં આવ્યો, મથુરામાંહે ભલો થઇ ભાવ્યો.	જી૦ ૧૬
જે અહિંકણુ થઇ બેઠો રાય, એને ક્યમ દોહવી ગમે ગાય.	જી૦ ૧૭
રાજભોગ જેને મન ભાવે, તે તો ગોકુલ ક્યાંથી આવે.	જી૦ ૧૮
ભાલણુપ્રભુ રાધવ ગયા છાંડી, એણે મોટાશું પ્રીતડી માંડી.	જી૦ ૧૯

પદ ૨૨૭ રાગ સામેરી. * *

નંદજીતો કુંવર એ નોહે, ^૨ પહેલું ત્યાં મેં જાણ્યો;	
દેવરૂપ કાચે અવતરિયો, કાલે અહિં આણ્યો.	નંદ૦ ૧
પયપાન કરતાં પૂતના શોષી, તૃણાવંત હણિયો;	
બકબકી કેશી વચ્ચ નિપાત્યા, નોહે તારો જણિયો.	નંદ૦ ૨
જે સુખ બ્રહ્માદિક નવ પામે, તેવું સુખ તેં દીહું;	
જીવિયે સાં લગી રહે ક્યાંથી, અમૃત થોડું મીઠું.	નંદ૦ ૩
શોક ન કીજેજી મન વાળો, વ્રજપતિ આવો ઘેર;	
ભાલણુપ્રભુની અકલિત લીલા, કાચ ન જાણે પેર.	નંદ૦ ૪

પદ ૨૨૮ રાગ વૈરાડી.

ગોકલિએ આવીને હું શું કરું રે, જાઓ સધલી ગાય રે;	
શુભું દેખીને આંગણું રે, પ્રાણુ તે મારા જાય રે,	ગી૦ ૧
ભૂખ્યો તરસ્યો પડી રહું રે, દેવકીકેરે બાર રે;	
પંચ મળીને પૂછશે રે, કરશે કાંઇ વિચાર રે.	ગી૦ ૨

૧ પ્ર-૨ લોટોકો ઝાટોકો. ૩ પ્ર. ૧ પહેલું ન જાણ્યો. * ૨ પ્ર. ૨ રાગ વૈરાડી. ૨ નિપાત્યા-માર્પા.

દ્વિત્રસેન હડાડશે રે, કોયદ કરશે ન્યાય રે;	
અથવા મને મારશે રે, હાથેશું યાદવરાય રે.	ગો. ૩
ત્યાં મૂઆથી અહિં બધું રે, એ મેલે દુતાશન રે;	
અહિં આવીને કામિની રે, મુજ સાથે બાળશે તન રે.	ગો. ૪
કે મારી કુંવરી આપશે રે, મોંએ માની નેહ રે;	
હજેરી મોટા કર્યો રે, તેનું કળ ત્યાં એહ રે.	ગો. ૫
એવું કહીને બારણે રે, એહા યદને દામ રે;	
હાથ ધરીને હડાડ્યા રે, બાલણુપ્રભુ શ્રીરામ રે.	ગો. ૬

પદ ૨૨૯ રાગ સામેરી.

ચાલતી વેળા હરિને કહે, એમ નંદજી દધ સાંધ;	
શું કીજે ને બળિયા સાથે, પ્રાણ ન ચાલે કાંધ.	ચા. ૧
આતા તું ત્યાં જેવો છું, તેવો બળ્યો નહિં મેં પહેલું;	
હવે ને વચન કાંધ કહિયે, તે ત્યાં દીસે ઘેલું.	ચા. ૨
બ્રહ્માદિક સરખા નવ બળે, તો ત્યાં હું શું બળું;	
અમ સાથે જેવું તે કીધું, તે શું કહી વખાણું.	ચા. ૩
મન સાથે હું બળું છું, આ તમ સાથે છેલ્લું મળવું;	
પ્રીતિતણું ત્યાં એહજ કળ ને, હૈકામાંહે બળવું.	ચા. ૪
મુંદર શ્યામ મુખિયા હવે યાને, ગળ્ય બલે તે લીધું;	
ગોકુલ જઈ અમે ભોગવશું, ને પૂર્વતું કીધું.	ચા. ૫
માતપિતાને કો નહિં માને, કલિયુગ આવ્યો પાપી;	
બાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી, તેણે એ મતિ આપી.	ચા. ૬

પદ ૨૩૦ રાગ સામેરી.

નંદજી ગોકુલ આવ્યા, હજીધર શ્યામ ન લાવ્યા;	
પૂછે જશોદા રાણી, કંથજી કહો મને વાણી.	૧

ઢાળ.

વાણી કહો મારા કંથજી મને, કહાન કુંવર ક્યાં રહ્યા;	
વિરહ અતિ વાંલા નણો, રમે દિવસ અતિ દોહેલા મહા.	૨

- વંશીવટ કે વૃન્દાવન સુત, કુંજમાં ક્રીડા કરે;
 બેણુ શેં નથી વાજતી, જે સિત સહુએનાં દરે.
- કંસ કુશલે મારિયો, વસુદેવજી છોડાવિયા;
 કુચસેનને રાજ્ય આપ્યું, ભાઈ જે બલા ભાવિયા. ૫
- ચિંતાપુર તમો કાંચ દીસો, જીહારી જ્યમ પદારિયા;
 વ્યાપારીને વહાણુ ખૂડે, રંગ એવે આવિયા. ૫
- સ્વેદ અંગે ગાત્ર ભંગે, નીર દો નયણુ કરે;
 ઋણુ પીડયો અતિ વણુ, નિર્ધન જ્યમ ચિંતા કરે. ૬
- ઉત્તર શેં નથી આપતા, દિગ્મૂઢ દીસો દમણા;
 સાથી સઘલા ક્યાં ગયા, જે વા'લા વિદુલજી તણા. ૭
- હતાવળા થઈ ઉચ્ચરો, મારો પ્રાણજીવન છે કહિં;
 બાલણુપ્રભુ રઘુનાથ વિણ, તમો એકલા શું આવ્યા અહિં. ૮

પદ ૨૩૧ રાગ સામેરી.

- નંદજી ન શકે જોલી, દુઃખ હૃદયી જોલી;
 આંસુ વહે અતિ નયણુ, લયજય થાયે વયણુ. ૧

ઢાળ.

- વયણુ અતિ લયજય થાયે, ગદ ગદ કંઠ ઉચ્ચરે;
 કામિની જે કૃષ્ણ કીધું, એવું કોયે નવ કરે. ૨
- કંસને મારી કાજ સારી, દેવકી પાસે ગયા;
 શિદ્ધિ દેખી રાજ્યની, પછે પુત્ર પીયારા થયા. ૩
- મુજ સામું જીએ નહિ, વસુદેવજી કરે વિનતિ;
 સગપણુ સાચું ગયું કહિયે, રણુ નહિ એકે રતી. ૪
- પ્રેમ પાખે મને ત્યાં, વાન તો એવી કહી;
 તમો ગોકુલ પધારો, અમે પુત્ર તમારા નહિ. ૫

દેવકી (એ) હુંયે જણિયો, જશોદાએ હું પાળિયો;
 કંસ ભોએ રહ્યા તમ ઘર, તે આજ સંદેહ ટાળિયો. ૬
 વચન તેનાં સાંભળી હું, દુઃખ અતિ યદ્રાણું પામિયો;
 વળતો બોલી નવ શક્યો, મારે હૈડે ડીખો જામિયો. ૭
 દામણો દેખી મને ત્યાં, હસીને બોલાવિયો;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજીની, હું આશા મેલી આવિયો. ૮

પદ ૨૩૨ રાગ સામેરી.

જશોદા કહે હું જાઉં, કહો તો નિર્ભજ યાઉં;
 જાઉંને ઝવડો માંડું, કહાનજીને ક્યમ છાંડું. ૧

કાળ.

કહાનજીને ક્યમ છાંડું, પ્રાણજીવન ક્યમ રહે;
 પુત્ર તે તો આત્મા રે, વેદ એમ વાણી કહે. ૨
 જાતકર્મજ મેં કર્યું, વસુદેવ હતા ભાખશી;
 પયપાન કરતાં કહાનજીએ, અહિં મારી રાખસી. ૩
 તેના સાખીયા છે બાટ ચારણ, ત્યાગ લખતે તે ગયા;
 આવણની કૃષ્ણાષ્ટમીદિન, પ્રાણી જે સુખિયા યયા. ૪
 દેવકીએ ક્યાં જણિયો, હદે માફ અતિ બળે;
 તો મારે ઘેર ક્યમ આવિયો, એ વાત કેમે નવ મળે. ૫
 તેણીએ જણી દીકરી, તે કંસે સાહી પાછરી;
 પ્રાણી સહુયે દેખતાં, આકાશમાર્ગ તે વટી. ૬
 જૂહી કરવા મને સહુ, મુખ એતું રાખશે;
 પ્રાણી કાચે ધર્મ જોઈ, ન્યાયમાર્ગ ભાખશે. ૭
 એમ કરતાં જઈ જોઈ, ચરણ ત્યાં એનાં ભળું;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ નામે, પ્રાણ ત્યાં તત્ક્ષણ તળું. ૮

પદ ૨૩૩ રાગ ભામેરી.

નંદણ કહે મુણી વાણી, પત કહ્યા શારંગપાણિ:
મનની વાત ન લલિયે, તો દુઃખ કોને કહિયે. ૧

ઢાળ.

દુઃખ કહિયે કહેને, જો મૂળામાંહેથી શડ્યું;
ચિત એતું થયું અણગું, ક્યમ તે જાયે જડ્યું. ૨

નારી બાગ્યું મન મોતી, રેહેણ દીધે ક્યમ જડે;
પાકે ભાડે કાચા કાના, કામિની કહો ક્યમ ગડે. ૩

પુત્ર લોભે પક્ષટાણો, તો દોષ કોને દીજિયે;
હવે ક્ષમડો માંડિયે તો, લોક હસારથ કાજિયે. ૪

એશું સંબંધ એટલો, તેટલે દહાડે તે ટળ્યો;
ભાવ એના મન તણો, તે દેવે નવ જાયે કહ્યો. ૫

જેણે કહ્યું જે પિતા નહિ, તો આવશે તે શા ભણી;
સગપણ ગયું આપણું, તો પ્રીતિ શી ગોપી તણી. ૬

કહ્યું છે જે આવશું તો, મુખે માંડું જાણિયે;
લોભિયાનાં વચનનો, વિદ્વાસ કોમે ન આણિયે. ૭

હવે હેલું કરો ગાહું, મુખ સંઘલાં વામશું;
બાલણપ્રભુ રચુનાયને, અવતાર બીજે પામશું. ૮

સાક પાક બહુ અન્ન અતુપમ, માવે ભોજન કરવું;	
ગોકુલ ગોવલ્લીને ઘેર પેસી, દધિ માંખણ હરવું.	માં ૦ કાં ૪
હરિહર સરળા અથ અતુપમ, મથુરામાંહે ચઢવું;	
ગોકુલ ગો ગોપને સંગે, વનેવન રડવડવું.	માં ૦ કાં ૫
કનક તણાં કુંડળ અતુપમ, મુક્તાકળના હાર;	
ગોકુલ મયૂરપિચ્છ ને શુભા, કરવા એ શૃંગાર.	માં ૦ કાં ૬
મધુપુર સેવક ચરણ તન્નાંમે, ઉભા દોળે વાય;	
અહિં નોજડું પોતે બાંધી, દિન પ્રત્યે દોહવી ગાય.	માં ૦ કાં ૭
વીણા તાલ મુરજને નાદે, ગુણીજન ઉભા ગાય;	
અહિંયાં વાંસળી પોતે વાવી, તો રુચિ ક્યમ થાય.	માં ૦ કાં ૮
એક ગોળી ફોડ્યા માટે, બાંધ્યો ઉખળશું તાણી;	
તે સુંદર વર ક્યમ વિસારે, રહ્યા મન જાણી.	માં ૦ કાં ૯
મથુરામાંહે કીડા કરવી, રાજકુંવરની સાય;	
ગોવાળિયાશું ક્યમ રમે, બાલણપ્રણ રચનાય.	માં ૦ કાં ૧૦

પદ રૂપ રાગ મારૂ.

મારી કુંવરીને લાવો, પીયુ હંડું દાઝે તાપ સમાવો.	
તે અતિ રૂપે રૂડી રનયણે જુગ મોહે,	
જુમી ઝઘડો કરિયે ને, જણે આંગણુડે શોહે.	માં ૦ ૧
તેહ પુત્રપે પુત્રી વારૂ, જેહ થકી કરિયે;	
તેણે ધૂતારે શું કીજે, જેણે દાઝી મરિયે.	માં ૦ ૨
કહાનજીને કોયે ન આલખે, તેને સહુ જાણે;	
મોટા મુનિજન તાપસ જ્ઞાની, તેશું નેહ તે આણે.	માં ૦ ૩
વસુદેવે મોંએ માન્યું તે, પતકલી ક્યમ જાણે;	
પુત્રી અથવા પુત્ર આપશે, કાંઈ એક ન્યાય થાશે.	માં ૦ ૪

૧ આ કડી પ્ર-૨ માં નથી. ૨ પ્ર-૧ નયણાં જુગમાંહે, ૩ જુમી ઝઘડો કરિયેને, એણું આંગણુડે શોહાય. ૪ હરિહર-હરિતા વોરા. ૫ નોજડું-નોજડું-સેલો. (દોષ્ટી વખતે પગ બાંધે છે તે દોરડું.) ૮ મુરજ-એકજ નવલું નગારું. ૪ પતકલી-ફરી જડું.

કૂળે ગુરુનો પુત્ર મૂઓ, તો તે આખો આણી;
ત્યમ લાડકીને લાવશે, આશ્રિયે તાણી. માં ૫

પરકયા પાળે કર્યો પાલટો, તે કહો ક્યમ રહેશે;
ખેલુ માંહે એક માગતાં, અન્યાય કોય કહેશે ? માં ૬

વાર થયું જે શરસેન, સુત કહેવાણો માઠો;
કંસરાયશું કૂડ કર્યું તે, શત ગાઉ ઘાંઠો, માં ૭

નગરમાંહે કો ધર્મી હોશે, તેહ ન્યાય કરશે;
મધ્ય થઇ કો સાચું કહેશે, ટીધા વિણ ક્યમ ડરશે. માં ૮

એક વાત ઉઠેલી આવો, આશા વાળી રહિયે;
એ તો મયુરામાં જઈ ખેઠો, નિર્ગુણને શું કહિયે. માં ૯

પુત્રી ધર્મે ધર મંડાશે, સંમિતને ન્યાયે;
ભાલણપ્રભુ રાઘવ રહીયાળો, તે ક્યમ વશ થાયે. માં ૧૦

પદ રત્નક રાગ પરજિયો.

હાં હું શું કરું રે, પીયુ આવ્યો કાલો (રે);
રાજ્યતણે લોભે થયો, મારો કુંવર અતિ કાલો. હાં ૧

માતપિતા નવાં કર્યાં, તે પાસે ક્યમ જવાય (રે);
મોઢા મોઢે ના કહે ત્યારે, બમણું બળતું થાય. હાં ૨

વડતાં ત્યાં નવ છતિયે, બલિયા સાથે બાંધરે;
મારું ઉપર કોણ કરે, એને વશ સર્વે સાય. હાં ૩

પ્રાણ કાઢ્યા નવ નિસરે, વિણ ખૂટે નવ મરિયે રે;
શ્યામસુંદર દીસે નહિ તો, ધરમાં રહી શું કરિયે. હાં ૪

કઠિણ થયા ત્યાં કહાનજી, નહિ આવો ખીજી વાર રે;
માતા મારી દુખાણી છે, એમ જાણીને કરવા સાર. હાં ૫

ધવરાઓ ત્યમ હુલરાઓ, ખોટ નથી કાંઈ મને રે;
ન્યમ ત્યમ કરી સુખી થાને, ભાલણપ્રભુ રાઘવ તને રે. હાં ૬

પદ ૨૩૭ રાગ પરજિયો.

હાં હું કેમ રહું રે, એકે ન દીસે પેર રે;	
ત્યાં ગયે તો સુખ નહિં, રહ્યું ન જાયે ઘેર.	હાં ૧
જાણું મથુરા જઈ રહું, જાતા વળતા દીસે રે;	
અશ્વ ચઢીને ચાલતા, જો(ધ) હૈંડું માઈ દીસે.	હાં ૨
દહાડી તો દેખીશ નહિં રે, ક્યારેકે તો મળશે રે;	
દેવકીને માતા કહેશે, ત્યારે હૈંડું માઈ જળશે.	હાં ૩
તેને તો સગા થયા, પ્રીતિ વિના ન જણાયે રે;	
દેખી જોલાવે નહિં ત્યારે, દુખડું ક્યમ ખમાય.	હાં ૪
મને દેખી દામણી, તેહ ટળીને જાયે રે;	
માતા કહાવી એની ત્યારે, લોકહસારથ થાયે.	હાં ૫
આણું ભવ ત્યાં એમ ચાલિયું, જ્યમ ત્યમ કરતે જાશે રે;	
ભાલણુપ્રભુને વિરહે મરશું, જીજે ભવ સુખ યાશે.	હાં ૬

પદ ૨૩૮ રાગ પરજિયો.

જે ત્યાં બજતો બીનેવાન, તેને કુંડળ ઝળકે કાન;	
જેની આંખડી અમી સમાન, તે ક્યમ વિસરે રે.	૧
જેનું સુંદર વદન રસાલ, જેનાં વારિજનેત્ર વિશાળ;	
જેને મૃગમદ શોભિત બાલ, તે ક્યમ વિસરે રે.	૨
જેને કંઠ કૌસ્તુભ હાર, જેને ભૃગુલાંછન આકાર;	
જેને બજતાં ભવનિધિપાર, તે ક્યમ વિસરે રે.	૩
જેનું એક વાર જેતાં વદન, મુખમાં દીકા ચૈદ ભુવન;	
તેણે મોહ્યું માઈ મન, તે ક્યમ વિસરે રે.	૪
જે હીંડતો મોડામોડ, પાસે બલભદ્ર બાંધવની જોડ;	
મને સામું જેવાનો દોડ, તે ક્યમ વિસરે રે.	૫
જે ઘેર ચારી આવતો ગાય, મને જોલાવતો કહી માય;	
આવી પ્રેમે લાગતો પાય, તે ક્યમ વિસરે રે.	૬

આતેશે અદ્ભુત રૂપ, જેને મસ્તક મુગટ અનુપ;
 જેતાં ચૈદ લોકનો ભૂપ, તે ક્યમ વિસરે રે. ૭
 જેના પંડજ સરખા પાય, જેની અતિશે કામળ કાય;
 જેને જેતાં દૃષ્ટિ ન દરાય, તે ક્યમ વિસરે રે. ૮
 જેને નારદ સરખા ગાય, જેને મુરતર મુનિજન ધાય;
 જેને દીડે દુક્તિ જાય, તે ક્યમ વિસરે રે. ૯
 જેના અંબુજ સરખા પાણુ, જેની અમૃત કિમ્બા વાણુ;
 તે ભાલણુપ્રભુ મારા પ્રાણુ, તે ક્યમ વિસરે રે. ૧૦

પદ ૨૩૯ રાગ પરજિયો.

યધપિ મેં ધવરાવિયો, દેવકી તમારે માત રે;
 નંદજી તે નિશ્ચયે નહિં, વસુદેવ તમારા તાત. વા'લા આવોરે. ૧
 વા'લા કુંવર આવો રે, જેવાને ગોકુલ ગામ રે;
 જ્યાંહિ તમો કીડા કરી, ને સૂતા દીસે દામ. ૧૦ ૨
 મેં તો જોમ જાણ્યું નહિં, લીલાધર યાશે લોક રે;
 શોણે મુખ દીકું ઘણું રે, તે જાળીને યથું કોક. ૧૦ ૩
 તારા શા શા ગુણ સંભારિયે, ગણતાં નાવે પાર રે;
 અવગુણ શા શા અમો કર્યા, તે કહિયે પ્રાણુઆધાર. ૧૦ ૪
 જાણું છું જે મેં જાંધિયો, તે મન આણ્યો રોષ રે;
 જે કીધું હાયે આપણે, તો કશો દૈવનો દોષ. ૧૦ ૫
 ગુણ અવગુણ ન વિચારિયે, જે મન ધરિયે પ્રીત રે;
 ભાલણુપ્રભુ હું શું કહું, તમો જાણો સર્વે રીત. ૧૦ ૬

પદ ૨૪૦ રાગ વેરાડી.

એકવાર આવો આંગણે રે, રમવાને યાદવરાય રે;
 મુખકું જેવું માદરે રે, નહિં થાઉં તારી માય રે. એક ૧
 ધાવ કહીને જોલાવજો રે, મીઠડાં સુણિયે વચન રે;
 તારા સમ છે ત્રિકમા રે, નહિં દુહવાવું મન રે. એક ૨

નંદકુંવર કો નહિં કહે રે, કહે તેને દેજો ગાળ રે;	
પીતાંબર પગલાં કરો રે, લાડ તે માઈ પાળ રે.	એકં ૩
મન ગમે તો આરોગજો રે, દામોદર દધિ ભાત રે;	
એક ઘડી જોસી કહો રે, ત્યાંના સુખની વાત રે.	એકં ૪
ઘળવળે છે તે ગોલણી રે, આવી ઘો દર્શન રે;	
સર્વસ્વ જોણીએ સોપિયું રે, જાણી મારા તન રે.	એકં ૫
વાંક તમારો છે નહિં રે, નવનિધિ પામ્યા રાજ્ય રે;	
હુબલા સાથે ગોઠી રે, ક્યમ ગમે ત્યાં આજ રે.	એકં ૬
પીયારો જાણ્યો નહિં રે, રોજો નાળ્યો હાથ રે;	
માયા બંધાણી છે ઘણી રે, ધરાવે તુજ સાથ રે.	એકં ૭
મૃગયા મિથે પધારજો રે, જે જે આણે કામ રે;	
અલખામણું એમ કાં થયું રે, વા'લા ગોકુલ ગામ રે.	એકં ૮
વૃન્દાવન વિસારિયું રે, શા ભણી સુંદર સ્યામ રે,	
એણીપેર છેડ ન દીજિયે રે, બાલણપ્રભુ શ્રીરામ રે.	એકં ૯

પદ ૨૪૧ રાગ ધનાશ્રી.

મીઠડા મા'વજી રે, મારે મંદિર આવો;	
પ્રેમે પીરસું પરમાનંદ, ફૂર ને દૂધ શીરાવો.	મીઠડાં ૧
મથુરાં રિદ્ધિ પામ્યા ઘણી, વાંધ્યું છે અતિ તેજ રે;	
સહી જાણજો મારા સરખું, કો નહિં આણે હેજ.	મીં ૨
ધવરાવીને હૈડે ચાંપતી, ત્યમ દેવકી નહિં ચાંપે રે;	
રોમાંચિત મારી દેહડી થાતી, ત્યમ તેની (નવ) કાંપે.	મીં ૩
માતા નહિં થાઉં તમારી, ધાવ કહીને જાણો રે;	
મેં બાંધ્યો જે માંખણ માટે, તેણે રોષ ભરાણો.	મીં ૪
કાલિંદીમાંહે તમ ઉપર, જે હું નવ કંપાવી રે;	
જાણું છું તે વાત સંભારી, રીસ મનમાંહે આવી.	મીં ૫
તેં કીધો ત્યમ કોય દે નહિં, પ્રીત કરીને છેડ રે;	
બાલણપ્રભુ રઘુનાથ સંભારો, એક ઘડીનો નેહ.	મીં ૬

પદ ૨૪૨ રાગ ધનાશ્રી.

મહી મયન કહં, કાન શેરી ધરં, નિસરં ક્ષણ ક્ષણું, દાર ધાઇ;
 કો કહે આવતો, વેણુ વળડતો, લાડે ખોલાવતો, કહીને આઇ. મહીં ૧
 વાટ જોઉં કહાનની, શ્યામલવાનની, પ્રેમનિધાનની, મીટ માંડી;
 પ્રેમ તે પરહરી, રીસ શીઝે ધરી, લાલચ અનુસરી, ગયેરે છાંડી. મહીં ૨
 રેણું દીસે ઘણી, વાટ મથુરાંતણી, તે હણી કંસને, કૃષ્ણ આવે;
 સામા જઇયે ધસી, વનમાંહે વસી, રહસી મને માત, કહી ખોલાવે. મહીં ૩
 શકુન જોઉં વળી, વિપ્ર ઉપદ્રુ મળી, સાંભળી મુખ, શરીરે યાયે;
 પીરસું ફૂર પાયસ, ઉડે રે વાયસ, આયસ અંગતો, તાપ જાયે. મહીં ૪
 શી કહું વાતડી, દુખે ગઇ રાતડી, આંખ અતિ રાતડી, યધરે મારી;
 વાત જો કો લહે, મને આવી કહે, કેટલા દિન ત્યાં, રહેશે મુરારિ. મહીં ૫
 આયું વધામણી, આવજો મુજ મણી, શુભ મુણી આવતા, પુત્ર જાણી;
 ધરનાં કરી કામ, બાલણપ્રભુ (શ્રી)રામ, ધામ પધારજો પ્રેમ આણી. મહીં ૬

પદ ૨૪૩ રાગ ધનાશ્રી.

ધન્ય તે દેવકી રે, જે વરમાતા યાશે;

સંબંધી કેરા મંડપમાંહે, પજોતે હુલાવી ગાશે.

ધન્ય ૧

મારે ઘેરથી ઉસર્યો, ત્યાં વિવાહ મંડાશે;

સ્વર્ગચક્રી ઈશ્રાદિક, જેના દર્શનને ધાશે.

ધન્ય ૨

શ્યામસુંદર ઘોડે ખેસશે, મુખ જોવાતે જાશે રે;

ધવરાવી ભામણાં લેશે, ઉલટા મના (નવ) મારશે.

ધન્ય ૩

મેં ધવરાગ્યો મેં નવરાગ્યો, એ ત્યાંહિ પૂજશે;

વેહવાણું પહેરતાં, તેના પગ પીલાશે.

ધન્ય ૪

૧ પ્ર ૧ ખોલાવતો. ૨ પ્ર ૧ રહસી મને મુને, માત કહી ખોલાવે. ૩ પ્ર-૧ પૂછે.
 ૪ પ્ર-૨ અમરનાં. ૫ પ્ર-૨ હુલાવી તે ગાશે. ૬ પ્ર-૨ વિવાહ) બેરામણ પહે-
 રતાં તેના. ૨ પ્રેમનિધાન-સ્નેહનો ખંડાર. ૪ પાયસ-કુંધપાક. વાયસ-કાગડો. આ-
 યસ-(સં-આયાસ) મહેનત. ૧ હુલાવી-રમાડી, વખાણી, હુલાવી. ૨ ઉસર્યો-વહી
 ગયો, જતો રહ્યો. પિલાશે-દખાવાશે અથવા (લગ્નમાં પગે કુંકે ચોળવામાં આવે
 કે તે દિયા).

નીચી થઈ નિરખશે જ્યારે, કંસાર વર ખાશે;
 વહુને જોજે બેસાડતાં, ૧અમૃત સિંચાશે. ધન્ય૦ ૫

સામ સામા માંહો માંહે, જ્યારે ગોત્રજ વંચાશે;
 મારો રોજો ફેકટ ગયો, તેનો કુંવર કહેવાશે. ધન્ય૦ ૬

મન મનોરથ જે કરતી, તે મનમાં સમાશે;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ જો પલટયા, દુખકું ક્યમ ખમાશે. ધન્ય૦ ૭

પદ ૨૪૪ રાગ ધનાશ્રી.

મારી સજની મથુરાં જઈયે, ૨સુખ દીસે એક વાર. મા૦
 વ્હોજે રહીશું ઉભાં થઈને, આવશે શ્રીભગવાન;
 છોડે વળગી હરિ તણે રે, વિનતિ કરશું કા'ન. મા૦ ૧

મેંમાંહે ધાલી આંગુલીરે, કરગરતા ત્યાં જેહ;
 કુખજશું જે મોહિયા રે, ગયો અમારો નેહ. મા૦ ૨

ઝોલંલા દેશું ઘણા રે, મોંઝે ત્યાં ફાણુ માત્ર;
 માત પિતા જો વિસર્યાંરે, તો અમારી શી વાત. મા૦ ૩

નામ તે શું જુહું કરે રે, દીનાનાથ દયાલ;
 જે ત્યાં શ્રી યદુપતિ થયારે, ટળિયા શ્રીગોપાળ. મા૦ ૪

અમો આહીરડાં એકલાં રે, વચન કહું છું શુદ્ધ રે;
 ચોરીને પીતા તમો રે, ટાંકે પાયું દુધ. મા૦ ૫

દાણી વન રહેતો થઈ રે, અમો આપતાં દાણુ;
 એક વાર પધારિયે રે, રાખવા સહુતા પ્રાણુ. મા૦ ૬

મોટમ તેશું ન કીજિયે રે, જેણે સમર્થ્યાં તન;
 પખંશીવટ કાં વિસર્યું રે, વિસર્યું વૃન્દાવન. મા૦ ૭

નંદ જશોમતી ટળવળે રે, ગોવાળિયા ને ગાય;
 અમાઈં તો શું કહું રે, જો વિરહે પ્રાણુ ન જાય. મા૦ ૮

૧ પ્ર-૨ અતિ સુખણી યાશે. ૨ પ્ર-૨ સુખ દીસે અનંક. ૩ પ્ર-૨ પહેલે.
 ૪ પ્ર-૧ ટાંકે પાયે દુધ. પ્ર-૨ ટાંકે પાતાં દુધ. ૫ પ્ર-૨ વંશીવટ કાં વિસારો રે.
 વિસારો કાં વૃન્દાવન. ૬ પ્ર-૧ જો વિરહે ભણ્યો ન જાય.

તમારે તો મળશે ધણી રે, તમો અમારે એકરે;
 મનમાં કો આવે નહિ, બીજો તમ વ્યતિરેક. માં ૯
 વચન કહીશું પ્રેમશું રે, જોણે નહિ દુહવાયે;
 જન્મ સરળ ત્યાં કીજિયે રે, એકવાર દર્શન થાયે. માં ૧૦
 એકલડાં જો નહિ મળે રે, યાદવ હશે સદુ સાથ;
 નયણાં ભરી નિહાલશું રે, બાલણપ્રભુ રઘુનાથ. માં ૧૧

પદ ૨૪૫ રાગ પરજિયો.

એક વાર આવો રે, મને જોવા જાદવરાય;
 હવે તો મેં રહું ન જાયે, કાણુ વરસાં શો થાય. એકં ૧
 પહેલે મોહમાં હું પડી રે, પ્રેમ ધણો મેં આણ્યો;
 હવે માયા મેં પરહરી, હતો એવો જાણ્યો. એકં ૨
 પુત્રભાવ મેં ટાળિયો, એ ભ્રમ ભલે મને લાગ્યો;
 નિર્ગુણ તો નિશ્ચયે થયો રે, રંગ હૃદમાં લાગ્યો. એકં ૩
 મુખમાંહે દેખાડિયું, તે રહી રહી સંભારું;
 માતા કહી બોલાવતા રે, તે તો વાતલડી વિસારું. એકં ૪
 જ્યાં ત્યાં દેખું તનેરે, બીજું કાંઈ ન લાસે રે,
 તું બહાર મયુરો જઈ રહ્યો, હું પ્રત્યક્ષ દેખું પાસે. એકં ૫
 જ્યાં લગે આ દેહડી રે, ત્યાં લગે હતો ભેદ રે;
 સ્થૂલ સૂક્ષ્મ તે માંહે મળશે, ત્યારે એકજ વેદ. એકં ૬
 વેળે પ્રેમ કર્તા તે તેજ, તેજમાંહે મળજો રે;
 છેલ્લો એ સંદેશડો, બાલણપ્રભુ સાંભળજો. એકં ૭

પદ ૨૪૬ રાગ ધનાશ્રી.

આવો તો આપણુ જાણ્યે, મયુરો વાસે રહિયે.
 કુંવરનાં દર્શનની લાલચે, દોહલાં સોહલાં સહિયે. આવો ૧
 અશ્વ ચઢીને ચાલતાં, શ્યામ સુંદરને જોઈ રે;
 એક વાર એકાંત મળે તો, હુખડું મારું રોઈ. આવો ૨

૧ પ્ર-૨ બીજો તમ વિન કંક. ૨ પ્ર-૧ પૃથુક ૩ પ્ર-૨ છેલ્લો એ સંદેશડો, સામલિયા સાંભળજો; બાલણુ જે પ્રેમ કર્તા, તે તેજ માંહે ભળશે.

દૂધનું સગપણ સંભારી, જે માતા કહી બોલાવે;	
હાથે વળગીને હું મારું, એક વાર ઘેર આવે.	આવો ૩
પોજે ત્યાં પડી રહું, જાતા વલતા દેખું રે;	
સામું જોશે સામલિયોજી, મુખ તંજું નહિ લેખું.	આવો ૪
તે હવડાં ભૂપતિ થયા, બલ શું ચાલે કાંધરે;	
એક વાર જઈને આચિંતાં, પંરાણે દેઉં સાંધરે.	આવો ૫
ધરણું માંડીને બેસું, મારો બોલ ઉપર યાશેરે;	
ભાલણુપ્રભુ રાઘવને જોતાં, દુખડાં સધલાં જાશેરે.	આવો ૬

પદ ૨૪૭ રાગ માઝ.

સખી હું શું કરું, દાઝી રહી મનને;	
એક વાર કો તેડી આવે, પ્રાણુજીવનને.	સખી ૧
દૂધ દહિં આવીને માગતો, આઘ માતા કહી;	
ત્યમ તો હવે કેવારે કહેશે, હૈડે ખાંત રહી.	સ ૨
હેતે હાસ્ય કરીને પૂછતી, કુંવર શું (તે) કીધું;	
મારા સમ છે કહો વનમાળી, મહીકું ગૌ દોહી પીધું.	સ ૩
જાતો એને જે જાણતી, જે કહે તો તે કરતી;	
ભક્ષ્ય ભોજ્ય જે માગતો, તે આગળ લઈ ધરતી.	સ ૪
કહાન સાથે કાશર કરતી, મતિ કીધી માઝી;	
તે તો રાજા થઈને બેઠો, હું રહી ત્રાહી.	સ ૫
હવે આવે તોપણ ન કરે, પહેલું ન્યમ કરતો;	
બેર જેટલા માંખણ માટે, મુજ આગળ કરગરતો.	સ ૬
આલંભે ગોપી આવતી, હું દેતી ગાળી;	
એણે રીસ કરીને મુજને, પાછી નવ વાળી.	સ ૭
કોટિક નાના કુંવર જોઉં, એવો નવ દીસે;	
મુખના મરકલડા અતિ સુંદર, જોતાં મન હીસે.	સ ૮

૧ પ્ર-૧ મારા સમ છે કહો તે, વનમાંહે ગૌ દોહી પીધું. ૬ ધરણું-ધર, હૈડે (?) ૫ કાશર-કસર. ત્રાહી-ત્રાસ પામેલી. ?

તેને તો હું ક્યમ સંભારું, વિશ્વતણો મળતો,
 એહ વિના જીવડો મારો, ક્યમ રહેશે જળતો ? સં ૯
 પીયુડો મારો મૂર્ખ થયો, જે મેલીને આવ્યો;
 હું હોતી તો હઠ અતિ કરતી, જે મુજને ધાવ્યો. સં ૧૦
 કાચ નહિં જે હૈડા કેરું, બલતું એ ટાળે;
 ભાલણપ્રભુ રાધવતું ચિતકું, એક વાર વાળે. સં ૧૧

પદ ૨૪૮ રાગ પરજિયો.

વાંલો આવશે રે, મારા અવગુણ વિસારી;
 યદ્યપિ ચતુર હશે ધણું, મથુરાંની નારી. વાંલો ૧
 સ્વજન સર્વે પરહરી, લાજ લોકની છાંડી રે;
 સહિયર સધલી દેખતાં, અમો પ્રીત તમશું માંડી. વા ૨
 મહી વેચવા મિષે કરી, વૃન્દાવનમાં જાતી રે;
 સાથે કાચે આવતું, તેને વાતે વાંતી. વા ૩
 કરજેડી એમ કરગરતો, હું છું તારો દાસ રે;
 એક વાર મને દો આલિંધન, પૂરો એટલી આશ. વા ૪
 જ્યમ એ કહે ત્યમ હું કરતી, મારે હૈડે વસિયો રે;
 એવો બીજો કોણ મળે, કૃષ્ણજી જેવો રસિયો. વા ૫
 કૃતકી એ તો ક્યમ થાશે, ગ્રહી આપણો હાથ રે;
 કાંઈ એક અવગુણ સંભારશે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ. વા ૬

પદ ૨૪૯ રાગ સામેરી.

આજ સખી મેં શોણામાંહે, સુંદર વર દીઠા;
 જાગતાં ના પાચે અતિશે, લાગ્યા મન મીઠા. આજ ૧
 જાણું વૃન્દાવન ગઈ છું, કાચ નહિં ત્યાં સાથે;
 જોયિંતા આવી જગજીવન, સાહી મને હાથે. આ ૨
 મટુડી ઉતારી સમ દષ, દૂધ પાચું મને;
 જોટયું મારું પોતે પીધું, તે શું કહું તને. આ ૩

જલ લઇ કોગળો કીધો, મને ત્યાં કરાવ્યો;
 પીતાંબરે માઈં સુખ લોહ્યું, મોર લઇ હજાવ્યો. આ૦ ૪
 આ મોતી નિર્મળ અતિ મોટું, નાકે તારે સોહું;
 ચુંચન કરી હસી કહે જોતાં, મનહું માઈં મોહું. આ૦ ૫
 અધર ડશી આલિંધન કીધું, ત્યારે હું સુખ પામી;
 એક ધડી લાલણપ્રભુ રામની, કહે વેદના વામી. આ૦ ૬

પદ ૨૫૦ રાગ મહાર.

મોર વેરી માહરો, જોણે હુંય જગાડી;
 સ્વપ્નતણું સુખ નિર્ગમી, ચિંતામાંહે પાડી. મોર૦ ૧
 સાદ કરે છે કામને, વિષ પૂરીને પાણુ;
 આવી મને મારશે, પાપી પંચજાણુ. મો૦ ૨
 કાંઇ કરીને ત્યાં તમે, પોંછીને મારો;
 પીછાં લઇને તેનાં જાઇ, મુગટ સમારો. મો૦ ૩
 મથુરાં હરિને મોકલો, તે મસ્તક ધરશે;
 હેમે ને હીરે જડયો તે, કયમ પરહરશે. મો૦ ૪
 સ્વામીકુમારે પરહર્યું, વાહન ત્યાં એનું.
 પાર્વતીને નવ ગમે, કાંઇ લક્ષણ તેનું. મો૦ ૫
 વારી રાખો એહને, ત્યારે બોલાવે;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, જ્યારે મેજે આવે. મો૦ ૬

પદ ૨૫૧ રાગ દેશાખ.

મૈયા મોહે ભાવે દધિ ભાત, નિદ્રામેં હરિ એસો બોલે;
 ઠાડી સુનત દેવકી માત. મૈયા૦ ૧
 તખ આગે દંતધોવન કીતો; નિકટ આપ જનુની કહે પ્રાત;
 દધિ એહન બોજન કરો લાલન, 'જો મનમે' રૂચિ સામ લગાત. મૈ૦ ૨
 મૈયા સોં તો ગ્વાળ કો બેબો, અળ મેરે મનને ભાત;
 કહોં ગોકુલીડં તે લાલન, એસો કહે જનુની મુસકાત. મૈ૦ ૩

કહાં સંગી કહાં દધિ યમુના તટ, કહાં ગેરચિ કહાં અંબુજપાત;
ભાલણુપ્રભુ રધુનાથ બદત હે, બરસકી રહી અજમે' બાત. મેં ૪

પદ ૨૫૨ રાગ દેશાખ.

એક સમે ગોવિંદજીને પૂછે, દેવકી પ્રેમે કરી વચન;
આતા અતિ શું રુચે તમને, તે કરી પીરચું ભોજન. એકં ૧

આટલા દિન આહીરતણે ઘેર, સ્વાદ વિના તમે જમિયા અન્ન;
રાજભોગ ચતુરાઇ ક્યાંથી, ભરવાડામાંહે મારા તન. એકં ૨

વલતા હરિ એણી પેર ગોલે, કાંઈ એક હાસ્ય કરીને વદન;
આમજી મુખે કહ્યું ન જાયે, વ્રજતું સુખ જાણે મારું મન. એકં ૩

ખટ રસ ઉત્તમ શાક પાક બહુ, કાટિ કરો જો આણી પ્રીત;
તેહ સ્વાદને તોલે નાવે, જે ચોરી ખાધું નવનીત. એં ૪

તમને મળ્યા રાજસુખ પામ્યા, મથુરા નગર સગા સહુ જન,
તે સ્નેહ હૃદય થકી નવ જાયે, એક ઘડી મારે નંદભુવન. એં ૫

વૈકુંઠથી મને ગોકુલ વા'લું, વા'લા સહુ વ્રજવાસી જન;
ક્ષીરસાગરથી અતિશે વા'લું, જનની મુને વન્દાવન. એં ૬

જાણું છું વળી કહિંયે લેશું, અઢાવીશમે યુગે અવતાર;
ગોકુલમાંહે લીલા કીજે, તે દિન આવે ખીજી વાર. એં ૭

દેવ સ્તવે તે મુજને લાગે, માતાજી અતિ વચન કઠોર;
અમૃતપેં એ રૂડું લાગતું, જે ગોપિકા કહેતી ચોર. એં ૮

વ્રજની વાત વ્રજવાસી જાણે, તેની સાક્ષ ન પૂરે કોય;
માતાજી સર્વે કહેવરાવું, જે પાસે ભાલણુજન હોય. એં ૯

પદ ૨૫૩ રાગ સૌરંગ.

વ્રજકો સુખ સમરત શ્યામ, પર્નકુટી સો ખીસરત નાહી;
નાહી ન ભાવત સુંદર ધામ. વ્રં ૧

બદીર માત્ર નવનીતકે કારન, ઉખલ બાંધે તે બહુ દામ;
ચિત્તમે વેળુ સુભી રહી હે, ચોર ચોર કહેત હે નામ. વ્રં ૨

નિશદિન શીરતોં જી સુરભિકે સંગે, શીરપર પરત શીત ધન ધામ;
નિશા પુતી દોહન બંધનકો સુખ, કરી બેઠત નાહીં જો નામ; વૃ ૩
મોરપિચ્છ ગુંજાણ લે લે, બેખ બનાવત રચિર લલામ;
ભાલનપ્રભુ બિધાતાકી ગતિ, ચરિત્ર તુમારે હે સખ જામ. વૃ ૪

પદ ૨૫૪ રાગ શારંગ.

કહો મૈયા કેસે સુખ પાઉં, નાહિનસો લોક શ્રીદામા બેલન;
સંગ કોનમેં જાઉં. કૃ ૧
નાહિન ગૃહે વે વ્રજવાસીનકે, જહાં ચોર ચોર દધિ માખન ખાઉં;
નાહિન વૃન્દાવન અતિબદ્ધલ, જા કારન હું ગૌ ચરાઉં. કૃ ૨
નાહિન વૃન્દ ગોપીજનકો, જા કારન મૃદુ બેન બજાઉં;
નાહિન જમલાનુર્ન વૃખ દોઉં, જા કારન હું આપ બંધાઉં. કૃ ૩
નાહિન પ્રેમ એસો કોઉકું, જાકું મેરી કયા સુનાઉં;
ભાલનકો ઉર સીકજી નાહીં, અહિંયાં કે આગે વ્રજકે ગુન ગાઉં. કૃ ૪

પદ ૨૫૫ રાગ ધનાશ્રી.

અખ પદ્મબેકો આયો દિન, એતે બરખ પદે ગતે નાહીં;
કીડા કીતી નંદભુવન. અખ ૧
સુતકો સુખ પાચો જશોદા, મેરે પૂરખ નાહી જી પુન્ય;
આયે દો દિન ભયે જી નાહીં, ઉક ચલે પુત જીગજીવન. અખ ૨
અહિં બાજકર હરિ જી ચલે પુનિ, દેખનહુ કહાં બૃન્દાવન;
હમપર પ્રીત નાહિન મોહનકી, જેસો ઝજ ઉપર હે મન. અખ ૩
કાંહાં કુમતિ આનકહુંડુભિકી, પકળ રહે જો સાવર ધન;
પાછે આયેકી કહાં આશ, રામ સંગ ચલે પીતબસન. અખ ૪
જહાં સિધાવે ગિરિધર વે, અવતીલોક સખંધન;
બિરહબેદના હરિ નહિં જાનત, જાનત હે વે ભાલન જન. અખ ૫

૩ સુરભિ-ગાય. ૪ બેખ-વેપ. પદ ૨૫૪-૩ વૃન્દ-સમૂહ. બેન-વેણ. વૃખ-
(સં-વૃક્ષ) ઝાડ. પદ ૨૫૫-૧ પદ્મબેકો-ભણવાનો. બરખ-વર્ષ.

પદ ૨૫૬ રાગ રામઝી.

- ગોવિંદ ગોકુલ આલ્યા, મૂર્ખ થયા આપણ, જે જાતાં ન જાલ્યા. ગો ૦ ૧
 આટલા દિન વ્રજમાંહે વસિયા, કહો શે' ન લાણિયા બાઇ;
 કંસ મારવા આવ્યા હતા, એ મિથે ગયા બેહુ ભાઇ. ગો ૦ ૨
 મથુરામાંહે નથી કો પંડિત, (કે) જે હરિને ભણાવે;
 જ્યાં મન માને ત્યાં રહેવાયે, આહીરહાં અતિ ભાવે. ગો ૦ ૩
 ભોળા દેવકી રોહિણી ભોળા, જેણે સુત રાખી નવ જાણ્યો;
 જશોદાતું તે ભાગ્યજ મોટું, જેણે આશણિયે તાણ્યો. ગો ૦ ૪
 મંદ ભાગિયાં આપણ સરજ્યાં, તો ક્યાંથી દર્શન;
 ભાલણપ્રભુની પ્રીત નિરંતર, ગોપ ગોલણી ધન્ય, ગો ૦ ૫

પદ ૨૫૭ રાગ રામઝી.

- દેવકી દુઃખ મ આણો, કારણ પુરુષ બે જાણો, દેવકી ૦ ૧
 રખે જાણો જે હલધર કેશવ, કહી ગયા છે લણવા;
 હું જાણું છું મિથ કરી આલ્યા, જરાસંધને હણવા. દે ૦ ૨
 ગોકુલમાંહે રહી રાક્ષસ માર્યા, લમ મહી સધલી કરશે;
 આણી અંત દુષ્ટનો વેગે, કષ્ટ સંતનાં હરશે. દે ૦ ૩
 દેવકી એ શું બણે ભણાવે, એણે ચૌદે વિદ્યા યાપી;
 જાણિયે છે જે આદિ બ્રહ્માને, ભાલણપ્રભુએ આપી. દે ૦ ૪

પદ ૨૫૮ રાગ ગાડી.

- કૃષ્ણજીએ આના આપી, નંદજી વળિયા એહજ;
 વસુદેવજીએ વિમાસિયું, ગુરુદેવ તેડ્યા તેહ. આવ્યા સુનિજ. ૧
 અર્ધપાલ પૂજા કરીને, આપ્યું શુભ આસનજ;
 ઋષિજી તમે ભયે પધાર્યા, પવિત્ર ક્યું લુવન. આ ૦ ૨
 ઉપવીત આપો કૃષ્ણને, વસુદેવ કરે વિચારજ;
 પૂર્વે સંકલ્પ કર્યો થેનુનો, દશ સહસ્ત્ર આપી તેણે દાર. આ ૦ ૩

ઉપવીત આપ્યું હરિને, ગાયત્રીનો મંત્રછ;	
દુઃખ સધળુંએ ટાળિયું, અમારૂં પરમાનંદ.	આ૦ ૪
૧વસુદેવછ કને આસા માગી, અમને ઇચ્છા મનછ;	
અવંતીએ જઈ વિદ્યા ભણિયે, એમ કહે જુગંજીવન.	આ૦ ૫
હવે રથ ઉત્તમ જોડાવિયો, ખેસાર્યા બલદેવછ;	
સંદીપનિને ઘેર પોતે વહીને, આવ્યા ત્યાં તતખેવ.	આ૦ ૬
પાગ લાગી એમ કહે જે, વિદ્યા આપો દેવછ;	
ઉત્તમ મુનિ જાણિને આવ્યા, ભણવા કરવા સેવ,	આ૦ ૭
સંદીપનિ વળતા એમ વહે, સાર્યાં અમારાં કામછ;	
વિદ્યારૂપી તું સહી, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ.	આ૦ ૮

પદ રપદ રાગ સામેરી.

માંડી સેવા ગુરુદેવ, ભણવા માંડ્યું ખેવ;
ઉત્તમ શ્લોક જે જોહ, ગુરુદેવ ભણાવે તેહ.

ઢાળ.

વિદ્યા અતુદિત તે ભણાવે, શ્લોક ઉત્તમ જે સહી;	
જાણે આગળ ભણ્યા છે તે, વાર નવ લાગે અહીં.	૨
પ્રથમ ચારે વેદ ભણિયા, ચૌદ વિદ્યા ત્યાં સહી;	
પૂર્ણ સધળી પાઠે ભણિયા, વાર ક્ષણ લાગી નહિં.	૩
વૈદ્ય વિદ્યા જે હતી પોતે, પ્રભુજીએ મન ધરી;	
જ્યોતિષ વિદ્યા ભેદ સધલા, સર્વ તે પાઠે કરી.	૪
ધનુર્વિદ્યાના ભેદ સધલા, યુદ્ધના પોતે લલા;	
ક્ષણમાત્રમાં આવ્યા છે, એમ સધલા ત્યાં ગલા.	૫
ચોસઠ આદિ કલા ચોસઠ, શીખિયા તે મન વસી;	
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજીએ, સકલ વિદ્યા અભ્યસી.	૬

૧ પ્ર-૨ વસુદેવછ કને ગયા ને માગે ઇચ્છા માનછ; અવંતીએ અમે જઈયે, વિદ્યાકામે કહે ભગવાન. ૬ અભ્યસી-અભ્યાસ કરી, ભણ્યા.

પદ ૨૬૦ રાગ માઝ.

વળતા પરીક્ષિત પૂછે રાય, શુદ્ધેવ મને કહો મહિમાય.	૧
કોણુ કોણુ ત્યાં વિદ્યા જેહ, શ્રીકૃષ્ણુ ત્યાં ભણિયા તેહ.	૨
સાંભળ નરપતિકેરારે તન, જે જે ભણિયા જુગજીવન.	૩
સંગીતવિદ્યા નૃત્યક ને નાદ, ?જોલખી શીખ્યા છંદવિવાદ.	૪
તાલ બંધ વાજિત્રના જેહ, રાગ છત્રીશે શીખ્યા તેહ.	૫
૨ઉદક મધ્યે ત્યાં તરવું વળી, શીખ્યા કામણુ કરવું મળી.	૬
ગણુ ભૂમિ શીલીનું કામ, સુવર્ણકાર શીખ્યા તેણે કામ.	૭
કૃય વિક્રય વ્યાપારના ભેદ, શીખ્યા વાર ન લાગી વેદ.	૮
રત્ન પારખું મુક્તાકૃણ વજ્ર, મણિ લજ્જણીયા શીખ્યા સમગ્ર.	૯
આભરણુ ધરવાં પહેરવાં વસ્ત્ર, મંત્ર શીખ્યા અસ્ત્ર ને શસ્ત્ર.	૧૦
ગોડીયાની ત્યાં વિદ્યા જેહ, આસન ભેદ ચોરાશી તેહ.	૧૧
જુહારીની વિદ્યા જેહ, મંત્ર કરીને શીખ્યા તેહ.	૧૨
નોલીકર્મ વિદ્યા જે કહેવાય, પવન સાધના શીખ્યા રાય.	૧૩
અન્નભોજન ચતુરાષ્ટ સર્વ, સકલ કલા વળી ધરવો ગર્વ.	૧૪
લેખક ને ચિત્રકરનું કામ, આદિ પુરૂષ શીખ્યા તેણે કામ.	૧૫
અનેક વિદ્યા મહીમંડળ માહે, સઘલી હરિએ અભ્યાસી ત્યાહે.	૧૬
પાઠ કાઠી વિદ્યા સાંચે, તે ભાલણુપણુ રઘુનાથે.	૧૭

પદ ૨૬૧ રાગ સામેરી.

હવે વેકુંકરો નાથ રે, ગુરુ આગળ જોડ્યા હાય રે. ૧

હાળ.

હાય જોડી એમ કહે, તમો વિદ્યા આપી અમને;
કાંઈ એક ગુરુજી દક્ષિણા માગો, ઓશીંકલ થાઉં તમને. ૨

૧ પ્ર-૨ આલાપીને ભેદ વિખ્યાત; નાચબંધ વાજિત્ર જેહ, ૨ પ્ર-૨ ઉદક
i તરવું. ૪ સંગીતવિદ્યા-ગાયનવિદ્યા. નૃત્યક-(સં-નૃત્ય) નાચ. નાદ-(સં-નદ)
છંદવિવાદ-વૃત્તના વિવાદ, ભેદ. ૭ શીલી-લોહકાર. ૧૧ ગોડિયા-મહુગર.
૧૦ અસ્ત્ર-દેવવાનું હથિયાર. શસ્ત્ર-હાયમાં કાલીને મારવાનું હથિયાર.

- ગુરુ ગોરાણીએ વિચાર કીધો, કારણ પુરુષ કો આવિયા;
ભાગ્ય આપણું તે સહીને, પ્રભુ ભણતાં ભાવિયા. ૩
- વિચારી સ્ત્રીએ કહ્યું જે, સ્વામી માગો હરિ કને;
પુત્ર પ્રભાસવિષે મૂઝો, તે આણી આપો અમને. ૪
- વચન ગુરુનાં સાંભળીને, રથ ત્યાં તત્પર કર્યો;
ગુરુપુત્ર લેવા કારણે, ભાલણપ્રભુ તે સંચર્યો. ૫

પદ ૨૬૨ રાગ સામેરી.

- તે આજ્ઞા માગી એહ, લેવા ચાલ્યા તેહ;
સ્વામી વિશ્વવ્યાપ, પ્રભાસ આવ્યા આપ. ૧

ઢાળ.

- પ્રભાસવિષે ત્યાં આવિયા, તે સમુદ્રે ત્યાં જાણિયું;
વેગે દેહ ધરી સમુદ્રે, પ્રભુને શીર નામિયું. ૨
- ખેહુ કર નેહી આગળ આવ્યો, સ્વામી આજ્ઞા દીજિયે;
અમ સરખું જે કાર્ય હોયે, તે અમો સેવા કીજિયે. ૩
- કૃષ્ણજી કહે ઉદધિને તું, વચન માઈં ચાપ હો;
ગુરુપુત્ર તુંજ જલવિષે છે, તે અમને આણી આપ હો. ૪
- ઝોશીકલ ત્યાં અમો યાઉં, ગોર ગોરાણીને સહી;
પુત્ર આપી પાગ લાગી, મથુરામાં જઈયે વહી. ૫
- સમુદ્ર વળતો અમ કહે, ગુરુપુત્ર મેં લીધો નહિં;
પાંચજન્ય જે દૈત્ય રહે છે, તેણે લીધો હશે સહી. ૬
- પછે કરમાં ગદા લીધી, સમુદ્ર આખો ખોળિયો;
ગુરુપુત્ર ત્યાં દીશી નહિં, પછે અગાધ જલમાંહે ગયો. ૭
- પ્રભુ ત્યાં જલમાંહે પેઠા, દૈત્ય તે મીટ પડયો;
ઉદર ફાડ્યું તેહનું તવ, પાંચજન્ય શંખજ નડ્યો. ૮
- સમુદ્ર કેઈ કાર્ય કીધું, શંખ પોતે કર ધરી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ચાલ્યા, ધર્મની જોવા પુરી. ૯

પદ ૨૬૩ રાગ વેરાડી.

ધર્મપુરી પ્રભુ આવિયા, વૈકુંઠ કરો રાયરે;	
ધર્મરાય સામા ગયારે, પૂજ્યા હરિના પાયરે.	૧
નાથજી કહે યમરાયનેરે, અમ ગુરુનો શ્રુત જોહરે;	
આપો અમને તે સહીરે, આશ પહોંચે ત્યાં તેહરે.	૨
ધર્મરાય ત્યાં જોલિયારે, ભલે પધાર્યાં સ્વામરે;	
કૃતાર્થ ત્યાં હું થયોરે, જોઈ સધલો કામરે.	૩
આગળ હરિ ધર્મ સાંચ્યારે, જોયાં તેનાં સ્થાનરે;	
શંખનાદ પ્રભુએ કયોરે, નરક જીવે સાંભળ્યો કાનરે.	૪
હવે જોજો જંતુ જીવ નરકનારે, તેને (થયું) પ્રભુનું દર્શનરે;	
સર્વ નરક દાલાં થયારે, વૈકુંઠ મોકલ્યા સહુ જનરે.	૫
ગુરુપુત્ર લઈ આવિયારે, અવંતીએ શ્રીરામરે;	
ગુરુનો પુત્રજ આપિયોરે, ઝોશીંકલ થયા કરી કામરે.	૬
ગુરુ તો આશ્ચર્ય પામિયારે, ગોરાણી દે આશીષરે;	
પ્રભુ કહે કાંઈ માગિયોરે, ઇચ્છા હોયે ગુરુ ઇશરે.	૭
હવે ગુરુ કહે તમો સાંચરોરે, મારે ત્યાં નવનિધરે;	
વિયોગ ભાંજ્યો પુત્રનેરે, વિદ્યા પામજો સિદ્ધરે.	૮
હવે પ્રભુ પાય લાગિયારે, આજ્ઞા માગી રામરે;	
ભાલજીપ્રભુ ત્યાં આવિયારે, ગુરુનું કીધું કામરે.	૯

પદ ૨૬૪ રાગ ધનાશ્રી.

મથુરામાંહે ત્યાં આવિયારે, સ્વામી શારંગ પાણુરે;	
માતપિતાને ભેટિયારે, સહુને કુશલ કહ્યાણુરે.	૧
દેવકી રોહિણી આવિયાં, ઉગ્રસેન વસુદેવરે;	
સર્વ કુટુંબ ત્યાં આવિયું; પ્રજવાસી સંભાર્યાં જીવરે.	૨
સર્વ કાર્ય ત્યાં વિસર્જ્યરે, મથુરાં માંહેનું જોહરે;	
ઉદ્ધવજી તેડાવિયારે, ભાલજીપ્રભુએ તેહરે.	૩

પદ રકપ રાગ ગુજરી.

સુત મેં સુનિત લોકમેં ખાત, મેરેસો તુમ સત્ય કહો;
સુંદર સ્યામલ ગાત. સુત૦ ૧

સંદીપતકો સુત મૃત્યુ લયો, ઉદધિ જલમેં પાત;
ખહોત દિવસ તાકું નિખડ ગયે તે, રોય રહેવે માત. સુ૦ ૨

તુમપેં ગુરુદ્ધના માગી, આન દીયો વિખ્યાત;
ખટ મૃત કંસે ખધેહે મેરે, જેષ્ટ તિહારે ખાત. સુ૦ ૩

સો મોકું કો દેત જી નાહી, જો ૧કષુ વલ્લભ માત;
બાલનપ્રભુ ખિરદ અતિ તાતે, મેરો મન ઉકલાત. સુ૦ ૪

પદ રકક રાગ મારૂ.

ઉદ્ધવ શું કહું રે, સુખ વ્રજવાસ તણું;
સ્વર્ગ ને વૈકુંઠ થકી મુને, વા'લું છે ધણું. ઉ૦ ૧

શું કીજે જો શૈશવ વય ત્યાં, કો વાળી ન ખોલાવે;
ચિંતારહિત રમત અતિ કરવી, રતેવડ તેવડા ભાવે. ઉ૦ ૨

માફ મન કાંઈ નથી રીઝતું, અહિં ખટ રસ ખાવે;
દધિ માંખણુ જે ચેરી ખાતાં, તે રસ ક્યાંથી આવે. ઉ૦ ૩

વૃન્દાવનમાંહે ગોપીને, વાતે લેતા વાળી;
દાણુ તણે ત્યાં ભિષે કરીને, ગ્રહી રહેતા કાળી. ઉ૦ ૪

વાડવ વેદ ઋચા શું વિધિવત, સાચો ત્યાં પાળી;
તેયકી મને મીઠી લાગતી, પ્રીત તણી ગાળી. ઉ૦ ૫

જાણું મણિ મુગટ ત્યજીને, મોરખીચ્છ ધરિયે;
શીકું સંગ લાકડી લઇને, ગૌ પૂઠે સાંચરિયે. ઉ૦ ૬

રાજવેષ મને નથી ભાવતો, તો કહો શું કરિયે;
મુરલીનાદ કરીને મોહન, સહુનાં મન હરિયે. ઉ૦ ૭

૧ પ્ર. ૨ વાંચ્યુ. ૨ પ્ર-૨ તે અમને ભાવે. ૧ સુનિત-સાંભળી. ગાત-ગાત્ર,
પરીર. ૨ નિખડ ગયે-નીકળી ગયા. ૩ ખધેહે-માર્યા છે. ૨ શૈશવ-ખાલ્યાવરયા,
ખટરસ-છ રસ. ૪ કાલી-સાડી. ૫ વાડવ-આદ્ય, ઋચા-મંત્રની કડી.

પદ ૨૬૩ રાગ વેરાડી.

ધર્મપુરી પ્રભુ આવિયા, વૈકુંઠ કરે રાંચરે;	
ધર્મરાય સામા ગયારે, પૂજ્યા હરિનાં પાયરે.	૧
નાથજી કહે યમરાયનેરે, અમ ગુરુનો સુત જેહરે;	
આપો અમને તે સહીરે, આશ પહોંચે ત્યાં તેહરે.	૨
ધર્મરાય ત્યાં જોલિયારે, ભલે પધાર્યાં સ્વામરે;	
કૃતાર્થ ત્યાં હું થયેરે, જોઉં સધલો કામરે.	૩
આગળ હરિ ધર્મ સાંચ્યારે, જ્યાં તેનાં સ્થાનરે;	
શંખનાદ પ્રભુએ કરેરે, નરક જીવે સાંભળ્યો કાનરે.	૪
હવે જેને જતું જીવ નરકનારે, તેને (યયું) પ્રભુનું દર્શનરે;	
સર્વ નરક દાલાં થયારે, વૈકુંઠ મોકલ્યા સહુ જનરે.	૫
ગુરુપુત્ર લઈ આવિયારે, અવંતીએ શ્રીરામરે;	
ગુરુનો પુત્રજ આપિયારે, ઝોશીકલ થયા કરી કામરે.	૬
ગુરુ તો આશ્ચર્ય પામિયારે, ગોરાણી દે આશીષરે;	
પ્રભુ કહે કાંઈ માગિયેરે, ધન્ય હોયે ગુરુ ધરારે.	૭
હવે ગુરુ કહે તમો સાંચરારે, મારે ત્યાં નવનિધરે;	
વિયોગ ભાંજ્યો પુત્રનારે, વિદ્યા પામજી સિદ્ધરે.	૮
હવે પ્રભુ પાય લાગિયારે, આજ્ઞા માંગી રામરે;	
ભાલજીપ્રભુ ત્યાં આવિયારે, ગુરુનું કીધું કામરે.	૯

પદ ૨૬૪ રાગ ધનાશ્રી.

મથુરાંમાંહે ત્યાં આવિયારે, સ્વામી શારંગ પાણુરે;	
માતપિતાને ભેટિયારે, સહુને કુશલ કલ્યાણુરે.	૧
દેવકી રોહિણી આવિયાં, ઉગ્રસેન વસુદેવરે;	
સર્વ કુટુંબ ત્યાં આવિયું, વ્રજવાસી સંભાર્યાં ખેવરે.	૨
સર્વ કાર્ય ત્યાં વિસર્જીરે, મથુરાં માંહેનું જેહરે;	
ઉદ્ધવજી તેડાવિયારે, ભાલજીપ્રભુએ તેહરે.	૩

પદ રકપ રાગ ગુજરી.

સુત મેં સુનિત લોકમેં ખાત, મેરેસો તુમ સત્ય કહો;	
સુંદર શ્યામલ ગાત.	સુત૦ ૧
સંદીપનકો સુત મૃત્યુ લયો, ઉદધિ જલમેં પાત;	
ખહોત દિવસ તાકું નિખડ ગયે તે, રોય રહેવે માત.	સુ૦ ૨
તુમપેં શુરદહના માગી, આન દીયો વિખ્યાત;	
ખટ સુત કંસે બધેહે મેરે, જેષ્ટ તિહારે બ્રાત.	સુ૦ ૩
સો મોકું કો દેત જુ નાહીં, જે ૧કજી વલ્લભ માત;	
લાલનપ્રભુ બિરદ અતિ તાતે, મેરો મન ઉકલાત.	સુ૦ ૪

પદ રકક રાગ માફ.

ઉદ્ધવ શું કહું રે, મુખ વ્રજવાસ તજું;	
સ્વર્ગ ને વૈકુંઠ થકી સુને, વા'લું છે ઘણું.	ઉ૦ ૧
શું કીજે જે શૈશવ વય ત્યાં, કો વાળી ન બોલાવે;	
ચિંતારહિત રમત અતિ કરવી, રતેવડ તેવડા ભાવે.	ઉ૦ ૨
માફ મન કાંઈ નથી રીઝવું, અહિં ખટ રસ ખાવે;	
દધિ માંખણુ જે ચોરી ખાતાં, તે રસ ક્યાંથી આવે.	ઉ૦ ૩
વન્દાવનમાંહે ગોપીને, વાતે લેતા વાળી;	
દાણુ તણે ત્યાં મિષે કરીને, ગ્રહી રહેતા ફાળી.	ઉ૦ ૪
વાડવ વેદ ઋચા શું વિધિવત, સાચો ત્યાં પાળી;	
તેયકી મને મીઠી લાગતી, પ્રીત તણી ગાળી.	ઉ૦ ૫
જાણું મણિ મુગટ ત્યજીને, મોરપીચ ધરિયે;	
શીકું સંગ લાકડી લઇને, ગૌ પૂઠે સાંચરિયે.	ઉ૦ ૬
રાજવેષ મને નથી આવતો, તો કહો શું કરિયે;	
મુરલીનાદ કરીને મોહન, સહુનાં મન હરિયે.	ઉ૦ ૭

૧ પ્ર. ૨ વાંચુ. ૨ પ્ર-૨ તે અમને ભાવે. ૧ સુનિત-સાંભળી. ગાત-ગાત્ર, શરીર. ૨ નિખડ ગયે-નીકળી ગયા. ૩ બધેહે-માર્યા છે. ૨ શૈશવ-બાલ્યાવસ્થા. ૩ ખટરસ-છ રસ. ૪ ફાલી-સાડી. ૫ વાડવ-આઘણ, ઋચા-મંત્રની કડી.

અહિં મર્યાદાભોજન કરવું, પાકિતભેદ રાખી;
સ્નાન હવન બલિદાનજ કરવું, જે મુનિ ગયા બાપી. ઉં ૮

ગોવાળિયા જે ગ્રાસ આપતા, પહેલું પોતે ચાખી;
તેહ સ્વાદ ત્યાં કેમે ન આવે, તેના તે સાખી. ઉં ૯

કનક તણો પદ્મંગ અનુપમ, હંસપિચ્છ તલાઈ;
પાસે સેવા કરવા બહુ રસેવક, ચરણ તલાંસે ધામ. ઉં ૧૦

તે મુજને શીકું લાગે છે, લોકમાંહે વડાઈ;
યમુનાતીરે પત્ર પાથરી, સૂતા તે સુખદાઈ. ઉં ૧૧

ચિંતા રાજ્ય તણી ત્યાં કરવી, તેણે આરત મન;
સંગી જેહ મળે તે દુખિયા, સુખિયા નહિં કો જન. ઉં ૧૨

વંશીવટ છાયાએ રમતા, તે ક્યમ આવે દિન;
ગોપીશું ક્રીડા કરતાં તે, સુખ નહિં ચૌદ ભુવન. ઉં ૧૩

યદ્યપિ રીસ કરીને બાંધ્યો, માતાએ ત્યાં તાણી;
વંતોએ તે ઉપર અસૂયા, મેં તો નવ આણી. ઉં ૧૪

૪કૌતુક જોવાને મળ્યા, તે ગોકુલના પ્રાણી;
અહિયાનાં સુખપાયે મેં, તો તે લીલા જાણી. ઉં ૧૫

અહિં રેલાથી થયા તે બમના, પૂર્વના પિતા;
હવે ગોકુલ જઈ શું કરિયે, તે દહાડા વીતા. ઉં ૧૬

બીજે યુગ વળી એમજ રમશું, સંતત સત્ય ગીતા;
ભાલણપ્રભુ રંધુનાથ કહે, એવું વેદ વદીતા. ઉં ૧૭

પદ ૨૬૭ રાગ સામેરી.

ઉદ્ધવ ગોકુલ જાઓ, સખા અમારા યાઓ;
નંદ જશોદાને દોરો, વિરહવેદના વારો.

ઢાળ.

- નિવારો વેદના વિરહની, તે વ્રજવાસી દુષ્પ ધરે;
વિના દર્શન માહરારે, નયણાં તેનાં નવ ઠરે. ૨
- પ્રીત તેની શું કહું, નર નારી જે સર્વે કરી;
એક જીજ્ઞાસે શું ભણું ભાષ, ગુણ તેના વિસ્તરી. ૩
- ક્ષણ ક્ષણ ગોપી આવતી તે, મિષ કરીને અતિ ધણાં;
જશોદા ત્યાં દેખે નહિં, ત્યમ લેતી મારાં ભામણાં. ૪
- દૂધ મીઠું મને પાતી, માંખણુ લધ ખવરાવતી;
મને રુચિ ન આવતું તે, પછે માતા જે ધવરાવતી. ૫
- એમ કરતાં થયો મોટો, લાગ્યો વાછરૂ ચારવા;
ગોપ પૂઠે હીંડતા તે, વિદ્ય વાટે વારવા. ૬
- ગોલણી લધ લક્ષ્ય ઉત્તમ, તેણે માર્ગ આવતી;
હઠ કરી ખવરાવતી તે, મન મારે ભાવતી. ૭
- પ્રેમ તેનો શું વખાણું, નિરખતી ઉભી રહી;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ ખોલે, તમો ત્યાં જાઓ સહી. ૮

પદ ૨૬૮ રાગ સામેરી.

- વાંસો હતો અતિ જેને, હું ઘેર જાતો તેને;
ચોરી માંખણુ ખાતો, ગાળ દેધ ઉજાતો. ૧

ઢાળ.

- ગાળ દેધને ઉજાતો તે, નાર પૂઠે આવતી;
આધ આગળ રાવ કરતી, રંગશું ખોલાવતી. ૨
- જેણે વન ચારવા જાતો, મહી વેચવા મિષ કરી;
માટલી મસ્તક ધરી, પૂઠે પલાતી સુંદરી. ૩

વેણુ હું વળડતો તેને, સાન કરીને જણાવવા;	
પ્રેમે પીડી પ્રેમદા તે, મન કરતી આવવા.	૪
દૂધ દહિં દિન પ્રત્યે પીતો, તે પ્રીત તેની રાખવા;	
પહેલે હઠ તે માંડતી, તે તિલ ન દેતી ચાખવા.	૫
દર્શન કરવા આવતી તે, ઘેર ઝાલંલા મિષ કરી;	
માતા મુજને ખીજતી, જાણતી સ્યામા છે ખરી.	૬
મન કર્મ વચને પ્રેમ સાચો, સહુ મુજશું આણતું;	
પ્રાણથી તે અધિક મુજને, વ્રજનિવાસી જાણતું.	૭
ઋણુ તેહનું શીશ મારે, કેમે તે નવ ઉતરે;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાય તેની, સ્તુતિ એવી ઉચ્ચરે.	૮

પદ રફટ રાગ સામેરી.

કંસે હું તેડાવ્યો, દુષ્ટને હણવા આવ્યો;	
કીધી નહિં કાંધ પેર, ટળવળતાં રહ્યાં ઘેર.	૧

ઢાળ.

ઘેર ટળવળતાં રહ્યાં, આહીરનો આરો કરો;	
કંસને મારી સ્વજનમાંહે, હું તો અહિં આવી વસ્યો.	૨
રાજમાં અહિં ક્યમ આવે, વનવાસી દુખ ધરે;	
રાજવટ જાણે નહિં તે, સભામાંહે ક્યમ અનુસરે.	૩
વિભૂતિ વાધી આપણી, તે હોતાં તેવાં રહ્યાં;	
રાજમાંહે આવી રાંકે, વચન ક્યમ જાયે કહ્યાં.	૪
માતા મારી ટળવળે છે, દૂધ જણીએ પાછડં;	
ઉછેરી મોટા કર્યો ને, હેત અતિ ઉપાછડં.	૫
મેં કહ્યું જે આવશું તે, આશા કરે તાંતણે;	
મન વળગ્યાં રહ્યાં છે તે, ઘડી પહોર દહાડા ગણે.	૬

૩ રાજવટ-રાજદરબારની રીતભાત. ૪ વિભૂતિ-ઐશ્વર્ય. ૫ પાછડં-પાપું.

ઉપાછડં-ઉપજતવ્યું.

હું ને તું કાંઈ અંતર નહિં, તેણે તમને મોકલી;
આવવું જે કહ્યું છે તે, વાણી સત્ય કરું ભલી. ૭
જ્ઞાન ગોષ્ઠિ કરીને ઉદ્ધવ, મન તેનાં દારજ્ઞે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ કહે છે, વિરહવેદના વારજ્ઞે. ૮

પદ ૨૭૦ રાગ સામેરી.

ઉદ્ધવ કરી પ્રણામ, ચાલ્યા ગોકુલ ગામ;
એસી રથ વિશાળ, પહોંતા સંધ્યાકાલ. ૧

ઢાળ.

સંધ્યાકાલે આવિયા ને, પ્રાણી જોવા બહુ મજે;
કૃષ્ણ સરખો દીસતો તે, રૂપ કોયે નવ કજે. ૨
નંદને ઘેર પરવર્યા ત્યારે, દાસ હરિનો જાણિયો;
મળી મંદિર પધરાવ્યા ને, પ્રેમ અધિકો આણિયો. ૩
ભોજન અતિ આદરે કરાવ્યું, કુશળ પૂછે પુત્રનું;
સુખ અમારું ગયું ઉદ્ધવ, સહી અહિં ધરસૂત્રનું. ૪
બળ્યું પંજર પુત્ર પાળે, શોક શો અમો ભાખિયે;
વાંક કો'નો કાઢિયે, લાજે કો'ને દાખિયે. ૫
વાસુદેવે છેહ દીધો, વાંક કો'નો કાઢિયે;
વિરહરૂપી વૃક્ષ વાઢ્યો, કૃષ્ણ વિના ક્યમ વાઢિયે. ૬
પાછળ કાંઈ નહિ સંતતિ, હોય તો એવી ક્યાં થકી;
પુત્રી કંસે પછાડી તો, શોક ક્યમ સહિયે શકી. ૭
વીરસેન (સુત) કહો તમો, અવગુણ સુતના શા કહું;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથના હું, ગુણ તે મનમાં ગ્રહું. ૮

પદ ૨૭૧ રાગ ગોડી.

ઉદ્ધવજી તમો ભલે પધાર્યા, જોવા સમાચારજી;
માધવજી તે શું કરે છે, મથુરાં નગર મુઝાર;
હરિની વાત કહો, સાંભળતાં દુખ જાય.

- ગૌ દોહોવી તે વીસરી, યદ્ય એહ રાગ્નનથ;
ગોવાળિયા દેખી લાજે છે, મનમાં શ્રી ભગવાન. હરિં ૨
- ત્યાં વાંસળી નથી ઝાલતા, જેણે યયા અતિ મોટાથ;
અહ્લાદિકે કળ્યા નવ જાયે, જે મનના અતિ ખોટા. હરિં ૩
- માતપિતા વિસાર્યાં તો, અમારું શું લેખુંથ;
ચૈદ લોક નિહાળિયે પણ, એવો કોય ન દેખું. હરિં ૪
- હું તો અતિ ભોળી યદ્ય, સ્નેહ ધણો ધર આણ્યોથ;
એક જાતિ જાણી મળી પણ, ક્ષત્રિય એ નવ જાણ્યોથ. હરિં ૫
- વંશી વજ્રડી વિઠ્ઠલે, અતિ લગાડ્યો ભામોથ;
મેલી ગયા શો આરતો, જેણે માર્યો મામો. હરિં ૬
- ચતુરપણું સર્વ જાણિયું, અમને દીધો છેહથ;
રૂઢું કુંલ જોઈને કીધો, કુળજ સાથે નેહ. હરિં ૭
- આહીરડાં અમો ક્યમ ગમું, (જો) મળી નગરની નારીથ;
કામી નર કો'નો ન હોયે, તમો જુઓ મન વિચારી. હરિં ૮
- ત્રણ કોશનું શું ગળું, જો મન હોયે તો આવેથ;
એવો કો એનો નહિં જે, કયા અમારી ચલાવે. હરિં ૯
- દૂધ દહિં હવે ક્યમ સંભારે, જો મદ્ય માંસ અતિ મીઠુંથ;
ગોકુલમાંહે તે ક્યમ મળે, જે કોણે નવ દીઠું. હરિં ૧૦
- જશોદા નંદ ન સાંભારે તો, અમને ક્યમ સંભારેથ;
માસીનું તો શું ગળું, માતાને જે મારે. હરિં ૧૧
- હજી શું પરણ્યા નથી, ધણી વધારી લાજથ;
બંધનમાં શાને પડે, જો દાસીએ સરે કાજ. હરિં ૧૨
- ઉદ્ધવજી શું શું કહું, પહેલાં રમાડ્યાં રાસથ;
ધૂતારો જાણ્યો નહિં, જે કરી જાય નિરાશ. હરિં ૧૩
- માંહોમાંહે વારતા, નિરાદિન એની કીજેથ;
વિરહ એનો વિસારીને, અમો વાતે વેલા લીજે. હરિં ૧૪

- યોગિની કરવા મોડલ્યા, મનમોહન વાર કીધું; જોવા સાથે પ્રીતિ કીજે, તેવું સુખ ત્યાં દીધું. હરિં ૧૫
- અમો આબુ જાયે નહિં, નારીતણું શરીરજી; કડિણુ યયા તો ક્યાંથી આવે, અહિંકણું યાદવવીર. હરિં ૧૬
- જ્ઞાનકયા રહેવા દો તે, અમને શીકી લાગેજી; જાણું સુંદરવર આવીને, દાણ મહિનું માગે. હરિં ૧૭
- ઉદ્ધવજી અમો જાણું છું, નંદકુંવરનું જ્ઞાનજી; હવે અમને શું વા'શે, એમ કહાવે જ્ઞાન. હરિં ૧૮
- એક વાર અમશું આવીને, પ્રભુજી માંડે આળજી; કપટી કપટી કહીને દીજે, રીસભર્યાં અમો ગાળ. હરિં ૧૯
- ખીજે રસ તેને ક્યમ ગમે, જેણે રાસતણો રસ આખ્યોજી; ભલી ચતુર તે કૂળડી, જેણીએ વશ કરી રાખ્યો. હરિં ૨૦
- કાલાવાલા શા કરે, શું કહાવું તમ સાથજી, જાણું છું જે નહિં આવે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ. હરિં ૨૨

પદ ૨૭૨ રાગ ગાડી.

- ઉદ્ધવજી કહે સાંભળો, પ્રજવનિતા કહું વાતજી; તમો રખે એને માનુષ જાણો, પૂર્ણ બ્રહ્મ સાક્ષાત. શ્રી ભગવાનજી. ૧
- કામભાવ મનથી ત્યજી, સમરો એનું નામજી; જેહ પ્રકારે તમો પામો, અંતે અવિચલ ઠામ. શ્રીં ૨
- અસુર વંશ નિકંદવા, ભૂ કરવા નિર્ભારજી; ધર્મ સત્યને દહ કરવા, ચલાવવા આચાર. શ્રીં ૩
- સેવકને ઉદ્ધારવા, કરવા સુરતાં કામજી; પૃથ્વીમાંહે પ્રકટ યયા છે, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ. શ્રીં ૪

પદ ૨૭૩ રાગ ગાડી.

- ઉદ્ધવજી તમે જ્ઞાન કહ્યું, તે જાણે મહાયોગીજી; મારા મનમાંહે તો વસિયો, નંદકુંવર અતિ ભોગી. તો તે ક્યમ ગમે. ૧

- તેને હૈડે તે વસે, જેનું મન હોયે કાચું; તોતે ૨
હું જાણું હરજી ગાયે તે, ખભે હાથ દેધ નાચું.
- કોટિક ફળ જે પુન્ય હોયે, તીરથ દેહડી દમતાં; તોતે ૩
ઝોક નિશાએ તેથી અધિકું, સ્યામ સુંદરશું રમતાં.
- ધૂમ્રપાન પંચાગ્નિ સાધે, તીરથ તીરથ લમતાં; તોતે ૪
તેથી લક્ષગણું ત્યાં હોયે, કમલનયનને નમતાં.
- તમો જઈને સુંદરવરને, એ સંદેશો કહેજો; તોતે ૫
પ્રીત કર્યાનું એહજ ફળ જે, હૃદે અમારે રહેજો.
- સુખે મથુરામાં રહે, અમો વિરહે તમારે મરજું; તોતે ૬
ખીજે ભવ વૃન્દાવનમાં, તમ પાસે અવતરજું.
- મોટા છો રાયની પુત્રી, અનેક વરશે નારીજ; તોતે ૭
જે રસ અમ સાથે હવે, તે નહિ પામે ભારી.
- અમો ધણીએ લીલા કીધી, સરદતણી ત્યાં રાતેજ; તોતે ૮
કાલ હવે નિર્ગમિયે છે, તે વેળાની વાતે.
- પ્રાણજીવન તમો અમારા, કરગરતા કર જોડીજ; તોતે ૯
એવડો અવગુણ શો વસ્યો, જે પ્રીત એવડી ત્રોડી.
- અમો એમ જાણું નહિ, જે વા'લા નિર્ગુણ યાશોજ; તોતે ૧૦
દીન યદને કરગરતા તે, છેહ દધને જાંશો.
- મોટમ જોતાં માવજ, સંદેહ મનનો ભાગ્યોજ; તોતે ૧૧
પ્રીત અમારી વિસારીને, કુખજશું રંગ ભાગ્યો.
- અમને શીખવવા મોકલ્યા, યાદવજ જે યોગીજ; તોતે ૧૨
મળતાં જ્ઞાને દેખાડો, ભોળવવાને ભોગી.
- ૨ ભસ્મ જટા ધારી મુદ્રા, નથી મોકલ્યાં તેહજ; તોતે ૧૩
તેને એવું ફળ જોધ્યે, કેકાળાશું કરે નેહ.
- કાળા સધલા ધૂતારા, કોણે કળ્યા નવ જાયજ; તોતે ૧૪
મન વાળ્યું વળે નહિ તો, કીજે કશો ઉપાય.

પતિ ઘર વા'લાં વિસારીને, પ્રીત એશું માંડીછું;
 એવો એ જાણ્યો નહિં જે, રસમાં જશો છાંડી. તોતે ૧૫

તે મન પાછું ક્યમ વળે, જેણે મુરલીનો રસ ચાખ્યોછું;
 તે વા'લો ક્યમ વિસરે, જે હૈંદે ચાંપી રાખ્યો. તોતે ૧૬

કુખ્જ સરખી કોટિક કરજો, તમો અમારે એકછું;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ એાલખ્યો, ન ગમે તમ વ્યતિરેક. તોતે ૧૭

પદ ૨૭૪ રાગ ધનાશ્રી.

ઉદ્ધવજી કહો શું કીજે, સરજ્યું કો નવ છૂટે રે;
 કાઢ્યા પ્રાણુ ન નિસરે, જોતાં મરવું ખૂટે રે. ઉં ૧

મુજને સહુએ રાંક કહે છે, હું સરખી નવ ગાટી રે.
 મુખ આગળથી માવજી ગયા, તેણે દુખે નવ ફાટી રે. ઉં ૨

જીવ્યાએ કહિયે તે જૂઠું, કાયાને ક્યમ દમિયે રે;
 ધરશું સૂતું કરી ગયો કંવર, તોએ એમી જમિયે રે. ઉં ૩

સાચી પ્રીત તે દશરથ રાયની, જીવ નહિં જેને જૂઓ રે;
 ખીજી માયા મન ન આણી, જીવન જાતે મૂઓ રે. ઉં ૪

બાધ મને બાલક વા'લાં, એવું સહુને કહેતી રે;
 તે બોલ્યું સાચું તો પળિયું, આલ્યા પછી નવ રહેતી રે. ઉં ૫

માંખણને કાજે મેં જાંધ્યો, ત્યારે પ્રીત જણાણી રે;
 મેલી જાતાં માવજીએ, દેખાડ્યું પય પાણી રે. ઉં ૬

કાલિંદીમાં પડિયા દેખી, ઉપર નવ અંપાવી રે;
 કાલાવાલા કાંઠે કીધા તે, રીસ મનમાંહે આવી રે. ઉં ૭

ચાર દિવસ રોષ રહ્યાં, જ્યાં લગી દુખ હતું તાજું રે;
 રથ પૂઠેથી પ્રાણુ ન ગયા તો, હવે હું કહેતી લાજું રે. ઉં ૮

બાલાભ્યંતર ન રહ્યું, રઘુનંદનશું સાચું રે;
 મરતાં એનું સ્મરણ કરજો, બાલણપ્રભુ એ જાણ્યું રે. ઉં ૯

પદ ૨૭૫ રાગ માઝ.

ઉદ્ધવ હું હરજીએ વાહી, મન જાણતી જે છું અતિ ડાહી.	૧
એમ ન જાણ્યું જે કુખ્ખ મળશે, માઝ સાચું સગપણ ટળશે.	૨
વાંલો કીટીને વેરી યાશે, નિર્જીણ નેહ ઉતારી જાશે.	૩
એવડું તેને સાંશે સસશે, અછતા મારા અવગુણ વસશે.	૪
વળી વળી મન જોઈ વિમાસી, શોક્ય યઈ કંસની દાસી,	૫
ચતુરપણું હરજીનું જાણ્યું, કોટિ જીવંતે ન જાણે વખાણ્યું.	૬
કામીનું મન જ્યાં ત્યાં વહેશે, અલિ જઈ ફેરકુસુમપર જોશે.	૭
રજો અતી ચઢાવે મળતી, તો હું મનમાંહે નવ બળતી.	૮
હરજીએ ચંદ્રમા લીધો ચૂંટી, ભર્યાં નગરમાંહે મળી એક ટુંટી.	૯
ભલી મળી એ જીગતી જોડી, કાળો વર ને કન્યા ખોડી.	૧૦
મેલી ગયાનો નહિ કાંઈ લાછો, આછી નાર મળ્યો નર આછો.	૧૧
ધૂત નર (ને) નારી ધૂતારી, કોને કોણ વાંશે જીહારી.	૧૨
તેનો ક્યમ વિશ્વાસજ આવ્યો, જેણીએ પહેલે નાથ મરાવ્યો.	૧૩
હવે આશ કીજે તે ફૂડી, મોહન મન વસી એ રૂડી.	૧૪
જો કાંઈ કામણ મોહન જાણું, તેણે કરી નંદસુતને આણું.	૧૫
આવે રહેશે નહિ સગાઈ, હું ન ભણી દાસીની ચતુરાઈ.	૧૬
એ જો જૂડી માંડી જાણે પટ, જેણે વાંલો થયો લંપટ.	૧૭
હું સરખી નહિ દુખણી નારી, અવગુણ પામે ધરિએ વિસારી.	૧૮
હું તેને દુખે કરીને સૂકી, મૂલગડાં ધરનાંથી ચૂકી.	૧૯
પાવન દાસી કીધી નાથે, ત્યારે તમો હતા શું સાથે ?	૨૦
ભૂધરને ભલી જોડજ બાધી, પલકમી પાથે ચઢાવે લાધી.	૨૧

૧ પ્ર-૨ એવું તેને સાંશે સસશે, અથવા તારા અવગુણ વસસે. ૨ પ્ર-૨ અમથી જો ચઢાવે જઈતી. તો હું મનમાંહે દહેતી. ૩ જેણીએ વાલો લંપટ, નહું જેણે માંડી પટ. ૪ પ્ર-૧ ૨ હરે. ૫ પ્ર-૨ લક્ષ્મીએ ચઢાવી લીધી. ૧ વાહી-છેતરી. ૭ અલિ-ભમરો. ફેરકુસુમ-ફેરડાનું પુષ્પ. ૯ ટુંટી-હૂંડી. ૧૧ લાછો-લંછન. આછી-રસિક-સુંદર. પટ-બાજ, ૧૯ મૂલગડાં-મુલગાં-જોડાં. ૨૦ લાધી-લધી.

જાણું કાંઈ કરીને મરિયે, તો પુનરપિ વિરહે અવતરિયે.	૨૨
વળી એવા થાને સુખદાયક, સીતાવલ્લભ ત્યાં શકે નાયક.	૨૩
ભવ દેને તો એ વૃન્દાવન, મન મળતો એ જુગજીવન.	૨૪
તમને જે કહિયે તે જાને, શકે કહેતાં ભાલજીવન લાને.	૨૫

પદ ૨૭૬ રાગ ગુજરી.

ઉદ્ધવ સાચું કહો નિરધાર, કુખ્ખ અમથી રૂપે રૂડી; ચતુરાઈ અપાર.	ઉ૦ ૧
જેને દેખીને મોહ પામ્યા, તત્ક્ષણ દેવમુરાર; ગોકુલની સર્વ પ્રીત વિસારી, ક્ષણ ન લાગી વાર.	ઉ૦ ૨
ચંદન માટે સુંદર કીધી, ટાળી સહેજે આકાર; ગુણ અવગુણ ખીને નવ જોયો, તેનો કાંઈ લગાર.	ઉ૦ ૩
દાસી કંસતણી ત્રિવિક્રમા, કેવળ એ બહુ જ્ઞાર; કસ્તુરી કેમે નવ થાયે, જોતાં આદે છાહાર.	ઉ૦ ૪
મેં તો ખીને કાય ન દીઠો, એકજ નંદકુમાર; પુનરપિ મનમાં તેને વાંચું, વૃન્દાવન અવતાર.	ઉ૦ ૫
ઓલંભા શું તેને કહાવું, જુઓ વીર વિચાર; ભાલજીપ્રભુએ વન મોકલી, સીતા સરખી નાર.	ઉ૦ ૬

પદ ૨૭૭ રાગ ગુજરી.

ઉદ્ધવ કહે કહું વાત ખરી, રાધા નથી કો ચાહ લોકમાં, (તુજ સમી) સુંદરી૦	ઉ૦ ૧
એવી પ્રીત નહિ કરે કોયે, જેવી તમો કરી; તન મન ધન સમર્પ્યાં સહુએ, નિશ્ચય ધ્યાન ધરી.	ઉ૦ ૨
કોટિક પરણો લાખેક રાખો, મોટો છે એ હરિ; દાસી કયા લેખામાંહે, જે સહેજે ઉદરી.	ઉ૦ ૩

૨૪ ભવ-જન્મ. ૪ જ્ઞાર-જરણી, વ્યભિચારણી. છાહાર-રાખ, ૬ વિચાર-વિચારીને.

મથુરામાં રાજા યદુ ગેઠા, મારી કંસ ચરિ;
રમે જાણો મનમાંથી, વ્રજવનિતા વિસરી. ઉ૦ ૪
દાણુ દાણુ સંભારે છે તમને, નયણે નીર ભરી;
ન જાણિયે શુંએ કીધું છે, લીધું મન હરી. ઉ૦ ૫
નિસાસા મેલે છે મોંએ, વૃન્દાવન સમરી;
ભાલણપ્રભુ રામ જાણે છે, કહિયે જાણું ફરી. ઉ૦ ૬

પદ ૨૭૮ રાગ ગુજરી.

ઉદ્ધવ સાંભળો મારા વીર, વાંસલડી વાધ હું વાહી;
સુંદર શ્યામ શરીર. ઉ૦ ૧
વ્રત કરવામાંહે હું હતી, જ્યારે હરિયાં ચીર;
કાત્યાયની કને વર માગ્યો, કાલિંદીની તીર. ઉ૦ ૨
જાતા સાથે હું ગધ, મન રહ્યું નહિ ધીર;
ચતુરાષ્ઠ અમમાંહે ક્યાંથી, જોતાં દેહ આહીર. ઉ૦ ૩
રાસ રમાડીમે ભોળવી, શરદ નિશા સમીર;
ભાલણપ્રભુને સંભારીને, નયણે ભરિયાં નીર. ઉ૦ ૪

પદ ૨૭૯ રાગ ગુજરી.

ઉદ્ધવ કોને જ્ઞાન ગમે, માઈ મન વૃન્દાવનમાંહે;
હરિ સાથે રમે. ઉ૦ ૧
મૂર્ખ સ્વર્ગ મોક્ષને ભામે, તીર્થ વન ભમે;
ક્રુધા તૃષ્ણા ને શીત ઉષ્ણ ધન, બહુવિધ દુષ્ણ ખમે. ઉ૦ ૨
અજ્ઞો તે સાચો મન જાણે, સાચાથી વિરમે;
ધૂર્ત કહ્યું સત્ય માનીને, દેહડીને દમે. ઉ૦ ૩
નિયમ વ્રત ઉપવાસ કરીને, પંચામૃતને જમે;
ભોગ લજ્જા ભોમિ સૂચે, ઉત્તમ વે નિગમે. ઉ૦ ૪
મર્કટ તો વૈરાગ્ય કરીને, બાહેર બહુ સમે;
ભાલણપ્રભુ રામચંદ્ર સરખા, એવાં નરને ગમે. ઉ૦ ૫

પદ ૨૮૦ રાગ ધનાત્રી.

ઉદ્ધવ કહેજો કૃષ્ણને રે, અહિં આવે એક વાર;	
અવગુણ શા શા માહરા રે, તે મુખ કહોની મુરાર;	
મારા વા'લા વિરહ સહો નવ જાય.	મા૦ ૧
આહીરડાં અમો ક્યમ ગમું રે, લૂલરી લાગ્યો રંગ.	મા૦
ચતુરપણું સર્વ જાણિયું રે, જ્યાં ત્યાં ખેસે ભૃંગ.	મા૦ ૨
હું ગુણવંતી ગોરડી રે, નિર્ગુણ નરશું નેહ.	મા૦
મેં અણબણે આણિયો રે, તેં ક્યાં દીધો છેહ.	મા૦ ૩
નિસાસે નિદ્રડી ગઈ રે, સ્વપ્ન ક્યાંથી હોય.	મા૦
દર્શન અતિ દુર્લભ થયું રે, કોમે ન પામું સોય.	મા૦ ૪
હૈડે પાવક પ્રજાને રે, નયણે તીર ન માય.	મા૦
ભસ્મ ન થાયે તે ભણી રે, આંસુડે આલાય.	મા૦ ૫
અન્ન ઉદક મેં પરહયાં રે, છાંડ્યા સર્વ શૃંગાર;	મા૦
કુસુમ તલાઈ પાયડું રે, અંગે લાગે અંગાર.	મા૦ ૬
મેં તુજ કારણ માવા રે, મેલ્યા પતિ પરિવાર;	મા૦
ધૂતારો જાણ્યો નહીં રે, વાહી વિશ્વાધાર.	મા૦ ૭
મુરલીનાદ તે સાંભળી રે, મોલ્યું માઈં મન;	મા૦
કામણુગારો કા'તુડો રે, તેડી વૃન્દાવન.	મા૦ ૮
માતપિતા વિસારિયાં રે, ગોવાળિયા ને ગાય;	મા૦
વૃન્દાવન વિસારિયું રે, તો અમને દુખ શું થાય.	મા૦ ૯
શામલિયાણ સાંભળો રે, શેં નવ લીધાં સાય;	મા૦
વિણ અપરાધે મેલિયાં રે, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાય.	મા૦ ૧૦

પદ ૨૮૧ રાગ ધનાત્રી.

ગોકુલ ક્યમ આવે, હરિને પ્રીત જડી;	
કોટિ ઉપાય કીજે જો આપણ, ક્યાંહિ મળે કુખડી.	હરિ૦ ૧

પૂર્વ પુન્યપ્રતાપે પામ્યાં, અંતર ગાંઠ પડી;
ભૂવેશ્યા વૈભવ બહુ જાણે, જે વરસે વડી. હરિ૦ ૨

કોટિ કલ્પ ઘનદાવનનું સુખ, મથુરાં એક ઘડી;
ભાલણુપ્રભુ રધુનાંદનને, વાત એ ચિત્ત ચડી. હરિ૦ ૩

પદ ૨૮૨ રાગ ધનાશ્રી.

મેં તો પ્રીત રાખી નવ જાણી, એકમના મળી નહિં હરિશુ;
મથુરાં ગયા શ્રી શારંગપાણિ. ૧

ક્રોધક પૂર્વ પુન્યપ્રભાવે, ગોકુલ આણ્યા હતા તાણી;
નહિં તો આહીરડાં ઘેર ક્યાંથી, નેતિ નેતિ નિગમ કહે વાણી. ૨

ઘણીએ ચતુર ડાહી હું હતી, એણી વાતે અતિ વહેવરાણી;
ઘણુંએ માન દેઓ જે મુજને, સહિયોમાંહે અતિ ઠગાણી. ૩

મેં જાણ્યું કહિંયે નહિં તુટે, જે કાંધી છું ત્યાં પટરાણી;
ક્ષણ એકમાંહે વિપરીત થયો રે, જ્યમ હિલર સૂકે પાણી. ૪

આજ થકી વશ રહું વિઠ્ઠલને, જે કા મને આપે આણી;
ભાલણુપ્રભુ રધુનાયતણે કર, લોકવદંતી હું વેચાણી. ૫

પદ ૨૮૩ રાગ રામઝી.

ગોકુલિએ પધારો મારા કહાનજી, જીવના જીવનનાથ;
બલભદ્ર બાંધવ સાથ, મોહન મોરલી લો હાથ. ગો૦ ૧

કુખ્જ કોરે કારણે, અમશું ત્રાડ્યો નેહ;
લોકડામાંહે લાજિયે, કાંણી કહેતાંજી એહ. ગો૦ ૨

આશા અંબરને તાંતણે, મારા વળગ્યાજી પ્રાણ;
નથી જતાજી નિસરી, તમારા ચરણની આણ. ગો૦ ૩

છૂટડે બોલે રે જી બોલતાં, પ્રીતડી જાણીજી લાડ;
અંતર એવું જાણી નહિં, જે દુહવાશે હાડ. ગો૦ ૪

પા. પ્ર. ૧ છલતું. પદ ૨૮૨ ૧ એકમના-એક નિષ્કાએ, પ્રીતિએ. તાણી-
જેથી. ૨ નેતિનેતિ-એ નહિ એ નહિ. નિગમ-વેદશાસ્ત્ર. ૩ વહેવરાણી-છેતરાઈ.
૪ હિલર-ખાજીયાયું, તુટેલું તલાવ. ૫ લોકવદંતી-લોકાપવાદ. પદ ૨૮૩-૨ લોકડામાંહે-
લોકમાંહે. કાંણી-કયા, વાત. ૩ અંબર-વસ્ત્ર. ૪ હાડ-હૃદય અથવા ઘણું.

સર્વસ્વ સોંપ્યું કહાનજરે, વા'લા મારા વાળોજ મન;	
તાણી તેશું ન ત્રાડિયે, જેણે સોંપ્યાંજ તન.	ગો ૦ ૫
અવગુણ કોટિ વિસારજો, ગુણ મારો ગ્રહેજોજ એક;	
સંસારમાંહે તો કોઈ નહિ, વા'લું તમ વ્યતિરેક.	ગો ૦ ૬
રાસ રમાડીને લોલવ્યાં, જાણ્યો નહિ રે ધૂતાર;	
તારે કાજોજ પરહર્યાં, પહેલે પતિ પરિવાર.	ગો ૦ ૭
નાર જન્મે કેમે વસો, કોય મ કરશેજ પ્રીત;	
કોને કેમે મળશે નહિ, વા'લાજ સરખા રે મિત્ર.	ગો ૦ ૮
લુખડાં લાડ કર્યાં ઘણાં, ન લહો તેનોજ મર્મ;	
ઉજળું દૂધ મેં જાણિયું, જાતા લાંગ્યોજ ભર્મ.	ગો ૦ ૯
આશા ઘેલી હું શું કરું, તમારી શ્યામશરીર;	
સીતા સરખી જો પરહરી, લાલણપ્રભુ રઘુવીર.	ગો ૦ ૧૦

પદ ૨૮૪ રાગ સામેરી.

ગોવિંદ ગોકુલ સામું જુઓ, મુક્તિતણો હરિ દીજો દુઓ.	ગો ૦ ૧
અનેક વા'લાં યાએ તમારે, પ્રાણજીવન તમો એક અમારે.	ગો ૦ ૨
મેં ધર માયા સર્વ છાંડી, પ્રીત પીતાંબર તુજથું માંડી.	ગો ૦ ૩
કુખજ સરખાં કોટિક આણો, અમને પોતાનાં કરી જાણો.	ગો ૦ ૪
અવગુણ પાપે નવ પરહરિયે, ત્યજ્યો તેનું મન કાં હરિયે.	ગો ૦ ૫
મુહૂર્ત માત્ર મળ્યાની સગાઈ, સાધુ નં છાંડે હળધર ભાઈ.	ગો ૦ ૬
લોકમાંહે દુખ કહેતી લાજી, એક વાર આવો તો ગાજી.	ગો ૦ ૭
દૈવ કંઠિન મુને મરણ ન આપે, વિરહાનજ મારા તનને તાપે.	ગો ૦ ૮
નંદ જશોદાએ મનડું વાળ્યું, નિર્ગુણ જાણીને સગપણ ટાળ્યું.	ગો ૦ ૯
જાણું છું હરિ ક્યાંથી આવે, જેને નગરની નારી લાવે.	ગો ૦ ૧૦
સીતા સરખીને તમો મેલી, લાલણપ્રભુ હું ચંદ્રેલી.	ગો ૦ ૧૧

પદ ૨૮૫ રાગ સામેરી.

અમો ન જાણ્યું જોડ, છોડે દેશે છોડ;
વેદ વચન કહે તેડ, સર્પ સંધાયે નેડ.

હાળ.

- સર્પ સંધાયે નેડ કરો, પય પાથી પ્રાઠો કર્યો;
ચટકો લેઇ ચાલિયો, પરભોમ પોતે પરવર્યો. ૧
- વિષય વિષ વાધ્યું ધણું, ગોઠમાં નહિ ગારડી;
મણિધરે મર્મે ડશીને, અવની પડી તે આરડી. ૨
- હૂધ દીધું વિષ થયું, વિશ્વાસ તો તેનો કર્યો;
વેરણ મારી વાંસળી, તે સાંભળીને મન વર્યો. ૩
- અંજન આવીને કરો, કે મંદિર પ્રાણી મૂકશે;
વિરહ કરી વેદનાએ, મુક્તમાર્ગ ચૂકશે. ૪
- વેદ થઇ વહેલા પધારો, એ આંધધ છે તમકને;
લાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, એક વાર આવો અમકને. ૫

પદ ૨૮૬ રાગ આશાવરી.

- ઉદ્ધવ કહેજે ઉદ્ધવ કહેજે, દેવકીને એક વાત રે;
ધુતતણાં સુખ અમો ભોગવ્યાં, હવે તમો થાઓ માત રે. ઉં ૧
- જાળે જોસારી મેં ધવરાવ્યો, હસતું વદન મેં દીધું રે;
તે સુખ તો તમો નથી પામવું, અમૃતપેં અતિ મીઠું રે. ઉં ૨
- કરે કરી નવનીત માગતો, પ્રેમે કરતાં લાડ રે;
તે સુખ તો તમો નથી દેખવું, જો હિમે ગાળો હાડ રે. ઉં ૩
- સુખમાંહે મુને દેખાડયું, તે ન દેખે પ્રહ્લા ઇશ રે;
તે સુખ તો તમે નથી દેખવું, જો શિવને ચઢવો શીશ રે. ઉં ૪
- આંખ આજંતી ને તિલક કરંતી, વાંલો અધવચ જતો નાસી રે;
તે સુખ તો તમો નથી દેખવું, જો કરવત મૂકો કાશી રે. ઉં ૫

૧ પાથી-પાછને. પરભોમ-બીજી જગ્યા. ૨ ગારડી-ગારડી. આરડી-ખરાડી.

૪ મંદિર-દેહના અર્થમાં. પ્રાણી-છવ.

ગિરિ ગોવર્દન કરશું તોળ્યો, ગોકુલ રાખી ગાય રે;
 તે સુખ તો તમો નથી દેખવું, જો કનકે તોળો કાય રે. ઉ૦ ૬

રંગે ગાતો વાંસળી વાતો, રમતો રચ્છર મુઝાર રે;
 તે સુખ તો તમો નથી દેખવું, જો કાટિક લો અવતાર રે. ઉ૦ ૭

ગોપી જે વારે આલંભે આવતી, જૂઠો જૂઠો રોતો રે;
 તે કોતુક બ્રહ્માદિક આવી, વિસ્મય પામી જોતો રે. ઉ૦ ૮

ગૌધન ચારી ઘેર આવતો, ત્યારે દેતી સાંધ રે;
 તે સુખ આગળ સ્વર્ગ ને વૈકુંઠ, મુજને ન ભાવે કાંધ રે. ઉ૦ ૯

પુનરપિ કાપર ગોકુલમાંહે, કહાનજી અવતરશે રે;
 ત્યારે ભાલજીપ્રભુ રઘુનંદન, અમશું એમજ કરશે રે. ઉ૦ ૧૦

પદ ૨૮૭ રાગ કેહારો.

ગોપીની વિનતિ રે, ઉદ્ધવ માધવને કહેજો;
 પ્રાણ અમારા ગયા ગમે તો, મધુસૂદન મથુરામાં રહેજો. ગો૦ ૧

એમ બોલે આહીરડાં, સાંભળો ઉદ્ધવ સ્વામ;
 જપ કહેજો રામ કૃષ્ણને, જયમ આવે ગોકુલ ગામ. ગો૦ ૨

તુજ કારણ અમો ગૃહ ત્યજ્યાં, ત્યજ્યાં પતિ પરિવાર;
 લાજ લોપી લોકની, કરો સાર સર્વાધાર. ગો૦ ૩

વિરહે લકષ્મી ગયો વિકૃલો, બલભદ્ર કરો વીર;
 અહોરાત્ર અમો જપું, જયમ બપૈયો નીર. ગો૦ ૪

ચક્રવાક પાંખી જયમ રહે, નિશા સમે કરે આકંઠ;
 કહિયે કશ્યપસુત ઉગશે, ત્યમ સર્વ મન ગોવિંદ. ગો૦ ૫

વૃક્ષ વિના પાંખી કયમ રહે, જલવિના જલચર જયમ;
 થોડામાંહે ધણું કરી કહેજો, આહીરડાં રહ્યાં ત્યમ. ગો૦ ૬

ચંદ્ર વિના જયમ રજની સૂતી, રવિ વિના જયમ દિશ;
 દેવ વિના જયમ દેવળ સૂતાં, ત્યમ સૂતાં જગદીશ. ગો૦ ૭

શોકસમુદ્રમાં ખૂટતાં, ત્રિકમજી અમને તારો;
અમ દીન ઉપર દયા કરીને, પ્રાણનાથ ઉદ્ધારો.
કાં કઠિન થયો કાનુડો, અમને તોરી આશ;
ગોકુલ વહેલા આવજો, કર જોડી કહે સુરદાસ.

ગોં ૮

ગોં ૯

પદ ૨૮૮ રાગ સામેરી.

ઉદ્ધવજી અમો પરહયાં, તે નહિ હરિનો વાંકરે;
માંવા મોઘાં થયાં અમો, મળ્યાં ઝાઝાં રાંક.

ઉં ૧

એ તેજ રાઘવ રામજી, જેણે સાયર ખાંધી પાજરે;
અનેક રાક્ષસ સહિત રાવણુ માર્યો, એક સીતાને કાળ. ઉં ૨

ઉપદેશ પહેલો એટલો, ઉદ્ધવજી પધારો રે;

સુરદાસના સ્વામીને કહેજો, મરતાંને શું મારો.

ઉં ૩

પદ ૨૮૯ રાગ દેશાખ.

ઉદ્ધવ કહેજો કૃષ્ણને એક સંદેશોરે, કે'શો ને પાપ ધણાં પાછવાંરે. હાંં ૧

એક વાર મારે જો આગણે આવેરે, વેણુને વળડો મારા સ્થામજીરે. હાંં ૨

એક વાર તારું મુખડું નિહાળું રે, દુખડું ટાળું પેલા ભવતાણુંરે. હાંં ૩

રાજવેષ અહિં આવીને દેખાડો રે, ભલીને ભવાડો માતા દેવકીરે. હાંં ૪

અશ્વ ચઢીને આવતા દેખતા હું જોઉંરે, ધોહરે કર્મ જે જાણી કર્યાંરે. હાંં ૫

અમી ભરી તારી આંખડીરે દીસે અણીઆળીરે, કાલીરે કીકી માંહે દીપતીરે. હાંં ૬

કરે કરીને કરમલડો ખવરાવું રે, ગર્ભે ન આવું વળી માતનેરે. હાંં ૭

દૂધ કઢયું માંહે સાકર-ભેલીરે, મેલીને પીયો મારા નાથજીરે. હાંં ૮

માંખણુ કાળે ઝધડો માંડયોરે, રીસ ન છાંડો ખાંધ્યા તણીરે. હાંં ૯

જે માગો તે માવજી હું આપુંરે, થાપું રે સર્વસ્વ (તુજ) આગળરે. હાંં ૧૦

આજ મારે ઘેરે વાંજિલાં જાગીરે, કૃષ્ણ ત્રિભંગી મારો પ્રોહોણોરે. હાંં ૧૧

પાતળિયા તું પ્રાણજીવન મારો રે, રતારો ને પ્રેમ તે કાં ઉતર્યોરે. હાંં ૧૨

૯ તોરી-તારી. ૪ ભવાડો-ભાવતી કરો. પા. ૧ પ્ર. ૧ જોડ. ૨ પ્ર. ૨
તેમો ને. ૧૧ વાંજિલાં-(વાળ) વાગ્યાં ?

સ્વપ્નની પેરે સુખડું વહી ગયું રે, દુખડું તે રહી ગયું દેહનેરે. હાં૦૧૩
 યદ્યપિ વા'લી દેવકી માત રે, વાત ન કરો આવી તેહની રે. હાં૦૧૪
 ગૌ ગોવાળા ગોલણી વિસારી રે, નારી ને નેહ ધણો આણતી રે. હાં૦૧૫
 કોણુ આગળ કહું મનની દાઝી રે, બાઝી તે લોક ત્યાં શું કરે રે. હાં૦૧૬
 કોને કાંઈ લેખવતી નહિં મન રે, તનને દેખી અતિશે દીપતો રે. હાં૦૧૭
 કહાનજી તેં કીધી આશીઆળી રે, વળીને વળ આલ્યા નહિ રે. હાં૦૧૮
 શું કરું મારો જીવડો ન જાયે રે, યાયે રે સુખ મારે ક્યાં થકી રે. હાં૦૧૯
 જીવિયે છે આબ્યાની આશે રે, પાસેથી વીર જે મૂકી ગયો રે. હાં૦૨૦
 કઠિણ હૈયું દુખે ન ફાટે રે, ઘાટેને દેવે એવું કયું રે. હાં૦૨૧
 ખાંડણું ખાંડતાં ખલકે ચૂડી રે, કૃષ્ણ પાયે રૂડી રાણી સુમિણી રે. હાં૦૨૨
 આજ મેં રાંધ્યો દુહણુ ઘોષ રે, વાટડી જોઈ કૃષ્ણ દેવતી રે. હાં૦૨૩
 આજ મેં રાંધ્યો ફૂર કાતલીયો રે, કૃષ્ણને પાતળિયો મારે પ્રોહોણીરે. હાં૦૨૪
 એક વાર આવીને ઠારો રે, વારોને વેદના તે વિરહની રે. હાં૦૨૫
 શ્યામસુંદર શી વાતલડી સંભાઈ રે, તાઈ ને સુખડું દુર્લભ થયું રે. હાં૦૨૬
 ગોવર્ધન ધરી ગોકુલ ઉગાર્યું રે, વાર્યું ને માન તે વળી ધંધતું રે. હાં૦૨૭
 માવજી એમ તો માતા મ બાળો રે, ટાળોને વેદના તે ભવ તણીરે. હાં૦૨૮
 દેવકીનો સુત ધાવિયો મને રે, તને તે તો કાં વળી વિસર્યું રે. હાં૦૨૯
 જેવી તેવી માતા હું તાહરી રે, મારીને લાજ તે તો રાખવી રે. હાં૦૩૦
 હૈડે આંખો ક્યમ કરી વિસાઈ રે, વાર્યું ને મન રહે શી પેર રે. હાં૦૩૧
 અવગુણ મારા કોટિક પરહરો રે, મન ધરો સગપણ તે ધાવતું રે. હાં૦૩૨
 ભવ ભવ થાકું ધાવ હું તાહરી રે, મારીને આશ તમો પૂરજો રે. હાં૦૩૩
 મનની વેદના મનડું જાણે રે, આણે ને ભવે એમ આલિયું રે. હાં૦૩૪
 ભવસાગર વા'લા દેજો હાથ રે, લાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી રે. હાં૦૩૫

૧ પ્ર-૧ વાળીને લીર. ૨ પ્ર-૨ કાપીએ પ્રેહ તણી વેદનારે. ૨૩ દુહણુ-
 એકે જાતની ડાંગર. ૨૪ ફૂરકાતલીયો- પાકે જાતની કાતલી. ૨૫ પ્રોહોણીરે, એક
 જોઈએ, કડી ૨૨ માં પ્ર-૨માં નથી. રૂમિણીનો સંબંધ થયો નથી.

પદ ૨૯૦ રાગ વેશદી.

એવો દિન કહિયે આવશે, ગોઠલ ખીજ વાર રે;
૫-દાવનમાંથી વજેરે, પાછા પ્રાણઆધાર. એવો ૧

જમ્યે સુણીને વાંસળી રે, સામા સંધ્યાકાલ રે;
ગૌ આગળથી આવતી રે, જોવા શ્રીગોપાળ. એ ૨

આપણને દેખી કરે, લીલાએ લટકા કોડ રે;
ચંચલ નયન નચાવતા રે, હોંડે મોડામોડ. એ ૩

મુખે અડાડી આંગુલી રે, કરી દેખાડે સાન રે;
ભૂખ લાગી છે મને રે, કાંઈ આપો કહે કહાન. એ ૪

કર દેખાડે ફેરવી રે, તમ પાંખલ ભમે માઈ મન રે;
હું પ્રીછું તે વાતડી રે, અવળું જાણું જન. એ ૫

જે આડે આવે ગોવાળિયા રે, તેને અલગા રાખે આપરે;
મુજ સાસું નિહાળવા રે, ટાળવા તનનો તાંપ. એ ૬

વળા વળા માંડે મીટડી રે, સાસું જોઈને શ્યામ રે;
રાતે રમવા આવશું રે, પૂરશું પૂરણ કામ. એ ૭

હું દેહ આગળ આંખડી રે, લોકડા કરી લાજ રે;
અંગે અંગ મળે નહિ રે, તો ક્યમ સીંઝે કાજ. એ ૮

હું પાછે પગલે વળું રે, જોતી જોતી રૂપ રે;
ત્યમ ત્યમ હોડે સાંહાંતા રે, મનડું ઝોલધી ભૂપ. એ ૯

જાણું મંજ થાયે વેગળું રે, તો નિરખિયે નયણે નાથ રે;
પછે તો ધરમાં જશે રે, હળધરનો ગ્રહી હાથ. એ ૧૦

મનનો મનોરથ ધણુએ કહ્યું રે, પૂરો સુંદર શ્યામ રે;
એક ધાર જે દેખિયે રે, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ. એ ૧૧

*પદ ૨૯૧ રાગ ધનાશ્રી.

હરિ ગયા દારકારે, જે નવ દીઠી ને સુણી;
સાંભળિયે છે સાગરતીરે, નગરી કનક તણી. હરિ ૧

તેને ઝુંપડાં ક્યમ ગમે, જે પામ્યા રિદ્ધિ ધણી;
સોળ સહસ્ર રાયની કુંવરી, તેના થયા ધણી. હરિં ૨

ત્યાં વારતા કાચે સંભારે, કહો સખી આપણી;
સાંભળીને હસશે તે નારી, આહીરડાં ભણી. હરિં ૩

દહિં દૂધને કાળે વઢતા, આપણે માંડી ફણી;
ભાલણપ્રભુ રાઘવ સંભારે, કીયા ગુણ ગણી. હરિં ૪

પદ ૨૯૨ રાગ ગાડી.

ઉદ્ધવજી ત્યાં આવિયા, મથુરાં નગર મુઝારજી;
પ્રાણનાથને જઈ મળ્યા, કહા સમાચારજી. ૧

અતિ આનંદે ત્યાં સહી, પૂછે વૈકુંઠનાથજી;
વ્રજવધૂ કહો શું કરે છે, નંદ જશોદા માતજી. ૨

વળતા ઉદ્ધવ બોલિયા, સાંભળો શારંગપાણિજી;
પ્રેમ શો કહું વ્રજનારીનો, કહો ન જાણે વાણીજી. ૩

ધન્ય વ્રજના ગોવાળિયારે, ધન્ય ગોપી ને ગાયજી;
પ્રેમભક્તિ તે કહી ન જાણે, જીજ્ઞા એક મુખમાંયજી. ૪

વાસ હોયે તો વ્રજવિષે, જેનો અહા ન જાણે પારજી;
સનકાદિક જાણે નહિ, પ્રેમભક્તિ નિર્ધારજી. ૫

મુજને તમે ત્યાં મોકલ્યો, વ્રજમાં ગયો હું તેહજી;
વ્રજનારીની પ્રીત કહું જો, કહેતાં ન આવે છેહજી. ૬

વચન સાંભળી ઉદ્ધવનાં, હરિ યયા ગદગદ કંઠજી;
વ્રજવાસીને સંભારીને, રજલ આલ્યાં નયણે ભગવંતજી. ૭

હરિ ઉદ્ધવને કહે, મનતણી આશે એહજી;
સહી ફરીને માનજો, એ વસમાન મારે નથી કોયજી. ૮

અનેક ભક્ત છે માહરે, ધ્રુવ અમરીષ પ્રહલાદજી;
એક કલા આવે નહિ, વ્રજવાસી જેવા દાસજી. ૯

વચન સુણી શ્રીકૃષ્ણનાં, ઉદ્ધવ ગદગદ ગાત્રજી;
 મજામાંહે તૃણ થઇ અવતરે તો, માફ ભાગ્ય મહાપાત્રજી. ૧૦
 એવે પ્રભુને સાંભરી, કુખ્જ પોતાની દાસજી;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ કહે છે, જમ્યે તેને પાસજી. ૧૧

પદ ૨૯૩ રાગ ગાડી.

ઉદ્ધવને શ્રીકૃષ્ણ આવ્યા, કુખ્જને ત્યાં ઘેરજી;
 શીઘ્ર વહીને આવિયા, જાણી દાસીની પેર. પ્રભુજી આવિયા. ૧
 કુખ્જએ ત્યાં જાણિયું, આવે છે વિશ્વવ્યાપજી;
 અતિ આદરજી સામી આવી, સામગ્રી લઈ આપ. ૫૦ ૨
 અર્ધપાદ પૂજા કીધી, આપ્યું શુભ આસનજી;
 તે સ્તુતિ કરે ત્યાં રહી, ભાગ્ય માફ ધન્ય. ૫૦ ૩
 શીઘ્ર કરીને તમ જલ ત્યાં, મૂકાવ્યાં તેણી વારજી;
 સુગંધ તેલ અણાવિયાં, મર્દન કરે છે નાર. ૫૦ ૪
 પાટ બેસણે માંડિયો, નાંવા લાવી નીરજી;
 મજ્જન કરીને ઉઠિયા, પોતે શ્યામશરીર. ૫૦ ૫
 પવિત્ર વસ્ત્રે અંગ લૂછ્યાં, પીતાંબર પરિધાનજી;
 આસન જમને હરજી બેઠા, મંદિરમાં શુભ સ્થાન. ૫૦ ૬
 ઉદ્ધવ પાસે ત્યાં સહી, બેઠા જુગલવનજી;
 ભોજન નાનાવિધ તણાં, ભાવે પ્રાર્થનાં અન્ન. ૫૦ ૭
 આરોગીને ઉઠિયા, આવ્યા શય્યા સ્થાનજી,
 અનેક રચના બેઠ તે તણી, હરખ્યા શ્રીભગવાન. ૫૦ ૮
 મણિમય ચીની ચોરસાં, સ્થાપિક મણિની ભોમજી;
 મંદિર શોભે અતિધણું, પરવાળીનાં સ્તંભ. ૫૦ ૯
 તોરણ મુક્તાશ્નતણાં, ચોપાસા ત્યાં ઢળકેજી;
 દીપકબોધિત રતનતણી, સહી મંદિર માંહે ઝળકે. ૫૦ ૧૦

૧ પ્ર-૨ કંઠજી. ૧૦ ગદગદ ગાત્ર-કંપતા શરીરવાળા. ૪ તપ્ત-તપાવેલું.
 ૫ પાટ-પાટલો. બેસણે-આસનમાં. ૬ પરિધાન-વસ્ત્ર. ૭ પ્રાર્થનાં-પ્રાર્થન કર્યાં,
 આર્થાં, ૮ ચીની-ચીનાઇ. (ચીન દેશમાં બનેલાં.) પરવાળી-પ્રવાલ.

- આચ્છાદન ત્યાં અતિ ધણાં, ભોમ વિષે પાથરિયાં; ૫૦ ૧૧
 શય્યાસ્થલ સોહામણો, પ્રભુજી ત્યાં સાંચરિયા. ૫૦ ૧૧
- અગર લોખાન ઉખેવિયાં, સુગંધ કરો રોલજી;
 ચૌવા, અંદન છાંટણાં, યુષ્પ પાથરિયાં દોલ. ૫૦ ૧૨
- ઉદ્ધવજી એકાંત ખેડા, પ્રભુજી આસન આવ્યાજી;
 હવે દાસી કંસતણી જે, તેના મનમાં ભાવ્યા. ૫૦ ૧૩
- હવે કુખ્જના મનમાંહે આવ્યું, અંગ સમારે એહજી;
 ભાલણુપ્રભુને ભેટ કરે તો, પુનરપિ નહિ દેહ. ૫૦ ૧૪

પદ. ૨૮૪ રાગ સામેરી.

- કુખ્જ કરે મજ્જન, ઉગટણું કરે તન;
 હર્ષ તે હૈયે ન માંય, જાણે ભેડું વૈકુંઠરાય. ૧

ઢાળ.

- વૈકુંઠરાયને ભેડિયે, જેને અહ્લાદિક જાણે નહિ;
 મુજ દીન ઉપર દયા કરીને, કરુણાનિધિ આવ્યા અહિં. ૨
- વસ્ત્ર અંગે પહેરિયાં ને, બાવનાઅંદન લેપજી;
 શૃંગાર સર્વે સારિયા, જાણે કમલા લક્ષ્મી તેહજી. ૩
- નવ યૌવન નારી થઇને, ભેડવા ચરણ મુકુંદ હો;
 શીઘ્ર થઇને શેજે આવી, જ્યાં પોહયા પરમાનંદ હો. ૪
- વાયુ વિંજન કરે ઉભી, પ્રભુની દાસી થઇ;
 પાગ હરિનાં તલાંસે ને, ઉલટ ત્યાં માયે નહિ. ૫
- હાસ્ય કીધું સામલે, અંતે કર ત્યાં કંઠે ધરી;
 અંતેક રમત ત્યાં રમ્યા, કુખ્જ સાથે શ્રીહરિ. ૬
- જેને અહ્લાદિક પામે નહિ, અંતે ઇંદ્રાદિક ત્યાં દેવતા;
 શંકર તેનો પાર ન લહે, નિશદિન તેને સેવતા. ૭

૧૨ ઉખેવિયાં-(સં. ઉપ) બાળ્યાં. દોલ-દોલિયો, પલંગ. ૧ ઉગટણું-ઉજળું, સાફ કરવું. ૩ બાવના અંદન-એક જાતની મુખડ. શૃંગાર-શણુગાર. સારિયા-પહેર્યાં, શણુગાર્યાં. ૫ વિંજન-પંખો કરવો.

જે કુખ્જએ વિહાર કીધો, પ્રભુને કરી આપણા;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાયજને, કીધો ભાવતા મનતણા.

પદ ૨૮૫ રાગ સામેરી.

આનંદો પ્રભુ એહ, માગ કહું વર તેહ;
જે ઇચ્છા મનમાં હોય, હરિ કહે આપું સોય.

ઢાળી.

સોય આપું તુજને, જે ઇચ્છા મનમાંહે કરે;
આજ હું સંતુષ્ટ થયો, માગ તુજ મન અતિ કરે. ૨
વળતી કુખ્જ એમ વદે, સ્વામી શું માણું હવે;
જે માણું તે આપું અમને, ઇચ્છા મનમાં સંભવે. ૩
એહ માણું પ્રભુ કને, નિશ્ચિન રહો સુખ સાથ હો;
એક ક્ષણ અલગા નહિ, મારે હૃદયી યદુનાય હો. ૪
વચન કુખ્જનાં સુણીને, પ્રભુ ત્યાંથી સાંભર્યા;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાયને, દાસ પોતાના સાંભર્યા. ૫

પદ ૨૮૬ રાગ માફૂ.

શ્રીકૃષ્ણ ને ઉદ્ધવ એહરે, મનમાં વિમાસે તેહરે. ૧
ઉદ્ધવનો ઝાલી હાય રે, ઇમ કહે વૈકુંઠનાયરે. ૨
કુખ્જને કહે વાણી રે, અકૂર ભક્ત કહે જાણી રે. ૩
કાકાજને મળવા કોડ રે, પછે ચાલ્યા શ્રીરણકોડ રે. ૪
પૂર્વે વચન આપું રઘુનાય રે, તે સલજ કરવી વાત રે. ૫
એવું જાણી કરવા કામ રે, અકૂર ઘેર આવ્યા શ્રીરામ રે. ૬
અકૂરે જાણી આપ રે, હરિ આવ્યા હરવા તાપ રે. ૭
સામા આવ્યા વૈકુંઠરાય રે, અકૂર ઉડીને જાય રે. ૮
અર્ધ પાદ પૂજા જેહ રે, હરિની કીધી તેહ રે. ૯
આસન બેસાર્યા શ્રીરામ રે, ભાલણપ્રભુ પૂર્ણકામ રે. ૧૦

૩. સંભવે-(સં. સમ-હ) થાય. શ્રીરામ-શ્રીકૃષ્ણ. કવિ પોતાની, રામ વિષે
રહેલી એકનિષ્ઠ ભક્તિથી જીએ છે.

પદ ૨૯૭ રાગ ધનાત્રી.

- આસન પ્રભુ બેસારિયા, કૃષ્ણ ને ઉદ્ધવ બેહ રે.
અકૂર ઉભા ત્યાં રહ્યા, સ્તુતિ કરે છે જોહ રે. ૧
- પ્રભુ તમે ભલે પધારિયા, ભાગ્ય માઈ સ્વામ રે;
તાપસ કો પામે નહિ, દર્શન વાંચે રામ રે. ૨
- આદિ અંતે તું સહી રે, મધ્યે તું કહેવાય રે;
અંતે તું વિના ૧ નહિ રે, વિશ્વંભર તું રાય રે. ૩
- બ્રહ્માદિક તે તું હી રે, રુદ્રાદિક તારો દેહ રે;
જલ સ્થલ જંગ તું સહી રે, સર્વ જીવજીવાડણુ એહ રે. ૪
- યમસ્વરૂપ તે તું સહી રે, વાયુરૂપ કહેવાય રે;
અગ્નિરૂપ ત્યાં દેવતા રે, તારા નિર્મ્યા રાય રે. ૫
- પુરાણુ સર્વ ત્યાં તાહરાં રે, મંત્ર બીજ અતેક રે;
તું વિના દેખું નહિ રે, તું આદિ અવિગત એક રે. ૬
- તું જે સ્વામી અવતર્યો રે, કરવા ભક્તનાં કાજ રે;
કંસાદિકને મારવા રે, રાખવા ભક્તની લાજ રે. ૭
- સ્તુતિ અકૂરની સાંભળા રે, બોલ્યા શ્રીગુણદીશ રે;
કાકાજી એમો તમારો છું, એમ કહે છે ધ્રુવ રે. ૮
- તમે વૃદ્ધ ભાહરે રે, હવે કરવું એકજ કાજ રે;
હસ્તિનાપુર જાવું સહી રે, દોષ કુંતા કને ત્યાં આજ રે. ૯
- પાંડવ મારા છે સહી રે, પણ અંધ કરે છે ભેદ રે;
દુર્યોધન પ્રત્યે નથી ચાલતું રે, તે નાના છે વેદ રે. ૧૦
- તે મારે જોષ આવિયે રે, દોષ કુંતાની શુદ્ધ રે;
ભાણુપ્રભુએ મેલ્યા રે, પાંડવની કરવા વિદ્ધ રે. ૧૧

પદ રટ્ટ રાગ સામેરી.

અધ્યાય અડતાલીશ જેહ, શુકદેવ કહે છે તેહ;
સાંભળ નૃપતિ વિખ્યાત, અકૂરની કહું વાત.

ઢાળ.

વાત કહું અકૂરની, રથ મગાવ્યો બળવંત;
રથે બેસી સાંચર્યા, મન સમરી શ્રીભગવંત.

નગરમાંહે આવિયા, રાજસભા જ્યાં છે સહી;
દ્વાર રહીને કહાવિયું, અકૂરજી આવ્યા ત્યાં સહી.

દ્વારપાળે જમ કહ્યું જે, કાકો કૃષ્ણનો આવિયો;
કુંતાજી આનંદ પામ્યાં, પાંડવને મન ભાવિયો.

ધૃતરાષ્ટ્રને વિદુર બેઠયા, હુર્યોધન વિખ્યાત હો;
શતભ્રાત ખીજા બેઠિયા, પૂછી કુશલતાની વાત હો.

ભીષ્મ આદે દ્રોણ બેઠયા, કૃપાચાર્ય જેહ હો;
સર્વને ત્યાં કુશળ પૂછી, આસન બેઠા તેહ હો.

સભાવિષે બેઠા પછી, નષ્ટચર્યા જોયે સહી.
કાણ હિત પાંડવને ધર્યે, સર્વ તે જોયું સહી.

ધૃતરાષ્ટ્ર અકૂરને પૂછે, ક્યમ આવ્યા શે કાજ હો;
શે કારજ ત્યાં આવિયા, તે કહો મુજને આજ હો.

અકૂર વળતા એમ વદે હું, મોકલ્યો ત્યાં શ્રીકૃષ્ણ હો;
ભાલણપ્રભુએ આપ્ત બાણી, પાંડવનું કરવા વ્રણ હો.

પદ રટ્ટ રાગ સામેરી.

અકૂર હઠી આપ, મિટવા તનનો તાપ;
કુંતાજી કને જાયે, કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહેતા ધાયે.

ઢાળ.

ધાય કહેતાં કૃષ્ણજી, કુંતા કને આવ્યા જ્યાંહાં;
મળી મંદિર પધરાવ્યા, કુંતાજી બેઠ્યાં ત્યાંહાં.

- કુંતાજી હૃદયમાં ચાંપ્યો, બ્રાત પોતાનો સહી;
ગદગદ કંઠે વારતા તે, દુઃખની સઘલી કહી.
- વિદુરે ત્યાં પાસે થકાં, અવગુણ કૌરવના કલા;
તે સાંભળી અકૂર સર્વે, પોતે ત્યાં મનમાં ગ્રહા. ૪
- કુંતાજી ત્યાં બોલિયાં, તું સાંભળ મારા બ્રાત હો;
આજ મારે કો નથી, એક વિના શ્રીયદુનાથ હો. ૫
- ભત્રિજે મારો સહી, એ કૃષ્ણ નામ ઉદાર હો;
તો તમે જોવા મોકલ્યા છો, લેવા શુદ્ધ આણે ઠાર હો. ૬
- પુત્ર પાંચેને સહી, દુખ દે છે દુર્યોધન હો;
વિષમોદક દીધા ભીમને, સર્પ લગાડ્યા રાજન હો. ૭
- અરે બાલક માહરા તે, નોધારા કહેવાય હો;
આધાર કો દેતો નથી તે, દુખે પ્રજાને કામ હો. ૮
- તમે ભલે જોવા આવ્યા, એટલો છે મારો કામ હો;
એ વિના કાણુ શુદ્ધ જોયે, મારી બાલયુગ્મ શ્રીરામ હો. ૯

પદ ૩૦૦ રાગ સામેરી.

- પૂછે કુંતા માત, અકૂર કહો મને વાત;
તાતનાં સ્વજન જેહ, શું કરે છે તેહ. ૧

ઠાળ.

- શું કરે છે સ્વજન મારું, ભત્રીજા ભાષા બેનને;
અનાયને ત્યાં સંભારીને, મોકલ્યા છો અમકને. ૨
- આવ્યા તો ભલે આવ્યા, પણ અંધ ખેડો છે જ્યાંહાં;
શીખામણ ત્યાં દેતા જાઓ, જે દુખ ન દે અમને આંહાં. ૩
- અકૂર વળતા ઉઠિયા, માતા રખે દુખ તમે ધરો;
જઘને કહું છું અંધને, હું વાત વેગે ત્યાં સરો. ૪
- એ ભત્રીજા સુત અંતર કરે છે, પટંતરો ત્યાં જેટલો;
તેટલો એ નવ ટળે, જે દેવે પ્રીધો એટલો. ૫

અફર વેગે આલિયા, અંધ ખેઠા (છે) જ્યાંહાં;
કહેવા લાગ્યા રાયને, ક્રોધ કરીને મનમાંહાં.

રાજ્ય પહેલું પાંડુનું, હવે છત્રધારી તું હવો;
પુત્રની પેરે પાળો એને, ભેદ મનમાં નાણવો.

આ બીજમ દ્રોણ ને કૃપાચાર્ય, અથત્યામા છે સહી;
વૃદ્ધ સધલા ખેઠા છે પણ, દયા સહુની ક્યાં ગઈ.

અરે પાંડુ મરણજ પામિયા, શું તમારે મરવું નથી;
અન્યાએ ત્યાં નહિ તિષ્ઠે, અમો કહું તમને કથી.

જો ધર્મ કાંઈ ચિતવો, તો અંતર કાંઈ નવ કરો;
બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, તે અવતર્યો આંહાં સરો.

પદ ૩૦૧ રાગ*

અંધ વલતો ભોલિયો, તમો સાંભળો અફર આજ હો;
તમો કહું તે સત્ય સહી, તેમાં અંતર નહિ મહારાજ હો.

હું જ્ઞાન જાણું છું સહી, અવતરિયા શ્રીરામ હો;
દેહ ધરીને કૃષ્ણજી, દેહવા દુષ્ટનો હામ હો.

કહું ન માને તે સહી, પાપી દુર્યોધન રે;
દુષ્ટની વાતે સાંચરે, કર્ણ શકુનિ દુઃશાસન રે.

તે માટે કહેજો કૃષ્ણને, મારો તથી કાંઈ વાંક રે;
બાલણપ્રભુ તમો જાણજો, પુત્ર ત્યાગજી હું રાંક રે.

પદ ૩૦૨ રાગ ખાલી.

અફર વેગે આલિયા, મથુરાં નગર મુઝાર રે;
રથ એવો હઠારિયો, ક્ષણ ન લાગી વાર રે.

વૈકુંઠપતિ ત્યાં બેઠિયા, અફરને દીધું માન રે;
કુંતાજી ત્યાં શું કહે છે, વળી અંધ રાજન રે.

વલતા અફર એમ કહે, સાંભળો એ જગદીશ રે;
કુંતાજી અતિ દુખ ધરે છે, શું કહું તે ધશ રે.

કુંતાએ ધણું કહાવ્યું છે, સાંભળો વૈકુંઠનાથ રે;
તમ વિના કોયે નહિ જે, સાહે મારો હાય રે. ૪

વળી ત્યાં એમ કહાવ્યું છે, દુષ્સાગર પશ્યાં અનાથ રે;
કૌરવ રૂપી સમુદ્રમાંથી, તારજો શ્રીવદનાથ રે. ૫

દુષ્પ પામીને એમ કહ્યું, હું જાણું છું એહ રે;
પાંડવ સદાએ માહરા છે, ભાવણપ્રભુ કહે તેહ રે. ૬

પદ ૩૦૩ રાગ ગાડી.

અધ્યાય પચાશમે સહી રે, કયા તણો પ્રસંગ રે;
શ્રીકૃષ્ણ મથુરામાં રહ્યા રે, કરી કંસનો લંગ રે. ૧

હવે હાહાકાર થયો સહી રે, મથુરાં નગર મુઝાર રે;
સ્ત્રી ત્યાં ખે જે કંસની રે, અશ્રુપાત કરી ધાર રે. ૨

ભોગ તે સર્વ વર્જિયા રે, દૈવે શું કીધું એહ રે;
દુષ્પ જાણીને રહે ધણું રે, નાય સંભારી તેહ રે. ૩

રાયે ટીટાડીની પેર સહી રે, કોય ન દે આધાર રે;
વૈકુંઠપતિ જ્યાં કોપિયા રે, તો ક્યાંથી પામે પાર રે. ૪

રાતાં વનિતા એમ કહે રે, કાણુ કરતાં ભોગ રે;
પીયુ જતાં સર્વે ટળ્યો રે, શું દૈવે સરજ્યો યોગ રે. ૫

અનેક લાડ લડાવિયાં રે, કંસ અમારો નાથ રે;
વૈભવ સઘણો ક્યાં ગયો રે, કાંઈ ન આવે હાથ રે. ૬

હવે શરણુ કોને તે અહિં સહી રે, રહિયે આપણુ નાર રે;
જમ પિતાને ભાષિયે રે, કંસ માર્યો દેવ મુરાર રે. ૭

દુષ્પ ભાંજે તે ત્યાં સહી રે, જે થકી ઉપન્યુ તત રે;
એવું કહીને નિસર્ગી રે, કહેવા તેણે દત રે. ૮

દુષ્પ ધરે ત્યાં અતિ ઘણું રે, આવ્યાં નગર મુઝાર રે;
જેને દાસી અતિ ગણી રે, તે સાથે નહી નાર રે. ૯

એકલાં આવ્યાં પિતા કને રે, ગૃહ વિષે ત્યાં તેહ રે;
જરાસંધ ખેડા જ્યાંહાં રે, રાત્રી આવી ખેહ રે. ૧૦

- તાતે દીડી આવતી રે, અથલ થયા ત્યાં કેશ રે;
ધિધવા દેખી પાખિયો રે, જોને તાપે ધૂળે પશીશ રે. ૧૧
- હવે ગદગદ કંઠે ઉચ્ચરે રે, સુણો જરાસંધ તાત રે;
તુજ સરખો શિર માહરે રે, તો દુખની શી કહું વાત રે. ૧૨
- નાથ અમારો મારિયો રે, ગોવાળિયો કહાન એહ રે;
ગાય ચારી જોણે નંદની રે, કહેતાં નાવે છેહ રે. ૧૩
- રાજ્ય આપ્યું ઉગ્રસેનને રે, અમો કાઢ્યાં બહાર રે;
અનાથની પેરે આપિયાં રે, તમારા ગૃહમુખાર રે. ૧૪
- હવે ગૃહવિષે જે નારી છે રે, સહુ રૂઢન કરે છે તેહ રે;
સહુએ દુઃખ આણે ધણું રે, વઢાર્યો જરાસંધ જેહ રે. ૧૫
- આસનથી બેઠો થયો રે, પુત્રીનું દુઃખ અપાર રે;
વૈધાનર દેહમાં પોખિયો રે, ઉઠી કોધની જવાળ રે. ૧૬
- હવે પ્રધાન પોતે તેડિયા રે, સેનાપતિ ત્યાં જેહ રે;
દલ મેળો વેગે કરી રે, પડો વજડાવો તેહ રે. ૧૭
- તેવીસ હૌહિણી દલ મેળિયું રે, ગજ રથનો નહિ પાર રે;
ધ્વજ પતાકા સજ કરી રે, ચાલ્યા મહાબુઝાર રે. ૧૮
- પ્રતિજ્ઞા તે ત્યાં કરે રે, માફ ત્યાં પાપિષ્ટ રે;
ગાયચારણુ ગોવાળિયો રે, રખે નાસી જતો રનથ રે. ૧૯
- છાના જમ વીટો પુરી રે, એકલો જાલજો કહાન રે;
કંસ જોણે મારિયો રે, તો ફેડો એનો ઠામ રે. ૨૦
- હવે એમ કહીને નિસર્યા રે, વાજા વાગ્યાં છત્રીશ રે;
જરાસંધ જોણે નહિ રે, જે પ્રગટયા છે જગદીશ રે. ૨૧
- અબલભર આવ્યો પાપિયો રે, વીંટયું નગર તે ઠાર રે;
માર માર સહુ કો કરે રે, ક્યાં ગયો દેવ મુરાર રે. ૨૨

૧ પ્ર-૨ શરીર રે. ૨ પ્ર-૨ દુષ્ટ. ૩ પ્ર-૨ બલભદ્ર. ૧૧ અથલ-(સં-શિ-યિલ) દીલા. ૧૩ છેહ-છેડો. ૧૫ વઢાર્યો-ઉશ્ચર્યો. ૧૬ વૈધાનર-અગ્નિ. પોખિયો-પુષ્ટ કર્યો. વૃદ્ધિ પમાડ્યો. ૧૭ મેળો-(સં-મિલ) મેળવો, એકઠું કરો. ૧૮ હૌહિણી-(સં-અહૌહિણી-૧૦૯૩૫૦ પાચદળ, ૬૫૬૧૦ થોડા, ૨૬૮૩૦ રથ અને ૨૧૮૭૦ હાથી મળી ૨૧૩૬૬૦ સૈનિકોના બનેલા. લશ્કરને અહૌહિણી કહે છે.) મહાબુઝાર-મોઠા થોહા. ૧૯ નથ-નીમ. બલભર-બલથી ભરેલા.

નગરલોક જાણે નહિ રે, કાલાહલ શો એહ રે;
પ્રભુ પોઢ્યા નિરાંતમાં રે, જાણુ કીધું સેવક તેહ રે. ૨૩

એ બાલક બેઠા યયા રે, આવ્યો દુષ્ટ જાણી રામ રે;
ભાલણપ્રભુ જે અવતર્યા રે, ભક્તનાં કરવા કામ રે. ૨૪

પદ ૩૦૪ રાગ સામેરી.

હવે વૈકુંઠ કરો નાય રે, મનમાં જાણી વાત રે;
નગર વીરિયું જેહ, દલ શરી વળ્યું તેહ. ૧

ઢાળ.

દલ શરી વળ્યું તે સહીને, નગર આખે તે આંહાં;
જાવા કો પામે નહિ, પ્રભુ વિચારે છે ત્યાંહાં. ૨

પ્રભુજીએ વિચાર કીધો, મારું પાપીને અહીં;
પણ હવડાં મારવો એ નથી, આગળ કામ ધણું સહી. ૩

ભૂમિભાર ક્યમ ઉતરે, જે એકલો એને મારિયે;
સર્વ સેના લાવ્યા પછી, એને લાં સંધારિયે. ૪

વિચારી હરિ બહાર આવ્યા, યુદ્ધ કરવા કારણે;
આકાશમાં અવલોકિયે, જેતું ચિત્ત છે ધારણે. ૫

જેતા વિષે રય બેહ આવ્યા, શોભા તેની શી ગણું;
તેજ સન્મુખ જેઠ ન શકે, એક જીવ્યાએ શું ભણું. ૬

આયુધ સઘલાં મધ્ય છે, ધનુષ્ય ને લાં બાણ હો;
સારથિ લાવી ત્યાં રહ્યા, પ્રભુને કરી પ્રણામ હો. ૭

એક રથે શ્રીકૃષ્ણ બેઠા, બીજે બલભદ્ર બ્રાત હો;
વેગે કરિને આવિયા, ભાલણપ્રભુ રઘુનાય હો. ૮

પદ ૩૦૫ રાગ સામેરી.

નગર વિષેથી આવ્યા, સહુ કોને મન ભાવ્યા;
જાણે ઉદયો આદિત્ય કોડ, આવ્યા શ્રી રણુછોડ. ૧

ઢાળ.

રણુછોડ આવ્યા રણુ વિષે, ને નગરનારી જેહ હો;
યોદ્ધ સઘળા વિમાસે છે, જે શું થાશે એહ હો. ૨

સર્વ કો અતિ દુઃખ આણે, જતા દેખી નાથને;
સહુ કહે એ શું રે કરશે, એકલા બહુ સાથને. ૩

પ્રભુ વહીને આવિયા, સન્નાહ આયુધ કર ધરે;
થોદ સધલે કાલ દીઠો, જાણે ગ્રસવા આવ્યા આંહાં સરે. ૪

આવિયા રણ પેર કીધી, પાંચજન્ય પૂર્યો હરિ;
નાદ સુણી અરિ સર્વની, દેહ કાંપી ત્યાં સરી. ૫

નાદ એવો પૂરિયો, બ્રહ્માંડમાં વ્યાપી રહ્યો;
ભેદ કો જાણે નહીં જે, રિપુ હણવા તત્પર થયો. ૬

કોને કરથી આયુધ પડિયાં, કો રચયકી પડ્યા તહિં;
કો અશ્વથી અડવડયા, નાદે થકા પડયા સહી. ૭

ગજ સન્મુખ જે હતા, પરામુખ ત્યાં તે થયા;
ચિત્કાર કરતા પાછા નાહા, કોણે ભેદ તે નવ લહ્યા. ૮

પાળા સધલા પાછા પડિયા, નાદ સુણીને તે સહી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાયજનો, પ્રતાપ કો જાણે નહી. ૯

પદ ૩૦૬ રાગ સામેરી.

ખળલણી સેનારે અપાર, જરાસંધ ત્યાં તેણે ઠાર;
કોણે ન જાણ્યો ભેદ, જે હરિ આવ્યા વેદ. ૧

ઢાળ,

આવીને ઉભા રહ્યા હરિ, જરાસંધ છે જ્યાંહાં;
રાય-યોધા પહરા ઢેલી, પોતે વહી આવ્યા ત્યાંહાં. ૨

દીઠા પ્રભુજી સજ થયા, પાપી બોલ્યો બોલ;
તુજ સાથે હું યુદ્ધ કરવા, નહી આહીર તોલ. ૩

તમે આહીર અમો રાજા, તું સાથે હું નહીં ભડું;
અમારે સમતુલ્ય આવે, તો ત્યાં સામે જમ વડું. ૪

- યુદ્ધ જો તમશું કહું તો, જોડ લાગે અમને;
હાસ્ય સહુ કો કરે ક્ષત્રિ, એ આશંકા તમને ? ૫
- સરખે સરખા જ્યાંહાં હોયે, તેહ ઉપર દલ ચઢે;
તું આહીર સાથે યુદ્ધ કરતાં, કલા ત્યાં મારી પડે. ૬
- અલ્યા અમો ક્ષત્રિ આહીર તું, ક્યાં થકી સમજોડ;
તું સામા રહી યુદ્ધ કરિયે, અમને લાગે જોડ. ૭
- હરિ ત્યારે હસી જોલ્યા, તો યુદ્ધ કોણશું કરશે;
પુરુષાર્થ દેખાડ ક્ષત્રિ, મુ સામું જોતાં મરશે. ૮
- ત્યારે જરાસંધ જોલિયો, બલભદ્ર તારો બ્રાત હો;
તેશું અમો ત્યાં યુદ્ધ કરશું, માફ ત્યાં વિખ્યાત હો. ૯
- એવું કહેતાં આના આપી, કૃષ્ણે ત્યાં બલદેવને;
કહે પાપીને નાશ કરો, એ આવે છે ત્યાં તમકને. ૧૦
- હવે જરાસંધ સૈન્ય, પોતાતણું પાછું કરી;
વેગે કરીને આવિયો તે, થોડું જ્યાં છે શ્રીહરિ. ૧૧
- શ્રીકૃષ્ણજીએ મન વિમાસી, શારંગ ધનુષ્યજ કર ગ્રથું;
ભાયામાંહેથી બાણ કાઢ્યું, તેજ નવ જાયે સહું. ૧૨
- કોપ કરી ત્રૈલોક્યપતિ તે, મૂકિયું સેના ભણી;
તેણે કરીને સર્વ સેના, વ્યાકુલતા પામી ઘણી. ૧૩
- એકે બાણે કરી હરિએ, સંધાર ત્યાં કીધો સહી;
પજા તેનો વિસ્તાર કહું, રાજને ઋષિ કહે તહીં. ૧૪
- બાણને તેજે કરીને, પજા સર્વે થોધ હો;
ભાલણપ્રભુ રૂઘુનાયનો, મહિમા ન જાણે વેદ હો. ૧૫

પદ ૩૦૭ રાગ વેરાડી.

- શુકદેવજી કહે છે રાયને રે, મુણિયે પરીક્ષિત એહ રે;
પ્રભુને બાણે કરીને રે, પડિયા થોધા તેહ રે. ૧

તેવીસ દૌહિણી સાથે લખ રે, કોના છેઘા કર્યું રે;
કોની છેદી નાસિકા રે, કર છેઘા અશરણુશરણુ રે. ૨

કોના પાગજીછેઘ્યા રે, કોની કટિ કહેવાય રે;
કોનાં મસ્તક કાપિયાં રે, હાહાકાર તે થાય રે. ૩

રુધિરનદી ચાલે સહી રે, રુદ્રાણી અનેક રે;
શોભા શી કહું તેહની રે, મુજ મુખે રસના એક રે. ૪

ગજ પડ્યા પર્વત જશા રે, રથ ભાગ્યા ત્યાં જેહ રે;
જાણે નાવજ મૂકિયાં રે, પાપીને ઉતારવા તેહ રે. ૫

અશ્વ ઝીલે માંહે પડ્યા રે, લાગ્યાં છે જેને બાણ રે;
શબ તો વહ્યાં જાયે સહી રે, જેને વિમુખ થયા શારંગપાણુ રે. ૬

જાલ જાણે સેના યદ્ય રે, કેશ થયાં શેવાલ રે;
દંત પડ્યા ઝળકે જશા રે, દપદ પડ્યા તેણે કાલ રે. ૭

આયુધ જેહનાં પડ્યાં રે, જાણે ચલકે મીન રે;
એવી શોભા યદ્ય નદી રે, જ્યારે કોખા ભંડતાધીન રે. ૮

હવે ઉગરતા ત્યાં જે રહ્યા રે, હળધરે હળ લીધું હાય રે;
પાપી સર્વ સંધારિયારે, ભાલણુપ્રભુ રધુનાથ રે. ૯

પદ ૩૦૮ રાગ વેરાડી.

પાપી સર્વે મારિયારે, સ્વામી શ્રીભગવાન રે;
દૌહિણી તેવીશમાં સહી રે, ન રહ્યા તેણે સ્થાન રે. ૧

આદિ પુરુષ ત્યાં એ સહી રે, કર્તા હર્તા જેહ જી;
જરાસંઘતું શું મળું રે, જેણે વિશ્વ નિપાવ્યું એહ જી. ૨

કટક ભાગ્યું જરાસંઘતું રે, એકલો રહ્યો ભૂપાલ રે;
જ્ઞાન વિચારી જોધયું રે, હું અરથો એણે કાલ રે. ૩

- પેર જોઈ પોતે નાસતો રે, હલધરે દીઠો તેહ રે;
ક્ષણ એક માંહે જઈ ગ્રહો રે, પાપીનો ત્યાં દેહ રે. ૪
- ખાંધીને મારે જોડે રે, આઘ્યા વૈકુંઠનાથ રે;
મૂકો મૂકો ત્યાં કહે સહી રે, બ્રાતનો ઝાલ્યો હાથ રે. ૫
- કૃષ્ણ કહે છે સમે વિના રે, મારવાતું નથી કામ રે;
આગળ દૈત્ય સંધારવારે, એ મોટી છે હામ રે. ૬
- એવું કહી મૂકાવિયો રે, સ્વામી વૈકુંઠનાથ રે;
પાપી ત્યાંથી નાસતો રે, ધસતો બેહુએ હાથ રે. ૭
- દુઃખ આણતો તે અતિ ઘણું રે, કરતો તેહ રૂદ્ધ રે;
શાલવને કહે રાયજી રે, એ શું થયું રાજન રે. ૮
- ઉશરાટું દૈવ કાં થયું રે, ગોવાળિયો કોણ જાત રે;
ભરવાડે હરાવિયા રે, તો ધિક મારી ખ્યાત રે. ૯
- યાંદવ કાંઈ હતા નહી રે, થોડું સૈન્ય ત્યાં એહ રે;
તેવીસ ક્ષોદિણી પ્રાન્ને કરી રે, દૈવ વાંકું ત્યાં તેહ રે. ૧૦
- શાલવ કહે મહારાજને રે, દુઃખ મ ધરશે તાપ રે;
એક સમો એવો આવશે રે, એને જીતશે આપ રે. ૧૧
- દુઃખ પડે ત્યારે સહી રે, જો ધીરજ મૂકિયે રાંધ રે;
તો સુખ કહિયે ન પામિયે રે, ક્ષણ ક્ષણ દુખિયો થાય રે. ૧૨
- તે માટે ચાલો ત્યાં જમ્યે રે, માગંધ દેશ ત્યાં જોહ રે;
સામગ્રી ત્યાં કીજિયે રે, વળી યુદ્ધની ત્યાં એહ રે. ૧૩
- આસના વાસના તેને કરી રે, લઈને ચાલ્યા રાય રે;
દુઃખ ધરતો ત્યાં આવિયો રે, કેમે શાંત ન થાય રે. ૧૪
- હવે કૃષ્ણ ને રામજી રે, પણ આઘ્યા નગરેમુઝાર રે;
જય જયકાર ત્યાં થયો રે, વળી મંગલ ગાયે નાર રે. ૧૫
- અતિ હર્ષ તે સહુ પામિયું રે, ઉગ્રસેન વસુદેવ રે;
જરાસંધને જીતી આવિયા રે, વાર ન લાગી ખેવ રે. ૧૬

હવે જરાસંધ તે સજ મધ રે, વઢવાને આવ્યો આપ રે;
લાલણપ્રભુ રમુનાયનો રે, કોઇ નવ લહે પ્રતાપ રે.

૧૭

પદ ૩૦૯ રાગ ગોડી.

મથુરાં માહે આવિયા, સ્વામી શ્રી જગદીશજી;
સહુને આનંદ અતિધણો, જે જીત્યા ત્યાં ધન. પ્રભુજી આવિયા. ૧

યોદ્ધ એકે કૃષ્ણનો, નવ પડ્યો નિરધારજી;
કુશલે સહુ કો આવિયા, જેને માથે જગદધાર. પ્ર૦ ૨

પૂજા કીધી કૃષ્ણની, હૈડે હર્ષ ન માયજી;
સહુ કો રળિયાયત યયું, આનંદ ઉત્સવ ધાય. પ્ર૦ ૩

કૃષ્ણજીએ ત્યાં આજ્ઞા આપી, યોધ પોતાના જેહજી;
રણ શોધીને લઇ આવ્યા, ઉગ્રસેનને આપ્યું તેહ. પ્ર૦ ૪

ધન સર્વે ત્યાં આપિયું, અને નાના ભૂષણ જેહજી;
રળિયાત રાજા યયો, શુકદેવ કહે છે એહ. પ્ર૦ ૫

શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, હવે કહ્યું જરાસંધ રાયજી;
વિચાર મિત્ર સાથે કીધો, હૈડે દુઃખ ન માય. પ્ર૦ ૬

શાલવ પ્રત્યે એમ કહે, સૈન્ય આપણું જેહજી;
સર્વ કોય તત્પર કરો, કૃષ્ણને જીતિયે એહ. પ્ર૦ ૭

એણે કૃષ્ણે દુઃખી કર્યો, તે કહેતાં નાવે પારજી;
આગે મેં તો જીત્યા છે, મોટા ભૂપતિ સાર. પ્ર૦ ૮

જરા રાક્ષસીને વરે, અભેદ મારો દેહજી;
તે એણે કૃષ્ણે જીતિયો, દુઃખનો નાવ્યો છેહ. પ્ર૦ ૯

વળી સૈન્ય તત્પર કર્યું, તેવીશ દ્વાદિણી રાયજી;
ગજ રથ અશ્વ હકારિયા, નિશાણે દીધા ધાય. પ્ર૦ ૧૦

આલીને ત્યાં આવિયો, વળી જરાસંધ રાયજી;
હાહાકારજી ત્યાં યયો, મથુરાં નગરી માંય. પ્ર૦ ૧૧

વીંટી મથુરાં ત્યાં સહી, ચોદા ત્યાં તરવરિયાળ;	
હરજીએ ત્યાં જાણિયું, ત્યારે યુદ્ધ કરવા પરવરિયા.	પ્ર૦ ૧૨
દારુણ યુદ્ધ તો ત્યાં થયું, જરાસંધશું એહજ;	
વળી હાર પમાડિયો, પાપી નાઠો તેહ.	પ્ર૦ ૧૩
જીવતો તે મૂકિયો, નવ માર્યો વિશ્વવ્યાપજ;	
આગળ કામ ધણા માટે, હરિએ ઉગાર્યો આપ.	પ્ર૦ ૧૪
વળી દુષ્ટ નાસી ગયો, ક્રોધે તો પરજાણિયોજ;	
ભાલણપ્રભુને જાણે નહી, જે આદિ પુરુષ અવતરિયો.	પ્ર૦ ૧૫

પદ ૩૧૦ રાગ સામેરી.

દુષ્ટ તો પાપી એહ, જ્ઞાનજ નાવે તેહ;	
અવતરિયા છે રામ, શ્રીહરિ પૂર્ણકામ.	૧

ઢાળ.

કામ સુરનાં સારવા, ને અસુરને સંધારવા;	
ભક્તને ઉદ્ધારવાને, દુષ્ટ પાપી મારવા.	૨
એમ તે નાસી ગયો, સત્તર વારજ તે સહી;	
તેવીશ દ્વૌહિણી દલ સાથે, હરિ થકી હાર્યો તહિં.	૩
ત્યારે પાપી પરજાણ્યો તે, અગ્નિ પાછે આપ હો;	
પછે દુષ્ટજ પામિયો, તે તન વિષે તો તાપ હો.	૪
આરડીને બોલિયો, તે રૂદ્ધ કરતો ત્યાં ભણે;	
એવું મારે કો નથી જે, કૃષ્ણને જમને હણે.	૫
એવું વાયક બોલિયો ત્યારે, દુઃખ સહુ કો મન ધરે;	
આસવાસના કરીને વળી, યુદ્ધ કરવા સાંચરે.	૬
વળી જરાસંધ યુદ્ધ કરવા, અઢારમી વાર આવિયો;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીના, મનમાંહે ભાવિયો.	૭

પદ ૩૧૧ રાગ ગાડી.

હવે વહીને મથુરાં પુરીએ, જરાસંધ તો આવ્યોજ;	
કોલાહલ અતિ ત્યાં થયો, હરિના મનમાં ભાવ્યોજ.	૧

યાદવ સહુને હરિ કહે, જમ કરો ત્યાં ચુદ્ધ;	
પાપીને ત્યાં મારીને, તેની લાવો રિદ્ધ.	૨
હવે શુદ્ધેવળ કહે પરીક્ષિતને, સાંભળિયે રાજનશ;	
એ કયા રહી એટલે, આલ્યા નારદ મુન્યળ.	૩
ઋષિજીએ વિચારિયું જે, અવતરિયા પરબ્રહ્મળ;	
કૃષ્ણ દૈત્ય સંધારવાને, કરવાને પ્રાક્રમળ.	૪
એવું જાણી આલિયા, જ્યાંહાં કાલયવનળ;	
આવંતા ઋષિને દીક્ષા, તેણે દીધું માનળ.	૫
અર્ધપાદ પૂજા કીધી, આશુ' શુભ આસનળ;	
શે વિશેષે આવિયા, પવિત્ર કર્યું ભુવનળ.	૬
નારદ કહે આવ્યા તું જાણી, કહેવાને તો ભેદળ;	
તારા મદને ટાળવા, કૃષ્ણ અવતર્યા વેદળ.	૭
કાલયવન ત્યારે આશ્ચર્ય પામ્યો, પૂછે છે ત્યાં તેહળ;	
ક્યાં છે તે રખે નાસી જાતો, કેવો છે તેહળ.	૮
નારદ ત્યારે જોલિયા, મથુરાં નગર કહેવાયળ;	
તે વિષે ત્યાં અવતર્યા, પરબ્રહ્મ પૂર્ણ ત્યાંયળ.	૯
સ્વરૂપે તે શ્યામ છે, વળી કાલ તણો તે કાલળ;	
હરત ચાર ત્યાં શોભતા, અંબુજ નયન રસાલળ.	૧૦
ભૃગુલાંછન પીતાંબર પહેરણ, અંગદ બેરખા પાણળ;	
ન્યૂન કશી રહી નથી, તેજ રૂપ તું જાણળ.	૧૧
આયુધ કાંઈ ધર્યાં નથી, ચંક્રપાણુ દયાલળ;	
તે મદ તારો ટાળશે, ધ્વજાશ્વ અપારળ.	૧૨
કાલયવન ત્યારે કોપિયો, સૈન્ય પોતાનું તેડયળ;	
ક્રોધ કરીને કૃષ્ણજી ઉપર, લાક નિકળ્યો તેહળ.	૧૩
શીઘ્ર વહીને આવિયો, પાપી મને ન જાણેળ;	
ભાલણુપ્રભુને ખીજે, કાંઈ ન આવે તોણેળ.	૧૪

પદ ૩૧૨ રાગ વેરાહી.

નારદજી કહીને ગયા રે, કાલયવન ત્યાં એહ રે;	
મળ્યો છે કોટિ ત્રણશું રે, પાપી આવ્યો વહી રે.	નાં ૧
જરાસંધ ત્યાં યુદ્ધ કરે છે, તેવીશ હૌહિણી રાય રે;	
ત્રણ કોટિ બલિયા આવી, મયુરાં વીંટયું ત્યાં રે.	નાં ૨
એકાંત પ્રભુજીએ સહી રે, પોતે કર્યો વિચાર રે;	
મ્લેચ્છ પાપી આવિયો રે, વીંટયું નગર અપાર.	નાં ૩
બવા કોય પામે નહી રે, વિસ્મય થયા મહારાજ;	
જરાસંધ હત્યો નથી રે, એ કાણુ પ્રગટયો ત્યાં આજ.	નાં ૪
જ્ઞાન હરજીએ જોધયું રે, નારદે મોકલ્યો એહ રે;	
કાલયવન ત્યાં આવિયો, ભાલણુપ્રભુ કહે તેહ.	નાં ૫

પદ ૩૧૩ રાગ મારૂ.

કૃષ્ણ કહે કહો બલદેવ રે, કોણુ કારજ કરવું એવ રે.	૧
એણીપેર કહે વેકુંઠનાથ રે, મુજને એક સુઝે છે વાત રે.	૨
એશું ન કીજે યુદ્ધ રે, એક હું ઉપજવું યુદ્ધ રે.	૩
બલભદ્ર કહે સાંભળો બ્રાત રે, જે ચિત્ત આવે તે કરો વાત રે.	૪
કૃષ્ણ કહે સાંભળો આપ રે, આ સમુદ્ર માંહે આપ રે.	૫
કરાવિયે નગરી તે માંહે રે, અનેક શોભા કહાવે ત્યાં રે.	૬
તેડયા વિશ્વકર્મા મુતાર રે, આજ્ઞા આપી દેવ મુરાર રે.	૭
એક નગર ઉદ્ધિ માંહે સહી રે, નિપાવો કહું છું નિરધાર રે.	૮
તેની શોભાનો નહીં પાર રે, કરો કહે છે વિશ્વાધાર રે.	૯
આજ્ઞા આપી શારંગપાણુ રે, વિશ્વકર્મા આલ્યા નિર્વાણુ રે.	૧૦
સાગર માંહે ત્યાં પેઠો રે, આજ્ઞા યદ્ય જઈ બેઠો રે.	૧૧
ચાચર ચૌટાં ને અવાસ રે, મણિમય મહેલ કર્યા પ્રકાશ રે.	૧૨
ગોખ બલિયાં બહુ દીસે રે, જોતાં મન સહુ કોનું દીસે રે.	૧૩

વાપી દૂપ ત્યાં જે કહેવાય રે, સરોવર રચિયાં ત્યાંય રે.	૧૪
સુવર્ણ પાટ ત્યાં જેહ રે, હરિ કાળે નિપાવ્યા તેહ રે.	૧૫
માંહે કમલ પોયણાં શરકે રે, નીલ પીત દેખી મન હરણે રે.	૧૬
ત્યાં હંસ સારસ ચક્રાર રે, ચક્રવાક ને ^૧ વળી મોર રે.	૧૭
કોયલ જોલે મધુરે સાદે રે, રબૈયો જોલે નાદે રે.	૧૮
વાટિકા ને વન જેહ રે, કીધાં સ્વરૂપે તેહ રે.	૧૯
વેલ કેતકી વાલો જાય રે, મુચકંદ મોગરો ત્યાંય રે.	૨૦
શેવંત્રાં ગુલાલ અપોરી રે, વળી દાદિમ ચંપક ખીજોરી રે.	૨૧
નારિકેલ ખજુરી ને દ્રાક્ષ રે, અખોડ નીશાણી આપ રે.	૨૨
ચાચોલી પસ્તાનાં દુમ રે, વાળ્યાં કાળ પરપ્પલ રે.	૨૩
ચાચોલી ચરખી ભાર રે, જયદ્રુજ જવંત્રી સાર રે.	૨૪
લવંગ એલચી વાવી આણી રે, ભાલણપ્રભુનું કારણ જાણી રે.	૨૫

પદ ૩૧૪ સગ માર.

નાનાધિધની વેલ લાવી, વિશ્વકર્મા સુતારે વાવી.	૧
શી ઉપમા કહું હું આજ, જ્યાં રમશે સ્વામી મહારાજ.	૨
એવું શીલ્પીએ કરી કામ, સુવર્ણ કોટ કર્યો તેણે કામ.	૩
દાર નગરનાં કીધાં જેહ, મંણિ માણેક રત્ન જડિયાં તેહ.	૪
જડાવ કોસિસાં તેના કરિયાં, તે પાખલ મુકતાદ્રુજ ભરિયાં.	૫
દારમાંહે કોણે ન જવાય, આજા પાખે યાદવરાય.	૬
મર્યાદા કીધી તે માંય, ઉંચ નીચ જન કહેવાય.	૭
તે માંહે વૈભવનો નહી પાર, જ્યાં વસે શ્રીદેવમુરાર.	૮
જરા મરણ કોને નહી ત્યાંય, રોગ ન પીડે કોને કાય.	૯

૧ પ્ર. ૨ ચક્રવાક કરે છે સોર; ૨ પ્ર. ૨ મોર જાયેયો જોલે નાદે રે. ૧૪
વાપી-વાવ. દૂપ-દૂવો. ૧૮ વાટિકા-વાડી. ૫ કોસિસાં-કોટ ઉપરના કાંગરા, કલશ.

કેશ શ્વેત કોના નવ યાય, શોક નહી તે નગરીમાં.	૧૦
સ્વર્ગપુરીની સમૃદ્ધિ જેહ, સધલી આણી મૂકી તેહ.	૧૧
ધનદત્તા તો જે ભંડાર, મોકલિયો દારિકાં મુઝાર.	૧૨
વરુણે તો ગંગાજલ ઘોડા, મોકલિયા પોતે જે છોડયા.	૧૩
ખાર યોજન લગે વિસ્તાર, વસ્યો લોક સહુ તેણે દાર.	૧૪
હવે નિદ્રામાંહે સહુ કો જન, દારકાં વાસ્યું જુગજીવન.	૧૫
કોણે નવ જાણ્યું ત્યાં તેહ, ભાલણુપ્રભુએ કીધું જેહ.	૧૬

પદ ૩૨૫ રાગ ગોડી.

પરીક્ષિત પૂછે શુકદેવને, ઋષિજી મને કહોને આપજી;	
દ્વારાવતી વાસી સાગરમાંહે, એવડો શો તેનો તાપ. પૂછે રાયજી.	૧
એવો પાપી કોણુ છે, જેની ખીક ધરે ભગવાનજી;	
કોણુયકી તે ઉપન્યો, કાલયવન રાજન.	પૂ૦ ૨
ત્યારે ઋષિજી વાણી ઓલ્યા, રાજા તું અવિધારજી;	
પૂર્વે જામાત્ર યાદવનો, ગુરુ ગર્ગ ઋષિ તેણે દાર. સાંભળ રાયજી.	૩
ભોજન અર્થે આવ્યો હતો, યાદવ કેરે ઘેરજી;	
મુખ્ય જોઈને સર્વ યાદવે, હાસ્ય કીધું બહુ પેર.	સાં૦ ૪
અતિ ભયંકર મુખ્ય ઋષિનું, દીસે છે અપારજી;	
યાદવે હાસ્ય કર્યું તે દેખી, કોપ ચઢ્યો તેણે દાર.	સાં૦ ૫
કોપે ધરધર ધ્રુજિયો, યાદવ ઉપર એહજી.	
મને જો એ ખીજવે છે, તપ કરું તો તેહ.	સાં૦ ૬
એમ કહીને ચાલિયો, ઋષિ શંકર કેરે સ્થાનજી;	
જઈને તપ આરંભિયું, મને પ્રસન્ન થાઓ ભગવાન.	સાં૦ ૭
હવે શંકરનું ધ્યાન માંડ્યું, આસન દૃઢ કરી જેહજી;	
ભક્ત્ય ભોજ્ય સર્વ ત્યાજ કીધું, ઉપવાસ કરે ત્યાં તેહ.	સાં૦ ૮

ધણા કાલ ભૂખ્યો રહ્યો, કુધાએ પીડ્યો તનજી;
ત્યારે મન વિચાર કરી, બે દૃષ્ટ આણ્યા મુન્ય. સાં૦ ૯

દૃષ્ટ બે આણી કરીને, ઘસિયા માંહિમાંહેજી;
પિષ્ટ કરી આરોગે તે ત્યાં, એક મુષ્ટિકા ત્યાંહે. સાં૦૧૦

એણીપેરે તપ આચરતાં, ઇમ સંવત્સર ગયો મુન્યજી;
ત્યારે વર આપવા આવ્યા, શંકર યમ પ્રસન્ન. સાં૦૧૧

માગ માગ હું તુંજને ત્રુક્યો, ઇચ્છા હોય મનજી;
ઉઠીને ઉભો થયો ઋષિ, પામ્યો શિવદર્શન. સાં૦૧૨

એક પુત્ર મને એવો આપો, કૃપા કરીને એકજી;
સર્વ ત્રાસ પામે મનમાંહે, નાકા હાડે તેહ. સાં૦૧૩

એ વર માગું તમ કને, આપો સીઝે કાજજી;
યાદવ હસિયા મને તેણે, દાઝું છું મહારાજ. સાં૦૧૪

શંકર કહે તારે હશે, પુત્ર જલિયો તેહજી;
ભાલણપ્રભુને ખીલાવશે, ઉમયાપતિ કહે તેહ. સાં૦૧૫

પદ ૩૧૬ રાગ સામેરી.

શિવને કરી પ્રણામ, આલ્યો ઋષિ તેણે કામ;
ઉલટ અંગ ન માય, રાક્ષસ ક્ષેત્રમાં જાય. ૧

ઢાળા.

રાક્ષસક્ષેત્રમાં આવિયો તે, ગર્ગ ઋષિની સ્થિતિ વડી;
કાલજરા એક રાક્ષસી, તે ઋષિતણી દૃષ્ટે પડી. ૨

અતિ મુંદર નારી તે સહી, રૂપ કહ્યું નવ જાય હો;
દ્રષ્ટિ પડતાં ઋષિતણી, મન લુપ્થ થયો તે ત્યાંય હો. ૩

તે ચક્રી સુત ઉપન્યો તે, કાલયવન તો નામ હો;
શંકરના વર માટે આવી, ખીલાવે તેણે કામ હો. ૪

મહાભયંકર રૂપ તેનું, કાલયવન તો તે સહી;
નારદને વચને કરી, મથુરાં નગર વીંટયું ત્યહી. ૫
શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, મને પૂછ્યો ભેદ હો;
કહે ભાલણુ બુદ્ધિમાને, મેં કહ્યું તે વેદ હો. ૬

પદ ૩૧૭ રાગ ગોડી.

કહે શુક સાંભળ ભૂપ, તુજને હું રે કહું;
કથા તણો સંકેત, જે બુદ્ધિમાને લહું. ૧
નગર દ્વાર શ્રીકૃષ્ણ, નિકળિયા જેટલે;
કાલયવન મનમાં, અટકલિયા તેટલે. ૨
મૂર્તિ મનોહર શ્યામ, તન પટ પીત ધર્માં;
કેસર તિલક લલાટ, તેહ વિશાલ ક્યાં. ૩
શ્રીવત્સ લાંછન કંઠ, કૌસ્તુભ શોભે મળી;
કુંડળ ઝળકે કહ્યું, વાત ન જાયે કલી. ૪
દીકું એવું રૂપ, આયુધ હાય નહી;
સંદેહ નિવર્યો સર્વ, યાદવરાય સહી. ૫
નારદે કહ્યો સંકેત, તે સર્વે નિરખ્યો;
કૃષ્ણને જાણી મન, હેડે અતિ હરખ્યો. ૬
યુદ્ધતણી કરી બુદ્ધ, પૂઠે ધાયો સહી;
પગલે પગલે જાયે, જાણે પહોચ્યું જઈ. ૭
છેટું રહ્યું એક વામ, તોએ મળી ન શકે;
પૂઠેથી તે દુષ્ટ, કઠિન લયન બંકે. ૮
એમ કરતાં લઈ ગયા દૂર, જ્યાં કો જન નહી;
પેઠા ચુંકા મુઝાર, દુષ્ટે દીકા સહી. ૯
ઝાઝાડી પટ પીત, પોતે નારી રહ્યા;
ભાલણુપ્રભુ રચુનાય, અંતરધોન યયા. ૧૦

પદ ૩૧૮ રાગ ગાંધી.

પૂઠથી તે પોતે ગયો, મનમાંહે વિચારીછ; મન વિમાસેછ. ૧
મારે ત્રાસે કરીને નાઠો, તત્ક્ષણ દેવમુરારિ.

શુંદામાંહે ગયો જેટલે, દીઠો પુરુષ ત્યાં એકછ; મં ૨
સોડો તાણી સૂતો છે, કરી નિદ્રાનો વિવેક.

મુખ આગળ આવીને દિબો, કાલયવન રાજનછ; મં ૩
જો જો અહિં આવીને સૂતો, ઠકપટ જુગજીવન.

એણે મન એમ જાણિયું, જપ પોહું શુંદા મુકારછ; મં ૪
નિદ્રાવશથી નહી જગાવે, એવો કરી વિચાર.

સાધુ થઈને સૂતો છે, જાણ્યું અહીં ન અવાયછ; મં ૫
એવું મનમાં જાણીને, સૂતો છે યાદવરાયછ.

તારે કાલયવન મનમાંહે, વિમાસીને વાતછ; મં ૬
ઢપાડી હૃદયામાં કીધો, પોતે પાટુ ઘાત.

તારે રાજ જાગિયો, સૂતો હતો જેહછ; મં ૭
નેત્રમાંહેથી અગ્નિ પ્રગટયો, ભસ્મ થયો તેનો દેહ.

એમ કરીને ભસ્મ કરાવ્યો, કાલયવન ત્યાં રાયછ; મં ૮
ભાલજીપ્રભુ રઘુનાથજીનો, ન લહે કોયે ઢપાય.

પદ ૩૧૯ રાગ ગાંધી.

પૂછે પરીક્ષિત રાય, કહો શુકદેવ સહી; ૧
કાણુ પુરુષ ત્યાં એહ, સૂતો હતો અહીં.

કહે શુક સાંભળ રાય, છુજને મર્મ કહું; ૨
સર્વશી વિખ્યાત, જે બુદ્ધિમાને લહું.

ધક્કાકે રાયનો તન, માંધાતા રે સહી; ૩
તેનો સુત મુચકંદ, સૂતો હતો અહીં.

દંડસદન એક વાર, દારણુ યુદ્ધ થયું; ૪
મોટો જાણી રામ, તેનું તેહું ગયું.

પણા કાન કરી યુદ્ધ, રાખ્યા દેવ સહુ;	
તેનો ન લહું પાર, માર્યા દૈત્ય બહુ.	૫
વલતા કહે સુરરાજ, સ્વામી બહુ યથું;	
કીધું અમને સુખ, સધલું દુઃખ ગથું.	૬
પ્રગટ્યો જ્યંત કુમાર, તે અતિ અલિયો સહી;	
કરશે સુરનાં કાળ, જાઓ નિશ્ચિંત થઈ.	૭
ભૂતલ જાઓ ભૂપ, એવી વાણી કથી;	
તે કાલતણી પ્રજાય, હવડાં કાચ નથી.	૮
માગો વર મુચકંદ, તમને આપું અમો;	
ધૃષ્ટ્ય હોયે મન, તે તો માગો તમો.	૯
મુચકંદ કહે મહારાજ, મુકિત મને આપિયે;	
હું છું તમારો દાસ, અવિચલ કરી યાપિયે.	૧૦
દંડ કહે સુણુ ભૂપ, આપે મુકિત હરિ;	
અમો આપું સુખભોગ, તુજને કૃપા કરી.	૧૧
વલતો કહે મુચકંદ, નિદ્રા આપો સહી;	
પોહું એવે કામ, જ્યાં કા જગાવે નહી.	૧૨
જે કાચ આવી ભંગ, નિદ્રા કરે મારી;	
ભસ્મ થાયે તેનો દેહ, હોયે આઘા તારી.	૧૩
તે માટે ત્યાં રાય, દુષ્ટને ભસ્મ કર્યો;	
ભૂપતિ થયો રણિયાત, મનનો સંદેહ હર્યો.	૧૪
વલતા શ્રીભગવાન, આળ્યા તેહ ભણી;	
ભાલણુમણુ રઘુનાથ, કૃપા કીધી ધણી.	૧૫

૫૬ ૩૨૦ રાગ સામેરી.

મુચકંદ તેણે કાલ, દીદા દીનદયાલ;	
કોટિ મુકતામાળ, દીસે આક્રમમાલ.	૧

ઢાળ.

દીસે આક્રમમાલ અતિશે, પીતાંબર અંગ ધર્મા;	
શંખ ચક્ર ને ગદા પદ્મ, વળી તિલક કેસરનાં કર્મા.	૨

પ્રસન્ન મુખ શોભે બલુ, પંકજ નયન વિશાલ હો;
મુગટ શોભે શીશ ઉપર, સુંદર શ્યામ તમાલ હો. ૩

રૂપ ઝોલું ભૂપ દેખી, મન વિસ્મય પામિયો;
ચતુર્ભુજ સ્પર્શ દીઠું, રોમાંચિત ત્યારે થયો. ૪

પ્રજ્ઞયું સ્વામી કાણુ છો, સત્ય વાયક બાખિયો;
અણુઅણુ પગે વન વિચરો, કારણુ ઐ મુજ દાખિયો. ૫

કે તમો સુરરાજ અથવા, શંકર તો કહાવો સહી;
કે તમો અજ વિખણુ છો, કારણુ કલ્યું જાયે નહી. ૬

કે ચંદ્રમા રવિ અગ્નિ છો, કે વરુણ તો કહાવો તમો.
રૂપ દેખી તમારું, આશ્ચર્ય મન પામ્યા અમો. ૭

તે માટે મારા નાયજી, તમો જન્મ કર્મ નામ હો;
મુજ આગળ સાચું કહો, સ્વામી પૂર્ણકામ હો. ૮

આગળથી હું મારું કારણુ, સુણાવું ત્યાં તમને;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાયજી, પછે બેઠ કહેજો અમને. ૯

પદ ૩૨૧ રાગ સામેરી.

રાય કહે સુણો સ્વામ, મુચકંદ મારું નામ;
સુરકાજ કર્યો સંગ્રામ, યાદી સૂતો આણે ઠામ. ૧

ઠાળી.

યાદી આણે ઠામ સૂતો, પાપી કાણુ જગાવિયો;
નેત્રમાંહેથી અગ્નિ પ્રગટ્યો, ભસ્મ દેહ તેતો થયો. ૨

ત્યાર પૂઠે તમે દીકા, સુંદર સામલવાન હો;
વચન એવાં સુણી શ્રવણે, બોલ્યા શ્રીભગવાન હો. ૩

મારાં નામ જન્મ ને કર્મ તે તો, અણુગણિત તો છે સહી;
ગણવા કો સમરથ નથી, હવે ને કો હશે નહી. ૪

સુત દારા ઉપર રનેહ આણે, દામયુ' માયા ઘણી;
પણ મનમાંહે જ્ઞાન આણી, બને નહી વેકુંઠધણી.

ત્યાર પૂઠે શ્યામસુંદર, રાયયુ' વાણી વદે;
હવે વિચરો મહી વિષે, તમે ધ્યાન મુજ રાખી હદે.

સર્વેશુ' સમ ચિત્ત કરજો, વાણી તો એવી કહી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, અંતર્ધાન યયા સહી.

પદ ૩૨૩ રાગ સામેરી.

મુચકંદ આવ્યો બહાર, મનયુ' કરે વિચાર;
નાના ભાતના જન, દીઠા તે રાજન.

હાળ.

રાજાએ નાના જન દીઠા, જાણ્યું કલિ આવ્યો સહી;
હવે અહીંકણુ લાગ મારો, રહેવા કરો છે નહી.

પછે ઉત્તર દેશ આવ્યો, મન બજતો શ્રીહરિ;
બપ્રીકાશ્રમ આવી પહોતો, વેગયુ' આદર કરી.

ત્યાં જઈ તપ માંડિયું, નિશ્ચિન આરાધન કરે;
નરહરિતું રૂપ લક્ષણ, ધ્યાન ગુણ હેચે ધરે.

પછે મધુપુર ચંદ્રાય આવ્યા, સૈન્ય કાલયવન તણું;
સર્વ મારી છુટી લીધું, ધન ત્યાંથી અતિ ધણું.

અશ્વ ગજ રથ ઘણા લીધા, જે ગણ્યા જાયે નહી;
મુખ મારે એક રસના, તો શું દેખાડું કહી.

તે દ્રવ્ય સઘણું દારકાંએ, ચલાવ્યું ત્યાં શ્રીહરિ;
પોતે જેવે યયા તત્પર, જવાને કંચનપુરી.

તેવે જરાસંધ આવિયો, તેવીશ હોહિણી દલ લધ;
ભાલણપ્રભુએ નાસવાની, બુદ્ધિ તો કીધી સહી.

પદ ૩૨૪ રાગ ગાંધી.

જે જ્યમ હતું તે ત્યમ મૂકી, આવ્યા યાદવરાવજી;

સૈન્ય સર્વ સાથે લધ, જરાપુત્ર તો ધાય. કોધ ભરાણોજી ૧

પામે શ્રમ તે અતિ ઘણો, અને ૧શ્વાસ ભરાયજી;	
જાણે હું હવડાં એને ઝાલીશ, એવું ધરે મનમાંય.	કો. ૨
ખાંધવ બેહુ વિચાર કરીને, પર્વત ઉપર ચઢિયાજી;	
જરાસંધ રાજા તણી, ત્યારે દષ્ટે પડિયા.	કો. ૩
મારો મારો ઝાલો ઝાલો, મુખથી બોલે વાણીજી;	
તોએ હાથ આવે નહી, હલધર શારંગપાણિ.	કો. ૪
શોધ્યો પર્વત અતિ ઘણું, મળી સધલો સાયજી;	
તોએ રામ કૃષ્ણ બે નાખ્યા, જરાસંધને હાથ.	કો. ૫
મનભંગ થઇને બેઠા, ચિત્તશું કરે વિચારજી;	
સેવકને કહે તમો કરો, વચન મારું અંગિકાર.	કો. ૬
કાળ તમો લાવો સહી, વળી અગ્નિ ત્યાં દેવજી;	
૨નીએ પર્વત ઉપર આપણુ, દવ લગાડિયે બેવ.	કો. ૭
અગ્નિ બળતો આવિયો, ત્યારે પશુ પામ્યા ત્રાસજી;	
ચાલો અહાંથી નાસિયે, નહી તો યાશે નાશ.	કો. ૮
એમ કરીને જરાસંધ પાછો, વળિયો પોતે ધામજી;	
જાણું હવે થયા હશે, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ.	કો. ૯

પદ ૩૨૫ રાગ ધનાશ્રી.

એવું જોઇને કીધો વિચાર, ખાંધવ બેહુએ તેણે કાર.	૧
હિજનિયા યોજન અગીયાર, જાતાં ફાણુ ન લાગી વાર.	૨
હારાવતી આવ્યા બેહુ શ્રાત, હપે ભેડ્યાં માત અને તાત.	૩
રેવત જે કહાવે રાજાનું, તેને રેવતી કન્યા પરમ નિધાન.	૪
હલધરને તો તે પરણાવી, નવમસ્કંધ કયા એ આવી.	૫
સંક્ષેપ માત્રે કહું ત્યાં એહ, હલધરજી ત્યાં પરણ્યા તેહ.	૬
હવે ભીમક જે કહાવે ભૂપ, તેને રુકિમણી કન્યા અનુપ.	૭
દેશ વિદર્ભનો તે નાથ, ત્યાં પરણ્યા ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ.	૮

૧ પ્ર. ૨ સાહસ. ૨ પ્ર. ૨ જઈ પર્વત. ૩ પ્ર. ૨ પછે દવ લગાડિયો તે-
 ઠલે, પશુપક્ષિ નેહજી; વૈશ્વાનરને તાપે કરી નાશ પામિયાં તેહ.

પદ ૩૨૬ રાગ કેદારો.

- શ્રીગુરુપદપંકજને પ્રણમું, આદિપુરુષને ધાઉ;
લીલા લક્ષ્મીનારાયણની, ગુર્જર ભાષાએ ગાઉ. ૧
- ભક્તિભાવે શ્રીભાગવતની, કથા સંકોચે દહિયે;
દશમસ્કંધે કરી જે ક્રીડા, તે ચિતવતાં દુષ્ણ દહિયે. ૨
- માનુષદેહ પામી (મહી)મંડલ; જે હરિને નહી જાણે;
લોચન બાંધી તે જોતરિયે, બળતણી પેર ઘાણે. ૩
- દેહ દારા ધન પુત્ર રૂપિણી, કંઠ મોટી શંસી;
કૃષ્ણકથાથું પ્રીતિ નહી તે, જણી જનની વરાંસી. ૪
- આઠ પહોર આલે નિર્ગમવા, એક ધડી ન કરવી સાચી;
મૂર્ખ શું હજી નથી યાચ્યો, ચોર્યાશી લક્ષ નાચી. ૫
- નારાયણ વિષુ નથી દૂરવું, યમદિકર જ્યારે ગ્રહેશે;
પાપ કરીને જેને પોષે છે, તે આગળ આવી રહેશે. ૬
- સત્યવતીસુતે નાપ કયું, તે કલિયુગ માહે તરવા;
ગ્રેમ કરી તે અનુસરશે, જેનું મન નહી અવતરવા. ૭
- ઇદ્રિયનું સુખ સધલી દેહમાં, માનુષવિષુ નહી જ્ઞાન;
તે પામી જે હરિને નહી ધાયે, તો ક્યાંથી પામશે સ્થાન. ૮
- કલ કલ કરતી તેલ કંઠમાં, અતિ ઉકલિયું મન;
તે ટાહું કરવાને વિવાહ આ, બોલે બાલેણુ જન. ૯

પદ ૩૨૭ રાગ ગાંડી.

- કહે શુક સાંભળ અવનીપતિ, સોલ સહસ્ત્ર સ્ત્રી જાણી;
શત અધિક તો સ્યામસુંદરને, આઠ અધિક પટરાણી. ૧
- ધર્મપત્ની તે માહે રુકિમણી, લક્ષ્મીનો અવતાર;
તેનો વિવાહ કહું વિસ્તારી, વીરધર્મ વિસ્તાર. ૨
- આનંદ દેશતણે એક રોજ, રેવત તેનું નામ;
કન્યા રેવતીને તરીને, ગયો અહાને ધામ. ૩

૩ ધાણે-ધાણીએ. ૬ યમદિકર-જમના દૂત. ૭ સત્યવતી સુત-સત્યવતીનો પુત્ર, વ્યાસ. ૮ કલ કલ કરતી-જોશથી ઉકળતી. ૩ આનંદ-(સ, આનંદ). ૧. ૩-૨ તેનો વિવાહ કહું હું તુજને.

- વર પૂછવા કન્યા કારણ, પહોતો તેને સ્થાન;
તેણી વેલા હાહા હૂહૂ, અતિ આરંભ્યુ ગાન. ૫
- ગીત સમાપ્તિએ રાયે પૂછ્યું, યોગ્ય કહો વર ધાત;
હાસ્ય કરી બ્રહ્માજી બોલ્યા, સાંભળ ભૂપતિ વાત. ૫
- અહીં રહે યુગ ધણા વહી ગયા, ભાગ્યું તાડું ગામ;
સ્વજન સહુ કો નાશ જ પામ્યું, ક્યમ કરશે તે કામ. ૬
- નગરી તારી કુશસ્થલી તે, કૃષ્ણજીએ લઇ વાસી;
દેવકાર્યે હરિ અવતરિયા, આદિ પુરુષ અવિનાશી. ૭
- તેનો અગ્રજ છે અતિ બલિયો, તેને કન્યા આપો;
કૃષ્ણજીને તો સગા કરીને, કલ ઉત્પન્ન લઇ યાપો. ૮
- વિધાતાનાં વચન સુણીને, વળિયો ત્યાં રાજન;
જઈ કારકા હલધરજીને, દીધું કન્યાદાન. ૯
- પરણાવી રામને રેવતી, ભૂપતિ ગયો તપ કરવા;
હિમાચલ જઈને તો બેઠો, રઆપણ્યે ઉદ્ધરવા. ૧૦
- ભીમકરાયતી સુતા રુકિમણી, તે પરણી ગરુડધ્વજને;
તેહા કયા કહું હું પ્રણમી, શ્રીગુરુપદપંકજને. ૧૧

પદ ૩૨૮ રાગ કેહારો.

- અભિમન્યુસુત ઉચ્ચરે, મોદ ધણો મનમાં ધરે;
કાંઈક પ્રશ્ન કરે, આશ્ચર્ય અહ્ભુત સાંભળી રે. ૧

દાળ.

- આશ્ચર્ય અહ્ભુત રાય પૂછે, યોગ્ય કહો મને સ્વામી;
રાક્ષસવિવાહે રુકિમણી, કૃષ્ણજીને ક્યમ પામી. ૨
- તે સાંભળવાની છે ધચ્છા, જ્યાં મગધ ને શિશુપાલ;
કન્યા હરી હરજી ક્યમ પરણ્યા, જીત્યા બેહુ ભૂપાલ. ૩

જે પુન્ય 'સર્વ' કલિમલને ટાળે, બ્રહ્માદિક તો ગાય;
નિત્ય નૌતન અવણે સુણતાં, કોણ ચતુર ન દરાય.

કહે શુક સાંભળ હો ભૂપતિ, કયા કહું હું પ્રીતે;
જે સાંભળતાં ભવભય છૂટે, પ્રાણી રસના રીતે.

દક્ષિણ દેશ વિહર્ષ દેશમાં, કુંદનપુર શુભ ગામ;
ભીમકરાય પ્રજાને પાળે, સાધુતણો વિશ્રામ.

રુઝી રુઝમરથ રુઝમળાહુ, ને રુઝકેશી રુઝમાલી;
પાંચ પુત્ર ને છઠ્ઠી કન્યા, રુઝમણી શુભ બાલી.

તે શૈશવ વય છાંડ્યો સ્થામા, પામી નૌત્તમ રૂપ;
વરની વિભાસણ કરવા લાગ્યા, ત્યારે ભીમક ભૂપ.

બંદીજન માગધ જે આવે, તે હરિના ગુણ જોલે;
મુંદરતા સમર્થપણે કો, હરિ સંરખો નહી તોલે.

એક વરસમાં હણી પૂતના, તૃણાવંત જળ કેશી;
સાત દિવસ ગોવર્દન ધરિયો, મધવાનો મદ ફેસી.

ખર વૃષભ માર્યા નગ જે મોઝ્યા, જલથી કાઢ્યો કાલી;
હસ્તી હણ્યા મલ્લમદ માર્યા, કંસ હણ્યો વનમાલી.

જરાસંધ તો યુદ્ધે જીત્યો, કોલયવન જેણે પુનરપિ હણિયો,
ગુરુસુત મૂઝો આણી આપ્યો, જાણે પુનરપિ જણિયો.

એવી કીર્તિ અવણે સાંભળી, રામા લાગ્યો રંગ;

અવર પુરુષનો પાણિ ન ઝાલું, વર વાઝ શ્રીરંગ.

સહિયરો રમતે એમ કહે, એક દ્વારકાં નગરી;

સાંભળિયે છે અતિ અનુપમ, સિંધુમાંહે જ્યમ મગરી.

ત્યાં ક્ષત્રિઉત્તમ યાદવકુલ, તે માંહે વસુદેવ;

તેનો સુત એટલું કહીને, લાજ રહે તતજે.

જાણે મુક્તિપુરીથી પંખી, કોય ઉડતો આવે;

કયા કહે શ્રીકૃષ્ણજી કેરી, કો મુજને સંભળાવે.

૧ પ્ર-૧ મધુર. ૪ કલિમલ-(સં-કલિમલ), પાપ. નૌતન-નૂતન, નવું. પાપ
ભય-સંસારનો ભય. જન્મ મરણનો ભય. ૧૦ મધવા-ઈંદ્ર. ફેસી-તોડી-દૂર
૧૧ નગ-વૃક્ષ, ઝાડ. ૧૩ વાઝ-સારો. શ્રીરંગ-કૃષ્ણ. ૧૬ મુક્તિપુરી-દ્વારકાં.

- અન ન ભાવે નિદ્રા નાવે, રાત દિવસ લેહ લાગી;
સ્વપ્નમાંહે સ્વરૂપ જ દેખે, વિરહ ધરે અતિ જાગી. ૧૭
- વાસુદેવે તવ વાત સાંભળી, કન્યા કલપસૂત;
લક્ષણ સધલાં છે સંપૂર્ણ, એમ વિનવિયો દૂત. ૧૮
- મન કરે મધુસૂદન વરવા, પ્રીત પરસ્પર વાંધી;
અંતર્ગત મળ્યા માંહોમાંહે, પૂર્વ ભવની બાંધી. ૧૯
- હિરણ્યલોભાએ હર્ષ માંડ્યો, વિવાહનો વિચાર;
કન્યા એ કાને દીજીશે, મળી નિજ પરિવાર. ૨૦
- વર વાઝ વસુદેવતણો સુત, કૃષ્ણજી કમલલોચન;
સમર્થ સગો સાચ વાઝ, કલ કર્મે પાવન. ૨૧
- વાત ગમતી સાચ સહુને, વર વાઝ જગદીશ;
દ્રેષ ધરી ધરણીધર સાચે, રૂકમૈયો કહે રીસ. ૨૨

૫૬ ઉરદે રાગ રામઝી.

કુંવર કહે છે સાંભળો તાતજી, એ શી કહો છો અવળી વાતજી.

ઢાળી.

- વાત અવળી શી કહો છો, ધરડપણે ગઈ સાન;
કલ વિભૂતિ ને વર જોઈ, દીજીયે કન્યાદાન. ૧
- આહીરને ઘેર ઉછર્યો, ચારતો વનમાં ગાય;
દીકરી એને દીજીયે તો, શોભા વાઝ યાય ? ૨
- મહી માંખણ ચારતો, ગોલણી દેતી ગાળ;
મળતાં મામો મારિયો, જ્યારે પધાર્યા મોસાળ. ૩
- ઉગ્રસેન આગળ કરે જોડી, મુખ કહે રાજન;
આસા મુજને દીજીયે, એમ કહે સામલવાન. ૪
- રાજ્ય જેને કલ નહી તે, સદા સહુનો દાસ;
પુત્રી પરણે તેહને, તો ધણી પહોંચે આશ. ! ૫

જે પુન્ય ૧સર્વ કલિમલને ટાળે, બ્રહ્મદિક તો ગાય,	
નિત્ય નૌતન શ્રવણે સુણતાં, કોણ ચતુર ન દરાય.	૪
કહે શુક સાંભળ હો ભૂપતિ, કયા કહું હું પ્રીતે;	
જે સાંભળતાં ભવભય છૂટે, પ્રાણી રસના રીતે.	૫
દક્ષિણ દેશ વિદર્ભ દેશમાં, કુંદનપુર શુભ ગામ;	
ભીમકરાય પ્રજાને પાળે, સાધુતણો વિશ્રામ.	૬
રુક્મી રુકમરથ રુકમબાહુ, ને રુકમકેશી રુકમાલી;	
પાંચ પુત્ર ને છઠ્ઠી કન્યા, રુકમણી શુભ બાલી.	૭
તે શૈશવ વય છાંડ્યો શ્યામા, પામી નૌત્તમ રૂપ;	
વરની વિભાસણ કરવા લાગ્યા, ત્યારે ભીમક ભૂપ.	૮
બંદીજન માગધ જે આવે, તે હરિના ગુણ બાલે;	
સુંદરતા સમર્થપણે કો, હરિ સંરખો નહી તોલે.	૯
એક વરસમાં હણી પૂતના, તૃણાવંત બળ કેશી;	
સાત દિવસ ગોવર્દન ધરિયો, મધવાનો મદ ફેસી.	૧૦
ખર વૃષભ માર્યા નગ બે મોઢ્યા, જલથી કાઢ્યો કાલી;	
હસ્તી હણ્યા મલ્લમદ માર્યા, કંસ હણ્યો વનમાલી.	૧૧
જરાસંધ તો યુદ્ધે જીત્યો, કાલયવન જેણે પુનરપિ હણિયો,	
શુરુસુત મૂઝો આણી આપ્યો, જાણે પુનરપિ જણિયો.	૧૨
એવી કીર્તિ શ્રવણે સાંભળી, રામા લાગ્યો રંગ;	
અવર પુરુષનો પાણિ ન ઝાલું, વર વાર શ્રીરંગ.	૧૩
સહિયરો રમતે એમ કહે, એક દ્વારકાં નગરી;	
સાંભળિયે છે અતિ અનુપમ, સિંધુમાંહે જયમ મગરી.	૧૪
ત્યાં ક્ષત્રિઉત્તમ યાદવકુલ, તે માંહે વસુદેવ;	
તેનો સુત એટલું કહીને, લાગ્ય રહે તતખે.	૧૫
જાણે સુકિતપુરીથી પંખી, કોય ઉડતો આવે;	
કયા કહે શ્રીકૃષ્ણજી ફરી, કો સુજને સંભળાવે.	૧૬

૧ પ્ર-૧ મધુર. ૪ કલિમલ-(સં-કલિમય), પાપ. નૌતન-નૂતન, નવું. ૫ ભવ-ભય-સંસારનો ભય. જન્મ મરણનો ભય. ૧૦ મધવા-ઈંદ્ર. ફેસી-તોડી-દૂર કરી. ૧૧ નમ-વૃક્ષ, ઝાડ. ૧૩ વાર-સારો. શ્રીરંગ-દૃષ્ટ. ૧૬ સુકિતપુરી-દ્વારકાં.

- અન ન ભાવે નિદ્રા નાવે, રાત દિવસ લેહ લાગી;
સ્વપ્નમાંહે સ્વપ્ન દેખે, વિરહ ધરે અતિ જાગી. ૧૭
- વાસુદેવે તવ વાત સાંભળી, કન્યા કુલપ્રસૂત;
લક્ષણ સધલાં છે સંપૂર્ણ, એમ વિનવિયો દૂત. ૧૮
- મન કરે મધુસૂદન વરવા, પ્રીત પરસ્પર વાધી;
અંતર્ગત મળ્યા માંહોમાંહે, પૂર્વ ભવની બાંધી. ૧૯
- હિરણ્યલોભાએ હર્ષ માંડ્યો, વિવાહનો વિચાર;
કન્યા એ કોને દીછશે, મળી નિજ પરિવાર. ૨૦
- વર વાડ વસુદેવતણો સુત, કૃષ્ણજી કમલલોચન;
સમર્થ સગો સાથ વાડ, કુલ કર્મે પાવન. ૨૧
- વાત ગમતી સાથ સહુને, વર વાડ જગદીશ;
દ્રેષ ધરી ધરણીધર સાથે, રૂઝમેયો કહે રીસ. ૨૨

૫૬ ઉરડ રાગ રામઝી.

કુંવર કહે છે સાંભળો તાતજી, એ શી કહો છો અવળી વાતજી.

ઢાળ.

- વાત અવળી શી કહો છો, ધરડપણે ગઈ સાન;
કુલ વિભૂતિ ને વર જોઈ, દીછયે કન્યાદાન. ૧
- આહીરને ઘેર ઉઠ્યો, ચારતો વનમાં ગાય;
દીકરી એને દીછયે તો, શોભા વાડ યાય ? ૨
- મહી માંખણ ચોરતો, ગોલણી દેતી ગાળ;
મળતાં મામો મારિયો, જ્યારે પધાર્યા મોસાળ. ૩
- ઉગ્રસેન આગળ કરે જોડી, મુખ કહે રાજન;
આજ્ઞા મુજને દીજિયે, એમ કહે સામલવાન. ૪
- રાજ્ય જેને કુલ નહી તે, સદા સહુનો દાસ;
પુત્રી પરણે તેહને, તો ધણી પહોંચે આશ. ! ૫

ડાઝોલ દેશનો રાજ્યો, સમર્થ જે શિશુપાલ;
જેની સેવા સહુ કરે છે, બલા-બલા ભૂપાલ.

૬

સંબંધી તે સગો સાચો, જે કીધે સીઝે કાળ;
ભરવાડ બલો ભવાડતાં, ભૂપતિ લાગે લાળ.

૭

વીરપણું વસુદેવને નહી, વિનયે છોડાવી નાર;
કપટ કરીને નસાડ્યો તો, ઉગર્યો કુમાર.

૮

કારાગૃહ વેઠ્યું ધણું, ને દુખે દાધો દેહ;
અન્ન તો જમતા થયા, આજ સુખે ત્યાં એહ.

૯

કુંવર ષટ કંસે હણ્યા, ત્યારે ન આલ્યું બલ પ્રાણ;
વિવાહ એવો કીજિયે, જેનું વિશ્વમાંહે વખાણ.

૧૦

સ્વજન સહુએ મળ્યા માંહે, યાત્રક દે આશીષ;
ઓષ કહે આહીરની, ત્યારે નીચું કરવું શીશ.

૧૧

હઠ કરી હરિ ઉવેખીને, દૂત પરઠાવી પાસ;
દમધોપસુતશું વિવાહ મેળ્યો, આણી અતિ ઉલ્લાસ.

૧૨

સન્નિધિ વિવાહ તણી, મંડપ દુરન્યા વિશાલ;
ધ્વજ પતાકા સજ કરી, તે નગર તોરણ માલ.

૧૩

રુકિમણી ત્યારે દુખ પામી, તેડિયો ત્યાં વિપ્ર;
પત્ર લખીને આપિયું, ત્યાંથી ચલાવ્યો ક્ષિપ્ર.

૧૪

વાત ક્યહીં કરે નહી, જેનો અતિ વિશ્વાસ;
વેગે કરીને મોકલ્યો, જ્યાં વસે શ્રીઅગ્નિનાશ.

૧૫

વહી આવ્યો દ્વારકાં, પ્રતિહારે કીધું બાણ;
મંદિરમાંહે આવિયો, પેળિયા શારંગપાણ.

૧૬

ઉઠ્યા હરિ આસન થકી, ખેસારિયા ભૂદેવ;
પૂજા કીધી પ્રેમશું, કુશળ પૂછ્યું એવ.

૧૭

૭ ભવાડતાં-થતાં, કરતાં. ૧૧ ઓષ-વંશ, વેલો. ૧૨ ઉવેખીને-નિદા કરીને.
પરઠાવી-મોકલી. દમધોપસુત-દમધોપનો પુત્ર, શિશુપાલ. ૧૩ ક્ષિપ્ર-તત્કાલ, ૧૭
ભૂદેવ-પૃથ્વીના દેવ, આદિપુ.

અન્ન ઉત્તમ આરોગાવી, વિપ્ર કર્યો વિશ્રામ;
ચરણ ચાપે ચતુર્ભુજ ને, પ્રેમે પૂછે સ્વામ. ૧૮

પદ ૩૩૦ રાગ રામઘી.

એણીપેરે પૂછે શ્રીભગવાનજી, કહો દિન ધર્મ ધરો છો સ્થાનજી.

ઢાળ.

ધર્મ સ્થાનક ધરો છો, દૃઢ આવે સંતોષ;
લૌહ્યપણું છાંડે નહી, વિપ્રને મોટો દોષ. ૧

યથા લાભ સંતોષ વર્તે, ત્યજે નહી નિજધર્મ;
અભિલ કામના તેની પહોંચે, પાલતાં નિજકર્મ. ૨

અસંતોષી સુખે ન સૂએ, ઇંદ્રલોક જો જાય;
દરિદ્રી જે સંતોષ (ધરે), સર્વાંગ સુખિયા યાય. ૩

સત્ય સંતોષી ભૂતશું હિત, રહિત જે અહંકાર;
એવા વિપ્રને મસ્તકે કરી, હું નમું વારંવાર. ૪

સુખી સધલો લોક હોયે, જે રાજાને દેશ;
પ્રીતિશું જે પ્રજા પાલે, તે મુને વાલો તરેશ. ૫

દૂરથી તમો ક્યમ આવ્યા છો, તે મને કહો ને કાજ;
ગુણ હોયે તે હું કરું, જે કઠિન યદ્યપિ આજ. ૬

એણી પેરે પૂછિયું, લીલા મનોજશરીર;
કથા કહેવા વિપ્ર લાગ્યો, પ્રેમપૂરિત ધીર. ૭

પત્ર લખને હરિપાણુ આપ્યું, સુણો સામલવાન;
કુંદનપુર એક ભીમક રાજા, રુકિમણી સંતાન. ૮

પત્ર પ્રેમે પાઠવ્યું છે, વાંચિયે ગોવિંદ;
પન્નિનીની પ્રીતિ જાણી, કીજિયે પરમાનંદ. ૯

વિષ્ણુ કહે દિન તમો વાંચો, સાંભળું હું કાન;
પત્ર લખને ઉકેલિયું, બ્રાહ્મણે આણી સ્થાન. ૧૦

- સ્વરિત શ્રી દ્વારામતી, સકલ ગુણ બંધાર;
કૃષ્ણ ચરણે ઝોઠ પ્રથમે, માહરો બુધાર. ૧૧
- ભુવન સુંદર રૂપ લક્ષણ, સાંભળ્યા મેં આંહીં;
ચિત્ત નિર્લજ્જ નથી રહેતું, હામ માઈં ત્યાંહીં. ૧૨
- રખે જાણો રાજકન્યા, ઠેઠ છાંડી લાજ;
વિપ્ર છાનો મોકલ્યો, જ્યમ જાણે મહારાજ. ૧૩
- વિદ્યા વય કુલ રૂપ દ્રવ્યે, તું સરખો અભિરામ;
કોણ કન્યા ચતુર ધીરા, વરે નહીં જે સ્વામ. ૧૪
- તે માટે મેં તું વર્યો, આત્મા ચરખ્યો આપ;
પ્રતિજ્ઞા પાલે નહીં તો, શું રે કીજે જાપ. ૧૫
- રખે આવી આભડશે, શિશુપાલ તમારે ભાગ;
સિંહકેરા ભક્ષ્યમાં, ગોમાયુતો નહીં લાગ. ૧૬
- ધૃષ્ટ પૂર્તિ દાન વ્રત તપ, દેવ ગુરુ અર્ચન;
કીધાં હોયે તો આવી ગ્રહેજો, મને જુગજીવન. ૧૭
- છાના પ્રથમ આવજો, પ્રભુ લગન દિન છે કાલ;
રાક્ષસવિવાહ કરી મુજને, બલે કરીને ચાલ. ૧૮
- સૈન્ય યાદવ તણું તેડી, જીતી સર્વ ક્ષિતિપાલ;
અંતઃપુરે ક્યમ હરો તેની, વિધિ કહું દયાલ. ૧૯
- પ્રથમ દિવસે અગ્નિકાનું, કરવાને દર્શન;
નગર બાહરે નિસરું ત્યારે, ગ્રહેજો જુગજીવન. ૨૦
- પદપંકજરજ અજ શંકર, વાંચછે મોટા મુન્ય;
તો હું ક્યમ ધરજું નહીં, યાવાને પાવન. ૨૧
- કમલલોચન ન પાસું તો, પ્રાણ ત્યજું શત વાર;
જન્મ જન્મે જ્યાં લગે, તમો યાત્રો ભરતાર. ૨૨

પદ ૩૩૧ રાગ રામઝી.

એણીપેરે આહાણુ કહે છે વાણીજી, સાંભળો ને તમે શારંગપાણીજી.

ઢાળ.

- શારંગપાણી તમે સાંભળો, મેં કહ્યા ગુણ સદેશ;
હવે જે કરવું ઘટે તે, કીર્ણિયે દેવેશ; ૧
- સદેશ શ્યામાનો સુણી, સમર્થ વૈકુંઠનાથ;
હસી હરિ એમ બોલિયા, વિપ્રનો સાહી હાથ. ૨
- મન માઈ ત્યાં છે મેં, પ્રથમ પ્રીછી વાત;
દ્વેષ મુજશું વિવાહ કરો, કરે છે તે બ્રાત. ૩
- નિદ્રા નિશ આવે નહી, અંતર એ ઉચ્ચાટ;
મન જાણ્યું માનિનીનું, ૧એ થયો હું વાટ. ૪
- મથી સધલા મળ્યા મહીપતિ, લાવું લીલાએ ઘેર;
કાષ્ટમાંહેથી કાઢિયે, ૨જ્યમ અગ્નિશીખા પેર. ૫
- એવું કહી રથ જોતરાવ્યો, અશ્વ ઉત્તમ સાર;
સેન સુગ્રીવ મેઘપુષ્પક, બલાહક એ ચાર. ૬
- વિપ્ર વહેલે બેસાર્યોનિ, બેઠા વૈ જુગદધાર;
એક રાત્રે વહી ગયા, વિદર્ભ દેશ મુઝાર. ૭
- ૪લીમક રાજાએ વિવાનો સોંપ્યો, પુત્રને શીર ભાર;
શિશુપાલને કન્યા કહી પણુ, પ્રેમ નહી લગાર. ૮
- નગર શેરી છંટાવે ને, ધ્વજ પતાકા દાર;
અગર ઉખેલે ઘણું ને, ભૂખણુ કરે નરનાર. ૯
- વિપ્ર વેદની કરી પૂજા, નાનાં મંગળ કર્મ;
આહાણુભોજન કરાવ્યાં, બહુ વસ્ત્ર આપ્યાં ધર્મ. ૧૦

૧ પ્ર-૨ જે હું થયો છું વાટ. ૨ પ્ર-૨ જેમ હુતાશન તે પેર. ૩ પ્ર-૨ સર્વ સામઝી મધ્ય મેલી, પોતે થયા અશ્વાર. ૪ પ્ર-૧ ૪લીમકરાજ પુત્ર પ્રેમે, વિવાહનો સંભાર. ૬ સેનને ઠેકાણુ-શૈખ્ય. ૪ નિશ-(સં. નિશા) રાત્રે. ૫ અગ્નિશીખા-અગ્નિની ઝાણ. ૭ વેહેલે-વેલમાં-રથમાં.

મલસ્નાન કીધું સુંદરી, ગ્રહશાંતિ વ્રેદવિચાર;
કંકણ કર તે બાંધાયું, વિવિધ પેર શૃંગાર. ૧૧

હોમ કરીને કરે રક્ષા, અથર્વાણના મંત્ર;
પુરોહિત પૂજા કરાવે, ગોત્રદેવ્યા તંત્ર. ૧૨

હોમ રૂપું ઘેનું તિલ ગુડ, વસ્ત્ર દષ્ટ દાન;
વિનાયક પૂજા કરીને, બ્રાહ્મણને બહુ માન. ૧૩

દમઘોષ રાયે દાન કીધાં, પૂજ્યા વિપ્ર વિશેષ;
કર્યા ઉત્સવ અતિ ધણાને, વિવિધ સુંદર વેપ. ૧૪

સગા સહુ તેડાવિયા, દંતવક્ર જરાસંધ;
વિદુરથને શાદવ પુંડરીક, સિંહ ને શાલબંધ. ૧૫

અવર રાજા અતિ ધણા, યાદવ નહી કો ઝોક;
સગા સહુએ આવિયા, રામ કૃષ્ણ વ્યતિરેક. ૧૬

માંહોમાંહે વારતા, તે કરે આણી ક્રોધ;
રામ કેશવ આવશે, જો સંગ યાદવ યોધ. ૧૭

કદાચિત્ હરશે કન્યાને, તો કરીશે સંગ્રામ;
શિશુપાલને પરણાવશું, જો જો અમારું કામ. ૧૮

હસ્તી ઘોડા રથ પાળા, સૈન્ય બહુ સમર્થ;
ઐધપતિને મળ્યા મંદિર, સાધવા તે અર્થ. ૧૯

બલદેવજીએ સાંભળ્યું, એકલા ગયા યદુરાય;
કન્યા હરતાં રખે હરિને, કલેશ કાંઈએ થાય. ૨૦

પૂઠેથી બહુ સૈન્ય લઇને, સાંચરે બલદેવ;
યોધ યાદવ અતિ ધણા, કારણ કરવા ખેવ. ૨૧

રામ રંગે નિસર્યા, યાદવ સૈન્ય છે સાચ.
આગળથી ગયા જાણિયા, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ, ૨૨

પદ ૩૩૨ રાગ ગાંડી.

ચેદિ દેશથી ચાલી જન, દેશ દેશના બહુ રાજન.	૧
ખેડે રથને છીકે કોય, અશુકન આગળથી હોય.	૨
આડી ઉતરે લાં માંજર, સામી ભેટે વિધવા નાર.	૩
શબ્દ ત્યાં એવો ઉચ્ચરે, આજ જાયે તો કારજ નવ સરે.	૪
એવે શકુને તો સાંચર્યા, વિદર્ભ દેશમાંહે પરચર્યા.	૫
જન આવી ભીમકની પુરી, રાજ સામો ગયો પરચરી.	૬
દેઈ માનને પૂછ્યું ક્ષેમ, ઉતારા આપ્યા અતિ પ્રેમ.	૭
ભક્ષ્ય ભોજન નાનાવિધ અન્ન, સેવા કરવા મેલ્યા જન.	૮
કહે શુક સાંભળ ભૂપતિ વાત, પ્રેમદા મન વિમાસે પ્રાત.	૯
નાબ્યો દિજ ને નાબ્યા હરિ, મારે પૂર્વ પાપે કરી.	૧૦
જાણિયે છે પહેલું મન કર્યું, કાંઈક અવગુણ વસી ઉતર્યું.	૧૧
નિર્લજ થઇને મેં લાખિયું પત્ર, તે દૂપણ મન વસિયું અન્ન.	૧૨
વિવાહ આડે છે ત્રણ યામ, શાસાટે નાબ્યા ધનશ્યામ.	૧૩
પત્ર વાંચીને નાં નવ કહી, તેણે વાડવ થોડ્યો સહી.	૧૪
પછે આલસ્યા જોઇ મર્મ, આડું આવ્યું માઈ કર્મ.	૧૫
વિધાતા વિમુખ મહાદેવ, રૂડી ગૌરી કર્મની ખેવ.	૧૬
હરિનયણી હરીયું હરિ મન, ચિતવતાં મીઝ્યાં લોચન.	૧૭
નયણે વહે આંસુની ધાર, વળી વળી કરે એહ વિચાર.	૧૮
આવે તો હવડાં છે કાલ, નામ સત્ય જો દીનદયાલ.	૧૯
હું દાસી દામોદર તણી, જો જાણો ત્રિભુવનધણી.	૨૦
એણીપેર ચિંતા કરે જ્યાંહી, વામનેત્ર ફરક્યું ત્યાંહી.	૨૧
શકુન વિચારી થઇ રણિયાત, કોને કહી ન શકે સુખ જાત.	૨૨
એવે આવ્યા પુરી ઉપવન, કૃષ્ણ કહે વિપ્રને વચન.	૨૩

૨ અશુકન-અપશુકન. ૩ માંજર-ખિલાડી. ૪ શકુને-શુકને. ૧૩ યામ-પહોર.
 ૨૧ વામનેત્ર-ડાણીઆંખ. ૨૨ જાત-(સં-જન-મ) ઉત્પન્ન થયેલું. ૨૩ પુરીઉપવન-
 નગરીનો બગીચો.

મરશે મારો વિરહ ધરી, વેગે જાઓ જ્યાં સુંદરી.	૨૪
એમ મોકલ્યો વિજયુએ વિપ્ર, સ્યામામંદિર પહોતો ક્ષિપ્ર.	૨૫
૧૬૪૧૬૧ દીઠો કામિની, કામ થયું જાણ્યું જામિની.	૨૬
પ્રેમે પૂછે સમાચાર, વાડવ માંડી કહો વિસ્તાર.	૨૭
વેગે ખાધી વધામણી, ઉપવન આવ્યા ત્રિભુવનધણી.	૨૮
સત્ય વચન દીધું હરિ યથા, તે માંડી કહી સર્વે કથા.	૨૯
મનમાં થયો અતિ ઉલ્લાસ, ઉચિત આપવા કરે કાંઈ આશ.	૩૦
ઉશીકલ તે થાવા જશી, વસ્તુ કશી મનમાં નવ વસી.	૩૧
સર્વસ્વ ને આપું આ સ્થાન, તોએ તે નહી હર્ષ સમાન.	૩૨
આપૂર્ણ ત્યાં જોઈ સ્થાન, આપી હાર ને કર્યો પ્રણામ.	૩૩
અમર સહુ લક્ષ્મીને નમે, તેહ વિપ્ર તો પાગે રમે.	૩૪
વળ્યો વિપ્ર દેઈ આશીષ, વેગે વર પામો જગદીશ.	૩૫
હરિતયણી હર્ષે ઉલ્લાસે, મનમાંહે અતિ આનંદ વસે.	૩૬
આવ્યા સાંભળી કેશવ રામ, ભીમક સામો ગયો વિશ્રામ.	૩૭
મધુપર્ક લેઈ ખહુ ભેટ, વસ્ત્ર અનુપમ આપ્યાં નેટ.	૩૮
પૂજા કાધી પ્રેમે ઘણી, જેવાં આવ્યા ત્રિભુવનધણી.	૩૯
ભલે પધાર્યાં હરિ પરવરો, ઉત્તમ ઉતારે ઉતરો.	૪૦
સૈન્યસહિત ભક્ષ્ય ભોજન, કરે અતિ આદર રાજન.	૪૧
પૂજા પ્રેમે કરી સર્વથા, વરવા આવ્યા જાણી યથા.	૪૨
જે જે આવ્યા છે ભૂપતિ, જેવી વય તેવાં કુલ મતિ.	૪૩
ભીમક સહુની સેવા કરે, નિજ નિજ ઉતારે ઉતરે.	૪૪
આવ્યા હરિ જાણી સહુ લોક, નગરના વાસી યથા ગતશોક.	૪૫
દર્શન હરિને હર્ષજ ધરે, માંહોમાંહે એવું ઉચ્ચરે.	૪૬
રુકિમણીને ભાવે એ પત્ય, કેશવ ને કન્યા એ સત્ય.	૪૭

અહીં દૈવતું જે જે યત્ન, જ્યમ જડાયે કુંદન રત્ન.	૪૮
ક્યાં કેશવ ને ક્યાં શિશુપાલ, ક્યાં કેસરી ક્યાં શિયાલ.	૪૯
અંતરધન જેતાં અતિ ધણો ફેર, જ્યમ સરસવ સોનાનો મેર.	૫૦
ક્યાં ચૈદ્ય ને ક્યાં રણછોડ, ક્યાં ગર્દભ ક્યાં અશ્વની જોડ.	૫૧
ક્યાં શિશુપાલ ક્યાં રુકિમણી, ક્યાં કાચ ને પારસ મણિ.	૫૨
જો સુકૃત અમો કીધાં હોય, તેણે પુન્યપ્રતાપે જોય.	૫૩
પ્રસન્ન થઇને પુરુષપુરાણ, વૈદર્ભી ગ્રહજો નિર્વાણ.	૫૪
પ્રેમે એમ વઢે પુરજન, રોમાંચિત છે સહુનાં મન.	૫૫
એવે યોધા ભટ પરવરી, કન્યા પુર બહાર નીસરી.	૫૬
ઉંચાં આયુધ કરી રખવાળ, સત્રાહ પેર્યો કર કરવાલ.	૫૭
કન્યા આગળ પાછળ રહે, મારગ દો મારગ દો કહે.	૫૮
પદપંકજ ભવાની તણું, જોવા ચાલી ઉલટ ધણું.	૫૯
પાળી પદ્મિની ચાલી ચરણ, ધ્યાન હૃદે શ્રીઅશરણશરણ.	૬૦
મન મોનિની છે અતિરંગ, માતા ને સહિયર છે સંગ.	૬૧
વાળે મુરજ શંખ ને તૂર, વીંટી જાયે સખલા શૂર.	૬૨
ચંદન પુષ્પ પૂજા ઉપહાર, લકષ્મી ચાલે આગળથી નાર.	૬૩
દ્વિજપત્ની સાર્યા શણગાર, કરતાં ગાન સર્વ પરિવાર.	૬૪
ગાયન ગાય બંદિજન સ્તવે, સૂત વંશકથા વિનવે.	૬૫
બંધુવર્ગ સાથે આહ્વાદ, આવ્યાં અંખા તણે પ્રાસાદ.	૬૬
જલ લકષ્મી કયું આચમન, શિવા સમીપે ગયાં સદન.	૬૭
ધરડી સ્ત્રી જે વાડવતણી, પૂજા વિવિધ વિશેષે ભણી.	૬૮
તે પૂજા કરાવી ખરી, ચરણે પ્રણમે તે સુંદરી.	૬૯
સ્તુતિ કરીને કરે પ્રણામ, વર વાંચછે ભાલણપ્રભુ રામ.	૭૦

૫૦ અંતરધન-અંતર્ગત, હૃદયમાં. મેર-મેરૂ પર્વત. ૫૧ ગર્દભ-ગધેડો. ૫૭ સત્રાહ-લશ્કરી પોશાક, બખતર. કરનાર-તરવાર. ૬૦ પાળી-વાહનરહિત. ૬૩ ઉપહાર-સામગ્રી. ૬૬ પ્રાસાદ-મંદિર. ૬૭ શિવા-પાર્વતી, સદન-ગૃહ, ઘર.

પદ ૩૩૩ રાગ ધનાશ્રી.

- ભવપત્ની ભવાની માતા, ગણસું છું અતુલિનછું;
ગણપત્ય સ્વામી સહિત તને, પૂજું એકે મનછું. ૧
- ખીછ કાંઈ નથીરે વાંચ્છના, માણું એ વરદાનછું;
પીયુ મારે યાજ્ઞે પુરુષોત્તમ, લાવ ધરી ભગવાનછું. ૨
- એ મંત્ર ભણીને ગંધ ધૂપ જલ, અક્ષત કુસુમનો હારછું;
ભૂષણ વસ્ત્ર દીપખલિ, નૈવેદ્ય છે નાના સારછું. ૩
- સૌભાગ્યવતી વધૂની, પૂજા વિધિશું કીધીછું.
તિલક કરી તંદુલ ચોઢી, તેણીએ આશીષ દીધીછું. ૪
- પ્રેમે શ્રીફળ ફેફળ આપ્યાં, કંઠસૂત્ર તાંખોલછું;
આશીષ દ્વિજપત્નીએ આપી, સુખ પામવા મૂળછું. ૫
- મુનિવ્રત મેલીને ચાલી, દેવીસદનથી ખહારછું;
દાસીનો કર કરમાં ગ્રહીને, રત્ન મુદ્રિકા સારછું. ૬
- શ્યામા અતિ સુંદર દેહ દીસે, જાણે દેવની માયાછું;
કટિમેખલા મણિમય ખળકે, ઝળકે કોમલ કાયાછું. ૭
- ચંચલ નયન ચા૩ ચમકતાં, કુંડળ ઝળકે કાનછું;
કુચઅંકુર પ્રગટયા પ્રેમદાને, મોહે સર્વ રાજનછું. ૮
- ખિંબ અધર પર દંત અચુકે, મંદ સ્મિત તે કરતીછું;
હંસગામિની નેપુર ઝમકે, સુનિજનનાં મન હરતીછું. ૯
- ચા૩ ચુંદડી ઉપર ચોઢી, ચાંપા કુસુમને ચટકેછું;
અંબરથી આધી નવ ચાલે, લીલા ગતિ અતિ લટકેછું. ૧૦
- યાત્રા મિષે માનિનીએ કીધી, શોભા સખલ સખાઈછું;
યાદવછ આવે તો જોએ, મારી જે ચતુરાઈછું. ૧૧

૨ વાંચ્છના-ઈચ્છા. ૪ તંદુલ-ચોખા. ફેફળ-(સં-પૂર્ણફળ) સોપારી. ૬ રત્ન-મુદ્રિકા-રત્નની વીંટી. મુનિવ્રત-મુનિલોકો વ્રત-ધારણ કરે છે તે, મોતપણું. ૮ ચા૩-સુંદર. કુચઅંકુર-સ્તનના અવયવ કુંટલા તે. ૯ ખિંબ-પાકું ધીલોડું. મંદસ્મિત-મંદહાસ્ય. ૯ હંસગામિની-હંસની પેઠે ચાલનારી. ૧૦ ચટકે-રંગે.

- મહીપતિ દેખીને મોહ પામ્યા, ઉભાથી અડવડિયાળ;
ગજ રથ અથ્થ યકા તે અલવે, મૂઢ યધ તે પડિયાળ. ૧૨
- ચો'દેશે ચંચલનયની નિરખે, પૃથ્વીપતિ બહુ પેખેળ;
કેશ ઉશરા કરી નિહાળે, દોમોદર નવ દેખેળ. ૧૩
- દે'રાં આગળ ઉભી અબલા, અવર બહુ છે નારીળ;
જાણે જે જે રથ આગળ જામશ, તો ઘેર જાશે જસારીળ. ૧૪
- નગરમાંહે પેઠા પૂઠે, શી પેર કેશવ કરશેળ;
હવડાં આવી શકે તો આવે, પછે કયા પેર હરશેળ. ૧૫
- ભયત્રાસિત હરિણીની પેરે, ચો'દેશે નિહાળેળ;
માતા કહે બાધળ હીડો, આંસુ નયણે ઢાળેળ. ૧૬
- મુખ મોડે કાંઈ મિષ કરે, પણ છાંડે નહી તે ઘાટળ;
બાલણુપ્રભુ રઘુનાથ તણી, ત્યાં ઉભી જોયે વાટળ. ૧૭

પદ ૩૩૪ રાગ ગાદી.

- નીસાસા મેલે મૃગનયણી, અંતર્ગત વિમાસેળ;
ભૂરપણે હું કાંઈ ન ચેતી, વિપ્ર મોકલ્યો વરાંસે. હાં હરિ નાવ્યો હો. ૧
- નગર હુકડા આવ્યા નરહરિ, કાંઈ એક પડિયા સાંસેળ;
પરમ પુરુષ તે ક્યમ પધારે, અબલા કરે જાંસે. હાં ૨
- હાં હરિ નાવ્યા હો, મળિયા રાય ને રાણાળ,
જ્યમ ગજપતિનો સાદ સાંભળી, વૈકુંઠથી ઉજાણા. હાં ૩
- પ્રહ્લાદને કાજે તે કીધો, સ્તંભમાંહે વાસળ;
તે તો પાંચ વરસનો બાલક, સાચો જાણ્યો દાસ. હાં ૪
- ધ્રુવને નિશ્ચલ પદ જે આપ્યું, એકમના તે જાણ્યોળ;
અબલા માટે અવગુણ મારો, અંતર્ગત તે આણ્યો. હાં ૫

૧૩ ઉશરા-ઉપર, ઉંચી. ૧૬ ભયત્રાસિત-ભયથી ણીધેલી. ૧૭ ઘાટ-માર્ગ.
૨ ભૂરપણે-ભોળપણે, જાંસે-ગુસ્સે જોલણું તે, ત્રાગું-કરણું તે, ૩ ઉજાણા-ચાલ્યા.
ચાંપાકુસુમ-ચંપાણું ફુલ.

ઇંદ્ર સાથે અન્યા કીધો તે, ઉદ્ધારી અહલ્યા નારીશુ;	
મેં તો પાતક કર્યું નથી, શેં નાવ્યા દેવ મુરારિ.	હાં ૬
હવડાં મને ઘેર લઇ જાશે, યાશે સંધ્યાકાલશુ;	
વેરી વીરો વગે દેશે, કર ગ્રહશે શિશુપાલ.	હાં ૭
કંઠપાશ ધાલું વિપ ખાઉં, કે પાવકમાં ખેસુંશુ;	
ચતુર્ભુજ ચરણ તણી આણુ જો, ચૈદ્ર પાસે જઈ ખેસું.	હાં ૮
વધામણી શું જૂઠી ખાધી, વાડવે આવી વાહીશુ;	
પ્રાણ ત્યજું પણ હું નવ ખેસું, શિશુપાલનો કર સાહી.	હાં ૯
અખલા ઉતાવળ કરે છે, ચાલે નહી મુજ ચરણશુ;	
આણી વેલા શું નહી આવે, અલવે અંશરણશરણ.	હાં ૧૦
અથવા શું ખડુ યોદ્ધા દેખી, ખીંતા દીનદયાલશુ;	
કહી માત્ર તે કેસરી આગળ, કોટિ મળ્યા શૃંગાલ.	હાં ૧૧
ક્યાં શિશુપાલ મંદમતિ માનુષ, ક્યાં એ શ્રીરણછોડશુ;	
તુલસીમંજર શી પેર યાચે, જો વાવે વિજયા છોડ.	હાં ૧૨
એણીપેર વિમાસણ કરતાં, ધરમ્યું વામ લોચનશુ;	
સ્થિર મન રાખી કરે વિનતિ, એવું કહી વચન.	હાં ૧૩
જો મેં પુન્ય કર્યું હોયે કાંઈ, દીધું હોયે જો દાનશુ;	
તો ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ આવજો, સમર્થ શ્રીલગ્ગવાન.	હાં ૧૪

પદ ૩૩૫ રાગ ધનાશ્રી.

આરત કરતાં અતિ ધણી રે, આવ્યા શ્રીગોપાલ;
રથ બેઠા રણિયાંમણી રે, દીઠા દીનદયાલ. ૧

હાળ.

દયાલ આવ્યા દીપતા, તવ પડયું અતિ ભંગાણુ;
રાજ સહુ ઝાંખા થયા, જાણે દેહમાં નહી પ્રાણ. ૨
ગર્વ આણે ખાણુ તાણે, જાણે હરિ હરશે સહી;
આપ વખાણે આણે ટાણે, મૂકાવે તે કો નહી. ૩

- શ્યામા સરખી નયણે નિરખી, હૈયે હરખે અતિ ધણું;
દ્યાલ આળ્યા મન લાળ્યા, લાળ્યા સૈન્ય તે આપણું. ૪
- મને વે'શે દોટ દેશે, લેશે હેલામાં હરી;
જેહ મળિયા ભૂપ બલિયા, યયા ગલિયા મતિ ખરી. ૫
- જે દીઠે સ્વામી દુઃખ વામી, સુખ પામી સુંદરી;
તે ક્યમ કહિયે પાર ન લહિયે, જો વદિયે શત જીજ્ઞાએ કરી. ૬
- હવે આઘી ચાલું પાણિ ઝાલું, દેહ આલું નાથને;
લાજ મેલું રહે રેલું, એ મિલન છેલું સાથને. ૭
- શિશુપાળ સાલે આઘી ચાલે, ઝાલે કર સહિયર તણો;
પગલાં ભરતી સાન કરતી, નેહ ધરતી અતિ ધણો. ૮
- નયણ મળિયાં મન ભળિયાં, વળિયાં પાછાં ક્યમ રહે;
દ્યા કીજે આવી લીજે, ખીજે તે કર ક્યમ ગ્રહે. ૯
- રથ ખેસવા ચાલી કુંવરી કાલી, આવી આલી કામિની;
ગ્રહી નારી રથ ખેસારી, પ્રેમ ભારી ભામિની. ૧૦
- સામું જોઇ રહ્યા રોઇ, અવર જે રાજન;
હરિ સમુદ્રમાંહે યયા તે, હૃદય બહુ સમાન. ૧૧
- મથી મહીપતિ કોડ ને, પીતાંબર પળાયે;
શિયાલકેરા યૂયમાંહેથી, સિંહ લઇને જાયે, ૧૨

પદ ૩૩૬ રાગ સામેરી.

- રુકિમણીને રથ ખેસારી, સાંચર્યાં જ્યારે સ્વામ;
વેગે લઇને વાહિની, પરવરે પૂઠે રામ. ૧
- હરી જાતા જોઇ ચાલવ, વદે જરાસંધ;
અરે કોણે દીઠો નહી, મોહે યયા શું અંધ. ૨
- રુકિમણીને લઇ જાતાં, યોધ લાગી ગાળ;
ધિક આયુધ આપણાં, જે બલ રહું નહી બાળ. ૩

નગરજન જોવા મળ્યા તે, વહે વાણી લોક;	
શણગાર શિશુપાળે કર્યા તે, સધલા થયા દોક.	૪
મીઠળ છોડો કરચકી ને, ઢાંકો એનો હાથ;	
ડાઢીનું પાણી રહ્યું જે, આવ્યા વેકુંઠનાથ.	૫
વિધાતા વરાંસ્યો નહી, ચતુરાધ એની ધણી;	
વર વિઠ્ઠલજી ભલા ને, રાજકન્યા રુકિમણી.	૬
જુઓ મુખ શિશુપાલનું, નયણે વહે છે નીર;	
કઠિન હૈયું એહનું, જે પ્રાણ ધરે શરીર.	૭
અપમાન પામે મરણ વાડ, જેને હોયે સાન;	
પરણ્યા વિના ક્યમ ઘેર જાશે, જે લઈ આવ્યો જાન.	૮
સહુ શ્રવણે સાંભળે, જે કહે છે કઠિણ વચન;	
સાહે કરવા સોડિયા, જે ભૂપકેરા તન.	૯
મૂછ મરડે દાંત ધરડે, હોઠ કરડે હઠ ચઢે;	
ગાળ દેતા મને વે'તા, આયુધ લેતા અંડવડે.	૧૦
અશ્વ ચઢતા ઢળી પડતા, કો આખડતા અંડવડે;	
વેગે પલાઓ વીર ધાઓ, મળ્યા જાઓ ઉચ્ચરે.	૧૧
ધરો ધૂતારો વેગે મારો, ઝાલો લાં એ મૂઢને;	
રખે રસલો જાયે કુશલો, મહીએ મસલો પ્રાંઢને.	૧૨
મન ફૂટે અશ્વ જૂડે, રેણુ ઉડે ખુર તણી;	
તે યોધ ખૂંકે હોઠ સૂકે, તીર જૂકે હરિભણી.	૧૩
મુસલધારી મતિ વિચારી, સન્ય સારીને રહ્યો;	
ખીંક ટાળી વ્યૂહ વાળી, ખિર્દ પાળી નિર્વહો.	૧૪
વીર તરસે ખાણ વરસે, સહુ સરશે શ્રમ કરે;	
રથે રામા વળી વામા, શ્યામા જલ નયણે ભરે.	૧૫

૫ ડાઢીનું-ડાઢીવાળો જે પુરુષ તેનું. ૯ સોડિયા-તત્પર થયા અથવા છાડ્યો.
 ૧૦ ધરડે-પીસે. ૧૨ રસલો-રસીલો અથવા રખડો. મસલો-મસળી નાખે. ૧૩
 રેણુ-રજ, ધૂળ. ખુર-ખરી. ખૂંકે-ખાય. જૂકે-જૂકવે. જૂડે-મારે. ૧૪ સારીને-શાણ-
 ગારીને. વ્યૂહ-રચના ક્વચ (રિવ્યુ).

પ્રીત રાખે કૃષ્ણ પાખે, 'સૂત્ર દાખે આપણું;	
ભય મ ધરશો 'એહ મ વરશો, મોદ ધરશો હું હણું.	૧૬
મોહે માંકે હલી હાંકે, પ્રહાર પાંકે પડવડે;	
વીર નિવારે મુસલ મારે, દેહ હાલે ચડવડે.	૧૭
પ્રહાર સાલે રૂધિર ચાલે, વીર ઝાલે શીશને;	
ચોધ બળિયા ભૂમિ ઢળિયા, બાણે બલિયા ધસને.	૧૮
યયા ખોડા પડ્યા ઘોડા, કર્યા ખોડા હલધરે;	
ઉંટ નાસે પ્રહાર ત્રાસે, પેર પાસે શી કરે.	૧૯
શૂર સાથી, હણ્યા હાથી, ભરે ભાથી બાણના;	
ખીડ ભારી મહી સારી, પગ પસારી પ્રાણના.	૨૦
કુંડળ ઝળકે મુગટ ચળકે, ભૂમિ સળકે ચોધને;	
ભૂપ ભાગે બાણ વાગે, ઝાલ લાગે ક્રોધને.	૨૧
મગધ માઠો નેટ નાઠો, ધણું ધાઠો હો હડી;	
નયન સુણે 'કાટ ધૂણે, વૈર પૂણે મતિ મઠી.	૨૨
શિશુપાલ રોયે નીચું જોયે, નેત્ર ચૂએ ચાલતાં;	
કાંધ ન સૂએ બાપ બુઝે, કો ન બુઝે ઝાલતાં.	૨૩
ભલા ભડિયા હાથી ચઢિયા, પડ્યા સધલા જાનિયા;	
રણે ગાયા અતે દ્રાયા, રોયે ઘાયા માનિયા.	૨૪
શિશુપાલની ત્યાં શ્રી હરી, તવ કરે જોડો રૂદન;	
જરાસંધ ને વિદૂરથ, દંતવક્ર વદે વચન.	૨૫
શોક કરવો નવ ઘટે, સમર્થ તું ભૂપાલ;	
સુખ દુખ વશ નહી આપણે, એ કરે છે સર્વ કાલ.	૨૬

૧ પ્ર-૨ સાચ. ૨ પ્ર-૨ એને. ૩ પ્ર-૧ ભડે. ૪ પ્ર-૨ કોય. ૧૬ સૂત્ર-ધારો, નિયમ. વરશો-એકદમ પડશો. ૧૭ મોહે માંકે-મારા મોહથી (?) પાંકે-તાંકે. પડવડે-પરવડે-પડે અથવા અનુક્રમ થાય અથવા પરવરે-જાય. ચડવડે-ચરબડે. ૨૧ સળકે-ક'યે, હાલે. ઝાલ-મૂળમાં રાલ-રાડ-કળ્યા. ૨૨ ધાઠો-ધસાયો. પૂણે-પૂણે, પનવે. મઠી-માઠી. ૨૩ ચૂએ-ચહે. બુઝે-(સં-બુધ્) જાણે. બુઝે-લડે, જોશથી મચ્યા રહે. ૨૪ જાનિયા-જાનૈયા. ગાયા-ગયા, ચઢ્યા. દ્રાયા-ધરાયા. ઘાયા-ઘવાયા. માનિયા-માનવીઓ. ૨૫ શ્રી-લક્ષ્મી અથવા રુકિમણી. હરી-હરાણ કરી તવ-ત્યારે.

ગોડીયાને વશ વત્તે, કાષ્ટની જ્યમ પૂતલી;	
ત્યમ જીવ ધશ્વર તણે છે, નિર્જલ યાથે અતિ બલી.	૨૭
ત્રેવીશ ક્ષોદિણી સહિત ભાગ્યે, હું એ આગળ સત્તર વાર;	
એકવાર પાછળ જીતિયો, પણ દુઃખ નહી લગાર.	૨૮
હાર્યાતું દુઃખ નાણિયે, વળી સમો આવે વાળિયે;	
શું કીજે સહુ કર્યા પ્રાણે, આજ એ ગોવાળિયે.	૨૯
વીર ઉડી ઘેર જાઓ, ધીરજ મનમાંહે ધરો;	
આપણુ એને જીતશું, જ્યારે દૈવ થાશે પાધરો.	૩૦
પ્રતિષોધ એવા સાંભળી, શિશુપાલ આલ્યો ઘેર;	
રાજ રણમાં ઉગર્યા, તે આલ્યા પેર પેર.	૩૧

પદ ૩૩૭ રાગ આશાવરી.

રુમૈયો રીસે ભર્યો, દૈવે તે ઝાળો કર્યો;	
નગર બહાર તે નિસર્યો.	૧

પદાળ.

ઉતાવળો તે નિસર્યો, સર્વ રાજ પ્રત્યે ઉચ્ચરે;	
સાંભળતાં સર્વ કલૂપને, તે પ્રતિજ્ઞા એવી કરે.	૨
કૃષ્ણને જીત્યા વિના, લાવ્યા વિના તે રુકિમણી;	
કુંદનપુર પેસું નહી હો, પ્રતિજ્ઞા એ અમતણી.	૩
એસી રથ કહે સૌરયિને, અશ્વ વગેં ખેંડ હો;	
ભાંજું જઇ ભરવાડને, લો કૃષ્ણ કેરી કેડ હો.	૪
મૂઠ મહિમા બાણે નહિ, ગોવિંદને દે ગાળ;	
ઉભો રહે રે આહીર તું, પ્રતિજ્ઞા એ પાળ.	૫

એક રથશું આવિયો, ત્રણ મેલ્યાં પાણુ;	
તિષ્ઠ કહે યદુકુલદ્વણુ, ક્યમ જાણું બલ પ્રાણુ;	૬
કાગની પેરે એ ન મારી, હરીને જાઇશ ક્યાંહાં;	
આજ ભદ્ર મદાંતમા, હું ગર્વ ઉતાડું આંહાં.	૭

૧ પ્ર-૧ તથા પ્ર-૨ યદુકુલદ્વણુ. ૨૭ ગોડિયા-નંદુગર, ૩૧ પ્રતિષેધ-શીખામણ.
૬ તિષ્ઠ-(સં-સ્થાન-તિષ્ઠ) ઉભો રહે.

- બાણે માર્યો માહરે, મહીએ ન સૂએ જ્યાંહિં;
મે'લ ભગિની માહરી, ઉતાવળો તું આંહિં. ૮
- હસીને હરિ બાણ મેલી, છેદિયું તેનું ચાપ;
બાણ છતો પ્રહાર કીધો, રુઝમૈયાને આપ. ૯
- ધનુષ ખીજી કર ધરીને, મે'લ્યાં બાણ અઢાર;
આઠ મૂક્યાં અશ્વ ચોહોને, સૂતને એ પ્રહાર. ૧૦
- ત્રણ શર ધ્વજ ઉપર, પરપ્રહારે પંચ;
તે હણીને અતિ હરખિયો, શ્યાલક જોઇ સંચ. ૧૧
- પ્રહાર તેના ચાલવી, વળી ધનુષ છેધું નાય;
અન્ય ત્યાં ઉતાવળું, રુઝમૈયે લીધું હાય. ૧૨
- તેહ કૃષ્ણે છેદિયું, વળી પર લીધું પ્રૌઢ;
બાણ મે'લી છેદિયું, તત્કાલ ગરુડાર્ઢ. ૧૩
- પાણ ફરશી ધરી પાપી, પ્રહાર મે'લે નેટલે;
અચ્યુતે એક બાણ મે'લી, છેદિયું તે તેટલે. ૧૪
- કરી કોપ ને કર ધરે, રુઝમૈયો જ્યારે ત્રિશલ;
બાણ મે'લી છેદિયું, જ્યમ અર્ક કેરું તુર. ૧૫
- ખડગ ખેડુ ખેવ લઇ, ધસ્યો ત્યારે ધીર;
વાસુદેવે તેહ છેધું, એક મે'લી તીર. ૧૬
- રુઝિમણી ચિંતા કરે, રખે પીયુને વાગે ધાય;
વળી બાણે રખે મારે, કૃષ્ણજી મુજ દેભાય. ૧૭
- વેઆયુધ છેદે શ્રીહરિ, જે ગ્રહી કરમાં ચોધ;
રથ ચક્રી તવ ઉતર્યો, રુઝમૈયો કરતો કોધ. ૧૮
- ખર્જી લઇ મારવાને, કૃષ્ણ પૂઠે ધાય;
પતંગ જ્યમ દીપક ભણી, (ત્યમ) કોધ કરી પલાય. ૧૯

૧ પ્ર-૨ ઘાત. ૨ પ્ર-૨ જાત. ૩ પ્ર. ૧ આય છેદે શ્રીહરિ, જે ગ્રહી કરમાં ચોધ. ૧૦ ચોહોને-ચારને. સૂત-સારથિ. ૧૧ શ્યાલક-શાળો. ૧૨ ચાલવી-ખસેરી, દૂર કરી. ૧૬ ખેડુ-ખાંડુ-એ ધારવાળી તરવાર. ૧૭ ખેવ-તત્કાલ.

ખાણુ મે'લી ક્યું કૃષ્ણે, અસિતલં તિલમાન;
 ધનુષ ચર્મ તે છેદ્યાં, રીસે ભર્યા અતિ ગાન. ૨૦
 ઉતર્યા હરિ ખર્જ લધને, મન આણી રીસ;
 વડી વારનો વીર વહતો, હવે છેદું શીસ. ૨૧

પદ ૩૩૮ રાગ ધનાગ્રી.

હરિનયણીએ હરણ દીઠા, ખર્જ લધને ધાતાણ;
 ભાઇ ઉપર રીસ ભરાણા, રંગે દીસે રાતાણ. ૧
 મનમાં જાણે હવડાં મારું, દેખી ક્રોધે ભરાતાણ;
 ચિત ચિતવે તો શું કીજે, વિપરીત થયો વિધાતાણ. ૨
 ત્રાહિ ત્રાહિ સ્વામી જુગજુવન, ભૂડો પણ એ બ્રાતાણ;
 અપયશ મારે માથે કહેશે, શોક આવતા જતાણ. ૩
 આવી પતિને ચરણે લાગી, એણી પેર બાલે વાણીણ;
 એ તો તમને ક્યમ એલખે, અતિ મૂર્ખ છે પ્રાણીણ. ૪
 હું માટે મે'લો જીવતો, સાચો સ્યાલક જાણીણ;
 યોગેશ્વર તું દેવદેવ છે, સમર્થ શારંગપાણીણ. ૫
 દીનાનાથ હું કહી ન શકું, વાત કાંઈએ તાણીણ;
 + + + + ૬
 વાથે કેળ તણી પેરે ધૂળે, સ્યામાતાણું શરીરણ.
 મુખ સૂકે માનિની કેરું, નયણે ચાલે તીરણ. ૭
 કંઠ થકી ત્યાં માળા ત્રૂટે, છૂટે કટિથી ચીરણ;
 ગદગદ કંઠે બોલી ન શકે, દેખી દામણો વીરણ. ૮
 કંઈના આણી ખર્જ સંવરિયું, ધરણીધર થઇ ધીરણ.
 + + + + ૯
 પીતાંબરે ત્યાં લધને બાંધ્યો, ગાંઠ પાડીને ગાઢીણ;
 સુંદરી સામું રહી રહી જોયે, વેગે છૂરિકા કાઢીણ. ૧૦

- પાપીને ઝાલીને મુંડ્યાં, મસ્તક ચૂં ને દાઢીજી;
વનિતા વચન કહી ન શકે, ભયભીત છે ટાઢીજી. ૧૧
- એવે સંમે ભૂપતિને ભાંજી, આવ્યા ત્યાં બલદેવજી;
રુકમૈયાને બાંધ્યો જોષ, જાણી સગાની સેવજી. ૧૨
- પાસે આવીને ત્યાં છોડ્યો, હલધરજીએ ખેવજી;
કાટિ ઉપાયે તો નવ જાયે, જેને જેવી ટેવજી. ૧૩
- ક્યાં આપણાં સહુ ભોગવે, પૂર્વ કર્મની ખેવજી;
+ + + + ૧૪
- આદિપુરુષને અગ્રજ કહે છે, એવું કામ ન કીજેજી;
સાચો સગો એ થયો આપણો, અપમાન તેને ન દીજેજી. ૧૫
- મુંડનપ્રાયે મરણુ તે વાર, વહુઅર મનમાં ખીજેજી;
અનેક જો અપરાધ કરે તો, આપણુ તો સહી લીજેજી. ૧૬
- બંધન છોડ્યું ને બલિયો, નીચું રહ્યો નિહાળીજી;
આગળ ઉભી આંસુ ઢાળે, કન્યા અબલા બાલીજી. ૧૭
- હલધર કહે છે દુઃખ ન કીજે, લીજે મનને વાળીજી;
૧તે બાપતું કહ્યું ન કીધું, બુદ્ધિ કરી અતિ બાલીજી. ૧૮
- વિધાતાએ જે લખ્યું તે, કાણુ શકે ત્યાં ટાળીજી;
આતાજી હવાં ઘેર પધારો, વેગે તો તમો ધામજી. ૧૯
- દ્વારાવતીએ લઇ આવો, વિવાહ તણી સન્નમજી;
એ તો ગાંઠ પડી પટોલે, સાચી થઇ સગામજી. ૨૦
- તારે મસ્તક ભાર સધલો, તું વડો છે ભામજી;
હવે તો હરખીતે દીજે, અન્યો અન્યે સાંમજી; ૨૧
- વચન સુણી નિસાસા મેલે, મનમાંહે અતિ બલિયોજી;
હા ના કાંઈ કહી ન શકે, મનમાંહે પ્રજળિયોજી. ૨૨
- શર સાથી કો નવ દીસે, પહેલે નાંસી પલિયોજી;
એકાકી ચાલ્યો દુખ ધરતો, મારો બોલ ન પલિયોજી. ૨૩

પદ ૩૩૯ રાગ ગાડી.

રુકિમણી પ્રત્યે રામ કહે છે, શ્યામા ન કીજે શોકજી;
 દૈવતણે વશથી પામે છે, મુખ દુખ સધલા લોક. બાધ દુઃખ ન કીજેજી. ૧
 ક્ષત્રિનો ધર્મ કર્યો વિધાતા, અતિશે ધીર વ્યવહારજી;
 ભાધ ભાષની લાજ ન રાખે, રણ રહ્યા કરે પ્રહાર. બા. ૨

ચોપાધ.

- એવું વિભાસી તેણે ઠામ, વાસ્તું ગામ ભોજકટ નામ;
 રોષ સર્વ મનમાંહે ગ્રહો, તેણે સ્થાનક વાસે રહ્યો. ૧
 લઈ સૈન્યને શ્રી લગવાન, વેગે તો આવ્યા નિજ સ્થાન;
 વધામણિયા વેગે જાય, છતી આવ્યા યાદવરાય. ૨
 માતા આપો વધામણી, કૃષ્ણજી લઈ આવ્યા રુકિમણી;
 નગરલોક જીવાને વળ્યા, સગા સહુ કો આવી મળ્યા. ૩
 અતિ ઉત્સવ શેરી છંટાયે, ધ્વજ તોરણ ધેર હાટા બધાયે;
 મંડપરચના મારગ યાયે, બંદિજન ભાગધ ગુણ ગાયે. ૪
 કામિની જોવા મેડે ચઢે, એક ઉજળે ને આખડે;
 એક કહે જુઓ કામિની, રચ ઉપર એકાં ભામિની. ૫
 એક વધાવે મોતી લાજ, લલે પધાર્યા શ્રી મહારાજ;
 જન્મ સજળ થયો તે આજ, દર્શને સધલાં શીઘ્યાં કાજ. ૬
 એક કહે બાધ જુગતી જોડ, શ્યામા સુદર વર રણછોડ;
 એક કહે ક્યાં ગયો શિશુપાલ, મીઢળ પાણુ રહી વરમાળ. ૭
 એવી લોકે વાણી ઉચ્ચરી, સાંભળતા જાયે શ્રીહરિ;
 મંદિર આવી તેડ્યા મુન્ય, જુઓ લગન તણો શુભ દિન. ૮
 વિવાહ વિધિશું મંગલ કરી, સગા સહુને (લખી) કેકાતરી.
 મંડપમાંહે આવ્યા ભૂપાલ, ઉતારા આપ્યા સુવિશાલ. ૯
 ભીમક રાજજો અતિ ધણી, વેગે મોકલી પહેરામણી;
 સેવક લઈ આવ્યા ત્યાં જોડ, માન દઈ ઉતાર્યા તેહ. ૧૦

- ખેઠા પાટ ત્રિભુવનધણી, શીશ ભરે દેવકી રોહિણી;
મંગલ સ્નાન કરી શૃંગાર, વર ખેસાડયા જગદાધાર. ૧૧
- કન્યામંદિર કર્યું છે જ્યાં, અશ્વ ચઢી હરિ આવ્યા ત્યાં;
મારગ લોક કહે વિચાર, તોરણ જશે દેવમુરાર. ૧૨
- હરિને લો'શે કાંચળી, શાળા વિના મુખ મનની રળી;
ઝહી નાસિકા કોણ તાણશે, સાસુ વિના મંડપ આણશે. ૧૩
- મારગ માહે હરિ સાંચરે, કયા લોકની શ્રવણે ધરે;
આવ્યા તોરણ કરે આચાર, બ્રાહ્મણ વેદ ભણે છે ચાર. ૧૪

પદ ૩૪૦ રાગ દેશાખ.

- અપ્સરા નાચે શુણીજન ગાય, અંદિજન જશ શબ્દ ખોલાય. ૧
- ગર્ગાચાર્ય ગુરુ તેડાવ્યા, હસતા હસતા મંદિર આવ્યા. ૨
- જાતકર્મ તો હું નવ જાણું, આંધવ બેહુએતું કહિં તાણું. ૩
- નામકર્મ મેં કીધું છાતું, નંદતણે ઘેર લખિયું પાતું. ૪
- આજ ભલે ઉત્સવ એ આવ્યો, હું તો માનુષને ભવ શાળ્યો. ૫
- વિવાહ વિધિશું કરી પરણાવે, સેવક-ભીમકના તે આવે. ૬
- સુંદર તે ત્યાં બાંધી ચોરી, જાણે વસંત વનસ્પતિ મોરી. ૭
- લાજલોભ તે ત્યાં કરાયે, માનિનીઓ મંગલ ગાયે. ૮
- ચરણ ગ્રહેવા કોણ ચારો શાળો, રુક્મિણી તે ચમ્પ ગયો કાલો. ૯
- ૧સાસુ પીરસે જો કંસાર, નાવે ભીમકની તો નાર. ૧૦
- રુકિમણી કોલિયડો કર સાહે, વારે વારે હરિને વાહે. ૧૧
- વિકૃલ વદન વિકાસે ખેવ, ગગન રહ્યા હસે સર્વ દેવ. ૧૨
- હરિની માનુષલીલા નિરખે, ઇંદ્રાદિક મનમાહે હરખે. ૧૩
- જ્યમ સીતાને પરણ્યા રામ, રુકિમણીને ત્યમ સુંદર સ્યામ. ૧૪
- એણીપેર વિવાહ ઉત્સવ કીધો, સકલ લોકને હર્ષજ દીધો. ૧૫

૧-મ-૨-સાસુ-પીરસે કંસાર, નાવી-ભીમકની-ત્યાં નાર. શીશ-સેસ-(વસ્ત્રા
હાથમાં પાન, સોપારી; માળાચર-રૂપિયો વગેરે મૂકવામાં આવે છે તે) ૧૪ શ્રવણે-કાને,
૭ મોરી-ખીલી. ૯ કાલો-શરમીદો, લેલો.

પદ ૩૪૧ રાગ દેશાખ.

ઝોણીપેર આનંદ ઉત્સવ રંગ રે, અંગે ને ઉલટ અતિ ઘણોરે.

ઢાળ.

અંગ ઉલટ અતિ ઘણો, પરણિયા વિશ્વાવાસ;
દ્વારકાં નરનારને મન, ઉપન્યો અતિ ઉલ્લાસ. ૧

ભીમકના સેવક વળાવ્યા, ને વળાવ્યા સર્વ ભૂપતિ;
રુકમેયે શ્રીકૃષ્ણ ઉપર, કરી પાછળ મતિ. ૨

રુકિમણી આનંદ પામી, અતે કૃષ્ણ ભરથાર;
સકલ ગુણ સંપૂર્ણ મળ્યા, તેણે સફળ થયો અવતાર. ૩

હરિકથા જે સાંભળે, તેનાં પાતક જાય;
મન મનોરથ જે કરે, તે સફળ પૂરણ થાય. ૪

ગાન કરે જે પ્રેમશું, એ કૃષ્ણવિવાહ રાસ;
મુખ પામે સંસારનાં, અંતે વૈકુંઠ વાસ. ૫

કૃષ્ણ વિવાહ કહી કથા, આણી આનંદ મન;
પ્રેમભર જે સાંભળશે, તે હશે હરિનો જન. ૬

ભાળે ભાવે ભાખિયે, કૃષ્ણલીલા ગાન;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ ભાવે, આણી અંતર ધ્યાન. ૭

કહી કથા ભાગવતનીં, કાંઈ અન્ય પુરાણ;
ભણે ભાલણ ભક્તિભાવે, સ્તવ્યા શારંગપાણ. ૮

પદ ૩૪૨ રાગ ધનાશ્રી.

કહે શુકદેવ પરીક્ષિત સાંભળ, આદિ પુરુષનો અંશરે;
રુદ્ર તણે કાંધે કરી તેનો, દેહ થયો વિધ્વંસરે. ૧

દામદેવે ઇચ્છા કીધી, શરીર ધરવા મનરે;
પ્રવેશ કીધો ઉદર રુકિમણી, નામ ધર્યું પ્રદુમનરે. ૨

૧ પ્ર-૨ સકલ ગુણ પૂરણ હવા, ૧ વિશ્વાવાસ-જગતમાં વ્યાપી રહેનારો.
૧ વિધ્વંસ-નાશ.

- ૩૫ શિરોમણુ તેહનું, પૂરણ કામ અવતારરે;
 પિતાયકા કાંઈ ન્યૂન નહી, જાણિયે દેવમુરારે. ૩
- તેને શંખર હરી ગયો, દશ દિનમાં નિરધારરે;
 શંખર શત્રુપણું જાણીને, નાખ્યો ઉદ્ધિ મુઝારરે. ૪
- આવતો મચ્છે ગળ્યો, પૂર્ણ તેનો દેહજી;
 માછીની ત્યાં જાલમાં, મચ્છ આવિયો તેહજી. ૫
- માછીએ તે મચ્છને, રાય આગળ લઈ યાખ્યોજી;
 પાકશાલાનો પાઠ હતો, કહે બાલણુ તેને આખ્યોજી. ૬

પદ ૩૪૩ રાગ ધનાશ્રી.

- તેણે જ્યારે મચ્છ વિદ્યાર્થી, માંહે દીડો ખાલરે;
 ૩૫ સુંદર તેનું રંજેઈ, વિનવિયો ભૂપાલરે. ૧
- રાજાએ માયાવતીને, ખાલક આખ્યો તેહરે;
 પૂર્વે નામ રતિ તેનું, હતી કંદર્પની સ્ત્રી એહરે. ૨
- મહાદેવે તેને ભસ્મ કીધો, શંખર તેણે ઠારરે;
 સૂતી દેખીને હરી લાગ્યો, કંદર્પ કરી નારરે. ૩
- દુષ્ટે ઘસી કરીને રાખી, આખ્યો તેને ખાલરે;
 કહ્યું પાપીએ એહ પ્રત્યે, એની કરજે તું પ્રતિપાલરે. ૪
- માયાવતી ખાલકને દેખી, હર્ષ ધરે મનમાંહિરે;
 નારદજીએ સર્વે કહી, આવી વારતા ત્યાંહિરે. ૫
- ભેદ જાણ્યો જોડે, પ્રગટ્યો સ્તેહ અપારરે;
 ભૂતિ મદન મનમાંહે રાખે, કહે બાલણુ તેણે ઠારરે. ૬

પદ ૩૪૪ રાગ ધનાશ્રી.

- સેવા માંડી સેવા માંડી, શુદ્ધકારજ ત્યાં પોતે છાંડી. સે० ૧
- ખાલક પાખ્યો યૌવન દેહ, યોગ દહાડામાંહે તેહ. સે० ૨
- ૩૫ શિરોમણુ કહાવે જેનું, એક રસના હું શું કહું તેનું. સે० ૩
- અંબુજ નયન ખાહુ વિશાલ, જાણિયે શું નોહે ગોપાલ. સે० ૪

એવું રૂપ દેખી કામદેવ, કરવાં (લાગી) સ્ત્રી ભાવે સેવ.	સે૦ ૫
પ્રધુમ્ને તો પૂછ્યું ત્યારે, એવી બુદ્ધિ ત્યાં દીકી જ્યારે.	સે૦ ૬
માતા તણી મતિ તે વિસારી, તે શું કારણ કહે વિસ્તારી.	સે૦ ૭
દુઃખ પામે છે તમારી માત, તે માટે દુષ્ટનો કરો ધાત.	સે૦ ૮
નારદથી જાણ્યો તે ભેદ, પ્રધુમ્નને સંભળાવ્યો વેદ.	સે૦ ૯
દૈત્ય મારીને અહીં નવ રહિયે, ભાવણપ્રભુને ચરણે જમ્યો.	સે૦ ૧૧

પદ ૩૪૫ રાગ કાફી.

કામદેવ ભણાવિયા, વિદ્યા સર્વ આપી;	
અહંભુત માયા આસુરી, તે સ્થિર કરી સ્થાપી.	૧
પ્રધુમ્ને પાકે કરી, વિદ્યા જે ભણાવી;	
દૈત્ય તણી ગત દેહ માંહે, તે સધળીએ આવી.	૨
વલતી મોતે બુદ્ધિ કરી, સજ યમને આવ્યો;	
ગાઠે કરી ગર્જના, જમ્યું દૈત્ય જગાવ્યો.	૩
એવું સાંભળી ઉઠ્યો પાપી, આવ્યો ક્રોધ ભરાય;	
હાથમાંહે ગદા ઝાલી, વેગે આવ્યો ધાધ.	૪
ઉગામીને ક્રોધશું, મારે શરીરમાં જ્યારે;	
આવંતી કટકા કરી, પ્રધુમ્ને (તે) ત્યારે.	૫
વલતી મેલી ક્રોધશું, જાણ્યું નહી રહે વલયો;	
તવ શંખરે માયા રચી, યમ રહ્યો ત્યાં અજગો.	૬
સંભારી શીખી હતી, વિદ્યા જે પહેલી;	
કરમાંહે ઝાલી ગદા, શિર શંખર મેલી.	૭
૧ધડથી શિર અલગું કર્યું, તે પૃથ્વી પડિયો;	
જાણે અવની ઉપરે, અંબુદ ત્યાં અડિયો.	૮
કુસુમવૃષ્ટિ દેવે કરી, વાગ્યાં દુહુભિ ત્યાંહિ;	
ગાન તાન કરે અપ્સરા, પ્રધુમ્ન છે ન્યાંહિ.	૯

૧ પ્ર-૨ ધડથી શિર અલગું કર્યું, તે પૃથ્વી પડિયું, જાણે અવની ઉપરે, અંબુદ તો અડિયું. ૨ ગત-(સં. ગતિ) સંક્રિત, કળા. ૮ અંબુદ-મેઘ, વરસાદ.

ત્યાર પછી માયાવતી, કંદર્પની નારી;
 માયા પ્રગટ કરી ત્યાંહાં, મન વાત વિચારી.
 બેહુએ દ્વારામતી ભણી, ^૧નભ મારગ જાયે;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથને, મળવા મન યાયે.

૧૧

પદ ૩૪૬ રાગ ગોડી.

નભમારગ તે આવિયાં, કોણે ન લલ્યું તેહજ;
 એકાએક આવીને ઉભાં, ભત્તાર પત્ની બેહ. વિસ્મય પામ્યાજી. ૧
 માનિનીમંડળ કૃષ્ણ જાણી, મનમાં લજ્જા આણીજી;
 જાણ્યું અહીંકણુ આવે છે, રમવા શારંગપાણિ. વિ. ૨
 રુમિણી પાસે આવિયાં, આલક દીઠો તેહજ;
 પુત્ર પોતાનો સાંભર્યો, હરીઓ હતો જેહ. વિ. ૩
 વિચાર મન સાથે કરે, મારે પહેલો હતો તનજ;
 તેના સરખું રૂપજ છે, તેવાં છે લોચન. વિ. ૪
 એ અહીંકણુ શાને આવે છે, કો'નો એ કુમારજ;
 સાથે સ્ત્રી આ કોણ છે, રૂપતણો ભંડાર. વિ. ૫
 મારે ગયો પુત્ર પહેલો, તેના સરખું રૂપજ;
 એકાકૃતિ એવો હતો, સુંદર સ્યામ સ્વરૂપ. વિ. ૬
 એ ડયમ એવું રૂપ પામ્યો, કૃષ્ણના સરખો દેહજ;
 પણ નિશ્ચયે એ નોહો મારો, તેમાં નહી સંદેહ. વિ. ૭
 રતેહ ઉપજે એ વિષે, મનમાંહે અપારજ;
 ચિત્તમાંહે સહુએ કરે, એવો રહ્યાં વિચાર. વિ. ૮
 એવે ત્યાં વસુદેવ આવ્યા, સાથે શારંગપાણિજ;
 યદ્યપિ યદુપતિ સર્વ જાણે છે, પણ નવ જોડ્યા વાણી. વિ. ૯
 આનંદ સહુએને થયો, વર્ત્યો જય જયકારજ;
 સગા સહોદર રતેહીને મન, ઉપન્યો હર્ષ અપારજ. વિ. ૧૦

ઝોવે નારદ આવિયા, વસુદેવાદિક જ્યાંહય;	
સંદેહ સહના મન તણો, સધલો હરીઓ ત્યાંહ.	વિં ૧૧
યદુપતિના સરખું મુખ તેતું, રૂપમાંહે વાળ્યો છેકય;	
સુંદરતા તો શી કહું, જે મુખ રસના ઝોક.	વિં ૧૨
આનંદ મનમાંહે ઉપન્યો, હરખ્યો સધલો સાથય;	
સતભામાને પરણશે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ.	વિં ૧૩

પદ ૩૪૭ રાગ કેદારો.

શ્રીગુરુપદ્મકજને પ્રભુમું, પરમ પુરૂષને ધાઉં;	
મતિમાને ગુર્જર ભાપાએ, ગોવિંદના ગુણ ગાઉં.	૧
કૃષ્ણ કથારસ જે નવ જાણે, આણે અતિ અભિમાન;	
મુજ જેતાં નહી તે માતુપ, શકર શ્વાન સમાન.	૨
માતુપદેહ પામી મધુસૂદન, જે પ્રીતે નવ ગાય;	
નરકતાણું સાધન કરવાને, રસરણ તેની કાય.	૩
જીવે જે જગદીશે આપી, તે હરિના ગુણ ગાવા;	
શ્રમ વિના ભવસાગર તરવા, સહેજે પાવન થાવા.	૪
ઝેલું જાણી પ્રેમ અતિ આણી, વાણી કડં પ્રકાશ;	
વાસુદેવનો વિવાહ ઉત્તમ, ગાવું મન ઉલ્લાસ.	૫
૨કથા જે ભાગવતે જોલી, હરિવંશે વિસ્તાર;	
અન્ય પુરાણ તણું સર્વ આશે, આણી એકે ઠાર.	૬
પહેલું જે પરણ્યા રુકિમણી, રાક્ષસવિવાહ કરીધો;	
શર સર્વ દેખતાં શ્યામા, હરણ કરી જશ લીધો.	૭
વરધડ ન જમ્યા ગોરવ ન હવો, કોય ન પહોતી ખાંત;	
કન્યા કુલની સુંદર આવી, મન માને એકાંત.	૮

પ્ર-૧ વસુદેવ દેવકી. ૨ પ્ર-૧ તે તો તેની કાય. ૩ પ્ર-૨ કથા શ્રીભાગવત તણી, નરહરિ વંશ વિસ્તાર; આગના પુરાણતણી સર્વ આશે, આણી એકે ઠાર. ૧૩ સતભામા-સત્યભામા. ૨ શકર-ભૂંડ. શ્વાન-(સં-શ્વન) કૂતરો. ૮ વરધડ-વર છાકરાં સાથે ગળ્યું મોં કરવા નય છે તે.

ગુરુ આદ્યાણું પૂજા નવ પામ્યા, કૌટીક કુલ આચાર;	૯
રુડિમણીને વિવાહે, સંતોખાણું નહીં પરિવાર.	
તે માટે વિવાહ વિસ્તારે, સતભામાનો ભાણું;	
સાથેથી સંલેપ માત્રમાં, જાણુવતીનો દાણું.	૧૦
છપ્પનમે અધ્યાયે જોલ્યો, શુકલ એ સંબંધ;	
ભાલણે પ્રાકૃત પ્રીછવવા, કીર્તિ એ પદબંધ.	૧૧

પદ ૩૪૮ રાગ વેરાડી.

અભિમન્યુસુત પ્રશ્નકાર, શુકલ પ્રત્યે ઉચ્ચરે;
વિસ્તારે વાણી ગુણુ જોવિંદનારે.

ઢાળ.

જોવિંદળના ગુણુ વિસ્તારી, મને કહોને સ્વામ;	
મહાપાંપીને કરે પાવન, નિર્મળ રજેનું નામ.	૧
સોળ સહસ્ર અને શત નારી, આઠ કહી પટરાણી;	
તે માંહે રુડિમણી પહેલી, ધર્મપત્ની વખાણી.	૨
ત્યાર પૂઠે હરિ કોને પરણ્યા, તે તો સુજને કહિયે;	
લીલા પ્રેમશું સાંભળતાં, પાતકપુન તે દહિયે.	૩
અમૃત ઉપમાન વચન તમારાં, સાંભળતાં સુખ પામું;	
વ્યાસતણી વહીએ મંડાણું, મધ્યે માઈ નામું.	૪
વલતા વ્યાસકુંવર ધમ જોલે, ધન્ય તું હો રાજન;	
અંતકાલે અતિશે વાંલા, તુજ(ને) શ્રી ભગવાન.	૫
અન્નમંત્ર નામે એક રાજ, તેનો નિધુ કુમાર;	
પ્રસેન ને સત્રાજિત તેના, સુત સુદર અવતાર.	૬
સત્રાજિત સૂર્યને સેવે, તપ કરીને વન;	
એમ કરતાં કશ્યપસુત, તેને પ્રેમે યથા પ્રસન્ન.	૭

૧ પ્ર-૨ કૌટુક. ૨ પ્ર-૧ તેનું. પ્રશ્નકાર-પ્રશ્ન કરનારો. ૯ કૌટિક-(સં. કૌટુક)-
આશ્ચર્યકારક. ૧૧ પદબંધ-કવિતાબદ્ધ રચના. ૩ પાતકપુન-પાપનો સમૂહ. ૪ વહી-
વંશાવળીનો ચોપડો.

- દિનમણિ(ઓ) મણિ મનોહર આપ્યો, સ્વમંતક અભિધાન;
સત્રાજિત અતિ આનંદ પામ્યો, તરણિતણે વરદાન. ૮
- મણિ કંઠે ખાંધીને હરખ્યો, દારાવતીએ આવ્યો;
જાણે શું એ સૂર્ય ખીજે, એવો સુંદર લાવ્યો. ૯
- ખાલક નગરતણાં તે નિરખી, અતિશે મન વિભાસે;
દિનકર એ શું અહીં આવે છે, સધલા પડિયા સાંસે. ૧૦
- વાસુદેવને કરે વિનતિ, સ્વામીજી સાંભળિયે;
તેજ ૩૫ અદ્ભુત આવે છે, તે કાંઈ નવ કલિયે. ૧૧
- તમને આદિ પુરુષ અહીં જાણી, કરવા પ્રભુ પ્રણામ;
સહસ્રકિરણ ચાલી આવે છે, સેવા કરવા સ્વામ. ૧૨
- પ્રત્યક્ષ પેખો શ્રીજીગજવન, જે આવે છે ચાલી;
નગરલોક કૈતુર્ક જીએ છે, ૧વાત નથી એ ઠાલી. ૧૩
- વચન સાંભળી શ્રીવનમાલી, જોવાને નિસરીયા;
સારા પાસા મેલી શ્રીહરિ, તેહ બણી પરવરીયા. ૧૪
- તે સામું જોઇને શ્રીપતિ, અંતર જ્ઞાન વિભાસી;
કિંચિત્ હાસ્ય કરીને જોલ્યા, ત્યારે શ્રી અવિનાશી. ૧૫
- નહી એ સૂર્ય તપે છે મણિ, ને તેજ પુરુષશરીર;
રવિની કૃપાએ કરી પામ્યો છે, સત્રાજિત એ રધીર. ૧૬
- એવું કહેતાં આવ્યો વેગે, સ્વજન સહુને મળિયો;
માધવજીએ તે મણિ દીઠો, ઘેર પોતાને પળિયો. ૧૭
- પ્રીત કરી ઉપસેને પૂછ્યું, તેને કુશલી ક્ષેમ;
દેહરાસરમાંહે મણિ મેલ્યો, પૂજા કીધી પ્રેમ. ૧૮
- આનંદ ઘેર પામ્યો સત્રાજિત, સ્વજન સહુ ઘેર આવ્યું;
સમાચાર પૂછ્યા તપ કરા, સાથ સહુને લાવ્યું. ૧૯

૧ પ્ર. ૧ કાનથી કાંઈ ઠાળી. ૨ પ્ર. ૨-લીર. ૩ પ્ર. ૨-પરમેશ્વર. ૮ દિનમણિ-સૂર્ય. અભિધાન-નામ. તરણિ-સૂર્ય. ૧૨ સહસ્ર કિરણ-સૂર્ય. ૧૩ ઠાલી-અમથી, બહી. ૧૪ પાસા-જોપાટના પાસા અથવા રસ્તા.

પદ ૩૪૯ રાગ કેહારો.

દેહરાસરમાંહે મણિ ધરે, પૂજા પ્રાત સમે કરે;
તે ઝરે હેમ નિત્યે માનિયું રે.

ઢાળી.

- દિન પ્રત્યે મણિ હેમ ઝરે, તે અષ્ટ અનુપમ ભાર;
વળી વસ્તુ મનમાંહે વાંચ્છે, તે પામે નિરધાર. ૧
- નહી દુર્ભિક્ષ અરિષ્ટ સર્પભય, આધિ વ્યાધિ નહી મારી;
જ્યાં મણિ પૂજાયે ત્યાં નહી આવે, માયાવી કો ભારી. ૨
- સત્રાજિત સુખ પામ્યો મંદિર, વિવિધ કરે વિલાસ;
પુત્રી એક હવી તે સંતતિ, રૂપ તેજ પ્રકાશ. ૩
- નામ ધર્યું સતભામા તેનું, જોતાં મન વિવેક;
ત્રણ લોકમાં નહી કો ખીજી, દેવે સરજી એક. ૪
- ચંચલનયણી શશીધરવયણી, અધર જશાં પરવાલી;
દંતકલી દાઢેમની દીસે, ચિત્રલંકી ખાળી. ૫
- વેણી વાસુકિ નાગ જાણિયે, ભૂમંડળને આપ;
કંબુગ્રીવા સુંઢે જશા ભુજ, ઉતારે અતિ આપ. ૬
- હંડી નાભિ અનુપમ કટિતટ, પગ તે કદલીસ્તંભ;
ચાલંતણે ચટકે મન મોહે, અતિ ઉર્વશી રંભ. ૭
- તિલોત્તમા મેનકા લાજે, દેખી તેહ ધૃતાચી;
અવર ઉપમા કોની દીજે, જાણે તેની દાસી. ૮
- ચંરણ કમલ સરખા અતિ સોહે, મોહે મુનિ સંન્યાસી;
અવર નારી જે મહીમંડલની, જાણે તેની દાસી. ૯

૧ અષ્ટ-આઠ. ૨ દુર્ભિક્ષ-દુઝાલ. અરિષ્ટ-આપત્તિ, ઉપદ્રવ. સર્પભય-સાપનો ભય. આધિ-માનસીકપીડા. વ્યાધિ-શારીરીકપીડા. મારી-ધણાં મોત નિપજવનારો રાગ. ૫ ચિત્રલંકી-અદ્ભુત કમરવાળી. શશીધર વયણી-સંકરના જેવા વયણી (વરણી) રંગવાળી, ગોરી. ૬ ભૂમંડળ-ભૂકુટિનો સમૂહ. આપ-ધનુષ. કંબુગ્રીવા-સંખના જેવી ડોક. આપ-તેજ. સોહાવું-સોભાવું. ૭ કટિતટ-કેડનો ભાગ. કદલીસ્તંભ-કેળનોસ્તંભ. રંભ-રંભા. ઉર્વશી, તિલોત્તમા, મેનકા અને ધૃતાચી એ નામની અપ્સરાઓ.

- સોલ કલા શશી પૂર્ણ જાણે, સુખ માનિની દેશં;
ભ્રમર ભમે સુરતણે રૂપે, આન્યા કરવા હેશં. ૧૦
- શ્યામા સકલ કલા ગુણ પૂરણ, લક્ષણ ત્યાં જત્રીશ;
સહિયરો સાથે કીડા કરતાં, વર વાંચ્છે જુગદીશ. ૧૧
- પુત્ર નહી તે સત્રાજિતને, તે દુઃખ મન ન આણે;
હેડામાંહે શત કુંવરથી, કુંવરી અધિકી જાણે. ૧૨
- એક સમે એકાંતે બેઠા, હરિ સત્રાજિત જોડ;
દક્ષિણ કર કરમાંહે ઝાલી, જોડ્યા શ્રીરણછોડ. ૧૩
- આતા પ્રાણપાયે તું વાંલો, કહું શીખામણ સારી;
જોલ કલો માને તું મારો, અંતર વાત વિચારી. ૧૪
- આતા વસ્તુ જે અહલુત હોયે, તે સોહે રાજદાર;
અવર પુરુષને સુખકારી તે, તોહે ત્યાં નિરધાર. ૧૫
- એ મણિ ઉગ્રસેનને આપો, ખીજા બહુ અપાવું,
ગામ સીમ વળી જે તું માગે, હેમ રત્ન સોહાવું. ૧૬
- પ્રીત ધણી યાશે રાજશું, અમશું અધિકા રનેહ;
સ્થમંતક આપો તો યાશે, સુખ તમારે દેહ. ૧૭
- ભોગ જેટલી રિદ્ધિ વાંચ્છવી, અધિકાનું શું કામ;
મૂઆ પૂઠે કો નહી જાણે, સંગ લઇને દામ. ૧૮
- પુન્ય કરો સુખ ધણું ભોગવો, જે જોધયે તે માગો;
મણિ આપીને ઉગ્રસેનને, પ્રેમે ચરણે લાગો. ૧૯
- એવાં વચન સુણી શ્રીહરિનાં, સત્રાજિત થયો માઠો;
લાલણપ્રભુ રઘુનાથ ન જાણે, તે તો ભવલવ ધાઠો. ૨૦

૫૬ ૩૫૦ રાગ રામઘ્રી.

સત્રાજિત ત્યાં જોલે વાણીજી, સાંભજોને તમે શારંગપાણિજી.

ઢાળ.

શારંગપાણિ તમે સાંભજોજી, રકલા જે ઉપાય;

એણી વાતે દારાવતીએ, વસ્થું તો નહી જાય. ૧

- કો'ને ફડી દીકરી, કો'ને વહુવાર હોય;
સુંદર દેખી માગશે તો, 'વસી શકશે ન કોય. ૨
- મેં દેહ દમ્યો તપ અતિ કર્યું તો, કૃપા કીધી દેવ;
તે મણિ કમ આપ્યો જાયે, કૃષ્ણજી કહો ખેવ. ૩
- હૂલ દીધે હૈયું ધૂળે, તમો છો બલવંત;
કહો તો ખીજે દેશ જમ્યે, છાંડી શ્રી ભગવંત. ૪
- તમો જ્યારે હૂલવાઓ ત્યારે, રહે સુખ ન થાય;
આસા આપો અમને, આજથી યાદવરાય. ૫
- વચન તેનાં સાંભળી, વલતા વદે જગદીશ;
હિત કહેતાં શાભણી, તમને ચઢે છે રીસ. ૬
- કાટિ એવા મણિ પામો, મારે શું છે કાજ;
એ વિના તો ચાલશે, ઉગ્રસેનનું રાજ. ૭
- સુખે રહી કાં હૂલવણ માનો, તમારું છે ગામ;
સુખકુખ સધલે સરજ્યું હોયે, શું કરે તે ઠામ. ૮
- એવું કહી હરિ ગયા મંદિર, સત્રાન્વિત ગયો ઘેર;
મૂરખ કાંઈ જાણે નહી, જે કાલ ફેરી પેર. ૯
- શુકળ કહે પરીક્ષિતને, રાય મન સાંભાળ;
ભોગ નાવે નાથને તે, વસ્તુ પહરી ખાળ. ૧૦
- એવડા ગુણ જે મણિમાંહે, તેહ દુઃખનો હેત;
હરિને સમર્પ્યા નહી, તે જાણજે સંકેત. ૧૧
- હરિને સમર્પ્યા વિના કાંઈ, કીજિયે ને ભોગ;
સુખદાયક હોયે નહી ને, નરક ફેરો જોગ. ૧૨
- મૂરખે મન ન જાણ્યો, જેહ કહ્યો ઉપદેશ;
માથામાં જ્યારે વાજશે ત્યારે, ધ્રીછશે લવલેશ. ૧૩

૧ પ્ર-૨ શીશ કાપશે કોય. ૨ પ્ર-૨ રાયજી મન સાંભળો; ભોગ નાવે નાથને, તે વસ્તુ શુંધી ખાલો. ૩ પ્ર-૨ માં કહી ૧૧ આગળ ખીજી કહી છે તે એવી કે, અધર ડશી આર્હાંધત દીધું, ત્યારે હું સુખ પામી, એક ઘડી ભાલણ પ્રભુની; ફડી વાત ન વામી. ૪ પ્ર-૨ લેહેશે. ૪ હૂલ દીધે-હાંકવાથી (?) ૧૧ હેત-કારણ.

મણિ છાનો રાખ્યો દેહરાસરમાં, સત્રાન્જિતે વિશેષ;
મૂરખ તે પ્રીછ્યો નહી, જે કર્મ કરી રેષ.

બ્રહ્માંડ કોટિનો નાથ માગે, કહેવો જે નાકાર;
ધિક્ જીર્ણ તેહની, ધિક્ મણિ તે સાર.

૫૬ ઉપ૧ રાગ રામઘી.

એક સમે તો પ્રસેન વીરજી, લોઢો બાધ તે મહા
ઢાળ.

ધીર બાધ સત્રાન્જિતનો, કીધો મન વિચાર;
મણિ ભોગવીએ નહી તો, શા કામનો ભુવન મુઝાર
એવું જાણી પ્રેમ આણી, કંઠે બાંધ્યો હાર;
મૃગયા રમવા નિસર્થો, તે અશ્વ થયો અશ્વાર.

શુકન કાંઈ જોયાં નહી ને, એકલો ગયો વન;
એમ કરતો આવિયો તે, દીસે નહી જ્યાં જન.

સિંહ પ્રગટ્યો કેસરી, અશ્વને કીધો પ્રહાર;
પ્રસેનને તો મારિયો, તે પડ્યો તેણે ઠાર.

કેસરી મણિ લઈ નિસર્થો, ને મળ્યો જાંબુવંત;
રીછે સ્યમંતક મણિ લીધો, સિંહનો કર્યો અંત.

મણિ લઈ શુક્રમાંહે પેઠો, પાંલણે પોઢી કુમાર;
રમકડું કરીને બાંધ્યું, તે જાણે નહી પ્રકાર.

નિશા થઈને વીર નાળ્યો, સત્રાન્જિત કરે ઉચ્ચાટ;
ઘેર ઘેર હોડે પૂછતો, તે જીએ ત્યાં અતિ વાટ.

પેરપેર હોડે પૂછતો, નહી સમાચાર;
હટેમાંહે ઉપન્યો, સંદેહ તેણીવાર.

કૃષ્ણ મણિ માગ્યો હતો, મેં નાપિયો તત્કાલ;
જાણિએ છે મરોવ્યો મારો, બાધ શ્રીગોપાલ.

- વાંક સધલો માહરો, અહીં રહો હું વાસ;
પહેલું કૃષ્ણે જાણાવ્યુંતું, પ્રગટ કરી પ્રકાશ. ૧૦
- કુશલ વાંચ્યો તો એ આપો, જાણાવ્યો તો મર્મ;
હું તો ભરોસે રહો જે, એમ નહી કરે કર્મ. ૧૧
- સરજ્યું કો છૂટે નહી, સાં મિથ્યા સર્વ ઉપાય;
દુખ હોયે જે પામવું, ત્યારે બુદ્ધિ સધલી જાય. ૧૨
- સાં લગે જ્ઞાની ચતુર પંડિત, વિવેકી તે શર;
જ્યાં લગી થાયે નહી રે, દૈવ વાંકું ફર. ૧૩
- બૃહસ્પતિની બુદ્ધિ ગદ્ય, જ્યારે ચંદ્રે રાખી નાર;
શાપ કાંઈ લાગ્યો નહી, હવું જો હોનાર. ૧૪
- હેમમૃગ રામે નવ જાણ્યો, અવર ન જાણે કોય;
કોટિ યતન જીજિયે, તોએ હોનારું હોય. ૧૫
- ભૃગુપત્નીનું મસ્તક છેલું, વિષજી ન જોયું પાપ;
અવતાર તો બહુ પામશો, એવો હવો સાં શાપ. ૧૬
- સતી રુદ્રે મોકલી, તે દક્ષ કરે ધામ;
બળા ૧ મરવી નવ જાણી, ત્રૈલોક કરે સ્વામ. ૧૭
- ઈંદ્ર ગૌતમ ઘેર ગયો, યદ્ય રહ્યો અતિ અજ્ઞાન;
તો વાંક કો'નો કાઢિયે, દૈવ એહ નિદાન. ૧૮
- સરજ્યું કયોપેર છૂટિયે, કયહીં ન લાલે લાળ;
વળી ઘેર ઘેર શોધિયે, જો થાયે પ્રાતઃકાલ. ૧૯

પદ ઉપર રાગ રામઝી.

માંહોમાંહિ કહે નરનારીજી, વાર કીધું દેવ મુરારિજી.

હાળ.

મુરારે વાર ક્યું પણ, દોષ મનમાં નવ ગણ્યોજી;
મણિ કરે કારણ, પ્રસેન સુંદર શું હણ્યો. ૧

આંહાં વાસે ક્યમ વસિયે, વિમાસો ના માય;
વાડ ચોરે ચીમડાં તો, કહો ક્યમ જીવાય. ૨

વહાર જ્યાંથી વાંચિયે, ત્યાંથી આવે ધાડ;
ત્યારે દોષ કોને દીજિયે, અક્ષર એહ નીલાડ. ૩

ખીજી અળલા ઉચ્ચરે, મનશું જુઓ ને મર્મ;
જેણે જેવાં કીધાં હોયે, તે કરે તેવાં કર્મ. ૪

પ્રથમ એણે મારી માસી, નરતણી ન રહી રીત;
મોસાલ જઘને મામો માર્યો, પ્રગટ ખાંચિત પ્રીત, ૫

નંદને ઘેર ઉછર્યો, તેને દીધો છોડ;
દૂધ જેતું ધાવિયો, તે વિસરે ક્યમ નેહ. ૬

ગોપિકા જે સર્વ છાંડી, કીધો એશું રંગ;
ટળવળતાં તેને તજ્યાં, એનો એવો સંગ. ૭

ફાઇ કરો દીકરો, પરણતો તો શિશુપાલ;
વચ્ચેથી હરિ હરી લાવ્યો, નામ કહાવે દયાલ. ૮

ઉગ્રસેનને રાજ્ય આપ્યું, તેનો એહજ ભેદ;
શાપ છે યયાતિનો, સહી કરી જાણો વેદ. ૯

એના ગુણ કો જાણે નહી, જેટલા છે ત્યાં ગૂઢ;
વાત કાંધ કીજે નહી, માનુષ છે અતિ પ્રૌઢ. ૧૦

સત્રાજિત પહેલું વરાંસ્યો, મણિ દેખાડ્યો જેહ;
જાણી મર્મ ને રહ્યો વાસે, ચૂક-મોટી એહ. ૧૧

આજ એને કોલ તને, પૂણશે નિર્વાણ;
એને કાંધ છે નહી રે, લોક કરી કા'ણ. ૧૨

મુક્તિપુરી જાણીને વસિયે, નથી એવો લાગ;
પ્રસેનની તો પેર જેતાં, હૃદીસે એનો ત્યાગ. ૧૩

ચતુર હશે તે ચેતશે, જે રહેશે એને ચરણ;	
આજ્ઞાએ નહીં રહે તે, પામશે ત્યાં મરણ.	૧૪
એણીપેરે તો નગરમાંહે, વાત થઇ વિસ્તાર;	
ઉદ્ધમાં જ્યમ તેલખિંદુ, તિમ થયો પ્રકાર.	૧૫
કલ્પના કોટિક કરી, રજની સૂતાં જન;	
ક્યમ માર્યો ક્યાં પડીયું, હશે તેનું તન.	૧૬

પદ ૩૫૩ રાગ ગાંધી.*

વારતા નગરમાંહે પલી, ઉદ્ધવ અકૂરે સાંભળી;	
તાપ ઉપન્યો મન અતિ ઘણો, વાસુદેવની નિંદા તણો.	૧
માંહોમાંહે ઇમ ઉચ્ચરે, વિમાસણ મનમાંહે ધરે;	
આવો હરિને કરિયે જાણ, નથી જાણતા શારંગપાણ.	૨
એવું મન વિમાસી તેહ, હરિને કહેવા આવ્યા બેહ;	
પ્રતીહારે વિનતિ કરી, બાહેર આવ્યા શ્રીનરહરિ.	૩
ઉદ્ધવ અકૂર કરી પ્રણામ, આસન બેસાર્યાં તે સ્વામ;	
કરે વિનતિ જોડી હાથ, સાંભળિયે શ્રીવૈકુંઠનાથ.	૪
તમાઈ કા 'કૂકું' કહે, તેણે ચિત્ત અમાંઈ દહે;	
કા વારતા રૂડી કરે, તેણે ચિત્ત અમાંઈ ઠરે.	૫
નિંદા સુણી રલિયાતજાયાયે, પ્રીતિમાંહે ક્યમ ગણાયે;	
વા'લું તે જે હેડે દહે, સત્યારથ આવીને રહે.	૬
સાચું કહે મ કરશે રીસ, દાઝે કહિયે છે જગદીશ;	
નગરમાંહે ચાલી છે ક્યા, વિનવિયે છે સર્વથા.	૭
પ્રસેન સત્રાજિતનો વીર, મણિ બાંધી નીકળિયો ધીર;	
તે કહીયે ગયો આવ્યો નહી, શોધી શોધી ભાગા સહી.	૮
લોકમાંહે ચાલી છે વાત, કૃષ્ણે પ્તેનો કાધો ઘાત;	
સાચું જૂઠું જુગજીવન, જાણે સર્વ તમાઈ મન.	૯

*પ્ર-૨ માં વેરાડી છે. ૧ પ્ર-૧ વાંક. ૨ પ્ર. ૨ નિદાન. ૩ પ્ર. ૨ તેડી.
 ૧૫ તિમ-તેમ. ૧ પળી-ચાલી. ૫ દહે-ખળે. ૬ સત્યારથ-(સં. સત્યાર્થ) ખડું
 સાચું. ૮ ભાગા-નાસી ગયા.

- નથી માનતા સ્વામી અમો, તે સત્યારથ કહોને તમો;
વાત હોયે તેવી ભાખવી, અમથી છાની નવ રાખવી. ૧૦
- આશ્ચર્ય અતિશે પામ્યા હદે, વલતાં વિઠ્ઠલ વાણી વદે;
નથી જાણતો હું સર્વથા, તમ આગળ નવ જોલું વધા. ૧૧
- કહે ઉદ્ધવ બાહર નિસરો, પૂઠે ચઢીને સાચું કરો;
મિથ્યા જોલે સહુ અપવાદ, જણુ જણુ કાશું કીજે વાદ. ૧૨
- તેણે આવી રાજદાર, સત્રાજિત તેડયો પરિવાર;
મન મનાવો સ્વજનતણું, મેણું એ ઉતારો ધણું. ૧૩
- વચન સાંભળી વિશ્વાવાસ, ઉઠી રથ બેઠા અવિનાશ;
ખીજે રથ ઉદ્ધવ અકૂર, ધમ આલ્યા જ્યમ સાગર પૂર. ૧૪
- માહોમાહે નર ને નાર, વાત કરે છે ઠારોઠાર;
આંશુલીએશું સાન કરી, હરિને દેખાડે સુંદરી. ૧૫
- જુઓ પુણ્યતણા કરનાર, એ તો ન્યાયતણા અંબાર;
એવા દારાવતીના ધણી, કરણી શી કહિયે એ તણી. ૧૬
- પ્રસેન મારીને મણિ ગ્રંથો, મહિમા સાધુતણો તો લલો;
અહીં વસ્યાનો ટળિયો ભાગ, જેણે પ્રભુએ છાંડ્યો પાગ. ૧૭
- એવી વારતા હરિ સાંભળે, મનમાં બેઠ ધરે ને પળે;
સભાએ આવી શારંગપાણુ, ઉચ્ચસેનને કીધું જાણુ. ૧૮
- સત્રાજિત તવ તેડાવ્યો, દીન દામણો તે આવિયો;
પ્રસેનતણી પૂછી ક્યા, મનની વાત કહો સર્વથા. ૧૯
- સત્રાજિત હુખ ધરતો મન, ગદગદ કંઠે વદે વચન;
ભાષ મણિ પેરી નિસર્યો, નથી જાણતો ક્યાં પરવર્યો. ૨૦
- શોધ્યો પણુ નવ લાધી શુદ્ધિ, ઉપજતી નથી કાંઈ બુદ્ધિ;
કોનો મન આણું સદેહ, પ્રીછ્યા પાખે કારણ એહ. ૨૧
- લોક કહે તે કોણુ વરે, જોલે જ્યમ મન ધમજા ધરે;
જાણ્યા પાખે આણી રીસ, સહુ કોને ચઢાવું શીશ. ૨૨

કૃષ્ણ કહે હું 'દિવ્યજ' કરું, તાતા તેલમાંહે કર ધરું;
કહો તો પેસું પાવક ઝાલ, ઘટ માંહેથી ઝાલું વ્યાલ. ૨૩

મજ્જન કરી રહું મહાનીર, જ્યાં લગે રલધ આવે તીર;
જેહ કહે તે કીજે અંક, શીરથી ઉતારવા કલંક. ૨૪

સહુએ એવું જાણી સલ, નથી જાણતો તેની ગત્ય;
હિતે કહું તું મેં એકવાર, એટલો વાંક થયો ઉનિરધાર. ૨૫

પદ ૩૫૪ રાગ ગાડી.

સત્રાજિત કહે છે સ્વામી, તમને ધીજ ન લાગેજ;
ગોકુલમાંહે પાવક પીધો, મેં સાંભળિયો આગેજ. ૧

'કાલીની' રૂણા ઉપર નાચ્યા, તે પત્રગને ઝાલ્યોજ;
દિવ્ય તમારું તેજ માને, જે કો હોયે કાલોજ. ૨

શેષશય્યા ઉદધિમાં સૂએ, તેને શું કરે વારજ;
ધીજ કરે સંદેહ નવ ભાગે, કાપનો નિરધારજ. ૩

તમે ન જાણો તે તો શું છે, ગોવિંદજ એકાંતજ;
જ્યમ છાનાં મરે ક્યમ છોરું, જોતાં એ દૃષ્ટાંતજ. ૪

તમને કોણ કહે કેશવજ, સહુએ 'ધે' વડાઈજ;
મારું મન તો ત્યાં માને, જો 'દેખું' મારો લાઈજ. ૫

મોટાને મેંજ શું લાગે, શુદ્ધને શું કલંકજ;
શશીને શું દોહલું કરે છે, નામ થયું મૃગાંકજ. ૬

લાજે કાંયે કહી તો ન શકે, સાચું અથવા જૂઠુંજ;
તમને શું કરે સ્વામીજ, માનુષ રૂઝું તુઝુંજ. ૭

વાસ તમારે અમે વસું છું, જ્યમ ભાવે ત્યમ કીજેજ;
દુર્જલને મોટાશું બલ, સાચું કહેતા ખીજેજ. ૮

૧ પ્ર-૨ ધીજ. ૨ પ્ર-૨ કો લાવે તીર. ૩ પ્ર-૨ જે વેવાર. ૪કડી ૨ પ્ર. ૨ માં નથી ૫ પ્ર. ૨ વહે. ૬ પ્ર. ૨ દેખાડો. ૨૩ દિવ્યજ-ધીજ, અધરી પ્રતિજ્ઞા. ઝાલ-(સં. જાણા)-જોત, શીખા, વ્યાલ-સર્પ. ૨૪ મજ્જન-ડુખડી મારવી. મહાનીર-ઉંડા જલમાં. અંક-અંકે-નિશ્ચય, ધીજ-(સં. દિવ્યજ) અધરી પ્રતિજ્ઞા. ૨ પત્રગ-સર્પ. ૩ વાર-(સં. વારિ) જળ. ૭ રૂઝું-ગુસ્સે થયેલું. તુઝું-પ્રસન્ન થયેલું.

- વલતા હરિ ઝોણીપેર જોડ્યા, કલંકઃ જો ઉતાડેછ; ૯
પછે સાચું જૂઠું જોઇ, અન્યાયીને વાડેછ.
- ઘેરચકી તો પગલે જઇયે, જોતાં જો ઉઘાનછ; ૧૦
નિરત લાભશે ત્યાંથી સુધી, સર્વ સાંભળ જ્ઞાનછ.
- યાદવ સહુ ને સત્રાજિત વળી, સ્વામી યાદવરાયછ; ૧૧
અશ્વતથે ત્યાં પગલે, જોવા વનમાં જાયછ.
- ત્યજી દારકાં આગળ જતાં, અશ્વ દીઠો પડિયોછ; ૧૨
પ્રસેન પાસે મૂઝો દીઠો, સિંહને પ્રહારે નહિયોછ.
- સત્રાજિતે તે બ્રાતા દીઠો, કેસરીનજે વિદ્યાર્યોછ; ૧૩
આક્રંદ કરવા તે ત્યાં લાગ્યો, સાચ સહુએ વાર્યોછ.
- કેટલા એક ત્યાં સત્રાજિતને, દેવા લાગ્યા ગાળછ; ૧૪
મૂરખ અણુ પ્રીછે શું દીધું, આદિપુરુષને આલછ.
- ચતુર હોય તે જાણે અણુજાણે, કાંતે નવ દે દોપછ; ૧૫
કાલ તણું કીધું જો થાયે, એ ઉપર શો રોપછ.
- કૃષ્ણ કહે આધેરા જઇયે, મણિની જોઇયે ભાળછ; ૧૬
કદાચિત્ સિંહે પાડ્યો હોયે, વેગે દેતાં શલછ.
- પશુને શું કારજ મણિતું, આલે અહીંથી લીધોછ; ૧૭
શોધતા તે સહી લાધશે, નિશ્ચયે નાખી દીધોછ.
- એવું કહીને જોતા ચાલ્યા, સાથે સર્વ પરિવારછ; ૧૮
આગળ માર્યો પડિયો દીઠો, કેસરી એકે દારછ.
- પાસે પગલાં રીંછજ કરાં, સહુએ કર્યો વિચારછ; ૧૯
જયુવંત આ ગિરિમાં રહે છે, તેણે હણ્યો નિરધારછ.
- મણિ-પણુ તે લઇ ગયો હોશે, ખીજે નહી ઉપાયછ; ૨૦
એવું કહીને જોવા ચાલ્યા, પેખંતા પલાયછ.

પદ ઉપપ રાગ સામેરી.

- ગિરિ પાસે આવિયા, એક ગુંદા દીડી પ્રોઠ;
અધાર માંહે અતિ ઘણું, સહુએ થયું દિગ્મૂઠ. ૧
- કૃષ્ણ કંઠે સહુ અહીં રહો, હું કરું માંહે પ્રવેશ;
મણિ શોધી લઈ આવું, જોઈ એહ નિવેશ. ૨
- તે ખીલ જોવા કારણે, હરિ વિના યદને મંદ;
યાદવ સહુ દ્વારે રહ્યા, મધ્યે પેઠા પરમાનંદ. ૩
- પ્રવેશ કરતાં સાંભળ્યો, એમ શબ્દ શ્રીહરિ કાન;
ખાલક પોઠ્યું પારણે, દાસી કરે છે ગાન. ૪
- પ્રસેનને સિંહે મારિયો, જાણુવતે માર્યો તેહ;
કાં રેખાલક તું રોયે છે, હવે મણિ તારો એહ. ૫
- એ વાણી સુણતાં શ્રીહરિ, ખીલમાંહે જ્યારે જય;
દેખી દાસી ત્રાસ પામી, નૌતન ગુરુપત્ની કાય. ૬
- મણિ લેવાનું મન કરે, જોડે શ્રીભગવાન;
દાસીએ તવ સાદ પાડ્યો, દેખી ક્ષામલવાન. ૭
- સાંભળી તે શીંછ આવ્યો, શીંછ જાણુવતે;
માનુષ રૂપે નિરખિયા, જાણ્યા નહી ખલવત. ૮
- કોણ છે ક્યાં આવિયો, અણપ્રીછ્યો આણે દાર;
મણિ લેવાનું મિષ કરે છે, જીવતો જા ખાહાર. ૯
- તોએ હરિ નવ નિસરે, મણિ ઉપર ઘાલ્યો હાય;
જાણુવત ગયો વલગવા, એલખ્યા નંદી રધુનાથ. ૧૦
- માંહોમાંહે યુદ્ધ માંડ્યું, મુષ્ટિ પાડુ પ્રહાર;
શીંછ ગર્વે ન જાણે ને, મૈથિલીભરયાર. ૧૧
- મને વેતો ખાય લેતો, ગાળ દેતો ખદ્ધ કરે;
નહી પાડે મુષ્ટિ તાડે, આડે હાથે તે ધરે. ૧૨

- ૧૩ ત્યાં મણિ જોયે રહી રોયે, મૂઝો પણ મેહેલાય ?
મુષ્ટિ ઝાલે સ્વેદ ચાલે, નમી ચાલે કાય.
- ૧૪ કૃષ્ણ કોપે લાજ લોપે, ઝોપે અતિશે અંગ;
દાસ જાણી દયા આણી, વાણી કહે શ્રીરંગ.
- ૧૫ મણિ મારો નહી તારો, સંભારો કરી સાન;
કેશ કૂડો નહી રૂડો, ખૂડો રબુદ્ધિનિધાન.
- ૧૬ દંત દાખે રીંછ ભાખે, મણિ પાખે જાઓ ઘેર;
ખોલ થાપું નહી આપું, વાપું જોઇ પેર.
- ૧૭ કૃષ્ણ માગે નાર વારે, વારે વારે કહે વાણી;
હઠ ન કીજે મણિ દીજે, ખીજે શારંગપાણિ.
- ૧૮ તોહે તાણે લાજ નાણે, જાણે નહી જગદીશ;
મૂછ મરડે દંત ધરડે, વિરડે આણી રીસ.
- ૧૯ ભૂખ લાગે બલ ભાગે, જાગે રજની દિન;
કેશ ઝાલે સ્વેદ ચાલે, વાળે નહી પણ મન.
- ૨૦ માન ધરતા યુદ્ધ કરતા, કરે ખીલ સુઝાર;
ઢળી પડતા મળી ભડતા, દિવસ વીત્યા બાર.

પદ ઉપદેશ રાગ સામેરી.

- ૧ ત્યારે યાદવ કરે વિચાર રે, શકે હરિ માર્યા તેણે ઠાર રે;
રીંછ આવશે બાહાર રે, હવે દારકાં નાસી જાયે રે.
- ૨ મને થયા તે માઠા રે, શ્રીહરિને મેલી નાઠા રે;
તે જાણી પ્રીછી ગાઠા રે, હવે
- ૩ મારગ અતિ ઉજાણો રે, ભયભીત ધણું તણાણો રે;
સાચા ભક્ત જણાણો રે, હવે

૧ પ્ર.-૨ બાગિણા જોયે રહી રોયે, મોઢે પણ માને નહી, મુષ્ટિ ઝાલે સ્વેદ ચાલે, નમીને આપે કાય. ૨ પ્ર.-૨ દુઃખનિધાન. ૧૫ બુદ્ધિનિધાન-બુદ્ધિનો ભંડાર, ૧૬ વાપું-વા અને આપું અથવા વ્યાપ્ત થવું, વિરડે-ખરાડા પાડે,

વા'લો થયો અતિ દેહ રે, નવ આવ્યો હરિશું નેહ રે;	
પાપ તણો નહી છોહ રે, હવેં	૪
મહિમા કરો ન જાણ્યો રે, વિશ્વાસ કરો નવ આણ્યો રે;	
લોભે જીવડો તાણ્યો રે, હવેં	૫
દ્વારાવતીએ આવ્યા રે, જાણ્યું જીવતા કાવ્યા રે;	
હરિની શુદ્ધ ન લાવ્યા રે, હવેં	૬
રજે ભરાણાં તન રે, જોવા મળિયા જન રે,	
નવ દીઠા જીગજીવન રે, હવેં	૭
નગર કોલાહલ ભારી રે, જોવા આવે નર નારી રે;	
ઘેર ઘેર વાત વિસ્તારી રે, હવેં	૮

*પદ ૩૫૭ રાગ ધનાશ્રી.

વસુદેવ દેવકીએ સાંભળ્યું, જે આવ્યો સર્વ પરિવારજી;	
આનકડુંડુભિ વેગે આલ્યા, પૂછવા સમાચારજી.	૧
કોય ત્યાં સાચું નવ જોલે, પેઢા ગુંદા મુઝાર જી;	
પૂછ્યો ઉત્તર કો નવ આપે, નયણે આંસુ ધારજી.	૨
હરજી નાવ્યા હરજી નાવ્યા, વિલપે સહુ નરનારજી;	
દ્વારાવતીએ ક્યમ રહેવાશે, વિના જીગદાધાર. હરજી નાવ્યારે.	૩
માતા સહુને પેર પેર પૂછે, સાચું કહે વચનજી;	
શા માટે કો સમાચાર તે, નથી કહેતાં જન.	હરજી ૪
જેવું હોયે તેવું કહોને, ગાહું કરશું મનજી;	
અણખોલે કરી મારે હૈડે, મેંલ્યો હુતાશન.	હરજી ૫
પ્રાણિમાત્ર તે સત્રાજિતને, દેવા લાગ્યા ગાળજી;	
મૂરખ એણે મિથ્યા દીધું, આદિ પુરૂષને આલ.	હરજી ૬
પ્રસેનને ત્યાં પ્રત્યક્ષ દીઠો, સિંહે આણ્યો કાલજી;	
નહી તો અહીંથી શાને જાયે, સ્વામી દીનદયાલ.	હરજી ૭

નગર સહુને જોણે મેલી, હેડે પાવક ઝાલજી;
 સુભદ્રા ને સુકિમણી માને, જગદંબાને પદ્માનજી; ૬૨૭૦ ૭
 ગ્રેમે તારી પ્રજા કરિયે, જો આવે ભગવાન. ૬૨૭૦ ૮
 ચંદ્રભાગા ભાંજે તું સંકટ, આઠ દોને માનજી;
 દેવકી ત્યાં દિગ્મુદ્ધ યયાં છે, કિમે નવ લે સાનજી;
 રવૃદ્ધ સર્વ મળીને વારી રાજો, અંતર આણી જ્ઞાન. ૬૨૭૦ ૯
 કોણેક કહ્યું કે ગુણમાં, પેઠા છે મહારાજજી;
 જાંબુવંતને જીતી આવશે, વેગે કરીને કાજજી.
 તે કો'નો ગાંજ્યો નવ જાયે, સમર(ય) શ્રીપતિ આજજી.
 શોક શા માટે કરો છો, મળી સહુ સમાજજી.
 જોટલા દિન પીડા યાયે છે, તે સત્રાજિતને લાજ. ૬૨૭૦ ૯
 સગા સહુ વસુદેવ દેવકીને, તેડી આવ્યા ધામજી;
 પ્રાણી કોયે ઘેર ન જાયે, ન કરે કોયે કામજી.
 સહુએ મનમાં ચિંતા આણે, એક (ન) પામે રામજી;
 તે પ્રભુનો મહિમા જાણે છે, તેણે મન અતિ ઠામજી.
 કાં રે તેની ચિંતા કરો છો, તે ચૈાદ લોકનો સ્વામ. ૬૨૭૦૧૦
 પ્રાણી સહુ ન કરે ભોજન, ન કરે કો વ્યાપારજી;
 મંદિરમાંહે કો નવ જાયે, ઉઘાડાં ધર્યારજી.
 શેરી શેરી રોતાં દીસે, દુઃખે વળું અઢારજી;
 કૃષ્ણ દેખિયે તો સુખ યાયે, ખીજો નહીં પ્રકારજી,
 કહે શુક સાંભળ હો રાજા, તું આગળ કહું વિસ્તાર. ૬૨૭૦૧૧

પદ ઉપદ રાજા ધનાશ્રી.

જાંબુવંત ને શ્રીહરિ રે, માહો માહે સંત્રામ;
 પાપાણુ મુખિ દુમે કરે રે, દારણુ તેણે ઠામ. ૧

૧ પ્ર-૨ દાનજી. ૨ પ્ર-૨ વૃદ્ધ સર્વ વારીને રાજો, અંતર આણી જ્ઞાનજી.
 ૧ દુમ-વૃદ્ધ, ઝાડ. ૮ દાન-(સ-સાન) બાધા, માનતા. ૯ કિમે-કમે કરીને.

ઢાળી.

- તેણે ઢામ ઢારુણ યુદ્ધ કરે છે, રીંછ ને જગદીશ;
દિન રાત વિસામો નહી, એમ દિવસ અદ્વાવીશ. ૨
- મુષ્ટિ પ્રહારે પ્રણતે તો, જનજરાં યયાં સંધાણ;
ક્ષિણ બલ ને સ્વેદ અંગે, ધૂનિયા જ્યારે પ્રાણ. ૩
- ત્યારે જાંબુવંતને મન આવ્યું, પાછલું એક જ્ઞાન;
રામ આગળ કર્યું હતું, લંકાએ અભિમાન. ૪
- રામજી રાવણ તમો માર્યો, અને ત્યાં કુંભકર્ણ;
ઘંટનિત તે પામિયો, લક્ષ્મણ હાથે મર્ણ. ૫
- ભાગ્ય મારે આવ્યો નહી, બલિયો કો એકાંત;
આણે અવસર મન મારે, યુદ્ધની રહી ખાંત. ૬
- શકે તો અભિમાન મારું, ઉતારવા આણે ઢામ;
રૂપ એવું ધરીને, આવિયા છે શ્રીરામ. ૭
- અવર કાથે નવ કરે, ઇમ યુદ્ધ મુજ સંગાય;
ક્ષિણ બલ મારું યયું, અડતાં તેના હાય. ૮
- એવું તે મનમાં વિમાસી, ઓલખ્યા ભગવંત;
પાણુ જોડી ચરણ લાગી, સ્તવે જાંબુવંત. ૯

પદ ૩૫૯ રાગ ગાડી.

- આદિ પુરુષ તમો ઓલખ્યા, સકલ ભૂતના પ્રાણીજ;
બ્રહ્માદિકનાએ તમો સૃષ્ટા, સમરથ શારંગપાણીજ. ૧
- સીતાપતિ સમરથ મેં જાણ્યા, આવ્યા સાગર તીરજ;
નયણ કટાક્ષ કરતાં ધૂન્યું, ઉદધિ આખું નીરજ. ૨
- જલચર જીવ યયા જ્યારે, આકૂલ દેખી તાણ્યું ચાપજ;
સાગરમાંહે સેતુ બાંધી, પ્રગટ કર્યો પ્રતાપજ. ૩

લંકાએ જઈ રાક્ષસ સર્વ માર્યા, હણિયો ત્યાં દશ શીશજી;
પ્રાક્રમ પ્રત્યક્ષ જે દીધું, તે તમે જગદીશજી.

૪

રીંછ જાતિને જ્ઞાન ક્યાંથી, પામર પશુ અવતારજી;
મોટા મુનિજન કો નવ જાણે, ગુણ તારાનો પારજી.

૫

તે માટે મેં યુદ્ધ જ કીધું, ક્ષમા કરો અપરાધજી;
સીતાપતિ તમને તે જાણે, જે સમ્યક્ હોયે સાધજી.

૬

મેં રીસે જે પ્રહારજી કીધા, તેહ ન ધરવું મનજી;
મર્કટ તણો સ્વભાવ ન જાણે, માયામોહિત મનજી.

૭

પદ ૩૬૦ રાગ ધનાશ્રી.

સ્તુતિ કીધી જ્યારે ઘણી રે, હરજી યથા રણિયાત;
રીંછ પ્રત્યે એમ કહે રે, વાસુદેવ તવ વાત.

૧

ઢાળ.

વાત કહે વાસુદેવજી, અમે મણિ કારણ આવિયા;
યાદવ ખીલદારે રહ્યા છે, દારકાવાસી ભાવિયા.

૨

મિથ્યા મુને કલંક દીધું, લોકગાળ ઉતારવા;
એણે મિષે અહીં આવિયો, સેવક જાણી તારવા.

૩

હું જાણું છું એ રહ્યા છો, ભક્ત મહિમા સ્થાન;
તું અહીં ગંધમાદનમાંડે, રહે છે હનુમાન.

૪

જાંબુવંત ધલતો વદે, હવે કૃપા કીજે શ્રીહરિ;
અપરાધ ઓશીંકલ કરો, આ કન્યા લો મારી દીકરી.

૫

કૃતારથ હું કર્યો સ્વામી, મણિ મનોહર લીજિયે;
પુત્રી તમને સમર્પું છું, કલ પાવન કીજિયે.

૬

એવું કહીને સમર્પા, જાંબુવતી અભિધાન;
સઘ વિવાહ ત્યાં કર્યો, પ્રસન્ન થઈ ભગવાન.

૭

મણિ કુઠે ખાંધયો ને, કન્યા લાઇ હરિ નિસર્યા;	
વળાવીને રીંછ વળિયો, ખીસદારે પરવર્યા.	૮
સાદ કીધો સાચને, ઉત્તર કો આપે નહીં;	
ખીસદારે નિસર્યાને, ન દેખે કો'ને ક્યહીં.	૯
ક્યાં ગયો લાઇ સાચ સવલો, સ્વામી કહે સમરથ;	
એક ઉભો નિરખિયો, સારથિ રાખી રથ.	૧૦
કૃષ્ણ કહે તવ સારથિને, ક્યાંહાં ગયો પરિવાર;	
મેલીને જે ગયો હતો, ગુફા કંરે દ્વાર.	૧૧
સૂત કહે સ્વામી સુણો, યાદવ ત્યાં આકૂલ થયા;	
ખાર દિન તો વાટ જનક, નગર તે નાસી ગયા.	૧૨
રથ બેસારી સુંદરી, બેઠા જગદાધાર;	
વેગે વહીને આવિયા, કાંઈ ન લાગી વાર.	૧૩

પદ ૩૬૧ રાગ વેરાલી.

વેગે ચાલી આવ્યા હરિ, હૃદય સરખી દીસે પુરી,	
માણસ કો નવ દીસે વાટ, વણજ કંરે નહીં કોયે હાટ.	
જોડાતુર ત્યાં વણું અદાર, નારી નવ કીધા ઝૂંગાર;	
નિસાસા મે'લે સહુ જન, હરિવિન ક્યમ રે'વાશે દિન.	૨
આવ્યા દીકા ત્રિલુવનધણી, દામ દામ થઇ વધામણી;	
વેગે પ્રાણી બહુ ઉજાય, વધામણી આપો ને માય.	૩
પંરણી આવ્યા પુરુષ પુરાણ, ઘેર ઘેર સહુને હોઆં જાણ;	
આપે વસ્ત્ર મોતીના હાર, નગરમધ્ય અતિ જય જયકાર.	૪
સામાં આવ્યાં આપ ને માય, શ્રીહરિ આવીને લાગ્યા પાય;	
ઉઠાડી દે આલિંધન, દોહેલે દીઠું આજ વદન.	૫
મંદિર કોણે નહીં વાત, રોતાં ગયાં તે દિન ને રાત;	
સોલ દિવસ અમતે જ્યમ, વેરીને ન જાશે ત્યમ.	૬

મંદિર હરજી જ્યારે જાયે, આરગ બીડે નવ હીડાયે;
અંદિજન રમણિયા સ્તુતિ કરે, વાડવ વેદવચન ઉચ્ચરે. ૭

ધેર આવ્યા સ્વામી શ્રીરંગ, સુભદ્રા વધાવે અંગ;
સ્વજન સહુ જોવા પરવરે, ઉછાવરી હરિ ઉપર કરે. ૮

નવે જન્મ આવ્યા ભગવાન, યાચક જનને આપે દાન;
મંદિર ઉતારી કામિની, હરિ દેખાડે તે નહી ભામિની. ૯

જોવાને આવ્યાં રુકિમણી, દેખાડોજી શોક્ય અમ તણી;
હરિ હસીને કહે વચન, જો તું ભામની આપે પુન્ય. ૧૦

સ્વરૂપ જે દ્વાદશી તણું, જે તેં વ્રત કીધું છે ધણું;
શ્યામા કહે તે ક્યમ અપાય, દોહડે વ્રત જે ઉત્તમ યાય. ૧૧

કહે હરિ એટલું આપો છેક, તિલની આહૂતિ આપો એક;
તવ કરમાંહે નીરજ ધરી, અર્ધ આહૂતિનું ફળ મન ધરી. ૧૨

ગ્રહીને જલ મેલ્યું જોટલે, શ્યામા સુંદરી યદ્ય તેટલે;
હવે દુર્વાસાનો શાપ, પૂર્વ ભવ લક્ષ્મીને આપ. ૧૩

દેખી વાનર સરખા મુન્ય, કમલા હસિયાં ગર્વિત મન;
ઋષિજીને તવ રીસજ ચઢી, કોપે કહ્યું થાજો રીંછડી. ૧૪

વ્રતાભાવે થયો ઉદ્ધાર, ખીજી પટશણી તે માર;
વાત વસી શ્યામાને ચોક, દેખાડી ભામિની શોક્ય. ૧૫

સત્રાજિત તેડાવિયો, લાજ કરતો તે આવિયો;
દેખતાં તે સવલો સાથ, મણિ આપ્યો હરિએ તેને હાથ. ૧૬

લકષ્મી મણિને ગયો તે ધેર, લોભીપણાની એહજ પેર;
ભૂડો ભૂડો સહુએ કહે, નીચું મસ્તક ધાલી રહે. ૧૭

મનમાંહે પામ્યો તાપ, મેં સ્તોત્રો કીધું અપાય;
સિંહે ક્યો અનુજનો કાલ, આદિપુરુષને કીધું આલ. ૧૮

લજ્જા લાગી એ સંસાર, પોતાનો કીધો વધિકાર;
એ અપયશ કંઈપેર જાય, સ્વામી શી પેર સંતોષાય. ૧૯
વળી એ વાત વિમાસી ખરી, સતલાભા જે છે દીકરી;
દેઉં કન્યા સુંદર કાય, ભાલણુપ્રભુ રાધવ વશ થાય. ૨૦

૫૬ ઉદર રાગ આશાવરી.

વળી વળી વિમાસે છે રાયજી, ખીજે કાંઈ નથી હિંમત;
કન્યા દેઉં સુંદર કુણને રે.

ઢાળ.

કૃષ્ણજીને કન્યા દીજે, સજાઈ સાથે ઘણી;
મણિ પાછલ આપશું, તય કરીને પેહેરામણી. ૧
એમ મુજને ભયું યાશે, સોંજે બાંધું પાલ;
મધુસૂદનશું મેલ યાશે, લોક નવ દે ગાળ. ૨
સગો સમરથ કીજીયે, અવસર આવે કામ;
બલવંત છે શ્રીકૃષ્ણજી, ને તેવા જોડે રામ. ૩
રસાયા સગપણ વિના નોહે, વેર કરી શાંત;
પુત્રીને દીધા વિના મન, મળે નહીં એકાંત. ૪
એવું જાણી પ્રેમ આણી, વાણી કહું વિકાસ;
કન્યા દીધી પ્રીતી કીધી, થઈ શોભા પાસં. ૫
સ્વજન મળિયું દુઃખ ટળિયું, વળિયું હરિનું મન;
વેર છાંડી પ્રીતી માંડી, મળી સહુ રાજન. ૬
કામિની ગાયે લોક ધાયે, યાયે જય જયકાર;
વિપ્ર હેલે વિવાહ મેલે, ભેલે કલ એ સાર. ૭
વસુદેવ હરખે સ્વજન નિરખે, સરખે સરખી જોડ;
જરા આવી મન બાવી, લાવી સુખના કોડ. ૮

૧ પ્ર-૧ કવાલ. પ્ર-૨ અધિકાર. ૨ પ્ર-૨ સાચા સગપણ કર્યા વિના વેર કરે કિમ-શાંત. ૨ સોંજે-હડાપણથી, સમજથી. મેળ-(સં. મિલ) મેળાપ-સંપા. ૫ વિકાસ-મકાશ, ખુલ્લી. ૭ હેલે-ક્ષણે, મેલે-મેળવે. ૮ જરા-વડપણ.

આશ નહોતી ઘણી પોતી, મન મારે આજ;	
સ્વપ્ન દીધું મને મીઠું, સાર્યાં સધલાં કાજ.	૯
મન ભેલી વિવાહ ભેલી, વિપ્ર દીધાં દાન;	
વેર છાંડી પ્રીતિ માંડી, કરિયાં મંગલ ગાન.	૧૦
જેશી તેડી બેઠા મેડી, ધડી કરે ધામ;	
લગ્ન લીધું કાજ શીઘ્રું, કીધું ઉત્તમ કામ.	૧૧
લોક મળિયા તોરણ તલિયા, બલિયા બાધે બાર	
ઉપર ગૂડી રંગ રૂડી, ઝોઢી અંબર સાર.	૧૨
નિશાણ વાજે મેઘ ગાજે, રાજે રંગ રસાલ;	
વેણુ વાદે શંખનાદે, સાદે સોહે તાલ.	૧૩
અંધારા નાચે પ્રેમ સાચે, રાચે મંડપમાંહે;	
ઉત્સવ થાયે ગીત ગાયે, મળી સહુ કો ત્યાંહે.	૧૪

૫૬ ૩૬૩ રાગ દેશાખ.

વિવાહ ઉત્સવ માંડિયો રે, કંકોતરી લખાય;	
સ્વજન સહુ તેડાવિયું રે, માણસ નગર ન મામ;	૧
ઘેર ઘેર તોરણ બાંધિયાં રે, કીધાં બહુ ચિત્રામ;	
ધ્વજ પતાકા પેરપેર (રે), સુંદર દીસે ધામ.	૨
ગ્રહચક્ર ઘેર માંડિયો રે, સત્રાન્નિત વસુદેવ;	
મોઠા મુનિજન તેડિયા રે, દાન માન બહુ સેવ.	૩
વિનાયકપૂજન વિધિ કરે રે, નિગમ તણા હોયે નાદ;	
ઉમામાહેશ્વર આપિયાં રે, આણી અતિ આહ્વાદ.	૪
પીતાંબર તે પેહેરિયાં રે, સોહે દ્વિજની નાર;	
વધાવી તે વેગે વળી રે, દેધ આશીષ અપાર.	૫
નગરમાંહે નરનારીની રે, શેરી શેરી ભીડ;	
આનંદ સહુને ઉપન્યો રે, કોયે ન પામે પીડ.	૬

૧૦ ભેલી-મેળવી. ૧૧ ગૂડી-દીગલી. અંબર-વસ્ત્ર. ચિત્રામ-ચિત્રામાણ.

૩ ગ્રહચક્ર-ગ્રહચાંતિ. નિગમ-વેદ.

જેવા ઇચ્છાએ આવિયા રે, અમર ચઢી વિમાન;
હવન કરી વસુદેવજી રે, દેવને દે છે માન. ૭

ગુણિજન બહુ ત્યાં આવિયારે, કો નાચે કો ગાય;
કૌતુક મંદિર બહુ તણે રે, યાગ દાન દેવાય. ૮

ભોજ્ય અવારિ અતિ ઘણું રે, પામે વર્ણ અઢાર;
હાસ્યવિનોદ વિચાહ તણો રે, હોયે અતિ વિસ્તાર. ૯

શોભા પુરની શી કહું રે, નવ નિધ્ય પૂરણ કામ;
લક્ષ્મીવર જ્યાં પરણિયા રે, મુક્તિ પુરી અભિરામ. ૧૦

નારાયણ નહવરાવિયા રે, સાર્યા સર્વ શૃંગાર;
શીશ ભરે તવ દેવડી રે, અવર સોહાસણ નાર. ૧૧

લુણ ઉતારે ભામણું રે, માતા લે છે મન;
રુડિમણીને કરે વેગલાં રે, જેવા જતા જન. ૧૨

હિતમ આણી હાથણી રે, કનકખચિત અતિ દેહ;
ચઢવા કારણ કૃણુને રે, અંબાડીશું તેહ. ૧૩

સ્વજન સહુ આગળ થયું રે, હરજી થયા આરૂઢ;
પાછળ ચઢી કુમારિકા રે, અમર ઢાળતી ગૂઢ. ૧૪

ચોહ પાસ અમકતા રે, ચાલે સેના સૂર;
ગાન કરે અતિ કામીની રે, વાળે નંદી તૂર. ૧૫

પદ ૩૬૪ રાગ દેશાખ.

લોકે રૂઢાણી છે વાટ, આગળ ભણતા જાયે ભાટ;
વચેથી છૂટે હવાઇ, ખીતા લોક તે નાસે ધાઇ. ૧

ચોવટે તે ચારવી રસ રમે, જેતા જેતા કાચ ન વિરમે;
હરિ સોહે પીતાંબર ને વાગે, દેવને મન કૌતુક લાગે. ૨

માનિની મેડે ચઢી નિહાળે, જેતાં જેતાં ચીટ ન વાળે;
જેના ધર આગળ હરિ આવે, લાગ્ન મોતીડે વધાવે. ૩

૬ અવારિ-અવાર નવાર, અવનવાં. ૧૦ અભિરામ-સુંદર. ૧૧ શીશ-સેસ-
પોશ. ૧૩ કનકખચિત-સુવર્ણથી રાણગારેલી. ૧૫ નંદી-આનંદી. ૨ ચોવટ-ચોપાટી.
આર રસ્તા લેગા થાય તે. ચારવી-ચાળવીને ?

ધરનાં કારજ છાંડી છાંડી, આવી નિહાળે મીઠડી માંડી;
માંડોમાંડે કહે છે વાણી, સતભામા તો યદ્યપરણી. ૪

હરજી જ્યારે તોરણ આવ્યા, સાચુએ પોખ્યા ને મન ભાવ્યા;
ધૂસર મૂસલ ને રવાઇ, કૌતુક કરતી આવે ધાઇ. ૫

ઉભા વસુદેવજી તે વારે, રીસે સંકર્ષણ તે મારે;
દંશાદિકને આશ્ચર્ય થાયે, સાસુનાં પુન્ય ગાળ્યાં ન જાયે. ૬

જેને મોટા મુનિજન જાણે, તેને નાક ગ્રહીને તાણે;
એણીએ કાટિ યસ શું કીધા, ઘાટ ધાલીને તાણી લીધા. ૭

સમય સમય તે મુનિજન ભાળે, માહેરામાંડે આણી રાળે;
માંડીને મધુપક કીધાં, પાગ પખાલી અંબર દીધાં. ૮

વેગે કન્યા ત્યાં પધરાવી, અંતર પટ તેને કરાવી;
સતભામાનું તપે તવ મન, ક્યારે યાશે હરિ દર્શન. ૯

બ્રાહ્મણ મુખથી વેદ ભણાય, કૌતિક બેહુએ પાસે થાય;
વદન ઉઘાડી લાડી નિરખે, સુંદર વર દેખીને હરખે. ૧૦

પૂજ્યા પેર પેર ભગવાન, દીધું કન્યા કેરું દાન;
જ્યક અધડો કરીને માગે, બેહુએ વેવાઇને મીઠું લાગે. ૧૧

વાદે પડિયા આપે ત્યાગ, પ્રણે છે ત્યાં પુન્ય વિભાગ;
સુંદર સાં ચોરી રચાયે, ગર્ગાચાર્ય અંતિ પૂજાયે. ૧૨

સૌભાગ્યવતીએ આણી આપ્યો, પાવક ચોરીમાંડે થાપ્યો;

પદ ૩૬૫ રાગ દેશાખ.

લાજ હોમે સુંદરી, કર ગ્રહી શ્રીરણછોડ;
અદક્ષિણા દે અગ્નિ પાછલ, સુંદર દીસે જોડ. ૧

ધ્રુવ દેખાડે શ્રીહરિ, દીઠા કહે છે નાર;
અરુન્ધતી અવલોકિયે, કામિની કહે મુરાર. ૨

યાળ માંડી ત્યાં કનકની, સામુ પીરસે કંસાર;
મંત્ર ભણીને ગુરુ કહે, કોલીયા ભરાવો ચાર. ૩

- સતભામાને શીખવે છે, પાસેથી સંહિયરનો સાથ;
મુખ કરે જ્યારે મોકલું, ત્યારે નસાડે તું હાથ. ૪
- અંતરીક્ષ જોએ દેવતા, આશ્ચર્ય લાગે તેહ;
પરાણે લે છે કોલીયો, હાથે ગ્રંહી હરિ જોહ. ૫
- યજ્ઞમાહે હોમતાં, આહૂતિ તવ લે આપ;
પરાણે અન્ન એ આરોગે, છે પુન્યતણા પ્રતાપ. ૬
- સોહાસણ સ્ત્રી વધાવે ને, દે છે ત્યાં આશીષ;
વરવધૂ આનંદ કરજો, શ્રવણે કાટિ વરીસ. ૭
- ભર્તાર તારે વશ હજો, પામજો પુત્ર સંતાન;
શોભ્ય સન્નિધી માંહે તુને, ઘણું હોજો માન. ૮
- મંદિરમાં પછે આવિયા, ગોત્રજ કર્યો પ્રણામ;
પૂજા કીધી પ્રેમયુગં, સુંદરી સુંદર સ્યામ. ૯
- હાસ્ય કોતુક સહુ કરે, ઘેર ઘેર અતિ આનંદ;
કૃષ્ણ કૃષ્ણ છોડો દોરડો, સ્નાં થાઓ છો મંદ. ૧૦
- ઘૂતકીડા તવ કરે, કામિની આડે પાણિ;
સુભદ્રા કહે કૃષ્ણ છાસા, પ્રેમ અંતર આણી. ૧૧
- નામે ભવનાં બંધન છોડે, મૂકાવે સંસાર;
હરિ ન છોડે ગાંઠડી, તે હસે સહુ પરિવાર. ૧૨
- એણીપેર સર્વે કર્યાં, કલતણા આચાર;
અન્યો અન્યે પ્રીત અધિકી, કરે સર્વ પરિવાર. ૧૩
- ગોરવ જમવા જન જાયે, નાનાવિધ પકવાન;
અન્ન અનુપ નાનાવિધનાં, પ્રાણિમાત્રને માન. ૧૪
- ખટરસ ઉત્તમ ત્યાં કરાવ્યા, પંચવિધિનાં શાક;
એણીપેર સર્વ આરોગે ને, ત્રિવિધી કીધા પાક. ૧૫

૧. પ્ર. ૧ હરિ ન છોડે ગાંઠડીને, હસશે સહુ પરિવાર. પ્ર-૨ હરિ ન છોડે ગાંઠડી, તે હસે સહુ વાર. ૭ વરીસ-વર્ષ. ૧૧ એડિ-ધરે.

પદ ૩૬૬ રાગ દેશાખ.

- હર્ષ જમણ હરજી ઘેર કર્યું, નાનાવિધ પકવાનજ ધર્યું;
કરવા માંડી પેહેરામણી, હસ્તી તુરંગ સમઘ ધણી. ૧
- મુંદર શણગાર્યા બહુ રથ, અશ્વ નેતર્યા અતિ સમરથ;
હેમનાં ભૂખણુ દાસી દાસ, આપે સત્રાજિત ઉદ્ધાસ. ૨
- પેહેરાવ્યાં નર નારી સહુ, પ્યાયકજન પામ્યા અતિ બહુ;
પેહેરાવ્યું વસુદેવનું ગોત્ર, અશ્વ અનુપ આપ્યા રજેત્ર. ૩
- સ્વમંતક મણિ આણિયો, હરિને આપવા ઝંજોગ જાણિયો;
લક્ષ્મીપતિ મન કર્યો જીવેક, સહિયારામાં પડશે એક. ૪
- હરિ સસરાને કહે વચન, મણિ રાખો તમારે ભુવન;
દીકો ભાવ તમારો ધણો, આગળ એ છે અમતણો. ૫
- હરિ જાણે છે સઘણું સૂત્ર, સસરાને નથી ત્યાં પુત્ર;
અપુત્રીયનું ધન નિર્વાણુ, મૂંચે પુત્રીકર જાણુ. ૬
- એવું જોઈ ન લીધો મણિ, માની મર્મ ત્રિભુવનધણી;
વિવાહ ઉત્સવ પ્રેમે થયા, કન્યા લઈ હરજી ઘેર ગયા. ૭
- તોરણ પોંખ્યાં દંપતી ઘેર, ગોત્રપૂજા કીધી પેર પેર;
વૃદ્ધ સહુને લાગે પાય, દે આશીષ જીવો ચંદુરાય. ૮
- પકુલાચાર ત્યાં સર્વ કરે, સ્વજન સંતોષ સુખે પરવરે.
વળિયા દેવ કરી દર્શન, દ્વારકાંવાસી જન સહુ ધન્ય. ૯
- વળિયા સગા સંબંધી સહુ, દાન માન પામ્યા અતિ બહુ;
આનંદા નગરના લોક, પ્રાણિમાત્રના ટળિયા શોક. ૧૦
- કૃતવર્માને કહીતી જોડ, કન્યા હરિને દીધી તેહ;
મનાવ્યા માધવ ઇમ કરી, સગપણુ પ્રીત યઇ તે ખરી. ૧૧

૧ પ્ર-૨ નયકજન વસ્ત્ર પામીયાં બહુ. ૨ પ્ર-૨ પવિત્ર. ૩ પ્ર-૧ તથા પ્ર. ૨-યુગ. ૪ પ્ર-૨ વિચાર, સહિયારામાં રાજતો વેનાર. ૫ પ્ર-૧માં નથી. પ્ર-૨ કુલ આનંદ ત્યાં સર્વ કરે. ૬ પ્ર-૨ સુખ. ૭ પ્ર-૨ સખપણે પ્રીત કીધી ખરી. ૧ તુરંગ- (સં. તુરંગ) અશ્વ, ઘોડો. ૩-જોત્ર (સં. યોત્ર) નેતરવા લાયક, નેરેલા. ૬ સૂત્ર-ધારો, નિયમ, અપુત્રીય-પુત્રરહિત.

- ભાગવત દશમ સ્કંધે કથા, અન્ય પુરાણ તણી સર્વથા;
જેવો યુદ્ધિ પ્રમાણે લલ્લો, વિવાહ એ વિસ્તારે કલ્લો. ૧૨
- જે સાંભળે નર ને નાર, ગર્ભવાસ નાવે નિરધાર;
પોહોંચે મન તણી તો આશ, અતે પામે વૈકુંઠવાસ. ૧૩
- કવિત યુદ્ધિ અહિં જોવી નહી, કૃષ્ણકથા સાંભળવી સહી;
જેને નામે પાતક બળે, તે કો પ્રેમે નવ સાંભળે. ૧૪
- અત્તાદિક ન લહે ગુણ પાર, અહર્નિશ ધાયે શ્રીત્રિપુરાર;
પ્રાકૃતને પ્રીતિવા કરી, ગુર્જર ભાષાએ વિસ્તરી. ૧૫
- અળ જોવાને જાયે દોષ, કવિ કા'વ્યા માટે મન રોષ;
મર્મ મન કરે જો લહે, સાધુ હોયે તે તો ગુણ ગ્રહે. ૧૬
- દૂષણ દેવા જે મન કરે, તે માંહે આવી ઉચ્ચરે;
કહે ભાલણ દેખાડીશ વ્યક્તિ, ઉત્તર દેવા છે મુજ શક્તિ. ૧૭

૫૬ ૩૬૭ રાગ સામેરી.

- પાંડવને લાખાગૃહમાંહે, દુધ થયા જાણી;
લોક વ્યવહારે કરવા મુખદર્શન, આવ્યા શારંગપાણી. ૧
- ધૃતરાષ્ટ્ર ને દુર્યોધન મુખથી, નવ જોલ્યા વાણી;
ભીષ્મ દ્રોણ કૃપા દુષ્પ આણે, ગાંધારી ઉડલાણી. ૨
- રસહુએ શોકાતુર થઈ બેઠું, જાણે નહી તન પ્રાણી;
આવી લોક પ્રશંસે સહુને, પૂરવની કહી કા'ણી. ૩
- હવે કૃતવર્મા અફરે, એવી વાત મન આણી;
સતધન્વા આગળ જઈને, મણિની પેર વખાણી. ૪
- સત્રાજિત જે મણિ પૂજે છે, તે તો ન લહે વાણી;
સત્રાજિત કરી તનયા તે, તુજ સાથે કહેવાણી. ૫
- તે પણ કામ ન કીધું તુજશું, એણે વાત તો તાણી;
ભાલણપ્રભુ રાધવને દીધી, સીતાપતિ જાણી. ૬

પદ ૩૬૮ રાગ સામેરી.

ઐણીપેર પાડ્યો લેદ, મન ઉપજવ્યો ખેદ;
રાગ સૂતો જ્યાંહે, શતધન્વા ગયો ત્યાંહે.

હાળ.

ત્યારે મારી આવિયો, તે મણિ લઇ મંદિર ભણી;
સતભામાએ સાંભળ્યું તે, વ્યાઢૂલતા પામી ધણી. ૧
હુઃખ પામે અતિ ધણું પણ, તોહે શોક શમે નહીં;
સહુએ મળાને તેહને, પ્રતિબોધ ત્યાં દીધા સહી. ૨
પછે શરીર સત્રાજિત તણું, તે તેલમાં રાખી ફરી;
હઠ આણીને હસ્તિનાપુર, ગયાં જ્યાં છે શ્રીહરિ. ૩
વાત વીતક વિસ્તારી છે, સુણિયે શ્રવણે નાથ હો;
મનુષ્યમાયા અનુસરીને, ઝાટક્યા બે હાથ હો. ૪
વિલાપ ત્યાં કીધા ધણા, ને નીર ત્યાં નયણે ઝરે;
હુઃખ પામે અતિ ધણું ને, શોક કીધો ત્યાં સરે. ૫
પછે દ્વારકા આવ્યા લેઇ, સાથે સતભામા સતી;
શતધન્વાને મારશું કહે, ભાલણપ્રભુ સીતાપતિ. ૬

પદ ૩૬૯ રાગ મારૂ.

શતધન્વાના વધનો સંચ, પુરુષોત્તમે માંડ્યો પ્રપંચ;
શતધન્વાએ સુણી વાત, જાણે હવડાં કીધો ધાત. ૧
આવ્યો કૃતવર્મા છે જ્યાંહાં, પોતાની ગત્ય જઇ કહી ત્યાંહાં;
સાહે કરો મારી આજ, તમને હું કહું છું મહારાજ. ૨
કૃતવર્મા કહે અમથી ઐહ, યાશે નહીં તું જાણે તેહ;
રામકૃષ્ણ બે બલિયા યોધ, તેશું તારે યાશે વિરોધ. ૩
ઐશું વેર અમો નવ યાય, તે તો ચૈદ (ભુવન) નો રાય;
અહાંથી ક્યહીં જા કહું છું એમ, જો તું વાંચે કુશલી સ્નેમ. ૪
ઐશું વેર ફરીને કાય, કુશલે નથી રહ્યો સોય;
જેણે મસળી માર્યો કંસ, અને અવરના હરિયા હંસ. ૫

- જરાસંધને સત્તર વાર, હરિ એકલે મનાવ્યો હાર;
મનભંગ થઇ ત્યાંથી વળિયો, અકૂરને આવીને મળિયો. ૬
- ધાધને તે લાગ્યો ચરણ, સ્વામી મુજને રાખો શરણ;
તવ ઉત્તર આપ્યો અકૂર, શતધન્વા પ્રત્યે ગતિ કૂર. ૭
- ત્રૈલોક્ય લોકનો સ્વામી જોહ, સરજો પાલે સંવરે તેહ;
તેશું વેર ક્યું તે અલ, તે માટે કહું તુજને સલ. ૮
- એ વાત તો મેં નવ થાય, સાંભળ તું શતધન્વા રાય;
વચન સુણી મન પામ્યા ત્રાસ, મેંલી મણિને રંગ્યો નિરાસ. ૯
- ધેર આવીને રાજકુમાર, અશ્વ મગાવ્યો તેણીવાર;
તે તુરીએ ચઢી ચાલ્યો રાય, દિન એકે શત યોજન જાય. ૧૦
- શતધન્વાને સળક્યો જાણી, રથ અણાવ્યો શારંગપાણિ;
રામકૃષ્ણ રથ ઉપર ચડિયા, હાકીને વેગે દડવડિયા. ૧૧
- મિથિલા નગરીનું ઉપવન જ્યાંહાં, વેગે જંધને પોહોતા ત્યાંહાં;
જાણ્યું આવ્યા કૃષ્ણ ને રામ, હવે મારશે મુજને હામ. ૧૨
- અશ્વ મૂકીને પાળો ચાલ્યો, જાણે મન એમ હવડાં ઝાલ્યો;
ત્યારે પોતે ત્યજ્યો રથ, રામકૃષ્ણ ચાલ્યા સમરથ. ૧૪
- મારી હાક હકાર્યો રાય, મેંલી ચક્ર શિર છેલું ત્યાંય;
શોધ્યો મણિ પણ નાવ્યો હાય, કહે ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ. ૧૫

પદ ૩૭૦ રાગ સામેરી.

સ્થમંતક મણિ હાય, નાવ્યો કહે યદુનાથ;
કીધો એ અનરથ, ન સર્વો કાંઈ અર્થ.

હાળ.

અર્થ કાંઈ સર્વો નહી, ને રાયને ફાકટ હણ્યો;
સ્થમંતક મણિ હાય નાવ્યો, ખરખરો થાયે ધણો. ૧

રામને મન સંદેહ આવ્યો, કહ્યું પુરી જાઓ વહી;
દારકાં ગયાથી તેહ જડશે, એણે મેલ્યો હશે ક્યહીં. ૨

મારે મિથિલા દેશ જાવું, જનક કેરે ઘેર હો;
લેટવા ચિત્ત ધણું થાયે, કહે એણીપેર હો. ૩

એમ કહીને ચાલિયા પછે, મિથિલા નગરી આવિયા;
અર્ધ પાઘ પૂજા કરી રાય, જનકને મન ભાવિયા. ૪

ઘણા દિન તો ત્યાં રહ્યા હલધર, ગદાયુદ્ધ કરી કથા;
દુર્યોધનને શીખવી, તે જનકમંદિર સર્વથા. ૫

ત્યાર પૂઠે કૃષ્ણ આવ્યા, દારકાં માંહે સહી;
સતભામા પ્રત્યે કહ્યું કૃષ્ણે, મણિ તો લાધ્યો નહીં. ૬

સત્રાજિતને દહન કીધો, કરાવી તેની ક્રિયા;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી તે, મનશું દુખિયા થયા. ૭

પદ ૩૭૧ રાગ સામેરી.

કૃતવર્મા તો જેહ, અકૂર કહાવે તેહ;
મણિ લઘ નાદા એહ, કૃષ્ણે જાણ્યું તેહ.

ઢાળ.

કૃષ્ણજીએ જાણિયું, અકૂર જે નાસી ગયો;
શુદ્ધિ તો લીધી નહીં થણ, મનમાંહે નિશ્ચયે થયો. ૧

અકૂર અલગા થયા જેહવે, અનાવૃષ્ટિ ત્યાં થઈ;
મેઘ તો વરસે નહીં, ત્યારે કોયેકે વાણી કહી. ૨

એકવાર કાશીરાજને, દેશ થઈ અનાવૃષ્ટિ હો;
મેઘ તો વરસે નહીં, ઉકલાય સઘલી સૃષ્ટિ હો. ૩

અકૂર કેરો પિતા ત્યારે, રાજાએ તેડ્યો ત્યાંહે;
પુત્રી આપી પોતાની, તેને રાખ્યો દેશમાંહે. ૪

અનાવૃષ્ટિ ટળી સહી ને, મેઘ તો વરસે ધણો;
અકૂર કેરો પિતા ઉપર, રોદે થયો રાજા તણો. ૫

તે માટે અકૂરતો, સ્વભાવ એવો છે સહી;
 મેઘ તો વરસે ધણા, અકૂર જો આવે અહીં. ૬
 વાણી એવી લોક કેરી, સાંભળી તે ઠામ હો;
 અકૂરને તેડાવિયા, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ હો. ૭

પદ ૩૭૨ રાગ નટનારાયણ.

અકૂર ત્યાંહિ, યદુપતિ જ્યાંહિ, મંદિરમાંહિ આવીને હરિ પ્રણમ્યા, કહો કમ કીજો. ૧
 અશરણુ શરણુ, આરત હરણુ, તારે ચરણુ, શા કારણુ મુને તેડિયો. ૨
 અકૂર બ્રાત, સાંભળો વાત, કહે જુગ તાત, તુજ આગળ માંડી કહું. ૩
 માર્યો રાય, હતો જ્યાંય, જોળ્યો ત્યાંય, સ્થમંતક લાધો નહીં. ૪
 જ્યાં બળદેવ, આવી ખેવ, અવશ્યમેવ, વારતા સઘલી કહી. ૫
 વલતા વેદ, આણી ખેદ, મનમાં ભેદ, જાણીને મિથિલા ગયાં. ૬
 હવે રાયે એહ, મહામણિ જેહ, મૂક્યો તેહ, તમ પાસે સ્વજન ગણી. ૭
 તે મણિ નિરધાર, લાવો અવાર, આણે કાર, હલધર જેસે સભા કરી. ૮
 અકૂર પ્રત્યે જાણી, શારંગપાણિ, યોદ્યા વાણી, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી. ૯

પદ ૩૭૩ રાગ સામેરી.

સભામાંહિ આવિયા તે, સ્થમંતક સાથે લઇ;
 કૃષ્ણ હળધર જેઠા હતા, મુખ આગળ મૂક્યો જઇ. ૧
 હરિએ સહુને દેખાડ્યો તે, હાથમાંહિ મણિ ગ્રહી;
 તારે રામ રીઝયા ધણું, સંદેહ મનનો ગયો સહી. ૨
 તે મણિ પાછો કૃષ્ણજીએ, અકૂરને તો આપિયો;
 કૃષ્ણજીએ મન જાણી, સ્થિર કરીને આપિયો. ૩
 અકૂર તો મણિ લઇને, ચાલિયો મંદિર ભણી;
 હલધરજી સુખ પામિયા, ને બ્રાંતિ ભાગી મન તણી. ૪
 પછે અકૂર તણે મંદિર, પધાર્યા ભગવાન હો;
 મણિ પેલો આપિયે, એમ કહે શ્યામલવાન હો. ૫
 પછે મણિ તો આપિયો, કૃષ્ણનાં કરમાંહિ સહી;
 અકૂરને હરિ પ્રણમીને, વેગેશુ ચાલ્યા વહી.

પછે સતભામાને આપ્યો, પ્રીત વાધી અતિ ઘણી;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ આલ્યા, પાંડવને મળવા ભણી. ૭

પદ ૩૭૪ રાગ ભારૂ.

જોડી રથ આલ્યા જગદીશ, ઇંદ્રપ્રસ્થ ઉતરિયા ઇશ;
સહસા દીઠા શ્રીભગવાન, અતિ આનંદા ધર્મ રાજન. ૧

મળ્યા પરસ્પર માંહોમાંહે, અતિ આનંદ ધરે મનમાંહે;
પછે કૃષ્ણ કુંતાને મળિયા, આશીષ દીધી રઅંતર્ગત રલિયા. ૨

કુશલક્ષ્મ પૂછે તેણીવાર, કહોને સ્વામી દેવમુરાર;
અદૂર મોકલ્યા બળી દાસ, શા ગુણ કહીએ શ્રીઅવિનાશ. ૩

વલતા ધર્મ કહે એમ વાણી, કૃપા કરી મુને શારંગપાણિ;
મેં શાં સુકૃત કીધાં આજ, મંદિર આવ્યા શ્રી મહારાજ. ૪

યોગેશ્વરને દુર્લભ જોહ, સ્વદર્શન હું પામ્યો તેહ;
સ્તુતિ ઘણી કીધી એણી રીત, યુધિષ્ઠિરે મન આણી પ્રીત. ૫

એક સમે અર્જુનને કૃષ્ણ, રથ બેસી નિસરિયા વૃષ્ણ;
ઉગાંડીવ ધનુષ ને ભાથા ભર્યા, યરંગભરે ત્યાંથી પરવર્યા. ૬

મૃગયા રમવા લાગ્યા રાય, પગપાળા પશુ પૂઠે ધાય;
માર્યા મોટા વ્યાધ વરાહ, પાંખા જીવ તે અવનીમાંહ. ૭

માર્યા રોઝ ને વળી હરણ, અવર જીવ તે પામ્યા મરણ;
રાજદાર ચલાવ્યા તેહ, મૃગયા રમતાં માર્યા જોહ. ૮

અર્જુન તૃપાકાંત યયા ન્યારે, કાલિંદી ભણી આવ્યા ત્યારે;
અર્જુને કીધું જલપાન, પદ્મ્ય હય પાયા ભગવાન. ૯

કન્યા કૃષ્ણે નીરખી ત્યાંહે, સાથે તપ યમુનાતટમાંહે;
અર્જુનને કહ્યું પૂછો એને, દેહ દમીને ઇચ્છો કે'ને. ૧૦

૧ પ્ર. ૧ મલ્યા. ૨ અંતર ગમ્યા. ૩ પ્ર. ૧-૨ ગાંજીવ. ૪ પ્ર-૨ આરંભી
હિત. ૫ પ્ર. ૨ હાથેહે પામ્યા. ૫ યોગેશ્વર-યોગના ઇશ્વર અથવા યોગીશ્વર.
૬ વૃષ્ણ-(સં. વૃષ્ણ) વૃષ્ણ કુલમાં જન્મેલા. ૭ વ્યાધ-વાધ, વરાહ-ભૂંટ, હથે-
હાથે. ૮ તૃપાકાંત-તરસ્યા.

- કન્યાને પૂછે અર્જુન, કો'ને ધરૂંછે તપ કરી વન;
કો'ની પુત્રી ને શું 'નામ, વિસ્તારી કહો આણે દામ. ૧૧
- કાલિંદી માઈ નામ કહેવાય, રવિની પુત્રી માનો રાય;
વાંચુ' વર વરવાને વૃણુ, કમલનયન જે કો'વે કૃણુ. ૧૨
- કરૂં તપસ્યા તેને અર્થ, ખીજા બહુ મારે છે વ્યર્થ;
રાતે જઈ પોહું જલમાંહે, અર્ક ઉદે થયે આવું આંહે. ૧૩
- યાવત્ અચ્યુત પૂરે આશ, તાવત્ એ આ તન અભ્યાસ;
અર્જુને આવી કહી વાત, રામાનુજ મન થયા રલિયાત. ૧૪
- વાસુદેવજી તેણે દાર, કાલિંદી પરણ્યા નિરધાર;
દંડપ્રસ્થમાંહે વહી આપિયા, લાલણપ્રભુ રાધેવ મન ભાવિયા. ૧૫

પદ ૩૭૫ રાગ સામેરી.

કન્યા લાગ્યા જેહ, કાલિંદી તો તેહ;
પછે પારથને રથ, થઈ બેઠા સારથ.

ઢાળ.

- સારથિ શ્રીપતિ થયા, અર્જુને ખાંડવ ખાળિયું;
પારથે પ્રાક્રમ કરી, અજરણ અગ્નિનું ઢાળિયું. ૧
- પછે અગ્નિદેવે પ્રસન્ન થઈને, અક્ષય ભાથા રથ હો;
ગાંડીવ ધનુષને અશ્વ ચારે, આપિયા સમરથ હો. ૨
- મય દૈત્ય બળતો રાખિયો, તેણે સભા તો એવી રચી;
દેવ દાનવ(ને) જેહ દુર્લભ, માંહે મણિ માણેક ખચી. ૩
- તે સભા દીઠે થકે, રાય દુર્યોધન અતિ ભર્યો;
કુરુક્ષેત્રમાંહે યુદ્ધ થયું, રેભારથ ભડ લીમે દમ્યો. ૪
- ત્યાર પૂઠે કૃણુજી તો, શીખ રાજની લઈ;
કાલિંદીને સાથ તેડી, દ્વારકાં પોહોતા જઈ. ૫

૧. પ્ર. ૧ કામ. ૨. પ્ર. ૧ ભારથે લીમે દમ્યો. ૧૪ યાવત્-જ્યાં સુધી. તાવત્-ત્યાં સુધી. રામાનુજ-રામ-બળદ્રના અનુજ-નાનાભાઈ કૃણુ. ૩ ખચી-(સં. ખચ) જડી. જડેલી. ૪ ભારથ-ભારથી-વીર. ભડ-મોટો બળવાળો થોડો.

મુહૂર્ત ઉત્તમ જોઈને, રાવની પુત્રીને વર્ષા;	
હર્ષ મનમાંહે ધરીને, ઉત્સવ ત્યાં સહુએ કર્યા.	૬
૧ ત્યાર પૂઠે અવંતી, -રાવની ભગિની સહી;	
સ્વયંવરથી હરી લાવ્યા, કોણે ત્યાં જાણ્યું નહી.	૭
દ્વારકામાંહે લાવિયા, પછે દેખતાં સહુ સાથ હો;	
મિત્રવૃંદાને પરણિયા, ભાણુપ્રભુ રઘુનાથ હો.	૮

પદ ૩૭૬ રાગ સામેરી.

કૌસલ્ય દેશનો રાય, નગનજિત કહેવાય;
તેને ઘેર સંતાન, કન્યા રૂપનિધાન.

ઢાળ.

રૂપ સુંદર તેહનું ને, નાચજીતી નામ હો;	
૨ પ્રૌઢ પણ તો કીધું તેણે, કો ન ધાલે હામ હો.	૧
સાત વૃષભ એક સામઠા, નાથે તે પરણે દીકરી;	
૭ કૌસલદેશને ભૂપે એવી, પણની આકૃત કરી.	૨
સુણી વાણી શારંગપાણિ, આવિયા કૌસલ ભણી;	
રાય સામે આવિયો, મનોહારી કીધી ધણી.	૩
પ્રેમશું પૂજા કરીને, રાજા મન રીઝ્યો ધણું;	
સ્વામી તમે જે પધાર્યા, તે ધન્ય માઈ આંગણું.	૪
તમારા પગરેણીની, શ્રી શંભુ અજ ઇચ્છો કરે;	
તે તમે મન દયા આણી, ઘેર આવ્યા માહરે.	૫
કન્યા દીડી કૃષ્ણજીએ, અતિ સુખ મનમાં ધરે;	
કન્યાએ શ્રીકૃષ્ણ દીડા, ત્યારે મન વરવા કરે.	૬

૧ પ્ર. ૨ ત્યાર પૂઠે અવંતીએ, રાવની ભગિની સહી; સ્વયંવરથી હરી લાવ્યા, કોણે ત્યાં જાણ્યું નહિ. ૨ પ્ર. ૧ પ્રૌઢ પોણ તો પાંડીયું, ૩ પ્ર. ૨ કૌસલ દેશને ભૂપતે, એવો પણ ત્યાં દ્રઢ કરી. ૭ અવંતી-ઉત્તર. ૧ પણ-પ્રતિજ્ઞા. ૨ આકૃત-(સં. આકૃતિ) સ્વરૂપ. ૩ મનોહારી-સરભરા અથવા મન મનાવવા પ્રાર્થના કરવી તે.

ત્યાર પૂઠે રાય આગળ, જોડિયા એ હાથ હો;
કન્યાને યાચે ત્યાંહાં, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ હો.

૭

પદ ૩૭૭ રાગ સામેરી.

સુણી રાજની વાણી, ઇમ કહે શારંગપાણિ;
અણુધટતું છે એહ, ક્ષત્રિયે યાચવું તેહ.

ઢાળ.

ક્ષત્રિ સુતને યાચવું તે, અતિ અધટતું છે સહી;
હું તારે સ્નેહે કરીને, કન્યા માગું છું સહી.

૧

રાય વલતો બાલિયો, તમો સાંભળો ને શ્રીહરિ;
મારું મન ઇચ્છા કરે છે, એ દેહું તમને દીકરી.

૨

ભાગ્ય હોયે પુત્રીનું તો, તમ સરખાને વરે;
લક્ષ્મી જેનાં ચરણ તલાંસે, બ્રહ્માદિક સેવા કરે.

૩

પણ પોણું મેં જે પાંકીયું છે, તે કરો સ્વામી તમો;
પછે કન્યા તમને કૃષ્ણજી, સુખે પરણાવું અમો.

૪

વચન રાજનાં સુણી, શ્રીકૃષ્ણે કટિ બાંધી કસી;
વૃષભ જ્યાં બાંધ્યા હતા, ત્યાં ગયા વેગેશું ધસી.

૫

૩૫ સાતે કરી તત્ક્ષણ, સખત વૃષભને હરિ;
આયાસ કાંઈ પામ્યા નહી, ને બાંધ્યા તે દઢ કરી.

૬

રાય મન રળિયાત થયો, ને દાન દે કન્યા તણું;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ પરણ્યા, આનંદ મનમાંહે ધણું.

૭

પદ ૩૭૮ રાગ મારૂ.

મહીપતિ આગળ મંગળ હોય, દે આશીષ મળી સહુ કોય.

૧

આનંદો મનશું અતિ રાય, ઉલટ અંગ વિષે નવ માય.

૨

વાળાં વાળે વિવિધ પ્રકાર, દુઃદુભિ શંખ ને તાલ અપાર.

૩

દશ સંહસ્ત ત્યાં આપી ગાય, જાણે કામદુષ્ટા કહેવાય.

૪

ત્રણ સંહસ્ત આપ્યાં દાસી દાસ, રાયે મન આણી ઉલ્લાસ.

૫

- નવ સહસ્ર ગજ આપ્યા ભૂપ, રથ નવ લક્ષ નિવેદા અનુપ. ૭
- અને અશ્વ આપ્યા નવ કોડ, એવા જોતાં ન જડે જોડ. ૮
- ૧ નવ પદા નર આપ્યા રાય, શર ધીર એવા કહેવાય. ૯
- ૨ વસ્ત્ર અનેરાં આપ્યાં અત્ય, કૃષ્ણ કૈરી કરી પ્રણીપત્ય. ૧૦
- પેહેરામણી કરીને રાય, નારાયણને લાગે પાય. ૧૦
- વરકન્યા વાળં વાજતે, સુરનરના હુંદુભિ ગાજતે. ૧૧
- રથ બેસારી એલાવી રાય, વળ્યો વલાવી કન્યા વિદાય. ૧૨
- સુણી વારતા ભૂપતિ અન્ય, ઝળક્યા ને ઝાંખા થયા મન. ૧૩
- મારગ ઇંધો તેણે રાયે, આગળ આવી આડા થાયે. ૧૪
- અર્જુને હકાર્યા સર્વ, નાસી ગયા મન ન રહ્યો ગર્વ. ૧૫
- જ્યમ સિંહને દેખી મૃગમાલ, નાસે સારસ નાનાં બાલ. ૧૬
- ત્યમ અર્જુનને દેખી ત્યાંહે, નાઠા આણી ભય મનમાંહે. ૧૭
- પુરી કારકાં આબ્યા કૃષ્ણ, વળી વિવાહ ત્યાં કીધો વૃષ્ણ. ૧૮
- માત તાત રીઝ્યાં અતિ મન, સુખ ઘણું પામ્યાં તે મન. ૧૯
- પછે શ્રુતકીર્તિ કન્યા જેહ, ભદ્રા નામે પરણ્યા તેહ. ૨૦
- મહી દેશ કેરો રાજન, તેને ઘેર સુંદર સંતાન. ૨૧
- નામ લક્ષમણા તેનું સલ, રૂપ જોઈ રિયર ન રહે મત્ત. ૨૨
- જઈ સ્વયંવર ભગવાન, હરણુ કર્યું જોતાં રાજન. ૨૩
- પછે સોળ સહસ્ર ઉપર શત એક, કન્યા રાજતણી અનેક. ૨૪
- નરકાસુરવધ કરી નરેશ, તે કન્યા આણી દેવેશ. ૨૫
- ઉત્તમ લગ્ન જોઈને ધશ, પાણિગ્રહણ કીધું જુગદીશ. ૨૬
- નરકાસુર શૈ નાખ્યો મારી, તે વાત તો કહો વિસ્તારી. ૨૭

૧ પ્ર. ૨ નવા નવા. ૨ પ્ર. ૨ વસ્તુ. ૩ પ્ર. ૨ અલાવિયા યદુરાય, વલા-
વિયા કરી વિદાય. ૪ પ્ર. ૨ ઝળક્યા મન ઝાંખા થયા તન. ૬ નિવેદા-નિવેદન
કર્યા, અર્પણ કર્યા. ૯ પ્રણીપત્ય (સં. પ્ર-નિ-પત્)-પ્રણામ. ૧૫ હકાર્યા-હાંકી
કાઢ્યા. ૧૬ મૃગમાલ-હરણુનું ટોળું. સારસ+સહસ્રા, એકદમ, અધિરામથી અથવા
સરસ, સારાં, સઘલાં.

તે સુણવા તપે મન માઈ, કહે શુક તુજ આગળ વિસ્તાર. ૨૮
નરકાસુરની કહું તું વાત, લાલણપ્રભુએ કીધો ધાત. ૨૯

પદ ૩૭૯ રાગ ધનાશ્રી.

કહે શુકળ સુણ પરીક્ષિત રાજ, તુજને કહું વિસ્તારજ;
નરકાસુરનો વધ કીધો તે, સ્વામી દેવસુરારજ. ૧
એક સમે નરકાસુર રાજ, જમ પેઠો પાતાલજ;
છત્ર વરુણને શિરથી લાંબ્યો, ચુક કરી ભૂપાલજ. ૨
અદિતિ જે માતા મધવાની, તેનાં કુંડળ લીધાંજ;
માતૃપદેહ ધણું દમ્યો તેણે, કારજ એવાં કીધાંજ. ૩
છંદ્રે કૃષ્ણ આગળ આવીને, એણીપેર કહી વાણીજ;
નરકાસુર અમને દુખ દે છે, રાખો શારંગપાણીજ. ૪
અનેક રાયની પુત્રી રાખી, કારાગૃહ સુઝારજ;
તે માટે એને નાશ કરીને, પરણો દેવસુરારજ. ૫
કૃષ્ણ પ્રત્યે વાણી કહી પછે, વલિયો લાં સુરસાયજ;
નરકાસુરને વધવા ચાલ્યા, લાલણપ્રભુ રઘુનાયજ. ૬

પદ ૩૮૦ રાગ ગાદી.

સતભામા લખ ચાલ્યા, સાથે ચાલ્યા શ્રીહરિ;
જ્યાં નરકાસુર રાય, લાં ગયા વેગે કરી. ૧
તે પાછળ ગઢ સાત, પર્વત પેહેલા સહી;
પછે વસ્ત્ર જલ અગ્નિ, તે માંહે સંદેહ નહી. ૨
લોહું અને પાપાણુ, પાશી પ્રબલ ધણો;
માઈ દૈત્ય રખવાલ, તે ગઢ દુર્ગ તણો. ૩
પૂર્યો કૃષ્ણ નાદ, કરમાંહે શંખ ત્રહી;
નાદ સુણી તે દૈત્ય, ચાલ્યો સજ થઇ. ૪

૧ પ્ર. ૧ નરકાસુર અતિશે દે છે, અમને શારંગપાણીજ, ૬ વધવા-વધેરવા-
વધ કરવા. ૩ મધવા-છંદ્ર. ૩ પાશી-પાશવાણું.

ગદાવડે ગદ તેહ, મારી બાગ્યો સહી;
આવ્યો વઢવા કારણ, તે હાથ ત્રિશૂલ લધ. ૫

ગરુડ ભણી તે ત્રિશૂલ, લધ આવ્યો જ્યારે;
ગદાવડે ત્રિશૂલ, હરિએ હણ્યું ત્યારે. ૬

પંચમુખે તે દેત્ય, શોર કરીને હસ્યો;
પુનરપિ હાથ ગદાય, લધને દેલ ધસ્યો. ૭

નાખી જ્યાં ભગવાન, ઉગામીને ગદા;
આવંતી શત ભાગ, કૃષ્ણે કીધી તદા. ૮

મુષ્ટિ ઉગામી દેત્ય, ત્યાં આવે જોડલે;
ચક્ર મે'લી ભગવાન, શિર છેદ્યું તેડલે. ૯

પ્રાણુ ગયા તેના સઘ, પડિયો પૃથ્વીમાંહાં;
વલતી તેના તન, આવ્યા સાત ત્યાંહાં. ૧૦

કરવા લાગ્યા વૃષ્ટિ, પાપી બાણુ તણી;
ગણો તેણે આકાશ, શોભા દીસે ધણી. ૧૧

પછે બાણુ સાત કરમાંહે, શ્રીભગવાન શ્રહી;
છેદ્યાં શિર તત્કાલ, પડિયાં ભૂમિ જધ, ૧૨

સાંભળી એવી વાત, કાપ્યો રાય ધણું;
હવડાં દમ્બું શરીર, સ્યામલવાન તણું. ૧૩

એમ કહીને રાય, સાથે સૈન્ય લધ;
નરકાસુર રાજન, પોહોતો વેગે જધ. ૧૪

કીધું દારુણ યુદ્ધ, તે નવ જય કહ્યું;
સેના સંગ અપાર, ગણુતાં નવ લહું. ૧૫

વલતી મે'લી સાંગ, જ્યાં છે શ્રીહરિ;
આવંતી શત ભાગ, સ્યામલવાને કરી. ૧૬

કૃષ્ણે મે'લ્યું બાણુ, તેણે ચોદ્ય પડ્યો;
માયો વસ્તી તેહ, જેણે રાય ચડ્યો, ૧૭

વળી નરકાસુર લઈ ચક્ર, આવ્યો કૃષ્ણ જ્યાંહાં;
સતભામા મનમાંહે, પામ્યાં ત્રાસ ત્યાંહાં. ૧૮

સ્વામી પાપી એહ, તમને દમે છે ધણું;
તેણે છેદો શીશ, નરક નરેન્દ્ર તણું. ૧૯

પહેલે મહીએ કૃષ્ણ, યાચ્યા હતા સહી;
મારે કર દો જોલ, એને માઈ નહી. ૨૦

વલતા કહે ભગવાન, તારા કહ્યા પાખે;
મારીશ નહી નિરધાર, એમ વચન લાખે. ૨૧

સતભામા અવતાર, પૃથ્વીનો છે સહી;
તેણે પોતે મુખ, મારો વાણી કહી. ૨૨

તે માટે ભગવાન, નરક નરેન્દ્ર હણ્યો;
પૃથ્વી આવી ત્યાંહે, પામી શોક ધણો. ૨૩

ફાન કરે ઉપર, સ્વામી એમ શું કર્યું;
નરકાસુર મુજતન, તેનું શીશ હર્યું. ૨૪

હવે પૃથ્વી કહે સુણો કૃષ્ણ, તેનો પુત્ર સહી;
ભગદત્ત કા'વે નામ, એમાં સદેહ નહી. ૨૫

આવ્યો તમારે શરણુ, પાલો સ્વામી તમો;
તેને મસ્તક મે'લો હાથ, તે તો કહું છું અમો. ૨૬

તેને શ્રીભગવાને, યાખ્યો રાય કરી;
પછે રાય પ્રત્યે વાણી, બોલ્યા શ્રીહરિ. ૨૭

સાંભળો વસુધા વાત, મેં ને એહ હણ્યો;
તેં કહ્યું છેદો શીશ, શું મિત્રમાંહે ગણ્યો. ૨૮

તે માટે મેં એહ, માર્યો અહીં સહી;
ભાલણપણુ રઘુનાથે, એવી વાણી કહી. ૨૯

પદ ૩૮૧ રાગ પરજિયો.

અહીંકણુ નાખ્યો રે, નાખ્યો રે નરકાસુર ભારી;
કૃષ્ણજીએ કર ચક્ર ગ્રહીને, તેની દેહ વિહારી. અં ૧

કુસુમવૃષ્ટિ દેવે કરી, અજ ભવ આનંદ ભારી;
નરકાસુરને નાશ પમાડ્યો, જય જય જગન્નાધારી. અં ૨

સોળ સહસ્ર એક શત કન્યા, દેખી દેવમુરારિ;
ધન્યજીવર મનમાંહે વરિયા, સ્વામી કંસારિ. અં ૩

કન્યા સર્વ દારકાં ચલાવી, રથ ઉપર બેસારી;
ધન રથ અશ્વ ગગનદિક લીધા, વળી વસ્તુ જે સારી. અં ૪

વળતાં કુંડળ છત્ર લઇ, સાથે સતભામા નાર;
પોતે પૂરણ બ્રહ્મ પધાર્યા, અમરાવતી મુઝાર. અં ૫

છત્ર વરણ કુંડલ સુરપતિનાં, આખ્યાં પ્રેમે સારી;
સતભામા સાથે લઇ આવ્યા, સ્વામી ભવતારી. અં ૬

જાતાં વૃક્ષ પારિજાતકનો, ગરુડ ઉપર ધારી;
માલણુ લઇ જતા દેખીને, ગાઢે વાણી પોકારી. અં ૭

સાદ મુણી સેના લઇ આવ્યાં, રીસ ભરાઇ ભારી;
ભાલણુપ્રભુ રાધવશુ વઢિયો, તે મંદિર ગયો હારી. અં ૮

પદ ૩૮૨ રાગ રામઝી.

કહાનજી આવ્યા છે આવ્યા છે, દારકામાં ધાઇ;
માતપિતા મન આનંદ પામ્યાં, ભેટયા હલધર ભાઇ. કં ૧

કન્યા સોળ સહસ્ર શત ઉપર, રૂડું લગ્ન ઉપાઇ;
સાથે સઘલાં રૂપ કરીને, પરણ્યા શ્રી યદુરાઇ. કં ૨

સતભામા મનમાંહે પામ્યાં, આનંદ અતિ ભારી;
પ્રેમ કરી વૃક્ષ આણીને રોખ્યો, સ્વામી દેવ મુરારિ. કં ૩

- સતભામાને આંગણુ રોખ્યો, મુખ(ની) વાચા પાળી;
પારિજાતક આણીને, શ્યામા રીસાવી ટાળી. ૬૦ ૪
- પરીક્ષિત રાજ સંદેહ પામ્યો, મનમાંહે રહ્યો વિમાસી;
વાણી કહી શુકદેવ પ્રત્યે, મુને ઋષિજી કહ્યો વિસ્તારી. ૬૦ ૫
- શા માટે મનમાં રીસાવી, કૃષ્ણ તણી નારી;
પારિજાતક આણીને રોખ્યો, (કથમ) હરજીએ હારી. ૬૦ ૬
- કહે શુકજી તેં મુને પૂછી, વાણી એ સારી;
તુજ આગલ તે ભેદ કહુંને, ચિંતા નિવર્તે તારી. ૬૦ ૭
- રુકિમણીને (ધેર) પુષ્પ લઇ, આવ્યા નારદ બ્રહ્મચારી;
લાંકણુ ભાલણુપ્રભુ બેઠાતા, આદિ પુરુષ અવતારી. ૬૦ ૮

પદ ૩૮૩ રાગ ગાડી.

- નારદ મુન્ય તે આવિયા રે, રુકિમણીને અવાસ;
સ્વર્ગથી પુષ્પ લાવિયા રે, અદ્ભુત તેનો વાસ. નાં ૧
- હરિને હાથે સમર્પિયું રે, લઇને શારંગપાણુ;
ભીમકસુતાને તે અર્પિયું રે, ઋષિજી બોલ્યા વાણુ. નાં ૨
- સુંદરી તું સોભાગણુ રે, ધન્ય તારો અવતાર;
પૂરણ પુન્ય તાહરું રે, જે વશ વર્તે ભરતાર. નાં ૩
- જે ઇંદ્રાણી તો શિર ધરે રે, શંભુજીની નાર;
માનુષ કોયે પામે નહી રે, એવો તો રાણુગાર. નાં ૪
- કહીયે ગંધ જાએ નહી રે, વરસે નવ કરમાય;
પૂરે મનોરથ મનતણા રે, જે જે ઇચ્છા ધાય. નાં ૫
- સુંદર રૂપ તે તાહરું રે, સધલો સરજો જોગ;
એણે કુસુમ કરી યયો રે, પૂરણ સર્વે લોગ. નાં ૬
- સધલીમાંહે તું સુંદરી રે, હરિને વાલી અપાર;
એમ વખાણી લાં જેટલે રે, સાંભળી હરયા મુરાર. નાં ૭

સતભામાની સંહારી રે, હતી તેણે ઠાર;
ઢોણે મનમાં જાણ્યું રે, પડશે વાત વિચાર. નાં ૮

સર્વે શ્રવણે તે સાંભળ્યું રે. વચન કહ્યાં જે મુન્ય;
તે ત્યાં જઈને સમર્પિયાં રે, સત્રાજિતીભુવન. નાં ૯

રીસે ભરાણી તે ભામિની રે, ઉતાર્યાં આભરણ;
આંગર શ્વેત તે પહેરિયું રે, મનમાં માગે મરણ. નાં ૧૦

નયણે નીર માથે નહી રે, મેલે જાણુ નિશ્વાસ;
સૂને મંદિર જઈ માનિની રે, સૂતી થઈ નિરાશ. નાં ૧૧

એવડી પ્રીતિ તે ક્યાં ગઈ રે, નિર્ગુણશો શું નેહ;
બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, મુજને દીધો છેહ. નાં ૧૨

પદ ૩૮૪ રાગ ગાડી.

સતભામાને મંદિર આવી, બેઠા યાદવરાયજી;
કરમાહિ લઈ વિજણો, પ્રેમે ઢોળે વાય. વા'લા અલગા રહો.

વા'લા અલગા રહો, મુજ થકી તો આજજી;
પ્રીત તમારી જાણી હરિ, મેં વાઈ રાખી લાજ. વાં ૧

પ્રલ નારદ લાવિયા, તે માનીતીને આપ્યુંજી;
શોક્ય સધલી દેખતાં, કાંઈ ગળું અમારું કાપ્યું. વાં ૨

એક પાંખડી મોકલતાતો, હું મોટરી યાતીજી;
જાંબુવતીને દેખાડીને, ગુણ તમારા ગાતી. વાં ૩

સામી જોતી મુજને રાખી, ભીમ(ક)સુતા વખાણીજી;
તમે પાસેથી હસ્યાં, તવ પ્રલી તે પટરાણી. વાં ૪

પેહેલે હું ભોળા થઈ, જે હૈહું મારું કાપ્યુંજી;
જે જે વચન તમે કહ્યાં, તે હું માનતી સાચું. વાં ૫

જાણનાયિકતું જોણ્યું માને, તે તો મૂરખ નારીજી;
સહજોને ભણું મનાવે, ક્ષણ મેલે વિસારી. વાં ૬

તમને તો દોહણું નહી, જે સધલીએ રીસાવેજી;
કુળજ છે જે મનની માની, તે હવડાં અહીં આવે. વાં ૭

- રીસાવી તો શું થયું, ધણીએ છે તો પાસેજ;
દોહેલું લાગે તેહને, જે રહે એકની આશે. વાં ૮
- હવડાં પ્રાણુ ત્યજું સહી, પણ આત્મહત્યા લાગેજ;
તમને ચિંતા તો પડે, જે સ્ત્રી મારી નાહે આગે. વાં ૯
- ધાવંતા જે પૂતના શોધી, એવા ધર ચક્રી દયાલજ;
મોટે થાતે મામો માર્યો, ઉસાર્યું મોસાલ. વાં ૧૦
- મુજને દઝાડવા આવ્યા છો, કુલે અતિ ગંધાતાજ;
મદિરે જાએ તેહને, જેને રંગે રાતા. વાં ૧૧
- શુણુ સંભારી તેહના, જેણે મે'લ્યો તો શિશુપાલજ;
લાજ તમારીએ કરી, ક્યમ મેલ્યું વેવિશાલ. વાં ૧૨
- તે વાંલી શેં નવ લાગે, જેશું કુંવારાંની પ્રીતજ;
વિપ્ર મોકલી તેડાવ્યા, કામ કીધું વિપરીત. વાં ૧૩
- મૂરખ પિતા માહરો, જેણે સગાઇ કીધીજ;
જાણી પ્રીછી આવા લ'પટને, મુજને તો જે દીધી. વાં ૧૪
- સાથ સધલો મોહિ કહેતો, માનીતી સતલામાજ;
આજ સર્વેએ તો દીઠું, મનતણા સર્વ ભામા. વાં ૧૫
- હવે મુજને આજ્ઞા આપો, તીરથ કરવા જાઉંજ;
શીખ વિના નિસરું તો, હું પાપે ભરાઉં. વાં ૧૬
- ત્યાં જઇને તપ કરું, ધરું તમારું ધ્યાનજ;
અહીં દાઝી સહેવાયે નહી, સ્વામી શ્રીભગવાન. વાં ૧૭
- ગોકુલની સર્વ ગોલણી, મે'લી ત્યાં ટળવળતીજ;
તિમ મુને આજ્ઞા આપો, અહીંથી જાઉં વલતી. વાં ૧૮
- એવું કહેતાં આલિયાં, નયણુ થકાં ત્યાં નીરજ;
પડતી ઝાલી હૃદયા આંખી, સુંદર શ્યામ શરીર. વાં ૧૯
- આવા જઇને ફેરવે છે, મુખ ઉપર ત્યાં હાથજ;
વિનય કરીને મનાવે છે, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ. વાં ૨૦

પદ ૩૮૫ રાગ નટનારાયણ.

સુંદરી સારો ને શૃંગાર, સુંદરી તું મારી છે પ્રાણ આધાર;
સુંદરી રીસ ન કીજેજી. ૧

તું માનિતી માહરે, શા માટે રીસાવી આજ; સુંદરી;
હું વશ વર્તું તાહરે, તારું ધન તારું રાજ. સું ૦ રી ૦ ૨

શ્વેત વસ્ત્ર ક્યમ પેહેરિયું, શા માટે ઉતાર્યો હાર; સું ૦
શ્વેત તિલક તેં કાં કયું, હેકું દાઝે માઈ અપાર. સું ૦ રી ૦ ૩

દીલી સિંહરતી કરો શાં, પીયલ કુંકુમની સાર; સું ૦
સાડી કુસુંભાની પેહેરો, ચરણે નેપુરનો કમકાર. સું ૦ રી ૦ ૪

અડવો કંઠ શોભે નહી, પેહેરો હેમચંપકની માલ; સું ૦
પુષ્પ કરાવું કનકનાં, લરાવું મૃગમદ સાલ. સું ૦ રી ૦ ૫

નયણે આંસું કાં પાડો, કાણે તુજને દીધી ગાળ; સું ૦
હવડાં માઈ તેહને, મનમાંથી ધોખો ટાળ. સું ૦ રી ૦ ૬

નિસાસા મેલો ધણા કાં, શેં નવ જોલે વાણ; સું ૦
હેકું દાઝે માહરું, ગલે દધ ખેડી છું પાણ. સું ૦ રી ૦ ૭

હું તુંજથી ખેમનો નથી, કહો તો સમ કઈ સત્ય; સું ૦
મન માઈ તુંજશું મળ્યું, નહીં ખીજશું સ્થિરમત્ય. સું ૦ રી ૦ ૮

જય જીવ ને માલતી કૃતકી, ચંપક ને મુચકંદ; સું ૦
વાડી ધરમાં તારે વળી, કહો તો સમ કઈ સત્ય. સું ૦ રી ૦ ૯

મેં કુસુમ કોટિક નિરખિયાં, ગામ કામ ને ઉધાન; સું ૦
પરિમલ ક્યહીં દીડો નથી, તારા મુખના શ્વાસ સમાન. સું ૦ રી ૦ ૧૦

સન્મુખ યાઓ સુંદરી, આવો જમ્યે નિજ ધામ; સું ૦
દીન યદને પ્રાર્થે બામિનીને, બાલણપ્રભુ શ્રીરામ. સું ૦ રી ૦ ૧૧

૧ સારો-શણગારો. ૪ પીયળ-શુભ કાર્યમાં સ્ત્રીને કપાળે કંકુ વગેરેથી ચિતરવામાં આવે છે તે. ૪ કુસુંભા-કુસુંબો, લાલ. ૫ હેમચંપક-ચંપાના રંગ જેવું સોનું કે સોન ચંપો. ૬ ધોખો-ચિંતા, દુઃખ. ૮ ખેમનો-મન વગરનો, સંકલ્પ વિકલ દ્વિપાળો. મત્ય-મતિ, પુષ્ટિ.

પદ ૩૮૬ રાગ નરનારાયણ.

સાંભળ નાર,કહું વિચાર, માન નિરધાર,હું ધર બેઠો તેને.કહો ક્યમ કીર્તી.૧
 આવ્યા મુન્ય,આધ્યું આસન, આનંદ મન, પુષ્પ તે મુજને આપિયું. કં ૨
 હૈયું નવ જાય, અતિ ગંધાય, શો કહું ઉપાય, પાસે આવી સુંદરી. કં ૩
 વાલી અપાર,દોહલો વ્યવહાર, રહોકાચાર,ચિંતા પામ્યો અતિ ઘણી. કં ૪
 ઝાલી રહો પાણુ,તુજને જાણુ, ઉસખીએ કહી વાણુ,રુકિમણીને આપ્યો હરિ.કં ૫
 અર્ધ ન થાયે, ક્યમ વહેંચાયે, નાન કહેવાયે, કામિની કર માંડી રહી.કં ૬
 હવે આણી નેહ, વરાંસો એહ, ક્ષમા કરો તેહ, અપરાધીહું તાહરો.કં ૭
 એ વૃક્ષ વિશાલ, જઈ તત્કાલ, અરુણ પ્રવાલ,આંગણે રોપાવું તાહરે.કં ૮
 જાઉં ખેવ, જીતું દેવ, અવશ્યમેવ, તું માનીતી માહરે. કં ૯
 ખેસી સંગ, રમથું રંગ, આનંદ અંગ, પારિજાતકને હેડલે. કં ૧૦
 એવું કહી સ્વામ, પૂરણકામ, બાલણપ્રભુ શ્રીરામ, મનાવી તે માનિતી. કં ૧૧

પદ ૩૮૭ રાગ ગુજરી.

એક સમે શ્રી દેવ મુરારિ, રુકિમણીને મંદિર જઈ ખેલા,
 પામી આનંદ ભારી, રાણી અતિ શણગાર કરીને,
 નયણે કાજલ સારી. એ ૧
 શરીર શ્રી ભગવાન તણે, વલગે અતિ સુખકારી;
 આનંદે રાણીશું ખોલ્યા, સ્વામી કંસારિ. એ ૨
 અમને શું દેખીને વરિયાં, તે કહો મુજને નારી;
 શિશુપાલ સરખા ભૂપતિને, તો મે'લ્યો વિસારી. એ ૩
 અમો નિર્ધન, વળી શત્રુ ઘણા શિર, જીએ મન વિચારી;
 બાલણપ્રભુ રાધવ ઠકરે હાસું, જાણી મન મુકારિ. એ ૪

પદ ૩૮૮ રાગ ગુજરી.

રુકિમણી હરિને પૂછે વાહી, નંદજીને ઘેર ક્યમ ઉઠરિયા;
 ગોકુલ ખેહુએ બાધ. ૧

૧ પ્ર-૨ હાંકયું. ૨ પ્ર-૨ શિષ્ટાચાર. ૩ પ્ર-૨ ઋષિએ. ૪ પ્ર-૨ કહે રહ્યાં શું.
 ૫ પ્ર-૧-૨ રુકિમણીને હરિ પૂછે વાહી. ૭ વરાંસો-છાંડી દો, ભૂલોના અર્થમાં,

ગૌ ચારવાને વન જતા, શીકું સ્કંધ લગાઇ;
આખો દહાડો ભૂખ્યા રહેતા, ખોર કરમદાં ખાઇ. ૨

અમને પરણ્યા પૂઠે પામ્યા, ગજ રથ અશ્વ સજાઇ;
પાંડવની સંગતથી શીખ્યા, રાજભોગ ચતુરાઇ. ૩

તે જોઇને પિતા માહરે, પાછળ કરી સગાઇ;
કહાન ગોવાળા નામ જે પહેલું, તેહ ગયું ઢંકાઇ. ૪

મોટા થાતાં માવજની, વાધી ઘણી વડાઇ;
સીતાપતિ જાણીને પ્રેમે, બાલણે લીલા ગાઇ. ૫

પદ ૩૮૯ રાગ ગુજરી.

શ્યામા તું છે બાલ કુમારી, મુજને તો બ્રહ્માદિક જાણે;
બાલપણે ગૌચારી. ૧

આહીરડામાંહે ઉછરિયો, સહુ જાણે નરનારી;
બ્રાહ્મણ છાનો મોકલિયો, તે શી વાત વિચારી. ૨

શિશુપાલ સરખા ભૂપતિને, મે'લ્યો ચિત્તથી ઉતારી;
અમમાંહે કહોને શું દીકું, સદાના વનચારી. ૩

માનો જણિયો ભાઇ દુહુબ્યો, કીર્તિ અતિ વિસ્તારી;
સીતાપતિ સ્ત્રીશું કરે હાસું, બાલણપ્રભુ મુરારિ. ૪

પદ ૩૯૦ રાગ માડ.

અમને આદિ ન ઇચ્છે કોય, સુખિયા હોય ભજે નહી સોય. ૧

શત્રુપણું આણે અતિ મન, શિશુપાલ સરખા રાજન. ૨

હોયે યજ્ઞ ધન કીર્તિ જેને, ચતુર હોયે તે પરણે તેને. ૩

લક્ષણ રૂપ ને સુજન વર્ણ, દાતા ભોક્તા ને ગુણ અન્ય. ૪

તુલ્ય પ્રતાપ તો હોય યત્ર, વિવાહ મૈત્રી કીજે તત્ર. ૫

ચતુર લક્ષી પણ ચૂકી ત્યાંહે, આવીને તો વરિયાં આંહે. ૬

ગોકુલમાંહે અમો ગૌ ચારી, તો પરણ્યાં શી વાત વિચારી. ૭

અમો મદ હરવા તેનો આવ્યા, છતીને અહીં તમને લાવ્યા.	૮
જરાસંધ શાલ્ય શિશુપાલ, દંતવક રુક્મી રીસાલ.	૯
૨ તમારે હવે નેઘએ નેગ, હોયે તમારે ભર્તાર ભોગ.	૧૦
તત્પર થઈ વરો જઈ જેહ, ક્ષત્રિ બલિયો હોયે તેહ.	૧૧
એમ કહી વદા હરિ વાણી, હરિ હાસું મનમાંહે આણી.	૧૨
એમ વચન કહ્યાં જુગજીવન, દેવી સહી ન શક્યાં ત્યાં મન.	૧૩
ચિંતાતુર થયાં ચતુરા ચિત્ત, વ્યાકુલતા મન વ્યાપી અસ.	૧૪
મુખ નિશ્વાસ તે મૂકે ત્યાંહે, ચરણ અંગુળે વેલગી મનમાંહે.	૧૫
કંપારવ જે થાયે કાય, છૂટે સ્વેદ શિથિલ થઈ રંજય.	૧૬
મુખ થઈ નવ બોલે વાણ, (ન) ચાલે પાય ન ચાલે પાણ.	૧૭
એવું જાણી શ્રીભગવાન, સ્વસ્થ થઈને સામલવાન.	૧૮
પર્યટી ઉડી નાથે, સામા જઈને સાહ્યાં આયે.	૧૯
ઉત્સંગે બેસારી નારી, કર મુખ લોહે દેવમુરારિ.	૨૦
કેશ સમાર્યા બીજે હાથ, યુગલ લુળએ ભીડી આય.	૨૧
આસવાસના કરી શારંગપાણિ, વલતા કૃષ્ણ ઉચરિયા વાણી.	૨૨
ક્રોધ મ કરશે કમલવયણી, અમ ઉપર તું અંબુજનયણી.	૨૩
વાયક કૌતુક તારાં જેહ, સુંદરી મેં સુણવાને તેહ.	૨૪
આભ્યંતર આણી ઉદ્ધાસ, મેં તમને કીધો પરિહાસ.	૨૫
ક્રોધ સમે મુખ જેવું જેહ, યુવતી મેં જોવાને તેહ.	૨૬
એમ કહી કમલા પ્રત્યે વાણી, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાયે જાણી.	૨૭

પદ ૩૮૧ રાગ ગુજરી.

સામું નેઘ સુંદરી, બોલો મુજ સાથે રંગે;

અતિશે હૈકું હીસે માઈ, બેસાઈ ઉત્સંગે.

૧

૧ પ્ર-૨ રુક્મીયો શાલ. ૨ પ્ર-૨ તે માટે હવાં નેઘએ સંભેગ, ૩ પ્ર-૧-૨ લખે. ૪ પ્ર-૨ ત્યાંય. ૫ પ્ર-૨ વચન તણું વ્યંગ. ૧૨ હાસું-હાસ્ય. ૧૬ કંપારવ-કંપારો. ૧૯ પર્યટ-પલંગ. ૨૧ યુગલ-બે. ૨૩ કમલવયણી-કમળવદની. ૨૫ આભ્યંતર-અંદર, મનમાં. પરિહાસ-(સં. પરિહસ) મશકરી. ૨૬ યુવતી-(સં.યુવા. સ્ત્રી) જીવાન સ્ત્રી. પદ ૩૮૧-૧ હીસે-રીઝે, હરખાય.

કેસર ચંદન અને અરગળે, લેપ કરું અંગે;
સિંદુરે સેચો ભરો, ટીલી ચોઢા સંગે. ૨

નીલવટ તિલક કરો કેસરનું, બૂ(કુટી)તણે ભૂંગે;
સુંદરતા જાણે ગંગા યમુના, (તણાં) મળિયાં તરંગે. ૩

મારું મન અતિ બાલ્યું છે, પાપી તે અતંગે;
ભાલણપ્રભુ કહે શીતલ યાગે, તે (તો) તારે સંગે. ૪

પદ ૩૬૨ રાગ ધનાશ્રી.

કમલાને પ્રીછ્યું પડ્યું, ત્યજતણો ગયો ત્રાસ રે;
સ્વામી સ્યામલવાન પ્રત્યે, વાણી કરે પ્રકાશ રે. ૧

સત્ય કહું સ્વામીજી તમને, નહી તમારે યોગ્ય રે;
અહ્માદિક જને સેવે છે, તેને ક્યાંથી આહું ભોગ્ય રે. ૨

વિમુખ છે જે તમ યકી, તેને નર નવ કહિયે રે;
સ્વામી તમારાં ચરણ પામવા, દુઃખ ધણેરાં સહિયે રે. ૩

સ્વામી તમારાં ચરણ પામવા, ધણા દમે છે દેહ રે;
પૂર્વપુન્યે કરી પામીધું, સહજવિષે હું તેહ રે. ૪

મોટા મહીપતિ ત્યાજ્ય કરીને, પરણી છું હું તમને રે;
કાલતણો ભય સર્વેને છે, પણ શરણ રાખજો અમને રે. ૫

અહ્મા કાલયકી ખીલે છે, જાણે હવડાં ઝાલ્યા હાયજી;
તે માટે શરણે આવી છું, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, ૬

પદ ૩૬૩ રાગ ધનાશ્રી.

સ્તુતિ કીધી સ્વામીતણી, લક્ષ્મીએ કહી વાણી રે;
મારું મન ક્ષણએ નહી અલગું, તમથી શારંગપાણિ રે. ૧

સુકૃતને સાચે કરી છું, પામી તમારાં ચરણ રે;
અહ્માદિક પામે નહી, સ્વામી તમારે શરણ રે. ૨

યુવતીજીવન એમ કહે, તુજીયું મન લાગે મારું રે;
નિશ્ચયે માને માનિની, કાંઈ ભોગ્ય ઉદે થયું તારું રે. ૩

પતિવ્રતા સ્ત્રી જાણીને મન, હરખ્યા દેવ મુરારિ રે;
તારે મમતા ધણી મુજ વિષે, પ્રગટ થઇ છે નારી રે. ૪

વલતા શ્રીમગવાનજી, આનંદ પામ્યા મન રે;
ધેર કીડા કરવા લાગ્યા, સ્વામી જુગજીવન રે. ૫

ધર્મ ઉત્તમ પછે આચરે, આનંદ સધસો સાથ રે;
દારકાંમાંહે સુખ પામ્યા છે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ રે.

પદ ૩૯૪ રાગ ગોડી.

શુકજી કહે તુજને કહું, મુણ પરીક્ષિત રાજનજી;
કૃષ્ણતણી સ્ત્રી પ્રત્યે થયા, પુત્ર એકાદશ તન. સાંભળ રાયજી. ૧

હવે નામ કહું તેહનાં, પ્રદ્યુમન આદે જેહજી;
એવા દશ સુત તેજસ્વી, રુકિમણીએ પ્રસવ્યા તેહ. સાં ૨

ભાતુ આદે સતભામાને, હવા સુંદર તનજી;
જન્મુવતીએ પ્રસવિયા, શાંખ આદિ રાજન. સાં ૩

કાલિંદીને પુત્ર આદે, હવા દશ નિરધારજી;
ભદ્રાને બલિયા હવા, પ્રદોષ આદે સાર. સાં ૪

હવે અન્યો અન્યે કુંવર દશ દશ, ને તનયા એકજી;
તેનાં નામ વિધાન ધણાં છે, શું કહું તેહ વિવેક. સાં ૫

શ્રીકૃષ્ણે સધલી સ્ત્રીને, વશ કીધી છે નિર્ધારજી;
પણ સ્ત્રી વશ કરી નથી શક્તી, સ્વામી દેવ મુરાર. સાં ૬

હવે રુકમૈયાની પુત્રી પરણ્યા, પ્રદ્યુમન જે રાજનજી;
નામ તેતું હું કહું, રુકમતી તે ધન્ય. સાં ૭

પરીક્ષિત રાય વલતું વદે, સદેહ મોટા મનજી;
શત્રુતણા સુતને ક્યમ દીધી, તે કહેા મુનિજન.

વલતા શુક ધમ કહે તેં, વાર પૂછી પાતજી;
એટલા માટે કન્યા આપી, જે જો'ન થાયે રલિયાત.

કેસર ચંદન અને અરગળે, લેપ કરું અંગે;
સિંદુરે સેંચો ભરો, ટીલી ચોઢો સંગે.

નીલવટ તિલક કરો કેસરતું, બ્રૂ(કરી)તણે ભૂંગે;
સુંદરતા જાણે ગંગા યમુના, (તણાં) મળિયાં તરંગે.

માઈ મન અતિ બાલ્યું છે, પાપી તે અનંગે;
ભાલણુપ્રભુ કહે શીતલ યાચે, તે (તો) તારે સંગે.

પદ ૩૬૨ રાગ ધનાશ્રી.

કમલાને પ્રીછયું પડયું, ત્યજતણો ગયો ત્રાસ રે;

સ્વામી સ્થામલવાન પ્રત્યે, વાણી કરે પ્રકાશ રે.

સત્ય કહું સ્વામીજી તમને, નહી તમારે યોગ્ય રે;

અહ્માદિક જેને સેવે છે, તેને ક્યાંથી આતું ભોગ્ય રે.

વિમુખ છે જે તમ થકી, તેને નર નવ કહિયે રે;

સ્વામી તમારાં ચરણ પામવા, દુઃખ ધણેરાં સહિયે રે.

સ્વામી તમારાં ચરણ પામવા, ધણા દમે છે દેહ રે;

પૂર્વપુન્યે કરી પામીછું, સહજવિષે હું તેહ રે.

મોટા મહીપતિ ત્યાજ્ય કરીને, પરણી છું હું તમને રે;

કાલતણો ભય સર્વેને છે, પણ શરણ રાખજો અમને રે.

અહ્મા કાલથકી બીડે છે, જાણે હવડાં ઝાલ્યા હાથજી;

તે માટે શરણે આવી છું, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી,

પદ ૩૬૩ રાગ ધનાશ્રી.

સ્તુતિ કીધી સ્વામીતણી, લક્ષ્મીએ કહી વાણી રે;

માઈ મન ક્ષણુએ નહી અલગું, તમથી શારંગપાણિ રે.

સુકૃતને સાંચે કરી હું, પામી તમારાં ચરણ રે;

અહ્માદિક પામે નહી, સ્વામી તમારે શરણ રે.

યુવતીજીવન એમ કહે, તુજથું મન લાગે માઈ રે;

નિશ્ચયે માને માનિની, કાંઈ ભોગ્ય ઉદે થયું તાઈ રે.

પતિવ્રતા સ્ત્રી જાણીને મન, હરખ્યા દેવ મુરારિ રે;
તારે મમતા ધણી મુજ વિષે, પ્રગટ થઇ છે નારી રે. ૪

વલતા શ્રીભગવાનજી, આનંદ પામ્યા મન રે;
ઘેર કીડા કરવા લાગ્યા, સ્વામી જુગજીવન રે. ૫

ધર્મ ઉત્તમ પછે આચરે, આનંદ સઘણો સાથ રે;
દારકાંમાંહે મુખ પામ્યા છે, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ રે.

પદ ૩૯૪ રાગ ગાડી.

શુકજી કહે તુજને કહું, મુણ પરીક્ષિત રાજનજી;
કૃષ્ણતણી સ્ત્રી પ્રત્યે થયા, પુત્ર એકાદશ તન. સાંભળ રાયજી. ૧

હવે નામ કહું તેહનાં, પ્રદુમન આદે જોહજી;
એવા દશ સુત તેજસ્વી, રુકિમણીએ પ્રસવ્યા તેહ. સાં ૨

ભાતુ આદે સતભામાને, હવા મુંદર તનજી;
જાંખુવતીએ પ્રસવિયા, શાંખ આદિ રાજન. સાં ૩

કાલિંદીને પુત્ર આદે, હવા દશ નિરધારજી;
ભદ્રાને જલિયા હવા, પ્રદોષ આદે સાર. સાં ૪

હવે અન્યો અન્યે કુંવર દશ દશ, ને તનયા એકજી;
તેનાં નામ વિધાન ધણું છે, શું કહું તેહ વિવેક. સાં ૫

શ્રીકૃષ્ણે સઘલી સ્ત્રીને, વશ કીધી છે નિર્ધારજી;
પણ સ્ત્રી વશ કરી નથી શક્તી, સ્વામી દેવ મુરાર. સાં ૬

હવે રુકમૈયાની પુત્રી પરણ્યા, પ્રદુમન જે રાજનજી;
નામ તેનું હું કહું, રુકમતી તે ધન્ય. સાં ૭

પરીક્ષિત રાય વલતું વદે, સદેહ મોટો મનજી;
શત્રુતણા સુતને ક્યમ દીધી, તે કહો મુનિજન. સાં ૮

વલતા શુક ધમ કહે તેં, વારૂ પૂછી વાતજી;
એટલા માટે કન્યા આપી, જે જેનં થાયે રલિયાત. સાં ૯

સ્વયંવરથી પ્રધુમન કન્યા, હરણ કરીને લાવ્યાછ;

ત્યાં થકા ઉતાવળા, કંચનપુરીએ આવ્યા.

સાં ૧૦

પછે આશ્મતી (જે) પુત્રી, રાણી રુકિમણીની કહેવાયછ;

કૃતવર્મા યાદવના સુતથું, તેનો કર્યો વિવાય.

સાં ૧૧

રુકમૈયાના સુતની પુત્રી, નામ રોચના જેહછ;

અનિરૂદ્ધનો વિવાહ મળ્યો, કહે ભાવણજન તેહ.

સાં ૧૨

પદ ૩૮૫ રાગ ગાદી.

કૃષ્ણ વિવાહને કાળ, સહુને સાથે લધ;

નગર ભોજકટમાંહે, વેગે પહોતા વહી

રામ રુકિમણી આદે, સાથે લીધાં સહ;

આનંદ અતિ મનમાંહે, તે હું મુરે કહું.

પરણ્યા અનિરૂદ્ધ રાય, આનંદ પામે સહ;

હરણે સઘલો સાય, ઉલટ યાયે બહુ.

કલિંગ દેશના રાયે, ભૂપને વાણી કહી;

રમિયે જીવડું આજ, રામને તેડા અહીં.

એવું કહીને રામ, તેણે તેડાવિયા;

જ્યાં એડા રાજન, હલધર ત્યાં આવિયા.

પછે માંહોમાંહે, જીવડું ત્યાં રમે;

પરડે દામ અનંત, મનમાં અતિ ગમે.

પછે દેશ કલિંગને રાયે, એવી વાણી કહી;

ભાવણપ્રભુનો બ્રાત, અહીંકણ હાર્યો સહી.

પદ ૩૮૬ રાગ સામેરી.

કહિણ વાત ત્યાં એહ, હલધર સુણીને તેહ;

નવ બોલ્યા મુખે વાણી, રહ્યા હદેમાં જાણી.

ઢાળ.

હદેમાં જાણી રહ્યા, મુખ થકી બોલ્યા નહી;

કલિંગ દેશને રાયે એવી, વારતા ગાદે કહી.

૧

- પછે પરકણ ઘણી કીધી, તોહે ન હત્યા રામ હો;
કલિંગ દેશનો રાયજી લે, રુકમૈયાતું નામ હો. ૨
- બલભદ્રજી ત્યાં હત્યા એવી, આકાશથી વાણી કહી;
રુકમૈયા તું મૂક્ય મિથ્યા, ગર્વ મનમાંથી સહી. ૩
- ૧ પછે રાય કહે શું રમી જાણે, સદાના ગોવાળિયા;
૨ આહીરમાંહે ઉછર્યા, ને દૂધ દહિંના પાલિયા. ૪
- રાજા હોય તો રીત જાણે, વચન એવા ઉચ્ચરે;
રામ શ્રવણે સાંભળે ને, ક્રોધ મનમાંહે ધરે. ૫
- પરિધ જાલી હાયમાંહે, રુકમૈયો માર્યો સહી;
કલિંગ રાયના દાંત પાડ્યા, તે માંહે સદેહ નહી. ૬
- રુકમૈયો માર્યો મુણીને, ન બોલ્યા રાજન હો;
જણ્યું બોલે વિરોધ પડશે, માંહે માંહે નિદાન હો. ૭
- વલતા કન્યા લઈ ચાલ્યા, ઘણું વાળ વાજતે;
માલણપ્રભુ દારકાં આવ્યા, દુંદુભિ સુરનાં ગાજતે. ૮

૫૬ ૩૮૭ રાગ ગોડી.

- શંભુજી આરાધિયા, બાણાસુરે એકવાર;
નાચી ગાઇ રીઝવ્યા, સ્વામી શ્રીત્રિપુરાર. ૧
- વૃષભ ચઢીને આપિયા, પ્રસન્ન હવા મહાદેવ;
૨ ભાગ ભાગ એવું કહી, તુજને વર આપું એવ. ૨
- બાણાસુરે કરસંપુટ કરી, કીધો ધશને પ્રભામ;
કૈલાસપતિ વર આપિયે, માગું છું મેલી મામ. ૩
- સહસ્ર બાહુ ધ્વિષ્ટા કરે, મુજને આપો તેહ;
જેણે કરી સંતોષિયે, ઇશ્વર તુજને એહ. ૪
- માગ્યું તે આપ્યું સહી, જોતાંમાં તતખેવ;
સહસ્ર બાહુ તેના થયા, ૨ આશ્ચર્ય પામ્યા દેવ. ૫

૧ પ્ર. ૨ ત્યારે રાય કહે સ્વામીને, દહિં દૂધના પાલિયા; આહીર માંહે ઉછર્યા, પછે દારકાંપતિ ચર્ધ રહ્યા. ૨ પ્ર. ૧ આહીરમાંના ઉછર્યા. ૩ પ્ર. ૨ શંભુ નૂક્યા અવશ્યમેવ. ૬ પરિધ-એક જાતનું હથિયાર.

વળી માગે મહાદેવ કને, માગું છું ભગવાન
મુજને કો જીતે નહી, આપોજી વરદાન.
જે વર પામ્યો મહાદેવ કને, હરખ્યો હૈયામાંહિ;
કહે ભાલણ બાણાસુરે, તાંડવ માંડ્યો ત્યાંહિ.

પદ ૩૯૮ રાગ ગાંધી.

હવે મન વિચારિયું, બાણાસુરે સહી;
વશ કીધા ત્રિપુરારિ, પૂરણ પાત્ર અહીં.
વળી સંતોષું સ્વામી, બાહુ સફલ કરું;
કરમાં ઝાલી તાલ, શિવનું ધ્યાન ધરું.
એક હાથે તાલ, બીજે ઝાંઝ ધરી;
જે હાથે મૃદંગ, મળતે સ્વરે કરી.
એક હાથે રખાબ, બીજે જગ્ગ ધર્યો;
એકે રસુરમંડળનો, સાદ અતિ ભર્યો.
એકે સારંગી સાર, અષ્ટ તે કુંડલી ધરે;
એકે ઝાંઝરી ઝમકાર, સ્વર કરતાલ કરે.
એક હાથે ચંગ, વીણા વંશ ભલા;
વજાડે તેનો સાદ, શિવ સંતોષે ખરા.
ગંગાધર ત્યાં તેહ, ત્યારે પ્રસન્ન થયો;
માગ માગ વરદાન, આપું અહીં રહ્યો.
માગે બાણાસુરરાય, પ્રભુજી આપો એટલું;
મારા નગરથી તેહ, બંધો નહી તેટલું.
મહાદેવ થયા રળિયાત, આપ્યો વર ત્યાંહિ,
પોતે રહ્યા ત્યાં વાસ, તેહ આણી મનમાંહિ.
કહે ભાલણ ત્યાં તેહ, ભેદ કથાનો સહી;
બાણાસુરની વાત, કહું વિસ્તારે અહીં.

૧ પ્ર-૨ વળી માગ મહાદેવ કહે. ૨ પ્ર-૧ રસુરમંડળનો, માંડ્યો-માંડ્યું. ૪
સુરમંડળ-(સં. સ્વરમંડલ) સ્વરનો સમૂહ, ૬ ચંગ-એક જાતના વાજાનું નામ છે,

પદ ૩૮૮ રાગ સામેરી.

ખાણાસુર તો જોહ, ચાલ્યો વનમાં તેહ;
વ્યાધ સિંહ ત્યાં જોહ, કરે કરી ભાંજ્યા તેહ.

ઠાળા.

કરે કરીને તેણે ભાંજ્યા, કોણે રહેવાયે નહી;
પર્વત દુમ ચૂરણ થયા તે, પાગને પ્રહારે સહી.

પાછો વળીને આવિયો, જ્યાં બેઠા શંકર તાત હો;
હાથ જોડીને સ્તુતિ કીધી, બોલ્યા એવી વાત હો.

ભાર મારા બાહુનો, ઉતારે એવો કો નહી;
કો પુરુષ એવો અવતરે, જે ભાર ઉતારે અહીં.

મહાદેવજીને ક્રોધ ચઢિયો, તારા છત્રનો દંડ જ્યાંહિ હો;
સહસા જ્યારે ભાંજશે, ત્યારે મદ ઉતરશે ત્યાંહિ હો.

એવું સાંભળીને ઘેર આવ્યો, હર્ષ મન માયે નહી;
જાણ્યું જુગ મેં જીતિયો, હુંહુભિ વજડાવ્યાં સહી.

એ કારણથી મહાદેવજી, અને પાર્વતી સહી;
કહે ભાલણ નગર કરી, કરે રક્ષા ત્યાં રહી.

પદ ૪૦૦ રાગ ગોહી.

તે ઉપાએ દીઠું અપાર, રમે તે શિવજી જ્યાંહાં;	
પોતે ધર્મું મનમાંહે, એવું પામીશ ક્યાંહાં.	૫
હવે ચિત્ત રાખીને ઠામ, ચિંતન ઇશ તણું;	
વર માગ્યો ઉમયા પાસ, મુખ પામુરે ઘણું.	૬
માતાજી તમે એહ, બાલને કૃપા કરો;	
આપો એ વરદાન, પામું પુરુષ ખરો.	૭
તેજસ્વી કો ભૂપ, મહીમંડલમાં સહી;	
તોલે નાવે કોય, પામું તેહ અહીં.	૮
પછે પાર્વતી પ્રસન્ન, પોતે યયાં સહી;	
આવ પુત્રી વર એહ, તુજને આપું અહીં.	૯
એવું કહી વરદાન, ઉમયા આપે ત્યાંહાં;	
આખાનો પ્રસંગ, કહે બાલણુ આંહાં.	૧૦

પદ ૪૦૧ રાગ ગાડી.

ઉપાએ ત્યાં માગિયું, ઉમયાએ આપ્યું તેહ;	
ઉપા થઇ રહિયાત, વળી કહે વાત એહ.	૧
ઉમયાજી કહે એહ, નિશા વિષે સહી;	
પરણીશ તું તો નિર્ધાર, વર વાંચિછત ત્યહીં.	૨
એ વર મારો જાણુ, તુજને આપ્યો જેહ;	
તેશું કરશે વિહાર, હર્ષ હશે તેહ.	૩
વર પામીને નાર, પોતે સ્થાન ગઇ;	
સ્વપ્નમાંહે ત્યાં આપ, પરણી ઉપા ત્યહીં.	૪
તેણી રાતે પ્રદ્યુમ્ન પુત્ર, અનિરૂધ સ્વપ્નમાંહાં;	
દીઠો તે સંધાત, રમે છે નાર ત્યાંહાં.	૫
પછે જાવા લાગ્યો તેહ, નિશા વિષે સહી;	
હવે સ્વપ્નમાંહે તે નાર, પાંલવ ગ્રહે છે સહી.	૬
આખા કરે રૂદન, વચન કહે ત્યાંહાં;	
કાં રે ત્રણોડી નાથ, તું જાયે છે ક્યાંહાં.	૭

- તમે કર્યા વિહાર, મુજ સાથે સહી;
હવે ક્યમ રહેવાયે નાય, તમ પાએ અહીં. ૮
- દીહું મુખ મેં નાય, તમ સાથે જેહ;
હું અભાગણી નાર, ક્યમ મૂકે તેહ. ૯
- મેં નવ પૂજ્યા ત્રિપુરાર, મનસા શુદ્ધ સહી;
જે ત્રછોડી નાય, જાઓ છો અહીં. ૧૦
- ઓખા કરે વિલાપ, નિદ્રામાંહે ન્યાંહાં;
કૌભાંડની પુત્રી જેહ, વેગે જગી ત્યાંહાં. ૧૧
- ઓખા તણો વિલાપ, ચિત્રલેખાએ સુણ્યો;
કહે ભાલણુ વિસ્તાર, પોતે મન ગણ્યો. ૧૨

પદ ૪૦૨ રાગ ગાદી.

- ચિત્રલેખા જગી સહી, ઉપાનાં સુણી વચનજી;
વિલાપ પોતે સાંભળીને, આશ્ચર્ય પામે મન. બોલો સુંદરી. ૧
- નિદ્રા વિષે તો તે સહી, શું ઝાંખે ઉપા નારજી;
ચિત્રલેખાએ બોલાવી તે, જગી તેણે ઠાર. બો. ૨
- ઓખા ત્યાં દિગ્મૂઢ થઈ રહી, નવ બોલે વચનજી;
ચિત્રલેખાએ જાણ્યું જગી, લજ્જા પામી મન. બો. ૩
- નિસાસા મેલે ધણા, ઓખા ત્યારે આપજી;
જેશું હું વિલાસી અહાં, તે નથી દીસતો નાય. બો. ૪
- ચિત્રલેખા કહે કાં લાજ્યાં છાં, મુજને કહેના એહજી;
જેહની તું ધ્રુષ્ટા કરે, હું આણી આપું તેહ. બો. ૫
- સખી આગળ સર્વે કહિયે, તેની લાજ ન ધરિયેજી;
કહા વિના ક્યમ જાણિયે, કાંઈ વાત ન કરિયે. બો. ૬
- નિદ્રામાંહે જે કહ્યું તે, મેં સુણિયું કાનજી;
જે પુરુષતણી ધ્રુષ્ટા કરે, તે મેલવું આણે સ્થાન. બો. ૭

તેં જેવો દીઠો સહી, સ્વપ્નમાંહે નાયછ;	
તેવો આણી મેલવું, તું અહેજે તેનો હાય.	ખો૦ ૮
ઝોખા લજ્જા પામી કહે, શું કહું આણે દારછ;	
સુંદરતા તો શી કહું, જાણે મન્યથનો અત્તતાર.	ખો૦ ૯
ચિત્રલેખા કહે તે સહી, તે ગતિ તો મુજ માંહિછ;	
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલતણા, મહીપતિ લખું હું આંહિ.	ખો૦ ૧૦
તેમાંથી કાઢી દેખાહું, જે તેં વરિયો નાયછ;	
ભાલણજન તો એમ કહે છે, અહેજે તેનો હાય.	ખો૦ ૧૧

પદ ૪૦૩ રાગ ગોલી.

ચિત્રલેખા આલેખતી, સ્વર્ગ મૃત્યુજ રે જે પાતાલ;	
ભૂપતિ સર્વ ત્યાંના લખ્યા, ઝોખા જોતે એમાં તારો નાય.	
સુંદરી રહી રહી ચિંતવે.	૧
વળી શંકરલોક આલેખિયા, પણ ત્યાંનો રે પુરૂષ પ્રમાણ;	
તે દષ્ટે દેખાડિયા, આંહાં ભામા રે તારો સ્વામ.	સુ૦ ૨
કંચનપુરી તો ત્યાં લખી, તે મધ્યે રે જે જે ભૂપ;	
યાદવ સર્વ આલેખિયા, આમાં જો ને તેનું રૂપ.	સુ૦ ૩
છપ્પન કોટિ આલેખિયા, મધ્યે લખિયા રે વૈકુંઠનાથ;	
તેનો પુત્રજ ત્યાં લખ્યો, પ્રદ્યુમ્ન રે તે તો વિખ્યાત.	સુ૦ ૪
અનિરૂધ પુત્રજ તે તણો, તેનું રૂપજ રે કહું નવ જાય;	
ચિત્રલેખા તે લખી ગઇ, ઝોખા જોતે રે કો છે આમાંય.	સુ૦ ૫
હવે કારાવતી ઝોખા જોએ, માંહે દીઠા રે કૃષ્ણ કૃપાળ;	
તેનો પુત્રજ ત્યાં જોઇ, આધુ ઝોઢયું રે તેણે કાલ.	સુ૦ ૬
હવે અનિરૂધ જ્યારે નિરખિયો, ઉદ્ધરાટી રે સુંદરી થઇ તેહ;	
ચિત્રલેખાએ જાણિયું, શકે એનો રે નાય જ એહ.	સુ૦ ૭
ચિત્રલેખા વલતી વદે, ઝોખા ચિંતા રે તું ચિત્ત મ આણ;	
તુજને આણી મેલવું, મુજમાં વિદ્યા રે એહ પ્રમાણ.	સુ૦ ૮

- હર્ષ પામી તે સુંદરી, ઝોખા બોલે રે ઝેમ વચન;
અમને આણી આપિયે, એ ધચ્છા રે પૂરે મન. સુ'૦ ૯
- હવે ચિત્રલેખા ત્યાં નિસરી, યોગમાયા રે આરાધ્યાં આપ;
તેની કૃપાથી આવિયાં, ગોમતીની રે તીરે વિખ્યાત. સુ'૦ ૧૦
- નારદ બેઠા ત્યાં સહી, ધ્યાન ધારણા રે તપ આરંભ;
તેને જઈને પ્રારથ્યા, ત્યારે પૂછે રે નારદ બ્રહ્મ. સુ'૦ ૧૧
- કહે રે કોણુ તું સુંદરી, તું ક્યાંથી રે આવી આંહ;
શા કારણુ મુજને નમે, તારે ધચ્છા રે શી છે મનમાંહ. સુ'૦ ૧૨
- ચિત્રલેખા વલતી વદે, પણુ સુણિયે રે શ્રી મુનિ તાત;
ઝોખા કહાવે જે કુંવરી, બાણાસુરની રે તે તો ખ્યાત. સુ'૦ ૧૩
- સ્વપ્નમાંહે તેણીએ વર્યો, અનિર્ઘ રે પ્રદુમ્ન તન;
તારી કૃપાએ પામિયે, આસા કાંધ રે હોયે મન. સુ'૦ ૧૪
- નારદ કહે તારે હશે, જે ધચ્છા રે મનમાં થાય;
વેગે લઈને આવિયે, નહી જાણુ રે કો કારકાં માંય. સુ'૦ ૧૫
- વળી કારજ પડે સંભારજે, અમો આવી રે કરશું સાર;
એક ક્ષણુ અલગા નથી, સમરો રે આવું તેણી વાર. સુ'૦ ૧૬
- શીશ વચન ચઢાવિયું, ચિત્રલેખા રે આવી કારકાંમાંહે;
અનિર્ઘ જ્યાં પોઢયા હતા, જો નારી રે સેવા કરે ત્યાંહે. સુ'૦ ૧૭
- માયા મૂકી ત્યાં સહી, કો ન જાણુ રે ભેદ જ તેહ;
આવીને તે આપિયો, શય્યામાં પોઢ્યો તો જેહ. સુ'૦ ૧૮
- હર્ષ તે પામી સુંદરી, સ્વપ્નમાં રે જે દીઠો નાય;
તે આણીને આપિયો, વિવાહ ગાંધર્વ રે આલ્યો હાય. સુ'૦ ૧૯
- રમવા લાગી સુંદરી, નાય સાથેરે આણી નેહ;
અતિ સુખ પામી તે સહી, નવ યૌવન રે પામી દેહ. સુ'૦ ૨૦
- હવે કન્યાવ્રત ભાગ્યું સહી, અવયવ રે અંકુર ઝેધાણુ;
સ્ત્રીનાં ચિહ્ન થયાં સહુ, લાલણુજન રે કહે છે વાણુ. સુ'૦ ૨૧

પદ ૪૦૪ રાગ ગાડી.

- ૧ મંદિર તેનું જેહ, મુંદર ધામ સહી
 તે પાછળ રખેવાળ, રાયે મેલ્યા સહી. ૧
- તેણે દીઠી નાર, કારણ મન વસ્યું;
 સેવક રાજા પાસ, જઈને જોલ્યા ધસ્યું. ૨
- થરથર ધ્રુજે તન, મુખથી ધમ વહે;
 જોલ્યા તણો નહી કાર, આપ વિમાસો હદે. ૩
- પુત્રી તમારી જેહ, તે હું શું રે કહું;
 દીસે નવ ચૌવન, કારણ નવ લહું. ૪
- કહેવા આવ્યા આજ, સેવકધર્મ સહી;
 પછે જાણો તે કરજો રાય, વાંક અમારો નહી. ૫
- કોપ્યો રાજા મન, દુઃખ લાગ્યું સહી;
 કુલને લાગે ગાળ, રાષે આલ્યો વહી. ૬
- સેવક સાથે અનંત, રાજા આવ્યો ત્યાંહાં;
 મંદિર વીટ્યું જેહ, પુત્રી હતી જ્યાંહાં. ૭
- ભુવન વિષે ત્યાં તેહ, રાજા આવ્યો સહી;
 રમે ખેડુ નર નાર, મન આશંકા નહી. ૮
- એકાંત ભુવન મધ્યે, સોગઠે રમે સહી;
 દેખી રાયને અંગ, જવાલા ઉડી તહિં. ૯
- દીઠો અનિરૂધ રાય, મનમાં કોપ વસ્યો;
 છેલ્લા તેનું શીશ, રાજા ગેગે ધસ્યો. ૧૦
- ઉઠ્યો કૃષ્ણનો તન, આયુધ હાથ નહી;
 કરવાને ત્યાં યુદ્ધ, વાર ન લાગી સહી. ૧૧
- બાણામુરે ત્યાં સૈન્ય, પોતે તેડ્યું જ્યાંહાં;
 કહે બાલણ તો યુદ્ધ, દારણ યાશે ત્યાંહાં. ૧૨

પ્ર-૨ હવે કન્યાવ્રત તો. એહ, તેનું બાળ્યું સહી; નવ ચૌવન ત્યાં નાર.
 સેવકે દીઠી અહીં. ૨ ઈશુ-એણું. એની સાથે-એને.

પદ ૪૦૫ રાગ ગોડી.

સૈન્ય લઇ આવિયો, કરવાને સંગ્રામ;	
અનિરૂધ ત્યારે કોપિયો, ધાયો કહી ભગવાન.	૧
બાણામુરને સેના ધણી, કહેતાં નાવે પાર;	
અનિરૂધ ત્યારે એકલો, કાંઇ કર નહી હથિયાર.	૨
વીર્યો અનિરૂધ સહુ મળી, નાનાવિધ કરે માર;	
પોતે કાંઇ દીઠું નહી, એક ભોગવ લીધી સાર.	૩
મારીને ચૂરો કર્યા, નાહા જાયે યોધ;	
બુઝાપાત કરે ધણો, કરતો હાંડે કોધ.	૪
બાણામુરે વિચારિયું, બલિયો દીસે બાલ;	
પેર કરીને ઝાલિયે, ક્યાં જાશે યે રીસાલ.	૫
નાગબાણ એક કાઢિયું, કોપે મેલ્યું તેહ;	
પુત્ર હરિનો બાંધિયો, છોડાવે નહી એહ.	૬
અતિ દુખ મન પામી રહ્યો, સંભારે છે ભગવાન;	
બાલણપ્રભુ અહીં આવશે, છોડાવશે શ્યામલવાન.	૭

પદ ૪૦૬ રાગ સામેરી.

અધ્યાય બાસકમે જેહ, અનિરૂધ બાંધ્યો તેહ;
આખા કરે ઉત્પાત, અંગ પછાડે આપ.

ઢાળી.

અંગ પોતાનું પછાડે ત્યાં, ચિત્રલેખાને સાંભર્યું;	
પૂર્વે રૂખીના કહ્યાથી, નારદનું સ્મરણ કર્યું.	૧
હવે ચિત્રલેખા ત્યાં રહી સંભારે, નારદને તો તેહ હો;	
સ્મરણ કરતાં આવિયા, ત્યારે પોતે એહ હો.	૨
આવીને હિંમ રહ્યા; ચિત્રલેખા છે જ્યાંહાં;	
શા કારણ સંભાર્યો મુજને, વચન સાચું કહે આંહાં.	૩
ચિત્રલેખા પાગ લાગી, વચન તારું ભાવિયે;	
અનિરૂધને બાંધ્યો છે તે, તમો તો મૂકાવિયે.	૪

નારદ વલતું ઝોમ કહે, બાંધ્યા છે કાણુ અહીં;
 મુને કહે મૃગલોચની, હું મૂકાવું ઝોને સહી.
 હવે ચિત્રલેખા ધમ કહે, સાંભળો નારદ આપ હો;
 અનિરૂધ તે તો બાંધ્યો છે, બાણાસુર ત્યાં બાપ હો.
 આજ જો મૂકાવો નહી તો, પ્રાણુ ત્યજશું બે અહીં;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથને, નારદ કહેવા ગયા ત્યહી.

પદ ૪૦૭ રાગ સામેરી.

હવે બ્રહ્મા કરા તન, આંબ્યા નારદ મુન્ય;
 બેઠા વૈકુંઠનાથ, નારદ દીઠા આપ.

ઠાળ

નારદ દીઠા આવતા ને, આસન ત્યાં આપ્યું સહી;
 કેશલ પૂછે કૃષ્ણજી, કહો ક્યાંયકી આંબ્યા અહીં.
 ત્યારે નારદ બોલિયા, સાંભળો કૃષ્ણ કૃપાલ હો;
 વાંક નથી કાંઈ તમારો, સ્ત્રી ધણી છે દ્યાલ હો.
 સ્વામી એક બે જો પુત્ર હોયે, શત સહસ્ત્રની સંખ્યા નહ
 તો તમને ક્યમ સાંભરે જો, અનિરૂધ તો ગયો છે ક્યહી.
 તારે મંદિર કેટલાં, કેટલા તારે તન હો;
 કો'ની શુદ્ધ જોતા નથી, મૂંઝો જીવતો ભગવાન હો.
 વચન સુણીને હરિ હસ્યા, કહોને નારદ રુખ્ય હો;
 શા માટે મુજને કહો છો, કહું તેને સુખ હો.
 નારદ ત્યારે બોલિયા, શેં ન જાણો ભગવાન હો;
 ચાર માસ થયા અનિરૂધ ક્યાં, ગયો છે શ્યામલવાન હો.
 શોણીતપુરમાંડે સહી, બાણાસુર તો જોડ હો;
 પુત્ર તારો નાગપાશે, બાંધી રાખ્યો ત્યાંડ હો.
 સુણતાં હરજી કોપિયા, કાણુ બાણાસુર તો જોડ હો;
 જઈને ત્યાં કટકાં કહું, બાલણપ્રભુ કહે તેડ હો.

પદ ૪૦૮ રાગ સામેરી.

કોપ્યા વૈકુંઠનાથ, કહે ઋષિનો ઝાલી હાય;
ચૌદ લોકમાં જેહ, પુત્રને ખાંધે તેહ.

ઢાળા.

ચૌદ લોક વિષે સહી, પુત્ર મારાને જેહ હો;
કોણ છે જે ત્યાંહાં ખાંધે, પ્રાણ લઈ તાં તેહ હો. ૧
એવું કહીને નિસર્યા, શંખ પોતે પૂરિયો;
પુત્રની તો દાઝ જાણી, ક્રોધ મનમાં આણિયો. ૨
કટક કૌહિણી ખાર સાથે, કૃષ્ણજી તે ત્યાં ગયા;
નગર આ(વી) વીટીયું ને, શબ્દ ત્યાં દારુણ થયા. ૩
આખાએ વળા ચિત્રલેખાએ, સુણ્યું તે ત્યાં કાન હો;
હવે તે મૂકાવશે આવ્યા, ભાલણપ્રભુ શ્રીરામ હો. ૪

પદ ૪૦૯ રાગ સામેરી.

ખાણાસુર તો જેહ, કટક લઈ આવ્યો તેહ;
યુદ્ધ કરવા કાળ, આવ્યો જ્યાં મહારાજ.

ઢાળા.

આવ્યો જ્યાં મહારાજજી, તે આજ કરવા યુદ્ધ હો;
મન કાંઈ જાણ્યું નહી, કો શું વહું છું અખુદ્ધ હો. ૧
યુદ્ધ દારુણ ત્યાં થયું, ને હાર પામ્યો જેટલે;
(નિજ) ભક્તને હાર્યો જાણી, મહાદેવ આવ્યા તેટલે. ૨
મહાદેવ ને શ્રી કૃષ્ણજીએ, યુદ્ધ દારુણ ત્યાં કર્યું;
ખે માંહે કો થાકે નહી, રમ્યાંદા યુદ્ધ ત્યાં થયું. ૩
અંતરીક્ષથી સર્વ દેવ આવ્યા, યુદ્ધ જોએ નાયતું;
ખેમાં કો હારે નહી, કારણ વહું રઘુનાથનું. ૪
હવે કૃષ્ણને ત્યાં કોપ ચઢિયો, સૈન્ય શંકરનું જ્યાંહાં;
એક ખાણે મારી મેલ્યું, નાહું જાયે જ્યાં ત્યાંહાં. ૫

વળી કૃષ્ણજીએ પેર કરી, મોહનાજી જ ત્યાં ધર્યું;
લીલાએ તે મેલિયું, શંકર ઉપર ત્યાં ખરું.
બાણ આવી ભેદિયું, તે સદાશિવજીને ત્યાંહાં;
કહે ભાલણ મોહ પામ્યા, મહાદેવજી પોતે જ્યાંહાં.

પદ ૪૧૦ રાગ સામેરી.

બાણાસુરતું સૈન્ય, કૃષ્ણે હણ્યું તેણે દિન;
બલભદ્ર કોપ્યા જોહ, મારે રણમાં તેહ.

ઢાળ.

- હલધરે હણ્યા યોધ જે ત્યાં, મારે પ્રદુભન્ય ત્યહીં;
એવે બાણાસુર આવિયો, યુદ્ધ કરવાને સહી. ૧
- બાણાસુર તો કોપિયો, કર સહસ્ર પોતાના જેહ હો;
તેણે કરીને પંચ સત, બાણ ત્યાં મૂક્યાં તેહ હો. ૨
- પછે ત્યાં શ્રીકૃષ્ણજીને, કોપ ચઢિયો તે સહી;
ચક્ર મેલી સહસ્ર બાહુ, છેદિયા તત્ક્ષણ ત્યહીં. ૩
- જ્યમ કુહાડીએ કરી વૃક્ષશાખા, વનમાં છેદે ત્યાંહાં;
પછે કૃષ્ણજીએ કર ચાર રાખ્યા, બાકી તો છેદ્યા આંહાં. ૪
- બાણાસુર ત્યાં હાર્યો જાણી, માતા તો તેની જ્યાંહાં;
વિપરીત વેષ કરીને આવી, કહે ભાલણ રામ ત્યાં. ૫

પદ ૪૧૧ રાગ સામેરી.

બાણાસુર તો જેહ, ભાગ્યો રણમાં તેહ;
બાકુલ થઈને મન, હાર્યો જાણી તન.

ઢાળ.

- તન હાર્યો જાણિયો, માતા તો તેની સહી;
દુઃખ પામી મનમાંહે, ક્રોધ કરી તે ત્યાં ગઈ. ૧
- આવીને ત્યાં પેર કીધી, જાણે પુત્ર કિંગારિયે;
કોણે ઉપાય એવો છે જે, સુતવેદના ચારિયે. ૨

- ધમ કરીને વસ્ત્ર કાઢ્યાં, નમ્ર પોતે થઇ ત્યાંહાં;
કૃષ્ણ આગલ રહી ઉભી, લાજ પોતાની ગઇ ત્યાંહાં. ૩
- ૨ કૃષ્ણ ઉદ્ધરાટા થયા ને, ખાણાસુર નાહો ત્યાંહાં;
ધ્યાન જઇને માંડિયું, મહાદેવજી કેશ આંહાં. ૪
- ખાણાસુર ત્યાં જઇ કહે, મહાદેવજી ત્યાં જાગિયે;
કૃષ્ણથી પ્રભુજી તમે, મુને તો ઉગારિયે. ૫
- એવે મહાદેવ થયા બેઠા, પેર પોતે ત્યાં કરી;
ત્રૈયો તાવ જ મોકલ્યો, કૃષ્ણની સેના ભણી. ૬
- પ્રભુજીના સૈન્યમાંહે, સૂતા બેઠા જે ખડા;
તાવ ત્રૈયે કરીને, કો પડયા કો આપડયા. ૭
- કોને આલ્યાની ગતિ નહી, કોણે નવ બોલાય હો;
એવા વ્યાકુલ થઇ સહુ કો, ભાલણપ્રભુ કને જાય હો. ૮

પદ ૪૧૨ રાગ સામેરી.

આવી સેના એહ, પોતાની તો તેહ;
ધ્રુવે તેહ કાય, મુખથી નવ બોલાય.

ઢાળ.

- તાવે બોલાયે નહી, ને કૃષ્ણ થયા ત્યાં આકલા;
કહો રે ભાઈઓ ક્યાં થકા, ધ્રુજતા આવ્યા આંહાં સર્વા. ૧
- સૈન્ય વલતું ધમ કહે, સુણો શારંગપાણુ હો;
તાવ મેલ્યો મહાદેવજીએ, તેણે લીધા અમારા પ્રાણુ હો. ૨
- ક્રોધ કૃષ્ણજીને ચઢ્યો, તાવ ટાઢિયો જેહ હો;
મહાદેવજી કને મોકલ્યો, જ્યાં પાછા જે કર એહ હો. ૩
- ત્રૈયો તાવ મહાદેવજીના, તે ટાઢિયો કૃષ્ણે કર્યો;
માંહોમાંહે વલગિયા, ભેદ કોણે નવ લલો. ૪

૧ પ્ર-૨ લાજ તો પોતે તજ. ૨-પ્ર-૨ કૃષ્ણજીએ આયુધ મૂક્યાં, યુદ્ધ તો કરતા રહ્યા; નમ્ર દેખી તેહને ઉદ્ધરાટા થઇને રહ્યા, આ કહી વધારે છે. પદ ૪૧૨-૩ કર-હાય. ખાણાસુરના. ૬ ત્રૈયો-એકાંતરિયો.

તાવ એવા જે લલિયા, ભેદ કોયે નવ લહે;
જેમાં કો હારે નહી, બાલભુજન એવું કહે.

પદ ૪૧૩ રાગ સામેરી.

તાવ ત્રેયો જોહ, મહાદેવજીનો તેહ;
શીતજવરે જીયો ત્રેયો, હારીને તે રહિયો.

દાસ.

આવી નમ્યો તે કૃષ્ણને, પ્રણામ પ્રેમે કર્યો;
અપરાધ સ્વામી ક્ષમા કરજો, પ્રતાપ તારો નવ લલો.

કૃષ્ણજી વળતા વદે, ઓખાહરણ જે સાંભળે;
વચન માઈ સાંભળે તું, પીડા રજે કરે તેહને.

સ્વયં મુખે શ્રીકૃષ્ણજી, કહે છે ચૈત્ર માસે તો સહી;
ઓખાહરણ તો સાંભળે, તેને ત્રેયો તાવ પીડે નહી.

પ્રણામ કરીને તાવ વલિયો, ત્યારે બાણાસુર તે આવિયો;
મહાદેવજી હવે શું કરે, મુને તમો તો મતિ કહાવીયે.

મહાદેવજી કહે બાણાસુર સુણ, એ ત્રેલોકપતિ ભગવાન હો;
તમો એને પાગ લાગી, કરોને પ્રણામ હો.

મહાદેવજી ને બાણાસુર, બેહુ જણા આગ્યા ત્યાંહાં;
બાણાસુર જઈને પાગ લગાડ્યો, મહાદેવજી સ્તુતિ કરે જ્યાંહાં.

મહાદેવજી ત્યાં એમ કહે, તમે સાંભળો શ્રી યદુનાથ હો;
મારવો નવ ઘટે એને, તમો સાહો હાય હો.

સ્વામી આદે વચન તાઈ, પ્રહલાદ તારો દાસ હો;
બલી રાજ તેનો સહી, બાણાસુર તેનો વિખ્યાત હો.

માનુષ દેહ પામી કરી, તારાં ચરણને જાણે નહી;
કહે બાલજી રૂપશુની પેર, તે મહીમાંહે સહી.

પદ ૪૧૪ રાગ સામેરી.*

સ્તુતિ કીધી મહાદેવ, મન આનંદ ધણો;	
કહે છે શંકર તાત, કેશવ વાત સુણો.	૧
તમે ભક્તવત્સલ ભગવાન, કૃપા કરો એહને;	
એછે તમારો દાસ; વર આપો એહને.	૨
એણે હું ભજિયો નાય, વર મેં આપ્યો એહ;	
તે માટે તુજ સાથ, યુદ્ધ કીધું એહ.	૩
તે ક્ષમા કરજો ભગવાન, શંકર વાણી વદે;	
ત્યારે બોલ્યા વૈકુંઠનાથ, પ્રેમ ધરીને હદે.	૪
એમ શું કહોછો તાત, તમે તો વૃદ્ધ સહી;	
તુજ મુજમાં નહી ભેદ, કહું છું નિશ્ચયે અહીં.	૫
તારો ભક્ત તો જેહ, તેહ મારો દાસ અહીં;	
તેને હુલૂવે જેહ, નરક પડેરે સહી.	૬
સુણો સદાશિવ વાત, તમને 'સુધું' કહું;	
ભૂમિભાર તો એહ, ઉતારવાને લહું.	૭
તે માટે મેં હાય, એના કાખ્યા સહી;	
સેના મારી જેહ, મેં ત્યાં એની ત્યહીં.	૮
ઉતાર્યો ભૂમિનો ભાર, તેમાં સંદેહ નહીં;	
x x x x	૯
ત્યારે આનંદા મહાદેવ, બાણામુરને કહે;	
પુત્રી આપી ત્યાંય, પાગ લાગો ખરે.	૧૦
અનિરૂધ છોડ્યા રાય, પાગ લાગ્યો સહી;	
પુત્રી આપી રખેવ, વળી બહુ પહેરામણી.	૧૧
યાદવ આવ્યા જેહ, તેને સંતોષ્યા ધણું;	
માહોમાહે કરે પ્રણામ, મન આનંદ ધણું.	૧૨

૧ પ્ર. ૨ શું રે. ૨ પ્ર. ૧ એહ, વળી કરે પહેરામણી. ૨ ભક્તવત્સલ-ભક્ત જેને વાંલા છે તે. *અહીં રાગ 'ગોશી' લેઈએ.

હવે વળિયા તે વામુદેવ, શંકર સ્થાન ગયા;
હરિ આવ્યા દારકાં માંહે, મન આનંદ ધણો. ૧૩
હવે ઝોખાહરણુ તો ઝેલ, કાચે ગાચે મુણે;
શ્રી ભાગવત પવિત્ર, કયા તનતાપ હણે. ૧૪
કહે ભાલણુ વિસ્તાર, જે ત્યાં મેં લલો;
ઝોખાહરણુ મહિમાય, જે વિસ્તારી કલો. ૧૫

પદ ૪૧૫ રાગ ગોડી.

શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, રાજા તું અવિધારણુ;
અધ્યાય એસઠમે નૃગ રાજનાં, ચરિત્ર કહું આણે દાર.
સાંભળ રાયણ. ૧

એકવારને સમે સર્વે, યાદવતણા કુમારણુ;
પ્રયુમન આદે આવિયા, એકાંત દીઠો દાર. સાં ૨

એક દૂપ ત્યાં દળે દીઠો, ગહેજતું તો કહાવેણુ;
તે માંહે કંકીડો દીઠો, પ્રાઠી તેની કાય. સાં ૩

દૂપ માંહેથી કાઢિયે, કંકીડાને આજણુ;
પેર સર્વે લાં કરી, કાઢવાની તે ઝેલ. સાં ૪

આશ્ચર્ય પામીને તે સમ્રાજા, પાછા આવ્યા ઘેરણુ;
હારાવતીએ આવિયાં, જ્યાં એકા વૈકુંઠનાથ. સાં ૫

x x x x

કરસંપુટ કરી કહે વારતા, યાદવ સહુએ સાથ. સાં ૬

સ્વામી વનવિષે સહી, એક દૂપદ્રહ ત્યાં તેહણુ;
એક જતું પડ્યો તે મધ્યે, અગાધ મોટા દેહ. સાં ૭

અમો કાઢવાની પેર કરી, તોહે નવ નિસરિયોણુ;
તમને કહેવા આવ્યા છું, તે કાણુ જીવ તો પડિયો. સાં ૮

વૈકુંઠપતિ ત્યાં ઉઠિયા, યાદવ સઘલો સાંધણુ;
વેગે જોવા આવિયાં ત્યાં, ભાણુપ્રભુ રઘુનાથ. સાં ૯

૧ પ્ર-૨ દયા આવી પ્રયુમનને, તેણે સઘલો સાંધણુ. ૩ ગહેજતું-દ્રવાતું
નામ. ૬ કરસંપુટ-એ હાથ જોડવા તે, પ્રણામ. ૭ દૂપદ્રહ-દ્રવા કૃપી ધરો.

પદ ૪૧૬ રાગ ગાડી.

- કૂપ જોવાને આપિયા, યાદવ સઘસો સાથ રે;
પ્રભુએ આવી નિરખિયું રે, મધ્યે મેલ્યો ડાખો હાથ રે. ૧
- કરરપશે પ્રભુજીને, શીટયું તન તો તેહરે;
દિવ્ય દેહ ત્યાં પામિયો રે, માનુષ કરી એહ રે. ૨
- કર જોડીને ઉભો રહ્યો રે, પૂછે છે યદુનાથ રે;
કોણ તમો તો છો સહી રે, કૌતુક લાગે છે વાત રે. ૩
- યાદવ સહુને જણાવવા રે, પૂછે છે મહારાજ રે;
કોણ રૂપ છે તાહરું રે, અમને કહેને આજ રે. ૪
- દેહ કંકીડાતો ક્યમ થયો, ક્યમ પડ્યો કૂપ મુઝાર રે;
અમને તે તો કહે સહી રે, પૂછે ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ રે.

પદ ૪૧૭ રાગ ગાડી.

- વલતો રાજ એમ વદે, કૃણુજીનાં સુણી વચનજી;
સ્વામી તમે શે નવ જાણો, લીલા તારી ગોવિંદ. રાજ એમ વદે. ૧
- ષ્ટદ્વાકુ વંશમાં ઉપન્યો, નૃગ રાજ માઈ નામજી;
ધર્મ કર્મ ધણાં કર્યાં, મુખ શું કહું ભગવાન. રાં ૨
- ગજ રથ અશ્વ મેં આપિયા, શિખિકા ને વિમાનજી;
કનક મુક્તાશળ અતિ ધણાં, આખ્યાં તે ભગવાન. રાં ૩
- ધેતુ ધણી આપી સહી, તેનો નાવે પારજી;
ગણી તો જાયે નહી, શું કહિયે વિશ્વાધાર. રાં ૪
- પૃથ્વીરેણુ ગણી જાયે, વળી ધૂમ ગણ્યો ક્યમ જાયજી;
તારા ગણ્યા આકાશના, તો ધેતુ ગણી ત્યાં જાય. રાં ૫
- એટલી ધેતુ તો મેં આપી, એક સમે ભગવાનજી;
એક વિપ્રને ધેતુ આપી તે, પાછી આવી તેણે ઠામ. રાં ૬
- તે વરાંસે મેં બીજા વિપ્રને, તે ધેતુ આપી તાતજી;
પહેલે જેને આપી હતી, તે મનમાં પામ્યો તાપ. રાં ૭

- પહેલે જોતે આપી હતી, તે શોધતો હાંડે વનજ;
ઝેક સમે તો ઘેતુ જ દીડી, વચ્ચ વોહાણી મુન્ય. ૨૧૦ ૮
- તે બ્રાહ્મણ બેહુ વદતા આવ્યા, મારે રાજદારજ;
મોહોમોહો કહે ઘેતુ જ મારી, એમ કહી વદવા લાગ્યા. ૨૧૦ ૯
- વદતા બેહુએ આવિયા, મારે રાજદારજ;
થણે દિવસે આવી કહો, કાણે મને સમાચાર. ૨૧૦ ૧૦
- પહેલે જોતે આપી હતી, તેને કહ્યું વચનજ;
લક્ષ ગાય હું તમને આપું, લ્યો ને તમો મુનિજન. ૨૧૦ ૧૧
- વચન ન માન્યું મોહજં; ને પામ્યા અતિશે તાપજ;
શાપ દેધને તે ગયા, મંદિર પોતાને આપ. ૨૧૦ ૧૨
- પછે અમો ધર્મ રાજા કને, નિર્ધાર ગયા ત્યાં તેહજ;
ધર્મરાજ એમ પૂછિયું, શું કરવું તે એહ. ૨૧૦ ૧૩
- પહેલે પુન્ય ત્યાં ભોગવશો, કે ભોગવશો પાપજ;
ત્યારે હું વિચારીને, વલતો બોલ્યો આપ. ૨૧૦ ૧૪
- પુન્ય ધણું મારે છે તે, અલ્પ પાપ તો એહજ;
તે માટે સ્વામી સહી, પાપ ભોગવું તેહ. ૨૧૦ ૧૫
- ત્યારે ધર્મે એમ કહ્યું, જા કંકીડા થઇ દેહજ;
કૂપ મધ્યે પડો સહી, ત્યારે વિચારી બોલ્યો તેહ. ૨૧૦ ૧૬
- સ્વામી પહું છું કૂપમોહો, પણ ઉદ્ધાર કહિયે મારોજ;
ધર્મરાજ વલતું વદે, ઉદ્ધાર કહું હું તારો. ૨૧૦ ૧૭
- માનુષ દેહ ધરી અવતરશે, વસુદેવ કરે ધેરજ;
સ્પર્શે તેને મૂકાશો, આગલ એણી પેર. ૨૧૦ ૧૮
- તેણે પાપે કરી પડ્યોતો, સ્વામી શ્રી ભગવાનજ;
પૂર્વતું તો જ્ઞાન નથી ગયું, કહું છું સ્થામલવાન. ૨૧૦ ૧૯
- હરિ આનંદા લાં સહી, મગાવ્યું વિમાનજ;
ધંટા ધુધરી નાદ વાજતે, બેસાર્યો રાજન. ૨૧૦ ૨૦

સ્વદેહે વૈકુંઠ ગયો, મુક્તિ આપી જગદીશજી;
ભાલજીપ્રભુ રઘુનાથજી, ઇમ કહે છે ધરા.

૨૦ ૨૧

પદ ૪૨૮ રાગ ગાંધી.

કહે છે વૈકુંઠનાથ, મુજો યાદવ સહુ;
પૂર્વનું વૃત્તાંત, તે તમને કહું. ૧

હવાં ધનુ વિપ્રતી જેહ, રહ્યા માટે સહી;
નૃગ રાજ તો તેહ, પડિયો નરક જઈ. ૨

મુજુજો યાદવ સર્વ સાય, હું તે સત્ય કહું;
પૂર્વજ નાખવા નરક, જેતું મન ધણું. ૩

સાત પિતરિયા માતુલ, -પક્ષ પોતાનો સહી;
સાત પિતાના જેહ, સાત ખીજ ત્યહી. ૪

એકવીશ પૂર્વજ જેહ, કુંભી નરક પડે;
રૌરવ નરકે તેહ, પડિયા નરક ન અડે. ૫

દેવ આજ્ઞાજીનું ધન, જે (કા) રાખે સહી;
રહેવા નરકમાં ઠામ, તે (તો) પામે નહી. ૬

વળી કહે ભગવાન, સાંભળો યાદવ સહુ;
આજ્ઞાજીની તો વૃત્તિ, મુખ ક્યમ કહું. ૭

વળી કહે ભગવાન, સાંભળો સાય સહુ;
આજ્ઞાજીની તો વૃત્તિ, જે કા કરે બહુ. ૮

તેને આપું વૈકુંઠવાસ, તેમાંહે સંદેહ નહી;
એમ કહે ભગવાન, સ્વયં મુખે ત્યહી. ૯

આપીને તો જેહ, પાછું લે સહી;
તામસ નરકે તેહ, પાપી પચે ત્યહી. ૧૦

વળી આજ્ઞાજીની તો વૃત્તિ, લોપે જે સહી;
નરનારી રૂદન, બીજે રેણુ ત્યહી. ૧૧

તેટલા કાલ જન નરક, પાપી પચે ત્યહી;
તેને મેં નવ મૂકાય, પ્રભુજી કહે સહી. ૧૨

આપી દ્રવ્ય ને ઘેન, પાછી લે સહી;	
સાઠ સહસ્ત્ર ત્યાં વર્ષ, પાપી પચે ત્યહી.	૧૩
વળી આયુષ્ય થોડું યાગે, પાપીનું ત્યાં જોડ;	
મૂઆ પૂઠે સર્પ દેહ, સર્વથા પામે તેહ.	૧૪
સ્વયં મુખ કહે ભગવાન, યાદવ તમને કહું;	
બ્રાહ્મણના અપરાધ, જોતાં હોયે બહુ.	૧૫
તોહે પ્રભુમવા પાય, તેમાં સદેહ નહી;	
તેજો સંતોષ્યો હુંય, સ્વયં મુખ કહે ત્યહી.	૧૬
તે માટે સહુ સાચ, યાદવ તમને કહું;	
પૂજજો બ્રાહ્મણના પાય, એમે તમે સહુ.	૧૭
નૃગ રાજા તો તેહ, પુન્યવંત તમે સુણિયો;	
બ્રાહ્મણની રાખી ઘેન, તેજો નરકે પડિયો.	૧૮
એ કારણ દ્વિજરાજ, પૂજવા તો સહી;	
ચોસઠમે અધ્યાય, શુકદેવે કયા કહી.	૧૯
કહે ભાલણુ વિસ્તાર, કયાનો સહી;	
પાંસઠમે અધ્યાયે, ગોકુલનો તે ત્યહી.	૨૦

પદ ૪૧૯ રાગ ગાદી.

શુકદેવ કહે સુણુ રાય, પરીક્ષિત હું કહું;	
કયા તણો પ્રસંગ, જે બુદ્ધિમાને લહું.	૧
એકલા ત્યાં બલદેવ, તે પોતે સહી;	
આવ્યા ગોકુલ ગામ, મનમાં ઇચ્છા થઇ.	૨
રથ બેસી વિશાલ, પૂર્વનાં સ્થાનક જોડ;	
ગોપી ગોવાળાનો સાચ, જોવાને તેહ.	૩
જાણ્યું જશોદા માત, નંદે તો સહી;	
ધાઇ આવ્યા તેહ, મળવાને ત્યહી.	૪

- વળી ગોપ ગોલણી જોડ, ધેર ધેરથી સહુ;
મે'લ્યાં સર્વે કાજ, આવ્યાં તે બહુ. ૫
- અન્યોઅન્ય કહે છે નાર, ગોકુલની સહુ;
આવ્યા ત્યાં બલદેવ, આશા પો'તી બહુ. ૬
- મળ્યાં જશોદા માત, સર્વે ગોપી નમે;
ગોપ કરે પ્રણામ, હલધરજીને ગમે. ૭
- પૂછે છે નંદરાય, કહો બલદેવ સહી;
અમો રાંકે તો આજ, કિમ સંભાર્યા સહી. ૮
- આજ દયા કરી તમે દેવ, કારણ હું ગણું;
શેં અર્થે તો ભ્રાત, આવ્યા છો ઘણું. ૯
- શું મોકલિયા ભગવાન, તમને તો અહીં;
લઇ ગયા છે ત્યાં પ્રાણ, શું કહિયે સહી. ૧૦
- સ્વામી પછે દુઃખની વાત, તમને કહેશું સહી;
કરોને ભોજન આજ, પ્રેમેશું અહીં. ૧૧
- આરોગ્યા રાજની રીત, હલધર પોતે સહી;
હર્ષ કહો નવ જાય, ભાલણ કહે લહીં. ૧૨

પદ ૪૨૦ રાગ દેશાખ.

- બલભદ્ર તમો ભક્ષે આવિયા આજ રે;
કાજ ને શીધ્યું સર્વે આપણું રે. હાં ૧
- અમો દુઃખની તમને શી કહું વાત રે;
રાત વહાણી કૃષ્ટે કરી રે. હાં ૨
- દારકાંની અમને કહોને વાત રે;
શ્યામલગાત્ર ત્યહીંકણ શું કરે રે. હાં ૩
- અભાગિયાં વિસાર્યાં અમો એહ રે;
તેને ભાગિયાં અવગલ કર્યાં રે. હાં ૪

આપી દ્રવ્ય ને ઘેન, પાછી લે સહી;	
સાઠ સહસ્ત્ર ત્યાં વર્ષ, પાપી પચે ત્યાહી.	૧૩
વળી આયુષ્ય થોડું થાયે, પાપીનું ત્યાં જોડ;	
મૂઆ પૂઠે સર્પ દેહ, સર્વથા પામે તેહ.	૧૪
સ્વયં મુખ કહે ભગવાન, યાદવ તમને કહું;	
બ્રાહ્મણના અપરાધ, જોતાં હોયે જાણ.	૧૫
તોહ પ્રણમવા પાય, તેમાં સંદેહ નહી;	
તેજે સંતોષ્યો હું, સ્વયં મુખ કહે ત્યાહી.	૧૬
તે માટે સહુ સાય, યાદવ તમને કહું;	
પૂજને બ્રાહ્મણના પાય, પ્રેમે તમે સહુ.	૧૭
નૃગ રાજા તો તેહ, પુન્યવંત તમે સુણિયો;	
બ્રાહ્મણની રાખી ઘેન, તેજે નરક પડિયો.	૧૮
એ કારણ દ્વિજરાજ, પૂજવા તો સહી;	
ચોસઠમે અધ્યાય, શુકદેવે કયા કહી.	૧૯
કહે ભાલણ વિસ્તાર, કયાનો સહી;	
પાંસઠમે અધ્યાયે, ગોકુલનો તે ત્યાહી.	૨૦

પદ ૪૧૯ રાગ ગાદી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય, પરીક્ષિત હું કહું;	
કયા તણો પ્રસંગ, જે બુદ્ધિમાને લહું.	૧
એકલા ત્યાં જલદેવ, તે પોતે સહી;	
આવ્યા ગોકુલ ગામ, મનમાં ઇચ્છા થઇ.	૨
રથ બેસી વિશાલ, પૂર્વનાં સ્થાનક જોડ;	
ગોપી ગોવાળાનો સાય, જોવાને તેહ.	૩
જાણ્યું જશોદા માત, નંદે તો સહી;	
ઘાઇ આવ્યા તેહ, મળવાને ત્યાહી.	૪

વળી ગોપ ગોલણી જોહ, ધેર ધેરથી સહુ;	૫
મે'લ્યાં સર્વે કાજ, આવ્યાં તે બહુ.	
અન્યોઅન્ય કહે છે નાર, ગોકુલની સહુ;	૬
આવ્યા ત્યાં બલદેવ, આશા પો'તી બહુ.	
મળ્યાં જશોદા માત, સર્વે ગોપી નમે;	૭
ગોપ કરે પ્રણામ, હલધરજીને ગમે.	
પૂછે છે નંદરાય, કહો બલદેવ સહી;	૮
અમો રાંક તો આજ, કિમ સંભાર્યા સહી.	
આજ દયા કરી તમે દેવ, કારણ હું ગણું;	૯
શેં અર્થે તો ભ્રાત, આવ્યા છો ઘણું.	
શું મોકલિયા ભગવાન, તમને તો અહીં;	૧૦
લઇ ગયા છે ત્યાં પ્રાણ, શું કહિયે સહી.	
સ્વામી પછે દુખની વાત, તમને કહેશું સહી;	૧૧
કરોને ભોજન આજ, પ્રેમેશું અહીં.	
આરોગ્યા રાજની રીત, હલધર પોતે સહી;	૧૨
હર્ષ કહો નવ જય, ભાલણુ કહે લહીં.	

પદ ૪૨૦ રાગ દેશાખ.

બલભદ્ર તમે ભક્તે આવિયા આજ રે;	૧
કાજ ને શીધ્યું સર્વે આપણું રે. હાં	
અમો દુઃખની તમને શી કહું વાત રે;	૨
રાત વહાણી કૃષ્ટે કરી રે. હાં	
દારકાંની અમને કહોને વાત રે;	૩
સ્થામલગાત્ર ત્યહીંકણુ શું કરે રે. હાં	
અભાગિયાં વિસાર્યાં અમો ઝોહ રે;	૪
તેને ભાગિયાં અવગલ કર્યાં રે. હાં	

સર્વે તમને વિસરી ગયું તન રે;	
મન તે મોહ્યું રાજ્યે કરી રે. હાં	૫
વાતડી બલભદ્ર સુને કંદો ત્યાંની રે;	
કહો ક્યાંની સુંદરી પરણ્યા રે. હાં	૬
કંસને મારી તમો થયા મોટા રે;	
મોટા રે તમો આવા જાણ્યા નહી રે. હાં	૭
શું કરે છે દેવડી માતા રે;	
વાતને વિસ્તારી કહો ત્યાંની રે. હાં	૮
બાલપણે જે લીલા આંહી કીધી રે;	
લીધી ને સાધુ સર્વ મન તણી રે. હાં	૯
જશોદા કહે છે સાંભળો પુત્ર રે;	
સૂત્રને ભાંજી ગયા ધરતણું રે. હાં	૧૦
આશા વાળી અમે રહ્યાં તન રે;	
મન ગાહું બાલણપ્રભુએ કર્યું રે. હાં	૧૧

પદ ૪૨૧ રાગ ગોડી.

ગોપી કહે બલભદ્ર સુણો, પ્રાણનાથ આધારણ;	
અમને તો ત્રછોડી ગયા, તો શાને સાહા હાય. ગોપી ઉચ્ચરે. ૧	
વલતી ગોપી એમ કહે જે, નંદ જશોદા માતણ;	
તમો મળવા તેને આવ્યા હો, તે કહો અમને વાત. ગોાં ૨	
ટલવલતાં મેલી ગયા, અમને ગોકુલ માંહેણ;	
પતિપરિવાર સર્વ ત્યજીને, તમને વલગ્યાં ત્યાંહે. ગોાં ૩	
અર્ધ નિશાએ તો સહી, હરિએ લેણ વજકચોણ;	
સર્વ લજીને અમે આવિયાં, પણ ધૂતારો નવ જાણ્યો. ગોાં ૪	
અમે સર્વે જાણી સહી, મથુરાં દ્વારકાંની વાતણ;	
કપટ કરી કરીને માર્યાં, ટાળી તેની પદાખ. ગોાં ૫	

કંસ જરાસંધ મારિયા, ને કલયવન ત્યાં એહછ;	
અમને જીવતાં મેલિયાં, પાડ તમારો તેહ.	ગો. ૬
અમો સર્વે વિચારિયું, આવ્યાનું કીધું મનછ;	
પણ કુખડી દેખી દાઝિયે, ફાટે અમારું તન.	ગો. ૭
વળી અમો આહીરડાં, ભરવાડાની જાતછ;	
કામિની કૃષ્ણ તણી કરે, અમને દેખીને હાસ્ય.	ગો. ૮
તે માટે આવ્યાં નહી, સાંભળિયે શ્રીરામછ;	
એક ઘડી નવ વિસરે, હૃદયી ભગવાન.	ગો. ૯
અવગુણ એના શા કહું, જે ગુણસાગર છે એહછ;	
ભાલણપ્રભુને એટલું કહેજો, અમશું રાખે નેહ.	ગો. ૧૦

૫૬ ૪૨૨ રાગ સામેરી.

ગોપીએ કહ્યાં તેહ વચન, બલદેવે સુણિયાં રે મન;
અનેક જોલંભા જ્યાંહિ, ગોપીના સુણિયા ત્યાંહિ.

ઢાળ.

તાપ ગોપીનો સુણી, બલભદ્રે તે શીતલ કર્યાં;	
વચન વિવેક જ્ઞાન કહીને, પોતે ત્યાં તે પ્રીછવ્યાં.	૧
પ્રીછવીને ત્યાં રહ્યા, માસ જે તે ત્યાં સહી;	
ચૈત્ર ને વૈશાખ પોતે, રંગે તો રમિયા ત્યહી.	૨
એક સમે ગોપી સહી, ગોકુલની સર્વ એહ હો;	
પોતાની તો ધરા તેને, તેડી ચાલ્યા તેહ હો.	૩
કાંઠે યમુના તણે પોતા, પોતે કીડા કરે જ્યાંહાં;	
વારૂણી મહિરા વરૂણે, મોકલી પોતે ત્યાંહાં.	૪
ગોપી સર્વે સાયશું, પાન ત્યાં પોતે કરે;	
કીડા કરતાં શરીરે, પ્રસ્વેદ અતિશે ત્યાં વહે.	૫
પછે કીડા કરવા મન યયું, જલ વિષે બલભદ્રને;	
કહ્યું ને તો આઘી નાવી, તાપ પામ્યા તનને.	૬

કહ્યું ને ત્યાં આધી નાવી, યમુના પોતે આપ હો;	
હલ તો કર વિષે લીધું, પામીને ત્યાં તાપ હો.	૭
હલે કરીને પ્રભા આખો, આકર્ષ્યો પોતે ત્યાંહાં;	
સ્વરૂપ ધરીને યમુના આવ્યાં, સ્તુતિ તો કરે ત્યાંહાં;	૮
સ્વામી મેં તું નવ જાણ્યો, રામ તો ઉદાર હો;	
સુખે કીડા કરો જલમધ્યે, સ્વામી આણે દાર હો.	૯
હલધરે પછે ગોપીકાશુ, કીડા કીધી ત્યાંહે હો;	
અનેક સુખ તે પામિયાં, રમતાં તે જલમાંહે હો.	૧૦
અઘાપિ તે કાલિંદી, હલતણી તાણી ત્યાં નેહ;	
વાંકો પ્રભા તે ત્યાં વહે છે, ભાલણુજન કહે તેહ.	૧૧

પદ ૪૨૩ રાગ ગોડી.

કહે શુકદેવ મુણે રાજ, કથાતણે પ્રસંગજ;	
પાંસઠ અધ્યાય પૂરા થયા, તુજને કહું રાજન. ઋષિજી ઉચ્ચરે.	૧
બલભદ્ર ગોકુલમાંહે સહી, રહ્યા પોતે આપજ;	
દ્વારકામાંહે દૂતજ આવ્યો, પ્રૌઢકનો તે આજ.	ઋ૦ ૨
સભા વિષે આવ્યો સહી, જ્યાં બેઠા શ્રી ભગવાનજ;	
દૂતે આવી એમ કહી, હરિ પ્રત્યે તે વાણ.	ઋ૦ ૩
સાંભળને તું કૃષ્ણજ, અમ સાથે કહાવ્યું એહજ;	
કહોજ વાસુદેવ તો હું છું, તું કોણ છે તેહ.	ઋ૦ ૪
ચિહ્ન સર્વ તો માહરાં, ધરિયાં છે ત્યાં એહજ;	
જીવનની ઇચ્છા કરો, તો ત્યજે અંગથી તેહ.	ઋ૦ ૫
રાખ ચક્ર ને ગદા સહી, ને પદ્મ ધર્યું છે નેહજ;	
ચાર ભુજ તું ધરાવે છે, કોણ છે તું એહ.	ઋ૦ ૬
(આયુધ)સર્વ અંગથી ત્યજે, યાગ્યો અમારા દાસજ;	
નહી તો તુજને મારશું, એમ વાણી કરી પ્રકાશ.	ઋ૦ ૭

ઉગ્રસેન આદે લખતે, સભા વિષે રાજનજી;	૪૦	૮
દ્વતવચન સુણતે સહુ, હાસ્ય કર્યું તેણે કામ.		
દ્વત પ્રત્યે વલતી વદે, પોતે શ્રી જગદીશજી;	૪૦	૯
મેં આયુધ જે ધર્માં છે, તે મેં લીશ તારે શીશ.		
વચન સુણી શ્રીકૃષ્ણનાં, વળિયો તે તો દ્વતજી;	૪૦	૧૦
કરુણાધિપને જઈ કહ્યું, 'ચઢી અદ્ભુત રીસ.		
રથ નેતરીને સહી, બેઠા શ્રીભગવાનજી;	૪૦	૧૧
શીઘ્ર કરીને આવિયા, તે કાશીપુરીને સ્થાન.		
પ્રોત્કે તે સાંભળ્યું, જે આવ્યા વૈકુંઠનાથજી;	૪૦	૧૨
હૌહિણી બે સેના લખ, પછે સામે આવ્યો આપ.		
કાશીરાજે સાહે તેની તો, સહી તેની કીધીજી;	૪૦	૧૩
ગજ રથ અશ્વ સેના લેખ, ધીરજ તેને દીધી.		
ત્યાર પૂઠે ત્યાંહાં સહી, રથ વિષે ભગવાનજી;	૪૦	૧૪
અતિ આશ્ચર્ય ત્યાં જોવા લાગ્યા, ભાલણુપ્રભુ શ્રીરામ.		

પદ ૪૨૪ રાગ સામેરી.

જેએ વૈકુંઠનાથ, પાપી સામું આપ;
કપટ કરે છે તેહ, કલ્યુ ન જાયે એહ.

હાળ.

કલ્યુ તો જાયે નહી ને, ગરુડ ત્યાં દીકો સહી;	૧
તે ઉપર ત્યાં બેઠો પાપી, ચાર લુજ તો તે-કરી.	
તે ઉપર બેઠો સહી, શંખ ચક્ર ગદા ધરી;	૨
પીતાંબર ને બાજુઅંધ, ને બે'રખા બાંધ્યા સહી.	
શરીર તેનું શ્યામ દીકું, મુકુંદ તો મસ્તક ધર્યો;	૩
એવો દેખી પાપીને, પછે પ્રભુ પોતે ત્યાં હસ્યા.	
પછે સેના જે હતી, તે કૃષ્ણજીએ મારી સહી;	૪
ક્રોધ તો દીસે નહી, બે એકલા ઉભા ત્યહીં.	

સૈન્ય સર્વ સંહારીને, વચન પોતે ત્યાં કહ્યું;
 સાંભળ પ્રોઢક દૂત તેં, મુજને મોકલ્યો તે ખરું. ૫
 વચન તાર પાલ કે, હું શીશ છેદું છું આંહાં;
 એમ કહીને ચક્ર મેલ્યું, શીશ પડિયું ભૂમિમાં. ૬
 કાશીરાજ પક્ષે આવ્યો, માટે શીશ તેતું છેદિયું;
 સહુ સેનાને મારીને, લાલણપ્રભુએ ભેલિયું. ૭

પદ ૪૨૫ રાગ સામેરી.

કાશીરાજનું શીશ, છેદું શ્રી જગદીશ;
 નગરદ્વાર ત્યાં એહ, પડિયો છે તો તેહ.

ઢાળ.

પડયું મસ્તક તે સહી, હરિ ત્યાં આનંદિયા;
 વેગ કરીને પ્રભુ પોતે, દ્વારકાંમાંહે આવિયા. ૧
 પછે પુત્ર તેનો આવિયો, ને સંસ્કાર કીધો સહી;
 ત્યાર પૂઠે પુત્ર તેને, વચન એવું કહ્યું ત્યહી. ૨
 હવે પણ પાંકે એવું, જે પિતાનો મારણહાર હો;
 નગરમાંહે તો જાઉં જો, તેતું શીશ છેદું આંહાર હો. ૩
 એવું કહીને આવિયો, કૈલાસ પર્વત છે ન્યાંહે હો;
 મહાદેવજીને આરાધ્યા, ગૌરીસહિત તે ત્યાંહે હો. ૪
 મહાદેવજી પ્રસન્ન થઈને, વચન પોતે કહ્યું સહી;
 મુને આરાધ્યો છે ઇચ્છા, તારા મનની પૂરે અહીં. ૫
 જા ઇચ્છા તારા મનની છે, યજ્ઞને આરાધ્ય હો;
 તે માંહેથી નિસરે તે, કરશે તારા સાથ હો. ૬
 યજ્ઞને આરાધતો તે, હૃતદ્રવ્ય હોમે સહી;
 એક કૃત્યા તે માંહેથી, પ્રગટ વેગશું થઈ. ૭

૧ પ્ર-૧ હવે પનહી પાગે ધરું, જે પિતાનો મારણહાર હો. ૨ સંસ્કાર-
 અગ્નિ-સંસ્કાર અથવા ઐર્વાદેહિક (મરણ પછીની) ક્રિયા. ૩ પાંકે-ધારણ કરે.
 મારણહાર-મારનાર. ૭ હૃતદ્રવ્ય-હોમવાની વસ્તુ.

યર્ણુ જાણે અગ્નિનો, ને નેત્ર પાવક પ્રજલે;
એવી દેખીને સુદક્ષણ, વિચાર મનમાંહે કરે. ૮
આજા આપી સુદક્ષણે, જાઓ તમો દારાવતી;
કહે ભાલણ કથાનો, પ્રસંગ વિચારી મતિ. ૯

પદ ૪૨૬ રાગ ગાડી.

ચાલી કૃત્યા એહ, આજા લઇને પજે;
નગર બાળતી તેહ, મારગમાંહે ભજે. ૧
આવી દ્વારકાં માંહે, તે ગઢવંત સહી;
પુરવાસી ત્યાં લોક, આકલા થયા ત્યહીં. ૨
કરે ખુબાપાત, નાસવા મતિ કરી;
પ્રભુ ખેઠા છે જ્યાંહે, વાણી એમ વધી. ૩
સ્વામી કૃત્યા એહ, આવી છે જેહ;
બાણે છે તે નગર, તમને કહિયે તેહ. ૪
સારે પાસે તો તેહ, પ્રભુજી ત્યાં ર રમે;
નગર તણા જન જેહ, આવી ચરણે નમે. ૫
આબ્યા શરણુ સહુ લોક, સ્તુતિ કરે સહી;
ઉચું તો અવલોક્યું, નાથે તે ત્યહીં. ૬
કૃત્યા આવી તેહ, પ્રભુને દૃષ્ટે પડી;
દેખતાં તેનું રૂપ, કૃષ્ણને રીસ ચઢી. ૭
હવે ચક્ર ધર્યું શારંગપાણુ, મારવાની મતે;
મૂક્યું લઇ ભગવાન, વિગાસીને ચિત્તે. ૮
હવે નાડી કૃત્યા તેહ, વેગે કાશી પળી;
ચક્ર બાળતું એહ, પૂઠે આવ્યું મળી. ૯
સુદક્ષણ તો રાય, ચક્રે બાબ્યા સહી;
ગુરુ દેવ તેના જેહ, તે તો બાબ્યા સહી. ૧૦
પુરી વાણારસી ગામ, સર્વે દગ્ધ થયું;
સર્વે બાળી ત્યાંહે, ચક્ર પાછું ફર્યું. ૧૧

આવ્યું જ્યાં દયાલ, ચક્ર તે આપ સહી;

છાસઠમે અધ્યાયે, કથા સંપૂર્ણ ચઢ.

૧૨

કહે ભાલણુ વિસ્તાર, કથા તણા એહ;

સડસઠમે અધ્યાય, વિસ્તારી તેહ.

૧૩

પદ ૪૨૭ રાગ સામેરી.

શુક કહે સુણ રાય, સડસઠમે અધ્યાય;

બલભદ્રની કથાય, ચરિત્ર પૂછે રાય.

ઢાળ.

ચરિત્ર બલભદ્રનાં કહો, પરીક્ષિત પૂછે જોહ હો;

શુકદેવ કહે રાજ પ્રત્યે, વિસ્તારી મન તેહ હો.

૧

એકવારને સમે રાજ, નરકાસુરનો *મિત્ર હો;

સજ ચઢને આવિયો તે, કરવાને ત્યાં યુદ્ધ હો.

૨

નગર વિષે તે પાપી આવ્યો, ગામ તે તો રાંકરે;

નગર ઉપર આવિયો ને, પર્વત મોટા ત્યાં ધરે.

૩

વળી નગર તો ભાંજે સહી, ઉત્પાત તે પાપી કરે;

પાપાણુ નાખી માનુષને, આકલા તે ત્યાં કરે.

૪

વળી સમુદ્રની તટે ગામ છે, જે પોણે જલનીએ કરી;

પાપી તે તો તાણીને, સમુદ્રમાંહે લાવે વળી.

૫

દ્રણ ફૂલ વાડી વૃક્ષ ભાંજે, યજ્ઞકુંડ વળી જોહ હો;

ઝીંતે ત્યાં શુંશમાંહે ઘાલી, પાપાણુ દેતો તેહ હો.

૬

ઋષિના આશ્રમ પેલાંજે, જઈ ધર્મ લોપે જ્યાંહ હો;

એટલે ભાલણુપ્રભુનો, ભ્રાત આવ્યો ત્યાંહ હો.

૭

પદ ૪૨૮ રાગ સામેરી.

બલભદ્ર આવ્યા તેહ, દીકો વાનર એહ,

એકો છે તે પાપી, લોક સહુને સંતાપી.

* પ્ર. ૧-૨ પુત્ર. ૧ મ-૧ છલે. ૨ મ-૧ આવિયા. ૧૧ વારાણસી-કાશી.

હાળ.

- સહુને સંતાપી બેઠો, બલભદ્ર આવ્યા ઝોટલે;
ગોપીકેરા યૂથમાંહે, રમતા આવ્યા તેટલે. ૧
- બલભદ્રજીને દેખી વાનર, દંત દેખાડે જ્યાંહાં;
બલદેવને તો કોપ ચઢિયો, પાપાણે માર્યો ત્યાંહાં. ૨
- બલભદ્રનાં પછે વસ્ત્ર લીધાં, વારુણીપાત્ર ભાંજિયું;
ગોપીકાનાં વસ્ત્ર લઇને, પોતે તો નાસી ગયો. ૩
- વસ્ત્ર લઈ પર્વતે ચઢિયો, તે દાંતે કરીને ફાડિયાં;
મુસલ લઈ બલદેવજી, તેને મારવા ચાલિયા. ૪
- ત્યારે વાનર વૃક્ષ લઇને, સામો વઢવા આવિયો;
ગદાએ તે પાપીને પછે, પોતે તત્ક્ષણ મારિયો. ૫
- વળે હણ્યો જ્યમ પડે પર્વત, ત્યમ તેનાં દેહ પડ્યો;
દેવે તે પુષ્પવૃષ્ટિ કીધી, હર્ષ નવ જાયે કહ્યો. ૬
- જ્ય જ્ય શબ્દ ત્યાં થયો, બલભદ્ર મન આનંદ હો;
કહે બાલજી પુર પધાર્યા, વેગે સંકર્ષણ હો. ૭

પદ ઝરદ રાગ ગોડી.

- શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, રાજા તું અવિધારજી;
એક સમે હસ્તિનાપુર માંહે, દુર્યોધનની કુમાર. ઋષિજી હચ્ચરે. ૧
- નામ લક્ષ્મણા તેહતું, અતિશે મુંદર રૂપજી;
સ્વયંવર તેણે રચ્યો, તેડ્યા ત્યાં બહુ ભૂપ. ઋ૦ ૨
- ચોહો દેશના ત્યાં આવિયા, કહેતાં નાવે પારજી;
શાંખ પુત્ર તે કૃષ્ણજીનો, આવ્યો તેણે ઠાર. ઋ૦ ૩
- તેણે કન્યા મન ધરી, આવી મન ધચ્છા ઝોહજી;
વેગે હરણ કરી ત્યાં પોતે, રથ બેસારી તેહ. ઋ૦ ૪
- કન્યા હરી જાતાં સહી, કોપ્યો કૌરવરાયજી;
કોણ માત્ર ત્યાં ઝોહ ચાલ્ય, જે મારી હરે કન્યાય.

આવ્યું જ્યાં દયાલ, ચક્ર તે આપ સહી;
છાસઠમે અધ્યાયે, કથા સંપૂર્ણ ચઢ.

૧૨

કહે ભાલણુ વિસ્તાર, કથા તણો એહ;
સઠસઠમે અધ્યાય, વિસ્તારી તેહ.

૧૩

પદ ૪૨૭ રાગ સામેરી.

શુક કહે સુણુ રાય, સઠસઠમે અધ્યાય;
બલભદ્રની કથાય, ચરિત્ર પૂછે રાય.

ઢાળ.

ચરિત્ર બલભદ્રનાં કહો, પરીક્ષિત પૂછે જેહ હો;
શુકદેવ કહે રાજ પ્રત્યે, વિસ્તારી મન તેહ હો.

૧

એકવારને સમે રાજ, નરકાસુરનો *મિત્ર હો;
સજ યદને આવિયો તે, કરવાને ત્યાં યુદ્ધ હો.

૨

નગર વિષે તે પાપી આવ્યો, ગામ તે તો રાંકરે;
નગર ઉપર આવિયો ને, પર્વત મોટા ત્યાં ધરે.

૩

વળી નગર તો ભાંજે સહી, ઉત્પાત તે પાપી કરે;
પાષાણુ નાખી માતુષને, આકલા તે ત્યાં કરે.

૪

વળી સમુદ્રની તટે ગામ છે, જે પેછોલે જલનીએ કરી;
પાપી તે તો તાણીને, સમુદ્રમાંહે લાવે વળી.

૫

જળ કૂલ વાડી વૃક્ષ ભાંજે, યજ્ઞકુંડ વળી જેહ હો;
શ્રીને ત્યાં શુશમાંહે ધાલી, પાષાણુ દેતો તેહ હો.

૬

ઋષિના આશ્રમ પેલાંજે, જઈ ધર્મ લોપે જ્યાંહ હો;
એટલે ભાલણુપ્રભુનો, બ્રાત આવ્યો ત્યાંહ હો.

૭

પદ ૪૨૮ રાગ સામેરી.

બલભદ્ર આવ્યા તેહ, દીકો વાનર એહ,
એકો છે તે પાપી, લોક સહુને સંતાપી.

* પ્ર. ૧-૨ પુત્ર. ૧ પ્ર-૧ છલે. ૨ પ્ર-૧ આવિયા. ૧૧ વારાણસી-કાશી.

- સહુને સંતાપી બેઠો, બલભદ્ર આવ્યા એટલે;
ગોપીકેરા યૂથમાંહે, રમતા આવ્યા તેટલે. ૧
- બલભદ્રજીને દેખી વાનર, દંત દેખાડે જ્યાંહાં;
બલદેવને તો કોપ ચઢિયો, પાપાણે માર્યો ત્યાંહાં. ૨
- બલભદ્રનાં પછે વસ્ત્ર લીધાં, વારુણીપાત્ર ભાંજિયું;
ગોપીકાનાં વસ્ત્ર લઇને, પોતે તો નાસી ગયો. ૩
- વસ્ત્ર લઈ પર્વતે ચઢિયો, તે દાંતે કરીને ફાડિયાં;
મુસલ લઈ બલદેવજી, તેને મારવા ચાલિયા. ૪
- ત્યારે વાનર વૃક્ષ લઇને, સામો વઢવા આવિયો;
ગદાએ તે પાપીને પછે, પોતે તલ્લણ મારિયો. ૫
- વજ્રે હજુયો જ્યમ પડે પર્વત, ત્યમ તેનો દેહ પડ્યો;
દેવે તે પુષ્પવૃષ્ટિ કીધી, હર્ષ નવ જાયે કહ્યો. ૬
- જય જય શબ્દ ત્યાં થયો, બલભદ્ર મન આનંદ હો;
કહે ભાલણ પુર પધાર્યા, વેગે સંકર્ષણ હો. ૭

પદ ૪૨૯ રાગ ગાંડી.

- શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, રાજા તું અવિધારજી;
એક સમે હસ્તિનાપુર માંહે, દુર્યોધનની કુમાર. ઋષિજી ઉચ્ચરે. ૧
- નામ લક્ષ્મણા તેહનું, અતિશે સુંદર રૂપજી;
સ્વયંવર તેણે રચ્યો, તેડ્યા ત્યાં બહુ ભૂપ. ઋ૦ ૨
- ચોહો દેશના ત્યાં આવિયા, કહેતાં નાવે પારજી;
શાંખ પુત્ર તે કૃષ્ણજીનો, આવ્યો તેણે કાર. ઋ૦ ૩
- તેણે કન્યા મન ધરી, આવી મન ધમ્મજી એહજી;
વેગે હરણ કરી ત્યાં પોતે, રથ બેસારી તેહ. ઋ૦ ૪
- કન્યા હરી જાતાં સહી, કાપ્યો કૌરવરાયજી;
કોણ માત્ર ત્યાં એહ યાદવ, જે મારી હરે કન્યાય. ઋ૦ ૫

ત્યારે દુર્યોધન ક્રોધિયો, ધૃતરાષ્ટ્રનો તનજ;	
ખટ મહારથી મોકલ્યા, અલવામે રાજન.	૪૦ ૬
કર્ણ શલ્ય ભૂરિશ્રવા, યજ્ઞ કરતા રાયજ;	
દુર્યોધન ને ભીષ્મ આદે, આવ્યા તે રણમાં.	૪૦ ૭
એ સર્વ સંધાયે એકલો, ધણું યુદ્ધ ત્યાં કીધુંજ;	
ખાણ મારિયાં અતિ ધણાં, સંગ્રામ તણું મુખ લીધું.	૪૦ ૮
ખાલક એકલો શું કરે, ધણા મળ્યા ત્યાં યોધજ;	
રથ ભાંજી ભૂકો કર્યો, વઢ્યો ધણો કરી ક્રોધ.	૪૦ ૯
રથ નેટલે ભાંજિયો, ખાંધી હરિતનાપુર ચાલ્યાજ;	
ખાલજીપ્રભુ જાણે નહી, રાજને ત્યાં આલ્યા.	૪૦ ૧૦

પદ ૪૩૦ રાગ ગાડી.

કહે શુકદેવ સાંભળ રાય, તુજને હું કહું;	
ખાલકને આવી તેહ, પાપી ચાલ્યા સહ.	૧
સંદેહ નકષિજ એહ, રાજ પૂછે સહી;	
કયમ જાણ્યું ભગવાન, કાણે કહ્યું જધ.	૨
કહે નકષિ સાંભળ રાય, નારદ ચાલ્યા તેહ;	
દ્વારાવંતીએ જાયે, કહેવાને એહ.	૩
શું બેઠા ભગવાન, તમો નિશ્ચિંત થધ;	
ખાંધ્યો શાંખ કુંભાર, નાગપારો સહી.	૪
દુર્યોધન તો રાય, તેની પુત્રી જેહ;	
હરી લાવતોતો ખાલ, દ્વારકા માહે તેહ.	૫
શું બેઠા ઉઠા નાય, નારદે વચન કહ્યું;	
ત્યારે ઉઠ્યા શ્રીભગવાન, દુઃખ ન જાયે સહ.	૬
હવે ધણી સેના ત્યાં તેહ, હલધર સાચે સહી;	
આવ્યા તે ક્ષણમાહે, વાર ન લાગી ત્યહી.	૭

ત્યારે કાપિયા ત્યાં ભગવાન, કહે પ્રાણ લેઈ સહી
જવા દો મુજને રાય, વેગે કહું છું અહીં.

બલભદ્ર કહે ભગવાન, તારું કામ નહી;
જવા દો મુજને એહ, શાંખ લાવું અહીં.

બલભદ્ર ઉદ્ધવ એહ, આવ્યાં તે સહી;
હસ્તિનાપુરની પાસ, વૈડીએ રહ્યા સહી.

ઉદ્ધવને કહે બલદેવ, જાઓ વેગે તમો;
કહિયે મૂકો બાલ, કહેવા આવ્યા અમો.

ઉદ્ધવ આવ્યા ત્યાંય, રાજા બેઠા જ્યાંહાં;
ધૃતરાષ્ટ્ર ત્યાં રાયે, પૂજા કીધી ત્યાંહાં.

કૌરવ સધલા જેહ, ઉડી ઉભા થયા;
વેગે ચાલી તેહ, બલભદ્ર કને ગયા.

મળ્યા પછી બલદેવ, વાણી એમ વદે;
ઉગ્રસેન ત્યાં રાય, દુઃખ પામે છે હદે.

સર્વે મળીને બાલ, એકલો બાંધ્યો બાંહાં;
મોટા અન્યા એહ, તમો કીધો ત્યાંહાં.

એવું મુણીને વચન, કૌરવ કોપ્યા જેહ;
કહે ભાલણ વિસ્તાર, કયાનો તેહ.

પદ ૪૩૧ રાગ સામેરી.

કોપ્યા કૌરવ એહ, વચન કહે છે તેહ;

સાંભળ બલભદ્ર રાય, તુજને કહું અમો બાંહ.

ઢાળ.

એમ કહિયે છે અમો, જે કોણ માત્ર તમો સહી;

અમને એવો કોણ છે જે, શીખામણ તો દે સહ

અમ પ્રત્યે પદેવે ન ચાલે, દાનવ ન વળી યક્ષ હો

કોણ માત્ર ત્યાં ઉગ્રસેન જે, કહે એવું મુખ હો.

- એવા અમારા સેવક છે, ચરણનાણ ઝાલે અહીં;
તે શીખામણ શું દીએ, તમો જાનને કહેજો સહી. ૩
- એવું કહેતાં રામને, ક્રોધ ચઢિયો મન હો;
અધ્યા દારકાંવાસીને ખીજા, ક્યાં આવે સમતોલ હો. ૪
- ચૌદ લોકનો રાય તે તો, દારકાં માંહે જોહ;
પારિજાતક પુષ્પ સરખો, વૃક્ષ અમારે એહ. ૫
- અરે કૌરવ પાપીઓ, કલહો સદાએ તમો કરો;
પણ વિચારીને બોધ્યા નહી, તો કાલ ત્યાં ખૂટ્યો ખરો. ૬
- એવા ઉન્મત તમો થયા જે, અમને તો જાણો નહી;
ચિતવિષે એવું ચિંતવીને, હાય હલ લીધું ત્યહી. ૭
- હલ લઈ પૃથ્વી વિષે, પોતે ઉડી ધાતિયું;
હસ્તિનાપુર આખે જ બાણ્યું, ગંગા માંહે નાખિયું. ૮
- કોલાહલ ત્યારે થયો, આક્રંદ સહુ કૌરવ કરે;
ભાલણપ્રભુના બ્રાત કરે, શરણ સહુએ સાંચરે. ૯

પદ ૪૩૨ રાગ સામેરી.

શરણ આવ્યા તેહ, સ્તુતિ કરે છે એહ;
રાખો બલદેવ તાત, એમ કાં કરો ઉત્પાત.

ઠાળ.

- ઉત્પાત સ્વામી કાં કરો, અમો તો તારા સહી;
આ વાર રાખો જીવતા, કૌરવે એમ વાણી કહી. ૧
- સ્તુતિ કરીને શાંખ આપ્યો, લક્ષ્મણા સોંપી સહી;
પછે ક્રોધ તે ઉતારીને, હલ પાણું ઝીધું ત્યહી. ૨
- હસ્તિનાપુર અધાપિ, વાકું છે તે માંડ હો;
પછે પહેરામણી કરે, બલલદ્રને તે આપ હો. ૩
- બાર સહસ્ર હસ્તી આપ્યા, સુવર્ણપૂરિત હો;
દશ સહસ્ર અથ શણગારી, આગલ કર્યા ભયભીત હો. ૪

૩ ચરણનાણ (ચરણ-પગ, નાણ-સં, ત્રાણ-રક્ષક.) પંચતુ' રક્ષક-ભેડા.
૮ ધાતિયું-ધાતિયું. પદ ૪૩૨-૩ અધાપિ-આજનાણ. ૪ સુવર્ણપૂરિત-સોનેથી ભરેલા
(શણગારેલા).

ખટ સહસ્ર ત્યાં રથ આપિયા, એક સહસ્ર દાસી ખરી;
ધેનુ ને વળી દામ આપ્યા, પહેરામણી કીધી ધણી.

૫

બલદેવજી ધણું હરખિયા, સુખ તે પામ્યા ત્યાંહાં;
શાંખને લક્ષમણ લેધ, દારકાં આવ્યા જ્યાંહાં.

૬

ઉગ્રસેનને આવી કહ્યું, હર્ષ સહુને મન થયો;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીનો, પ્રતાપ નવ જાયે કહ્યો.

૭

પદ ૪૩૩ રાગ ગાડી.

કહે શુકદેવ સાંભળ રાજા, અધ્યાય અડસઠમે એહજી;
અગ્યજોતરમે અધ્યાયે કયા, શ્રીકૃષ્ણતણી કહું તેહ. ઋષિજી ઉચરે ૧

પુત્ર તો બ્રહ્માતણો, નારદ તેનું નામજી;
કૌતુક શ્રીકૃષ્ણનાં જોવાને, (આવ્યો) દારકાં ગામ.

ઋં ૨

એવું જણી આવિયા, નરકાસુરની કન્યા જ્યાંહેજી;
સધલીને લાવીને પરણ્યા, પોતે દારકાં માંહે.

ઋં ૩

નરકાસુરને મારિયો, મૂકાવ્યા રાજાનજી;
સધલી વિષે ક્યમ રમે છે, પોતે શ્રી ભગવાન.

ઋં ૪

કૌતુક મનમાંહે વસ્યું, નારદને ઇચ્છા એહજી;
સૌલ સહસ્રજી એક સૌ આહને, હરિ એકલા તેહ.

ઋં ૫

નારદ આવી ત્યાં જોએ, ને રચનાતો નહી પારજી;
ગૃહ ગૃહ વિષે સહી, રનાટક રમ્ય અપાર.

ઋં ૬

શેવત્રીમાંહે શોભતાં, કલ્પવૃક્ષનાં દુમજી;
કેળતણી વાડી ધણી, અને જાણુ કુલ્યાં ત્યમ.

ઋં ૭

૪૩૨જીસ છોડ અખોડ સહી, નમજી ને નિશાનજી;
ખીજેરી દાદેમ ધણાં, ખજુર ને છોહારી.

ઋં ૮

૧ પ્ર. ૨ દાસ. ૨ પ્ર. ૨ વાત કરે અપાર. ૩ પ્ર-૨ ને બસુસકેરાં કુલ.
૪ પ્ર-૨ કાલસાં. ૮ નમજી-કરમદાં (?) નિશાન-એક ભતતો મેવો. છોહારી-
નાળીએરી (?)

વાપી દૂપ સરોવર સહી, ઠામ ઠામ ત્યાં તેહછ;
ખંડોખલી રમવાને સહી, જલકીડા ત્યાં એહ. ઋં ૯

કાયલ ખોલે ત્યાં સહી, હંસ તણા ત્યાં સાદછ;
ભોર કરે ટહુકડા, ખર્ચેયો વિરહે વિખ્યાત. ઋં ૧૦

સાત ભોમ્યનાં માળિયાં, ગૃહ ગૃહ વિષે ત્યાં તેહછ;
રતન માણેક હીરે જડયાં, શોભા શી કહું તેહ. ઋં ૧૧

એક એક સ્ત્રી પ્રત્યે, એવાં એહ અપારછ;
શોભા તેની શી કહું, જ્યાં રમે દેવમુરાર. ઋં ૧૨

નારદછ વિશ્વમય થયા, રચના ભ્રમ આપછ;
રુકિમણી ભુવને પહેલે, આવ્યા તેણે ઠાર. ઋં ૧૩

આવંતા નારદછ દીઠા, સ્વામી અંતર્યામીછ;
પ્રભુછએ વિભાસિયું, એનાં મનની બ્રાંત. ઋં ૧૪

એવું જાણીને હરિએ, નારદને ત્યાં તેહછ;
વ્યોહ મોહ પમાડિયા, બાલભુપ્રભુએ એહ. ઋં ૧૫

પદ ૪૩૪ રાગ ગોડી.

પ્રથમ ભુવન ત્યાં રુકિમણીને, આવ્યા નારદ મુન્યછ;
પ્રભુછએ આવતા દેખીને, આપ્યું શુભ અસન. આવો મુન્યછ. ૧

અર્ધપાદ પૂજા કીધી, ચમ્યા નારદ રહેવછ;
પ્રભુ પૂછે કયમ પધાર્યા, ઇકીધી ઋષિની સેવ. આં ૨

એવું જ્યારે પૂછ્યું, સ્વામી અંતર્યામીછ;
નારદછ ત્યાં ગોલિયા, ઈસુણો કૃષ્ણછ કામી. આં ૩

જગત સર્વના મિત્ર છો, વળી તાત કહેવાઓછ;
તારી સ્તુતિ હું શી કહું, જો મુખ રસના એક. આં ૪

૧ પ્ર-૨ અપારછ. ૨ પ્ર. ૨ મુન્યછ. ૩ પ્ર-૨ (ક્યું) પવિત્ર અમભુવન.
૪ પ્ર-૧ કહો કૃષ્ણછ કહાન. ૫ ખંડોખલી-કુંડ. ૬ સાત ભોમ્યના-સાત ભળનાં.
૭ વ્યોહ-(સં-વ્યૂહ) રચના, માનસીક કલ્પના.

વચન સુણીને ઋપિતણાં, આનંદા જગદીશજી;	
વળી નારદ ત્યાં એમ કહે, સાંભળિયે ત્યાં ઈશ.	આ• ૫
તારાં ચરણ ચિતવતો, હું ત્રણ લોકમાંહેજી;	
સધલે તો હું ચટણુ કરું છું, સાંભળ સ્વામી આહિ.	આ• ૬
એવી સ્તુતિ જ્યારે કરી, નારદ ઋષિએ એહજી;	
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી, પ્રસન્ન થયા ત્યાં તેહ.	આ• ૭

પદ ૪૩૫ રાગ ગાડી.

પછે થયા પ્રસન્ન ત્યાં મુનિ, દેખી લીલા ધણી;	
રુકિમણી તલાંસે ચરણ, કૃષ્ણજી પોતે ધણી.	૧
હવે રુકિમણીના જે અવાસ, તેની લીલા જેહ;	
જોષ્ઠને આઠ્યા મુન્ય, ખીજે મંદિર એહ.	૨
એક ગૃહને વિષે ભગવાન, ખેડા છે સહી;	
મેઘ્યાં સોગડાં પાટ, પોતે રમે ત્યહી.	૩
ત્રીજા મંદિરમાંહે, નારદ ધસી ગયા;	
રમે છે ભગવાન, દેખી આશ્ચર્ય થયા.	૪
ત્યાં હિલાં થયા જગદીશ, માન્યા મુન્ય સહી;	
ક્યમ આઠ્યા છે તાત, હરિએ વાણી કહી.	૫
એક મંદિર ભગવાન, બાલ લડાવે જ્યાંહાં;	
દેખી નારદ મુન્ય, આશ્ચર્ય પામ્યા ત્યાંહાં.	૬
એક મંદિર ભગવાન, રૂપુ લુપ્ધ સહી;	
રમે છે સ્ત્રી સાથ, લીલા ન જાયે કહી.	૭
એક મંદિર તો માંહે, વિપ્ર લોજન કરે;	
એક સંધ્યાવદન ત્યાં, એક ગૂડી રમે.	૮
ક્યહીએક રથયૂથમાંહે નાથ, ક્યહીએક ગળે ચઢયા;	
ક્યહીએક અશ્વ આરૂઠ, ખેડા છે ખરા.	૯

૧ પ્ર-૨ હવે રુકિમણી ઢોળે વાસ. ૨ પ્ર-૨ સધલે એ સહી. ૬ નારદ-દરજી
તે. પદ ૪૩૫-૮ સંધ્યાવદન-સાંજે વ્યાન કરવું તે. ગૂડી-ઢોંગડી.

- કો ગૃહ વિષે તો કામ, શીતલ છે સહી;
શેઝ્યા ઢાળી તેહ, કૃષ્ણુ પોઢ્યા ત્યહી. ૧૦
- કો ગૃહ વિષે ભગવાન, સ્ત્રીઝો મળી ધણી;
રમે છે ભગવાન, લીલા ન જાયે ગણી. ૧૧
- કો ગૃહ વિષે ભગવાન, ઘેનુ મગાવે જોહ;
સર્વ સામગ્રી સાથ, વિપ્રને આપે તેહ. ૧૨
- દ્રવ્ય શણુગાર જ સાથ, આણ્યાં વસ્ત્ર ધણાં;
આપે છે જગદીશ, પોતે પ્રેમે ખરાં. ૧૩
- ક્યહીઝેક પંડિત તેડાવી, પોતે એકા છે સહી;
તે વાંચે છે ત્યાં મુન્ય, સ્ત્રીઝો સાથે ખરી. ૧૪
- ક્યહીઝેક છંદ કવિત, તાલના ભેદ જોહ;
નાચે છે કરી નાદ, હરજી સુણે તેહ. ૧૫
- કોઝેક ભુવન ભગવાન, ઘેનુની સેવા કરે;
કોઝેક ભુવન મહારાજ, ખાલને હૈયે ધરે. ૧૬
- ક્યહીઝે ગુરુની સેવ, હરજી પ્રેમે કરે;
૨કોઝકશુ^૧ વઢે રાઢ, હરજી રોષ ધરે. ૧૭
- ક્યહીઝેક અધિકારનું કામ, હરજી કરે સહી;
ક્યહીઝેક પોતે પ્રહાર, કોને કરે લહી. ૧૮
- ક્યહીઝેક તો પંચયજ્ઞ, પોતે હાય કરે;
અગ્નિહોત્રનાં કર્મ, હરજી ઉપોતે ભણે. ૧૯
- કોઝેક સ્ત્રીને ઘેર, ૪વહુને આણું કરે;
કોઝેક સ્ત્રીને ઘેર, ૫પુત્રીને મોકલે. ૨૦
- કોઝેક ગૃહથી નાથ, રથ યેસીને સહી;
કરી આવે મૃગયાય, પોતે ત્યાં રહી. ૨૧

૧ પ્ર-૨ ખાલશું લીલા ધરે. ૨ પ્ર-૧ કોઝેકશુ^૧ વઢવાઢ, હરજી તેહ ધરે.
૩ પ્ર-૨ મુખે. ૪ પ્ર-૨ હરજી. ૫ પ્ર-૨ પુત્રને. ૨૧ મૃગયાય-શિકાર.

કો મંદિર ભગવાન, વિવાહ કાર્ય સહી; શ્રીફળ આપે નાથ, વિપ્રને દક્ષિણ ત્યહીં.	૨૨
એવી અનેક લીલા ત્યાંહે, નારદ જ્ઞેતા સહી; હસતા હસતા મુન્ય, પાછા આવ્યા ત્યહીં.	૨૩
રુક્મિણીને ભુવન, ફરીને આવ્યા એહ; ચરિત્ર ધણું જગદીશ, રવળી નિરખ્યાં તેહ..	૨૪
નારદ જ્ઞેતાં મુન્ય, આશ્ચર્ય પામ્યા હદે; લીલા તારી ભગવાન, એવી વાણી વદે.	૨૫
ધણી સ્તુતિ ત્યાં મુન્ય, પોતે કીધી સહી; તારા ગુણનો પાર, અજ શિવ પામે નહી.	૨૬
હવે જે કો લીલા એહ, સાંભળશે સહી; સંસારતણું સર્વ સુખ, પામે તે તો સહી.	૨૭
હવે કહે છે ભાલણુ જન, ભેદ કયાનો ઉસહી; એ લીલા જે ગાય, સુખ પામે યત્યહીં.	૨૮

પદ ૪૩૬ રાગ સામેરી.

શુકદેવ કહે સુણુ રાય, કહું છું એહ કયાય; અગણોત્તરમે અધ્યાયે જેહ, પૂરણુ કયા તો તેહ.	૧
ઢાળ.	
પૂર્ણુ કયા તો એ કહી, નારદનો પ્રસંગ હો; સિતરમે અધ્યાયે તુજને, કયા કહું સુણુ રંગ હો.	૨
પ્રાતઃકાલ વિષે પંખી, બોલિયાં વેગે જ્યાંહાં; કૃષ્ણુજી તે ઉઠિયા, આલસ મોડીને ત્યાંહાં.	૩
શબ્દ પંખીના સુણી, સુંદરી બહુ દુખ પામિયાં; શાપ દેવા તેહ લાગી, અધવચ તમે જગાવિયાં.	૪
પ્રભુ ભોગસમે હુતા, પાપી શું બોલ્યાં તમે; અધવચ ઉઠી નાય ચાલ્યા, દુઃખ તો પામ્યાં અમે.	૫

૧ પ્ર-૧ જોવા. ૨ પ્ર-૨ નીરખી મન મુદા. ૩ પ્ર-૨ એહ. ૪ પ્ર-૨ તેહ.

૨ રંગ-રનેહ, રસ. મઝા.

દંતધાવન ત્યાં કર્યું, વળી સ્નાન નિત્ય પોતે કરે;	
હોમ દીધા અગ્નિહોત્રના, એવા ધર્મ તે આચરે.	૬
વિપ્ર વિધિશું તેડિયા ને, દાન ત્યાં આપે સહી;	
ધેનુ બહુ વિધિગત્ય આપે, સંખ્યા નવ જાયે કહી.	૭
ધેનુ આપી અતિ ઘણી, વાડકો ધીજે ભરી;	
મુખ મધ્યે જોષને, વિપ્રને આપે સહી.	૮
આરશી તે કર ધરીને, મુખ નિહાજે આપણું;	
વેદ કરા ધર્મનું તે, કરે પોતે થાપણું.	૯
વળી દાન વિધિગત વિપ્રને, પોતે ત્યાં આપે સહી;	
બાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, ધર્મપાલક તો સહી.	૧૦

પદ ૪૩૭ રાગ સામેરી.

ધર્મપાલક હરિ એહ, આવ્યા મંદિર તેહ;
આરોગ્યા ભગવાન, નાનાવિધનાં અન્ન.

ઠાળ.

અન્ન નાનાવિધ તણાં, પોતે હરિ આરોગ્યા;	
મુખવાસ ને ત્યાં એલચી, પોતે ઉઠીને મુખમાં ધર્મ.	૧
સ્વ આભરણ પહેરિયાં, નાનાવિધ શણગાર હો;	
રથે બેસીને ચાલિયા, તે પૂઠે જન અંપાર હો.	૨
સભામાંહે પ્રભુ આવ્યા, ઉંચે આસન બેઠા જઈ;	
નાટક ગાયે ભાટ આવી, સ્તુતિ બોલે ત્યાં સહી.	૩
એકવારને સમે રાજા, જરાસંધ જ જોઈ હો;	
તેણે રાજા કેટલા, કારાગૃહ રાખ્યા તેહ હો.	૪
તેણે સહુએ મળીને, વિચાર તો એવો કર્યો;	
આપણને ત્યાં મૂકાવે, એવો પુરુષ કોય અવતર્યો.	૫
તેણે સર્વે એમ કહ્યું, એક કૃષ્ણ નામ ઉદાર હો;	
તેને કહેવા મોકલ્યો જ, મૂકાવે રચાણે દાર હો.	૬

તેણે સર્વે એમ કહ્યું ને, એ વિના ખીજો નથી;
 એક દૂત છાતો મોકલ્યો, ને ત્યાં જઈ કહે વિનતિ.
 વીશ સહસ્ર ને આડસે, સહુ વિચારીને મોકલ્યો;
 દૂત વેગે ત્યાં યકી તે, દારકાં માંહે પલ્યો.
 આવીને પ્રણામ કીધો, દૂતે તો વેગે ત્યાંહાં;
 કહે ભાલણુ કયાતો પ્રસંગ, ને તો કહું આંહાં.

૭

૮

૯

પદ ૪૩૮ રાગ સામેરી.

દૂત આવ્યો એહ, સ્તુતિ કરી કહ્યું તેહ;
 ખીડે છે એ પાપી, તમો શીર નાખો કાપી.

ઢાળ.

શીશ કાપી તમો નાખો, અમને લાં ઉગારિયે;
 એ કયા રહી એટલેથી, એવે નારદ આવિયા.
 વચન દૂતનાં સુણે જેવે, નારદણ આવ્યા ત્યાંહાં;
 અર્ધપાદ પૂજા કરી, કહો ક્યાં યકા આવ્યા આંહાં.
 નારદ વળતા બોલિયા, સાંભળો વૈકુંઠનાથ હો;
 રાજસૂય યજ્ઞ ધર્મે, આરંભ્યો છે આંહ હો.
 ઇચ્છે છે તમને ધણું, યુધિષ્ઠિર મહારાજ હો;
 પાંચે ભ્રાત કહે છે, હરિ આવે સરશે કાજ હો.
 ત્યારે કૃષ્ણે કહ્યું ઉદ્ધવ પ્રત્યે, કાર્ય એ તો ઉપન્યા;
 દૂત મોકલ્યો રાજાએ, દુઃખ તો ધણું પડ્યાં.
 પાંડવે રાજસૂય માંડ્યો, ત્યાં તેડ્યા છું સહી;
 ઉતાવળું તો કહો ઉદ્ધવ, વિચારવું ઘટે અહીં.
 તમો અમારે વૃદ્ધ છો, તેણે બુદ્ધિ આપો અમને;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ કહે છે, અમો પૂછું તમને.

૧

૨

૩

૪

૫

૬

૭

પદ ૪૩૯ રાગ ગાડી.

છકોતરમે અધ્યાય, ઉદ્ધવ બોલ્યા વાણીજ;
 સર્વ યાદવનું વચન, લઇને મુખથી કહે. સુણો ભગવાનજી

૧.

૨ પ્ર-૧ કહીને. પદ ૪૩૮-૩ રાજસૂય-ચક્રવર્તી રાજાએ યજ્ઞ કરવો તે.

- યજ્ઞ પાંડવ તણો, તમારે ત્યાં જાવુંછું;
પાંડવ પોતાના જાણીને, તેની વા'રે ધાવું. સુ० ૨
- ત્યાં ગયે કાર્ય તો થાશે, જરાસંઘનું જોડછું;
ભીમસેન તો ૧આવશે, રાજ્ય મૂકાશે તેહ. સુ० ૩
- ૨જો કારણ ઉઘાટે સહી, પધારો ભગવાનછું;
વેષ વિપ્રનો ધરીને, મારો તેને ઠામ. સુ० ૪
- તારી તો દંટે કરી, ભીમસેન તો હણશેછું;
રાજ્ય તે તો છૂટશે, ને કારજ તેનાં સરશે. સુ० ૫
- વચન એવાં ઉદ્ધવજનાં, સાંભળી જગદીશજી;
એવે ઇંદ્રપ્રસ્થથી આવ્યો, તેડવાને ત્યાં ધસ. સુ० ૬
- આજ્ઞા માગે સહુ કને, ઉગ્રસેન વચ્ચેવછું;
ઇંદ્રપ્રસ્થ જવાનું તો, મન કીધું સારે ખેવ. સુ० ૭
- ધણું સૈન્ય સ્ત્રીઓ ધણી, રથ બેઠા ભગવાનજી;
હય ગજ રથનો પાર ન જાણું, સાંભળને રાજાન. સુ० ૮
- હૂત રાજાએ મોકલ્યો, તેને આજ્ઞા દીધીજી;
થોડા દિવસ મધ્યે જાણુજો, જે ચિંતા તમારી કીધી. સુ० ૯
- ઇમ કહીને ચાલિયા, ઇંદ્રપ્રસ્થ તે આવ્યાજી;
રાજ્ય ધર્મ સામા ગયા, મનમાંહે અતિ ભાવ્યા. સુ० ૧૦
- કુંતા અને ત્યાં દ્રૌપદી, અને પાંચે બ્રાતજી;
સ્ત્રીઓ સહુને ભેટિયાં, શી કહું સુખની વાત. સુ० ૧૧
- નગર વિષે તો આવિયા, ચોવટે ચોવટે નારજી;
પ્રભુજીને નિરખી વધાવે, ઉલટ અંગ અપાર. સુ० ૧૨
- રાજદ્વાર માંહે સહી, પધાર્યા ભગવાનજી;
સર્વ સ્ત્રી વધાવીને, નારી કરે ત્યાં ગાન. સુ० ૧૩
- ચંદ્રમા તારા વિષે શોભે, ત્યાં તે વળી ૧જ્યમજી;
સકલ સુંદરી માંહે કૃષ્ણજી, શોભે છે તે ત્યમ. સુ० ૧૪

૧ પ્ર-૨ મારશે. ૨ પ્ર ૨ ભીમસેન જે વારે આવશે, તે વારે નહી ઉગારે.
પૂર્વે જરાસંઘને વર છે, તુજને કો નહી મારેજી. ૩ પ્ર. ૧ મોકલે. ૪ પ્ર. ૨
૧૨ ચોવટે-અકલો, બનર, મેદાન.

ત્યાંહાં દ્રૌપદીએ સહી, પૂજા પ્રભુની કીધીજી;
ઉલટભર તે ત્યાં સહી, સાથે રમવા લીધી.

સુ. ૧૫

વસ્ત્ર ને આભરણે કરી, પટરાણી કહેવાયજી;
રુકિમણીને આદે દેધ, દ્રૌપદી સંતોષે છે ત્યાંય.

સુ. ૧૬

પાંડવને તો મય દાનવે, સભા રચીને આપીજી;
ત્યાં જઇને પ્રભુજી બેઠા, જ્યાં કંચનમય લોભ થાપી.

સુ. ૧૭

રાજા પરીક્ષિત પૂછે છે, શુકજી કહો મુને એહજી;
મય દાનવ તે કોણુ પ્રગટ્યો, સભા રચી ત્યાં તેહ.

સુ. ૧૮

પાંડવે વનમાંહે થકી, બળતો તે ઉગાર્યોજી;
તે માટે ત્યાં કર બેઠીને, રાજા કને તે આવ્યો.

સુ. ૧૯

વળી પરીક્ષિત એમ પૂછે છે, કહો મુને એહજી;
શા માટે પાંડવ વન બાળ્યું, સંદેહ મોટો તેહ.

સુ. ૨૦

વળી શુકદેવ પરીક્ષિતને, કહે સાંભળ રાજનજી;
મરુત રાજાએ યજ્ઞ કીધો, ઘણું ધૃત હોમ્યું તે માંહે.

સુ. ૨૧

પરનાલે માયે નહી, પ્રભા ચાલ્યો પૂરજી;
અજીર્ણ થયું તે માટે પાંડવ વન, બાળી કીધું તે ચૂર.

સુ. ૨૨

કૃષ્ણ અર્જુન ત્યાં રહી, અજીર્ણ અગ્નિનું ટાળ્યુંજી;
મય દાનવ તે બળતો રાખ્યો, સભા કાર્ય તે પાલ્યું.

સુ. ૨૩

તે સભા વિષે બેસે સહી, જે હોયે રાજનજી;

દ્વારાવતી સરખું નિપત્યું, થયાં પૂરણ કામ.

સુ. ૨૪

તે સભા માંહે સહી બેઠા, તેણે સમે જગદીશજી;

ઘણા દિવસ કીડા કરી, લક્ષ્મી સાથે ઇશ.

સુ. ૨૫

યજ્ઞ ધર્મને કરાવશે, છોડાવશે રાજનજી;

ભાલણપ્રભુ રઘુનાયજી, તે સુખતાણું નિધાન.

સુ. ૨૬

પદ ૪૪૦ રાગ ગાડી.

કહે શુકદેવ સાંભળ રાય, હું તુજને કહું;

બો'તેરમે અધ્યાય, જે પ્રસંગ લહું.

ઇંદ્રપ્રસ્થ તો માંહે, બેઠા કૃષ્ણ સહી;
 યાદવ સહુએ સાય, વળી બેઠા ત્યાંહી.
 યુધિષ્ઠિર તો રાય, સામા બેઠા બ્યાંહાં;
 અનેક બીજને સાય, સામો બેઠો ત્યાંહાં.
 ધર્મ પુત્ર તો જોહ, કર સંપુટ કરી;
 કૃષ્ણને કરે પ્રણામ, મન ઇચ્છા ધરી.
 રાજસૂય તો યજ્ઞ, કરવા મન ધણું;
 આશા પૂરો નાય, હું તમને કહું.
 -વળી કહે છે રાય, સ્વામી સુણો તમો;
 ઇચ્છા મનમાં જોહ, તે તો પૂરો તમો.
 તારાં ચરણ સુકંદ, જે તો જાણે નહી;
 તે પચે રૌરવ નરક, ધનિશ્ચયે કહું છું અહીં.
 કહે છે શ્રી ભગવાન, રહેલે વિચાર ધર્મો;
 રાજસૂય તો રે યજ્ઞ, કોણે ઉત્તવ કર્યો.
 પિંબી દેવ કહેવાય, સંતોષાય સહી;
 ઇવિપ્ર અને ગુરુ દેવ, સંતોષાયે સહી.
 પણ મોટો છે એક, ભેદ રાજા તુને કહું;
 દેશ દેશના રાય, જીતવા પડશે સહુ.
 ત્યારે બોલ્યા રાજા ધર્મ, તમથી યાશે તેહ;
 તારી કૃપાએ નાય, અમો કરશું એહ.
 ત્યાર પૂઠે ચારે બ્રાત, ચાર દેશે ગયા;
 ૧ આણી મન આનંદ, હરખ ન જાયે કલા.
 પ્રભુજી. ગમે નવનિધ, મન સાથે સદા;
 રાજદાર મનંદ હર્ષ ન માય, કહું છું તેહ તદા.
 સર્વ સ્ત્રી વધાવી. બ્રાત, તે મોકલ્યા સહી;
 ચંદ્રમા તારા વિષે નાય, પ્રભુએ આંહાં વાણી કહી.
 સકલ સુંદરી માંહે

૧૪

૧ પ્ર-૨ મારશે. ૨ પ્ર હરખ ભરાય ત્યાંહી. ૩ પ્ર-૨ નથી આદર્યો. ૪ પ્ર-૧
 પૂર્વે જરાસંધને વર છે, તુજને કો કહી પ્ર-૨ માં નથી. ૬ પ્ર-૧ આણ તારાં ચરણ,
 ૧૨ ચોત્ર-ચક્રો, બનર, મેદાન.

પદ ૪૪૧ રાગ સામેરી.

કહે છે શ્રી ભવવાન, સાંભળ તું રાજન;
જરાસંધ તો રાય, કોણે નવ છતાય.

ઢાલ.

છયો તો જયે નહી, જે મહા બલિયો છે સહી;
જરા રાક્ષસીએ જોડિયો, તે માટે કોણે માર્યો જયે નહી. ૧
ત્યારે યુધિષ્ઠિર ત્યાં દુષ્ષ પાંમ્યા, મન સાથે અતિ ધણ;
ત્યારે કૃષ્ણે કહ્યું દુષ્ષ કાં કરો, એ કાર્ય હું તાર કંઈ. ૨
ત્યાર પૂઠે કૃષ્ણજી, અનુન તે ત્યાં ભીમ હો;
આજ્ઞા માગી નિસર્યા, તે કાર્ય કરવા વીર હો. ૩
વેષ બ્રાહ્મણના ધરી, આયુધ પોતે પરહરી;
જરાસંધને મંદિર આગ્યા, બુદ્ધિ ત્યાં હરિએ કરી. ૪
કૃષ્ણ કહે સુણ ભીમ તું, એક ભેદ મોટો છે સહી;
આપણુ જટલે દાર જાણું, વાજાં તો વાજશે ત્યંહી. ૫
એને તો વરદાન છે જે, શત્રુ આધે જટલે;
અણુવળક્યાં વાળાં વાળે, કહું સાંભળ તેટલે. ૬
ત્યારે ભીમ અનુન એમ કહે, તો શું કરીશે નાય હો;
હવે બુદ્ધિ કાંઈ કહો, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ હો. ૭

પદ ૪૪૨ રાગ સામેરી.

હરજી કહે છે વચન, સાંભળતે રાજન;
એ ગઢ જે કહેવાય, પાટુ મારો જઈ ત્યાં.

ઢાળ

૧ પાટુ મારો જઈએ પુરમાં, હરિએ એમ વાણી કહી;
ભીમસેને ક્રોધ કરીતે, પાટું ત્યાં મારી સહી. ૧
દાર ત્યાં મોટું યયું, ત્રણ જણુ માહે પરપર્યા;
આવીતે તે જરાસંધને, બારણે તો ઉતર્યા. ૨

૧ પ્ર-૨ પાટુ જઈ તેહ મારો, જઈ પુરમાં હરિએ એમ વાણી કહી.

- પછે અતિથિવેલા જરાસંધને, ખારણે વિદ્યા બણે;
પૂજા શંકરની ત્યજીને, આવિયો તે ત્યાં સરે. ૩
- બ્રાહ્મણ ત્રણ જ ત્યાંહાં દીઠા, જરાસંધ ખોલ્યો સહી;
સ્વામી મુને કૃતાર્થ કીધો, દયા ક્યમ આણી અહીં. ૪
- ત્યારે હરજી ખોલિયા, સાંભળ જરાસંધ વાત હો;
જેવો હતો હરિશ્ચંદ્ર રાજા, તેવો તારો મહિમાય હો. ૫
- રતિદેવ ઇશિખી રાજા, બલિ રાજા આગે હવા;
એવા રાજા ધણા ધર્મિષ્ઠ, ૪ મહિમા હરજીએ કલા. ૬
- તેવો તું જાણીને, યાચવા આવ્યા સહી;
ત્યારે જરાસંધે જાણિયું, જે વિપ્ર તો હોયે નહી. ૭
- ક્ષત્રિનાં સરખાં ચિત્ત એનાં, દીસે છે ત્યાં એહ હો;
તોહો જે માગે તે આપું, નવ કહું ના તેહ હો. ૮
- પછે કૃષ્ણજી ત્યાં ખોલિયા, જે યુદ્ધ માણું છું અમો;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ કહે છે, અમને તો આપો તમો. ૯

પદ ૪૪૩ રાગ સામેરી.

જરાસંધ તો રાય, આશ્ચર્ય પામ્યો ત્યાંય;
રાજા પૂછે એહ, મુજને કહોને તેહ.

ઠાળ.

- તે મુજને કહો સહી, તમો કોણ રૂપે આવિયા;
માર્ગ ત્યજી ઉન્માર્ગે આવ્યા, આશ્ચર્ય મનમાં ભાવિયા. ૧
- બ્રાહ્મણવેષ ધરીને આવ્યા; ક્ષત્રિ દીસો છો તમો;
કૃષ્ણજી ત્યાં ખોલિયા, સાંભળો તમને કહું અમો. ૨
- આ ભીમ બ્રાત તે ધર્મનો, અર્જુન તો લોઢો સહી;
અહં તો શત્રુ તોહરો, કૃષ્ણજી તો હું ત્યહીં. ૩

૨ પ્ર-૨ તેવા તમો મહારાજ હો. ૩ પ્ર-૧ 'કંસવિરાજ પ્ર-૨ કુસબરાજ'
એવા પાઠ છે. ૪ પ્ર-૨ મેં મારી જીતે કલા. ૧ ઉન્માર્ગે-અવળે રસ્તે. ૩ લોઢો-
નાનો, લઘુ અત્તે પ્ર-૨ માંતો લોઢો શબ્દ લઈએ તો લાંઠ અર્થ થાય.

જરાસંધ ત્યાં હસીને કહે છે, તુજથું યુદ્ધ હું શું કરું;	૪
મથુરાં છાંડી મુજ માટે, દારકાં ગયો ખરું.	
અર્જુન તો બાલક છે, ભેદ યુદ્ધનો શું લહે;	૫
કાંધક યોગ્ય આ ભીમ છે, તે મુજ સાથે આવી વહે.	
ત્યારે હસીને હરિ બોલિયા, સાંભળો જરાસંધ રાય હો;	૬
ભીમ સાથે યુદ્ધ કરવા, નિસરો તમે બહાર હો.	
બહાર નિસરી યુદ્ધ દારુણ, બે જણે તો ત્યાં કર્યું;	૭
પ્રહાર તેને ન(વ) વાગે, અંગ જે રાક્ષસીએ જડયું.	
ગદા તે મારે સહી, તેને અંગ ત્યાં વાગે નહી;	૮
કટકા પડે પૃથ્વી વિષે, પ્રહાર નવ લાગે સહી.	
ધ્રુમ યુદ્ધ દારુણ ત્યાં કર્યું, દિવસ સત્તાવીશ સહી;	૯
ક્ષણ વિસામો નહી રાત્રે, વ્રત એવું આદ્યું.	
દિવસ અઠ્ઠાવિશમે, કૃષ્ણને ભીમે કહ્યું;	૧૦
સ્વામી યુદ્ધ મેં નવ યાચે, ગાત્ર મારું ભાગિયું.	
શરીને ત્યાં ભીમને, અઠ્ઠાવીશમે દિન મોકલ્યો;	૧૧
યુદ્ધ કરવાને તે લાગ્યો, ઉપાય ત્યાં કૃષ્ણે કર્યો.	
યાત્ર્યો જાણી ભીમને, પિપ્પલાન જ કર ધરી;	૧૨
મધ્યથી તે ચીરી નાખ્યું, દેખાડ્યું તે પેર કરી.	
ત્યારે ભીમ મન સમજી ગયો, જરાસંધ હેઠા નાખિયો;	૧૩
ચરણ ઝાલી ચીરિયો ને, જયજયકાર જ ત્યાં થયો.	
તેના પુત્રને ત્યાં રાજ્ય આપ્યું, કૃષ્ણજીએ હાથ હો;	૧૪
સીમાડ રાજ તવ ઝાલ્યા, મૂકાવ્યા યદુનાથ હો.	
પર્વતની પેર ગુંશમાંહે, ઘાલ્યા હતાં તે સહી;	૧૫
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીને, ચરણે તે લાગ્યા ત્યહીં.	

પદ ૪૪૪ રાગ ગાડી.

માર્યો જરાસંધ રાય, મન આનંદ ધણો;
મૂકાવ્યા સર્વે રાય, હર્ષ ન જાયે કહો.

૧

- ત્રોહોતરમે અધ્યાય, કથા પ્રસંગ જોહ;
મુકાવ્યા ત્યાં રાય, ધાવ્યા હતા જોહ. ૨
- દુર્બલ મલીન શરીર, દેખી નાય ધણું;
તમને દીધું દુઃખ, વચન કહું ખરું. ૩
- તેને નવરાવ્યા ભગવાન, આરા આપી પ્રભુ;
વસ્ત્ર ને આભરણ જોહ, પ્રેમે આપ્યાં વિભુ. ૪
- દર્શન કર્યું ભગવાન, દુઃખ તે સર્વ ગયું;
અતિ પામ્યા સુખ હર્ષ, તે નવ જનમે રહ્યું. ૫
- સ્વામી તું કૃપાલ, અવતરિયો જોહ;
અનાયની કરવા સાર, દેહ ધર્યો તેહ. ૬
- જરાસંધ થકી ભગવાન, મુકાવ્યા વિભુ;
તમ પાખે કોણ, કૃપા કરે પ્રભુ. ૭
- તે અમને મહારાજ, મુકાવ્યા તમે;
રસસાર દુઃખપાશ, તે શું કહિયે અમે. ૮
- આગે ધણા તો રાય, નરકે ખડિયા સહી;
રાજને અતિ દુઃખ, તે માટે માણું અહીં. ૯
- સહસ્રાન્ત ન તો રાય, ઋનધોષ જે કહ્યો;
રાવણ નરકાસુર રાય, તેણે શોક સહ્યો. ૧૦
- રાજા *વેણુ પવિત્ર, ધક્કવાડું કલ નામે જોહ;
તે પામ્યા ત્યાં દુઃખ, સ્વામી કહું છું જોહ. ૧૧
- તમારું દર્શન, અમે તો પામ્યા મુદા;
રાખો અમને નાય, ચરણે તમારે સદા. ૧૨
- ત્યારે કૃષ્ણ કહે રાજાન, તમને હું કહું;
મારે ચરણ ચિત્ત, તમે તો રાખો સહ. ૧૩
- રાજ્યમદ તો જોહ, તેને વ્યાપે નહી;
કરતાં મારું સ્મરણ, દુઃખ નહી પામે ત્યહિં. ૧૪

એવું કહી ભગવાન, રથ બેસાર્યાં તેહ;	
આત્મા આપી કૃષ્ણ, વચન કહે છે એહ.	
કૃષ્ણે કહ્યું ત્યાં એહ, જાઓ તમો સહી;	૧૬
લાવજો ધન ભંડાર, વેગે તમે વહી.	
યુધિષ્ઠિર ત્યાં રાય, યજ્ઞ કરે છે જેહ;	૧૭
તેના થાઓ દાસ, ચરણે આવી એહ.	
વેલાવ્યા સર્વ રાય, આત્મા આપી વિભુ;	૧૮
જરાસંધનો પુત્ર, સાથે લીધો પ્રભુ.	
શંખનાદ પૂર્યો ભગવાન, મન આનંદ ધણો;	૧૯
દ્વંદ્વપ્રસ્થ તો કૃષ્ણ, આવે જય થયો.	
આનંદા ધર્મરાય, દેખી હરિ ત્યાંહાં;	૨૦
વૈભવનો નહી પાર, હરજી લાવ્યા જ્યાંહાં.	
ભીમસેન અર્જુન, પાગે લાગ્યા સહી;	૨૧
ભાલભુપ્રભુ રઘુનાથ, સર્વ કયા કહી.	

પદ ૪૪૫ રાગ સામેરી.

અધ્યાય ત્રોહોતરમે જેહ, પૂર્ણ કયા યજ્ઞ તેહ;
 યોગોતરમે અધ્યાય, કહે છે વૈકુંઠરાય.

ઢાળી.

કૃષ્ણજી કહે ધર્મને, સાંભળ રાજા હું કહું;	
જરાસંધને મારિયો, ને મૂકાવ્યા રાજા સહુ.	૧
પરાક્રમ જે ભીમે કર્યો, તેવું કોયે નહી કરે;	
જરાસંધને મારીને, સહદેવ આણ્યા તમકને.	૨
રાજસૂય તમો કરો, રાજા સહુ આવે આંહાં;	
હવે યજ્ઞ આરંભો, આનંદ આણી મનમાંહાં.	૩
અતિ ઘણી ત્યાં સ્તુતિ કરે છે, યુધિષ્ઠિર મહારાજ હો;	
બ્રહ્મા શંકર અને સુરપતિ, કો ન પામે પાર હો.	૪

તે સ્વામી તો મુજકને, કૃપા કરીને અહીં;	
યજ્ઞકારજ વતુ માગે, પાર મારા ભાગ્ય તણો નહી.	૫
તું સ્વામી તો એણી વાતે, મોટા થાયે છે સહી;	
વડાઇ તો તારી જીભે, કહી ત્યાં જાયે નહી.	૬
પછે યજ્ઞનો આરંભ કીધો, બ્રાહ્મણને તેડાવિયા;	
મોટા મોટા વિપ્ર આવ્યા, તેના પાય પખાલિયા.	૭
વેદવ્યાસ ને ભરદ્વાજ; વસિષ્ઠ ને ચ્યવન હો;	
ગૌતમ ને મૈત્રેય આવ્યા, વિશ્વામિત્ર જ મુન્ય હો.	૮
વામદેવ ને સુમતિ જે, મુન્ય તો પાવન હો;	
પરાસર ને ગર્ગાચાર્ય, પરશુરામ ભગવાન હો.	૯
સર્વ મુનિનાં ચરણુ તે તો, ધર્મરાયે પખાલિયા;	
મોટા મોટા રાજા તે તો, સલામાંહે આવિયા.	૧૦
યજ્ઞ ત્યાં આરંભિયો, યુધિષ્ઠિર તો રાય હો;	
ભાલણપ્રભુ રથુનાયજીનો, મહિમા કહ્યો નવ જાય હો.	૧૧

પદ ૪૪૬ રાગ મા૩.

સલામાંહે શ્રીભગવાન, કરે કાર્ય તે સામલવાન.	
દ્રોણાચાર્ય જે ત્યાં મુન્ય, ગાંગેય તો રાજન.	૧
વળી ધૃતરાષ્ટ્ર ત્યાં વૃદ્ધ, શત પુત્રશું આવ્યો શુદ્ધ;	
સુવર્ણતણા હલ કહેવાય, ભોમ શુદ્ધ કીધી ત્યાંય.	૨
રાજા યુધિષ્ઠિર ત્યાં આપ, દીક્ષા લીધી જવા તાપ;	
બ્રહ્મા ઇંદ્ર તો કહેવાય જેહ; પ્રત્યક્ષ આવ્યા છે તેહ.	૩
કુતરવ્ય હાથે લે આપ, તે તો કૃષ્ણ તણો પ્રતાપ;	
એમ યજ્ઞ પૂરણુ કરી કાજ, બોલ્યા યુધિષ્ઠિર તો મહારાજ.	૪
યજ્ઞતણે અંતે તો એહ, કોની પૂજા કરશે તેહ;	
ત્યારે કહે છે સદેવ બ્રાત, શું વિમાસો છો તમો વાત.	૫

- મનુ સ્વરૂપ હરિ કહાવે એહ, પૂજા તેની કરોને તેહ; ૬
પછે ચરણ પખાલી એહ, ચરણોદક શીર ધરિયાં તેહ.
- વસ્ત્ર ને ત્યાં કુંડળ હાર, પહેરાવ્યાં દેવમુરાર; ૭
અંતરીક્ષ ચક્રી ત્યાં દેવ, પુષ્પવૃષ્ટિ કરે છે ખેવ.
- શિશુપાલ ત્યાં પાપી જેહ, બરાડીને ઉઠ્યો તેહ; ૮
એવાં વચન કહે છે આપ, પામીને મનમાંહે તાપ.
- ભરવાડને તમે ભલે ભવાડ્યો, એને કોણે રૂડો જાણાવ્યો; ૯
સહદેવનું ત્યાં માની વચન, તમે એ શું પૂજે રાજન.
- એકા બીરમ વૃદ્ધ તો જેહ, તે ત્યજી શું પૂજે એહ; ૧૦
ત્યારે જ્ઞાનિ તે બોલ્યા આપ, મનમાંહે પામીને તાપ.
- કોણ માત્ર અલ્યા તું મૂઢ, જે નંદનંદન ગરડારૂઢ; ૧૧
લઈ ગદા થયો તે એકો, જાણ્યું મારી નાખું હેઠા.
- ત્યારે ત્યાં કહે છે યદુરાય, તારે વતે માર્યો નવ જય; ૧૨
વૃતાંત કહું છું એનું એહ, શિશુપાલ પ્રસવ્યો ત્યાં તેહ.
- ત્રણ નેત્ર અને ચાર હાથ, એવો દીકો તે વિખ્યાત; ૧૩
આકાશવાણી હોઈ એહ, એક નેત્ર બે હાથ જ જેહ.
- બોળે મૂકતાં જેને રૂપડશે, તેને તો હાથે એ મરશે; ૧૪
ત્યારે મળ્યા ત્યાં બહુ રાજન, ત્યાંહાં આવ્યાતા સાંભલવાન.
- સહુને બોળે મૂક્યો બાલ, ત્યારે ત્યાં લઈ તત્કાલ; ૧૫
નેત્ર ને ભુજ તવ પડિયા એહ, બેજ્યારે હરિને બોલે મૂક્યા તેહ.
- એક નેત્ર ને ત્યાં બે હાથ, તતક્ષણ થયાં તે તો પાત; ૧૬
ફાઈ ત્યારે કહે છે એહ, એક નેત્ર ગયા હાથ એહ.
- એવું કહે ત્યાં અશરણશરણ, મારે હાથે એનું મરણ; ૧૭
ફાઈ ત્યારે પ્રાર્થે એહ, એને તમે મારશો તેહ.
- ત્યારે કહે છે વૈકુંઠનાથ, એક આસને એકાં આપ; ૧૮
દેશે ત્યાં જ્યારે શત ગાળ, ત્યારે એનો આણીશ કાલ.

એવું ત્યાં કહે છે વચન, પૂર્વે સ્વામી જુગલવન;
પાપી એ તો દે છે ગાળ, ભાલણપ્રભુ આણશે કાલ.

૧૯

પદ ૪૪૭ રાગ સામેરી.

આસન બેઠાં એહ, પાપી લવે છે તેહ;
મહિમા ન જાણે રામ, જે પ્રગટ્યા પૂરણકામ.

ઢાળ.

કામપૂરણ અવતર્યા છે, પાપી-યે છે તે ગણો;
જે રાજને ગમ્યું નહી, ઉઠી ગયા તે ત્યાં સરે.

૧

કેટલાએક કાનમાંહે, આંગલી ધાતી રહ્યા;
કેટલાએક મુખ હાય દધને, દુઃખ તો પામ્યા ખરા.

૨

કેટલે આયુધ ધર્યાં, કરવિષે તેને મારવા;
તાપ સહેવાણો નહી ત્યારે, ગયા તેને ત્રાડવા.

૩

પછે ગાળ સો પૂરી થઇ, કૃષ્ણજીએ તે ગણી;
પછે ચક્ર મેલી શીશ છેલ્લું, રીસ આણી અતિ ધણી.

૪

તેને પાસે ભૂપ હતા, તે સહુ નાસી ગયા;
સર્વ આશ્ચર્ય પામ્યા, તે જોવા લાગ્યા ત્યાં સર્થા.

૫

તેજ પ્રગટ્યું શરીરમાંથી, પોતે લય પમાડિયું;
વિસ્મય સહુ કો પામ્યા, કારણ નવ જાણે કલું.

૬

તે પૂર્વે જય વિજય હતા, પ્રભુ કેરા પોલિયા;
અવતાર એવા ત્રણે છૂટ્યા, ભાલણપ્રભુએ ઉદ્ધારિયા.

૭

પદ ૪૪૮ રાગ ધનાશ્રી.

યજ્ઞ તે રાજ યુધિષ્ઠિરનો, પૂર્ણ થયો તે ત્યાંહે રે;
ઋષિ રાજ સંતોષિયા, દાન માન કરી તેહ.

૧

પ્રથમ જન્મ તે હિરણ્યકશિપુ, તે હિરણ્યાક્ષ કહેવાય;
બીજે રાવણ કુંભકર્ણ, તે ઉદ્ધારિયા ત્યાંય.

૨

ત્રીજે દંતવક્ર શિશુપાલ, તે ઉદ્ધારિયા લગવાન;
તેણે યજ્ઞ સહુ આનંદિયા, ઋષિ ને રાજાન.

૩

એક દુઃખ ત્યાં પામિયો, દુર્યોધન રાજન રે.
તેણે કલહો ઘણો કર્યો, એમ કહે ભાલણુજન રે.

૪

પદ ૪૪૯ રાગ નટનારાયણ.

- પૂછે રાય, પ્રણમી પાય, યૌવોતેર અધ્યાય;
જે મુજને કહી (કથા), સંદેહ ધરં. ૧
- દુર્યોધન રાય, દુખિયો થાય, કહો ઋષિરાય;
એ પૂછું હું તમને, સંદેહ ધરં. ૨
- ગોત્ર્યા ઋષિ વાણી, મુખ નવ જાણી;
અસુખ દુર્યોધન મનમાંહે સહી, સંદેહ ધરં. ૩
- યજ્ઞજ એહ, આરંભ્યો તેહ, પિતામહ જેહ;
કાર્ય તે મુને સોંપિયાં, સંદેહ ધરં. ૪
- ભીમ જ એહ, રસોઇ તેહ, કાર્ય જ એહ;
ધર્મે તેને સોંપિયું, સંદેહ ધરં. ૫
- દુર્યોધન રાય, ભંડારી થાય;
કાર્ય ત્યાં ધર્મે સોંપિયું, સંદેહ ધરં. ૬
- અળુન જેહ, માનુભાવની તેહ, સેવા એહ;
કરવા રાયે મૂકિયા, સંદેહ ધરં. ૭
- દ્રૌપદી નાર, અન્ન કોઠાર, પીરસન વાર;
પીરસવાને ત્યાં મૂકિયાં, સંદેહ ધરં. ૮
- કર્ણ જ જેહ, દાન જ જેહ, મૂંઝ્યો એહ;
યુધિષ્ઠિરે ત્યાં સહી, સંદેહ ધરં. ૯
- એવાં કાર્ય તેહ, ઘણા રાજા જેહ, આગ્યા છે તેહ;
મંડપમાં પ્રીતિ ભણી, સંદેહ ધરં. ૧૦
- અવભૂથજ સ્નાન, કરે રાજન, શોભા માન;
કહું ન જાણે તેહનું, સંદેહ ધરં. ૧૧

* ' દુઃખ ' નેઈએ. ૧ પ્ર-૨ સ્ત્રી સંવાતે જેહ; આગ્યા છે મંડપ ભાગી.

૪ કલહો-હલેશ. ૮ પીરસનવાર-પીરસનારી. ૧૧ અવભૂથ-યજ્ઞનાં અંતમાં સ્નાન કરવું.

એવું ત્યાં કહે છે વચન, પૂર્વે સ્વામી જુગલવન;
પાપી એ તો દે છે ગાળ, ભાવણપ્રભુ આણશે કાલ.

૧૯

પદ ૪૪૭ રાગ સામેરી.

આસન ખેઠાં એહ, પાપી લવે છે તેહ;
મહિમા ન જાણે રામ, જે પ્રગટ્યા પૂરણકામ.

ઢાળ.

કામપૂરણ અવતર્યા છે, પાપી દે છે તે ગણો;
જે રાજાને ગમ્યું નહી, ઉઠી ગયા તે ત્યાં સરે.

૧

કેટલાએક કાનમાંહે, આંગલી ઘાતી રહ્યા;
કેટલાએક મુખ હાથ દબને, દુઃખ તો પામ્યા ખરા.

૨

કેટલે આયુષ ધર્યાં, કરવિષે તેને મારવા;
તાપ સહેવાણો નહી ત્યારે, ગયા તેને ત્રાડવા.

૩

પછે ગાળ સો પૂરી થઈ, કૃષ્ણજીએ તે ગણી;
પછે ચક્ર મેલી શીશ છેલું, રીસ આણી અતિ ધણી.

૪

તેને પાસે ભૂપ હતા, તે સહુ નાસી ગયા;
સર્વ આશ્ચર્ય પામ્યા, તે જોવા લાગ્યા ત્યાં સર્વા.

૫

તેજ પ્રગટ્યું સરીરમાંથી, પોતે લય પમાડિયું;
વિસ્મય સહુ કો પામ્યા, કારણ નવ જાણે કહ્યું.

૬

તે પૂર્વે જય વિજય હતા, પ્રભુ કરા પોલિયા;
અવતાર એવા ત્રણે છૂટ્યા, ભાવણપ્રભુએ ઉદ્ધારિયા.

૭

પદ ૪૪૮ રાગ ધનાત્રી.

યજ્ઞ તે રાજા યુધિષ્ઠિરનો, પૂર્ણ થયો તે ત્યાંહે રે;
ઋષિ રાજા સંતોષિયા, દાન માન કરી તેહ.

૧

પ્રથમ જન્મ તે હિરણ્યકશિપુ, તે હિરણ્યાક્ષ કહેવાય;
ખીજે રાવણ કુંભકર્ણ, તે ઉદ્ધારિયા ત્યાંય.

૨

ત્રીજે દંતવક્ર શિશુપાલ, તે ઉદ્ધારિયા ભગવાન;
તેણે યજ્ઞ સહુ આનંદિયા, ઋષિ ને રાજાન.

૩

ઝોડ દુઃખ ત્યાં પામિયો, દુર્યોધન રાજન રે.
તેણે કલહો ઘણો કર્યો, એમ કહે ભાલભુજન રે.

૪

પદ ૪૪૯ રાગ નટનારાયણ.

પૂછે રાય, પ્રભુમી પાય, ચૌવોતેર અધ્યાય;
જે મુજને કહી (કથા), સંદેહ ધરં.

૧

દુર્યોધન રાય, દુખિયો થાય, કહો ઋષિરાય;
એ પૂછું હું તમને, સંદેહ ધરં.

૨

ગોત્યા ઋષિ વાણી, મુખ નવ જાણી;
સુખ દુર્યોધન મનમાંહે સહી, સંદેહ ધરં.

૩

યજ્ઞજ એહ, આરંભ્યો તેહ, પિતામહ જેહ;
કાર્ય તે મુને સોંપિયાં, સંદેહ ધરં.

૪

ભીમ જ એહ, રસોઇ તેહ, કાર્ય જ એહ;
ધર્મે તેને સોંપિયું, સંદેહ ધરં.

૫

દુર્યોધન રાય, ભંડારી થાય;
કાર્ય ત્યાં ધર્મે સોંપિયું, સંદેહ ધરં.

૬

અર્જુન જેહ, માતુભાવની તેહ, સેવા એહ;
કરવા રાયે મૂકિયા, સંદેહ ધરં.

૭

દ્રૌપદી નાર, અન્ન કોઠાર, પીરસન વાર;
પીરસવાને ત્યાં મૂકિયાં, સંદેહ ધરં.

૮

કર્ણ જ જેહ, દાન જ જેહ, મૂક્યો એહ;
યુધિષ્ઠિરે ત્યાં સહી, સંદેહ ધરં.

૯

એવાં કાર્ય તેહ, ઘણા રાગ જેહ, આગ્યા છે તેહ;
મંડપમાં પ્રીતિ ભણી, સંદેહ ધરં.

૧૦

અવલૂચજ સ્નાન, કરે રાજન, શોભા માન;
કહું ન જાયે તેહનું, સંદેહ ધરં.

૧૧

* ' દુઃખ ' જોઈએ. ૧ પ્ર-૨ સ્ત્રી સંવાતે જેહ; આગ્યા છે મંડપ ભણી.

૪ કલહો-ક્લેશ. ૮ પીરસનવાર-પીરસનારી. ૧૧ અવલૂચ-યજ્ઞનાં અંતમાં સ્નાન કરવું.

- યસ કાર્ય ઝોલ, કરીને તેહ, પહેરામણી જેહ;
રાજને આપી ધણી, સંદેહ ધરં. ૧૨
- પછે આજ્ઞા ઝોલ, સર્વને દે તેહ, ધણું માન જ જેહ;
દાન આપી વોલાવિયા, સંદેહ ધરં. ૧૩
- દુર્યોધન રાય, પાંડવની ત્યાંય, સમૃદ્ધિ જ્યાંય;
દેખીને દુઃખ પામિયો, સંદેહ ધરં.
- સોલ સહસ્ર નાર, દેવ મુરાર, પાંડવને આર;
હેત કરતા દીઠા સહી. સંદેહ ધરં. ૧૫
- રૂઢે જ આણું મન, દુર્યોધન રાજન;
તેણે સુખ પામ્યો નહી, સંદેહ ધરં. ૧૬
- મય દાનવ જેહ, રચી સભા તેહ, દુર્યોધન ઝોહ;
જેવાની ઇચ્છા ધરી, સંદેહ ધરં. ૧૭
- સલાવિષે ઝોહ, બેઠા તેહ, દુર્યોધન જેહ;
કહે બાલણુ ત્યાં આવિયો, સંદેહ ધરં. ૧૮

પદ ૪૫૦ રાગ વેરાડી.

- દુર્યોધન ત્યાં આવિયો. સલા જેવાને કાજ રે;
મય દાનવની રચી સહી રે, ખાંત ઉધરી મહારાજ રે. ૬૦ ૧
- જલ ત્યાં સ્થળ રચ્યું સહી રે, સ્થલ ત્યાં જલ કહેવાય રે;
ભીંત ત્યાં દારૂંજ સહી રે, દાર ત્યાં ભીંત રચાય રે. ૬૦ ૨
- એવું જેવાને આવિયો રે, સ્થલ જાણી પડ્યો જલભાંડે રે;
ભીંજને તે નિસર્યો રે, દાર સામે આલ્યો ત્યાંહે રે. ૬૦ ૩
- વજ્ર ભીનાં જાણ્યું દેખશે રે, હસશે સહુએ જન રે;
દાર જાણી આઘો ધસ્યો રે, મસ્તક ભાગ્યું દુર્યોધન રે. ૬૦ ૪
- ત્યાંહાં સ્ત્રી હસી સહુ રે, હસિયા વાયુકુમાર રે;
કહ્યું આંધલાનો હોય આંધલો રે, એ શું જાણે ભીંત ને દાર રે. ૬૦ ૫

પછે દુર્યોધન નિસર્યો રે, દુઃખ હુંયે ન માય રે;
લજ્જા પામીતે ચાલિયો રે, તે હરિતનાપુરમાં જાય રે.
૧અધ્યાય પંચોતર પૂરા થયા રે, કથાનો પ્રસંગ રે;
કહે ભાલણ કહં વિનતિ રે, કૃષ્ણકથા અતિ રંગ રે.

દુ૦ ૬

દુ૦ ૭

પદ ૪૫૨ રાગ ભાર.

ઋષિજી કહે રાજા પ્રત્યે, પુજાને કહું હું ભેદજી;
રુકિમણી કૃષ્ણે હયાં જ્યારે, રત્નાં *શાલ્ય પામ્યો ખેદ.

સાંભળ રાયજી. ૧

તેણે પ્રતિજ્ઞા કીધી હતી, મનમાંહે વિચારીજી;
હું તો સઘલા યાદવને, ઇતિશ્રમે નાખું મારી.

સાં૦ ૨

પછે શ્રીમહાદેવજીને, ક્રોધ ધસહિત આરાધ્યાજી;
એક વરસ મુષ્ટિ ધૂળ ખાઈ, રહ્યો એણીપેર શિવ પસાધ્યા. સાં૦ ૩

એક વરસ પૂઠે શિવ આવ્યા, જ્યાં શાલ્ય રાજાનજી;
પ્રસન્ન થઈને બોલિયા, માગ કહું વરદાન. સાં૦ ૪

શાલ્ય વલતો બોલિયો, મુને શિવ કરો પસાયજી;
એક વિમાન એવું આપિયે, જેણે શત્રુતણો ક્ષય થાય. સાં૦ ૫

તેણે એસી સમસ્ત દેવને, યાદવ જે જે કહાવેજી;
તેને હું જીતું સહી, મુને શંભુ કરો પસાય. સાં૦ ૬

પછે મય દૈત્યનું લોહા કહું, વિમાન કયુંતું જેહંજી;
તેણે વિમાને એસીને, દારકા આવ્યો તેહ. સાં૦ ૭

આવીને તેણે સહી, ખાણ તણી કરી વૃષ્ટિજી;
જયમ ત્રિપુર દૈત્યે પૃથ્વી કંપાવી, આકુલી કીધી સૃષ્ટિ. સાં૦ ૮

લય દારાવતી કંપવા લાગી, અકલાણા લાં લોકજી;
પ્રદુમન મુક્ક કરવા લઈ સાથે, યાદવ થોકે થોક. સાં૦ ૯

૧ પ્ર-૨ કથા દશમ સ્કંધની, ભારતનો પ્રસંગરે, કહે ભાલણ જનરે, દુર્યો-
ધનના હંગરે. ૨ પ્ર. ૨ ત્યારે શાલ્ય હતો તેહ, ૩ પ્ર. ૨ ક્ષાણમાં નાખીશ મારી.
૪ પ્ર. ૨ ધરીને આરાધેજી. ૫ પ્ર. ૨ સાથે. * શાલ્ય શિશુપાલનો મિત્ર હોવાથી
તેણે પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી.

રથ બેસી પ્રધુમન આવ્યો, મે'લ્યાં પંચવીશ આણુ;	સાં ૧૦
શાલ્વ કેરા સેનાપતિના, તક્ષણ કાઢ્યા પ્રાણ.	
બીજાં બાર આણુ મૂકીને, કટક માર્યું સર્વથ;	સાં ૧૧
શાલ્વની સેનાંતણો, ઈલાલ્યો સર્વે ગર્વ.	
૨ પછે શાલ્વે પ્રધુમનના, ઉરસ્થલની ત્યાં માંહેથ;	સાં ૧૨
ઉપાડીને ઝમારી ગદા, મૂર્છાંગત થયો લાહે.	
પછે સારથિએ પાછો રથ, ઓસાર્યો નિર્ધારથ;	સાં ૧૩
મુહૂર્ત એક પછી સાન વળી, ઉઠ્યો રાજકુમાર.	
પ્રધમને ત્યાં ગદા લીધી, સાંભળ સૂતકુમારથ;	સાં ૧૪
ક્ષત્રિને મરવું ભલું રણ, ઈખાધી ત્યાં હાર.	
રથ જે ત્યાં પાછો વાલ્યો, મહા અધમ કર્મથ;	સાં ૧૫
વલતો સારથિ એમ કહે, મે' કીધો છે ધર્મ.	
સારથિને જ્યારે હુઃખ પડે ત્યારે, રથી કરે તેની સાયથ;	સાં ૧૬
રથીને જ્યારે હુઃખ પડે ત્યારે, સારથિ રથ લાઇ જાય.	
હવે સ્વામી સાવધાન થયા છો, તમને કહું છું વાણુ;	સાં ૧૭
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથના કુંવર, દુષ્ટને મારો બાણુ.	

પદ ૪૫૨ રાગ સામેરી.

કહે શુક સાંભળ રાય, અધ્યાય છો'તર થાય;
સિતોતરમે એહ, કયા કહું હું તેહ.

હાળ.

કયા હું તુજને કહું, પ્રધુમન આવ્યો ક્રોધશુ;
શાલ્વનો પ્રધાન તેને, આવી માર્યો ક્રોધશુ.
દિવસ સત્તાવીશ લગે, યુદ્ધ અહર્નિશ ત્યાં હવું;
ઈંદ્રપ્રસ્થમાંહે કૃષ્ણજીને, માન શુકન થયાં ઘણું.

૧

૨

૧ પ્ર. ૨ સઘલો ઉતાર્યો ગર્વ. ૨ પ્ર. ૨ શાલ્વે પ્રધુમન પરજળ્યા, ઉર-
સ્થલ(ની) માંહેથ. ૩ પ્ર. ૨ મેલી. ૪ પ્ર. ૨ અને ખાધી હાર. ૫ પ્ર-૨ માંહોમાંહે
યુદ્ધ દાણ, મંડાણ શાલ્વ યોધશુ. ૧૨ ઉરસ્થળ-છાતી. ૧૩ ઓસાર્યો-કેરવ્યો.

ત્યાં યુધિષ્ઠિર કને આજ્ઞા માંગી, કૃષ્ણુ તે નિસર્થા;
ચિંતા ધરતા ચિત્તમાંહે, દ્વારકાં ભણી પરવર્થા.

માર્ગમાંહે આવતાં તે, માનુષ્યેષ્ટ હરિ કરે;
સ્વજન શું કરતું હશે, જગદીશ એણીપેર હિચરે.

૪

દ્વારકાંમાંહે આવિયા ત્યારે, પ્રધુમ્ન શાલ્વ યુદ્ધ કરે;
એવું સુણી રથ ખેડિયો; યુદ્ધ માંહે પરવરે.

૫

રથ શ્રી જગદીશનો, સહુએ ત્યાં દીઠો સહી;
શાલ્વ તે કૃષ્ણુ સામે, આવ્યો ત્યાં વેગે વહી.

૬

ગદા શાલ્વે કર લીધી, કૃષ્ણુને મૂકે તેહ હો;
આવતી એ ભાગ કીધી, બાણ નાખી એહ હો.

૭

બાણે કરી (ને) શાલ્વનો, રથ છેલો ભગવાન હો;
બાણ એકે કરી આકાશે, ભમાડયું વિમાન હો.

૮

ત્યારે ક્રોધ શાલ્વને ચઢ્યો, એક બાણ મૂકે નેટલે;
૨ કૃષ્ણુ ક્રોધ કરીને દુષ્ટનો, નાકરથ છેલો તેટલે.

૯

હવે શાલ્વ કૃષ્ણુ પ્રત્યે, ક્રોધ કરી એવું કહે;
બાલણપ્રભુ રઘુનાયનો, પ્રતાપ પાપી નવ લહે.

૧૦

પદ ૪૫૩ રાગ ગાડી.

કહે શાલ્વ મુણ કૃષ્ણુ, તુજને હું કહું;
તેં ન જાણ્યો મુને નેષ્ટ, તેતું દુઃખ ધણું.

૧

અતેં તો મારો ભાત, માર્યો ત્યાં સહી;
તે દહાડાતું વેર, મનથી જાણે નહી.

૨

સ્વયંવર વિષે તેં નાર, રુક્મિણી જે હરી;
કીધો અતિ અન્યાય, અમને નવ વિસરી.

૩

તે વેર વારવા કાજ, આવ્યો શું અહીં;
લેશું તારા પ્રાણ, વાત કહું સહી.

૪

૧ પ્ર-૨ એક બાણે કરીને, આકાશ ભમાડ્યો માન હો. ૨ પ્ર-૨ કૃષ્ણુના કરે
ચક્રી ધનુષ છેલું તેટલે. ૩ પ્ર-૨ તમે, ૯ નાકરથ-વિમાન. ૧ નેષ્ટ-છેલું નહિ તે, રાત્રી.

- ત્યારે દોઢ્યા શ્રી ભગવાન, વચન મુણી જોડ;
ગદા ધરી કરમાંડે, પ્રાણ લેવાને તેડ. ૫
- મૂઢી શ્રી જગદીશ, વાગી હદે વિષે;
ઉભો રહ્યો ત્યાં તેડ, પાખી મનમાંડે દુષે. ૬
- ગદા ચલાવી રાય, પોતે અટખ્ય થયો;
આવ્યો છે દારકાં માંડે, દૂતનો વેપ ગ્રહ્યો. ૭
- દેખે નહી ભગવાન, શાલ્વને જોડયે;
દોહો દીશ જોએ નાથ, સ્વામીજી તેડયે. ૮
- કપડે ધરીને રૂપ, આવ્યો સૈન્ય માંડાં;
શાલ્વ ટળીને ભૂપ, સેવક થયો ત્યાંડાં. ૯
- કૃષ્ણને કહે વચન, સ્વામી મુણો જોડ;
મોકલ્યો દેવકી માત, કહેવા આવ્યો તેડ. ૧૦
- શાલ્વ રાજા જોડ, આવ્યો નગરમાંડાં;
વસુદેવને ખાંધી તેડ, ચાલ્યો વેગે ત્યાંડાં. ૧૧
- અહીં શું રહ્યા ભગવાન, કોશું યુદ્ધ કરો;
તમે વેગે દોડો નાથ, તે તો જાશે પરો. ૧૨
- ત્યારે કહે છે કૃષ્ણજી વાણ, સાંભળ તું સહી;
બલદેવજી છે ત્યાંડ, અમને ચિંતા નહી. ૧૩
- તે છે ત્યાં ત્રૈલોક, જો ત્યાં આવી મળી;
તો લે તેના પ્રાણ, પોતે હલે કરી. ૧૪
- એવું કહેતાં તેડ, ક્ષણ માંડે ગયો;
શાલ્વનું ધરી રૂપ, પાપી આવી રહ્યો. ૧૫
- વસુદેવ કારમો તાત, પ્રાપીએ કીધો તેડ;
કાઠી ખર્જ તલકાલ, મસ્તક કાપ્યું તેડ. ૧૬
- કેશે ઝાલી શીશ, પાપી ઉભો રહ્યો;
દેખાડું ભગવાન, પિતા તે મારિયો. ૧૭

- નાન વિસારું તેહ, પોતે હદે સહી;
માયા જાણી દેત્ય, ગદા કરમાંહે ગ્રહી. ૧૮
- ક્રોધે મેલી તેહ, છેલું વિમાન ત્યાંહાં;
શીટયું મસ્તક આપ, પાંપીના કરમાંહાં. ૧૯
- પછે મેલી એક જ બાણ, મુગટ છેલ્લો જોટલો;
ઝાલી હાથ ગદાય, પાળો આવ્યો તેટલો. ૨૦
- ચક્ર મેલ્યું જગદીશ, મારવાની મતિ;
છેલું તેનું શીશ, ક્રોધો સીતાપતિ. ૨૧
- દંતવક્ર ત્યાં જોહ, વઢવા આવ્યો સહી;
શિશુપાળ કરો બ્રાત, રંભાણ કહે ત્યહી. ૨૨

પદ ૪૫૪ રાગ સામેરી.

દંતવક્ર ત્યાં જોહ, અધ્યાય અઠોત્તરમે તેહ;
વૈર લેવાને બ્રાત, આવ્યો જ્યાં યદુનાથ.

હાળ.

- યદુનાથજી છે જ્યાંહાં ત્યાં, આવ્યો ગદા કરમાંહે ગ્રહી;
વૈર લેવા બ્રાતનું, તેને ક્રોધ મન માયે નહી. ૧
- ક્રોડ હવડાં પહોંચશે, ત્યાં તો જાણજો તું મનશું;
વૈર હવડાં વાળશું હવે, સર્વ તારા તનશું. ૨
- સગા અમારા ધણા માર્યા, ઉન્મત્ત તેં અહીંયાં સહી;
ઔષધ તો જ્યમ વ્યાધિ છેદે, ત્યમ તુને છેલું અહીં. ૩
- એવું કહીને ગદા મે'લી, પાપીએ ત્યાં નાથને;
હસ્તીને તો કંઠ જ્યમ, ત્યમ શોભતી યદુનાથને. ૪
- પછે કૃષ્ણજીએ ગદા મેલી, શીશ ત્યાં અલગું કર્યું;
તેજ માંહેથી નિકળ્યું તે, પોતે ઘટમાંહે ધર્યું. ૫
- ત્યાર પૂરે તેનો કનિષ્ઠ ભાઈ, આવિયો તે બલ કરી;
ચક્ર મે'લી શીશ છેલું, કૃષ્ણજીએ ત્યાં સહી. ૬

એ ત્રણ આદે પીળા ધણા, દેત્ય પોતે મારિયા;
આયુધ કૃપણે પખાલ્યું, આનંદભર ઘેર આવિયા. ૭
ઘણે દિવસે કૃપા કીધી, દારકાંજનને સહી;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાયને, વધાવે સહુએ ત્યહી. ૮

પદ ટપપ રાગ મારૂ.

ઘેર ઘેર ઉત્સવ થાયે રે, હર્ષ કહો નવ જાયે રે;
એકવાર બલદેવરે, અંતર વિચાર્યું જવરે. ૧
યુધિષ્ઠિરની સભાયરે, હુલવાયો હર્યોધન રાયરે;
સભા જોતાં પડિયો તેહરે, તેણે હુલવાણો છે જોહરે. ૨
ઠોરવ પાંડવ માંહેરે, યુદ્ધ દારણ્ય યાશે ત્યાંહેરે;
ત્યારે મુને તેડશે રાજનરે, મારે એ જોહુ સમાનરે. ૩
કો'ને હુલું કો'ને ભલું મનાવુંરે, મારે તીરથ કરવા જવુંરે;
એવું જાણી (ત્યાં) બલદેવરે, તીરથ આલ્યા અવશ્યમેવરે. ૪
ભરતખંડનો મહિમા જોહરે, પહેલે પ્રભાસ આવ્યા તેહરે;
પછે ઉભી સરસ્વતી તટે આલ્યારે, પૃથુક તીર્થમાંહે અતિ માલ્યારે. ૫
બિંદુ સરોવર માંહે તેહરે, સુદર્શન તીર્થ નાહ્યા જોહરે;
બ્રહ્મતીર્થ ચક્રક્ષેત્ર કહેવાયરે, પંચ પ્રાચી સરસ્વતી જાયરે. ૬
ગંગા યમુના ને હરિદ્વારરે, નૈમિષક્ષેત્રમાંહે નાહ્યા સારરે;
ત્યારે દ્વિવેદી બ્રાહ્મણ જોહરે, યજ્ઞ કરે છે પ્રેમે તેહરે. ૭
તેણે હલધરની પૂજા કીધીરે, આસન આપ્યું આશીષ દીધીરે;
સૂત લોમહર્ષણ કહાવે સહીરે, વ્યાસાસન જમ જોડા ત્યહીરે. ૮
કયા પુરાણ કહે છે જોહરે, આસનથી નવ ઉઠ્યો તેહરે;
ત્યારે હલધરને મન આવી રીસરે, એણે મુને ન નામ્યું શીશરે. ૯
દર્ભશલાકા નાખી જોહરે, વજ્ર યજ્ઞને વાગી તેહરે;
પામ્યો મૃત્યુ બ્રાહ્મણ તેણી વારરે, સહુએ કીધો હાહાકારરે. ૧૦

- એમ કહેવાને લાગ્યા તેહરે, અમો યસ આરંભ્યો એહરે;
 જ્યાં લગે યસ પૂરણ થાયેરે, ત્યાં લગે તું કહેજે કથાયરે. ૧૧
- તેને તમો તો નાખ્યો મારીરે, કાંઈ ન જોયું વાત વિચારીરે;
 ૧આગે ઈશ્વર છે આપરે, અલહત્યાતું મોટું પાપરે. ૧૨
- ત્યારે રામ એમ બોલ્યા રવાતરે, મુને કહોને આહાણુ વતાતરે;
 જે પ્રાયશ્ચિત્ત કહો તે કીજેરે, જ્યમ કાર્ય અમારું સીજેરે. ૧૩
- આહાણુ બોલ્યા એણી પેરે, બ્યાસાસન જોઈએ મારે ઘેરે;
 તેનો તો તમો કીધો ધાતરે, ભાલણુ ઇમ કહે છે વાતરે. ૧૪

પદ ૪૫૬ રાગ વિરાડી.

- સૂત તણો પુત્ર તેડાવિયોરે, અલલદ્રે તે રત્યાહિરે);
 ૧અભિષેક કરી બેસારિયોરે, હર્ષ ધરી મન માંહે. સૂ. ૧
- યસકાર્ય ચલાવિયારે, આજ્ઞા માગે રામરે;
 અમો હવે તો ચાલશુરે, ૧શીખ આપો સ્વામરે. સૂ. ૨
- ત્યારે આહાણુ બોલિયારે, અમો કહું અલહેવરે;
 બિલ્વલ દૈત્ય આવી કરેરે, વિધન કરે છે ખેવરે. સૂ. ૩
- અમારા યસને વિષેરે, પર્વણી જે કહેવાયરે;
 નાખે મલમૂત્ર જ ત્યાં સહીરે, સ્મીર પડે તે સાંયરે. સૂ. ૪
- તેને જો તમો હણોરે, અલહત્યા તો જાયરે;
 *અનુજ ભાલણુપ્રભુ તણારે, તમ વિના કોણુ કરે સાપરે. સૂ. ૫

પદ ૪૫૭ રાગ મારૂ.

- શુક્રેવ કહે સુણુ રાય, તુજને હું કહું મહિમાય;
 અગણાશીમો અધ્યાય જેહ, દૈત્યને હલધર મારશે તેહ. ૧

૧ પ્ર-૨ આગે તું ઈશ્વર છો આપરે. ૨ પ્ર-૨ વાણુરે. ૩ પ્ર-૨ નિર્વાણુરે.
 ૪ પ્ર-૨ ત્યારે ૫ પ્ર-૨ અભય કરીને બેસારીયોરે, આજ્ઞા માગે રામરે. ૬ પ્ર-૧
 આજ્ઞા મુકિ. તો રાયરે. ૭ પ્ર-૧-૨ 'અનુજ' ને બદલે 'અમલ' સખ્ત જોઈયે.
 *અનુજ-તાનો ભાઈ, ભાલણુપ્રભુ (રામ) તણા અનુજ (લક્ષ્મણ) શેષ અવતાર બલ-
 ભદ્ર હોવાથી કવિએ વાપરેલો જણાય છે. ૧૪ બ્યાસાસન-બ્યાસનું બ્યાસન,

પર્વણી પૌર્ણમાસી જેહ, ત્યાં લગી રહ્યા ત્યાં તેહ;
 તે દિન બિલ્વલ દૈત્ય જ આબ્યો, હલધર કરા મનમાંહે બાબ્યો. ૨
 શરીર કાંધુ તેનું જેહ, યજ સરખો આબ્યો તેહ;
 ત્રાંખા સરખી તેની જટા, આબ્યો ઉપદ્રવ કરતો તદા. ૩
 ત્યારે રામે હલે કરી તાણ્યો, મુસલ કરે પ્રહારે આણ્યો;
 બ્રાહ્મણે તંવ અલિપેક કીધો, હવે અર્થ અમારો સીધો. ૪
 હવે સ્વામીજી તીર્થ તો કીજે, તીર્થ સ્નાનકલ્પ લીજે;
 સરયૂ નદીએ કીધું સ્નાન, અયોધ્યા આબ્યા છે શ્રીરામ. ૫
 પ્રયાગમાંહે આબ્યા રાજન, નિત્ય કર્મ કરે તે દિન;
 ગોમતી ગલ્લકી વિશાલ જેહ, સોલદ્રહે ગંગાસંગમ તેહ. ૬
 ઉમેનાચલ પર્વતમાંહે આબ્યા, પરશુરામને કોટ નમાવિયા;
 ગોદાવરી ભીમા નદી જેહ, વેણી પંખા સરોવર તેહ. ૭
 સ્વામી કાર્તિક ને શંભુ જેહ, નમસ્કાર જઈ કીધો તેહ;
 દ્રવિડ દેશતણી દીશા લીધી, વિકટાચલની પ્રદક્ષિણા કીધી. ૮
 કામ કૃષ્ણ કર્તા ત્યાં જેહ, પ્રદક્ષિણા કીધી ત્યાં તેહ;
 કાવેરી શ્રીરંગ ગિરિ જેહ, ઋષભ પર્વત ત્યાં વળી તેહ. ૯
 મહુરાં તીર્થ કરીને વળિયા, સેતુબંધ રામેશ્વર પલિયા;
 ૪૯૨ સહસ્ત્ર દિનરાજને ગાય, આપી હર્ષ આણી મનમાંય. ૧૦
 કૃતમાલા તામ્રપણી જેહ, મલયાચલ પર્વત ત્યાં તેહ;
 અગસ્ત્યને શિર નામી વળિયા, કર્નાલી દુર્ગાને પ્રપ્રણમી પલિયા. ૧૧
 ક્ષાત્ર્યુન ક્ષેત્ર ત્યાં કહાવે જેહ, અર્જુને તપ કીધું એહ;
 દશ સહસ્ત્ર ત્યાં આપી ગાય, આબ્યા ગિરિ કરણાલ જ્યાંય. ૧૨
 આર્યા દેવી પીયન શલપાણુ, તાપી પંચોણી ઉનરપંથા જાણુ;
 દંડકારણ્ય વન કહાવે જેહ, મહિષાવતી ને રેવા તેહ. ૧૩

૧ પ્ર-૨ રાજન. ૨ પ્ર-૨ સોલદ્રહે. ૩ પ્ર-૨ ભદ્રાચલ. ૪ પ્ર-૧ દશ
 સહસ્ત્ર દિવસજ રાજને ગયા. ૫ પ્ર-૧ પ્રેમ. ૬ પ્ર-૨ તેહ. ૭ પ્ર-૨ પધારી.
 ૨ પૌર્ણમાસી-પુનેમ. ૩ સરખો-સરસ્યો. પાસે. ઉપદ્રવ-સંતાપ, દુઃખ. ૪ આણ્યો-
 અંત આણ્યો, માર્ગી. અર્થ-કાર્ય, મતલબ, ગરજ. ૭ કોટ-ઢોલ.

મહિપાસુર ને પુષ્કળ જોહ, અડસઠ તીર્થ કીધાં તેહ;
પછે આઘ્યા પાછા પ્રભાસ, કહે ભાલણ હરિનો દાસ.

૧૪

પદ ૪૫૮ રાગ ગોડી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય, કથા તુજને કહું;

બલદેવ આઘ્યા તેહ, પ્રભાસવિષે ખરું.

૧

ત્યાં આવી રહ્યા એક દિન, તેવે વિપ્ર મળ્યા;

તેણે કહ્યો સમાચાર, કૌરવ પાંડવ વદ્યા.

૨

કુરુક્ષેત્ર વિષે તો એહ, દારણ્ય શુદ્ધ કરે;

થયા દિન અઢાર, ભીમ ગદાએ વઢે.

૩

માયો સંઘલો સાય, કૌરવનો સહી;

દુઃખ પામ્યા બલદેવ, વેગે ચાલ્યા વહી.

૪

એવું સુણી બલદેવને, મન દુઃખ વસે;

જાણીને જામાત્ર, વારવાને ધસે.

૫

કુરુક્ષેત્ર વિષે ગયા તેહ, માર્યો સહુ સહી;

અરાઠ ક્ષોહિણી માંહે, ચાર રહી ત્યહી.

૬

એક દુર્યોધન તો રાય, કૃપાચાર્ય જ જોહ;

અશ્વત્થામા યોધ, કૃતવર્મા તેહ.

૭

પાંડવ પાસે એક, ક્ષોહિણી સેના રહી;

કુશલ પાંચે બ્રાત, પાસે કૃષ્ણ ત્યહી.

૮

એવે આઘ્યા રામ, રીઝયા ધર્મ જ્યાંહાં;

યુધિષ્ઠિરે કર્યો પ્રણામ, કૃષ્ણજી મળ્યા ત્યાંહાં.

૯

પણ બોલ્યા નહીં મુખ રામ, મનમાંહે જાણી રહ્યા;

દુર્યોધન ને ભીમ, વઢે છે ત્યાં ગયા.

૧૦

ત્યારે કહે છે હલધર વાત, સાંભળો તમે સહી;

યુદ્ધ રાખો બે બ્રાત, સમતોલ છો સહી.

૧૧

દુર્યોધન ને ભીમ, બલિયા બે ખરા;

કલહ મૂકો એહ, તમે એમ ઉચર્યા.

૧૨

- કહ્યું ન માને કોય, જેમાં એક સહી;
મન વિચાર્યું જેહ, ભાવી મીટ નહી. ૧૩
- કૃષ્ણ કરે છે પક્ષ, પાંડવની યદા;
ધરમાહે કલહ શાકાજ, આપણ કીજે તદા. ૧૪
- પછે ચાલ્યા દારકાં માંહ, મનમાં ક્રોધ ધરી;
જાણી ઉન્મત્ત એહ, ચિંતા યઇ ખરી. ૧૫
- નિમેષ ૧માત્ર ત્યાં એહ, શોચ કીધો સહી;
એ ચરિત્ર સુણે નરનાર, પાવન યાય તહી. ૧૬
- કહે ભાલણુ વિસ્તાર, કયાનો ખરો;
એક મને જે ગાય, હરિપદ પામે ખરો. ૧૭

પદ ઋષ્ટ રાગ ગાદી.

- શુક્રદેવ કહે પરીક્ષિતને, સાંભળ તું રાજનજી;
એ'શીમે અધ્યાયે સુદામા, ચરિત્ર રેકેકે ગાન. સાંભળ રાયજી. ૧
- વળી રાજ એણીપેર પૂછે, કૃષ્ણચરિત્ર ઉદારજી;
કયા મુને કહો સહી, ગુણ તણો નહી પાર. સાં ૨
- શુક્રદેવજી કહે છે સહી, વાણીએ કરી લેવું નામજી;
મને કરીને ચિંતવવા, સ્વામી સુંદર સ્યામ. સાં ૩
- કર્ણ કરીને સાંભળવા ને, નેત્ર નિરખવા નાયજી;
મસ્તકે કરીને નમવું, ચરણે જાવું હરિદાર. સાં ૪
- કરે કરીને પરમેશ્વરનાં, કાર્ય કરવાં તેહજી;
એણે પ્રકારે સકલ ઇન્દ્રિયો, સમર્પવી ત્યાં એહ. સાં ૫
- તેને માનુષદેહ પામ્યાનું, સાધન યાયે રાયજી;
ગર્ભવાસ આવે નહી, જે સુણે કૃષ્ણકથાય. સાં ૬
- હવે ચરિત્ર કહું સુદામાનું, સાંભળ તું રાજનજી;
તેહ પ્રકારે અતિસુખ પામ્યા, કહે એમ શુકજી વચન. સાં ૭

- તેહ સુદામાને સહી, દરિદ્ર તણે નહી પારજી; સાં ૮
 મુખમાંહે મે'લે સહી, તે વસ્ત્ર નહી તેણે ઠાર.
- વસ્ત્ર પહેરવાને નહી, ધરવાને નહી આભરણજી; સાં ૯
 મંદિર રહેવાને નહી, જમવાને નહી અન્ન.
- તેની સ્ત્રી તો સાધવી, વાંલા શ્રીભગવાનજી; સાં ૧૦
 એક કાણુ મે'લે નહી, રસનાએથી રામ.
- બાલક પોતાને ઘણું, ૧ શીદાયે છે તનજી; સાં ૧૧
 વલવલે છે અતિ ઘણું, ૨ મુખમાં મે'લવા અન્ન.
- બાલક એવલવલતાં સહી, દેખીને એક વારજી; સાં ૧૨
 પીયુ કને કર જોડીને આવી, તેણે સમે ત્યાં નાર.
- આ જીવ્યાથી મરવું લલુ, તમને નિશ્ચયે કહિયેજી; સાં ૧૩
 બાલક તો અતિ કલકલે છે, દુઃખ કથીપેર સહિયે.
- સ્વામી તમારે મેં મુણ્યો છે, મિત્ર શ્રીભગવાનજી; સાં ૧૪
 ૧ સોલ સહસ્ર માંહે લીલા કરે છે, દુઃખભંજન તેનું નામ.
- સ્વામી શે કામ આવશે, પછે આપણે નાયજી; સાં ૧૫
 એકવાર તમે જઈને ઓડો, તે આગલ ત્યાં હાય.
- પૂર્વે કાંઈ કીધું નથી તો, ક્યમ આપે ભગવાનજી; સાં ૧૬
 બિરદપાલક જેનું નામ છે, તે પૂરશે આશા રામ.
- સુદામા ત્યારે એમ કહે, સ્ત્રી પ્રત્યે વચનજી; સાં ૧૭
 મિત્ર ૭ કહો છો મુજનો, તે યદ્ય બેઠો રાજનજી.
- દીવ દુર્બલ હું સહી, ચાલવાની નહી હામજી; સાં ૧૮
 વ્યવસ્થા દેખી હાસ્ય કરે, ક્યમ જઈ સ્ત્રી કામ.

૧ પ્ર-૨ સીદાયે વિના અન્નજી, ૨ પ્ર-૨ કહાંચકી ભોજન. ૩ પ્ર-૧ વળવળે
 છે. ૪ પ્ર-૨ સ્વામી શે કામ આવશે, અન્નવિના નહીં વાત. ૫ પ્ર-૨ પૂર્વે કાંઈ
 પુત્ય નથી તો. ૬ પ્ર-પ્રમાણ. ૭ પ્ર-૧ કહેશે, પ્ર-૨ કહો તે મુજને. ૧૦ સાધવી-
 (સં. સાધુ-સ્ત્રી) સાધ્વી; પતિવ્રતા સ્ત્રી. ૧૧ શીદાયે છે- (સં. સીદા) દુઃખી યવું.
 ૧૪ દુઃખભંજન-દુઃખ ભાગનારો. ૧૫ ઓડો-ઘરો. ૧૬ બિરદ પાલક-પ્રતિજ્ઞા પાળનાર.

પસ પહેરવાને નહી, હાટયાં તો ઉપાનહ;
 પાત્ર તુખી સાજું ન મળે, કરવાને જલપાન. સાં ૧૯
 તે માટે બેસી રહ્યો, જ્યમ વિધાતા રાખેછ;
 મુજને દેખી હાસ્ય રકરે, ચાલશે ધન પાખે. સાં ૨૦
 ચારે અખલા એમ ફેલે, મારા પીયુ તું મૂઠેછ;
 નિશ્ચયે તમને દયા કરશે, સ્વામી ગરુડાચર. સાં ૨૧
 એમ કરતાં જઈ જુઓ, દર્શન હરિતું યાશેછ;
 બાલણપ્રભુ રઘુનાથછ, તે મિત્રચક્રો ક્યમ વા'શે. સાં ૨૨

પદ ૪૬૦ રાગ ગાંધી.

સ્ત્રીનો પ્રેર્યો મુદામો, મનશું કરે વિચારછ;
 મેં તો પૂર્વે નથી પૂજ્યો, સ્વામી શ્રી ત્રિપુરાર. સાંભળ મુંદરી. ૧
 વળી માધવટો નવ નાહ્યો, ગંગા યમુનાં તેહછ;
 પ્રયાગ પ્રાચી વિષે આપણે, દાન ન આપ્યાં એહ. સાં ૨
 આંદ્રાચલુ તો વ્રત ન કીધું, એનવ પૂજ્યાં ઉમયાં એહછ;
 ઘણા વિપ્ર તુખ્યા નહી, પંચામૃત તો તેહ. સાં ૩
 એમ કરતાં જઈ જોઈ, પણ પૂર્વતું નહીં દત્તછ;
 ક્યાંથી આપણુ પામિયે, જો નથી પૂર્વતું વિત્ત. સાં ૪
 સ્વામી કરુણાસાગર છે, એ તો કૃષ્ણ કૃપાલછ;
 દર્શન કીજે નાયતું, અંગ સશલ યાય પેતલકલ. સાં ૫
 કહોછ એક ચિંતા કરે, પ્રભુ કને અમો જનશુંછ;
 ઘરમાંહે કાંઈ નથી તો, ભેટ કથીપેર યાશું. સાં ૬

૧ પ્ર-૧ પાત્ર કરમાં શું લેઈ, જલ ભરવાને જલપાન. ૨ પ્ર-૨ કરશે, ચાલશે
 એ ધર પાખે. ૩ પ્ર-૨ ન પૂજ્યા ત્રિપુરાર ઉમયાયછ; ઘણાં વિત્ત આપ્યાં નહીં,
 વિપ્રને પસાય. ૪ ક્યાંથી કાંઈ પામીયે, જો નહીં આપણે વિત્ત. ૫ પ્ર-૨
 આજ. ૬ પ્ર. ૨ યાશે. ૧૯ ઉપાનહ- (સં-ઉપાનહ) જોડા. ૨૦ વિધાતા-
 દેવ, ધનપાખે-ધન વિના. ૨ માધવટો-માધ સ્નાન. ૩ આંદ્રાચલુ-એક માસતું વ્રત,
 (જેમાં શુકલપક્ષમાં એક એક દોળિયાં વધારવા અને કૃષ્ણપક્ષમાં કમી કરવા તે)
 નૃત્યા-નૃત ક્યાં, ૪ દત્ત-આપેલું. વિત્ત-દ્રવ્ય, પૈસો, ૫ કરુણાસાગર-દયાના બંડાર.

- શ્રી સાધવી સુદામાની, તેણીએ ક્યો વિચારછું;
પાસે મંદિર પાડોશીનું, તેને ઘેર ગઘ નાર. સાં ૭
- ચાર ઘર તાંડુલ માગીને, પોતે તે તો લીધાછું;
છશીને તે વસ્ત્રે બાંધી, પીયુના કરમાંહે દીધા. સાં ૮
- વસ્ત્ર છૂર્ણ તે તો સહી, તાંડુલ ન રહે તે માંહેછું;
ખીન્ને વસ્ત્રે લપેટીને, કરમાંહે રદીધા તેહ. સાં ૯
- શ્રી કને ત્યાં આરા માગી ને, આલ્યો વિચારતો મનછું;
ત્યાં જઇને શું કરીશે, રપેસવા નહીં ઘે રાજન. સાં ૧૦
- ઞકદાયિત્વ ધમ કરતાં પામીશે, દાર કૃષ્ણનું ઝેદછું;
તો ત્યાં જઇને શું કહીશે, ચિંતા મોટી તેહ. સાં ૧૧
- ઝેમ કરતાં આલ્યો સહી, નગર દ્વારકાં માંહેછું;
રસમ પોલ લગે જઈ પેઠા, કાણે ન વાર્યો લાંહે. સાં ૧૨
- અંતર્યામી આત્મા, સ્વામી શ્રીભગવાનછું;
મિત્ર સુદામો આલ્યો છે, જાણ્યું સ્થામલવાન. સાં ૧૩
- પ્રભુજીએ તો જાણ્યું ને, આલ્યો છે સુદામો મિત્રજી;
રુકિમણી પ્રત્યે ઝેમ કહ્યું, તમો કરજો તેની ભક્તિ. સાં ૧૪
- હું તમને અહર્નિશ કહેતો, મારો છે મિત્ર ઝેકછું;
તે કૃપા કરી આજ આવે છે, હું નથી લેહતો વિવેક. સાં ૧૫
- તમે સહુ કો સાથે આલો, તેને ભેટવા આજજી;
માલસુપ્રભુ રહુતાય આલ્યા, પૂકરવા તેનું કાજ. સાં ૧૬

પદ ૪૬૧ રાગ ગોડી.

- સામા આલ્યા નાય, મન આનંદ મણી;
શ્રીઓ આશ્ચર્ય યામ, જોવાને મિત્ર ખરી. ૧
- શ્રીઓ કરે વિચાર, મિત્ર ક્યાંકાં સરે;
તેને કાજે નાય, ઝેટલું હિત કરે. ૨

૧ પ્ર. ૨ લીધા. ૨ પ્ર. ૨ પણ દર્શન જુગજીવન. ૩ પ્ર. ૨ પેસવા નહીં
દે દારપાલ જન, ઝેમ કરતે જો વરાસેછું; સ્વદેહી સદેશી કદાવશું, કદાચ દર્શન
યાશે. ૪ પ્ર. ૨ પેસતો. ૫ પ્ર. ૧ હરવા તનતો તાપ. ૧૫ લેહતો-સમજતો.

- એવે સમે ત્યાં મિત્ર, સુદામો આવ્યો સહી;
ધાધને મળિયા નાથ, ૧ કંઠ ન મેલે ગ્રહી. ૩
- ૨ શરીરે તો શ્યામ, પાંસલાં કગમજે;
ઝીઝો કરે વિચાર, ૩એ મિત્ર કોને ગમે. ૪
- ૪ જેને મળવાને ત્યાં નાથ, જતાતા તમે;
તે ક્યાંહાં છે મિત્ર, તમને કહું છું અમો. ૫
- ત્યારે સાન કરી જગદીશ, સુંદરી તમે સુણો;
તે એહ મિત્ર કહે નાથ, રંખે સંદેહ ધરો. ૬
- એવે સુદામાનો હાથ, જમણે કરે કરી;
તેને લુપન સુઝાર, આવ્યા તેડી હરિ. ૭
- કંચનને આસન, મિત્ર ખેસાયો તેહ;
રુકિમણી નામે નીર, પ્રભુ પગ ધોએ તેહ. ૮
- સુદામાને ચરણે, વ્યાહ શાટી ઘણી;
પ્રભુને ખૂંચે હાથ, કામલ કરે ત્યહી. ૯
- રુકિમણી આદે નાર, આવી સહુ એહ;
ચરણામૃત ત્યાં સર્વ, સુંદરી વંદે એહ. ૧૦
- પછે ચંદન ચર્યાં ગાત્ર, પુષ્પની માલા ધરી;
અગર લોખાન હખેવ, આરતિ પ્રેમે કરી. ૧૧
- આરોગાવ્યા તેહ, અતિ આહાર કરી;
પાસે બેઠા આપ, પોતે ભોજન કરી. ૧૨
- રુકિમણી તો વાય, વિજન પોતે કરે;
શ્રી કૃષ્ણ ત્યાં તેહ, ખીડી મુખમાંહે ધરે. ૧૩

૧ પ્ર-૨ કંઠ મેલે નહી. ૨ પ્ર-૨ શરીરે ચાપતા શ્યામ. ૩ પ્ર-૨ એ પ્રભુ કોને નમે. ૪ પ્ર-૨ જેને કાળે નાથ, એવહી પ્રીત ધરે; એવે સમીપે મિત્ર, સુદામો દિત કરે. એહ પુરુષ કોને મળે, જેને મલવા નાથ; પોતે ચાલી આવી મળ્યા, તેને ગ્રીષ્ઠો સનાથ. ૮ નામે-નમાવે, રંખે. ૯ વ્યાહ-વહ, પગના તલિયામાં ચીરા ધરે છે તે. ૧૦ વંદે- (સંવદ્ધ) નમે છે. ૧૩ વાય વિજન-વાયરો વીજણાથી નાખવો.

- અન્ય સ્ત્રી વળી જેહ, આવી છે કને;
અન્યો અન્ય વાત, માંહોમાંહે કરે. ૧૪
- એ તો કો અવધૂત, આવ્યો છે અહીં;
પ્રભુને થયો વિભ્રમ, આવડું કરે સહી. ૧૫
- નસ નિસરી છે કરમાંહે, ચરણે વ્યાક સહી;
તેના તલાંસે પાગ, પુન્યનો પાર નહી. ૧૬
- બ્રહ્માદિક દર્શન, જેતું પામે નહી;
એહ વિપ્રનું ભાગ્ય, હરિ સ્તુતિ કરે અહીં. ૧૭
- શય્યા પોતાની જેહ, હરિ પોહતા સહી;
પ્રભુ તલાંસે પાય, વા ધાસે રુઝિભણી. ૧૮
- ત્યારે સંકોચે ત્યાં વિપ્ર, મનશું વિચાર કરે;
શું જાણુતા હશે નાથ, જે તો સેવા કરે. ૧૯
- શું બ્રહ્મા કે રૂદ્ર, કે નારદ સહી;
જાણીને તો એહ, પૂજા કરે અહીં. ૨૦
- ત્યારે અંતર્યામી નાથ, તેતું હદે લલ્યું;
જે સુદામાતું મન, હવડાં દિધા થયું. ૨૧
- પૂર્વની કહું વાત, તો એનો સંદેહરે;
તો લજ્જા મૂકે એહ, નાથ વિચાર કરે. ૨૨
- હવે ગુરુની કહે છે વાત, સંભારી જેટલે;
ભાસણપ્રભુ રધુનાથ, સંદેહ હર્યો તેટલે. ૨૩

પદ ૪૬૨ રાગ વેરાહી.

- હવે શય્યાએ સુદાસો પોઢિયારે, એમ કહે છે વૈકુંઠનાથરે;
સંદીપનિએ ભણાવ્યારે, સાંભરે મારા બ્રાતરે. ૧
- વળી તમો પરણ્યા છો સહીરે, તમ સરખી નારરે;
તમો ગૃહસ્થ દીસો છો સહીરે, પુત્ર પરિવાર અપારરે. ૨

૧૫ વિભ્રમ-ભ્રાન્તિ; વહેમ. ૨૨ સંદે-સંદેહ.

પણ સ્ત્રી પુત્રાદિક તાહરારે, તેશું નથી દીસતો કાંઈ નેહરે;
દીસે છે દેહ દાધ્યો સહીરે, તેણે દુઃખે દાઝું છું એહરે. ૩

પણ ગુરુ કને વિદ્યા પામિયારે, તેતું રાખો છો તમો જ્ઞાનરે;
જેણે સંસારખંધન છૂટિયેરે, પામિયે ત્યાં શ્રીરામરે. ૪

હવે જ્ઞાન હદેમાં તમે રાખજોરે, એમ કહેછે પ્રભુજી વચનરે;
ભાલણપ્રભુ ધમ ઉચ્ચરેરે, છૂટિયે હોયે જો પુન્યરે. ૫

પદ ૪૬૩ રાગ સામેરી.

વળી કહે વૈકુંઠનાથ, સુદામાનો અલી હાથ;
એકવાર ગુરુ ગોરાણી ઘેર, રમતા રૂડી પેર.

હાથ.

રૂડી પેરે રમતા ને, ઇંધન તો હતું નહી;
ગોરાણીએ આસા આપી, લેવા ચાલ્યા આપણુ ત્યહી. ૧

ઇંધનભારો આપણુ જ્યારે, લેધને તો નિસર્યા;
અકાલે ત્યાં વૃષ્ટિ આવી, પાણી વનમાંહે ભર્યાં. ૨

પછે સૂર્ય અસ્તંગત થયો, સંધલે ત્યાં પાણી ભર્યું;
દિવસ દીશ સૂઝે નહી, જો ભોમિ મદિર પરવડ. ૩

પછે ત્યાંથી (ચાલ્યા) રાત્રે, ચાર પ્રહર હોંજ્યા સહી;
પછે ગુરુ ગોરાણી, વાંણમાંહે મળિયાં ત્યહી. ૪

ગુરુ સંતોષ પામિયા, આપણુ ઉપર ત્યાંહે હો;
વિદ્યા આપણને ભણાવી, પોતાના મનમાંહે હો. ૫

અધ્યાય એંશી થયા પૂર્ણ, સુદામાચરિત્ર હો;
ભાલણપ્રભુએ પોતાના, જાણીને કીધું હિત હો. ૬

પદ ૪૬૪ રાગ સામેરી.

કહે છે શ્રી ભગવાન, સુદામાને ત્યાંહાં;
ભાલી મારી જોહ, સુખડી મોકલી તેહ.

ઢાળ.

- સુખડી મારે કાજ લાવ્યા, શા માટે નથી આપતા;
સુદામો તે લાજ પામે, કરમાંહે થાપતા. ૧
- લાજતો તે નસાડે, તાંડુલ જે ત્યાં લાવિયો;
કૃષ્ણજીએ પેર પૂછી, કર પોતે આગલ કર્યો. ૨
- ભેટ થોડી લાવ્યા હશે, તો ધણી કરીને માનશું;
પત્ર તુલસી કૃષ્ણ કૃષ્ણે, ધણું કરીને જાણશું. ૩
- શ્રદ્ધા વિના તો શ્રદ્ધું નહી, એમ કહે યદુનાથ હો;
લાવ વિના નવ નિધિ પૂજે, મારે મન નહી વાત હો. ૪
- લાજતો તે સુદામો, તાંડુલ આપી નવ શકે;
હાયે ત્યાં મુદિ ભરી, તાંડુલ મુખમાંહે ધરે. ૫
- ખીજ મુદિ આરોગ્યા, ત્રીજીએ સાલો હાય હો;
વૈભવ આખ્યાની મતિ કીધી, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ હો. ૬

પદ ૪૬૫ રાગ નટનારાયણ.

સુદામો તો જેહ, બ્રાહ્મણ તેહ, તાંડુલ આરોગ્યા તેના સહી, આનંદ ધણો. ૧
એક મુદિ તેહ, દાસને જેહ, લક્ષ્મી એહ, આપી ત્યાં તેને સહી. આં ૨
લક્ષ્મીએ હાય, જાણ્યો નાય, મનશું ઉચાટ, સર્વે શું એને આપશે. આં ૩
કહે દેવ મુરાર, સાંભળ નાર, કહું વિચાર, કર શું જાણ્યો માહરો. આં ૪
મારા ભક્ત છે જેહ, સર્વસ્વ તેહ, આપું એહ, હું તેનો તો યદુ રહું. આં ૫
૧ કહે યદુનાથ, પાછો કરો હાય, મારો જે દાસ, ભાલણપ્રભુ કહે ત્યાં
(હું) રહું. આં ૬

પદ ૪૬૬ રાગ સામેરી.

ચારે ચામ તો તેહ, ગોષ્ઠી કરી હરિ જેહ;
યયો પ્રાતઃકાલ, ત્યારે કહે છે દયાલ.

ઢાળ.

દયાલ ત્યારે ઇમ કહે છે, સુદામા મુણો તમો;
ભુવન જાઓ દુઃખ મેલી, તમને તો કહું છું અમો. ૧

ત્યારે સુદામો તે વિચાર કરે, મુને કાંઈ આપતા નથી;
કંચન જ્યાં જોઈ ત્યાં પડયું છે, તો ન્યૂન શી તારે હતી. ૨

વેલાવ્યા ત્યારે સહી, ઘણું માન દે છે દયાલુ હો;
વળી ક્યારે(ક) કૃપા કરજો, તમારો છે ઠાર હો. ૩

હંચું તો જોએ નહીં ને, લાજતો ત્યાં મન સહી;
ચિત્તવિષે ઘટમટ કરંતો, ચાલિયો પોતે સહી. ૪

તાહરે શી ન્યૂન હતી, સ્વામી વૈકુંઠનાથ હો;
આટલી રિદ્ધિ હતી તારે, નાપ્યું શં કાંઈ હાથ હો. ૫

સ્ત્રી ને ખાલક માહરાં, તે વાટ તો જોતાં હશે;
કહેશે કૃષ્ણજી કને ગયા છે, તો રિદ્ધિ ઘણી ત્યાં લાવશે. ૬

કહેશે ઉદર ભરવા ગયા હતા, તે ઉદર ભરીને આવિયા;
સ્વામી તેને શું કહીશે, ભાવ તમને નાવિયા. ૭

વળી સુદામો જ્ઞાન આણી, વિચારે મનશું સહી;
પૂર્વે મારે દરિદ્રનો, સંદેહ એક આવ્યો ત્યહી. ૮

પૂર્વે જ્યારે ગોરાણીએ, કાષ્ટ લેવા મોકલ્યા;
ખાવું બાંધી વનમાંહે, અમે સહુએ સાંચર્યા. ૯

ત્યારે પ્રભુને ત્યાં ભૂખ લાગી, મારગમાંહે તો સહી;
મુને કહ્યું તું સુદામા, ખાવું તો આપને અહીં. ૧૦

ત્યારે મેં એકાંતે ચોરી ખાધું, કૃષ્ણને નાપ્યું તેહ હો;
તે માટે દરિદ્ર આવ્યું, લાલણ કહે છે એહ હો. ૧૧

- મુને આરોગ્યાવ્યો શય્યા, ઉપર પોઢાડ્યો સહી; ૨
લક્ષ્મીએ ત્યાં વાય નાખ્યો, પોતે ચરણ તલાંચા સહી.
કૃષ્ણજીએ એમ વિચાર્યું હશે, એને ધન ને આપું સહી; ૩
તો ધ્યાન માફ હદે નહી રહે, તેણે તો આપ્યું નહી.
ધનનું તો કામ નથી, ચિંતન કરતો ચાલ્યો; ૪
સ્વામી સેવા હદે રહેજે, એમ કરતો આવ્યો.
એ કારણથી મુને તો ઘણી, કૃપા કીધી નાય હો; ૫
વિચારતો તે નગરમાંડે, આવ્યો પછે આપ હો.
એમ કરતો હુંકડો આવ્યો, પોતાના ગૃહનો કામ હો; ૬
મુવર્ણ મંદિર નેએ તો ત્યાં, દીસે અતિ આરામ હો.
ઘર પાછલ ત્યાં વાડી દીડી, સરોવર ને કૂપ હો; ૭
અનેક પંખી ત્યાં જ બોલે, જાત જાત અનુપ હો.
દાસી ત્યાં રમે ઘણી, ને દાસનો પાર જ નહી; ૮
ગજ રથ અશ્વ બાંધ્યા દીઠા, આશ્ચર્ય મન પામ્યો સહી.
આ મંદિર તો જહા તાણું, કે રુદ્ર કે શંકર કેશ હોય(હો); ૯
મને તો અહીં નેતો દેખી, તરકર કહેશે રોકાય(હો).
પૂર્ણકૃટી મારી મુલગી, તે પ્રભુજી તો ક્યાં ગઈ; ૧૦
લાલણપ્રભુ તમે વાડ કીધું, મુલગું લીધું હરી.

પદ ૪૬૮ રાગ સામેરી.

એવું વિચારે તેહ, સ્ત્રી પોતાની જેહ;
અનેક દાસી સાથ, આવી જાલ્યો હાથ.

હાથ.

હાથ જાલ્યો નાથનો તે, ધૂનતો પછે એમ કહે;
અપરાધ મેં કાંઈ નથી કીધો, શા માટે મુજને ગ્રહે.

૧ પ્ર-૧ સ્વામી દીઠા એવો તો રહે રહેજે. ૨ પ્ર-૨ રત્નદ્રહો. ૬ આરામ-
મુખ. ૭ અનુપ-અનુલય. ૧૦ પૂર્ણકૃટી-પાંદડાંનું ઘર, સુપડી.

ત્યારે સ્ત્રી હસીને કહે, સાંભળો મારા નાથ હો;	
આ વૈભવ સધળો આપિયો, તે સ્વામી વૈકુંઠનાથ હો.	૨
આ વૈભવ સર્વ તમારો, તમો મંદિર માંહે પધારિયે;	
આસન જેસો કનકને, નાથજી સર્વ નિહાલિયે.	૩
ત્યારે સુદામો જોવા લાગ્યો, યમ રહ્યો જાતકાર હો;	
તોરણ મુકતાક્ષ તણાં, હીંદોલા રખલકે દ્વાર હો.	૪
શય્યાને ચંદરવા બાંધ્યા, એ વૈભવ ધંદ્રને નથી;	
ત્યારે સુદામો તે મનશું, વિચાર તો કરે ત્યહીં.	૫
મેં કૃષ્ણાર્પણ કો પાત્ર વિષે, કાંઈક તો કીધું નથી;	
કૃપાનાથ માટે કૃષ્ણજીએ, વૈભવ તો આપ્યો સહી.	૬
સુદામો સર્વ ભોગ ભોગવે, હરિ સાથે આપ હો;	
એક ક્ષણ મેલે નહી, હૃદયી વૈકુંઠનાથ હો.	૭
સુદામો મન દઢ કરીને, વળી એવું ચિંતવે;	
આ વૈભવ ને ત્યાં મંદિરથી, રખે મુને (તું) વિસરે.	૮
તે સુદામો સર્વ ભોગ ભોગવે, તે કૃષ્ણને પામ્યો સહી;	
એ ચરિત્ર જે સાંભળે, તે કૃષ્ણને પામે ત્યહીં.	૯
લીલા સુદામા તણી પ્રેમે, ગાશે સુણશે જેહ હો;	
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજીને, અંતે પામશે તેહ હો.	૧૦

પદ ૪૬૯ રાગ ગાદી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય, પરીક્ષિત હું કહું;	
બ્યાશીમે અધ્યાય, જે કયા લહું.	૧
શ્રી કૃષ્ણ દ્વારકાં માંહે, રમે છે સહી;	
અનેક સ્ત્રીને સાથ, કીડા કરે ત્યહીં.	૨
યાદવનો સહુ સાથ, જેહો સભાવિષે;	
એવે સૂર્યગ્રહણ જેહ, આવ્યું તેણે સમે.	

ભરતખંડના રાય, આઘ્યા તે સહી;	૪
કુરુક્ષેત્ર વિષે તો દાન, આપવા જાય ત્યહીં.	
કુરુક્ષેત્ર વિષે પન્શુરામ, ક્ષત્રિ માર્યા જેહ;	૫
દ્રહ ભરાયા છે ત્યાંહ, અધ્યાપક એહ.	
રામદ્રહ તીર્થનું નામ, સુધિર ભર્યું છે જેહ;	૬
પરશુરામે તે ત્યાંહ, તર્ફણ કીધું તેહ.	
ત્યાં પર્વ સર્વ વિષે એહ, સ્નાન કરે સહી;	૭
થોડું કીધે દાન, ઘણું ચામે ત્યહીં	
ત્યારે હરિએ ક્યો વિચાર, ચાલો નધમે ^૧ ત્યાંહે;	૮
યાદવ સહુએ સાથ, નિસરિયા ^૨ ત્યાંહે.	
બલદેવ ઓઝો સહુ સાથ, વસુદેવ તાત સહી;	૯
અને દેવકી માત, ચાલ્યાં વેગે વહી.	
દ્વારકાં વિષે રક્ષાય, કરવા મેલ્યા સહી;	૧૦
અનિરુદ્ધ ને સાત્યકી, બેહુએ ત્યાં કહી.	
આઘ્યા કુરુક્ષેત્રમાંહે, તેડયા વિપ્ર તેહ;	૧૧
પૂછી તીર્થ ઉપવાસ, પોતે કીધા તેહ.	
સ્નાન નિત્ય તો જેહ, પોતે કીધું ત્યહીં;	૧૨
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ, વિચારીને અહીં,	

પદ ૪૭૦ રાગ દેશાખ.

કુરુક્ષેત્રમાંહે આઘ્યા કૃષ્ણ જો, સાથે દેવકી માત જો;	૧
વસુદેવજી ત્યાં આવિયા જો, ભોજન કર્યું સહુ સાથ જો.	
ભોજન કરી સહુ સાંચર્યાં જો, પાળ તલાવની તેહ જો;	૨
વૃક્ષછાયાએ બેઠા નાથજી જો, પરિવાર લઇને એહ જો.	
કુરુક્ષેત્રમાંહે આવિયા જો, ગોકુલથી નંદ રાય જો;	૩
જશોદાજી વળી તેહ જો, ગોપી ગોવાળ આઘ્યા ધણા જો.	

૧ પ્ર-૨ તેહ. ૨ પ્ર-૨ તેહ. ૫ અધ્યાપક-ભણાવનાર અર્થાત્ શ્રાક્ષણ—
પરશુરામ. ૧૦ કહી-(સં. કૃત) કહે.

હસ્તિનાપુરથી આવિયા જો, દૌરવ પાંડવ સાથ જો;
કુંતાજી ને દ્રૌપદી જો, યુધિષ્ઠિર પાંચે બ્રાત જો. ૪

પરસ્પર સહુએ મળ્યા જો, માંહિમાંહે એહ જો;
વસુદેવ કુંતા કને ગયા જો, ગ્રાહલા દે તેહ જો. ૫

કુંતાજી એમ કહે સહી જો, તમે સગા છો બ્રાત જો;
અમને દુઃખ ઘણું પડ્યું જો, તમે શુદ્ધ ન જોઈ મારી આપ જો. ૬

વસુદેવજી વલતું વદે જો, સાંભળ ભગિની વાત જો.
કંસને ભયે નાવી શક્યા જો, ખીજ દુષ્ટ વિખ્યાત જો. ૭

સમસ્ત રાજ સંતોષિયા જો, કૃષ્ણજીએ ત્યાં તેહ જો;
સખા સમસ્ત સંતોષિયા જો, એવા ગોકુલવાસી એહ જો. ૮

વસુદેવજી નંદજીને ભેટિયા જો, વળી જશોમતી દેવકી માત જો;
વાત પુત્રની માંહિમાંહે કરી જો, જલ નયણે ભરિયાં આપ જો. ૯

પછે નંદજી બલદેવ ભેટિયા જો, વળી કૃષ્ણ કૃપાલ જો;
દેખી જલ નયણે વહે જો, જ્યમ આવણુ વરસે મેહ જો. ૧૦

જશોદા કૃષ્ણજીને મળ્યાં જો, ધાઈને ત્યાં ખેવ જો;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી જો, કંઠ ન મૂકે તેહ જો. ૧૧

પદ ૪૭૧ રાગ નટનારાયણ.

જશોદા માત, કહે છે વાત, સાંભળો બ્રાત, વલવલતાં મેલી ગયા. કહે
ક્યમ કીજો. ૧

હું દુખણી માત, શી કહું વાત, એહજો બ્રાત, ત્યજીને ગયા દ્વારકાં. કં ૨
નિર્ગુણ તન, વિસારી રમન, દોહલે ગયા દન, હૈડું સુજ શાટે નહી. કં ૩

એક જ એહ, નવ લખિયું તેહ, ભૂંડું કયું એહ, કાગલ મેશ ખૂટી ગઈ. કં ૪
તારે દેવકી માત, વસુદેવ તાત, બલભદ્ર બ્રાત, ધાવ હું કાં વિસારી. કં ૫

એક વાર દેવ, આવો ખેવ, અવશ્યમેવ, ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથજી. કં ૬

પદ ૪૭૨ રાગ ગોડી.

દેવકી કહે સુણો જશોદા, તમે ભગિની છો મારીજી;
 કૃષ્ણ હલધર ઉછેરિયા, શી સેવા કરું તારી. બોલે સુંદરી. ૧
 જ્યમ પાંપણ નેત્ર(ને) રાખે, ત્યમ તેં રાખ્યા તનજી;
 એવાં વચન સુણી જશોદા, જલ ભરે લોચન. બો. ૨
 જશોદા કહે દેવકી સુણો, મેં પીયારો નવ જાણ્યોજી;
 નિશ્ચયે તમો શું કહો છો મારો, પ્રાણુઆધાર અહીં આણ્યો. બો. ૩
 મારે સ્વમવત્ થયું, વરસ અગીયાર ત્યાં જેહજી;
 કૃષ્ણ દીપકઉત્સવ વહી ગયો, મારે હુતાશની રહી એહ. બો. ૪
 તમો પાખ્યા મુજને શું કહો છો, એ તો પ્રાણુઆધારજી;
 હૃદ્ય હદે તો નથી શટતું, માફ આણે કાર. બો. ૫.
 એમ કહી જશોદા રડ્યાં, ગદગદ કરે તેહજી;
 ત્યારે દેવકી પ્રતિબોધ દે, તમો શું દુઃખ આણો એહ. બો. ૬
 દેવકી કહે એને પોતાનું, કો નથી ત્યાં તેહજી;
 ભાલણુપ્રભુ રઘુનાયને, ઘણો છે તમશું નેહ. બો. ૭

પદ ૪૭૩ રાગ દેશાખ.

જશોદાજી દુઃખ પામિયાં જો, એટલે ગોપી સાથ જો;
 કૃષ્ણજીને દીધા સહી જો, ચિત્રામણ જાણે આપ જો. ૧
 કોએ મુખ બોલે નહી જો, શંખવત્ થઇ છે તેહ જો;
 સહુ કો આશ્ચર્ય પામિયું જો, દેખી ગોપીનો તેહ જો. ૨
 જગીને તે ઉચ્ચર્યાં જો, ઝાલોને દેવમુરાર જો;
 રખે નાસે કહાનજી જો, ધૂર્તલક્ષણ ૧ અપાર જો. ૩
 ભલા તમો શ્રી કૃષ્ણજી જો, તું ન જાણ્યો પરબ્રહ્મ જો;
 નહી તો નેહ શાને કર્યો જો, છેહ દીધો ગોવિંદ જો. ૪

૧ પ્ર-૨ આપ જો. ૩ પીયારો-પરાયો. ૪ સ્વમવત્-સ્વપ્નની પેઠે. દીપક-
 ઉત્સવ-દીવાળીનો આજીવ. હુતાશની-હોળી. ૬ પ્રતિબોધ-શીખામણ.

શી શી લીલા સંભારું જો, કહેતાં નાવે પાર જો;
ફરીને લીલા સંભારી જો, ગોપી રુદ્ધ કરે અપાર જો. ૫

સ્વામી સર્વ સુંદરી દેખાડિયે જો, પેલી અણુપરણી જે દાસ જો;
તે કૂખડી દેખાડિયે જો, અમારી શોક્ય તે આપ જો. ૬

કૃષ્ણજી હર્યા ત્યારે સહી જો, ગોપી ગ્રહી સર્વ દેવમુરાર જો;
એકાંતે પ્રભુ ચાલિયા જો, તેશું રમિયા આપ જો. ૭

આલિંધન સર્વ કોને કર્યું જો, વિરહ સંબંધી તાપ જો;
પછે કૃષ્ણજીએ વિચારિયું જો, એને જ્ઞાન હવું હવે આપ જો. ૮

ગોપી પ્રત્યે કૃષ્ણજી કહે જો, સધલે માઈં રૂપ જો;
જ્યમ પવન બ્યાપી રહ્યા જો, કામભાવ કહે ભૂપ જો. ૯

માઈં 'વચન ચિત્તવિષે કરજો જો, હ્રદે રાખજો મુજને આપ જો;
તમને મુકિત છે સહી જો, તેમાં સંદેહ નહી લગાર જો. ૧૦

ત્યારે કરસંપુટ કરી કહે જો, સ્વામી અભિલાષ જ એહ જો;
મુકિતનો દાતા તું સહી જો, લાલણપ્રભુ રાધવ તેહ જો. ૧૧

પદ ૪૭૪ રાગ ગોડી.

કહે શુક્રદેવઃ સાંભળ રાય, તુજને હું કહું;
આશીમે અધ્યાયે, જે કયા લહું. ૧

ત્યાર પછી શ્રીકૃષ્ણ, મુધિધિરને મળ્યા;
સમાચાર તો સર્વ, કહ્યા અતિ ભલા. ૨

ત્યારે પાંચે ભ્રાતે, સ્તુતિ કીધી ઘણી;
જોડીને જે હાય, શ્રી ભગવાન તણી. ૩

શ્રીશુકના મુખથી જેહ, અમૃત શ્રવણું સહી;
કયા રૂપિયું તેહ, તેમાં સંદેહ નહી. ૪

કાન રૂપિયું પાત્ર, પાન કરે ત્યાં સહી;
અભિમન્યુ કેરો તન, પરીક્ષિત રાય સહી. ૫

- વલતા કહે શુક દેવ, સાંભળ રાય આંહાં;
કૌરવ પાંડવ સર્વ, મળી બેઠા ત્યાંહાં.
- શ્રીકૃષ્ણની સઘલી નાર, બેઠી છે મળી;
ત્યાં પરસ્પર ભગવાન, વારતા કહે સહી. ૭
- ત્યાં રુકિમણી આદે આદ, પટરાણી જ્યાંહાં;
સોલ સહસ્ર પ્રત્યે વચન, દ્રૌપદી કહે ત્યાંહાં. ૮
- તમો ક્યમ પામ્યા શ્રીકૃષ્ણ, પરણ્યા તે પેર કહો;
સર્વ કારણ^૧ નેહ, પોતાનું લહો. ૯
- ત્યારે પ્રથમ રુકિમણી નાર, એવું કહે સહી;
સાંભળ દુપદકુમારી, તુજને કહું અહીં. ૧૦
- શિશુપાલ આદે સાંહ, બીજા રાય ધણા;
આવી રેમદ ભગવાન, હરિયા^૨ તેહ ચતણા. ૧૧
- મારા તાત ને વળી બ્રાત, પોતે વિચાર કરી;
શિશુપાલને તેહ, પરણાવત ખરી. ૧૨
- પછે મુજને શ્રીભગવાન, ત્યાંથી લેધ ગયા હરી;
ભાલણુપ્રભુ રઘુનાથ, મુજને એમ વરી. ૧૩

પદ ૪૭૫ રાગ ગોડી.

- સતભામા વલતું વદે, મુણો તમો પાંચાલીછ;
તે હું વિસ્તારી કહું, મને પરણ્યા જ્યમ વનમાલી. સાંભળ મુંદરી. ૧
- મારે પિતાએ કૃષ્ણતણે શિર, મણિની ચોરી દીધીછ;
તેહ કલંક ઉતારવા કહું, કૃષ્ણે ને પેર કીધી. સાં ૨
- જાંબુવંત રિંછશું ચુદ્ધ કીધું, દિન તો અઠાવીશછ;
જાંબુવતી સહિત મણિ લાબ્યા, કારકાંમાંહે જગદીશ. સાં ૩
- તે મણિ મારા તાતને આપ્યો, પાછો જુગજીવનછ;
લાજ્યો તે મનમાં ધણું, નીચું કરી રહ્યો વદન. સાં ૪

૧ પ્ર-૧ કારણુતો નેહ, પોતાનો લહો. ૨ પ્ર-૨ મંચ. ૩ પ્ર-૨ હરિએ.

૪ પ્ર-૨ હણ્યા. ૪ વદન-મુખ.

- પછે મુજને પરણાવીને, લાગ્યો હરિને ચરણુજી; સાં ૫
- પછે કાલિંદી કહે હું કહું, જ્યમ પરણ્યા અશરણુશરણુ. સાં ૫
- હું તપ કરતી હતી ત્યાંથી, વરિયા શ્રીભગવાનજી; સાં ૬
- પછે ભદ્રા કહે હું કહું, તે તો ધરજો કાન. સાં ૬
- મારે પિતાએ સ્વયંવર માંડ્યો, મળ્યા બહુ રાજાનજી; સાં ૭
- તે જીતી મુજને પરણ્યા, સુંદર શ્યામલવાન. સાં ૭
- નાગનજીતી કહે હું કહું, જ્યમ પરણ્યા દેવમુરારજી; સાં ૮
- સાત વૃષભ એક વારે નાથી, કીધો અંગીકાર. સાં ૮
- મિત્રવંદા કહે મુને મારે, પિતાએ પરણાવીજી; સાં ૯
- પૂર્વફલ સંચે કરીને, હું હરિને ચરણુ આવી. સાં ૯
- લક્ષ્મણા કહે એક વાર, આવ્યા નારદ મુન્યજી; સાં ૧૦
- કૃષ્ણકથા તાત આગલ કહી, ત્યારે ચમક્યું તેનું મન. સાં ૧૦
- બાપે મોટું પણ પોંક્યું, બાંધ્યો મચ્છ આકાશજી; સાં ૧૧
- ઉપર તે દીસે નહી એક, જલમાંહે પડે આભાસ. સાં ૧૧
- મોટા મોટા રાજા મળિયા, તેણે કાંઈ નવ આલ્યુંજી; સાં ૧૨
- જરાસંધ બલભર ઉઠીને, ધનુષ્ય હાયમાં જાલ્યું. સાં ૧૨
- મચ્છ જોઈ પાછો વળ્યો, કહ્યું અહીં નહી મારો લાગજી; સાં ૧૩
- પછે અર્જુને ધનુષ ચઢાવ્યું, કોંધભેર દેઈ પાગ. સાં ૧૩
- બાણ ધનુષથી મેલિયું, પણ તે મચ્છ ન વેધાણોજી; સાં ૧૪
- શ્રી કૃષ્ણે લીલાએ કરી, ધનુષનો ચેલો તાણ્યો. સાં ૧૪
- મૂંઝી બાણ મચ્છ વેધિયો, આવી પડ્યો તે ભોમજી; સાં ૧૫
- કંઠમાંહે વરમાળ જ ઘાલી, દેવે રહીને વ્યોમ. સાં ૧૫
- એણીપેર મુજને પરણ્યા, સ્વામી શ્રી ભગવાનજી; સાં ૧૬
- હારકાં જતાં મારગ રૂંધ્યો, મળ્યા ઘણા રાજાન. સાં ૧૬
- તેને મારી પછે મુજને, કંચનપુરી લેઈ આવ્યાજી; સાં ૧૭
- સ્વજન કહે જામાંહે, ઘણે રૂંઢ્યાં ભાવ્યાં. સાં ૧૭

સોલ સહસ્ર એક સો કહે છે, પાંચાલી કહું તમનેછ;
જે પ્રકારે શ્યામ સુંદર, કહું વરિયા અમને.

સાં૦ ૧૮

નરકાસુરે સધલા રાજની, કન્યા એકઠી કીધીછ;
નરકાસુરને મારીને, અમ સધલાંને ૧લીધી.

સાં૦ ૧૯

દ્વારકાંમાંહે મોકલિયો, અમો સધલો સાથછ;
રૂડું મુહૂર્ત જોઈને પરણ્યા, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ.

સાં૦ ૨૦

પદ ૪૭૬ રાગ ગાંડી.

ચોરાશીમો અધ્યાય એહ સાંભળ, પરીક્ષિત રાજનછ;

મોટા ઋષિ દર્શનને આવ્યા, તેનાં કહું હું નામ. સાંભળ રાયછ. ૧

વેદવ્યાસ નારદ અવન, દેવલ ને વિશ્વામિત્રછ;

ભરદ્વાજ પરશુરામ ને ગૌતમ, વસિષ્ઠ પવિત્ર.

સાં૦ ૨

ગાવલ ભૃગુ અત્રિ માર્કંડેય, બૃહસ્પતિ ને શુકદેવછ;

દત્તાત્રય અગસ્ય અંગિરા, વામદેવ આવ્યા ખેવ.

સાં૦ ૩

એ આદે સધલા આવિયા, કરવાને દર્શનછ;

પાંડવ સહિત કૃષ્ણછ ઉડી, ઉભા થયા રાજન.

સાં૦ ૪

સમસ્તની પૂજા કરી, સ્તુતિ કરે છે દેવમુરારછ;

ભાગ્ય આજ મોટું અમારું, જે તમો પધાર્યા ખાર.

સાં૦ ૫

દેવ તીર્થ કાલે પ્રલે પાણુ, માનુષાવ દર્શનછ;

ત્રણુ તાપ નિવારિયા ને, અમો કર્યા પાવન.

સાં૦ ૬

વૈશ્વાનર સૂર્ય ચંદ્રમા, તારા પૃથ્વી પાણીછ;

ધણુ કાલ સેવે ફલ આપે, એમ કહે શારંગપાણિ.

સાં૦ ૭

વલતા શ્રી ભગવાન પ્રત્યે, ઋષિછ કહે વચનછ;

ચૌદ લોકના નાથ છો, તમો શ્રી જીગણવન.

સાં૦ ૮

મોટા હોયે તે સર્વને, મોટા કરીને જાણેછ;

જેર કો દીન હોયે તે ઉપર, દયા ધણી આણે.

સાં૦ ૯

૧ પ્ર-૧ દીધી. ૨ પ્ર-૧ જે કહે નાના હોયે, તે ઉપર ઘણેરી આણે. ૬ માનુષાવ-મોટામનવાળા, મહારાય. ત્રણુતાપ-અધ્યાત્મિક, અધિભૌતિક અને અધિદૈવિક.

લોકવ્યવહાર તમો કરો છો, સ્વામી જુગજીવનજી;
પૃથ્વીમાંહે અમો સહુ, કહાવું મોટા મુન્ય.

સાં૦ ૧૦

પણ તારી માયા ન જાણું, સ્વામી શ્રી ભગવાંનજી;
સકલ વિથ તારી ઇચ્છાએ, ઉપજે શ્યામલવાન.

સાં૦ ૧૧

જે કો તુજને ઓલખે, તેના મનોરથ થાયેજી;
જે કો મોહ પામી ન સંભારે, તે તો નરકે જાયે.

સાં૦ ૧૨

જ્યમ નિદ્રાવશ સૂતો પોતાની, દેહને નવ જાણેજી;
ત્યમ પાપી મોહમદે ભયાં, અહંકાર મન આણે.

સાં૦ ૧૩

પણ તુંને ઇશ્વર નવ જાણે, એવા તે મન મૂઢજી;
અમો સદા તારાં ચરણ ઉપાસુ, સ્વામી ગરુડાકૂહ.

સાં૦ ૧૪

તે આજ અમો પ્રત્યક્ષ પામ્યા, સ્વયં તારું દર્શનજી;
પછે કૃણુચરણ હદે ધરીને, આજ્ઞા માગે મુન્ય.

સાં૦ ૧૫

એવે વસુદેવે કહ્યું અમો, ગૃહસ્થ છું ઋષિરામજી;
કીધાં કર્મ જ્યમ છૂટિયે, તેવો કહો ઉપાય.

સાં૦ ૧૬

નારદ ઋષિ સહુને કહે, હરિ માયા જુગો આજજી;
સ્વયં ભગવાન પ્રગટ થયા છે, તેને કરિયે પ્રણામ.

સાં૦ ૧૭

ઉકર્મ છૂટવાનો ઉપાય આપણને, પૂછે છે વસુદેવજી;
જ્યમ શ્રી નારાયણને ત્યજીને, કરે અન્ય દેવની સેવ.

સાં૦ ૧૮

જ્યમ ગંગાતટના વારસી, મેલી ગંગાનું વારજી;
રૂપ તડાગ જલતણી, ઇચ્છા ધરે અપાર.

સાં૦ ૧૯

પુરુષોત્તમ સ્વયં પ્રગટ થયા છે, નથી જાણતા તેહજી;
જાણિયે છે મોહમદ અતિશે, પ્રગટ થયો ત્યાં એહ.

સાં૦ ૨૦

વસુદેવાદિક યાદવ સઘલા, દીસે છે મૂરખ રામજી;
લાલણુપ્રભુ રઘુનાયજી, પૂછે આપણને ઉપાય.

સાં૦ ૨૧

પદ ૪૭૭ રાગ ગાંડી.

- ઋષિજી કહે વસુદેવને, તે પૂજ્યો જે ભેદજી;
મૂકાવાની ગતિ કહું તમને, સાંભળ રાજા રવેદ. ઋષિજી ઉચ્ચરે, ૧
- ગૃહસ્થ પુરુષને દાન યાગ તપ, ભક્તિ દેવની કરવીજી;
તે કૃષ્ણાર્પણ સર્વે કરે, શ્રદ્ધા એવી ધરવી. ઋં ૨
- ન્યાયે કરીને ધન ઉપાવું, તે દાન વિપ્રને દેવુંજી;
પુત્ર જ ત્યાં ઉપજાવવા, ભોગખદ્ધ યધ નવ રહેવું. ઋં ૩
- જેણે કાલે ભોગ કહ્યો છે, તેણી વેલા (તે) કરવોજી;
પર્વ દિવસ પરિત્યાગ જ કરવો, ગર્વ કાંઈ નવ ધરવો. ઋં ૪
- તથી પુત્ર જે ઉપજે, તે સુધર્મા હોયજી;
દેવ પિતૃ ને માતૃષ કરો, ટળે તે રણિયો સોંચ. ઋં ૫
- વિધા ભણીને પિતૃ તણું રણ, એ છૂટે નિર્વાણજી;
પુત્ર ઉપજાવીને માતૃષતું, રણ છૂટે નિર્વાણ. ઋં ૬
- યાગ કરીને દેવતાણું રણ, છૂટે ત્યાં નિરધારજી;
પછે સર્વ સંમ ત્યાગ કરીને, જાયે વનસુઝાર. ઋં ૭
- ચોથે આશ્રમ જઈને બેસે, સેવે જીગજીવનજી;
વસુદેવ પ્રણામ કરીને, બોલ્યા એહ વચન. ઋં ૮
- તમો મોટા ઋષિ મળ્યા છો, યજ્ઞ આજ્ઞા દીજોજી;
પત્યદ્ધે ઋષિજી અતિ ભલું, યાગ કાર્ય તે કીજો. ઋં ૯
- પછે કહેત ખેવ સામગ્રી કીધી, ઋષિના પાગ પખાલ્યાજી.
યજ્ઞતણો આરંભ જ કીધો, ધાન દેધ ઋષિ વાળ્યા. ઋં ૧૦
- ધણા રાયજીએ યજ્ઞ કીધો, યાદવ શોભા પામ્યાજી;
વસ્ત્ર સર્વ રાજાને આપ્યાં, શોક મનના વામ્યા. ઋં ૧૧

૧ પ્ર. ૨ ઉપાય. ૨ પ્ર. ૧ ભેદ. ૩ પ્ર. ૧ ઉપરાજે ઉપાયે. ૪ પ્ર. ૨ પુત્ર ઉપજાવવા યોગ્ય યધને, ગૃહસ્થ યધને રહેવું. ૫ પ્ર. ૨ ત્યારે ઋષિજી ઉચ્ચરે, પ્રભુ કહે તે કીજો. ૬ પ્ર. ૨ ઋષિ ચર્યા નમ રીજો. ૭ પ્ર. ૨ ધણા દાન દેઈ વાળ્યા. ૮ યાગ-યજ્ઞ. ૯ પર્વ દિવસ-પર્વણીનો દિવસ, ૫ રણિયો-ઋણિયો.

પ્રાક્ષણને ધણાં સુવર્ણ આપ્યાં, વાગ્યાં ઘણાં નિશાણજી;
અપસરા ત્યાં નૃત્ય કરે છે, ગાંધર્વ ગાયે ગાન. ઋં ૧૨

એણીપેર આનંદશું, કીધો પૂરણ યાગજી;
વસુદેવને તો સ્ત્રીઓ ઘણી છે, દેવકી આદે આપ. ઋં ૧૩

ઋષિ સઘલાને દાન જ આપ્યાં, એણીપેર કીધો યાગજી;
નારાયણને સમર્પિતે, મનવાંચિત ફલ લીધું. ઋં ૧૪

પછે રામહંદે તીર્થમાં આવ્યા, યસુનાન ત્યાં કીધુંજી;
પછે અનેક રાયને પહેરામણી આપી, તેનું કારજ સીધું. ઋં ૧૫

એમ રાજ સમસ્ત ચલાવ્યા, આનંદાં જશોદા માતજી;
તેને ત્યાં પોતે રહ્યા, ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ. ઋં ૧૬

પદ ૪૭૮ રાગ દેશાખ.

નંદજી ને કૃષ્ણ બે રહ્યા જો, એકાંત બેઠા એહ જો;
પ્રભુજી વિનય કરે બહુ જો, પૂર્વકથા કહે તેહ જો. ૧

અમો કંસને ભયે ત્યાં સહી જો, કાંઈ સેવા ન થઈ જો;
આજ રાજ્યમદે દેખતા નથી જો, તમો ક્ષમા કરજો વ્રાત જો. ૨

અવગુણ કોટિ વિસરજો જો, તમો ગુણ મારો ગ્રહેજો એક જો;
સંસારમાંહે મારે કો નથી જો, વા'લું તમ વ્યતિરેક જો. ૩

નંદજી ત્યારે બોલિયા જો, નયણે જલની ધાર જો;
ગલસૂડાં બેસી ગયાં જો, તમે સાંભળો કૃષ્ણ કૃપાળ જો. ૪

સ્વામી પૂર્ણ બ્રહ્મ તું અવતર્યો જો, તારો પાર ન જાણું તેહ જો;
સોલ સહસ્ર શત નારીઓ જો, વળી આઠ અધિક છે એહ જો. ૫

બ્રહ્માદિક ભૂલ્યા સહી જો, તો હું કાણ જ માન જો;
એકવાર મુને હંદે ચાંપિયે જો, તારી માતાને સંભારજો આપ જો. ૬

સ્વામી એક જાણું છું તમ કને જો, અંતે શ્રી ભગવાન જો;
ચરણકમલ તારે રાખજો જો, તું આદિ પુરુષ છે રામ જો. ૭

એમ મળીને ઉઠિયા જો, વહે નયણે જલની ધાર જો;
કૃષ્ણજી કરે પહેરામણી જો, વસ્ત્ર ધનનો નહી પાર જો. ૮

- પાત્ર રૂપા ને સોના તણાં જો, ના ના કહેતાં નાથ જો;
 શકટ ભરાવી સાથે મોકલ્યાં જો, સંતોષ્યાં માત ને તાત જો. ૯
- પાગ લાગીને વોલાવિયા જો, જશોદાને કરે પ્રણામ જો;
 એક ઘડી મુને મ વિસારશો જો, તારો દાસ છું ભગવાન જો. ૧૦
- જશોદાજી જડચિત્ત થયાં જો, સુખ દેખાડી ફેડયાં લોચન જો;
 કહાન યકાં અલગાં કર્યાં જો, શેં ન પડે પાપી તન જો. ૧૧
- તપ અધુરાં અમ તણાં જો, તમથી વછોયાં ભગવાન જો;
 આપીને ઝૂટી લીધું *ન્યમ જો, અમ થયું મારે ભગવાન જો. ૧૨
- કહે કૃષ્ણ માત એમ કાં કરો જો, તારે પાસે છું ઇનિદાન જો;
 વાસ દારકાં જઈ રહ્યા જો, મારો વાસ ગોકુલમાંહે માત જો. ૧૩
- પાગ લાગીને વોલાવિયા જો, ન્યમ જડવત્ જદેહે જાયે જો;
 રાજા સર્વ વોલાવિયા જો, કૃષ્ણે આજ્ઞા આપી ત્યાંહે જો. ૧૪
- એ લીલા જે સાંભળે જો, ભાવે કરે જે ગાંન જો;
 દારકાં માંહે પછે આવિયા જો, લાલણપ્રભુ શ્રીરામ જો. ૧૫

પદ ૪૯૯ રાગ ગાડી.

- શુકદેવ કહે પરીક્ષિતને, સાંભળને તું રાયજી;
 અધ્યાય પંચાશીમે કથા, જ્ઞાનતંત્રી પંકજ આંહિ. સાંભળ રાયજી. ૧
- એક સર્મે વસુદેવ દેવકી, બેઠાં છે ત્યાં બેહજી;
 ત્યાં કૃષ્ણને બલદેવ બેહજી, બેઠાં છે વૈવર્ણ તોહ. સાં ૨
- કુરુક્ષેત્ર વિષે વસુદેવને, નારદે કહ્યુંતું જોહજી;
 તે સાંભર્યું પૂર્ણ હરિ, બ્રહ્મ અવતરિયો એહ. સાં ૩
- ત્રણ લોક તું ઉપજાવે છે, વસુદેવ કરે છે સ્તુતિજી;
 પૃથ્વી તેજ ઉદક ને વાયુ, સધને તારી ગતિ. સાં ૪
- બુદ્ધિ જ્ઞાન તે તુંય છે, અને વિશ્વનો નાથજી;
 સકલ વિશ્વ તારે વિષે છે, એમ કહે જોડી હાય. સાં ૫

૧ પ્ર-૨ અમેા કર્યાં જો, તો તમારો શો વાક જો. ૨ પ્ર-૨ તમથી કુંવર મારા ભગવાનજો. ૩ પ્ર-૧ નાથજો. ૪ પ્ર-૨ દેહી. ૫ પ્ર-૨ કહેવાય. ૬ પ્ર-૧ ત્યાં;
 * પ્ર-૧-૨ અમેા.

તારેવિષે છે મતિ અમારી, ભક્તિભાવની રીતિછ;
 પુત્રભાવ જાણી અમો, નથી ધરતા પ્રીતિ. સાં ૬

એમ કહ્યું ત્યારે શ્રીભગવાને, મનમાં એવું આણ્યુંછ;
 જે વસુદેવ દેવકી મારું, કારણ નિશ્ચયે જાણ્યું. સાં ૭

ત્યારે શ્રીભગવાનજીએ, માયા ત્યાં દેખાડીછ;
 તમો કહ્યું તે તો સાચું, પંચભૂત પ્રાણી રહ્યો વ્યાપી. સાં ૮

ત્યારે દેવકી જોલિયાં, જે કંસે માર્યા તનજ;
 તેહ તમો આણીને આપો, જાણ્યું છું ભગવન. સાં ૯

દેવકીનાં વચન સુણીને, માયા રસંવરી તેહજ;
 પાતાલે પધારિયા, ભાલણપ્રભુ તો તેહ. સાં ૧૦

પદ ૪૮૦ રાગ સામેરી.

આત્મા પાતાલમાંહે, બલિ રાજ છે જ્યાંહે;
 કૃષ્ણ ને બલભદ્ર એહ, પૂજ્યા રાયે તેહ.

ઢાળ.

રાજાએ પૂજા કરીને, ચરણ તો પખાલિયા;
 ચરણોદક તે મસ્તક-મૂક્યાં, પાગ જધને લાગિયા. ૧

પ્રસન્ન મન કરીને ત્યાં, સ્તુતિ ઘણી કીધી ત્યાંહે હો;
 કેટલાએક દિને સ્વામી, પધાર્યા તમો આંહે હો. ૨

ગૃહસ્થી આ કૂપમાંહે, પકયા છું સ્વામી અમો;
 એ કારણથી તારજો, સ્વામીજી કહું છું અમો. ૩

ત્યારે બલિરાજાએ કૃષ્ણવિષે, આત્મસમર્પણ રકીધુંજ;
 હાથ જોડી પરિવાર સાથે, ઉઆદર લાવ ત્યાં કીધુંજ. ૪

આગલ રહી વિનતિ કીધી, કૃષ્ણ ત્યારે એમ વદે;
 પહેલે મનુવિષે પુત્ર જ, અવતર્યા જે કહ્યું ખરું. ૫

ઝેક સમે બ્રહ્માજીએ, સરસ્વતી ઉપાસ્યાં સહી;
૩૫ દેખી મોહ પામિયા, પૂઠે ત્યાં દોડયા સહી.

૬

મરીચપુત્ર તાહરે, ઝેવું દેખીને હસ્યા;
નિન્દિત કર્મ બ્રહ્માવું જોઈ, વચન ઝેવું અભ્યસા.

૭

હસ્યા માટે બ્રહ્માજીએ, શાપ ત્યાં દીધો સહી;
આસુરી થોતિ તમો પામો, ઝેવી ત્યાં વાણી કહી.

૮

અસુરને ઘેર પુત્ર થઈને, અવતર્યા ત્યાં તેહ હો;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથને ત્યાં, આદિ કહું છું એહ હો.

૯

પદ ૪૮૧ રાગ સામેરી.

તપ કરે છે જોહ, તીર્થ વિષે જઈ તેહ;
આરા પિતાની પાળે, તેને તાપસ શાપે.

ઠાળ.

શાપ તે ત્યારે હવો, તમો પિતાની વિના આરા;
તપ કરો છો તો પિતાને, હાથે મરજો ખરા.

૧

તે દેવકીને વિષે અવતર્યા, કાલનેમિ કંસ અવતાર હો;
કંસ તેને મારિયા તે, આવ્યા આણે ઠાર હો.

૨

દેવકી ત્યાં શોક કરે છે, લેઈ માતાને આપશું;
આપાપણે સ્થાનક જશે, શાપથી મૂકાવશું.

૩

ત્યારે ખટ પુત્ર લેઈ, કૃષ્ણજી ને બલદેવ હો;
ઠારકાંમાંડે આવિયા, દેવકીને આપ્યા ખેવ હો.

૪

પછે દેવકીએ ઉત્સંગ લીધા, પંચપાન ત્યાં કરાવિયું;
મરીચના ખટ પુત્ર કેરું, દિવ્ય તન સારે થયું.

૫

વિમાન ખેસી આપણે, પરલોક તે પામ્યા સહી;
એ કયા જે સાંભળે, તેને પુત્રશોક હોયે નહી.

૬

સકલ પાપથી મૂકાયે ને, મનના મનોરથ પૂરા કરે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, તે અંતે તેને ઉદ્ધરે.

૭

પદ ૪૮૨ રાગ ગોડી.

- કહે શુક સાંભળ રાય, તુજને હું કહું;
હયાશીમે અધ્યાયે, કયા ને લહું. ૧
- કૃષ્ણજીની ભગિની જેહ, નામ સુભદ્રા સહી;
તેનો તો વિવાહ, તુજને કહું અહીં. ૨
- પાંદુ કેરો તન, અર્જુન રાય સહી;
તીર્થ અટણને કાજ, નિસરિયો ત્યહીં. ૩
- સર્વ તીર્થ કરી ત્યાં તેહ, આવ્યો પ્રભાસ સહી;
અર્જુને સુણ્યો વિવાહ, દુર્યોધનનો સહી. ૪
- એવું સાંભળી તાપસવેષ, પોતે ત્યાં ધર્યો;
સુભદ્રાને કાજ, દ્વારકામાં પરવર્યો. ૫
- ત્યાં રહ્યા આતુર્ભાસ, યાદવે સેવા કરી;
એક વાર બલદેવ, તેડી આવ્યા સહી. ૬
- ભોજન કરવા કાજ, આવ્યા છે જેહ;
સુભદ્રા ત્યાં નાર, અર્જુને દીડી તેહ. ૭
- સુભદ્રાએ અર્જુનને, દીઠા તે ત્યાંહાં;
ખેડતાં ધયાં એક ચિત, હર્ષ ન જાયે ક્યહાં. ૮
- ત્યારે અર્જુને જાણ્યું એમ, સુભદ્રાને હરું;
ત્યાં સમય ન દીઠો એહ, મન વિચાર્યું ખરું. ૯
- એક વાર યાદવ સર્વ, રથ ખેસીને સહી;
ગઢ જોવાને કાજ, વેગે ચાલ્યા ત્યહીં. ૧૦
- હવે સુભદ્રા જેહ, કન્યા સાથે આવી સહી;
અર્જુન નિસર્યા તેહ, મન વિચાર કરી. ૧૧
- અધમાર્ગ આવ્યા આપ, તેવે વિચાર કર્યો;
જઈને ખેડા રથ, પોતે તેહ ખરો. ૧૨

રથ તે તેણી વાર, અલગો હાક્યો સહી;	
થોદાએ તેણીવાર; જઈને વાત કહી.	૧૩
કલ્પું અર્જુન રાય, કન્યા જાયે હરી;	
આત્મા આપો રામ, સુલદ્રા લાવું ખરી.	૧૪
પૂઠે ધાયા થોધ, અર્જુને માર્યા ખરા;	
કોથે હલધર રાય, પોતે તે નિસર્યા.	૧૫
ત્યારે ત્યાં કૃષ્ણદેવ, સ્તુતિ કરીને કહે;	
કહોછ કોને દેશે કન્યા એહ, એહથી રાખી પરે;	૧૬
અન્ય પુરુષનો સ્પર્શ, એને થયો સહી;	
કન્યાત્રત તો ભ્રાત, એનું ભાગ્યું તહીં.	૧૭
કન્યા એહ અણાવી, યોગ્ય એ તો છે નહીં;	
આપણુ શ્રોષ્ઠઆષ્ઠ ભ્રાત, એને તો આપો સહી.	૧૮
બલદેવ પ્રીછવ્યા એહ, વાત કહી ખરી;	
પહેરામણી ત્યાં ભ્રાત, એને ભેદયે રૂકરી.	૧૯
કૃષ્ણતણે વચન, પરણાવી સહી;	
પહેરામણી અનેક, લેખને આવ્યા ત્યહીં.	૨૦
સુલદ્રાવિવાહ એહ, તેનો ભેદ કહો;	
કહે છે ભાલણજન, બુદ્ધિમાને લહો.	૨૧

પદ ૪૮૩ રાગ ગોડી.

શ્રુતદેવ એક બ્રાહ્મણ છે, તેનો મિથિલા દેશમાં વાસછ;	
તે કૃષ્ણતણો અતિ ભકત છે, રૂઝાતા અતિપ્રકાશ. સાંભળ રાયછ. ૧	
શ્રુતદેવ બ્રાહ્મણ ગૃહસ્થ છે, પણ યથાલાભ સંતોષછ;	
સકલ ઇન્દ્રિય કૃષ્ણ ચરણે, અને છે નિર્દોષ. સાં ૨	
જનક રાજા રાજ્ય કરે છે, પણ કૃષ્ણને ચરણે મનછ;	
એવા ભકત જાણી રથ ગેસી, આવ્યા બુગણવન. સાં ૩	

પ્રથમ જોખામડલ ને, સૌરાષ્ટ્ર ને સિદ્ધપોરજી;
પાટણ મારવાડ દેશમાં, આવ્યા નંદકિશોર. સાં ૪

પંચાલ દેશને મથુરાં ને, કૌસલ નગરમાં આવ્યાજી;
જોણે મારગ યદ્ય કૃષ્ણજી, મૈથિલ દેશ સધાવ્યા. સાં ૫

જે જે દેશમાં પધાર્યા ત્યાં, લોકે પૂજા કીધીજી;
જનક રાજ સામે આવ્યો, આશીષ એવી દીધી. સાં ૬

બ્રાહ્મણે દંડવત સહિત, નમસ્કાર ત્યાં કીધાજી;
રાજાએ ધણા પ્રણામ કર્યા, કાર્ય અમારાં સીધ્યાં. સાં ૭

રાજા કહે સ્વામી મુણે, સકલ બ્રાહ્મણ ત્યાં એહજી;
સહુને તેડી ઘેર પધારો, પવિત્ર કરો મુને તેહ. સાં ૮

ત્યારે શ્રુતદેવ કહેવા લાગ્યો, મુજ ઘેર પધારો એહજી;
જેહુએ ભક્ત સરખા જાણીને, એ રૂપ કર્યાં પછે તેહ. સાં ૯

એ ભક્તતણે બલે કરી, બેતા મનોરથ પૂર્ણજી;
કોણે ભેદ જાણ્યો નહી, ન રહ્યા કોઈ અધુરા. સાં ૧૦

રાજાએ એમ જાણિયું જે, આવ્યા પમારે ઘેરજી;
શ્રુતદેવે જાણિયું જે, પધાર્યા મારે ઘેર. સાં ૧૧

સુવર્ણપાટ માણેક જડ્યા, રાયે આખ્યાં આસનજી;
પછે શ્રી કૃષ્ણનાં ચરણ પખાલ્યાં, તેણે સમે રાજન. સાં ૧૨

ચરણોદક લઈ મસ્તક મેલ્યાં, ચંદને ચમ્યાં અંગજી;
પુષ્પમાલા તો સમર્પી, આરોગાવ્યા શ્રીરંગ. સાં ૧૩

પછે કૃષ્ણચરણ ઉત્સંગ લેધને, ચાપે છે રાજનજી;
ધણા દિન મારે ઘેર ઊરહો ને, ઉલટ રાખી મન. સાં ૧૪

શ્રુતદેવ તે બ્રાહ્મણે પૂજા કરી, આખ્યું કુશ આસનજી;
ચરણ પખાલી કૃષ્ણનાં, ચરણામૃત કરે મુન્ય. સાં ૧૫

૧ પ્ર-૧ દેશ ત્યાં સિધાવ્યા. ૨ પ્ર-૧ રાય. ૩ પ્ર-૧ કરીને એમ કહેવા લાગ્યો. ૪ પ્ર-૧ રહ્યા સર્વ અધુરા. પ્ર-૨ કાંઈ. ૫ પ્ર-૧ મારે પધાર્યા ઘેર. ૬ પ્ર-૧ ભગવાન. ૭ પ્ર-૧ રહીને, કલ કરો પાવન. ૮ પ્ર-૨ ને તૃપ કરે મુન્ય.

તુલસીમંજરી ઝાઝી આણી, તેના ગુંથ્યા હારણ;
કંઠ વિષે આરોપિયા, કહ્યું લીજે દેવ મુરાર.

સાં ૧૬

મૃદુમય પાત્રે આરતી, પ્રભુજની ત્યાં કીધીજ;
ફળ પત્ર આણીને મૂક્યાં, ^૧સાદર સઘલી લીધી.

સાં ૧૭

ચરણોદક સઘલે કુટુંબ, લેધને મસ્તક મેલ્યાંજ;
માટીને પાત્રે ઉદક શીતલ, પ્રભુજને પાવા દીધાં.

સાં ૧૮

સામા મણુચીનાં સહી, અત્ર પ્રભુને આરોગાગ્યાંજ;

આપણું વસ્ત્ર એક કટકો હતો, ^૨તે અંગ ધરી નૃત્ય કીધાં. સાં ૧૯

પછે તેના મન વિષે ત્યાં, અતિ આનંદ ચાયજ;

વિચાર એવો કરવા લાગ્યો, કહે ભાલણ મહિમાય.

સાં ૨૦

પદ ૪૮૪ રાગ માઝ.

એવો વિચાર કરે મનમાંહે, શુક સનકાદિક સરખા બ્યાંહે. ૧

અષ્ટાંગ યોગ તો સાધે તેહ, સ્વપ્ને તેને નાવે એહ. ૨

તે મુદ્ધર્ત તો સ્વામી જેહ, ઉમારે ઘેર આવ્યા છે એહ. ૩

ધણી સ્તુતી કીધી છે તેહ, એવું કહેવા લાગ્યા તેહ. ૪

^૪મૂરખ માનુષ દેહને પામી, તારાં ચરણ ન પડે સ્વામી. ૫

તેનો સ્પર્શ કરે ત્યાં જેહ, મહા પાપી તો કહિયે તેહ. ૬

એ કારણથી શ્રી અવિનાશ, તારે ચરણે દેજે વાસ. ૭

શ્રુતદેવ કરો સાહી હાથ, એણી પેર કહે વૈકુંઠનાથ. ૮

મોટું ભાગ્ય તારું તો તેહ, કોણ કોણ ઋષિ આવ્યા એહ. ૯

સકલ વર્ણમાં મોટા એહ, બ્રાહ્મણ માઝં રૂપ જ તેહ. ૧૦

તે બ્રાહ્મણની પૂજા કીધી, તે મેં સર્વે માની લીધી. ૧૧

૧ પ્ર-૧ ૨ માં સાધર છે. ૨ પ્ર-૨ તે આગલ ધરાવ્યાં. ૩ પ્ર-૨ ત્યાંહે.
૪ માનુષ દેહ પામી જેણે, ૫ પ્ર-૨ સેવ્યાં તેણે. ૬ પ્ર-૧ કરી. ૧૭ મૃદુમય પાત્ર-
માટીનું વાસણ. ૧૯ સામામણુચી-હલકાં માન્ય.

શ્રુતદેવ ને વળી રાજા જોહ, જેને વૈકુંઠ આપ્યું તેહ. ૧૨

વૈકુંઠ તેને આપી સ્વામ, પુરી આવ્યા ભાલણપ્રભુ રામ. ૧૩

પદ ૪૮૫ રાગ ગોડી.

કહે શુકદેવ સાંભળ રાય, તુજને કયા કહું;
સત્યાશીમે અધ્યાયે, વેદની સ્તુતિ લહું. ૧

રાજા પરીક્ષિત પૂછે જોહ, અહા સ્વરૂપ સહી;
વેદે કીધી સ્તુતિ, મુને કહો અહીં. ૨

શુકદેવ કહે એક વાર, મહા કલ્પાંત લવું;
વલણું શ્રી ભગવાન, વિશ્વ રચ્યું નવું. ૩

ઈન્દ્રિય મન ને પ્રાણ, તે નિપજાવ્યા સહી;
મોટા મોટા ઋષિ, તપ કરે છે ત્યહીં. ૪

પરમેશ્વરનાં ચરિત્ર, ગાયે છે ત્યાં જોહ;
નર નારાયણ વચન, પૂર્વે કહું છે તેહ. ૫

નારદને કહું જોહ, તે હું તુને કહું;
કયા તણા પ્રસંગ, જે બુદ્ધિમાને લહું. ૬

એક વાર નારદ મુન્ય, અટલ કરે છે ત્યહીં;
બદરીકાશ્રમ મુઝાર, વેગે આવ્યા વહી. ૭

ત્યાં મોટા મોટા ઋષિ, બેઠા ધ્યાન ધરે;
નર નારાયણ ત્રૈલોક્ય, કારણ તપ કરે. ૮

ઘણા ત્યાં ઋષિ બેઠા છે, નારદજી ત્યાં સહી;
નર નારાયણ કહે ત્યાંહિ, ઋષિજી સુણતાં ત્યહીં. ૯

પૂર્વે જન લોકમાંહે, અહ્માશું વાદ થયો;
તે કહું તુને આજ, જાણી હરખ ખરો. ૧૦

ત્યાં સ્વયંભૂએ એકવાર, યજ્ઞ આરંભ્યો સહી;
અહ્માના સુત ચાર, વેગે આવ્યા ત્યહીં. ૧૧

૧ પ્ર-૨ દ્વારામતી. ૨ પ્ર-૧ રૂપ ધ્યુ. ૩ મહા કલ્પાંત-મોટા કલ્પનો છેડો.

ત્યારે હું નહોતો શે પાસ, સ્વામી પુણું સહી;	
૧નારાયણ કહો એહ, મુજને સંદેહ ત્યહી.	૧૨
૨શ્વેત દીપતી માહે, તું ગયો હતો સહી;	
ત્યારે એ સંવાદ, થયો હતો અહીં.	૧૩
સનકાદિક ત્યાં ચાર, માહેથી એક કહે,	
ત્રણ સાંભળે ત્યાંહ, ભાલણ એમ લહે.	૧૪

૫૬ ૪૮૬ રાગ માઝ.

ચોમાહે તપે સરખું એહ, સરખું જ્ઞાન તો કહાવે તેહ.	૧
એક સમે ત્યાં શ્રીભગવાન, વિશ્વ સંવરી શ્યામલવાન.	૨
પોઢયા શેષશાયી અવિનાશ, ધણા કાલ ત્યાં વસિયાં વાસ.	૩
પ્રથમ શ્વાસથી પ્રગટયા ઓવેદ, તેનો કોય ન જાણે ભેદ.	૪
વેદે સ્તુતિ કરી તેણે ઠાર, જગાવિયા (શ્રી) દેવ મુરાર.	૫
જ્યમ સેવક જગાડે રાય, હરિને ત્યમ જગાડયા ત્યાંય.	૬
અઠાવીશ જ શ્લોક ^૪ કહેવાય, વેદે સ્તુતિ કીધી ત્યાંય.	૭
સ્વામી જગ્યા ^૫ અવિધા છાંડી, કહે પછે કહું વાત જ માંડી.	૮
તારી માયા સામું કટાક્ષે આજ, લગારેક જીઓ મહારાજ.	૯
તે ૭મર્મવંતી થાયે નિરધાર, ગુણ પ્રસવે ત્રણ આણે ઠાર.	૧૦
સાંતિવક રાજસ તામસ જેહ, તેણે કરી વિશ્વ નિપજે એહ.	૧૧
એવી તારી માયા છે જેહ, તેનો અમો ન જાણું છેહ.	૧૨
સંકલ વિશ્વ દીસે તુજમાહે, તો તારી સ્તુતિ કરૂં આંહે.	૧૩
જ્યાં જ્યાં પુરુષ મેલે ચરણ, ત્યાં ત્યાં દીસે શ્રીવર્ણ.	૧૪
ત્યમ જે પદાર્થ છે આંહાં, તે તો દીસે છે તુજ માંહાં.	૧૫
જે કાએ આવ્યા તારે શરણ, તે તો પામ્યાં તારાં ચરણ.	૧૬
તેને તો માયાનો ભય, તારાં ચરણથી વિમુખ જે હોય.	૧૭
તેને માયાનો ભય ટલિયો, ભવસાગર તારે નામે ૧૦ તરિયો.	૧૮

૧ પ્ર-૨ નારાયણ કહે એહ, તુજને કહું સહી. ૨ પ્ર-૨ સમદ્રીપ. ૩ પ્ર-૧ દેવ. ૪ પ્ર-૧-૨ માં 'લોક' શબ્દ છે. ૫ પ્ર-૨ અવધ. ૬ પ્ર-૨ કહેવી છે. ૭ પ્ર-૨ ભગવતી, ૮ પ્ર-૨ એહ. ૯ પ્ર-૧ ધરણ. ૧૦ પ્ર-૧ ટળીયો.

તારા ચરણથી વિમુખ છે જેહ, શ્વાન સૂકર કહિયે ત્યાં તેહ.	૧૯
ગર્ધવની પેરે ભરે છે પેટ, તે મુક્તિ નહી પામે નેટ.	૨૦
કેટલા એક હ્રદેમાં રાખે, પરમેશ્વર કેરા ગુણુ ભાખે.	૨૧
કોએક બ્રહ્મા શિવને ધાય, કો ભાલણુ પ્રભુના ગુણુ ગાય.	૨૨

પદ ૪૮૭ રાગ ગાડી.

કેટલા એક તો વાણીએ, કૃષ્ણ તણા ગુણુ ગાયળ;	
કો કૃષ્ણકથા રૂપી પીએ અમૃત, કર્ણકચોલે ત્યાંય. શ્રી ભગવાનળ.	૧
કેટલા તાઈ બજન કરે, તેને પુરુષ તો કહિયેળ;	
જે તારા ચરણથી વિમુખ છે, તે માતુષ નવ લહિયે.	શ્રી૦ ૨
કો પુરુષ યોગાભ્યાસે, તારાં પામે ચરણુળ;	
કો દૈત્ય વૈરભાવે પામે, તે તો તાઈ શરણુ.	શ્રી૦ ૩
ગોપી સર્વ કામબુદ્ધિએ, પામી તારાં ચરણુળ;	
૨ કંસાસુર ભય પામિયો, સ્વામી અશરણુ શરણુ.	શ્રી૦ ૪
બ્રહ્માદિક તારી આત્મામાંહે, પ્રવર્તે છે એહળ;	
સ્વામી તારે આપણો પીયારો, શત્રુ મિત્ર નથી તેહ.	શ્રી૦ ૫
જે કો તાઈ બજન કરે તેને, સંસાર ન પીડે એહળ;	
જનાવ જેમ નાવિક વિના, સમુદ્રનો પાર ન પામે (તેહ).	શ્રી૦ ૬
૪ તમ સત્યસંગ વિના સંસારનો, પાર કો નવ પામેળ;	
એવું જાણી બજને કરે તે, ગર્ભ તણાં દુઃખ વામે.	શ્રી૦ ૭
તારાં ચરણુ કમલ ૫ મકરંદ તણો રસ, જે કો પીશે જનળ;	
તેને સ્વર્ગ પૃથ્વી રાજ્ય તણા, ભોગ ઉપર નહી મન.	શ્રી૦ ૮
જ્યાં લગી કામવાસના ઉભી, ત્યાં લગી છે દુઃખળ;	
તારાં ચરિત્ર અવણે નવ સુણીયાં, તે ક્યાંથી પામે સુખ.	શ્રી૦ ૯

૧ પ્ર-૨ વૈરબુદ્ધિ. ૨ પ્ર-૨ કો સુર ભયે કરી ઉભો, ૩ પ્ર-૨ નાવી જમ નાવે ફરે, સમુદ્રનો પાર ન પામે તેહ. ૪ પ્ર-૨ તમશું સંગત સાધ્યા વિના, સંસારનો પાર ન પામેળ. ૫ પ્ર-૧ મધુકર. ૮ ચરણુ કમલ મકરંદ-ચરણુ રૂપી કમલનું મધ. ૯ કામવાસના-કામની ઇચ્છા.

- તારી લીલા અમો નવ જાણું, વળી અહ્વાદિક નવ જાણેછ; શ્રી૦ ૧૦
 જે કો તારાં ચરણ અનુસરે, તે તારું પદ પામે.
 એવી સ્તુતિ વેદે ત્યાં કીધી, ત્યારે જગ્યા શ્રી ભગવાનછ; શ્રી૦ ૧૧
 પછે સકલ વિશ્વની રચિતમર્યાદા, રૂપી સ્યામલવાન.
 શ્રી નારાયણે સનકાદિકની, વલતી પૂજા કીધીછ; શ્રી૦ ૧૨
 નારદને તે જ્ઞાન કહ્યું, ઋષિ વ્યાસને બુદ્ધિ દીધી.
 મુજ આગલ વ્યાસે કહ્યું, તે તુજ આગલ મેં ભાખ્યુંછ; શ્રી૦ ૧૩
 કૃષ્ણકથા રૂપી અમૃત તે, મેં તો સર્વ આખ્યું.
 શ્રીકૃષ્ણ અહ્વા રુદ્રાદિકના, સ્વામી છે નિરધારછ; શ્રી૦ ૧૪
 ભાલણુપ્રભુ રચુનાયને, ટરાખો હદે મુઝાર.

પદ ૪૮૮ રાગ સામેરી.

શુકદેવ કહે સુણ રાય, અધ્યાય સત્યારી પૂર્ણ થાય;
 અડવાશીમે અધ્યાય, રાજ પૂછે ત્યાંય.

હાળ.

- જ્ઞાન પૂછે રાજને, અહ્વા ને મહાદેવ હો; ૧
 રતેને ભજે છે તે ભોગી નિશ્ચે, ભોગ પામે છે ખેવ હો.
 વિષ્ણુને જે ઉપાસે, નિર્ધન તે હોયે સહી; ૨
 દુઃખ પામે છે શા માટે, શુકદેવ કહો મુને પૂઅહિં.
 શુકદેવ કહે તેં ભલું પૂછ્યું, તારો પિતામહ ધર્મરાય હો; ૩
 મહાભારત યુદ્ધ કરીને, કૃષ્ણને પૂછ્યું ત્યાંય હો.
 શ્રીકૃષ્ણ યુધિષ્ઠિર પ્રયે કહે છે, જેને હું કૃપા કરું; ૪
 પ્રથમ સંસારનો ભોગ ટાલું, વિદ્ય તો સધલાં હરું.
 વળી ભોગથી અલગો કરું ને, વિપયથી કરું આપ હો; ૫
 ઉદય કરે તે ભાંજ નાખ્યું, પમાડું તનમાં તાપ હો.

૧ પ્ર-૨ સુષ્ટિ મધ્યેથી અલ્યાસા. ૨ પ્ર-૧-૨ દીધી. ૩ પ્ર-૧ તેણે રાખ્યો.
 ૪ પ્ર-૨ તેનો ભેદ તે ભાગે નહી, નવનિધિ પામે ખેવ હો. ૫ પ્ર-૧-એહ. પ્ર-૨
 સહી, ૬ પ્ર-૨ ગર્વ. ૧૧ સ્થિત મર્યાદા-સ્થિત-સ્થાપિત કરેલી હદ.

બળી સર્વથી નિર્વૃત્તિ, મારા દાસને પ્રેમે મળે;
 તેને રુદ્ર અન્ન ઇંદ્રનાથી, અધિક આપું રતેટલે સરે. ૬
 ઉમન શુદ્ધ કરીને તીર્થે, સમર્પે મુને દેહ;
 તેને મુન્ન સરખો કરું, કારણ મારું ત્યાં એહ. ૭
 બ્રહ્મા રુદ્ર તે થોડે ભજને, વેલી તો કૃપા કરે;
 ભક્તિ કરતાં પડે વાકું તો, બાળીને ભસ્મ કરે. ૮
 તે તો હું કરું નહી, મારો જે ત્યાં દાસ હો;
 ભાવ કલાવે જે ભજે, તેને આપું વૈકુંઠવાસ હો. ૯
 આદે એક જ જ્ઞાન છે, તે કહું તમને સાંભળો;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથ કહે છે, યોગ મારગમાં ભળો. ૧૦

પદ ૪૮૯ રાગ સામેરી.

પૂર્વે ત્યાં મહાદેવ, વૃકાસુરને ત્રુઠ્યા ખેવ;
 તે કહું આખ્યાન, સાંભળ તું રાજન.

ઢાળ.

એક વાર વૃકાસુરે, એવી ઇચ્છા મન ધરી;
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહાદેવ ભણી, તે જાય છે ઇચ્છા કરી. ૧
 નિસરતાં નારદ મળ્યા, ચારે નારદને પૂછે સહી;
 ક્ષત્રણ લોકમાં કોણ વેલું તુઠે, તેને હું ભણું જાન્ય. ૨
 ત્યારે નારદ ધમ કહે, મહાદેવ ભણી જા તુંહ હો;
 આગે રાવણ બાણાસુરને, ત્રુઠ્યા છે કહું એહ હો. ૩
 એવું સાંભળીને વૃકાસુર, મહાદેવ આરાધે ત્યાંહાં;
 અગ્નિ કરે કુંડ કરી, દેહ હોમે છે તેહમાં. ૪
 સાત દહાડા પોતાવું, માંસ હોમ્યું ત્યાં સહી;
 મસ્તક છેદી હોમવા લાગ્યો, મહાદેવજી આવ્યા ૯ત્યહી. ૫
 કુંડમાંહિથી પ્રગટ થઈને, શીશ છેલ્તો રાખિયો;
 મહાદેવ કરા સ્પર્શ થકે, દેહ તેનો ૧૦હગારીઓ. ૬

૧. પ્ર-૧ મહાદાસને. ૨. પ્ર-૨ ત્યાં. ૩. પ્ર. ૨ મન શુદ્ધ કરી કરીને, ૪. પ્ર-૧ જેહ. ૫. પ્ર-૧ મન ધરો. ૬. પ્ર-૧ ત્રણમાંહે. ૭. પ્ર. ૧ જાન્ય. પ્ર-૨ સહી. ૮. પ્ર-૨ રુદ્ર હો. ૯. પ્ર-૨ વહી. ૧૦. પ્ર-૨ તેનો દેહ તો હતામ થયો. ૬. નિર્વૃત્તિ-સુખ.

મહાદેવજી ત્યાં પ્રસન્ન થઇને, કહે માગ આપું તુને;
 ત્યારે વૃકાસુર ઇમ જોલિયો, સ્વામી વર માગું તુજ કને. ૭
 સ્વામી એ માગું છું તમ કને, જેને માથે મૂકું હાથ હો;
 તે બળીને ભસ્મ થાયે, આપો શંકર તાત હો. ૮
 મહાદેવ કહે તારે હશે, માગ્યું જે તે તો સહી;
 ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, અનર્થ થયો ત્યાં સહી. ૯

પદ ૪૯૦ રાગ સામેરી.

વૃકાસુર તો એહ, પાર્વતી દીઠાં તેહ;
 મનમાં જાણ્યું એહ, મહાદેવને જાણું તેહ.

ઢાળ.

મહાદેવને જે ભસ્મ કરું તો, ઉભયા આવે મુજ કને;
 એવું ચિત્તવી મહાદેવને, શિર હાથ મૂકે જેટલે. ૧
 મહાદેવજી કહે આ ભલો ભક્ત જ, મારો તો હિપન્યો;
 પાર્વતી લેવા મન કરે છે, મુજને જાણીને ખરો. ૨
 મહાદેવ વલતા ત્યાંથી નાઠા, ભસ્માંગદ પૂઠે ધસ્યો;
 ૧બ્રહ્મલોક સ્વર્ગલોક ભમીને, પછે શંકર ત્યાં થાકી રહ્યા. ૩
 થાકીને મહાદેવજી લાં વિમાસે, પોતાના મનમાં સહી;
 મુને કોણે નવ રાખ્યો, દૈત્યને ભયે કરી. ૪
 વૈદ્યુદપતિને શરણુ જાઉં (તો), દૈત્યથી તે છૂટિયે;
 એવું વિમાસીને ધાધ આવ્યા, વિષ્ણુ કને ત્યાં સર્પો. ૫
 મહાદેવ દેખી આવતા, વિષ્ણુએ દીઠા સહી;
 બદુક કરો વેપ લીધો, સ્વામીએ ૨જાણ્યું સહી. ૬
 ત્રાહિ ત્રાહિ ત્યાં રાખિયે, એમ શંકર કહેવા લાગ્યા ત્યાંહાં;
 તારા ચરણથી તો ગંગા ચાલ્યાં, પવિત્ર કરે સહુને આંહાં. ૭
 મચ્છ અવતાર પૂર્વે ધરી, શંખાસુર માર્યો સહી;
 ગોપીની તમો આશા પૂરી, તમો દૈત્યથી રાખો અહીં. ૮

મહાદેવને ત્યાં જતા મૂકી, વિષ્ણુ સામા આવિયા;
મહાદેવ ધાધ ધરમાં પેઠા, ખાર ત્યાં દેવરાવિયાં.

હસી હરિજો એમ કહ્યું, ક્યાં યકી આવ્યા તમે;
ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી કહે છે, આશ્ચર્ય તો પામ્યા અમે.

પદ ૪૯૨ રાગ સામેરી.

હરજી કહે છે એહ, મુજને કહેને તેહ;
ધસતો તું તો રાય, કહેને તું ક્યાં જાય.

ઢાળ.

ક્યાં જશો કહે અમને, ક્યાં યકી આવ્યા તમે;
વામન બ્રાહ્મણ પ્રત્યે કહે છે, કારણ તો કહિયે અમે.

મહાદેવે વરદાન આપ્યું, દૈત્ય કૃષ્ણ આગળ કહે;
કૃષ્ણ વલતા એમ કહે, મહાદેવ જૂઠું બોલ્યા છે એહ.

વરદાન એતું સાચું નાહે, એ ભૂત પ્રેતનો નાથ હો;
એતું સાચું જૂઠું જણાશે, સ્મશાનવાસી આપ હો.

એ પરીક્ષાને કારણે તું, માથે મેલે હાથ હો;
દૈત્ય અસ્રાની થયો, માયા મૂકી પોતે ચઢનાથ હો.

દૈત્ય અસ્રાની થયો, ધૃશ્વરી માયાએ કરી;
આપણે માથે હાથ મૂક્યો, બળી ભસ્મ થયો ત્યહી.

મહાદેવ સંકટથી મૂકાવ્યા, રંગહાર આવો તાત હો;
શંકર કહે સ્વામી દૈત્ય બાળ્યો ? નહી આવું હું આપ હો.

વિષ્ણુ કહે તે દૈત્ય બાળ્યો, તે તમારી કૃપાએ આપ હો;
નિર્ભય થઈને આવો મળીએ, જાયે તનનો તાપ હો.

મહાદેવજી બહીતા નિસર્યા, દૈત્ય પડ્યો દીઠો સહી;
વિષ્ણુ તે મુને જીવતો, નિશ્ચયે તો રાખ્યો અહીં.

વિષ્ણુ કહે તમે દુષ્ટને, એવા વર મ આપશો;
કૈલાસ જાઓ નિશ્ચિંત થઈને, વિષ્ણુ કહે દુઃખ ઉમાણશો.

૧ પ્ર-૨ યુગનાથ હો. ૨ પ્ર-૨ હરિ આવ્યા ત્યાં તેહ હો; શંકર કહે હું
નહીં આવું, દૈત્ય બાળે નાથ હો, ૩ પ્ર-૧ કો ધરો.

મહાદેવજી કૈલાસ આવ્યા, એ કથા જે સાંભળે;
કહે ભાલણુ સંસારના, તેને કષ્ટ તો સધલાં ટળે.

પદ ૪૯૨ રાગ ગાડી.

કહે શુક સાંભળ રાય, તુજને કથા કહું;
ઋષિકેરો ત્યાં વાદ, જે વિસ્તારે લહું.
સરસ્વતીની તીર, માંહે યજ્ઞ કરે;
ત્યાં વાદ માંહેમાંહે, તે ઋષીશ્વર કરે.
એક કહે બ્રહ્મા મોટા, એક કહે વિષ્ણુ સહી;
એક કહે મહાદેવ, મોટા તે જાણો અહીં.
તેની પરીક્ષા જેવા કારણુ, ભૂગુ ઋષીશ્વર જેહ;
સધલે મળીને મુન્ય, મોકલિયા તેહ.
પ્રથમ બ્રહ્મસદન, બ્રહ્મા કને ગયા;
કીધો નહી નમસ્કાર, પોતે ઉભા રહ્યા.
ત્યારે બ્રહ્માને ચઢ્યો કોપ, ભૂગુ આવ્યા તેહ;
ન કીધો નમસ્કાર, આવીને એહ.
બ્રહ્માનો શમાવી કોપ, શંકરલોક ગયા;
આવ્યા સામા તાત, મનમાંહે હરખ રધણો.
આવીને મહાદેવ, જેટલે મળે સહી;
વેગલો રહેને આપ, તુને આભડું નહી.
સ્મશાનવાસી તું એહ, આહું ચર્મ ધરે;
ભસ્મે ખરડે દેહ, રખે તું સ્પર્શ કરે.
ભૂગુને કરવા પ્રહાર, હાય ત્રિશૂલ ધર્યું;
ઉમયાએ જાણ્યું એહ, મહા વિપરીત મર્યું.
વાર્યાં શંકર નાથ, મોટા ઋષિ એહ;

શંકર છાંડયો ક્રોધ, ભૂગુ વિષ્ણુલોક ગયા;
લક્ષ્મીને ઉત્સંગ, પ્રભુ પોલી રહ્યા.

મુને આવતો દેખી એહ, પોતે મૂતો સહી;
કીધો પાટુ ધાત, હદેમાંહે સહી.

હ્રી શ્રી ભગવાન, ભૂગુનાં ચરણુ ગ્રહ્યાં;
તલાંસે વૈકુંઠનાથ, વચન ગોમ કહ્યાં.

સ્વામી તમારાં ચરણુ, કોમલ છે સહી;
ધણુ દૈત્યનો કીધો ધાત, હદે કઠિન અહીં.

આજ થકી ત્યાં વાસ, લક્ષ્મી કરે અહીં;
તારા ચરણુનો ધાત, કોમલ થયું ત્યહીં.

તારા ચરણુનું લાંચ્છન જેહ, હદે જ રહેજો સહી;
પવિત્ર થયો હું તો તેહ, હરિએ વાણી કહી.

વલતા ત્યાં મુનિજન, દૃષ્ટાંત જોઈ એહ;
આબ્યા સરસ્વતીની તીર, ઋષિ પાસે તેહ.

સર્વ કયા ત્યાં એહ, ઋષિને સમર્પી સહી;
એક ભજવા વૈકુંઠનાથ, બીજું કોઈ નહીં.

કૃષ્ણકથા અમૃત, પ્રેમે પીએ જેહ;
પુનરપિ નહીં ગર્ભવાસ, હરિપદ પામે તેહ.

ત્રણુ લોકમાંહે તેહ, પૂજશે સહી;
કૃષ્ણકથા અમૃત જેહ, મુખે રહેશે ત્યહીં.

ઋષિતણો સંવાદ, રાંજન મેં લહ્યો;
કહે ભાલણુ વિસ્તાર, બાણુયો તેવો કહ્યો.

પદ ૪૯૩ રાગ ગાલી.

એકવાર દારાવતી માંહે, કહે ઋષિ સાંભળ રાયજી;

એક બ્રાહ્મણનો બેળાલ, જણત એવ મૃત્યુ થાય. સાં

મૃતકને તે લેઈ આવિયો, યાદવની સલા મુઝારજી, સાં ૨
કહે, તમારે અધર્મે, મારો પુત્ર મૂઝો અકાલ.

તમો લોભી દુષ્ટ છો, બ્રહ્મસેવા રહિત છો તેહજી, સાં ૩
એવું કહીને તે તો બાલક, દેન દીધો એહ.

એણીપેર આઠ પુત્ર બ્રાહ્મણના, તે તો પામ્યા મુરજી, સાં ૪
એક પુત્ર ત્યાં મૃત્યુ પામ્યો, તેને લઈ આવ્યો મુન્ય.

એમ કહ્યું જો સલામાંહે, કો ક્ષત્રિનો નથી તનજી, સાં ૫
અર્જુન ત્યાં બેઠા હતા, તેણે સુણ્યું વચન.

યાદવને ધણો ક્રોધ કર્યો, અને તુચ્છ કહ્યાં વચનજી, સાં ૬
ક્ષત્રિ હોએ તો મારા પુત્રને, રક્ષા કરે રાજન.

એવું કહીને અર્જુન ઉઠ્યા, હવે જો મરે તારો તનજી, સાં ૭
તો હું દેહ ધરું નહી, એમ કહે રાજન.

વલતો બ્રાહ્મણ એમ કહે, આ બેઠા કૃષ્ણ બલદેવજી, સાં ૮
પ્રદુમ્ન અનિરુધ સાંજ બેઠા, તેણે ન ચાલ્યું એહ.

તો ત્યાં તોઈ શું ચાલશે, અર્જુન કહે વચનજી, સાં ૯
એ તો રાખી નવ શકે પણ, હું તો રાખીશ તારો તનજી.

મારે ગાંડીવ ધનુષ ને, (વળી) અક્ષય ભાયાં એહજી, સાં ૧૦
તારા પુત્રને હું ધનુષે રાખીશ, કાંઈ કહ મ આણીશ તેહ.

એવું કહીને બ્રાહ્મણ વાળ્યો, તેની સ્ત્રીને યયા દશ માસજી, સાં ૧૧
એવે બ્રાહ્મણ તેડવા આવ્યો, અર્જુનને અવાસ.

પુત્ર પ્રસવવાનો કાલ થયો, હવે કાંઈ કરોને પેરજી, સાં ૧૨
અર્જુને ત્યારે ઘર પછવાડે, બાણ ઠાઠ બાંધી એહ.

અહીં વાયુ પ્રવેશ કરે નહી, એવું કરીને બેઠાજી, સાં ૧૩
પુત્ર પ્રસવ જ્યારે હવો, ત્યારે હૈયે ધોખો પેઠો.

પહેલે બાળક જે મરતાં, તેવું શરીર માત્ર જ રહેતુંજી, સાં ૧૪
દેહ જીવ સાથે ગયો, અર્જુન ચિંતામાંહે પેઠો.

૧ પ્ર-૨, મૃતજી. ૨ પ્ર-૨ તરત. ૩ દેન-અગ્નિદાહ સ્થગિત કાંદુકાર.

અર્જુનને તે આહ્વાણ સહી, લેઈ ગયો સખા મુઝારણ;
 અર્જુને જીઓ રક્ષા ધીવી, દેહ સહિત ગયો કુમાર. સાં ૧૫
 એ રક્ષા તો શું કરે, જે નગર વૈરાટની માહિણ;
 પુરુષ ટળાને સ્ત્રી થઈ રહ્યો, ધિક્ક જીવિત એનું આંહિ. સાં ૧૬
 સમસ્ત યાદવ સંઘાતે, શ્રીકૃષ્ણ રાખી ન શક્યાણ;
 તો તમો શું શકો રાખી, મિથ્યા વાણી બક્યા. સાં ૧૭
 તમાર પછે ત્યાં કોઈ ચઢાવી, જમલોક-જે(જ)ઈ જોયાણ;
 અંબરાવતી કૈલાસ નિહાળ્યું, બ્રહ્મલોક ત્યાં જોયા. સાં ૧૮
 પાતાલ સાત સાગર જોયા, ત્યાં ક્યહી ન દીઠો બાલણ;
 કહે ભાલણ અર્જુન કહે, દેહ ત્યજું તતકાલ. સાં ૧૯

પદ ૪૯૪ રાગ દેશી આસતી.

અર્જુન જોલી આવિયા જો, ક્યહી ન દીઠો બાલ જો;
 કાષ્ઠભક્ષ કહે હું કહું જો, એમ કહે મુખ ભૂપાલ જો. ૧
 સૂત્ર દૈવતણું જીઓ સહી જો, કોણે વાંચ્યું ન યારે જો;
 ધણે ઠામ હરિએ રાખિયા જો, મરણ આબ્યું આંહિ જો. ૨
 મરવાની ગતિ ત્યાં કરે જો, ત્યારે કર સાલ્લા ભગવાન જો;
 ચાલો પુત્ર દેખાડિયે જો, રથ બેઠા શ્યામલવાન જો. ૩
 શ્રીકૃષ્ણે રથ ખેડિયો જો, સમુદ્રમાંહે ત્યાં તેહ જો;
 સમુદ્ર સર્વ જોલી વળ્યા જો, અષ્ટ કુલ પર્વત તેહ જો. ૪
 અધકાર ત્યાં આવિયો જો, અશ્વ ન ચાલે તેહ જો;
 કૃષ્ણે સુદર્શન (ચક્ર) મેલ્યું જો, ઉઘોત થયો છે એહ જો. ૫
 આગળ ચક્ર ચાલે સહી જો, પૂઠેથી રથ જાય જો;
 પાર ત્યાં અધકારનો નહીં જો, અર્જુન બહીવા લાગ્યા ત્યાં જો. ૬
 શ્રી કૃષ્ણે અર્જુન ચાંપિયા જો, રથ ઉપર ત્યાં તેહ જો;
 કૃષ્ણે રથ જલમાંહે ખેડિયો જો, સુવર્ણ મંદિર દીઠાં તેહ જો. ૭

અનેક સ્તંભ માણેક તણા જે, શોભાનો નહી પાર જે;
 એક જીભે તે ક્યમ કહું જે, જે બ્રહ્મા ન પામે પાર જે. ૮
 વિસ્મય પામ્યા મન ઘણું જે, અર્જુન મનશું પામ્યા હાર જે;
 શેષ નાગ ઉત્સર્ગે પોઢિયા જે, સ્વામી શ્રી જગદીશ જે. ૯
 સ્યામ સુંદર પીતાંબર પે'યાં જે, ચતુર્ભુજધારી ઇશ જે;
 પાર્ષદ ત્યાં સેવા કરે જે, અષ્ટ સિદ્ધિ દાસી જગદીશ જે. ૧૦
 રથથી કૃષ્ણ તે અર્જુન ઉતર્યાં જે, નમસ્કાર કર્યો ઇશ જે;
 તે મુહૂર્ત પ્રત્યે કૃષ્ણ બોલિયા જે, વિપ્રના સુત આપો જુગદીશ જે. ૧૧
 વક્તા સ્વામી ત્યાં બોલિયા જે, સાંભળો કૃષ્ણ ઇશ જે;
 મહીનો ભાર હવે ઉતર્યો જે, તો ધામ આવો તમો આપ જે. ૧૨
 એવાં વચન કૃષ્ણે સુણ્યાં જે, સુખ પામ્યા વૈકુંઠનાથ જે;
 એવું સાંભળી ત્યાં સહી જે, બ્રાહ્મણના દશ તન જે. ૧૩
 ઋષિ પ્રત્યે બોલ્યા સહી જે, હજી ભાર છે ભગવાન જે;
 એમ કહી રથ ખેડિયો જે, ૧ અર્જુન સાથે છે એહ જે. ૧૪
 દ્વારાવતીએ આવિયા જે, બ્રાહ્મણના તન આપ્યા એહ જે;
 ત્યાં અર્જુન વિસ્મય પામ્યા જે, મારો મદ ટાળ્યો ત્યાં એહ જે. ૧૫
 એવાં અનેક કાર્ય ખીળ્યાં કર્યાં જે, ભક્તની રક્ષા કીધી તેહ જે;
 એણી પેર ધર્મ ચલાવીઆ જે, અધર્મનો કીધો નાશ જે. ૧૬
 એ લીલા જે કો સાંભળે જે, કહે ભાવણ નાવે ગર્ભવાસ જે;

પદ ૪૯૫ રાગ ગોડી.

શુક્રદેવ કહે પરીક્ષિતને, સાંભળ કહું ચરિત્રજ;
 નેવુમે અધ્યાયે જે કથા, પૂરણ દશમ પવિત્ર. ઋષિજી ઉચ્ચરે. ૧
 હવે કૃષ્ણ દ્વારકાં વિષે, રમે લીલા એકાંતજ;
 સોલ સહસ્ત્ર સાથે સુંદરી, વળી અનેક ખીજ ત્યાંય. ઋ. ૨
 એક સો આઠ વળી ઉપરે, શોભે આઠ વળી તેહજ;
 સરોવર વાડી કૂપ ધણા છે, ત્યાં રમે શ્રીભગવાન. ઋ. ૩

અર્જુનને તે આહ્વાણ સહી, લેઈ ગયો સભા મુજારજી;
 અર્જુનને જીઓ રક્ષા કીધી, દેહ સહિત ગયો કુમાર. સાં ૧૫
 એ રક્ષા તો શું કરે, જે નગર વૈરાટની માંહેજી;
 પુરુષ ટળીને સ્ત્રી થઈ રહ્યો, ધિક્ક જીવિત એનું આંદે. સાં ૧૬
 સમસ્ત યાદવ સંઘાતે, શ્રીકૃષ્ણ રાખી ન શક્યાજી;
 તો તમો શું શકો રાખી, મિથ્યા વાણી બક્યા. સાં ૧૭
 ત્યાર પછે ત્યાં ક્રોધ ચઢાવી, જમલોક જો(જ)ઈ જોયાજી;
 અંબરાવતી કૈલાસ નિહાળ્યું, અહાલોક ત્યાં જોયા. સાં ૧૮
 ખાતાલ સાત સાગર જોયા, ત્યાં કપડી ન દીઠો ખાલજી;
 કહે લાલજી અર્જુન કહે, દેહ ત્યજી તત્કાલ. સાં ૧૯

પદ ૪૯૪ રાગ દેશી ચાલતી.

અર્જુન ખોલી આવિયા જો, કપડી ન દીઠો ખાલ જો;
 કાષ્ઠભક્ષ કહે હું કરું જો, એમ કહે મુખ ભૂપાલ જો. ૧
 સૂત્ર દેવતાણું જીઓ સહી જો, કાણે વાંચ્યું ન યાયે જો;
 ધણે ઠામ હરિએ રાખિયા જો, મરણ આવ્યું આંદે જો. ૨
 મરવાની ગતિ ત્યાં કરે જો, ત્યારે કર સાહ્યા ભગવાન જો;
 ચાલો પુત્ર દેખાડિયે જો, રથ ખેઠા શ્યામભવાન જો. ૩
 શ્રીકૃષ્ણ રથ ખેડિયો જો, સમુદ્રમાંહે ત્યાં તેહ જો;
 સમુદ્ર સર્વ ખોલી વળ્યા જો, અષ્ટ કુલ પર્વત તેહ જો. ૪
 અંધકાર ત્યાં આવિયો જો, અથ ન ચાલે તેહ જો;
 કૃષ્ણ સુદર્શન (ચક્ર) મેલ્યું જો, ઉઘાત થયો છે એહ જો. ૫
 આગળ ચક્ર ચાલે સહી જો, પૂઠેથી રથ જાય જો;
 પાર ત્યાં અંધકારનો નહીં જો, અર્જુન ખીવા લાગ્યા ત્યાં જો. ૬
 શ્રી કૃષ્ણ અર્જુન ચાંપિયા જો, રથ ઉપર ત્યાં તેહ જો;
 કૃષ્ણ રથ જલમાંહે ખેડિયો જો, સુવર્ણ મંદિર દીઠાં તેહ જો. ૭

અનેક સ્તંભ માણેક તણા જે, શોભાનો નહી પાર જે;
 એક છલે તે કમ કહું જે, જે બ્રહ્મા ન પામે પાર જે. ૮
 વિસ્મય પામ્યા મન ઘણું જે, અર્જુન મનશું પામ્યા હાર જે;
 શેષ નાગ ઉત્સંગે પોહ્યા જે, સ્વામી શ્રી જગદીશ જે. ૯
 શ્યામ સુંદર પીતાંબર પે'યાં જે, ચતુર્ભુજધારી ધર જે;
 પાર્ષદ ત્યાં સેવા કરે જે, અષ્ટ સિદ્ધિ દાસી જગદીશ જે. ૧૦
 રથથી કૃષ્ણ તે અર્જુન ઉતર્યાં જે, નમસ્કાર કર્યો ધર જે;
 તે સુહૃત્ પ્રત્યે કૃષ્ણ બોલ્યા જે, વિપ્રના મુત આપો જુગદીશ જે. ૧૧
 વલતા સ્વામી ત્યાં બોલ્યા જે, સાંભળો કૃષ્ણ ધર જે;
 મહીનો ભાર હવે ઉતર્યો જે, તો ધામ આવો તમે આપ જે. ૧૨
 એવાં વચન કૃષ્ણે મુણ્યાં જે, મુખ પામ્યા વૈકુંઠનાથ જે;
 એવું સાંભળી ત્યાં સહી જે, બ્રાહ્મણના દશ તન જે. ૧૩
 ઋષિ પ્રત્યે બોલ્યા સહી જે, હજી ભાર છે ભગવાન જે;
 એમ કહી રથ ખેડિયો જે, ૧ અર્જુન સાથે છે એહ જે. ૧૪
 દ્વારાવતીએ આવ્યા જે, બ્રાહ્મણના તન આપ્યા એહ જે;
 ત્યાં અર્જુન વિસ્મય પામ્યા જે, મારો મદ ટાળ્યો ત્યાં એહ જે. ૧૫
 એવાં અનેક કાર્ય બીજાં કર્યાં જે, ભક્તની રક્ષા કીધી તેહ જે;
 એણી પેર ધર્મ ચલાવીઆ જે, અધર્મનો કીધો નાશ જે. ૧૬
 એ લીલા જે કો સાંભળે જે, કહે ભાક્ષણ નાવે ગર્ભવાસ જે;

પદ ૪૮૫ રાગ ગોડી.

શુક્રદેવ કહે પરીક્ષિતને, સાંભળ કહું ચરિત્રજી;
 તેવુમે અધ્યાયે જે કયા, પૂરણ દશમ પવિત્ર. ઋષિજી ઉચ્ચરે. ૧
 હવે કૃષ્ણ દ્વારકાં વિષે, રમે લીલા એકાંતજી;
 મોલ સહસ્ર સાથે સુંદરી, વળી અનેક બીજી ત્યાંય. ઋ. ૨
 એક સો આઠ વળી ઉપરે, શોભે આઠ વળી તેહજી;
 સરોવર વાડી કૂપ ધણા છે, ત્યાં રમે શ્રીભગવાન. ઋ. ૩

(૪૩૬)

- અકેવ,કે અકાર ઘણા છે, કોયલ બોલે સારણ; ૩૦ ૪
- હંસે ત્યાં કીડા કરે છે, મયૂર તણા ટેહુકાર. ૩૦ ૪
- સેમુદ્ર ખંડોખલી ખરી, કીડા કરે તે માંહેણ; ૩૦ ૫
- સુંદરીઓ કૃષ્ણને છાંટે, કૃષ્ણ-સુંદરીને છાંટે તેહ. ૩૦ ૫
- સમસ્તે સુંદરીનાં ચિત્ત, શ્રીકૃષ્ણે હિયાં છે તેહણ; ૩૦ ૬
- કૃષ્ણને પાસે દેખતાં, એમ રમે છે એહ. ૩૦ ૬
- બ્યાકુલ થઇ છે માંહોમાંહે, એમ કહે છે વાણીજી; ૩૦ ૭
- અકેવાક પ્રત્યે બોલ્યા, તમે શું નાથે છાંડી. ૩૦ ૭
- એમ અતુકમે માંહોમાંહે, કહે છે ત્યાં એહણ; ૩૦ ૮
- ભાલણપ્રભુ રઘુનાથજી, એમ મને હયાં છે તેહ. ૩૦ ૮

અનેવળુ અનિરૂદ્ધનો તન, યાદવાસ્થલીથી રહ્યો રાજન;	૯
પ્રત્યાહુતો સુઆહુ કુમાર, તેનો શાંતસેન કહાવે અપાર.	
તેનો સુત સેનક કહેવાય, નામ કહ્યાં તે સાંભળ રાય;	૧૦
ખીજા યાદવ કહાવે જેહ, પ્રભાસ યુદ્ધથી મૂઆ તેહ.	
તેના પુત્રતણી સંખ્યા નવ થાય, એક આહુક યાદવ કહેવાય.	૧૧
તેને હતા લક્ષ કુમાર, સંગ્રામ વિષે ક્ષય પામ્યા અપાર.	
યાદવમાં અવતરિયા તેહ, દશમ સ્કંદ પૂર્ણ થયો એહ;	૧૨
યાદવનું કુલ કહાવે જેહ, કૃષ્ણે પવિત્ર કીધું તેહ.	
લક્ષ્મીએ સોલ કલા પ્રમાણ, એવ્યા સ્વામી શારંગપાણ;	૧૩
દશમ સ્કંધતણી જે કથા, કહે ભાલણ બોલી યથા.	
પદ ૪૯૭ રાગ ધનાશ્રી.	
લીલા તે શ્રીકૃષ્ણ(ની), પ્રેમે બોલી એહ;	૧
ભાવ કલાવે સાંભળે, ગર્ભવાસ નાવે તેહ.	
સંસારનાં સુખ ભોગવે, પુત્ર કલત્ર કહેવાય;	૨
અંતે તારે ચરણે પામે, જે સુણે કૃષ્ણ કથાય.	
આગે મોટા રાય હવા, તેણે સુણી કૃષ્ણકથાય;	૩
તે હરિપદ પામ્યા સહી, તેણે સાંભળ તું રાય.	
હવે કિંચિત્ બુદ્ધિ જોવી નહી, મારી મંતિ છે મંદ;	૪
સમુદ્રમાંહે ચંચ ભરી તે, ચાવાને પાવન.	
વાંકો ચૂંકો ગોધૂમનો રોટલો, તેહ તો કહેવાય;	૫
જ્યાંથી ભક્ષ તો કીજિયે, ત્યાંથી અમૃત યાય.	
ત્યમ કૃષ્ણકથા રસ અમૃત છે, તે પીતાં કો ન ધરાય;	૬
દશમસ્કંદ પૂરો થયો, તેવું અધ્યાય કહેવાય.	
વૈકુંઠપદ તો તેહ પામે, હરિચરણે થયો વાસ;	૭
બેહુ કરજોડીને કહે, ભાલણ હરિનો દાસ.	

 દશમસ્કંદ કથા સંપૂર્ણ.

કોટાવાળાનાં પુસ્તકો

નામ	કીમત
૧. પાણીપત-વીરરસ કાવ્ય.	૦-૪-૦
૨. જે જેહનો-સંસારી નવલકથા.	૦-૮-૦
૩. અંધેરી નગરીનો ગર્ધવસેન-કટાક્ષમય વાત.	૦-૧૨-૦
૪. દેશી કારીગરીને ઉત્તેજન ભાગ ૧.	૦-૪-૦
૫. " ભાગ ૨.	૦-૬-૦
૬. સંસાર સુધારો.	૨-૪-૦
૭. મહીસુરની મુસાફરી.	૦-૪-૦
૮. નીતિધર્મ-ખાળકો માટે.	૦-૩-૦
૯. કેળવણીનું શાસ્ત્ર અને તેની કળા ભાગ ૧.	૨-૦-૦
૧૦. " ભાગ ૨.	૨-૦-૦
૧૧. ભૂતળવિદ્યા-શાળોપયોગી.	૦-૫-૦
૧૨. સ્ત્રીજાતિનાં કર્તવ્ય.	૧-૦-૦
૧૩. રોષદશિકા સત્યભામાખ્યાન.	૦-૧૨-૦
૧૪. પાંચાલી પ્રસન્નાખ્યાન.	૦-૧૦-૦
૧૫. તપસ્યાખ્યાન.	૦-૧૦-૦

१५ दिवस : आ पुस्तक वधुमां वधु १५ दिवस
माटे राणी शकाशे.

[illegible]

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ગ્રંથાલય

અમદાવાદ - ૯

ક્રમ 1.2

1372

ભાલપા (દશ)

કાંપાટ

દશમ સ્કંદ - ભાલપા

ક્રીડા-72-3-

ક્રમ 1.2

ભાલપા (દશ)

કાંપાટ

1372

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ગ્રંથાલય

અમદાવાદ - ૯